

STATISTISKE MEDDELELSER

UTGITT AV
STATISTISK SENTRALBYRÅ

Statistisk Sentralbyrå
Biblioteket

Monthly bulletin of the Central Bureau of Statistics
of the Kingdom of Norway

-5 JULI 1949

Bulletin Mensuel du Bureau Central de Statistique
du Royaume de Norvège

INNHOOLD

	Side		Side
Økonomiske månedstall	165	Detaljomsætningen	264
<i>Spesialartikler:</i>		Sluttede konkursboer og akkordforhandlingsboer i 1948	265
Lønnsstatistikk for sjøfolk. Av sekretæraspirant Johan Sørseth	184	Tvangsauksjoner over fast eiendom i 1948	266
<i>Aktuell statistikk:</i>		Verjerådene i 1948	268
Folkemengdens bevegelse i 1948	203	Skilsmisser i 1948	270
Trafikkstatistikk for hurtigrutene på Nord-Norge 1948	206	Drukkenskapsforseelser i 1. kvartal 1949	271
Høsten i Norge 1948	217	Månedstatistikk for private aksjebanker og sparebanker	272
Kjøttkontrollen	221	Statsregnskapets månedsoppgjør for enkelte større inntektsposter	274
Meieridriften i 1948	222	Trafikk, inntekter og utgifter ved Telegrafverket og Postverket	276
Meieridriften i januar—mars 1949	236	Salg av øl	276
Malmproduksjonen	239	Salg av brennevin, gjær- og sulfittsprit og etylleter	276
Metallproduksjonen	240		
Arbeidskonflikter 1948	241	Statistisk Sentralbyrås bibliotek	277
Lønnstelingene 2. kv. 1948 i tekstilindustrien og jern- og metallindustrien	244		
Omsetning av aksjer og verdipapirer ved meglere i 1948	249	<i>Nye publikasjoner:</i>	
Registrerte norske aksjeselskap og kunngjorte emisjoner av aksjer i 1948	250	Syketrygden 1946	294
Avsluttede motorvognsaker (bilulykker m. v.) i 1948	251	Folkemengdens bevegelse 1942, 1943, 1944 1945	294
Årsstatistikk for statsbanker og kredittforeninger 1948	252	Meieribruket i Norge 1947	295
Engrosprisindeksen for februar og mars 1949	256	Forsikringselskaper 1947	296
Leveomkostningene for januar, februar og mars 1949	258	Veterinærvesenet 1947	296
		Norges bergverksdrift 1947	296
		Norges Jernbaner 1945—46	297
		International Whaling Statistics XX	297

OSLO

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1949

CONTENTS

	Page
Monthly statistics	165
<i>Special articles.</i>	
Statistics of wages for seamen. By Johan Sorseth	184
<i>New statistics.</i>	
Movement of population in 1948	203
Statistics on the traffic of line steamers in Northern Norway during the year 1948	206
Agricultural production in Norway in 1948	217
Meat control	221
Dairy production in 1948	222
Dairy production in January—March 1949	236
Ore production	239
Metal production	240
Labour conflicts 1948	241
Census of wages 2. quarter of 1948 in the textile, iron, and metal industries	244
Sales of stocks and bonds in 1948	249
Registered Norwegian joint stock companies and published stock issues during the year 1948	250
Motor-car cases (accidents etc.) concluded in 1948	251
Statistics of Government banks and credit societies 1948	252
Wholesale price index	256
Cost-of-living index and retail prices	258
Retail trade	264
Business failures: Number of cases concluded in 1948	265
Executor sales of real property in 1948	266
Child welfare offices in 1948	268
Divorces in 1948	270
Number of persons arrested for intoxication in first quarter 1949	271
Monthly statistics for private joint stock banks and savings banks	272
Public finance: Montly figures for certain state income items	274
Traffic, receipts and expenditures reported by the Telegraph- and Post offices	276
Sale of beer	276
Sale of brandy, alcohol and ethyleter	276
The library of the Central Bureau of Statistics	277
<i>New publications.</i>	
Health insurance 1946	294
Movement of population 1942, 1943, 1944, 1945	294
Norway's dairy industry 1947	295
Insurance companies 1947	296
Veterinary administration 1947	296
Norway's mining industry 1947	296
Norway's railways 1945—46	297
International Whaling Statistics XX	297

TABLE DES MATIÈRES

	Page
Tableaux mensuels	165
<i>Articles spéciaux.</i>	
Statistique des salaires pour les gens de mer. Par Johan Sorseth	184
<i>Statistique actuelle.</i>	
Mouvement de la population en 1948	203
Statistique sur les bateaux réguliers trafiquant le Nord de la Norvège en 1948	206
Production agricole en 1948	217
Viandes contrôlées	221
Production laitière en 1948	222
Production laitière en janvier—mars 1949	236
La production des minerais	239
La production des métaux	240
Conflits ouvriers 1948	241
Recensement des salaires, 2. trimestre 1948, dans l'industrie des textiles, du fer et des métaux	244
Transactions de valeurs en 1948	249
Sociétés par actions enregistrées et émissions publiées en 1948	250
Automobiles, affaires (accidents etc.) terminés en 1948	251
Statistique sur les banques de l'Etat et les sociétés de crédit en 1948	252
Indice des prix de gros	256
Coût de la vie et prix de détail	258
Commerce de détail	264
Faillites et concordats préventifs terminés en 1948	265
Propriété foncières, ventes forcées en 1948	266
Enfants moralement abandonnés en 1948	268
Divorces en 1948	270
Délits d'ivresse en 1949, 1. trimestre	271
Statistique mensuelle des banques privées par actions et des caisses d'épargne	272
Recettes de l'Etat (les plus grandes) par mois	274
Télégraphes, téléphones et postes de l'Etat: Traffic et recettes	276
Vente de la bière	276
Vente de l'eau de vie etc.	276
La bibliothèque du Bureau Central de Statistique	277
<i>Publications nouvelles.</i>	
Assurance-maladie nationale 1946	294
Mouvement de la population 1942, 1943, 1944, 1945	294
L'industrie laitière de la Norvège 1947	295
Sociétés d'assurances 1947	296
Service vétérinaire 1947	296
Mines et usines 1947	296
Chemins de fer norvégiens 1945—46	297
Statistique internationale de pêche baleinière XX	297

Forord.

Statistisk Sentralbyrå sender med dette ut resultatene av husholdningsregnskapsundersøkelsen mai 1947 — april 1948. Undersøkelsen omfatter 452 arbeiderfamilier i byer og industristeder og 52 skogs- og jordbruksarbeiderfamilier.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, november 1949.

Petter Jakob Bjerve.

Petra Vestbye.

Økonomiske månedstall.

English translation see page 182 — Traduction française voir page 183.

År og måneder	I. Norges Bank ¹											
	A.	B.	C.	D.	E.	F. Folioinnskudd					G.	H.
	Dis- konto	Gull- behold- ning ²	Midler- tidige anbrin- gelser i gull ²	Konto- tilgode- haven- der og kort- siktige inve- sterin- ger i ut- landet ²	Seddel- omløp	a)	b)	c)	d)	e)	Riks- inn- skudd	Utlån og diskon- tering
						I alt ³	Staten	Andre offent- lige konti ⁴	Innen- landske banker	Andre ⁵		
Pst.	Mill. kr.											
1929.....	5	147	—	59	318	88	27	—	61	—	—	237
1932.....	4	118	26	30	314	74	7	—	67	—	—	252
1937.....	4	135	45	193	449	102	41	—	62	—	—	123
1938.....	3½	153	54	191	477	130	38	—	92	—	—	117
1939.....	4½	120	87	86	575	94	7	—	87	—	—	308
1940.....	3	—	—	—	1 040	601	93	—	508	—	—	92
1941.....	3	—	—	—	1 528	2 132	1 096	—	623	413	—	42
1942.....	3	—	—	—	2 137	2 778	1 576	—	640	556	—	28
1943.....	3	—	—	—	2 578	3 891	2 075	—	1 070	747	—	19
1944.....	3	—	—	—	3 023	4 645	2 885	—	1 205	554	—	24
1945.....	3	241	116	94	1 478	6 470	4 832	—	679	959	490	21
1946.....	2½	240	166	641	1 933	6 217	4 432	613	742	431	941	81
1947.....	2½	185	148	375	2 088	5 466	3 079	679	1 309	398	847	95
1948.....	2½	185	48	314	2 159	5 222	3 282	761	818	361	750	72
1947												
Jan.....	2½	240	163	661	1 834	6 317	4 600	683	633	401	939	67
Feb.....	2½	185	156	636	1 814	6 239	4 422	689	685	443	933	57
Mars.....	2½	185	151	507	1 864	6 084	4 157	766	727	435	930	58
April.....	2½	185	154	506	1 850	5 606	3 613	720	873	401	928	49
Mai.....	2½	185	154	410	1 837	5 537	3 334	817	974	412	902	127
Juni.....	2½	185	154	354	1 892	5 437	3 187	800	1 009	441	900	121
Juli.....	2½	185	154	311	1 915	5 385	3 153	771	1 051	409	898	107
Aug.....	2½	185	154	449	1 936	5 630	3 200	763	1 252	415	898	87
Sept.....	2½	185	154	527	1 946	5 670	3 183	725	1 348	414	897	72
Okt.....	2½	185	154	534	1 962	5 696	3 248	731	1 279	438	862	68
Nov.....	2½	185	148	515	1 968	5 698	3 317	717	1 217	447	856	84
Des.....	2½	185	148	375	2 088	5 466	3 079	679	1 309	398	847	95
1948												
Jan.....	2½	185	139	417	1 985	5 585	3 083	750	1 362	390	844	76
Feb.....	2½	185	135	440	1 954	5 635	3 023	751	1 408	449	841	34
Mars.....	2½	185	118	449	1 970	5 698	3 180	773	1 286	459	836	108
April.....	2½	185	118	409	1 963	5 658	3 133	717	1 304	503	832	106
Mai.....	2½	185	118	446	1 960	5 544	3 253	700	1 258	333	826	110
Juni.....	2½	185	117	446	1 985	5 515	3 204	715	1 242	354	810	108
Juli.....	2½	185	117	412	2 039	5 447	3 136	741	1 193	376	771	76
Aug.....	2½	185	113	428	2 052	5 424	3 138	736	1 175	375	767	56
Sept.....	2½	185	113	363	2 051	5 340	3 125	692	1 182	342	762	37
Okt.....	2½	185	78	308	2 042	5 286	3 142	712	1 125	307	758	43
Nov.....	2½	185	48	339	2 030	5 335	3 220	786	1 003	326	754	51
Des.....	2½	185	48	314	2 159	5 222	3 282	761	818	361	750	72
1949												
Jan.....	2½	185	48	329	2 034	5 254	3 115	798	976	365	747	58
Feb.....	2½	185	48	342	1 996	5 318	3 191	803	978	347	743	76
Mars.....	2½	185	48	322	2 017	5 304	3 222	843	869	369	738	85
April.....	2½	185	48	324	2 024	5 326	3 269	829	847	381	714	78
Mai.....	2½	185	48	275	2 028	5 228	3 114	865	901	349	661	86
Juni.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Note: Følgende standardbetegnelser er brukt i tabellen: —: oppgave mangler, 0: null eller mindre enn 1/2. †: beregnet tall. ●: foreløpig tall. *: revidert tall. Brudd i en serie betegnes ved horisontal strek.

¹ Ultimotall. ² I tiden april 1940—mai 1945 ble gull- og valutabeholdningene administrert av Norges Bank i London og av Staten. I 1940 ble den ordinære gullbeholdning oppskrevet til markedsverdi. I tiden mai—november 1945 kom reinskapingene for Norges Bank i London etter hvert inn i totalsummen. ³ Under okkupasjonen er tyske folioinndriller ikke tatt med. ⁴ T. o. m. 1946 august 46 regnet sammen med kontoen «Andre» (kolonne e.). ⁵ Bl. a. utenlandske banker.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	1. Norges Bank (forts.).					2. Bankklare- ring i Oslo ¹	3. Private aksjebanker ²				
	I. Rentebærende verdipapirer		K. For-skudd til den tyske okkupa-sjons-makt ÷ tyske folio-inn-skudd	L. Av-be-taling på tysk for-skudds-konto av Sta-ten og Norges Clear-ing-inst.	M. Tysk for-skudds-konto etter fradrag (K ÷ L)		A. Innskudd		B. Utlån ⁶	C. I reg-ning med uten-landske banker ⁷	D. Redis-kon-teringer (innen-lands)
	a) I alt	b) Herav norske					a) I alt	b) Folio ⁴			
Mill. kr.											
1929.....	27	19	-	-	-	250	1 019	129	1 308	+ 25.4	98
1932.....	27	26	-	-	-	195	852	101	1 047	÷ 3.4	41
1937.....	107	67	-	-	-	311	939 ⁵	137 ⁵	991	+ 1.1	5 2
1938.....	136	111	-	-	-	328	1 011	143	1 011	+ 16.4	1
1939.....	115	102	-	-	-	354	984	177	1 148	÷ 1.0	20
1940.....	-	82	1 257	100	1 157	375	1 401	569	969	+ 3.2	1
1941.....	-	73	3 670	384	3 286	611	1 844	903	723	+ 7.8	0
1942.....	-	72	6 005	1 453	4 552	585	2 161	1 098	625	+ 7.1	0
1943.....	-	71	8 339	2 223	6 116	597	2 555	1 329	541	+ 1.5	0
1944.....	-	71	10 670	2 337	8 333	563	2 782	1 458	490	÷ 9.8	0
1945.....	-	8	11 681	3 518	8 163	487	3 538	2 036	657	+ 4.4	0
1946.....	194	84	11 681	3 573	8 108	777	3 255	1 698	1 117	+ 27.0	0
1947.....	185	72	11 681	3 587	8 094	953	3 914	2 140	1 145	÷ 13.7	0
1948.....	164	54	11 681	3 757	7 924	1 012	-	-	-	-	-
1947							3	3	3	3	3
Jan.....	189	78	11 681	3 573	8 108	1 069	3 394	1 826	1 126	+ 22.0	0
Feb.	190	78	11 681	3 573	8 108	770	3 468	1 876	1 195	+ 5.6	0
Mars.....	189	76	11 681	3 573	8 108	1 018	3 586	1 965	1 275	+ 29.8	0
April.....	188	75	11 681	3 573	8 108	876	3 681	2 052	1 310	+ 15.1	0
Mai.....	188	75	11 681	3 573	8 108	939	3 768	2 136	1 358	+ 1.5	0
Juni.....	187	74	11 681	3 573	8 108	967	3 781	2 143	1 388	+ 2.8	0
Juli.....	187	74	11 681	3 573	8 108	1 011	3 837	2 174	1 429	+ 45.1	0
Aug.	186	74	11 681	3 578	8 103	852	4 068	2 387	1 440	+ 7.3	0
Sept.....	186	73	11 681	3 578	8 103	991	4 143	2 437	1 422	+ 30.8	0
Okt.	186	73	11 681	3 578	8 103	1 026	4 089	2 385	1 449	+ 35.1	0
Nov.....	186	73	11 681	3 578	8 103	901	4 075	2 376	1 469	+ 25.2	0
Des.....	185	72	11 681	3 587	8 094	1 010	3 821	2 118	1 505	+ 8.4	0
1948											
Jan.....	184	72	11 681	3 587	8 094	967	4 158	2 408	1 497	÷ 16.7	0
Feb.	182	71	11 681	3 587	8 094	911	4 261	2 491	1 530	÷ 19.1	0
Mars.....	179	68	11 681	3 587	8 094	1 123	4 224	2 447	1 555	÷ 24.1	0
April ¹	175	65	11 681	3 587	8 094	973	4 295	2 505	1 597	÷ 18.5	0
Mai.....	175	65	11 681	3 757	7 924	914	4 357	2 545	1 626	÷ 8.3	0
Juni.....	172	62	11 681	3 757	7 924	1 042	4 373	2 552	1 647	÷ 19.7	0
Juli.....	171	60	11 681	3 757	7 924	1 018	4 349	2 525	1 682	÷ 17.7	0
Aug.	168	58	11 681	3 757	7 924	802	4 328	2 478	1 686	÷ 19.5	0
Sept.....	167	57	11 681	3 757	7 924	957	4 362	2 525	1 726	÷ 25.2	0
Okt.	165	54	11 681	3 757	7 924	1 167	4 255	2 417	1 759	÷ 20.2	0
Nov.....	165	54	11 681	3 757	7 924	1 086	4 228	2 388	1 804	÷ 31.3	0
Des.....	164	54	11 681	3 757	7 924	1 178	3 886	2 022	1 863	÷ 2.6	0
1949											
Jan.....	164	53	11 681	3 867	7 814	992	4 177	2 261	1 875	÷ 35.2	0
Feb.	161	51	11 681	3 868	7 813	930	4 182	2 238	1 894	÷ 28.9	0
Mars.....	161	51	11 681	3 868	7 813	1 107	4 198	2 241	2 022	÷ 10.4	0
April.....	158	48	11 681	3 868	7 813	1 029	4 208	2 236	2 057	÷ 3.2	0
Mai.....	158	48	11 681	3 968	7 713	1 068	-	-	-	-	-
Juni.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Årstallene gjennomsnitt pr. måned. ² Ultimotall. ³ Månedstallene omfatter bare større banker. ⁴ Fra februar 1944 inkl. termininnskudd. ⁵ F.o.m. desember 1935 opphørte statistikken for banker under likvidasjon eller administrasjon. Tallene gjelder fra da av bare de frie banker. ⁶ Inklusive rekambioveksler. ⁷ + = tilgodehavende, ÷ = gjeld.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	4. Sparebanker ¹			5. Private aksjebankers og sparebankers ^{1, 4}				6. Omsetningen på Oslo Børs		7. Emission av aksjer
	A. Innskudd		B. Utlån	A. Innskudd	B. Utlån ekskl. pantelån	C. Egne verdipapirer og statsveksler	D. I kasse ⁵ og i Norges Bank	A. Aksjer	B. Obligasjoner	
	a)	b)								
	I alt	Folio ³								
Mill. kr.								1000 kr.		Mill. kr.
1929.....	2 287	20	992	3 206	2 300	1 017	88	20 041	10 528	46.3
1932.....	2 114	15	887	2 966	1 934	961	90	4 660	31 165	33.4
1937.....	1 890	20	687	2 829	1 678	887	92	64 078	16 435	51.9
1938.....	1 971	25	681	2 982	1 692	1 019	98	15 350	17 583	11.6
1939.....	1 926	28	698	2 910	1 846	921	85	15 196	15 429	23.8
1940.....	1 820	161	608	3 221	1 577	1 001	436	14 541	23 376	2.2
1941.....	2 066	292	507	3 910	1 230	1 810	726	40 572	56 693	66.0
1942.....	2 424	411	400	4 585	1 025	2 704	730	26 732	54 144	11.6
1943.....	2 838	539	327	5 393	868	3 240	1 196	18 705	64 623	9.8
1944.....	3 325	686	277	6 107	767	4 190	1 336	17 680	72 421	19.6
1945.....	4 118	912	278	7 656	935	5 954	824	17 464	77 732	15.4
1946.....	4 005	700	458	7 260	1 575	4 899	889	14 166	40 912	78.3
1947.....	4 119	637	718	7 934	2 263	4 159	1 437	12 591	53 035	36.1
1948.....	—	—	—	—	—	—	—	15 269	33 124	41.9
1947	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—
Jan.....	3 157	538	365	7 555	1 623	5 024	724	1 512	5 710	0.2
Feb.....	3 163	525	379	7 633	1 717	4 944	791	1 331	1 093	6.9
Mars.....	3 172	519	400	7 763	1 826	4 882	852	1 090	3 251	5.2
April.....	3 173	516	414	7 864	1 880	4 780	987	987	2 671	2.2
Mai.....	3 177	517	427	7 959	1 946	4 638	1 081	870	970	3.8
Juni.....	3 169	516	442	7 962	1 997	4 665	1 132	783	2 021	1.9
Juli.....	3 185	529	460	8 040	2 062	4 639	1 129	693	1 516	5.2
Aug.....	3 167	512	468	8 248	2 034	4 569	1 393	661	6 293	0.5
Sept.....	3 155	513	488	8 309	2 092	4 496	1 501	645	6 124	2.2
Okt.....	3 136	507	512	8 231	2 150	4 437	1 414	772	5 631	2.6
Nov.....	3 105	495	526	8 179	2 189	4 387	1 358	1 529	11 330	0
Des.....	3 075	462	546	7 879	2 252	4 179	1 444	1 713	6 427	5.4
1948	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jan.....	3 148	492	550	8 376	2 259	4 203	1 505	2 402	5 964	4.3
Feb.....	3 175	504	563	8 512	2 310	4 214	1 540	2 105	4 815	0.2
Mars.....	3 175	492	581	8 473	2 359	4 236	1 421	1 001	2 605	0.6
April.....	3 181	497	589	8 556	2 413	4 210	1 432	1 106	3 117	4.5
Mai.....	3 191	503	597	8 634	2 453	4 302	1 390	1 739	1 327	14.4
Juni.....	3 219	519	603	8 686	2 483	4 336	1 388	1 636	583	4.9
Juli.....	3 222	498	603	8 663	2 518	4 358	1 323	635	1 484	2.0
Aug.....	3 224	496	606	8 659	2 527	4 379	1 292	719	941	4.4
Sept.....	3 245	513	618	8 710	2 584	4 347	1 322	1 111	1 447	1.4
Okt.....	3 269	541	633	8 633	2 637	4 279	1 262	795	3 528	1.4
Nov.....	3 269	546	642	8 606	2 696	4 280	1 146	979	3 037	1.1
Des.....	3 275	529	658	8 269	2 777	4 173	979	1 220	4 274	2.7
1949	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jan.....	3 333	543	655	8 640	2 785	4 139	1 134	1 127	2 643	0
Feb.....	3 330	520	659	8 641	2 810	4 124	1 117	1 311	3 240	2.3
Mars.....	3 339	511	666	8 668	2 950	4 063	1 006	1 221	1 589	0.5
April.....	3 354	518	666	8 690	2 986	4 101	989	758	1 370	—
Mai.....	—	—	—	—	—	—	—	639	4 616	—
Juni.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Ultimotal. ² Fra febr. 1944 inkl. termininnskudd. ³ Månedstallene omfatter bare større banker. ⁴ Beregnede tall for alle banker. Årstallene til og med 1947 er de endelige tall etter den årlige bankstatistikk. ⁵ Inklusive utenlandske sedler og mynter, og tilgodehavende på postgiro.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	8. Aksjeindeks ^{1, 10}						9. Kurs på obligasjoner ¹	10. Øyeblikkelig rente på obligasjoner ²	11. Betalingsforhold			
	A.	B.	C.	D.	E.	F.			A.	B.	C.	D.
	Industri	Skipsfart	Hvalfangst	Banker	Forsikring	Total ³			Konkurser	Akkordforhandlinger	Utleggsforretninger ⁶	Vekselprotester ⁷
							Pst.		Antall		Pst.	
1929.....	—	—	—	—	—	—	95.9	5.21	822	228	12 518	—
1932.....	43.4	44.6	45.4	98.2	122.1	54.8	99.6	5.02	755	333	11 275	2.6
1937.....	101.4	154.5	186.1	120.3	178.8	126.9	101.0	4.46	286	88	5 277	1.2
1938.....	91.6	129.5	129.3	129.1	171.8	113.0	103.8	4.33	294	128	4 874	1.3
1939.....	95.3	132.7	124.1	126.4	160.2	114.7	98.6	4.58	316	101	5 365	1.4
1940.....	102.1	140.8	142.7	106.5	136.6	117.1	86.8	4.50	243	81	4 010	2.1
1941.....	140.3	169.6	172.5	123.7	153.8	148.4	98.2	3.67	111	20	3 089	0.4
1942.....	152.2	202.6	185.5	135.0	178.3	168.8	101.8	3.54	53	2	1 569	0.3
1943.....	152.3	238.9	211.8	139.9	194.3	183.4	102.3	3.52	86	3	1 175	0.4
1944.....	151.9	241.3	248.6	146.6	204.1	186.5	101.5	3.45	105	3	1 023	0.6
1945.....	141.5	216.1	237.2	140.6	194.6	172.0	102.4	3.42	103	0	1 012	0.7
1946.....	135.6	199.5	204.7	145.5	173.7	162.7	—	—	109	7	989	0.8
1947.....	130.5	176.3	213.9	139.1	154.7	151.7	100.1	2.50	110	8	1 490	0.9
1948.....	143.7	195.9	279.9	143.7	151.6	167.3	100.6	2.49	162	7	2 301	0.8
1947												
Jan.....	131.2	181.0	195.8	143.5	155.7	152.8	100.2	2.50	7	1	—	0.8
Feb.....	135.5	182.5	203.6	141.4	159.4	156.1	100.4	2.49	9	2	299	0.8
Mars.....	133.2	181.1	200.6	142.2	159.6	154.8	100.4	2.49	7	1	—	0.8
April.....	133.4	181.9	209.0	141.7	160.1	155.2	100.6	2.48	13	0	—	0.9
Mai.....	131.1	177.7	205.7	141.2	158.8	152.2	100.6	2.49	6	1	333	0.9
Juni.....	127.7	173.6	198.0	138.4	155.3	148.6	100.7	2.48	12	0	—	1.0
Juli.....	126.4	171.8	212.6	136.3	154.1	147.9	100.4	2.49	5	1	—	1.1
Aug.....	129.5	172.5	214.6	135.9	152.6	149.5	100.2	2.50	9	0	445	0.8
Sept.....	127.0	169.9	215.8	136.2	150.4	147.6	99.8	2.50	6	1	—	0.8
Okt.....	125.6	167.8	216.9	135.4	149.9	146.2	99.7	2.51	13	0	—	0.8
Nov.....	129.7	173.3	240.0	137.3	149.9	151.5	99.1	2.52	11	0	413	0.8
Des.....	135.1	182.9	254.7	139.5	150.8	158.0	99.6	2.51	12	1	—	0.8
1948												
Jan.....	139.9	191.5	268.7	142.6	151.1	163.6	99.8	2.51	14	0	—	0.7
Feb.....	140.7	196.2	269.7	136.1	149.6	164.5	100.0	2.50	11	0	523	0.6
Mars.....	138.3	193.8	265.5	137.6	149.5	162.8	100.2	2.50	14	1	—	0.6
April.....	138.7	197.8	276.2	139.8	150.2	165.2	100.4	2.49	14	0	—	0.7
Mai.....	142.8	199.9	281.3	141.2	149.9	168.4	100.7	2.48	20	1	585	0.8
Juni.....	145.6	204.0	283.4	144.9	150.9	171.4	101.0	2.48	15	1	—	0.8
Juli.....	145.0	200.4	286.5	146.0	150.0	169.8	100.8	2.48	10	0	—	1.0
Aug.....	146.9	200.0	293.3	146.3	150.8	170.8	101.0	2.47	12	0	623	1.0
Sept.....	145.5	192.3	283.3	146.2	151.1	167.1	101.0	2.48	14	0	—	0.9
Okt.....	146.8	191.1	283.8	147.0	153.9	167.5	101.0	2.48	11	1	—	0.7
Nov.....	146.9	190.7	288.1	148.3	155.6	168.0	100.7	2.48	10	2	570	0.7
Des.....	147.2	192.5	278.4	148.7	156.9	168.3	100.4	2.49	17	1	—	0.8
1949												
Jan.....	149.2	194.3	283.3	149.8	157.1	170.3	100.5	2.49	13	3	—	—
Feb.....	148.3	193.2	268.8	144.3	156.5	168.3	100.2	2.49	12	0	643	—
Mars.....	146.0	191.4	257.0	144.5	155.6	166.3	100.2	2.50	21	1	—	—
April.....	139.9	185.6	240.8	143.4	153.0	160.5	100.0	2.50	14	0	—	—
Mai.....	139.3	181.8	236.8	145.0	154.5	159.0	99.8	2.51	—	—	—	—
Juni.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Veid geometrisk gjennomsnitt av kjøperkursen i pst. av innbetalt omkring midten av måneden. Se S. M. 1932, nr. 2 og 3, side 76. ² Omfatter også handel, transport m. v. ³ Til des. 1933 gj.snitt av 5 pst. statsobl. 1915 I og II, 1922 og hypotekb.obl. 1915/16/17; fra jan. 1934 gj.snitt av 4 1/2 pst. statsobl. 1931 I og II, 1933, hypotekb.obl. 1914 og kom.b.obl. 1933; fra jan. 1937 gj.snitt av 4 1/2 pst. statsobl. 1931 I, 1936 I og II, kom.b.obl. 1935 og 1934 og hypotekb.obl. 1936; fra januar 1944 gj.snitt av 3 1/2 pst. statsobl. 1941 II, 1942, 1942 II, 1943 kom.b.obl. 1938, 1942, 1943 og hypotekb.obl. 1942. Fra mai 1945 er kom.b.obl. 1938 erstattet med 1942 II. Fra juli 1946 gj.snitt av 2 1/2 pst. statsobligasjoner 1943, 1942, 1942 II, 1941 II, 1946 III. Hypotekbankobl. 1946, 1946 II og småbruk- og boligbankobl. 1946. Fra og med desember 1946 ble statsobl. 1943 og 1941 II erstattet med statsobl. 1946 IV. ⁴ Renten på obligasjonene er redusert fra 4.5 til 3.6 pst. fra 1. juni 1940. ⁵ Mulig kursgevinst eller kurstap er ikke tatt i betraktning. ⁶ Etter «Creditreform». ⁷ Protesterte aksepter i pst. av alle forfalne aksepter i et utvalg av banker. ⁸ 1. halvår: 102.1; 2. halvår: 100.2. ⁹ 1. halvår: 3.43 2. halvår: 2.49. ¹⁰ Aksjeindeksen for perioden 1938—1948 er revidert.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	12. Valutakurser på Oslo Børs						13. Kurs på £ i New York	14. Indeks-tall for engros-priser ¹	15. Indekstall for leveom-kostninger ²	
	A. London (1 £ = 18.1595 kr.)	B. Ham-burg (100 Rm. = 88.89 kr.)	C. Paris (100 frs. = 14.62 kr.)	D. New York (1 \$ = 3.7315 kr.)	E. Stock-holm (100 kr. = 100 kr.)	F. Køben-havn (100 kr. = 100 kr.)	\$ pr. £ (4.8666 \$ = 1 £)		A. Total uten skatt	B. Mat-varer
	Gjennomsnittstall i kr.						Gj.snitts-tall			
1929.....	18.200	89.33	14.73	3.748	100.46	100.07	4.857	97.0	96.8	96.1
1932.....	19.463	133.10	22.01	5.583	102.99	104.83	3.506	79.7	87.2	81.5
1937.....	19.900	162.99	16.55	4.043	102.85	89.25	4.944	101.6	96.8	96.1
1938.....	19.900	164.78	11.93	4.090	102.84	89.25	4.889	100.0	100.0	100.0
1939.....	19.110	174.09	11.09	4.315	103.65	88.07	4.437	101.7	101.3	101.7
1940.....	17.606	177.72	¹ 9.86	4.400	105.23	85.41	3.835	133.2	118.2	122.3
1941.....	17.750	176.75	9.80	4.400	105.10	85.40	4.032	162.9	138.5	146.1
1942.....	17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	91.86	4.035	172.3	146.8	152.3
1943.....	17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	4.035	174.9	150.4	154.0
1944.....	17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	4.035	176.6	152.3	154.7
1945.....	19.219	-	9.99	4.764	113.73	99.60	4.033	177.1	155.0	156.2
1946.....	20.034	-	4.184	4.970	127.76	103.75	4.033	169.0	158.9	156.9
1947.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.64	4.029	175.2	159.7	155.4
1948.....	20.020	-	2.360	4.970	138.30	103.60	4.032	* 181.3	158.6	151.5
1947										
Jan.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.75	4.029	170.8	160.0	155.4
Feb.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.75	4.027	171.3	160.5	156.0
Mars.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.75	4.027	171.6	160.8	156.5
April.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.65	4.027	172.2	161.2	157.1
Mai.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.027	173.4	161.6	157.5
Juni.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.027	175.2	162.1	158.0
Juli.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.027	178.5	160.5	157.3
Aug.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.027	178.6	159.2	155.8
Sept.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.030	177.9	158.1	154.1
Okt.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.031	177.6	157.4	152.3
Nov.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.031	177.8	157.3	152.0
Des.....	20.020	-	4.180	4.970	138.30	103.60	4.031	177.9	157.5	152.3
1948										
Jan.....	20.020	-	3.810	4.970	138.30	103.60	4.031	179.8	158.2	152.7
Feb.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.031	180.1	158.8	153.4
Mars.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.031	180.4	159.6	154.2
April.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.029	181.1	160.3	155.4
Mai.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.032	180.9	160.6	155.9
Juni.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.032	182.0	159.2	152.6
Juli.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.032	182.1	159.3	152.8
Aug.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.032	181.0	158.0	150.2
Sept.....	20.020	-	2.325	4.970	138.30	103.60	4.032	181.3	157.5	148.1
Okt.....	20.020	-	2.124	4.970	138.30	103.60	4.032	181.4	157.2	147.5
Nov.....	20.020	-	1.890	4.970	138.30	103.60	4.032	* 182.3	157.1	147.3
Des.....	20.020	-	1.890	4.970	138.30	103.60	4.032	* 182.6	157.3	147.5
1949										
Jan.....	20.020	-	1.890	4.970	138.30	103.60	4.032	* 182.8	157.3	147.5
Feb.....	20.020	-	1.890	4.970	138.30	103.60	4.032	182.9	157.5	147.6
Mars.....	20.020	-	1.890	4.970	138.30	103.60	-	183.2	157.7	147.9
April.....	20.020	-	1.883	4.970	138.30	103.60	-	183.2	158.2	148.7
Mai.....	20.020	-	1.833	4.970	138.30	103.60	-	182.9	158.6	149.6
Juni.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ 7 måneder. ² Pr. 15. i måneden. 1938 = 100.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	16. Produksjonsindeks for industrien ¹											
	A.	B. Produksjonsmiddel-industri			C. Konsumsjonsindustri			D.	E.	F.	G.	H.
	Hele industrien ²	a)	b)	c)	a)	b)	c)	Eksport-industri i alt	Hjemme-industri i alt	Malm og metall-utvinning	Jern- og metall-industri ³	Kjemisk og elektro-kjemisk industr
		I alt	For eksport-marked	For hjemme-marked	I alt	For eksport-marked	For hjemme-marked					
1929.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1932.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1937.....	100.3	97.3	96.0	98.1	106.7	128.4	101.7	102.0	99.6	87.8	93.7	87.6
1938.....	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1939.....	106.6	104.7	99.8	108.2	110.4	119.0	108.4	103.3	108.1	102.6	107.1	106.7
1940.....	94.6	91.4	73.7	102.6	101.1	79.6	106.0	74.7	103.9	69.7	107.6	80.1
1941.....	94.6	95.9	74.8	109.1	91.9	72.4	96.3	74.3	104.1	57.8	122.6	76.7
1942.....	83.0	86.5	62.8	101.8	75.6	56.0	80.1	61.5	93.4	52.2	115.8	71.2
1943.....	81.3	84.9	63.2	98.9	73.6	53.3	78.2	61.4	90.8	57.7	112.8	72.2
1944.....	76.1	77.9	55.3	92.6	72.3	50.4	77.3	54.4	86.6	53.2	105.1	67.1
1945.....	68.9	68.6	40.9	86.6	69.4	60.6	71.5	44.5	80.7	19.8	102.0	77.0
1946.....	100.4	98.8	61.5	123.0	103.4	99.4	104.4	68.4	115.7	52.3	139.3	93.7
1947.....	115.0	116.4	74.0	143.8	111.8	117.2	110.5	82.0	130.9	70.3	159.9	97.7
1948.....	124.9	127.5	85.4	154.9	119.0	123.0	118.1	92.3	140.6	78.9	167.7	99.0
1947												
Jan.....	109.2	111.1	68.3	138.8	105.2	104.6	105.3	74.9	125.8	68.0	156.4	98.1
Feb.....	118.7	118.3	77.2	144.9	119.5	188.5	103.6	97.8	128.8	66.2	164.0	99.7
Mars.....	113.7	116.0	74.2	143.0	108.7	102.3	110.1	79.5	130.2	62.4	165.4	97.8
April.....	113.8	117.7	76.7	144.4	105.2	90.5	108.5	79.3	130.4	72.2	166.6	110.3
Mai.....	122.5	122.6	70.6	156.1	122.1	113.8	124.1	78.6	143.7	79.1	173.8	85.6
Juni.....	121.9	120.3	77.2	148.1	125.4	142.3	121.4	89.2	137.8	74.5	161.8	106.4
Juli.....	78.8	83.2	68.1	93.1	69.2	90.1	64.3	72.2	81.9	60.8	102.5	90.6
Aug.....	120.2	121.0	80.8	147.1	118.3	113.1	119.5	86.8	136.4	73.3	161.9	101.8
Sept.....	120.0	121.0	71.3	153.2	117.9	115.8	118.4	79.5	139.6	70.6	165.1	93.1
Okt.....	122.2	124.9	77.5	155.5	116.5	112.5	117.4	84.1	140.7	72.2	168.7	105.0
Nov.....	123.5	125.6	76.5	157.4	118.9	131.3	116.1	86.5	141.2	73.7	171.7	98.8
Des.....	115.0	114.9	69.3	144.5	114.6	101.2	117.7	75.3	134.0	70.5	160.9	84.9
1948												
Jan.....	116.8	118.0	69.4	149.5	113.7	127.8	110.5	80.2	134.3	70.2	167.5	79.5
Feb.....	132.0	133.7	90.7	161.6	128.2	178.2	116.8	106.7	144.2	73.3	181.5	84.7
Mars.....	128.7	133.3	92.0	160.1	118.6	101.9	122.5	93.7	145.5	79.1	174.6	94.1
April.....	129.6	133.5	85.4	164.7	121.1	104.1	125.0	88.8	149.2	79.8	179.7	67.6
Mai.....	138.7	141.5	99.9	168.6	132.5	135.6	131.7	106.4	154.3	91.4	181.0	129.0
Juni.....	133.7	134.0	86.7	164.5	132.8	141.9	130.7	96.9	151.4	76.3	177.1	113.1
Juli.....	79.7	78.7	71.5	83.2	81.7	91.5	79.5	75.3	81.8	58.2	84.9	103.1
Aug.....	122.8	126.1	82.6	154.3	115.7	119.0	114.9	89.3	139.0	69.6	161.6	117.0
Sept.....	130.0	134.3	83.6	167.2	120.6	114.2	122.0	89.2	149.6	83.5	176.6	100.2
Okt.....	128.0	131.1	76.1	166.7	121.2	122.4	120.9	84.6	148.9	88.2	179.5	64.1
Nov.....	134.0	138.4	94.6	166.8	124.7	128.7	123.8	100.8	150.0	92.5	180.4	113.4
Des.....	124.6	127.9	92.4	151.0	117.2	110.5	118.4	95.7	138.4	84.5	168.1	121.6
1949												
Jan.....	132.2	137.8	104.4	159.4	120.0	130.9	117.6	109.3	143.2	95.6	170.1	125.5
Feb.....	141.9	145.8	118.9	163.2	133.4	183.9	121.9	130.8	147.2	100.2	171.0	123.8
Mars.....	137.5	143.3	111.4	164.0	124.9	117.4	126.7	112.5	149.5	101.5	169.6	123.7
April.....	136.1	140.4	109.8	160.2	126.9	96.4	133.9	107.3	150.0	106.6	165.7	140.2
Mai.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Juni.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Beregnet for samme antall arbeidsdager i hver måned. 1938 = 100. ² Indeksen for jern- og metallindustrien (kolonne G) bygger på oppgaver over sysselsettingen og utførte timeverk og ikke på selve produksjonsmengden. Da produksjonseffektiviteten under og etter krigen har vært lavere enn før krigen, gir disse oppgaver ikke noe korrekt mål for selve produksjonen. Hvis en skjønnsmessig regner med en effektivitetsminskning på 15 %, blir indekstallet for hele industrien (kolonne A) 129 i april 1949.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	16. Produksjonsindeks for industrien (forts.)						17. Produksjon ved elektrisitetsverk på 1000 kW og over				18. Innveid mjølkemengde ^a
	I.	K.	L.	M.	N.	O.	A.	B.	C.	D.	
	Tre-masse-, cellulose- og papir-industri	Tekstil-industri	Skotøy-fabriker	Her-metikk-fabriker	Annen nærings- og nytelses-middel-industri	Andre industrier	El.-verk knyttet til elektrokjemisk og metallurgisk industri	El.-verk knyttet til annen industri	El.-verk vesentlig knyttet til den alm. el.-forsyning ^a	I alt	
Mill. kWh.											1000 tonn
1929	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	408.9
1932	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	483.2
1937	125.9	115.3	106.2	118.7	96.3	106.5	4 213	585	4 208	9 006	636.3
1938	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	4 717	592	4 329	9 638	710.2
1939	110.5	114.1	111.5	95.9	105.9	104.4	5 022	653	4 535	10 210	792.6
1940	75.5	94.1	114.4	85.1	110.3	94.6	3 871	540	4 285	8 696	653.1
1941	78.2	73.8	80.9	77.6	108.5	91.3	3 468	606	4 888	8 962	524.8
1942	59.5	68.7	58.9	65.0	86.7	77.0	3 622	616	5 377	9 615	425.0
1943	53.9	72.1	69.8	64.8	82.9	71.4	4 257	652	6 048	10 957	375.5
1944	43.3	68.3	78.2	67.9	78.5	69.6	4 079	664	6 308	11 051	337.8
1945	38.3	61.5	71.7	70.9	81.0	53.8	3 238	599	6 008	9 845	341.9
1946	65.9	85.8	94.7	75.7	114.1	86.7	4 103	769	6 389	11 261	567.6
1947	86.0	107.7	99.4	97.1	116.8	102.6	4 378	707	6 175	11 260	647.4
1948	98.5	121.5	107.3	105.5	118.6	122.7	4 597	814	7 034	12 445	—
1947											
Jan.	82.2	106.0	102.3	32.5	106.7	96.1	397	77	687	1 161	45.03
Feb.	77.3	109.5	98.8	354.1	102.3	110.6	369	65	617	1 051	39.53
Mars	71.0	105.9	104.3	78.5	115.0	104.4	394	63	547	1 004	47.68
April	78.8	108.2	104.5	5.5	112.0	95.1	353	63	526	942	58.33
Mai	94.7	114.5	107.0	49.9	139.6	105.5	337	69	522	928	69.23
Juni	93.9	116.9	118.3	156.5	133.6	102.6	368	65	501	934	70.27
Juli	79.0	56.9	36.5	65.0	76.2	61.7	360	59	432	851	65.31
Aug.	96.4	110.5	102.8	82.2	135.3	103.8	365	55	434	854	57.61
Sept.	89.3	116.6	111.5	77.1	124.5	113.0	336	46	429	811	52.49
Okt.	92.5	120.5	102.5	79.5	116.1	116.7	369	50	491	910	47.27
Nov.	91.1	125.0	105.9	136.2	111.9	117.5	367	50	485	902	43.01
Des.	85.2	101.6	98.0	47.9	128.2	104.2	363	45	504	912	46.38
1948											
Jan.	85.0	116.5	108.7	148.4	101.8	110.7	355	48	522	925	49.92
Feb.	93.1	131.4	111.5	313.1	108.8	138.0	342	49	484	875	46.95
Mars	89.3	125.7	106.5	36.0	124.0	141.1	364	55	517	936	56.19
April	102.0	134.8	117.3	14.8	124.5	141.2	334	77	606	1 017	71.27
Mai	107.6	132.8	120.8	119.9	136.8	130.5	424	71	574	1 069	79.68
Juni	105.2	134.5	121.5	144.5	136.7	124.6	397	66	581	1 044	83.63
Juli	74.8	44.0	32.0	88.0	110.3	69.3	377	59	493	929	71.80
Aug.	101.0	126.0	116.8	83.7	116.1	118.0	390	68	491	949	65.49
Sept.	107.2	134.3	117.3	57.6	118.5	127.4	365	77	610	1 052	58.63
Okt.	108.4	131.9	119.9	81.2	112.1	129.3	339	80	713	1 132	53.31
Nov.	106.6	132.6	118.0	111.1	113.6	131.5	437	81	700	1 218	51.52
Des.	101.6	114.0	97.2	67.8	119.7	110.5	473	83	743	1 299	54.68
1949											
Jan.	109.8	133.5	112.8	109.4	98.4	139.2	476	85	* 782	* 1 343	58.55
Feb.	114.5	141.6	114.7	289.5	109.0	158.4	436	76	744	1 256	58.21
Mars	115.7	141.1	113.4	55.4	117.2	151.2	503	80	786	1 369	72.16
April	106.9	133.6	116.8	12.9	133.2	137.9	477	73	700	1 250	81.26
Mai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

^a Medregnet kraft til industribedrifter som ikke har eget el.-verk. ^b Ved meierier, ysterier og kondenseringsfabrikker. Månedstallene omfatter alle meierier og ysterier som gir rapporter, og svarer til vel 90 pst. av meieriernes samlede mjølkemengde. Fra oktober 1944 er Finnmark ikke med.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	19. Sysselsetting								20. Arbeidsledighet							
	A. Syssel- satte arbeids- løshets- tryg- dede i alle kom- muner ^{1,3}	B. Sysselsettingsindeks ⁴							A. Oppgaver fra alle kommuner ⁶		B. Blant fagforenings- medlemmer				Pst. av medlemstallet	
		a) Total	b) Byer	c) By- mes- sige eller indu- strielle land- kom- muner	d) Rene land- kom- muner	e) Arbei- dere i indu- stri	f) Arbei- dere ved bygge- og an- leggs- virk- som- het	g) Han- dels- funk- sjon- nærer	a) I alt	b) I indu- strien	a) 10 fag ⁸	b) Jern- og me- tall- arbei- dere	c) Byg- nings- arbei- dere	d) Sko- tøy- arbei- dere		
1929....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15.4	10.3	23.6	10.8		
1932....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30.8	30.3	37.4	18.0		
1937....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.0	12.1	30.4	6.8		
1938....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22.0	14.5	31.9	7.7		
1939....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.3	13.4	25.2	7.0		
1940....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23.1	13.8	34.3	8.7		
1941....	535 031	100	100	100	102	100	100	100	19 181	5 168	11.4	5.3	17.5	8.0		
1942....	547 350	102	100	107	100	102	100	97	4 747	1 649	-	-	-	-		
1943....	540 051	101	100	107	95	103	91	89	437	104	-	-	-	-		
1944....	522 140	98	99	102	89	101	80	85	274	59	-	-	-	-		
1945.... ²	457 402	85	90	87	69	93	54	83	⁷ 9 172	⁷ 1 566	-	1.7	-	2.1		
1946....	513 232	98	104	98	80	111	69	97	⁷ 12 246	⁷ 1 683	3.6	1.3	6.8	0.6		
1947....	559 939	103	110	104	81	124	72	106	⁷ 8 514	⁷ 1 001	3.1	1.1	6.4	0.1		
1948....	-	106	-	-	-	-	-	-	9 026	950	-	-	-	-		
1947																
Jan.	526 895	98	107	99	74	117	63	101	⁷ 13 825	⁷ 1 608	4.7	1.2	8.8	0.1		
Feb.	537 566	100	109	102	76	121	63	103	⁷ 15 325	⁷ 1 945	5.9	1.2	13.7	0		
Mars	539 048	101	109	102	77	121	62	103	⁷ 15 644	⁷ 2 032	6.1	1.2	14.5	0.1		
April	543 933	102	109	104	79	122	64	104	⁷ 11 446	⁷ 1 536	3.8	1.1	8.7	0.1		
Mai	555 835	104	110	106	83	123	69	104	⁷ 6 186	⁷ 607	2.5	1.0	5.3	0.1		
Juni	572 090	107	112	110	89	126	76	105	⁷ 3 623	⁷ 315	1.9	1.0	3.5	0.2		
Juli	573 732	107	112	110	90	124	78	106	⁷ 2 628	⁷ 299	1.6	1.0	2.8	0.1		
Aug.	578 623	108	112	112	93	125	81	106	⁷ 3 086	⁷ 448	1.5	1.0	2.8	0.1		
Sept.	582 434	109	112	113	94	126	84	107	⁷ 4 694	⁷ 550	1.6	1.0	2.6	0		
Okt.	584 635	109	113	113	93	128	84	108	⁷ 5 450	⁷ 548	1.7	1.0	2.9	0		
Nov.	569 586	106	114	110	82	128	75	109	⁷ 8 201	⁷ 722	2.6	1.1	4.3	0		
Des.	554 893	104	113	107	75	127	66	110	⁷ 12 057	⁷ 1 404	3.3	1.1	6.3	0.2		
1948																
Jan.	552 383	103	112	107	74	128	61	109	17 787	2 083	4.9	1.2	9.7	0		
Feb.	560 778	105	113	109	77	131	61	109	18 056	1 936	4.6	1.2	10.1	0		
Mars	559 285	105	112	109	78	131	61	109	17 091	2 218	4.9	1.2	11.0	0.3		
April ³	830 614	105	⁵ -	⁵ -	⁵ -	⁵ -	⁵ -	⁵ -	10 902	1 165	2.8	1.1	5.5	0.2		
Mai	840 037	106	-	-	-	-	-	-	6 423	512	2.5	1.0	5.3	1.1		
Juni	854 407	108	-	-	-	-	-	-	3 279	235	1.5	1.0	2.7	0		
Juli	853 055	108	-	-	-	-	-	-	2 543	196	1.6	1.0	2.8	1.0		
Aug.	853 508	108	-	-	-	-	-	-	4 219	323	1.8	1.0	3.1	0.3		
Sept.	854 651	108	-	-	-	-	-	-	5 185	520	-	-	2.3	6		
Okt.	858 839	108	-	-	-	-	-	-	5 526	404	-	-	-	-		
Nov.	863 792	109	-	-	-	-	-	-	7 372	733	-	-	-	-		
Des.	849 027	107	-	-	-	-	-	-	9 925	1 071	-	-	-	-		
1949																
Jan.	853 861	108	-	-	-	-	-	-	13 918	1 469	-	-	-	-		
Feb.	865 578	109	-	-	-	-	-	-	12 862	1 107	-	-	-	-		
Mars	862 590	109	-	-	-	-	-	-	12 746	1 712	-	-	-	-		
April	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Mai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Juni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		

¹ Hushjelp, fiske, sel- og hvalfangst, jordbruk og skogbruk faller utenfor arbeidsløshetsstrygden. ² Finnmark og evakuerte kommuner i Troms er ikke med. ³ F. o. m. april 1948 gjelder oppgavene pliktig syketrygdede. ⁴ Beregnet på grunnlag av oppgavene over sysselsatte arbeidsløshetsstrygdede (siden april 1948: pliktig syketrygdede). ⁵ Beregningen av indekstall for de enkelte grupper er midlertidig opphørt. ⁶ Helt arbeidsløse ved månedens utgang. ⁷ Årstallene er gjennomsnitt av månedstall. ⁸ Finnmark og evakuerte kommuner i Troms er ikke med. ⁹ Bygningsarb., treindustriarb., høvleriarb., murere, bakere, jern- og metallarb., formere, skotøyarb., boktrykkere og bokbindere.

Økonomiske månedstill (forts.).

År og måneder	21. Jernbanetrafikk			22. Skipsfarten mellom Norge og utlandet			23. Indeks for detaljomsetningen ⁵						
	A.	B.	C.	A. Skip kommet med last		B. Skip gått m. last (ekskl. skip gått med malm fra Narvik)	A. Verdi			B. Volum			
	Gods-transport ¹	Opplastede vogner ²	Antall reisende ¹	a)	b)		a)	b)	c)	a)	b)	c)	
				I alt	Herav norske		Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer	Riket	
	1000 tonn	Antall i 1000	1000 personer	1000 netto tonn									
1929.....	5 115	40.2	18 123	4 203	2 713	4 214	—	—	—	—	—	—	—
1932.....	4 113	36.2	18 297	4 205	2 688	3 742	—	—	—	—	—	—	—
1937.....	5 281	44.4	20 964	5 268	3 411	4 324	96	93	95	—	—	—	—
1938.....	5 271	41.6	21 882	5 435	3 731	5 044	100	100	100	100	100	100	100
1939.....	4 809	45.7	22 697	5 732	4 007	4 888	105	104	105	104	103	103	103
1940.....	³ 4 327	—	³ 17 707	1 778	1 282	1 385	127	114	120	102	92	97	97
1941.....	⁴ 4 795	—	⁴ 25 532	1 610	655	1 230	138	111	123	93	75	83	83
1942.....	4 713	52.7	31 914	1 277	366	990	132	103	113	81	66	72	72
1943.....	4 772	54.4	40 324	1 369	356	972	122	105	112	76	65	70	70
1944.....	4 540	58.4	46 438	1 073	230	817	117	102	108	72	63	67	67
1945.....	3 907	48.5	47 661	1 378	828	589	133	112	120	80	68	72	72
1946.....	4 866	46.1	47 409	2 896	2 147	2 148	180	185	182	⁶ —	⁶ —	⁶ —	—
1947.....	—	50.2	—	4 052	2 862	2 729	210	233	223	—	—	—	—
1948.....	—	53.5	—	4 509	3 104	3 266	215	230	223	—	—	—	—
1947													
Jan.	841	95.3	6 872	277	171	203	153	188	175	—	—	—	—
Feb.				215	143	177	161	186	175	—	—	—	—
Mars				275	212	162	205	237	222	—	—	—	—
April	863	94.5	6 952	294	204	219	193	227	213	—	—	—	—
Mai				374	261	279	221	258	241	—	—	—	—
Juni				445	339	245	215	243	231	—	—	—	—
Juli	894	113.6	7 002	446	324	271	218	214	215	—	—	—	—
Aug.				373	259	270	209	217	213	—	—	—	—
Sept.				373	260	242	218	247	234	—	—	—	—
Okt.	984	117.4	6 964	307	212	226	220	247	235	—	—	—	—
Nov.				322	227	240	217	235	227	—	—	—	—
Des.				351	250	195	275	301	289	—	—	—	—
1948													
Jan.	804	93.2	6 797	255	176	221	167	197	184	—	—	—	—
Feb.				296	185	256	183	203	194	—	—	—	—
Mars				384	261	232	207	224	215	—	—	—	—
April	926	103.8	6 823	347	240	* 254	233	243	237	—	—	—	—
Mai				* 432	321	307	215	235	225	—	—	—	—
Juni				* 409	278	292	221	240	231	—	—	—	—
Juli	944	115.6	7 071	456	338	* 318	225	213	217	—	—	—	—
Aug.				421	297	319	206	201	202	—	—	—	—
Sept.				347	237	262	205	229	218	—	—	—	—
Okt.	1 014	122.1	6 591	376	248	286	221	235	228	—	—	—	—
Nov.				405	265	259	208	223	216	—	—	—	—
Des.				381	258	260	289	315	303	—	—	—	—
1949													
Jan.	—	—	—	305	186	241	169	192	181	—	—	—	—
Feb.	—	—	—	402	229	365	—	—	—	—	—	—	—
Mars	—	—	—	421	248	329	—	—	—	—	—	—	—
April	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Årsoppgavene gjelder budsjettåret som slutter i vedk. år, og omfatter stats- og privatbaner, for godstransporten ekskl. Ofotbanen. Gods og personer som har passert to eller flere baner, er bare regnet én gang. Månedstillene omfatter bare statsbanene (for godstransporten ekskl. Ofotbanen). ² Årsoppgavene er gjennomsnittlige månedstill ved bredsporte baner, ekskl. Ofotbanen. ³ Oppgaven gjelder bare tiden 1. juli 1939—31. mars 1940. ⁴ I tidsrommet 1. april 1940—30. juni 1945 omfatter oppgavene for gods og reisende bare sivil trafikk. ⁵ 1938 = 100. ⁶ Volumindeksen er under revisjon.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	24. Utenrikshandel						25. Sverige					
	A. Verdi			B. Volumindeks ¹			A. Riksban- kens behold- ning av gull og uten- landsk valuta ^{2,3}	B. Seddel- omløp ⁴	C. Folio- inn- skudd i privat- ban- kene ⁵	D. Privat- banke- nes ut- lån ^{2,4}	E. Aksje- indeks ⁵	F. Indeks- tall for engros- priser ⁶
	a)	b)	c)	a)	b)							
	Inn- førsel	Ut- førsel	Inn- førsels- over- skudd	1) Innførsel	2) Ut- førsel							
	Mill. kr.			Total	Ekskl. skip		Mill. kr.					
1929.....	1 073	752	321	-	-	-	-	569	659	4 420	165	-
1932.....	690	569	122	-	-	-	517	598	625	4 316	62	-
1937.....	1 293	823	469	109	108	105	1 929	980	985	4 090	130	114
1938.....	1 193	787	406	100	100	100	2 082	1 061	1 153	4 338	124	111
1939.....	1 366	808	559	111	116	108	1 594	1 422	1 203	4 956	122	115
1940.....	948	612	336	56	61	64	1 422	1 482	1 205	4 465	⁵ 77	146
1941.....	1 125	575	550	40	48	46	1 698	1 700	1 388	4 294	90	172
1942.....	944	492	452	29	34	33	1 958	2 016	2 128	4 383	108	189
1943.....	1 008	539	470	29	34	33	2 279	2 266	2 368	4 714	108	196
1944.....	722	517	204	19	22	29	2 510	2 492	2 658	5 141	117	196
1945.....	1 206	326	879	46	44	19	2 782	2 782	2 729	5 785	132	194
1946.....	2 197	1 202	995	78	78	61	1 909	2 877	2 755	7 271	141	186
1947.....	3 820	1 820	2 000	118	104	81	725	2 895	2 213	7 989	143	199
1948.....	3 709	2 063	1 646	100	94	81	605	3 113	2 137	7 875	127	214
1947												
Jan.....	280.4	112.1	168.3	114	100	72	1 719	2 693	2 745	7 336	150	194
Feb.....	273.3	109.8	163.5	110	80	74	1 588	2 678	2 834	7 317	146	195
Mars.....	307.9	108.4	199.5	129	93	67	1 287	2 640	2 711	7 551	143	196
April.....	346.5	131.1	215.4	135	113	76	1 043	2 608	2 707	7 613	145	197
Mai.....	315.6	171.0	144.6	129	113	96	879	2 556	2 704	7 722	146	198
Juni.....	385.9	239.2	146.7	146	127	113	761	2 618	2 612	7 776	144	199
Juli.....	296.8	143.6	153.2	99	108	71	734	2 543	1 996	7 865	150	199
Aug.....	275.3	145.7	129.6	88	104	78	706	2 632	2 110	7 934	149	199
Sept.....	420.8	181.2	239.6	153	116	86	584	2 664	2 033	8 125	145	202
Okt.....	354.3	162.3	192.0	118	99	86	669	2 694	2 108	8 015	132	203
Nov.....	254.0	157.4	96.6	87	93	79	740	2 702	2 115	7 989	131	204
Des.....	309.3	158.0	151.3	112	99	77	725	2 895	2 213	7 989	133	205
1948												
Jan.....	244.5	154.0	90.5	71	81	84	700	2 734	2 006	7 989	134	207
Feb.....	256.1	163.7	92.5	86	89	89	650	2 736	2 117	7 978	131	209
Mars.....	273.4	152.6	120.9	88	75	77	568	2 730	2 004	8 160	129	210
April.....	311.0	183.4	127.6	100	99	93	470	2 791	2 048	8 153	130	213
Mai.....	263.2	181.4	81.8	94	84	82	429	2 734	2 057	8 139	128	214
Juni.....	308.0	181.2	126.8	101	88	88	386	2 824	2 044	8 072	124	216
Juli.....	268.6	144.1	124.5	85	89	65	395	2 784	1 823	8 079	127	215
Aug.....	281.6	149.4	132.2	92	99	71	377	2 824	1 992	7 978	126	217
Sept.....	339.7	194.4	144.9	110	103	81	403	2 884	1 870	8 073	123	217
Okt.....	401.5	182.9	218.6	129	98	77	452	2 935	2 014	7 993	121	217
Nov.....	354.6	186.3	168.3	118	110	83	538	2 924	2 023	7 991	122	217
Des.....	404.1	189.3	214.8	135	119	85	605	3 113	2 137	7 875	122	217
1949												
Jan.....	* 282.5	169.1	* 113.4	* 91	* 98	80	624	2 934	1 915	7 861	125	217
Feb.....	375.7	173.1	202.6	126	115	82	565	2 952	2 079	7 824	126	217
Mars.....	342.7	228.4	114.3	111	111	109	519	2 953	1 900	7 882	124	216
April.....	289.8	208.1	81.7	97	102	94	463	3 019	-	-	-	216
Mai.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Juni.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ 1938 = 100. ² Ved utgangen av år og måned. ³ Gullbeholdningen oppført til markedsverdi. Som beholdning av utenlandsk valuta regnes utenlandske statspapiir og veksler, og nettofordringer hos utenlandske banker og bankierer. ⁴ Inkl. rediskonteringer. ⁵ Industri- og rederiaksjer. Til og med 1939 basis 1924 = 100, senere 1937 = 100. ⁶ Kommerskollegiums indeks. Gjennomsnitt pr. måned, 1935 = 100.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	25. Sverige (forts.)								26. Danmark				
	G. Indekstall for leveomkostninger ¹		H. Produktionsindeks ²	I. Arbeidsledighet i fagforbundene	K. Innførsel	L. Utførsel			A. Nationalbankens gullbeholdning ⁶	B. Tilgodehavender av utenlandsk valuta ⁸	C. Seddelomløp ¹⁰	D. Folioinnskudd i privatbankene ¹¹	E. Privatbankenes utlån ^{10, 11}
	a)	b)	Pst.	Mill. kr.	1000 tonn ⁵	a)	b)	c)	Mill. kr.				
	Total ³	Matvarer ³				I alt	Papirmasse	Papir og papp					
1929....	108	—	—	10.2	1 783	1 812	1 789	478	173	92	367	130	1 867
1932....	100	—	—	22.2	1 155	947	1 292	472	138	5	332	116	1 647
1937....	104	108	120	10.8	2 123	2 000	2 553	663	118	1	417	145	1 968
1938....	106	111	117	10.9	2 082	1 843	1 981	473	118	88	441	153	1 977
1939....	109	115	124	9.2	2 499	1 889	2 331	601	117	49	600	166	2 117
1940....	123	133	113	11.8	2 004	1 328	982	247	117	168	741	209	1 916
1941....	139	153	104	11.3	1 674	1 345	756	190	103	641	842	273	1 754
1942....	151	163	108	7.5	1 780	1 319	659	238	98	996	983	335	1 878
1943....	153	162	109	5.7	1 814	1 172	440	194	97	1 530	1 359	459	1 598
1944....	154	162	109	4.9	1 677	853	297	207	97	2 451	1 658	672	1 516
1945....	154	160	106	4.5	1 084	1 758	1 569	246	96	2 733	1 561	881	1 602
1946....	155	162	128	3.2	3 386	2 547	1 804	521	7 83	9 ÷ 145	1 633	876	2 447
1947....	166	168	130	2.8	* 5 220	3 240	1 798	605	72	÷ 608	1 641	748	3 059
1948....	¹³ 165	183	134	2.3	• 4 946	• 3 981	• 1 683	• 682	70	÷ 512	1 614	680	3 664
1947													
Jan....	—	161	130	4.2	* 374	* 223	164	46	83	÷ 479	1 549	811	2 435
Feb....	—	163	129	5.1	* 337	* 120	49	36	71	÷ 471	1 519	794	2 405
Mars....	162	166	129	4.3	* 281	* 140	59	33	71	÷ 497	1 506	768	2 423
April....	—	167	131	2.6	* 359	* 221	75	64	71	÷ 531	1 506	762	2 501
Mai....	—	166	130	1.8	* 464	* 253	148	56	71	÷ 606	1 487	783	2 578
Juni....	166	168	131	1.8	* 471	* 297	221	51	71	÷ 628	1 482	748	2 667
Juli....	—	167	131	1.7	* 525	* 320	259	42	71	÷ 665	1 462	753	2 717
Aug....	—	163	129	1.6	* 500	* 321	191	63	71	÷ 694	1 450	730	2 828
Sept....	168	173	123	1.6	* 553	* 307	140	57	71	÷ 701	1 452	721	2 905
Okt....	—	173	130	1.7	* 527	* 371	185	65	71	÷ 693	1 513	705	3 016
Nov....	—	174	130	2.4	* 435	* 313	124	62	71	÷ 668	1 522	714	3 038
Des....	169	174	130	4.5	* 394	* 354	184	50	71	÷ 667	1 641	685	3 059
1948													
Jan....	¹³ —	181	130	4.4	* 424	* 289	133	52	71	÷ 640	1 571	674	3 123
Feb....	—	181	133	4.2	* 375	* 233	94	52	71	÷ 536	1 540	677	3 110
Mars....	163	181	134	3.8	* 381	* 228	65	57	71	÷ 482	1 527	685	3 114
April....	—	181	136	2.3	* 472	* 327	149	65	70	÷ 467	1 512	692	3 171
Mai....	—	181	134	1.7	* 426	* 345	188	64	70	÷ 481	1 486	695	3 159
Juni....	164	182	134	1.9	* 451	* 356	178	51	70	÷ 459	1 477	684	3 248
Juli....	—	182	133	1.9	* 464	* 319	159	43	70	÷ 449	1 446	672	3 318
Aug....	—	182	133	1.7	* 420	* 310	141	52	70	÷ 459	1 428	686	3 413
Sept....	166	185	135	1.8	* 391	* 361	118	58	70	÷ 501	1 465	675	3 537
Okt....	—	186	136	1.9	* 380	* 384	112	69	70	÷ 541	1 506	664	3 591
Nov....	—	185	137	2.5	* 377	409	160	64	70	÷ 572	1 520	672	3 647
Des....	166	184	137	5.4	* 385	420	188	56	70	÷ 553	1 614	683	3 664
1949													
Jan....	—	183	137	3.7	379	334	166	62	70	÷ 555	1 517	644	3 719
Feb....	—	182	138	—	338	257	73	52	70	÷ 586	1 496	645	3 745
Mars....	166	182	137	—	378	289	62	48	70	÷ 608	1 495	659	3 799
April....	—	—	—	—	—	—	—	—	70	÷ 620	1 502	628	3 833
Mai....	—	—	—	—	—	—	—	—	70	÷ 630	1 472	—	—
Juni....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ 1935 = 100. ² Inkl. skatter. ³ Inkl. lys og brensel. ⁴ Industriforbundets indeks. 1935 = 100. ⁵ Torr vekt. ⁶ Bokført verdi ved månedens utgang. Årsoppgaver gj.snitt av månedstall. ⁷ Gullbeholdningen står fremdeles bokført til gammel paritet, men tallet viser nedgang fordi det først nå er kommet til uttrykk at den danske leasjon i Washington avhendet en del gull under krigen for å kunne opprettholde forentningen av danske dollarlån. ⁸ Nettobeløp ved månedens utgang. Årsoppgaver gj.snitt av månedstall. ⁹ Pr. ¹¹/₁₂ 1945 ble Nationalbankens store tyske tilgodehavender (som staten er garant for) overført fra «clearingkt.» og «forskjellige debitors kt.» til «statens reguleringskt.». ¹⁰ Ved utgangen av år og måned. ¹¹ Ved månedens utgang. Gjennomsnitt for året. ¹² Inkl. rediskonteringer. ¹³ F. o. m. 1943 er direkte skatter og sosiale tilskudd holdt utenfor.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	26. Danmark (forts.)												
	F.	G.	H. Indekstall for leveomkostninger ^{1, 2}		I.	K. Produktionsindeks ¹		L.	M.	N.	O. Utførsel		
	Aksjeindeks ¹	Indekstall for engrospriser ¹	a)	b)	Timefor-tjeneste ⁴	a)	b)	Utført arbeid i industrien ⁷	Arbeidsledighet blant arbeidsløshets-trygdede	Inn-førsel	a)	b)	c)
			Total ³	Mat-varer		Indu-str. ⁵	Den ani-malske land-bruks-produk-sjon ⁶				I alt ⁸	Flesk	Smør
								1000 arbeids-timer pr. dag		Pst.	Mill. kr.		1000 tonn
1929....	101	108	101	105	154	80	103	—	15.6	1 696	1 610	228	158
1932....	70	84	90	82	157	73	132	881	31.7	1 089	1 079	390	158
1937....	114	119	105	103	163	109	107	1 295	21.9	1 670	1 569	182	152
1938....	105	112	107	105	170	108	103	1 287	21.4	1 624	1 528	181	156
1939....	103	118	109	106	176	115	104	1 394	18.5	1 742	1 575	190	148
1940....	97	172	136	127	194	97	101	1 315	23.9	1 374	1 508	143	108
1941....	115	203	158	163	206	94	68	1 219	14.9	1 312	1 277	76	53
1942....	122	213	164	169	216	90	55	1 314	9.1	1 207	1 038	20	36
1943....	127	214	167	168	230	96	63	1 379	6.3	1 225	1 338	62	50
1944....	138	217	168	168	241	95	69	1 395	4.6	1 167	1 361	100	53
1945....	127	213	170	170	260	81	65	1 221	8.2	696	904	50	61
1946....	132	210	169	170	290	110	⁶ 77	1 489	4.7	2 848	1 618	63	78
1947....	130	232	*174	177	310	126	76	1 669	4.9	* 3 090	* 2 313	58	87
1948....	123	254	178	180	—	141	69	1 766	* 4.7	● 3 424	● 2 731	41	106
1947													
Jan....	130	224	170	174	299	120	69	1 589	12.3	* 201	* 170	3	7
Feb. ...	132	225	—	—		125	64	1 592	15.4	* 169	104	4	4
Mars ...	132	224	—	—		120	67	1 531	12.0	158	* 116	3	5
April ...	132	226	173	176	303	113	84	1 589	3.1	* 220	196	5	6
Mai ...	133	229	—	—		116	87	1 644	1.1	* 290	236	8	10
Juni ...	132	230	—	—		131	88	1 667	0.6	367	190	5	8
Juli ...	131	236	174	178	312	98	82	1 679	0.6	296	212	6	12
Aug. ...	130	236	—	—		136	73	1 688	0.7	* 259	* 162	3	9
Sept. ...	127	235	—	—		141	72	1 745	1.3	* 291	* 187	6	6
Okt. ...	127	235	175	179	323	140	78	1 752	2.1	* 302	* 221	3	3
Nov. ...	126	239	—	—		140	79	1 775	3.6	* 243	255	5	8
Des.	124	242	—	—		121	70	1 774	6.4	294	* 264	7	5
1948													
Jan....	126	242	175	179	323	135	73	1 664	11.2	231	186	5	5
Feb. ...	126	243	—	—		144	65	1 695	11.0	220	* 266	8	10
Mars ...	124	244	—	—		131	67	1 717	4.7	227	* 241	6	7
April ...	125	247	176	178	334	143	71	1 752	2.6	314	* 199	3	8
Mai ...	125	253	—	—		138	75	1 781	1.4	* 226	* 204	2	11
Juni ...	124	256	—	—		149	82	1 797	1.3	283	* 201	3	9
Juli ...	125	258	179	181	339	106	72	1 760	1.3	311	* 228	6	12
Aug.	127	259	—	—		147	63	1 757	1.5	260	* 203	2	9
Sept. ...	125	259	—	—		154	66	1 801	1.8	333	* 217	3	7
Okt.	122	259	179	180	—	155	*64	1 832	3.1	342	* 278	0.5	11
Nov.	119	259	—	—	—	156	62	1 821	4.2	343	250	1	8
Des.	112	263	—	—	—	135	68	1 820	11.6	* 337	257	2	8
1949													
Jan.	114	262	181	181	—	140	72	—	10.0	325	252	3	9
Feb.	114	261	—	—	—	148	76	—	8.6	342	241	4	7
Mars	112	261	—	—	—	150	91	—	7.9	409	276	8	8
April ...	110	261	181	180	—	135	89	—	● 4.7	330	248	7	11
Mai.	—	261	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ 1935 = 100. ² Indeksen angir nivået i begynnelsen av januar, april, juli og oktober. ³ Inkl. skatter. ⁴ Gj.snitt for faglærte mannlige arbeidere i en rekke fag innenfor industri, håndverk og handel. Hele landet. ⁵ F. o. m. 1947 er månedstallene ikke utjevnet for sesongvingninger. ⁶ Mjølk, okse- og kalvekjøtt, svinekjøtt og flesk, egg. F. o. m. 1946 omfatter tallene ikke bare den solgte del av produksjonen, men også hjemmeslakt og produsentenes forbruk av egne produkter. ⁷ Omfatter all industri under den årlige produksjonsstatistikk. ⁸ Innenlandske varer.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	27. Storbritannia og Nord-Irland										
	A. Gullbeholdning i Englands bank ¹	B. Seddelomløp (Englands bank) ¹	C. Clearingbankene i London ²			D. Dagslånere ⁶	E. Aksjeindeks ⁷	F. Indekstall for engrospriser ⁸	G. Indekstall for leveomkostninger ⁹		H. Produktsjonsindeks ¹³
			a) Innskudd	b) Utlån	c) Investeringer				a) Total	b) Matvarer	
Mill. £					Pst.						
1929.....	146.1	370	⁴ 1 800	—	—	* 4.47	—	—	163	153	111
1932.....	120.6	371	⁴ 1 791	—	—	* 1.58	—	—	141	123	85
1937.....	327.2	505	⁵ 2 287	⁵ 954	⁵ 652	* 0.76	100	100	155	140	124
1938.....	327.2	505	2 277	976	637	0.75	83	101	156	141	110
1939.....	² 0.2	555	2 248	991	608	* 1.09	76	103	155	141	—
1940.....	0.2	617	2 506	955	666	1.00	63	137	185	164	—
1941.....	0.2	752	2 970	858	894	1.00	68	153	199	168	—
1942.....	0.2	923	3 275	797	1 069	1.02	81	160	200	161	—
1943.....	0.2	1 089	3 677	747	1 147	1.04	98	163	199	166	—
1944.....	0.2	1 239	4 153	750	1 165	1.10	107	166	201	168	—
1945.....	0.2	1 380	4 692	768	1 156	0.98	116	169	203	170	—
1946.....	0.2	1 422	5 097	888	1 345	0.63	129	175	204	169	¹⁴ 100
1947.....	0.2	1 350	5 650	1 107	1 474	0.63	131	192	¹⁰ —	¹¹ —	108
1948.....	0.2	1 293	5 913	1 320	1 479	0.63	118	*219	¹² 108	¹² 108	● 121
1947											
Jan.....	0.2	1 365	5 629	993	1 427	0.63	142	182	204	168	105
Feb.....	0.2	1 376	5 519	1 005	1 439	0.63	137	183	203	168	84
Mars.....	0.2	1 391	5 556	1 022	1 455	0.63	135	184	204	169	99
April.....	0.2	1 388	5 583	1 055	1 461	0.63	140	187	203	168	105
Mai.....	0.2	1 394	5 571	1 091	1 470	0.63	144	189	203	—	109
Juni.....	0.2	1 395	5 658	1 119	1 479	0.63	141	190	¹² 100	¹² 100	114
Juli.....	0.2	1 419	5 644	1 129	1 488	0.63	137	193	101	101	107
Aug.....	0.2	1 393	5 628	1 146	1 492	0.63	114	194	100	99	104
Sept.....	0.2	1 376	5 615	1 149	1 493	0.63	119	195	101	100	115
Okt.....	0.2	1 361	5 690	1 176	1 500	0.63	117	199	101	101	120
Nov.....	0.2	1 341	5 767	1 196	1 500	0.63	122	203	103	103	123
Des.....	0.2	1 350	5 934	1 206	1 483	0.63	128	204	104	103	115
1948											
Jan.....	0.2	1 269	5 776	1 222	1 480	0.63	130	212	104	104	119
Feb.....	0.2	1 232	5 642	1 273	1 485	0.63	113	217	106	108	123
Mars.....	0.2	1 246	5 794	1 299	1 486	0.63	118	217	106	109	119
April.....	0.2	1 238	5 861	1 307	1 482	0.63	122	219	108	109	* 124
Mai.....	0.2	1 244	5 869	1 325	1 477	0.63	122	220	108	108	* 117
Juni.....	0.2	1 252	5 955	1 340	1 478	0.63	114	222	110	114	* 123
Juli.....	0.2	1 285	5 909	1 326	1 477	0.63	113	222	108	108	112
Aug.....	0.2	1 249	5 903	1 327	1 474	0.63	114	221	108	108	110
Sept.....	0.2	1 236	5 950	1 342	1 472	0.63	115	220	108	107	* 124
Okt.....	0.2	1 231	6 040	1 355	1 475	0.63	118	220	108	108	* 126
Nov.....	0.2	1 233	6 057	1 342	1 480	0.63	120	221	109	108	129
Des.....	0.2	1 293	6 200	1 378	1 478	0.63	119	221	109	108	123
1949											
Jan.....	0.2	1 225	6 057	1 372	1 486	0.63	121	221	109	108	123
Feb.....	0.2	1 228	5 817	1 394	1 487	—	118	221	109	109	131
Mars.....	0.2	1 251	5 815	1 420	1 496	—	109	221	109	108	● 130
April.....	0.2	1 280	5 886	1 435	1 501	—	—	227	109	109	—
Mai.....	0.2	1 272	5 872	1 427	1 502	—	—	—	—	—	—
Juni.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Ved utgangen av år og måned. ² I januar og september 1939 ble omtrent hele gullbeholdningen overført til valutastabiliseringsfondet. ³ F. o. m. 1937 11 banker, tidligere 10. Månedstall: balansen på en dag i slutten av måneden, varierende fra bank til bank. Juni og desember henholdsvis 30. og 31. for alle banker. Årstall gj.snitt av månedstall. ⁴ Beregnet p. g. a. kvartalstall. ⁵ Bare forretninger på England og Wales. ⁶ Månedstallene gj.snitt for måneden. Årsonngaver gj.snitt av månedstall. ⁷ Bygger på noteringen for 96 selskaper innen skipsfart, detaljomsetning og industri. Månedstallene gjelder siste torsdag i måneden. Årlige tall gjennomsnitt av månedlige. 1937 = 100. ⁸ 1930 = 100. ⁹ Pr. 1. i måneden. Juli 1914 = 100. ¹⁰ Gj.snitt jan.—mai: 203. Gj.snitt juni—des.: 101 (17.6 1947 = 100). ¹¹ Gj.snitt jan.—mai: 168. Gj.snitt juni—des.: 101 (17.6 1947 = 100). ¹² F. o. m. juni 1947 ny midlertidig indeks for detaljpriser. Basis: 17. juni 1947 = 100. Månedstallene gjelder tirsdagen nærmest midten av måneden. ¹³ 1924 = 100. ¹⁴ F. o. m. 1946 ny midlertidig serie. Basis: Gjennomsnitt 1946 = 100. Beregnet for samme antall arbeidsdager i hver måned.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	27. Storbritannia og Nord-Irland (forts.)										
	I. Produksjon ¹ av		K. Ervervsbefolkning ²		L.	M.	N.	O. Indekstall for utenriks-handelen ⁸			
	a)	b)	a)	b)	Sysset- telling i indu- strien ⁵	Inn- førsel ⁶	Ut- førsel ⁷	a) Innførsel		b) Utførsel	
	Stål	Kull	Total	Heraf uten sysset- telling ⁴				1) Priser ⁹	2) Volum ¹⁰	1) Priser ⁹	2) Volum ¹⁰
	1000 tonn		1000 personer			Mill. £					
1929.....	² 185	² 4 960	—	—	—	1 111	729	86	111	84	108
1932.....	² 101	² 4 014	—	—	—	651	365	75	90	83	77
1937.....	250	4 610	—	—	—	953	521	120	113	110	111
1938.....	200	4 353	—	—	—	858	471	113	108	112	99
1939.....	254	4 437	19 750	1 270	7 688	840	439	130	97	106	94
1940.....	250	4 290	—	—	—	1 126	415	154	94	135	72
1941.....	238	3 957	—	—	—	1 132	365	164	82	152	56
1942.....	244	3 930	—	—	—	992	271	179	71	178	36
1943.....	251	3 815	22 285	60	8 564	1 227	233	188	77	191	29
1944.....	233	3 688	—	—	—	1 291	265	195	80	197	31
1945.....	227	3 506	21 649	103	7 619	1 053	399	195	* 62	194	* 46
1946.....	244	3 646	20 523	376	7 393	1 251	915	223	68	212	99
1947.....	240	3 787	* 20 367	260	7 930	* 1 735	* 1138	263	* 78	244	* 109
1948.....	286	* 4 001	* 20 292	* 282	8 089	2 015	1 583	297	81	259	136
1947											
Jan.....	240	3 714	—	—	—	116.3	91.2	228	67	213	101
Feb.....	206	3 784	—	—	—	105.9	76.0	231		217	
Mars.....	196	3 852	20 367	560	7 849	123.6	82.6	234		220	
April.....	236	3 677	—	—	—	140.4	82.7	239	77	223	102
Mai.....	244	3 992	—	—	—	146.1	89.7	245		227	
Juni.....	254	3 709	* 20 367	260	7 930	149.7	93.1	248		230	
Juli.....	212	3 579	—	—	—	175.0	110.3	255	88	233	114
Aug.....	234	3 115	20 343	242	7 945	170.4	93.6	257		237	
Sept.....	266	3 741	20 363	250	7 981	157.3	99.0	256		239	
Okt.....	275	3 972	20 431	262	8 055	157.5	108.2	258	77	240	117
Nov.....	273	4 215	20 456	273	8 091	134.2	102.3	262		242	
Des.....	243	4 014	20 430	300	8 082	149.4	110.2	263		244	
1948											
Jan.....	281	* 3 862	20 411	317	8 106	156.4	119.5	269	80	244	126
Feb.....	289	4 101	20 396	307	8 119	144.2	112.9	275		247	
Mars.....	291	3 908	20 367	301	8 104	172.1	121.0	277		248	
April.....	294	4 247	20 352	294	8 108	180.8	126.4	283	81	251	134
Mai.....	293	3 927	20 318	279	8 093	170.4	129.9	286		251	
Juni.....	297	4 195	* 20 292	* 282	8 089	172.3	134.0	290		252	
Juli.....	232	3 526	20 265	290	8 080	179.3	145.6	292	82	251	138
Aug.....	271	3 513	20 320	295	8 124	169.6	130.5	292		255	
Sept.....	297	4 073	20 349	308	8 150	164.1	131.0	289		258	
Okt.....	297	4 232	20 361	322	8 180	169.1	140.1	293	80	258	147
Nov.....	303	4 286	* 20 371	328	8 202	175.8	147.1	296		258	
Des.....	282	3 954	20 327	348	8 184	172.2	145.7	297		259	
1949											
Jan.....	289	4 128	—	366	—	182.1	159.2	—	82	—	156
Feb.....	311	4 311	—	350	—	157.6	140.7	—		—	
Mars.....	313	4 331	—	—	—	184.0	160.0	—		—	
April.....	305	—	—	—	—	182.0	137.4	—	—	—	—
Mai.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Gj.snittsproduksjon pr. uke. ² Beregnet p. g. a. årsoppgaver. ³ Nord-Irland er ikke med. Årsoppgavene er juni-tall. Månedstallene gjelder månedens utgang. ⁴ T. o. m. juni 1948 bare arbeidsløshetsforsikrede, senere det totale antall ledige som er registrert av arbeidsformidlingen (eksklusive invalider og vanføre). ⁵ Nord-Irland er ikke med. Årsoppgavene er juni-tall. Månedstallene gjelder månedens utgang. Oppgavene omfatter gruvedrift, men ikke bygge- og anleggsvirksomhet. ⁶ Til innenlandsk forbruk. ⁷ Av innenlandske varer. ⁸ 1929: 1924 = 100; 1932: 1930 = 100; 1937—38: 1935 = 100; f. o. m. 1939: 1938 = 100. ⁹ Indeksen viser forandringene i verdien av et representativt utvalg av import- og eksportvarer. Årstallene er tall for desember måned. ¹⁰ 1942—45 ekskl. krigsmateriell.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	28. Frankrike													
	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	K.	L.	M.	N. Volumindeks for utenriks-handelen ²⁰	
	Gullbeholdning i Frankrikes Bank ¹	Beholdning av utenlandsk valuta ¹	Seddelomløp ¹	Follioinnskudd i 4 store privatbanker ²	Aksjeindeks ³	Indekstall for engrospriser ³	Indekstall for detaljpriser ⁴	Produksjonsindeks ⁵	Stålproduksjonen ⁶	Arbeidsledighet ⁷	Innførsel ⁸	Utførsel ⁹	a)	b)
	Milliarder frcs.	Millioner frcs.	Milliarder frcs.	Milliarder frcs.					1000 tonn	1000 personer	Milliarder frcs.		Innførsel	Utførsel
1929....	41.67	25 942	68.6	13.4	507	627	604	109	808	1	58.3	50.1	115	99
1932....	83.02	4 483	85.0	15.2	245	427	532	78	470	274	29.8	19.7	102	58
1937....	² 58.93	911	93.8	11.3	227	581	572	89	658	351	42.3	23.9	104	57
1938....	³ 87.27	817	110.9	12.3	209	653	658	83 *	518	379	46.0	30.6	93	61
1939....	97.27	112	151.3	14.8 ⁹	112 ¹³	105 ¹⁴	108	95	657	353	43.8	31.6 ²⁰	88 ²⁰	99
1940....	⁴ 84.62	42	218.4	20.8 ¹⁰	140	139	135 ¹⁵	—	—	693	45.8	17.5	64	45
1941....	84.60	37	270.1	30.8 ¹¹	308	171	164	65	195	259	24.9	15.8	28	35
1942....	84.60	37	382.8	34.2	479	201	191	59	180	65	25.9	29.6	23	50
1943....	84.60	37	500.4	39.3	540	234	233	54	194	20	13.9	35.3	12	46
1944....	⁵ 75.15	42	572.5	48.4	551	265	297	41	106	15	7.7	24.0	6	27
1945....	⁶ 129.82	67	570.0	78.0	453	375	403	46	134	16	54.8	11.4	34	10
1946....	⁷ 94.82	3	721.9	99.6	562	645	724 ¹⁵	79	362	16	234.0	101.4	112	43
1947....	65.22	0	920.8	112.1 ¹²	153	988	1 150	95	*471	7	346.5	212.8	117	82
1948....	65.22	—	987.6	144.3	1 265	1 712	1 812	108	*604	17	654.3	431.2	102	96
1947														
Jan....	94.82	1	730.3	107.1	1 068	874	—	88	486	10	23.7	14.5	97	66
Feb....	94.82	1	737.7	107.5	1 028	889	972	95	440	10	25.8	17.1	112	84
Mars...	²¹ 82.82	0	764.6	109.7	1 091	860	—	96	490	10	27.4	16.3	122	75
April...	82.82	0	770.7	110.7	1 014	847	—	102	493	9	27.6	20.4	120	92
Mai....	82.82	0	775.0	112.7	1 017	946	977	102	496	8	32.4	18.8	179	89
Juni...	82.82	0	807.1	108.6	1 124	904	—	97	465	7	29.9	19.7	132	92
Juli....	²² 64.82	0	831.6	113.2	1 183	881	—	94	462	6	29.3	17.7	124	87
Aug....	64.82	0	838.4	115.1	1 265	1 004	1 144	84	452	6	26.6	15.5	103	78
Sept....	52.82	0	852.2	115.7	1 298	1 096	—	97	521	6	29.4	15.4	109	74
Okt....	52.82	0	867.7	114.8	1 245	1 122	—	100	559	6	30.4	18.3	107	89
Nov....	65.22	0	879.5	114.3	1 294	1 211	1 501	99	409	6	29.3	18.2	101	83
Des....	65.22	0	920.8	115.3	1 211	1 217	—	89	400	8	34.9	21.5	98	79
1948														
Jan....	65.22	—	891.5	125.5	1 301	1 463	—	105	543	9	51.0	25.2	88	69
Feb....	65.22	—	767.0	128.3	1 229	1 537	1 709	112	556	11				
Mars...	65.22	—	774.9	131.6	1 239	1 536	—	112	616	12	50.1	33.3	111	107
April...	65.22	—	759.1	136.9	1 190	1 555	—	114	641	12	57.9	37.4		
Mai....	65.22	—	768.6	137.8	1 127	1 653	1 722	115	587	13	52.7	37.1	105	94
Juni....	65.22	—	825.6	140.5	1 086	1 691	—	113	604	15	61.3	44.4		
Juli....	65.22	—	836.6	147.9	1 217	1 698	—	* 103	630	17	102.9	71.5	108	111
Aug....	65.22	—	844.9	* 151.5	1 238	1 783	1 794	* 93	601	19				
Sept....	65.22	—	910.6	151.6	1 363	1 791	—	107	539	19	65.5	42.4	118	107
Okt....	65.22	—	917.8	159.7	1 464	1 887	—	97	446	21	72.2	44.0		
Nov....	65.22	—	913.2	159.5	1 354	1 977	2 024	* 111	682	24	65.0	43.4	98	99
Des....	65.22	—	987.6	161.1	1 366	1 971	—	115	*711	27	74.6	52.6	108	111
1949														
Jan....	65.22	—	972.6	167.4	1 333	1 947	—	● 115	734	30	73.2	56.7	—	—
Feb....	65.22	—	991.3	—	1 214	1 898	2 070	● 116	716	32	74.0	65.3	—	—
Mars...	65.22	—	1045.1	—	1 154	1 873	—	—	● 827	—	77.3	62.3	—	—
April...	65.22	—	1047.3	—	—	1 847	—	—	—	—	85.4	69.1	—	—
Mai....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Utgangen av år og måned. Ekskl. gull som holdes av Valutastabiliseringsfondet. ² Til ²³/₁₀₀ 1936: 1 fr. = 0,05895 gram fint gull. ²⁶/₁₀₀ 1936—²²/₁₀₀ 1937: 1 fr. = 0,0441 gram. ²³/₁₀₀ 1937—¹⁶/₁₀₀ 1938: 1 fr. = 0,0387 gram. ³ ¹⁶/₁₀₀ 1938—⁷/₁₀₀ 1940: 1 fr. = 0,02475 gram. ⁴ ⁷/₁₀₀ 1940 oppskrivning til 1 fr. = 0,021006 gram, samtidig 30 milliarder francs overført til Valutastabiliseringsfondet. ⁵ Nedgangen skyldes overføring av gull til den belgiske nasjonalbank. ⁶ 53 milliarder francs overført til Valutastabiliseringsfondet, resterende beholdning oppskrevet til 1 fr. = 0,00746 gram. ⁷ 35 milliarder francs overført til Valutastabiliseringsfondet. ⁸ Gjennomsnittstall. ⁹ T. o. m. 1938: 1913 = 100; senere 1938 = 100. Ved månedens utgang. ¹⁰ Årsdata gjennomsnitt av månedlige. ¹¹ 5 måneder. ¹² 10 måneder. ¹³ Ny serie, basis: desember 1938 = 100. ¹⁴ T. o. m. 1938: 1913 = 100; senere 1938 = 100. ¹⁵ T. o. m. 1939: 1928 = 100; senere 1938 = 100. F. o. m. 1946 ny serie 1938 = 100. ¹⁶ Gjennoms. pr. måned. ¹⁷ Arbeidsl. som får understøttelse. Ved månedens utgang. ¹⁸ Årsdata gjennomsnitt av månedlige. ¹⁹ Til innenlandsk forbruk. ²⁰ Innenlandske varer. ²¹ T. o. m. 1938: 1928 = 100; senere 1938 = 100. ²² 12 milliarder francs overført til Valutafondet og Den internasjonale bank. ²³ 18 milliarder francs overført til Valutastabiliseringsfondet.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	29. De Forente Stater														
	A. Gull- behold- ning i Federal Re- serve- ban- kene ¹	B. Penge- mengde i om- løp ¹	C. Federal Reserve medlemsbanker ²			D. Rente på stats- obliga- sjoner ⁴	E. Aksje- indeks ⁵	F. In- deks- tall for en- gro- s- priser ⁶	G. Indekstall for leveomkostn. ⁷		H. Time- fortje- neste i indu- strien ⁸	I. Pro- duk- sjons- in- deks ⁹	K. Stålproduk- sjonen		
			a) Folio- inn- skudd	b) Utlån	c) In- vester- inger				a) Total	b) Mat- varer			a) Gj.sn. pr. måned	b) I pst. av ka- pasite- ten ¹⁰	
Mill. \$			Pst.	Cents pr. time	1000 short- tons	Pst.									
1929....	2 857	4 865	14 118	17 649	5 514	3.60	189	95	123	133	56.6	110	5 258	89	
1932....	3 149	5 676	11 758	10 297	8 507	3.68	46	65	98	87	45.8	58	1 275	20	
1937....	9 461	2 6 550	14 431	9 387	12 015	2.68	131	86	103	105	63.4	113	4 805	72	
1938....	12 123	6 856	15 986	8 430	13 219	2.56	100	79	101	98	63.9	89	2 675	40	
1939....	15 453	7 598	18 566	8 674	14 413	2.36	95	77	99	95	64.4	109	4 450	65	
1940....	19 921	8 732	22 299	9 390	16 137	2.21	88	79	100	97	67.0	125	5 648	81	
1941....	20 764	11 160	23 650	11 370	18 715	1.95	80	87	105	106	73.8	162	7 013	-	
1942....	20 889	15 410	28 257	10 321	31 148	2.02	71	99	117	124	85.3	199	7 174	-	
1943....	20 148	20 449	33 895	10 839	38 895	1.91	95	103	124	138	96.1	239	7 406	98	
1944....	18 691	25 307	34 667	12 630	47 257	2.48	102	104	126	136	101.9	235	7 470	96	
1945....	17 863	28 515	37 066	15 890	52 058	2.37	123	106	128	139	102.3	203	6 645	84	
1946....	18 381	28 952	34 582	19 417	34 507	2.19	143	121	139	160	108.4	170	5 529	72	
1947....	21 497	28 868	48 685	23 329	41 487	2.25	128	152	159	194	122.1	187	7 066	93	
1948....	22 966	28 224	47 794	25 559	37 192	2.44	131	165	171	210	132.7	192	7 378	94	
1947															
Jan....	18 627	23 262	46 552	19 566	44 601	2.21	129	142	153	184	116.1	189	7 213	93	
Feb. ...	19 113	28 304	45 124	19 759	43 550	2.21	133	145	153	182	117.0	189	6 422	92	
Mars ...	19 222	23 230	44 482	20 020	42 959	2.19	128	150	156	190	118.0	190	7 307	94	
April ...	19 537	28 114	46 150	19 864	43 574	2.19	123	148	156	188	118.6	187	7 043	94	
Mai ...	19 689	28 261	46 314	20 015	43 224	2.19	119	147	156	188	120.7	185	7 329	95	
Juni ...	20 039	28 297	46 626	20 277	43 094	2.22	124	148	157	191	122.6	184	6 969	93	
Juli ...	20 296	28 149	47 145	20 508	42 971	2.25	132	151	158	193	123.0	176	6 570	85	
Aug. ...	20 534	28 434	46 954	21 212	42 587	2.24	130	154	160	197	123.6	182	6 982	90	
Sept....	20 723	28 567	47 056	22 056	42 740	2.24	128	157	164	204	124.9	187	6 789	91	
Okt. ...	21 044	28 552	47 771	22 572	42 462	2.27	131	159	164	202	125.8	190	7 560	98	
Nov. ...	21 363	28 776	48 247	23 229	41 798	2.36	130	160	165	203	126.8	192	7 233	96	
Des....	21 497	28 868	48 685	23 329	41 487	2.39	129	163	167	207	127.8	192	7 370	95	
1948															
Jan....	21 701	28 111	48 833	23 394	41 559	2.45	126	166	169	210	128.5	193	*7473	94	
Feb. ...	21 776	28 019	47 296	23 439	40 055	2.45	119	161	168	205	128.7	194	*6940	93	
Mars ...	21 878	27 781	45 340	23 453	38 768	2.45	122	161	167	202	128.9	191	7 608	95	
April...	21 910	27 716	46 671	23 160	39 780	2.44	131	163	169	208	129.2	188	*6218	80	
Mai ...	22 036	27 812	46 646	23 521	39 415	2.42	137	164	171	211	130.1	*192	*7572	95	
Juni ...	22 258	27 903	46 414	23 740	38 906	2.41	143	166	172	214	131.6	192	7 256	94	
Juli ...	22 407	27 866	46 839	23 859	39 224	2.44	139	169	174	217	133.2	186	*7067	89	
Aug. ...	22 465	28 055	47 056	24 095	39 136	2.45	134	*170	175	217	134.9	191	7 438	93	
Sept....	22 603	28 118	46 660	24 899	37 006	2.45	132	169	175	215	136.2	*192	7 416	96	
Okt. ...	22 726	28 176	46 607	*24730	37 502	2.45	134	165	174	212	*136.6	195	7 987	100	
Nov. ...	22 889	28 331	47 341	25 092	37 238	2.44	126	164	172	208	137.1	*195	*7788	101	
Des....	22 966	28 224	47 794	25 559	37 192	2.44	126	162	171	205	*137.6	192	7 771	98	
1949															
Jan. ...	23 025	27 580	46 945	25 244	37 452	2.42	127	161	171	205	138.1	191	8 183	100	
Feb. ...	23 045	27 557	46 112	24 617	37 359	2.39	123	158	169	200	137.7	189	7 481	101	
Mars...	23 077	27 439	-	-	-	2.38	124	158	170	202	137.2	-	8 389	103	
April ...	-	27 415	-	-	-	2.38	124	156	-	-	-	-	-	-	
Mai....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Juni....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

¹ Ved utgangen av år og måned. ² Fra 1934 ikke gullmynt. ³ Tallene bygget t. o. m. mai 1946 på ukerapporter fra 371 medlemsbanker i 101 større byer (t. o. m. 1932 i 90 byer), fra og med juni 1946 på rapporter fra 441 banker i 94 byer. Månedstallene gjelder månedens utgang. Årstallene t. o. m. 1937 gj.snitt av månedstall; senere ved årets utgang. ⁴ T. o. m. 1943 delvis skattefri «Treasury Bonds» med løpetid på 12 år eller mer; senere skattebare «Treasury Bonds» med løpetid på 15 år eller mer. Månedstalla gj.snitt av daglige årsdata gj.snitt av månedlige. ⁵ Industriaksjer. Gj.snitt for år og måned. T. o. m. 1940 basis 1926 = 100, senere 1935—39 = 100. ⁶ Gj.snitt for år og måned, 1926 = 100. ⁷ Månedstalla pr. 15. Årsdata gj.snitt, 1935—39 = 100. ⁸ Gj.snitt for 90 bransjer. Årstall gj.snitt av månedlige. ⁹ Gj.snitt 1935—39 = 100. Månedstallene korrigert for sesongsvingninger. ¹⁰ Månedstallene gjelder månedens utgang. Årstall gj.snitt av månedlige.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	29. De Forente Stater (forts.)														
	L.	M. Ervervs- befolkning		N. Sysselsetting i industrien ^{1,2}		O.	P.	Q.	R. Indekstall for utenriks- handelen ⁷				S.		
	Auto- mobill produk- sjonen ¹	a)		a)		Indeks for jern- bane- trans- port ⁴	Inn- førsel ⁶	Ut- førsel ⁶	a)		b)		Nasjo- nal- inntekt ¹⁰		
		I alt	b) Herav uten syssel- setting	Antall syssel- satte	Indeks- tall ⁴				Innførsel ⁸	Utførsel ⁹	1) Verdi	2) Volum		1) Verdi	2) Volum
	1000 stk.	1000 personer				Mill. \$		1) Verdi	2) Volum	1) Verdi	2) Volum	Milli- arder \$			
1929....	447	—	—	10 327	103	—	4 399	5 241	113	131	115	132	87.4		
1932....	114	—	—	6 610	64	—	1 323	1 611	34	79	35	69	41.7		
1937....	401	—	—	10 423	106	111	3 084	3 349	79	131	74	105	73.6		
1938....	208	—	—	8 890	90	89	1 960	3 094	51	94	68	105	67.4		
1939....	297	—	—	10 078	100	101	2 318	3 177	59	108	70	110	72.5		
1940....	373	54 231	6 320	10 780	108	109	2 625	4 021	66	113	88	129	81.3		
1941....	403	54 101	5 013	12 974	132	130	3 345	5 147	84	134	112	154	103.8		
1942....	—	54 496	2 382	15 051	154	138	2 745	8 079	72	98	176	194	136.5		
1943....	—	53 482	1 070	17 381	178	137	3 381	12 965	79	112	282	288	168.3		
1944....	62	52 620	840	17 111	172	140	3 919	14 259	101	120	313	281	182.4		
1945....	63	252 790 ²	1 148	15 302	152	135	4 136	9 806	106	122	214	193	181.7		
1946....	258	57 523	2 273	14 515	142	132	4 935	9 743	126	130	213	199	179.3		
1947....	¹ 400	60 168	2 144	15 901	154	143	5 739 ¹²	15 330	147	126	19338 ¹²	19265 ¹²	202.5		
1948....	441	61 442	2 064	16 273	160	138	7 070	12 610	184	—	280	—	224.4		
1947															
Jan....	348	57 790	2 400	15 426	153	150	533	1 193	168	156	315	262	1197.3		
Feb....	373	58 010	2 490	15 529	154	142	437	1 198	133	118	317	261			
Mars ...	421	58 390	2 330	15 565	155	146	444	1 383	136	116	365	298	199.3		
April ...	423	59 120	2 420	15 513	154	137	512	1 358	151	123	361	287			
Mai	383	60 290	1 960	15 593 ¹³	155	142	474	1 503	143	121	400	312	200.6		
Juni	400	62 609	2 555	15 725	155	137	463	1 320	147	124	351	274			
Juli ...	379	62 664	2 584	15 705	155	134	450	1 265	139	118	337	262	212.8		
Aug. ...	349	61 665	2 121	15 804	156	143	400	1 265	126	108	337	255			
Sept....	420	60 784	1 912	16 039	159	142	473	1 185	148	127	315	242	212.8		
Okt. ...	436	60 892	1 687	16 161	160	146	492	1 303	158	136	346	263			
Nov. ...	394	60 216	1 621	16 216	160	147	455	1 185	141	118	315	237	212.8		
Des....	470	59 590	1 643	16 266	161	149	603	1 172	176	143	312	229			
1948															
Jan....	406	59 214	2 065	16 332	161	145	546	* 1 092	175	140	290	213	* 213.9		
Feb....	383	59 778	2 639	16 208	160	139	582	1 086	180	141	289	208			
Mars ...	492	59 769	2 440	16 246	160	130	666	* 1 138	200	154	304	223	* 222.3		
April ...	438	60 524	2 193	16 045	157	130	* 528	* 1 120	165	126	298	* 220			
Mai	339	60 422	1 761	16 018	157	141	549	1 103	170	132	293	216	* 228.2		
Juni ...	431	63 479	2 184	16 172	159	139	616	1 013	187	* 145	269	198			
Juli ...	475	63 842	2 227	* 16 302	160	138	* 558	1 022	177	134	272	197	* 233.2		
Aug. ...	461	63 186	1 941	16 278	160	142	598	* 986	185	141	263	194			
Sept....	414	62 212	1 899	* 16 556	163	139	558	* 926	184	139	246	185	233.2		
Okt. ...	492	61 775	1 642	* 16 548	163	140	597	* 1 020	189	143	271	204			
Nov. ...	469	61 724	1 831	16 414	161	137	550	* 820	175	133	218	165	233.2		
Des....	487	61 375	1 941	16 190	159	137	722	1 284	221	168	342	259			
1949															
Jan....	431	60 078	2 664	• 15 938	• 155	131	589	1 085	—	—	—	—	—		
Feb....	427	60 388	3 221	—	—	126	568	1 028	—	—	—	—	—		
Mars ...	—	60 814	3 167	—	—	120	632	1 152	—	—	—	—	—		
April ...	—	60 835	3 016	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Mai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Juni ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

¹ Årsoppgaver gj.snitt av månedsdata. Fra og med 1947 gjelder oppgavene salg fra fabrikkene. ² F. o. m. juli 1945 er brukt en ny beregningsmetode som gir et forholdsvis større antall sysselsatte og et mindre antall arbeidsledige. ³ Månedstallene korrigert for sesongsvingninger. ⁴ 1939 = 100. ⁵ Gjelder antall lastede godsvogner. Månedstallene utjevnet for sesongsvingninger. Årlige tall gjennomsnitt av månedlige. 1935—39 = 100. ⁶ Oppgavene gjelder generalhandelen. ⁷ 1923—25 = 100. Årsdata gj.snitt av månedlige. ⁸ Til innenlandsk forbruk. ⁹ Av innenlandske varer. ¹⁰ Beregnede tall fra Handelsdepartementet. Korrigert for sesongvariasjoner. ¹¹ Kvartalsvise anslag over nasjonalinntekten (årlig basis). ¹² F. o. m. 1947 omfatter oppgavene også eksport av varer gjennom arméen til sivilbefolkningen i utlandet. ¹³ Månedstallene er revidert fra og med mai 1947.

Monthly Statistics.

English translations of the columns.

1. Bank of Norway.
A. Discount rate. B. Gold stock. C. Temporarily placed in gold. D. Balances and short time investments abroad. E. Correny in circulation. F. Demand deposits. a. Total. b. The State. c. Other official accounts. d. Norwegian banks. e. Others. G. Blocked accounts. H. Loans and discounts. I. Securities. a. Total. b. Of which Norwegian. K. Advances to the German forces of occupation less German demand deposits. L. Repayment on German advances by the State and the Clearing institute of Norway.
2. Bank clearings in Oslo.
3. Private joint stock banks (Larger banks only).
A. Deposits. a. Total. b. Demand deposits. B. Loans. C. Balances with foreign banks. D. Rediscounts (domestic).
4. Savings banks. (Larger banks only).
A. Deposits. a. Total. b. Demand deposits. B. Loans.
5. Private joint stock banks and savings banks (estimate for all banks).
A. Deposits. B. Loans exclusive of mortgage loans. C. Securities and treasury bills. D. In cash and in Bank of Norway.
6. Sales on the Oslo stock exchange.
A. Stocks. B. Bonds.
7. Stock issues.
8. Index of stock prices.
A. Industry. B. Shipping. C. Whaling. D. Banks. E. Insurance. F. Total.
9. Bond prices in per cent of parity.
10. Bond yields in per cent of parity.
11. Failures.
A. Industrial and Commercial failures. B. Compromise negotiations. C. Distress. D. Protected bills.
12. Foreign exchange rates on Oslo Børs. Average figures in kroner.
13. Exchange rate of £ in New York. Average figures.
14. Wholesale price index.
15. Cost of living index.
A. Total, exclusive of tax. B. Food.
16. Index of industrial production.
A. Total. B. Industrial and agricultural equipment. a. Total. b. For the export market. c. For the home market. C. Consumption goods industries. a. Total. b. For the export market. c. For the home market. D. Total export industry. E. Total homemarket industry. F. Ore and metal production. G. Steel and metal working industry. H. Chemical and electro-chemical industry. I. Wood pulp and paper industry. K. Textile industry. L. Shoe-factories. M. Canning industry. N. Other food industries. O. Other industries.
17. Electrical production in electrical works with capacity of 1000 KW. and over.
A. Electrical works supplying the electro-chemical and metallurgical industries. B. Electrical works supplying other industries. C. Electrical works mainly supplying domestic needs. D. Total.
18. Milk received by dairies and milk canning factories.
19. Employment.
A. Employed ensured workers in all municipalities. B. Employment index. a. Total. b. Cities. c. Sub-urban or industrial communities. d. Rural districts. e. Workers in manufacturing industries. f. Workers in construction industries. g. Employed in commerce.
20. Unemployment.
A. Returns from all municipalities. a. Total. b. In industry. B. Among tradeunion members. a. 10 professions. b. Workers in iron and metal-working industries. c. Workers in construction industries. d. Workers in shoe factories.
21. Railway traffic.
A. Goods transport. B. Freight car loadings. C. Number of passengers.
22. Shipping between Norway and foreign countries.
A. Ships entered with cargo. a. Total. b. Of which Norwegian. B. Ships cleared with cargo (exclusive of ore ships from Narvik). All figures in 1000 of net tons.
23. Retail trade index.
A. Value. a. Rural communities. b. Cities. c. Realm. B. Volume. a. Rural communities. b. Cities. c. Realm.
24. Foreign trade.
A. Value. a. Imports. b. Exports. c. Import surplus. B. Volume index. a. Imports. 1) Total. 2) Exclusive of ships. b. Exports.
25. Sweden.
A. Gold stock and holdings of foreign exchange in «Riksbanken». B. Currency circulation. C. Demand deposits in private banks. D. Loans granted by private banks. E. Index of stock prices. F. Wholesale price index. G. Cost of living index. a. Total. b. Food. H. Index of industrial production. I. Unemployment among tradeunion members. K. Imports. L. Exports. a. Total. b. Wood pulp. c. Paper and cardboard.
26. Denmark.
A. Gold stock in «Nationalbanken». B. Foreign exchange reserves. C. Currency circulation. D. Demand deposits in private banks. E. Loans granted by private banks. F. Index of stock prices. G. Wholesale price index. H. Cost of living index. a. Total. b. Food. I. Hourly wages. K. Index of industrial production. a. Industry. b. Meat and dairy production. L. Numbers of hours worked in industry in thousands of hours per day. M. Unemployment among insured workers. N. Imports. O. Exports. a. Total. b. Pork. c. Butter.
27. Great Britain.
A. Gold stock in Bank of England. B. Currency circulation. C. London clearing banks. a. Deposits. b. Loans. c. Investments. D. Call money rate. E. Index of stock prices. F. Wholesale price index. G. Cost of living index. a. Total. b. Food. H. Index of industrial production. I. Production of: a. Steel. b. Coal. K. Working population. a. Total. b. Unemployed. L. Employment in industry. M. Imports. N. Exports. O. Foreign trade index figures. a. Imports, value and volume. b. Exports, value and volume.
28. France.
A. Gold stock in bank of France. B. Holdings of foreign exchange. C. Currency circulation. D. Demand deposits in 4 great private banks. E. Index of stock prices. F. Wholesale price index. G. Retail price index. H. Index of industrial production. I. Steel production. K. Unemployment. L. Imports. M. Exports. N. Foreign trade volume index. a. Imports. b. Exports.
29. The United States.
A. Gold stock in the Federal Reserve banks. B. Currency circulation. C. Federal Reserve member banks. a. Demand deposits. b. Loans. c. Investments. D. U. S. Treasury bond yields. E. Index of stock prices. F. Wholesale price index. G. Cost of living index. a. Total. b. Food. H. Hourly wages in industry, cents per hour. I. Index of industrial production. K. Steel production. a. Monthly average. b. In per cent of capacity. L. Automobile production. M. Working population. a. Total. b. Unemployed. N. Employment in industry. a. Number. b. Index figures. O. Volume of transportation. P. Imports. Q. Exports. R. Foreign trade index. a. Imports, value and volume. b. Exports, value and volume. S. National income.

Tableaux mensuels.

Traduction française des rubriques.

1. Banque de Norvège.
 - A. Taux d'escompte. B. L'encaisse or. C. Placements provisoires en or. D. Solde créateur de compte-courant et placements à courte échéance à l'étranger. E. Circulation des billets. F. Dépôts à vue. a. Total. b. L'Etat. c. Autres comptes officiels. d. Banques nationales. e. Autres. G. Dépôts provisoires obligatoires. H. Avance et escompte. I. Valeurs portant intérêt. a. Total. b. Dont norvégiennes. K. Avances à l'occupant allemand moins dépôts à vue allemands. L. Acomptes payés par l'Etat et le Norges Clearinginstitut. M. Avances aux allemands déduction faite des dépôts à vue allemands et des acomptes payés par l'Etat et le Norges Clearinginstitut.
2. Compensations. Oslo.
3. Banques privées par actions.
 - A. Dépôts. a. Total. b. Dépôts à vue. B. Avances. C. Balances étrangères. D. Réescomptes (intérieurs).
4. Caisses d'épargne.
 - A. Dépôts. a. Total. b. Dépôts à vue. B. Avances.
5. Banques privées par actions et caisses d'épargne.
 - A. Dépôts. B. Avances, prêts sur gages non compris. C. Portefeuilles et lettres de change de l'Etat. D. Encaisse et dépôts en Banque de Norvège.
6. Opérations de valeurs à la Bourse d'Oslo.
 - A. Actions. B. Obligations.
7. Emissions d'actions.
8. Nombres-indices des actions.
 - a. Actions industrielles. b. Navigation. c. Pêche à la baleine. d. Banques. e. Assurances. f. Toutes les actions cotées à la Bourse d'Oslo.
9. Cours des obligations.
10. Intérêts effectifs des obligations.
11. Conditions de paiement.
 - A. Nombre des faillites. B. Nombre des conc. préventifs. C. Nombre des exécutions. D. Nombre de protêts des lettres de change.
12. Cours des changes cotés à la Bourse d'Oslo. Moyenne en couronnes.
13. Cours de £ à New York. Moyenne.
14. Nombres-indices des prix de gros.
15. Nombres-indices des prix de la vie.
 - A. Total sans impôt. B. Comestibles.
16. Indices de la prod. industrielle.
 - A. L'industrie entière. B. L'ind. des moyens de production. a. Total. b. Pour marché d'exportation. c. Pour marché intérieur. C. Industrie de consommation. a. Total. b. Pour marché d'exportation. Pour marché intérieur. D. Industrie d'exportation, total. E. L'ind. pour marché intérieur, total. F. Extraction de minerais et de métaux. G. Industrie du fer et des métaux. H. Industrie chimique et électro-chimique. I. Industrie de pâtes de bois, cellulose et papier. K. Industrie textile. L. Fabriques de chaussures. M. Fabriques de conserves. N. Ind. des aliments et des boissons. O. Autres industries.
17. Production d'électricité. Capacité 1000 KW et plus.
 - A. Usines d'électricité reliées à l'industrie électro-chimique et métallurgique. B. Usines d'électricité reliées aux autres industries. C. Usines d'électricité reliées essentiellement à la distribution générale d'électricité. D. Total.
18. Quantité de lait reçue aux laiteries et fromageries.
19. Emploi industriel.
 - A. Personnes employées assurées contre le chômage dans toutes les communes. B. Indice d'emploi. a. Total. b. Villes. c. Agglomérations ou des distr. rur. industriels. d. Distr. ruraux. e. Ouvriers industriels. f. Ouvriers des établissements de bâtiment et construction. g. Employés de commerce.
20. Chômage.
 - A. Données de toutes les communes. a. Total. b. Dans l'industrie. B. Chômage des ouvriers syndiqués en pourcent du nombre d'ouvriers rapportés. a. 10 industries. b. Ouvriers en fer et métaux. c. Ouvriers de construction. d. Ouvriers à la fabr. de chaussures.
21. Service des chemins de fer.
 - A. Mouvement des marchandises. B. Nombre des wagons à marchandises. C. Nombre des voyageurs.
22. Mouvement de la navigation entre la Norvège et l'étranger.
 - A. Navires chargés arrivés. a. Total. b. Dont norvégiens. B. Navires chargés sortis (non compris les navires chargés de minéral sortis de Narvik.)
23. Indices du commerce de détail.
 - A. Valeur. a. Districts ruraux. b. Villes. c. Tout le royaume. B. Volume. a. Districts ruraux. b. Villes. c. Tout le royaume.
24. Commerce extérieur.
 - A. Valeur. a. Importation. b. Exportation. c. Excédent d'importation. B. Nombres-indices du volume. a. Importation. 1) Total. 2) Navires non compris. b. Exportation.
25. Suède.
 - A. L'encaisse de la Banque nationale d'or et des devises sur l'étranger. B. Circulation des billets. C. Dépôts à vue dans les banques privées. D. Avances des banques privées. E. Nombres-indices des actions. F. Nombres-indices des prix de gros. G. Nombres-indices du coût de la vie. a. Total. b. Comestibles. H. Nombres-indices de la production. I. Pourcentage des chômeurs. K. Importation. L. Exportation. a. Total. b. Pâte à papier. c. Papier et carton.
26. Danemark.
 - A. L'encaisse or de la Banque Nationale. B. Encaisse des devises sur l'étranger. C. Circulation des billets. D. Dépôts à vue dans les banques privées.
- E. Avances des banques privées. F. Nombres-indices des actions. G. Nombres-indices des prix de gros. H. Nombres-indices des coûts de la vie. a. Total. b. Comestibles. I. Gains horaires en øre. K. Nombres-indices de la production. a. Industrie. b. Production agricole des animaux. L. Travail effectué dans l'industrie. M. Chômage parmi les pers. assurées contre le chômage. N. Importation. O. Exportation. a. Total. b. Export. de porc. c. Export. de beurre.
27. Royaume-Uni.
 - L'encaisse or dans la Banque nationale. B. Circulation des billets. C. Les banques de compensation à Londres. a. Dépôts à vue. b. Avances. c. Placements. D. Taux d'emprunt du jour. E. Nombres-indices des actions. F. Nombres-indices des prix de gros. G. Nombres-indices des coûts de la vie. a. Total. b. Comestibles. H. Nombres-indices de la production. I. La production: a. d'acier. b. de charbon. K. Population exerçant une profession. a. Total. b. Chômage. L. Occupation dans l'industrie. M. Importation. N. Exportation. O. Nombres-indices du commerce extérieur. a. Importation. b. Exportation.
28. France.
 - L'encaisse or dans la Banque de France. B. Encaisse des devises sur l'étranger. C. Circulation des billets. D. Dépôts à vue dans 4 grandes banques privées. E. Nombres-indices des actions. F. Nombres-indices des prix de gros. G. Nombres-indices des prix de détail. H. Nombres-indices de la production. I. La production d'acier. K. Le chômage. L. Importation. M. Exportation. N. Nombres-indices du volume du commerce extérieur. a. Importation. b. Exportation.
29. Etats-Unis.
 - A. L'encaisse or dans les banques fédératives de réserve. B. Monnaies en circulation. C. Banques fédératives de réserve. a. Dépôts à vue. b. Avances. c. Placements. D. Taux d'emprunt sur les fonds d'Etat. E. Nombres-indices des actions. F. Nombres-indices des prix de gros. G. Nombres-indices des coûts de la vie. a. Total. b. Comestibles. H. Gains horaires dans l'industrie. I. Nombres-indices de la production. K. La production d'acier. a. Moyenne par mois. En pour cent de la capacité. L. La production d'automobiles. M. Population exerçant une profession. a. Total. b. Dont sans occupation. N. Occupation dans l'industrie. a. Nombre. b. Nombres-indices. O. Nombres-indices des marchandises transportées. P. Importation. Q. Exportation. R. Nombres-indices du commerce extérieur. a. Importation. b. Exportation. S. Revenu national.

Spesialartikler.

Lønnsstatistikk for sjøfolk.

En undersøkelse av fortjenesten på norske skip i utenriksfart november 1948.

Av sekretæraspirant Johan Sørseth.

Statistisk Sentralbyrå har i samarbeid med Skibsfartens Arbeidsgiverforening foretatt en undersøkelse av fortjenesten på norske skip i utenriksfart, basert på oppgaver for november måned 1948. Resultatene ble offentliggjort i et sten-silhefte i mars i år.

Den offisielle lønnsstatistikken har i de senere år ikke omfattet sjøfolkene. Fram til 1938 hadde en oppgaver over månedshyrer som ble innhentet fra mønstringskontorene i en rekke byer. Disse er offentliggjort i den årlige publikasjon over lønninger fra 1918 til 1930 og i tiden 1931—38 i Statistiske Meddelelser. Oppgavene gjelder utenriksfarten, fra en del byer fikk en oppdeling på Europa-fart og oversjøisk fart. Inntil 1930 ble oppgavene for hver by og alle viktigere stillinger ombord offentliggjort, fra 1931 bare gjennomsnittshyrer for underordnet dekk- og maskinmannskap. Hyrene for styrmenn, maskinister og matstellpersonale ble da ikke tatt med, fordi det på skjemaene ikke var opplysninger om hvilke størrelses-typer av skip oppgavene refererte seg til. En sluttet helt med statistikken over månedshyrer i 1938 fordi oppgavene ga få opplysninger ut over tariffenes satser.

I tiden 1890—1920 har en for de viktigste stillinger ombord oppgaver over månedshyrer, som ble innhentet sammen med «Amtsmennenes femårsberetninger».

Sjøfolkenes inntektsforhold kan en fra 1937 få en del opplysninger om i den årlige skattestatistikk for landdistriktene. Den gir imidlertid bare oppgaver for gruppen «Sjøfolk og fangstmenn» under ett. Av undersøkelser for et enkelt år har en den inntektsstatistikk som er utarbeidd på grunnlag av folketellingene 1910 og 1930 kombinert med skattelikningens oppgaver. I statistikken for 1930 er det for sjøfolk oppgaver over årsinntekt spesifisert for skipsførere, styrmenn, dampskipsmaskinister, matroser, lettmatroser og andre arbeidere i sjøfart.

Nordiske jevnføringer.

I 1946 ble det tatt opp et samarbeid mellom de nordiske land for å legge til rette grunnlaget for en bedre jevnføring av statistikken over lønningene. Foruten at man undersøkte muligheten for jevnføring på de områder hvor det allerede forelå statistikk, ble det også spørsmål om å bygge opp en statistikk for de grupper av lønsmottakere som det helt manglet statistikk for i et eller flere av landene.

Fra dansk side ble det lagt fram forslag om statistikk over sjøfartens lønninger. Slik statistikk utarbeides i Danmark av Dansk Dampskibsrederforening og stilles til disposisjon for Statistisk Departement til offentliggjørelse. Den har

oppgaver over de gjennomsnittlige månedshyrer for de forskjellige stillinger ombord. Lønnens forskjellige bestanddeler gjøres opp hver for seg. Oppgavene i Dansk Statistisk Aarbog omfatter bare det underordnede dekk- og maskinmannskap og er derfor ikke oppdelt etter størrelsesgrupper av skip.

I Sverige er det i den offisielle statistikk få opplysninger om sjøfolks lønninger. Oppgavene er innhentet gjennom de offentlige mønstringskontorer og har de samme mangler som de oppgaver som tidligere ble offentliggjort her i landet.

Under de nordiske diskusjoner var en enig om at det var av størst interesse å få rede på sjøfolkenes faktiske lønn og at grunnlaget for en slik statistikk måtte være hyreregnskaper.

På grunn av disse nordiske jevnføringsplaner ble det i 1947 og 1948 holdt en del konferanser mellom Statistisk Sentralbyrå og sjøfartens organisasjoner for å bringe på det rene muligheten for å få 1) et nordisk jevnføringsmateriale og 2) en norsk statistikk.

Lønsstatistikk november 1948.

Som et resultat av disse konferanser og p. g. a. behovet for statistikk for denne viktige gruppe av lønnsinntakere, ble Skibsfartens Arbeidsgiverforening og Byrået i november 1948 enig om et samarbeid om lønsstatistikk for sjøfolk i utenriksfart.

Statistikken refererer seg til en enkelt måned. Det letter oppgavegivningen og revisjonen, og skulle — når en har et tilstrekkelig stort materiale — kunne gi et pålitelig bilde, da en ikke regner med særlige sesongvariasjoner i fortjenesten i sjøfarten. Lønningsoppgave for hvert skip er sendt inn til Skibsfartens Arbeidsgiverforening fra skipsføreren eller rederiet. Skjemaet skal gi opplysninger om skipets art og navn, bruttotonnasje, maskinens størrelse, hvilke land anløpet, kostholdsutgifter pr. mann.

For hver kategori av besetningen ble det samlede antall (dvs. den ordinære besetning) oppgitt og hvor mange av dem var utlendinger. Bare utlendinger som lønnes etter norske tariffer skulle tas med.

I lønnsoppgaven er tatt med alle stillinger ombord unntatt skipsføreren. I lønnstallene skulle bare tas med lønn til dem som har stått ombord hele måneden. Innspart hyre skulle ikke regnes med. Oppgavene over lønningene er for hver stilling spesifisert i fast hyre inklusive risikotillegg, og alle tariffmessige tillegg: alders-, motor-, tank- og Amerikatillegg, tovakts- og småskipstillegg, radio- eller sekretært tillegg, fryselasttillegg, tropetillegg, passasjertillegg og overtidsbetaling. (Inkl. for befrakterens regning.)

Det ble dessuten tatt med en del spørsmål som ikke er tatt med i den lønsstatistiske bearbeidelsen, slik som antall døgn i havn og i sjøen, om skipet har vært i drift hele måneden, utbetalinger i månedens løp til besetningen, uniforms- godtgjørelse osv.

O m f a n g e t .

Oppgavene kom senere inn enn en hadde ventet. De som kom inn etter 10. februar, kunne ikke tas med, for ikke å sinke bearbeidelsen for meget. I alt 605 lønnsoppgaver er behandlet; i forhold til det beregnede antall skip i utenriksfart pr. 1. november 1948—929 — svarer dette til 65 pst. Lønnsstatistikken bygger på oppgaver fra 499 skip, 54 pst. av alle. 106 oppgaver ble ikke tatt med fordi arbeidsforholdene i november var ekstraordinære, eller fordi oppgavene var dårlig utfylt.

Lønnsstatistikken omfatter i alt 13 586 personer eller gjennomsnittlig 27 pr. skip. De fordeler seg slik:

Stilling	Antall
Styrmenn	1 292
Maskinister	1 424
Radiotelegrafister	313
Matstell- og tjenerpersonale	2 457
Dekks- og maskinbetjening	8 100

Siste fullstendige statistikk over Norske skip i utenriksfart — for 1939 — omfattet 1119 skip med en samlet bemanning (skipsfører medregnet) på 32 204 mann eller gjennomsnittlig 29 pr. skip.

Etter en beregning som er foretatt i forbindelse med denne undersøkelsen var bemanningen på norske skip i utenriksfart i november 1948 ca. 28 000 mann, inklusive 929 kapteiner, men eksklusive asiatiske mannskap påmønstret en bloc. Da lønnsstatistikken omfatter 13 586 mann, skulle representativiteten bli 50 pst.

R e v i s j o n .

Som før nevnt er en del oppgaver (106) skilt ut av lønnsstatistikken. Hvis skipet hadde vært ute av drift i november i 10 dager eller mer, ble det ikke tatt med. Hadde det vært ute av drift fra 6 til 9 dager ble oppgaven tatt med hvis bemannings- og lønnsforholdene så normale ut, i motsatt fall ble det skilt ut. Skip som hadde vært ute av drift 5 dager eller mindre ble tatt med.

På skip som hadde hyrt utenlandsk mannskap en bloc ble disse ikke tatt med. Det var tilfelle med en del skip i østasiatisk fart med kinesisk mannskap. Fra skip i kystfart kom det også inn en del oppgaver som imidlertid ble skilt ut.

Revisjonen gikk stort sett ut på å jevnføre oppgavene med tariffenes satser for hyrer og tillegg. Enkelte tilfelle har en måttet skille ut på grunn av at det var store avvikelser fra tariffbestemmelsene og en ikke kunne få forholdet klarlagt. Det har bare i ganske liten utstrekning vært mulig å korrespondere med oppgavegiverne, og selv om en i veiledningen på skjemaet ga instruks om utfyllingen, anså en det ikke for utelukket at det f. eks. i enkelte tilfelle ble tatt med mannskap som ikke hadde stått ombord hele måneden eller at utbetalingen kunne gjelde for tidligere måneder.

For maskinister var revisjonen vanskelig. For det første har en bestemmelsen om at de skal rykke opp en lønnsklasse hvis antall br. reg.tonn overstiger antall indikerte hestekrefter med minst 100. Dertil kommer at indikerte hestekrefter ikke er et entydig begrep, slik at en ikke kan være sikker på hvilken beregningsmåte det oppførte antall på oppgaven refererer seg til. Den formel som brukes av Skipsfartsdepartementet over beregnede indikerte hestekrefter avviker til dels sterkt fra det virkelige antall I.H.K. som oppgis fra verkstedet, særlig for motorskip.

Under disse forhold var det vanskelig å komme fram til en helt sikker fordeling etter klasser, selv om det fra Byråets side ble lagt meget arbeid i å bringe mest mulig klarhet over forholdet.

Når lønnstallene på skjemaet viste seg ikke å stemme med den I.H.K.klasse skjemaet oppga, fulgte en følgende prinsipper for revisjonen:

Hvis alle maskinistene var kommet en eller flere lønnsklasser for «høyt» eller for «lavt», ble de satt i den klassen hyretallene tilsa. Hadde en høyere lønn enn de andre, ble han satt i samme klasse som flertallet, da en gikk ut fra at det skyldtes personlige tillegg. Hvis en av maskinistene hadde lavere lønn enn de andre, ble hans klasse lagt til grunn hvis lønnen stemte med klassen for I.H.K. Hvis lønnen ikke stemte, ble hans oppgave tatt ut. Stemte ingen av lønningene med tariffklassene, ble de tatt ut hvis en ikke kunne bringe på det rene at differansen skyldtes tillegg som skulle vært spesifisert, men var tatt med i hyren.

Dekk- og maskinbesetningens lønninger fulgte som regel tariffen.

Verktøygodtgjørelse for tømmermenn var i en viss utstrekning inkludert i hyren. Dette ble trukket ut av lønnsoppgaven.

4. maskinister med maskinassistentens lønn er flyttet over til maskinassistenter med sitt oppførte beløp, og maskinassistenter med lønn som 4. maskinister er blitt stående.

For matstell- og tjenerpersonale viste det seg i noen få tilfelle at stuertenes og kokkenes hyre ikke stemte med besetningens antall. Men en fant ikke grunn til å korrigere dette forhold, også av den grunn at en har fordelt oppgavene for disse etter skipets — og ikke etter besetningens — størrelse. For det annet matstell- og tjenerpersonale var det noen tilfelle hvor 2. kokk hadde fått tjeners hyre, tjenere og piker hadde fått gutters hyre og gutter (bysse-, messe- og salonggutt) hadde fått dekksgutthyre. En har ikke korrigert oppgavene da en hadde for få holdepunkter til det, og heller ikke skilt dem ut, men tatt dem med i de stillinger hvor de er satt på oppgaven, selv om hyrene ikke svarte til disse.

Det var ingen skip i undersøkelsen som hadde 2. radiotelegrafister. De 1. telegrafister som hadde fått 2. telegrafists hyre er derfor satt i en egen gruppe, 1. telegrafister med mindre enn 6 måneders tjenestetid.

De oppgitte beløp for overtidsbetaling har en ikke kunnet revidere da lønns-

oppgavene ikke ga opplysninger om antall overtidstimer og deres fordeling på hverdager og søn- og helgedager. Noen fastsatt maksimumstid for overtid i løpet av en måned har en heller ikke ut over hva Arbeidstidsloven sier om at en ikke kan pålegges ut over 24 timers overtid pr. uke. Overtidsbeløpene har en derfor måttet godta bortsett fra normalt store beløp.

Tariffene i utenriksfarten.

Da hele opplegget i denne statistikken til en viss grad er fastlagt i og med tariffenes oppstilling og bestemmelser vil en gi et utdrag av dem. De nå gjeldende overenskomster for utenriksfarten er inngått mellom på den ene side Skipsfartens Arbeidsgiverforening og på den annen side:

- 1) Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norsk Sjømannsforbund* for: I. Dekks- og maskinbesetning, II. Matstell- og tjenerpersonale, III. Radiotelegrafister,
- 2) Norsk Styrmandsforening for styrmenn,
- 3) Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Det norske maskinistforbund for maskinister.

Foruten hyresatsene og de spesielle tillegg for de enkelte stillinger har alle tariffene følgende generelle bestemmelser: Et risikotillegg for alle stillinger på kr. 136 pr. mnd. I alle stillinger på tankskip gis et tanktillegg på 5 pst. regnet av hyre + risikotillegg.

På alle skip i utenriksfart over 1200 br. reg.tonn skal det være 3 vaktskift for underordnede. For styrmenn er grensen 2500 br. reg.tonn og for maskinister 1000 I.H.K. På båter hvor det går to vakter (eller hvor det er to styrmenn eller to maskinister) betales et to vaktstillegg til vaktgående mannskap. Tillegget er kr. 40 pr. måned pr. mann, for deks- og maskinbetjening, kr. 90 for 1. styrmann og kr. 65 for 2. styrmann, tilsvarende for maskinsjef og 2. maskinist. På alle skip i kontinuerlig fart på amerikansk farvann gis et Amerikatillegg når skipet har vært innen en nærmere avgrenset sone i minst 30 dager. Dette tillegget skal være kr. 120 pr. mnd. for befal, og kr. 80 pr. måned for mannskap med lavere hyre.

Om alderstillegg er det følgende bestemmelser:

- 1) Tømmermenn, båtsmenn, frysemaskinmenn, reparatører, elektrikere, maskin- og fryseassistenter, pumpemenn og donkeymenn gis et tillegg av kr. 15 pr. mnd. etter 3, 6 og 9 års tjeneste i nevnte stilling i samme rederi.
- 2) Etter 2, 4, 6 og 8 års sammenhengende tjeneste i samme rederi får stuerter (i tilfelle flere stuerter, bare 1. sturten) som alderstillegg kr. 20 pr. mnd. Understuerter og kokker får tilsvarende kr. 15.
- 3) Styrmenn, maskinister og radiotelegrafister får kr. 20 som alderstillegg pr. mnd. etter 2, 4, 6 og 8 års tjeneste i samme rederi.

For overtidsbetaling gjelder følgende satser:

Stillinger	Pr. time	Søn- og helge- dager pr. time
	kr.	kr.
I. Styrmenn, maskinister, radiotelegrafister, frysemaskinmenn, reparatører og elektrikere	3.00	6.00
II. Matroser og mannskaper med høyere hyrer og kokker...	2.50	5.00
III. Lettmatroser og mannskaper med tilsvarende hyrer, tjenere og piker	2.00	4.00
IV. Mannskaper med lavere hyrer enn lettmatroser, byssemesse- og salonggutter	1.50	3.00

1. styrmenn og maskinsjefer som etter Arbeidstidsloven ikke har overtids-godtgjørelse utbetales som kompensasjon et tillegg på 15 pst. av hyren + risiko-tillegget.

Hysesatsene for de enkelte stillinger skal en senere komme tilbake til. Av tillegg som er spesielle for de enkelte stillinger kan en nevne motortillegg for maskinister på motorskip, for maskinsjef kr. 120 pr. mnd. og for 2. og 3. maskinist henholdsvis kr. 67 og kr. 50 og for sertifisert 4. maskinist kr. 50. På skip som fører fryselast skal maskinsjefen ha et tillegg til hyren på 10 pst. i den tid fryselasten er ombord hvis det ikke er ansatt frysemaskinmann.

Maskinister og maskinbesetning får et tropetillegg på kr. 1 pr. dag for fart innenfor $23\frac{1}{2}^{\circ}$ nordlig og sydlig bredde.

Stuerter og kokker får et passasjertillegg på lasteskip som fører passasjerer.

For stuerter varierer dette fra	For kokker tilsvarende
kr. 21 pr. mnd. for 1 passasjer til	fra kr. 10.50 til
» 195 » » » 14 »	» 97.50

På skip hvor det ved siden av stuert er mindre personell enn kokk og messe-gutt får stuert kr. 40 pr. mnd. (småskipstillegg), det annet matstellpersonell kr. 25.

For radiotelegrafister varierer hyrene etter skipets art. På a) passasjerskip har 1. telegrafist kr. 525, 2. telegrafist kr. 470, på b) linjeskip som regelmessig fører passasjerer kr. 485 og kr. 420 og på c) lasteskip kr. 470 og kr. 420.

Hvis telegrafisten mønstrer som telegrafist og sekretær eller kontormann, skal han ha kr. 75 i tillegg til den tariffmessige hyre (sekretært tillegg).

Radiotelegrafister som ved ansettelsen ikke kan godtgjøre 6 måneders tjenestetid (nybegynnere) gis i klassene b og c hyre som for 2. telegrafist. Etter 6 måneders tjenestetid rykker de opp.

T a b e l l o p p l e g g e t .

Styrmenn lønnes etter skipets antall br. reg.tonn, tariffene har en oppdeling på 8 klasser. Maskinistene lønnes etter antall indikerte hestekrefter og her er hyresatsene gradert etter 16 klasser. Hyrene for stuerter og kokker varierer med antall mann ombord. Disse forhold har en tatt i betraktning under opplegget av tabellene, og har brukt samme inndeling som tariffene bruker, bortsett fra

at en graderte stuerter og kokker etter skipets antall br. reg.tonn i stedet for bemanningens størrelse.

På grunn av tilleggenes forskjellige betydning på de forskjellige skipstyper er materialet ved bearbeidingen delt opp etter skipenes art. Hovedoppdelingen er etter Dry Cargo og Tankskip (jfr. tanktillegget). I grunntabellene har en igjen delt disse grupper i skip med og uten tovaktstillegg. For maskinister har en dessuten en oppdeling på motor- og dampskip. I den stensilerte publikasjon har en tatt inn et mer detaljert tabellverk enn det har vært mulig å gjøre her.

En har her tatt med følgende tabeller:

- Tabell 1. Styrmenn,
 » 2. Maskinister,
 » 3. Dekks- og maskinbetjening. Radiotelegrafister.
 » 4. Matstell- og tjenerpersonale.
 » 5. Kostholdsutgifter.

Fortjenesten.

Som en vil se av disse tabellene er totalfortjenesten sammensatt av en rekke forskjellige bestanddeler, men den egentlige hyre — innbefattet risikotillegg — er selvsagt den mest dominerende post.

Overtidsbetalingen kommer også i en gruppe for seg. Den er sjelden under 10 pst. av hyre + risikotillegg. Telegrafistene og enkelte av det underordnede matstell- og tjenerpersonale danner her unntak. For de fleste er overtidsbetalingen nær 20 pst.

De enkelte spesielle tillegg blir utregnet i gjennomsnitt pr. mann ganske små beløp, fordi det — som før nevnt — er et mindre antall i hver gruppe som får slike tillegg.

Fortjenesten for styrmenn. Av tabell 1 ser en at det hele antall styrmenn i undersøkelsen er fordelt etter stilling og klassevis etter skipenes størrelse, totalfortjenesten og dens enkelte bestanddeler er utregnet i gjennomsnitt pr. mann. I publikasjonen har en dessuten en oppdeling etter skipstyper.

Tariffhyrene inklusive risikotillegg varierer for

1. styrmenn fra kr. 766 i klasse 1 til kr. 986 i klasse 8
2. » » » 615 » » 1 » » 785 » » 8
3. » » » 571 » » 2 » » 660 » » 8
4. » kr. 571 i alle klasser.

Av tabellene framgår at de faktiske hyrer og risikotillegg oftest faller sammen med disse satsene. Noen få styrmenn har fått høyere hyre enn tariffene og en har i de tilfellene gått ut fra at det er personlige tillegg. 4. styrmenn er i noen tilfelle lønt som 3. styrmenn, og kommer av den grunn litt over tariffhyren i gjennomsnitt. Hvis en tar et veid gjennomsnitt for alle klassene blir fortjenesten i de enkelte stillinger:

Stilling	Antall	Gj.snitts- fortjeneste	Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg	Overtids- betaling	Amerika- tillegg
1. styrmann	478	1 076	859	17	133	16
2. »	481	924	690	5	172	16
3. »	322	804	608	1	161	21
4. »	11	784	575	—	181	27

Det viser seg således at totalfortjenesten ligger atskillig over hyre + risikotillegg. Overtidsbetalingen utgjør mellom 15 og 32 pst. av den faste hyre + risikotillegg. For 1. og 2. styrmenn ligger fortjenesten på tankskip gjennomgående høyere enn på Dry Cargo skip, men for 3. styrmenn noe lavere.

Utreget pr. mann i alt blir de forskjellige tilleggene forholdsvis små. En vil peke på at alderstilleggene også sier noe om tjenestetiden ombord. For 1. styrmenn er det altså gjennomsnittlig ca. 2 års tjenestetid i samme rederi, og for 2. og 3. styrmenn viser det seg å være svært få som har 2 års tjenestetid eller mer. Amerikatillegget utregnet som et gjennomsnitt for alle styrmenn sier for så vidt lite, da det er bare ca. 15 pst. av dem i kontinuerlig Amerikafart.

For maskinister har tariffen satser for hyre og risikotillegg som stiger for:

Maskinsjef fra kr. 785 i klasse 1 til kr. 1187 i klasse 16

2. maskinist » » 670 » » 1 » » 933 » » 16

3. » » » 640 » » 3 » » 813 » » 16

4. » » » 615 » » 8 » » 740 » » 16

Tabell 2 viser lønningene for maskinister. Totalfortjenesten med spesifiseringer på hyre, overtid og tillegg er fordelt på stilling og klasser etter maskinens antall I.H.K. og utregnet i gjennomsnitt pr. mann. Ved å ta et veid gjennomsnitt av alle klasser blir totalfortjenesten og de forskjellige postene i hver stilling:

Stilling	Antall	Gj.snitts- fortjeneste	Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg	Overtids- betaling	Amerika- tillegg	Motor- tillegg
Maskinsjef ..	474	1 273	976	29	150	16	67
2. Maskinist	467	1 094	790	7	216	16	37
3. »	396	985	717	2	197	20	32
4. »	87	956	674	2	209	20	30

Grunnhyren for de enkelte klassene følger stort sett tariffen. Overtidsbetalingen utgjør også for maskinister en betydelig del av totalfortjenesten. Maskinsjefen har overtidskompensasjon (15 pst) og for 2. og 3. maskinister utgjør overtidspbetalingen gjennomsnittlig 27 pst. av hyre og risikotillegg. Tabellene med oppdeling på klasser og skipstyper viser en variasjon i overtiden for 2. og 3. maskinister mellom 20 og 35 pst.

Fortjenesten er høyere på motorskip enn på dampskip. For tjeneste på motorskip har maskinsjefer som nevnt et månedlig tillegg på kr. 120 og 2. og

3. maskinistene henholdsvis kr. 67 og kr. 50, og sertifisert 4. maskinist kr. 50. I tabellen er motortillegget gitt som et gjennomsnittlig beløp for alle i stillingen, og er selv sagt av den grunn mindre enn om det var utregnet som et gjennomsnitt bare for dem som har motortillegg. Tilsvarende gjelder for Amerikatillegget. Tabellene i publikasjonen gir imidlertid detaljerte opplysninger om disse spørsmål.

Av alderstilleggenes størrelse kan en som for styrmennene se at tjenestetiden i samme rederi er kort også for maskinister.

Lønningene for dekk- og maskinbesetning og radiotelegrafister ser en av tabell 3, der totalfortjenesten og dens enkelte bestanddeler er oppgjort for hver stilling for Tank og Dry Cargo skip. Regnet ut gjennomsnittlig for alle skipstyper får en følgende fortjeneste for dekksmannskapet:

Stilling	Antall	Gj.snitts- fortjeneste	Hyre + risiko- tillegg	Overtids- betaling
Tømmermann	289	681	556	93
Båtsmann	377	680	556	95
Matros	1 446	623	506	88
Lettmatros	1 196	512	421	71
Jungmann	535	433	355	59
Dekkgutt	555	315	246	54

Det er overensstemmelse mellom de faktiske oppgaver over hyre og risikotillegg og tariffsatsene. Matroser er den største gruppen med 1446 mann. Totalfortjenesten for disse er kr. 623 pr. måned i gjennomsnitt. En kan se av spesifikeringen at hyre og risikotillegg er den betydeligste posten, og overtidsbetalingen utgjør ca. 17 pst. av denne. Det er mer overtidsbetaling på Dry Cargo skip (18 pst.) enn på tankskip (12 pst.). Bare ca. 8 pst. av matrosene går to vakter, og tovakstilletillegget får således liten innvirkning på totalfortjenesten. Amerikatillegget utgjør bare 19 kr. utregnet som gjennomsnitt for alle matroser, men for de 18 pst. av disse som er i kontinuerlig Amerikafart blir det gjennomsnittlig kr. 106 pr. måned.

Tømmermenn og båtsmenn tjener henholdsvis kr. 681 og kr. 680 pr. mnd. i gjennomsnitt. Den øvrige dekkbesetning har en lavere fortjeneste enn matrosene, og overtidsens prosentvis andel av fortjenesten er 18—20 pst. på Dry Cargo skip og 10—15 pst. på tankskip, regnet av hyre og risikotillegg.

Maskinbesetningen har følgende fortjeneste regnet ut som gjennomsnitt for hver stilling:

Stilling	Antall	Gj.snitts- fortjeneste	Hyre + risiko- tillegg	Overtids- betaling
Elektriker I	133	1 007	736	232
Elektriker II	101	846	695	104
Reparatør	101	792	640	106
Frysemaskinmann	18	986	613	341
Maskinassistent	166	798	576	182
Pumpemann	101	789	556	183
Donkeymann	253	835	555	250
Motormann	890	667	524	110
Fyrbøter	738	583	513	46
Lemper	137	475	427	44
Smører	793	508	426	53
Maskingutt	269	301	248	29

Det er en del små avvik over tariffens satser for hyre og risikotillegg for disse stillingene, for frysemaskinmenn utgjør det gjennomsnittlig 7 kr., ellers 1 til 3 kroner for de andre stillingene.

Gjennomsnittsførtjenesten for de fleste stillinger ligger høyere på Dry Cargo skip enn på tankskip, til tross for 5 pst. tillegget. Av spesifikasjonene i tabellene kan en se totalförtjenestens sammensetning. Overtidsbetalingens andel varierer med stillingene. Særlig høy overtidsbetaling har frysemaskinmenn, donkeymenn og maskinister. Prosentvis minst overtid har fyrbøtere på Dry Cargo skip.

Tropetillegget (kr. 1 pr. dag) er ca. kr. 10 i gjennomsnitt pr. mann på tankskip, noe mindre på andre skip. Dette gir samtidig uttrykk for at en stor del av flåten er i fart på den varme sone.

En har i tabellene føyd til antallet i Amerikafart og det gjennomsnittlige Amerikatillegg for disse. En kan etter disse oppgaver regne ut hvilken virkning det har på totalförtjenesten at Amerikatillegget — på grunn av reglene for beregningen — i november måned kan være kommet over tariffens sats. For eksempel:

Dry Cargo	I alt	Gj.sn. for- tjeneste	I Amerikafart		Lønnssum- men skal red.med.	Gj.sn. fortj. red.med.
			I alt	Gj.sn. A. till.		
		kr.		kr.	kr.	kr.
Maskinassistent	104	832	25	132	$12 \times 25 = 300$	2.88 (3)
Fyrbøter	640	574	92	122	$2 \times 92 = 184$	0.29 (0)

Fortjenesten for telegrafister finner en nederst i tabell 3. Tariffhyren inkludert risikotillegg varierer etter skipets art. På a) passasjerskip har 1. telegrafist kr. 661, 2. telegrafist kr. 506, på b) linjeskip som regelmessig fører passasjerer kr. 621 og kr. 556, på c) lasteskip kr. 606 og kr. 556. Gjennomsnittlig blir den faktiske hyre og risikotillegg kr. 614 for 1. telegrafist og kr. 556 for 2. telegrafist, totalförtjenesten henholdsvis kr. 739 og kr. 664.

I tabell 4 er det oppgaver for matstell- og tjenerpersonale. For stuerter og kokker er det oppdeling etter skipets størrelse.

Tariffhyrene varierer etter besetningens størrelse, for stuerter fra kr. 649 med under 20 manns besetning, til kr. 736 — med over 40 manns besetning, og for kokker er de tilsvarende tall kr. 536 og kr. 608 pr. mnd. En går ut fra at fordelingen i tabellen etter skipets størrelse gir et godt tilnærmet uttrykk også for variasjonen etter besetningens størrelse.

Utregnet som et veid gjennomsnitt av alle klassene blir fortjenesten for stuerter og kokker følgende:

Stilling	Antall	Gj.snitts- fortjeneste	Hyre + risiko- tillegg	Overtids- betaling	Passasjer- tillegg
Stuert.....	473	764	695	6	20
Kokk	430	657	575	52	10

Etter tariffen skal ikke stuerter ha overtidsbetaling, men det forekommer i enkelte tilfelle, særlig i de lavere klasser. For annet matstell- og tjenerpersonale utgjør overtidsbetalingen mellom 5 og 13 pst. av hyrene. Stort sett betyr altså overtidsbetalingen mindre for disse enn for dekk- og maskinbesetningen.

I de klassene hvor antallet er stort nok til å bygge på viser det seg at fortjenesten ligger høyest på Dry Cargo skip til tross for tanktillegget. Dette skyldes vesentlig passasjertillegg, og det er også gjennomsnittlig større Amerikatillegg for Dry Cargo skip.

Undersøkelsen omfatter 1085 gutter som har en gjennomsnittlig fortjeneste på kr. 318 pr. mnd. hvorav det vesentligste, kr. 286, er hyre og risikotillegg.

Ved en vurdering av sjøfolkens lønninger kan en ikke uten videre trekke sammenlikninger med yrker på land. Når det gjelder f. eks. arbeidstiden, har vaktgående mannskaper 56 timer ordinær arbeidsuke, på mindre båter med to vakter kan den ordinære arbeidstid i sjøen bli opptil 84 timer i uken. Dagarbeidere har 48 timers arbeidsuke. Det er et nytt lovforslag oppe om forandring av arbeidstiden for sjøfolkene.

Kostholdsutgifter.

De som er forhyret på skip har som regel fri kost ombord, og dette må anses som en del av deres lønn. Hvis de ikke i tjenesten kan få kost ombord, har de tariffmessig krav på kostgodtgjørelse.

For styrmenn, maskinister, stuerter (1. stuerter) og telegrafister kr. 8 pr. dag. For matstell- og tjenerpersonale (2. stuerter) og dekk- og maskinbesetning kr. 6 pr. dag.

Som et tillegg til lønnsstatistikken har en i tabell 5 tatt inn en oppgave over kostholdsutgiftene etter det på oppgaven oppgitte tall over kostholdsutgifter

pr. mann pr. dag. En har skilt ut og gjort opp for seg de oppgaver hvorav det framgår at mannskapet var asiatisk og at kostholdsutgiftene bare gjaldt for offiserer — og derfor lå særlig høyt — eller for offiserer og kinesermannskap — og derfor i forhold til det vanlige i vedkommende trade lå lavt.

Traden skipet går i er av stor betydning for kostholdsutgiftenes størrelse. Derfor har en delt skjemaene i 20 trades etter hvilke land skipet har anløpet i november — ved langfart også opplysninger om anløp oktober, september og desember — i den grad det er nødvendig for å gi uttrykk for traden. Disse oppgaver omfatter 424 skip. Det var ikke alle som hadde gitt svar på dette spørsmål. Dessuten ble som før nevnt en del skilt ut av lønnsstatistikken på grunn av ekstraordinære arbeidsforhold i november, og de er heller ikke tatt med her. Skip med asiatisk mannskap er som nevnt skilt ut og gjort opp for seg.

De gjennomsnittlig kostholdsutgifter på disse 424 skip var kr. 8.43 pr. mann. Høyest kostholdsutgifter, kr. 10.76, var der i traden Vest-Europa — Vest-India (inkl. Guyana/Mexico), og fart Amerika—Middelhavet/Vest Afrika kr. 9.51. I den trade hvor en har oppgaver for flest skip, Skandinavia—Vest-Europa (inkl. Østersjøen) var kostholdsutgiftene kr. 6.88.

Tabell 1. Gjennomsnittsførtjeneste for *styrmenn* på skip i utenriks fart i november 1948.

Stilling Klasse (Br.t.)	Antall ¹	Gj.snitts- förtjeneste	Herav pr. mann						
			Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg	Overtids- betaling ²	Tank- tillegg	Tovakts- tillegg	Amerika- tillegg	Radio- tillegg
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1. styrmenn.									
Kl. 1. 400—1 000.....	41	1 008	768	12	122	6	90	3	7
» 2. 1 000—2 500.....	145	1 061	806	17	124	1	71	14	28
» 3. 2 500—4 000.....	45	1 013	845	17	126	—	—	16	9
» 4. 4 000—6 000.....	100	1 079	887	24	138	2	—	23	5
» 5. 6 000—8 000.....	74	1 109	907	17	145	13	—	24	4
» 6. 8 000—12 000.....	73	1 148	936	12	142	47	—	8	3
2. styrmenn.									
Kl. 1. 400—1 000.....	39	864	617	7	169	3	65	3	—
» 2. 1 000—2 500.....	146	915	650	4	174	—	51	15	21
» 3. 2 500—4 000.....	46	903	682	6	179	—	—	18	18
» 4. 4 000—6 000.....	103	929	714	7	173	2	—	24	9
» 5. 6 000—8 000.....	71	945	725	4	172	10	—	24	10
» 6. 8 000—12 000.....	76	959	745	5	164	37	—	7	1
3. styrmenn.									
Kl. 2. 1 000—2 500.....	27	787	573	—	162	2	—	50	—
» 3. 2 500—4 000.....	46	777	588	—	163	—	—	18	8
» 4. 4 000—6 000.....	100	812	605	3	177	1	—	22	4
» 5. 6 000—8 000.....	75	808	617	—	156	8	—	24	3
» 6. 8 000—12 000.....	74	812	630	—	143	32	—	7	—
4. styrmenn.									
Kl. 5. 6 000—8 000.....	11	784	575	—	181	—	—	27	—

¹ Bare tatt med dem som har stått ombord hele måneden. ² Til 1. styrmenn istedenfor overtid kompensasjonstillegg. 15 pst. av hyren + risikotillegg. Merknader. Alderstillegg etter 2, 4, 6 og 8 års sammenhengende tjeneste kr. 20 pr. mnd. Overtidsbetaling for underordnede styrmenn kr. 3 pr. t., søn- og helgedager kr. 6. Amerikatillegg kr. 120 pr. mnd. Se for øvrig forklaringen i oversikten. — For radiotjeneste et tillegg av kr. 100 pr. mnd. Tovaktsstillegg. På skip med 2 styrmenn hvor det som følge herav går 2 vakter, har 1. styrmann et tillegg av kr. 90 pr. mnd., 2. styrmann kr. 65.

Tabell 2. Gjennomsnittsførtjeneste for maskinister på skip i utenriksfart i november 1948.

Stilling Maskinens størrelse (I.H.K.)	Antall ¹	Gj.snitts- förtjeneste	Herav pr. mann							
			Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg ²	Overtids- betaling ³	Tank- tillegg ⁴	Tovakts- tillegg ⁵	Trope- tillegg ⁶	Amerika- tillegg ⁷	Motor- tillegg ⁸
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Maskinsjefer.										
Kl. 2. 300—499...	4	1 138	807	20	121	10	90	—	—	90
» 3. 500—699...	13	1 166	836	14	146	13	83	—	—	74
» 4. 700—899...	25	1 109	851	23	128	2	86	—	5	14
» 5. 900—1 199...	34	1 126	874	27	134	1	66	2	7	14
» 6. 1 200—1 499...	59	1 111	899	27	136	—	17	3 ⁶	9	20
» 7. 1 500—1 999...	34	1 143	919	38	141	1	3	2	17	21
» 8. 2 000—2 999...	31	1 194	952	25	145	—	—	10 ⁶	28	35
» 9. 3 000—3 999...	83	1 273	988	30	153	8	—	9 ⁶	27	58
» 10. 4 000—4 999...	38	1 338	1 017	28	155	20	—	9	8	101
» 11. 5 000—6 499...	67	1 394	1 041	24	160	22	—	10	19	118
» 12. 6 500—7 999...	54	1 442	1 067	33	166	32	—	14 ⁶	13	118
» 13. 8 000—9 499...	21	1 493	1 097	44	171	21	—	17 ⁶	23	120
» 14. 9 500—10 999...	7	1 538	1 127	51	173	15	—	10	41	120
» 15. 11 000—12 499...	4	1 593	1 157	55	191	—	—	69 ⁶	2	120
2. maskinister.										
Kl. 2. 300—499...	4	970	687	5	155	8	65	—	—	50
» 3. 500—699...	12	1 053	698	—	239	12	59	—	—	45
» 4. 700—899...	25	944	703	5	159	1	63	—	5	8
» 5. 900—1 199...	34	937	716	11	144	1	48	2	7	8
» 6. 1 200—1 499...	53	919	738	11	135	—	12	2	10	11
» 7. 1 500—1 999...	37	954	753	18	148	1	2	2	19	11
» 8. 2 000—2 999...	28	1 051	775	4	220	—	—	7	27	19
» 9. 3 000—3 999...	84	1 103	799	8	223	6	—	7	28	32
» 10. 4 000—4 999...	38	1 180	814	2	278	17	—	8	5	56
» 11. 5 000—6 499...	68	1 237	833	3	289	18	—	9	18	67
» 12. 6 500—7 999...	52	1 240	853	3	271	26	—	10	14	63
» 13. 8 000—9 499...	20	1 221	873	5	212	20	—	20 ⁶	25	67
» 14. 9 500—10 999...	7	1 250	893	34	211	13	—	10	22	67
» 15. 11 000—12 499...	5	1 210	913	—	222	9	—	10	2	54

Tabell 2 (forts.). Gjennomsnittsførtjeneste for maskinister på skip i utenriks fart i november 1948.

Stilling Maskinens størrelse (I.H.K.)	Antall ¹	Gj.snitts- förtjeneste	Herav pr. mann							
			Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg ²	Overtids- betaling ³	Tank- tillegg ⁴	Tovakts- tillegg ⁵	Trope- tillegg ⁶	Amerika- tillegg ⁷	Motor- tillegg ⁸
3. maskinister.		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Kl. 3. 500— 699...	1	770	640	—	80	—	—	—	—	50
» 5. 900— 1 199...	9	912	657	—	185	4	—	6	49	11
» 6. 1 200— 1 499...	44	812	668	—	120	—	—	2	12	10
» 7. 1 500— 1 999...	33	879	681	5	160	1	—	2	21	9
» 8. 2 000— 2 999...	29	942	690	2	203	—	—	6	26	15
» 9. 3 000— 3 999...	84	972	706	2	198	6	—	7	30	23
» 10. 4 000— 4 999...	39	985	723	1	188	15	—	8	8	42
» 11. 5 000— 6 499...	68	1 074	738	2	243	15	—	9	18	49
» 12. 6 500— 7 999...	55	1 081	754	2	234	23	—	9	14	46
» 13. 8 000— 9 499...	22	1 060	768	2	189	16	—	15	22	48
» 14. 9 500—10 999...	7	1 078	783	23	161	10	—	10	41	50
» 15. 11 000—12 499...	5	1 075	798	—	216	—	—	11	2	48
4. maskinister.										
Kl. 9. 3 000— 3 999...	7	903	632	—	210	5	—	2	40	14
» 10. 4 000— 4 999...	15	915	649	3	221	9	—	9	6	20
» 11. 5 000— 6 499...	20	982	670	4	232	15	—	13	22	28
» 12. 6 500— 7 999...	29	958	681	1	206	13	—	10	13	34
» 13. 8 000— 9 499...	10	1 010	702	—	206	11	—	19	33	40
» 14. 9 500—10 999...	4	920	710	—	95	9	—	9	60	38
» 15. 11 000—12 499...	2	959	725	—	184	—	—	—	—	50

¹ Bare tatt med dem som har stått ombord hele måneden. ² Alderstillegg kr. 20 pr. mnd. etter 2, 4, 6 og 8 års tjeneste. ³ Overtid kr. 3 pr. t., søn- og helgedager kr. 6. Maskinsjef som kompensasjon for overtid 15 pst. tillegg til hyre + risikotillegg. ⁴ Tanktillegg 5 pst. av hyresatsene. ⁵ Tovakts tillegg for maskinsjef kr. 90 pr. mnd., for 2. mask. kr. 65. Etter bemanningsforskriftene skal det være 3 maskinister på skip med 1000 I.H.K. At det er noen med tovakts tillegg også i kl. 6 og 7 skyldes antakelig vansker med klassifiseringen. ⁶ Fryselast tillegg til mask.sjef er ført sammen med tropetillegg og er gj.sn. pr. mann henholdsvis kr. 1, 3, 2, 4, 2 og 58 i klassene 6, 8, 9, 12, 13 og 15, og kr. 5 for 2. mask. i kl. 13. ⁷ Amerikatillegg, se tab. 1. ⁸ Motortillegg pr. mnd. for maskinsjef kr. 120, 2. mask. kr. 67, 3. og 4. mask. (sertifisert) kr. 50.

Tabell 3. Gjennomsnittsførtjeneste for dekk- og maskinbesetning og radiotelegrafister på skip i utenriks fart i november 1948.

Skipets art. Stilling.	Antall		Gj.sn. fortj.	Herav pr. mann							I Amerikafart	
	I alt	Herav med to- vaks- tillegg		Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg	Over- tids- betaling	Tank- tillegg	Tovakts- tillegg	Trope- tillegg	Amerika- tillegg	Antall	Gj.sn. Amerika- tillegg for disse
I. Dry cargo skip.			kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.		kr.
Tømmermann	199	1	691	556	3	105	—	—	—	27	48	111
Båtsmann	277	4	687	556	2	106	—	1	—	23	56	115
Matroser	1 036	83	630	506	—	97	—	3	—	23	220	109
Lettmatros	844	80	517	421	—	80	—	4	—	13	153	73
Jungmann	402	39	439	355	—	66	—	4	—	14	80	72
Dekkgutt	393	13	320	246	—	61	—	—	—	12	62	73
Elektriker I ¹	129	—	1 009	736	6	234	—	—	8	25	29	112
Elektriker II	24	1	872	695	2	157	—	2	3	12	3	105
Reparatør	51	—	783	641	1	104	—	—	9	28	15	95
Frysemaskinmann	18	—	986	613	8	341	—	—	10	14	3	85
Maskinassistent	104	—	832	578	1	214	—	—	9	29	25	132
Donkeymann	212	21	848	556	1	267	—	4	3	18	36	105
Motormenn	613	—	671	524	—	118	—	—	8	20	120	104
Fyrbøtere	640	—	574	513	—	41	—	—	3	17	92	122
Lempere	137	—	475	427	—	44	—	—	1	3	6	80
Smørere	523	—	505	427	—	55	—	—	8	15	120	66
Maskingutt	152	—	293	246	—	25	—	—	7	14	28	78
I alt dry cargo	5 754	242										

Tabell 3 (forts.). Gjennomsnittsførtjeneste for dekk- og maskinbesetning og radiotelegrafister på skip i utenriks fart i november 1948.

Skipets art. Stilling.	Antall		Gj.sn. förtj.	Herav pr. mann							I Amerikafart	
	I alt ¹	Herav med to- vakts- tillegg		Hyre + risiko- tillegg	Alders- tillegg ²	Over- tids- betaling	Tank- tillegg ³	Tovakts- tillegg	Trope- tillegg	Amerika- tillegg ⁴	Antall	Gj.sn. Amerika- tillegg for disse
II. Tankskip.			kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.		kr.
Tømmermann	90	—	657	556	1	65	28	—	—	7	7	95
Båtsmann	100	1	662	556	1	68	28	—	—	9	9	98
Matroser	410	9	605	506	—	64	25	1	—	9	43	90
Lettmatros	325	8	501	421	—	51	21	1	—	7	35	73
Jungmann	133	4	419	355	—	40	18	1	—	5	11	63
Dekksgutt	162	—	302	246	—	39	12	—	—	5	11	67
Elektriker I ⁵	4	—	939	736	—	161	37	—	6	—	—	—
Elektriker II ⁵	77	—	837	695	—	88	35	—	11	8	7	91
Reparatør	50	—	802	641	—	107	32	—	10	12	5	116
Maskinassistent	62	—	743	573	—	129	29	—	10	3	2	84
Pumpemann	101	—	790	556	1	183	28	—	10	10	10	105
Donkeymann	41	—	774	556	—	160	28	—	11	18	7	114
Motormenn	277	—	657	524	—	90	26	—	11	5	19	78
Fyrbøtere	98	—	641	513	—	77	26	—	10	15	16	94
Smørere	270	—	513	427	—	48	21	—	11	5	24	64
Maskingutt	119	—	307	246	—	32	12	—	10	7	12	58
I alt tankskip	2 346	22										
Telegrafist I ⁶	255	—	739	614	7	17	9	—	69 ⁷	22	54	105
Telegrafist II ⁶	58	—	664	556	—	14	12	—	66 ⁷	17	9	108

¹ Bare regnet med lønn til dem som har stått ombord hele måneden, innspar hyre ikke tatt med. ² Alderstillegg, se oversikten s. 188. ³ Overtidsbetaling, se oversikten s. 188. ⁴ For kontinuerlig fart i amerikanske farvann betales Amerikatillegg kr. 120 pr. mnd. for matroser og mannskaper med høyere hyre, kr. 80 pr. mnd. for mannskaper med lavere hyre. ⁵ I i skip med over 10 vinsjer, II på tankskip og i skip med under 10 vinsjer. ⁶ På alle skip. I med over, II med under 6 måneders tjeneste. ⁷ Sekretærtilllegg er ført opp i rubrikk for tropetillegg.

Tabell 4. Gjennomsnittsførtjeneste for matstell- og tjenerpersonalet på skip i utenriks fart i november 1948.

Stilling. Skipets art og størrelse. (Br.t.)	Antall		Gj.sn. fortj.	Herav pr. mann							I Amerikafart	
	I alt ¹	Herav med småskipst.		Hyre + risiko-tillegg	Alders-tillegg	Over-tids-betaling ²	Tank-tillegg	Små-skipstill.	Passa-sjer-tillegg	Amerika-tillegg	Antall	Gj.sn. Amerika-tillegg for disse
Stuerter.												
Kl. 1. 400—1 000.....	40	23	kr. 714	kr. 652	kr. 5	kr. 20	kr. 4	kr. 23	kr. 8	kr. 2	1	kr. 120
» 2. 1 000—2 500.....	141	3	719	669	18	6	—	1	9	16	20	109
» 3. 2 500—4 000.....	41	—	772	696	18	4	—	—	31	23	8	120
» 4. 4 000—6 000.....	103	—	793	709	18	2	2	—	40	22	18	124
» 5. 6 000—8 000.....	74	—	812	720	20	6	10	—	32	24	18	96
» 6. 8 000—12 000.....	74	—	782	722	5	4	36	—	4	9	7	99
Kokker.												
Kl. 1. 400—1 000.....	20	5	596	538	2	37	3	6	4	6	1	120
» 2. 1 000—2 500.....	133	1	630	545	1	65	—	—	5	14	16	117
» 3. 2 500—4 000.....	41	—	676	570	—	70	—	—	14	22	8	120
» 4. 4 000—6 000.....	94	—	663	580	—	40	2	—	22	19	14	125
» 5. 6 000—8 000.....	70	—	686	591	2	45	8	—	14	25	18	98
» 6. 8 000—12 000.....	72	—	677	594	—	42	30	—	1	10	8	92
	430	6									65	
2. kokk ³	165	3	499	427	—	50	6	1	4	12	28	72
Tjener ³	7	—	522	412	—	55	—	—	10	45	4	79
Pike ³	297	—	446	402	—	27	2	—	1	14	55	76
Gutt ³	1 085	21	318	286	—	16	4	1	—	11	171	71

¹ Bare regnet med lønn til dem som har stått ombord hele måneden, innspar hyre ikke tatt med. ² Som regel ikke overtidsbetaling til stuerter, men det forekommer i noen tilfelle, særlig i laveste gruppe. ³ Da noen i disse grupper blir lønnet etter en hyresats som hører til en annen — og lavere — kategori, stemmer gjennomsnittshyrene ikke helt med tariffene. — Det forekommer i noen tilfelle at noen i disse grupper har passasjer-tillegg.

Tabell 5. Gjennomsnittlige kostholdsutgifter pr. mann pr. dag i forskjellige trades i november 1948.

	Antall skip	Kostholds- utgifter pr. mann pr. dag
		kr.
1. Skandinavia—Vest-Europa (inkl. Østersjøen)	93	6.88
2. Vest-Europa	25	7.48
3. Skandinavia—Vest-Afrika/Mid.hav/Svartehav	16	8.02
4. Vest-Europa—Vest-Afrika/Mid.hav/Svartehav	41	8.92
5. Skandinavia—Amerika nord for Mexico	13	7.65
6. Vest-Europa—Amerika nord for Mexico	18	9.02
7. Skandinavia—Vest-India etc. (Guyana/Mexico inkl.)	8	9.04
8. Vest-Europa—Vest-India etc (Guyana/Mexico inkl.)	11	10.76
9. Skandinavia—Sør-Amerika	4	7.84
10. Vest-Europa—Sør-Amerika	5	9.18
11. Skandinavia—Sør-Afrika/Australia	4	7.31
12. Vest-Europa—Sør-Afrika/Australia	2	5.94
13. Skandinavia—Asia og Øst-Afrika	10	8.75
14. Vest-Europa—Asia og Øst-Afrika	23	9.13
15. Inter-Amerikansk fart	70	9.17
16. Amerika—Middelhavet/Vest-Afrika	22	9.51
17. Trans—pasific fart	15	9.23
18. Fart innen det Indiske hav ¹	19	9.32
19. Øst-Asiatisk fart ²	4	9.78
20. Andre	21	8.55
I alt	424	8.43

¹ Dertil 1 skip med gjennomsnittlig kostholdsutgift for offiserer og kinesermannskap kr. 6.52.

² Dertil 9 skip med gjennomsnittlig kostholdsutgift for offiserer kr. 13.45, og 4 skip med gjennomsnittlig kostholdsutgift for offiserer og kinesermannskap kr. 4.16.

En kan ikke gå ut fra at fordelingen av skip etter trades i tabellen svarer til den faktiske fordeling.

Aktuell statistikk.

Folkemengdens bevegelse i 1948.

1) Inngåtte ekteskap, fødte, døde og utvandrede.

Den foreløpige opptelling av inngåtte ekteskap, fødsler og dødsfall i årene 1947 og 1948 viser følgende resultat:

	Inngåtte ekteskap	Levende- fødte	Døde	Fødsels- overskudd
1947: 1. kvartal	4 514	17 198	8 649	8 549
2. »	7 480	18 675	7 165	11 510
3. »	8 124	16 647	6 361	10 286
4. »	8 632	15 422	7 135	8 287
I alt	28 750	67 942	29 310	38 632
1948: 1. kvartal	4 841	16 147	7 523	8 624
2. »	7 364	18 295	6 773	11 522
3. »	8 686	15 939	6 534	9 405
4. »	8 273	15 260	7 046	8 214
I alt	29 164	65 641	27 876	37 765

I 1948 ble det inngått 29 164 ekteskap eller 9.17 pr. 1000 innbyggere.

Tallet på levendefødte er gått litt ned fra 1947. Etter den foreløpige opptelling ble det i 1948 født 65 641 levende barn mot 67 942 i 1947. Fødselshyppigheten for 1948 var 20.63 pr. 1000 innbyggere mot 21.60 i 1947. Etter en stigende tendens fra og med 1936 til og med 1946 har fødselshyppigheten vist nedgang igjen i 1947 og 1948. Den store fødselshyppigheten i de senere år skyldes sannsynligvis for en vesentlig del den store tilgang på nystiftede ekteskap i disse årene.

I 1948 døde det 27 876 personer eller 8.76 pr. 1000 innbyggere. Etter de foreløpige tallene er dødeligheten gått litt ned fra 1947 da det døde 29 310 personer eller 9,32 pr. 1000 innbyggere.

Fødselsoverskuddet i 1948 var 37 765 eller 11.87 pr. 1000 innbyggere, mot 38 632 eller 12.28 pr. 1000 innbyggere i 1947.

Folkemengdens bevegelse i Norge 1891—1948:

Pr. år	Inngåtte ekteskap	Levende- fødte	Døde	Fødsels- overskudd	Oversjøisk utvandring	Pr. 1 000 innbyggere				
						Inngåtte ekteskap	Levende- fødte	Døde	Fødsels- over- skudd	Oversj. utvan- dring
1891—95.....	13 040	61 573	34 542	27 031	12 203	6.38	30.14	16.91	13.23	5.97
1896—1900.....	14 795	65 142	34 096	31 046	6 767	6.81	29.99	15.70	14.29	3.12
1901—05.....	13 892	65 202	33 257	31 945	20 639	6.08	28.54	14.56	13.98	9.03
1906—10.....	14 068	61 978	32 539	29 439	17 533	5.99	26.39	13.85	12.54	7.46
1911—15.....	15 320	61 103	32 700	28 403	8 910	6.26	24.96	13.37	11.59	3.64
1916—20.....	17 851	63 249	36 656	26 593	3 394	6.93	24.54	14.22	10.32	1.32
1921—25.....	17 002	60 267	31 211	29 056	8 974	6.27	22.24	11.52	10.72	3.31
1926—30.....	16 859	50 087	30 603	19 484	8 348	6.05	17.98	10.99	6.99	3.00
1931—35.....	18 604	43 342	29 561	13 781	510	6.53	15.21	10.37	4.84	0.18
1936—40.....	24 949	45 183	30 338	14 845	591	8.56	15.50	10.41	5.09	0.20
1941—45.....	23 994	56 067	31 715	24 352	—	7.98	18.66	10.56	8.10	—
1930.....	18 064	47 844	29 616	18 228	3 673	6.43	17.04	10.55	6.49	1.31
1931.....	17 666	45 989	30 674	15 315	825	6.26	16.29	10.87	5.42	0.29
1932.....	17 612	45 451	30 102	15 349	436	6.21	16.02	10.61	5.41	0.15
1933.....	17 995	42 114	28 943	13 171	344	6.31	14.77	10.15	4.62	0.12
1934.....	19 235	41 833	28 340	13 493	485	6.72	14.61	9.90	4.71	0.17
1935.....	20 511	41 321	29 747	11 574	462	7.13	14.37	10.34	4.03	0.16
1936.....	22 375	42 240	30 100	12 140	526	7.75	14.63	10.42	4.20	0.18
1937.....	23 959	43 808	30 217	13 591	647	8.26	15.11	10.42	4.69	0.22
1938.....	24 335	45 319	29 211	16 108	818	8.35	15.55	10.03	5.53	0.28
1939.....	26 095	46 603	29 870	16 733	687	8.91	15.91	10.20	5.71	0.23
1940 ²	27 983	47 943	32 293	15 650	278	9.50	16.28	10.97	5.31	0.09
1941 ²	26 459	45 773	32 209	13 564	—	8.94	15.46	10.88	4.58	—
1942 ²	—	53 225	32 062	21 163	—	—	17.88	10.77	7.11	—
1943 ²	24 021	57 281	31 623	25 658	—	8.01	19.09	10.54	8.55	—
1944 ²	21 990	62 241	32 652	29 589	—	7.26	20.52	10.78	9.77	—
1945 ²	23 504	61 814	30 030	31 784	199	7.68	20.21	9.82	10.39	—
1946.....	29 688	70 727	29 220	41 507	973	9.58	22.81	9.43	13.38	0.31
1947 ³	28 750	67 942	29 310	38 632	1 477	9.14	21.60	9.32	12.28	0.47
1948 ³	29 164	65 641	27 876	37 765	2 398	9.17	20.63	8.76	11.87	0.75

¹ Tallet er rettet. ² Krigsdødsfall er tatt med. ³ Foreløpige oppgaver.

I tabellen nedenfor har en satt opp en oversikt over folkemengdens bevegelse i en del européiske land:

Folkemengdens bevegelse i en del européiske land
1945 og 1946.

År	Norge	Sverige	Dan- mark	Neder- land	Eng- land og Wales	Sveits	Frank- rike	Italia	Roma- nia	Bul- garia
Inngåtte ekteskap pr. 1000 innbyggere.										
1939	8.9	9.5	9.4	9.2	10.6	7.5	6.2	7.3	7.9	9.1
1945	7.7	9.7	9.0	7.8	9.3	8.1	9.7	6.8	—	11.9
1946	9.6	9.3	9.8	11.4	9.0	8.7	12.7	9.0	11.3	11.0
Levendefødte pr. 1000 innbyggere.										
1939	15.9	15.3	17.8	20.6	14.9	15.2	14.6	23.5	28.3	21.4
1945	20.2	20.4	23.5	22.7	16.1	20.1	16.2	18.3	19.6	24.1
1946	22.8	19.6	23.4	30.2	19.1	20.0	20.9	22.6	23.8	25.7
Døde pr. 1000 innbyggere.										
1939	10.2	11.5	10.1	8.6	12.0	11.8	15.5	13.4	18.6	13.4
1945	9.8	10.8	10.5	15.3	11.4	11.6	16.9	13.8	20.0	15.0
1946	9.4	10.5	10.2	8.5	11.5	11.3	13.5	12.0	18.0	13.6
Fødselsoverskudd pr. 1000 innbyggere.										
1939	5.7	3.8	7.7	12.0	2.9	3.4	÷ 0.9	10.1	9.7	8.0
1945	10.4	9.6	13.0	7.4	4.6	8.5	÷ 0.4	4.5	÷ 0.3	9.0
1946	13.4	9.1	13.2	21.7	7.7	8.7	7.4	10.5	5.8	11.9

Utvandringen til oversjøiske land har tatt til igjen etter krigen. Etter de meldinger en har fått inn er det utvandret: 1945: 199, 1946: 973, 1947: 1 477, 1948: 2 398.

En må imidlertid regne med at tallene omfatter en del personer som oppgir at de skal utvandre, men som vender tilbake etter kortere eller lengre tid.

I årene 1946—1948 var utvandringens størrelse til de forskjellige oversjøiske land følgende:

År	De Forente Stater	Britisk Nord-Amerika	Resten av Amerika	Australia	Afrika	Asia	Til-sammen
1946	904	29	10	1	19	10	973
1947	1 370	53	32	8	11	3	1 477
1948	2 106	181	87	7	17	—	2 398

2) Flytninger.

	Bygder		Byer		Riket		
	Inn-flyttet	Ut-flyttet	Inn-flyttet	Ut-flyttet	Inn-flyttet	Ut-flyttet	Diff. mell. inn- og utflyttet
1947	92 396	90 305	44 603	39 230	136 999	129 535	7 464
1948.	93 489	93 754	43 139	38 467	136 628	132 221	4 407

Oversikten ovenfor viser flytningene kommunene imellom i 1947 og 1948.

Etter de meldinger som er kommet inn fra folkeregistrene viser en foreløpig oppdeling av flytningene kommunene imellom at det i 1948 er registrert 136 628 innflytninger, herav 93 489 i bygdene og 43 139 i byene.

Av de 136 628 innflytninger er bare 132 221 registrert som utflyttet i utflytningskommunen. Teoretisk sett skulle tallene for innflyttede og utflyttede være like, og når det er en forskjell på 4 407, skyldes dette for en stor del at enkelte folkeregister ikke har meldt til utflytningskommunen at innflytning har funnet sted. Vedkommende er derfor ikke blitt registrert som utflyttet i den tidligere bostedskommune.

En foreløpig oppdeling av flytninger til og fra utlandet viser at i 1948 reiste 5 849 personer med fast bopel i Norge ut av landet for å ta varig eller midlertidig opphold i utlandet, mens 3 508 personer er kommet fra utlandet for å ta bopel i landet.

På grunnlag av de foreløpige tall over fødte, døde og utvandrede har en beregnet den hjemmehørende folkemengde til 3 198 000 ved utgangen av 1948 mot 3 163 000 ved utgangen av 1947.

Trafikkstatistikk for hurtigrutene på Nord-Norge 1948.

I forrige nr. av Statistiske Meddelelser er det offentliggjort en trafikkstatistikk for hurtigrutene på Nord-Norge i 1947 basert på oppgaver til Dampskipskonsulenten. En tilsvarende statistikk for 1948 er nå utarbeidd.

Bearbeidelsen er foretatt på samme måte som for året 1947. De oppgaver som danner grunnlaget for statistikken er, som i 1947, delvis skjønsmessig angitt.

Dampskipskonsulenten vil nå foreta en omredigering av det skjema som brukes til tur-rapportene slik at statistikken kan bli mer fullstendig. Bl. a. vil en for sørturenes vedkommende i tillegg til oppgavene over ferskfisktransporten få med opplysninger om transporten av andre varer.

Antall turer og tonnasje på de enkelte strekninger.

Hurtigrutene foretok i 1948 270 turer på Nord-Norge med en utseilt distanse på 620 300 nautiske mil.

Følgende oversikt viser bevegelsen i tallene siden 1938.

År	Antall turer	Utseilte n. mil
938.....	363	921 000
939.....	350	884 900
940.....	186	445 300
941.....	214	421 000
942.....	228	353 100
943.....	269	398 600
944.....	195	280 300
945.....	154	216 100
946.....	255	474 700
947.....	251	560 000
948.....	270	620 300

I tallene for 1948 er her inkludert 2 ekstraturer som m/s «Ottar Jarl» (717 n. reg. t.) har foretatt. Disse turer har en ikke tatt med under bearbeidelsen av trafikkstatistikken. Dessuten har m/s «Hadsel» (198 n. reg. t.) foretatt 12 turer i en suppleringsrute mellom Mosjøen og Honningsvåg som en også har holdt utenfor under bearbeidelsen.

Av regulære turer har det i 1948 gått 268 nordover med en samlet tonnasje på 182 384 n. reg. tonn og 267 sørover med en samlet tonnasje på 180 199 n. reg. tonn. De tilsvarende tall for 1947 var 250 nordturer med en samlet tonnasje på 183 629 n. reg. tonn og 250 sørturer med en samlet tonnasje på 184 425 n. reg. tonn.

Grunnen til at antall turer og tonnasje for nordturer og sørturer ikke stemmer overens, er at en regner turene med under den måned da de starter, nordover eller sørover.

Sammenliknet med 1947 har antall turer økt med 19 og den utseilte distanse med ca. 60 000 nautiske mil. Regnet i tonnasje har det imidlertid vært nedgang, idet rutene i 1948 har vært trafikkert av gjennomgående mindre båter enn i 1947. Den gjennomsnittlige tonnasje pr. tur var i 1948 ca. 680 n. reg. tonn mens den i 1947 var ca. 740 n. reg. tonn.

I tabell 1 vil en finne detaljerte oppgaver over antall turer og tonnasje som har gått mellom de forskjellige endepunkter for turene.

Godstrafikken.

I 1948 fraktet hurtigrutene i alt ca. 500 000 godstønner stykkgoods nordover. (1 godstønne = ca. 225 dm³.) I 1947 og 1946 var de tilsvarende tall henholdsvis ca. 547 000 og ca. 614 000. Det har altså vært en betydelig nedgang både i 1947 og i 1948. Regner en ut den fraktede stykkgodsmengde nordover i gjennomsnitt pr. tur, blir nedgangen enda sterkere markert. For 1948, 1947 og 1946 var tallene henholdsvis 1865, 2190 og 2408 godstønner.

Månedstallene viser at trafikken har vært mer ujevn i 1948 enn i de to foregående år. Trafikken har gått sterkt ned i månedene januar—august, men har holdt seg godt oppe i september—desember (se fig. 1).

Detaljerte oppgaver om godstrafikken nordover finnes i tabell 2 og 3.

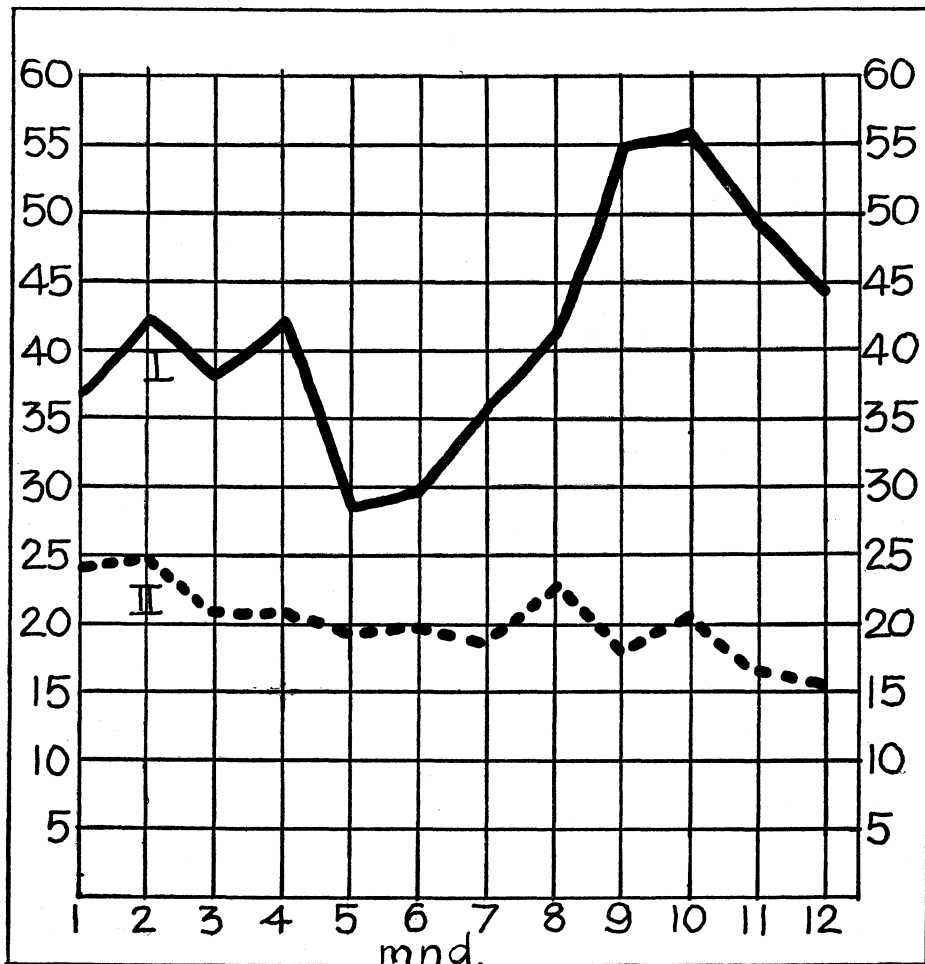

Fig. 1. Godstrafikken i 1948—1000 godstønner.

I. Stykkgoods fraktet nordover.

II. Ferskfisk fraktet sørover.

På sørturene ble det i 1948 fraktet i alt ca. 390 000 1/1 kasser ferskfisk (medregnet sild og filet). Dette er omtrent like meget som i foregående år.

Følgende oversikt viser tallene for transporten i de enkelte måneder:

Ferskfisk fraktet sørover — 1000 1/1 kasser.

	1938	1939	1946	1947	1948
Januar	46	71	34	45	39
Februar	53	54	34	50	40
Mars	43	53	44	64	33
April	35	36	17	32	34
Mai	32	36	32	28	31
Juni	35	33	24	26	32
Juli	36	34	20	29	30
August	29	29	16	15	37
September	31	48	15	17	29
Oktober	55	62	12	19	33
November	61	83	19	34	27
Desember	52	53	34	34	25
I alt	508	592	301	393	390

Selv om den fraktede ferskfiskmengde sørover i 1947 og 1948 er noenlunde like stor, er det en bemerkelsesverdig forskjell mellom de to år når en ser på tallene for de enkelte måneder. I 1947 ble det fraktet store kvanta i første kvartal og forholdsvis små mengder i månedene august—oktober. I 1948 har trafikken vært jevnere fordelt over hele året. Dette framgår også tydelig av den nedste kurve i fig. 1.

Tabell 2 og 4 gir detaljerte oppgaver over ferskfisktransporten sørover i 1948.

Passasjertrafikken.

I 1948 reiste i alt 386 408 passasjerer med hurtigrutene. Regnet i gjennomsnitt pr. tur nordover og sørover reiste i 1948 1 445 passasjerer, mot 1 562 i 1947 og 1 476 i 1946.

Følgende oversikt viser passasjerantallet og passasjerinntektene i 1948 sammenliknet med tidligere år:

	Passasjerantall			Passasjerfrakt 1 000 kr.
	1. plass	3. plass	I alt	
1938	54 680	244 146	298 826	3 964
1939	—	—	292 573	4 358
1946	96 647	279 916	376 563	10 487
1947	104 954	287 142	392 096	10 071
1948	95 182	291 226	386 408	11 269

I tallene for 1948 har en ikke tatt med 6 396 passasjerer som m/s «Hadsel» fraktet i sin suppleringsrute mellom Mosjøen og Honningsvåg.

En har for 1948 beregnet passasjertrafikken med hurtigrutene uttrykt i passasjerkilometer til 121.7 mill. I 1947 var tallet 133.5 mill.

I fig. 2 har en tegnet inn passasjerkilometerantallet for hver måned, særskilt for nordgående og sørgående trafikk. Kurvene viser stort sett samme forløp som i 1947, preget av den veldige opphoping i sommermånedene og da særlig i juli måned.

Detaljerte oppgaver over passasjertrafikken finnes i tabell 2, 5 og 6.

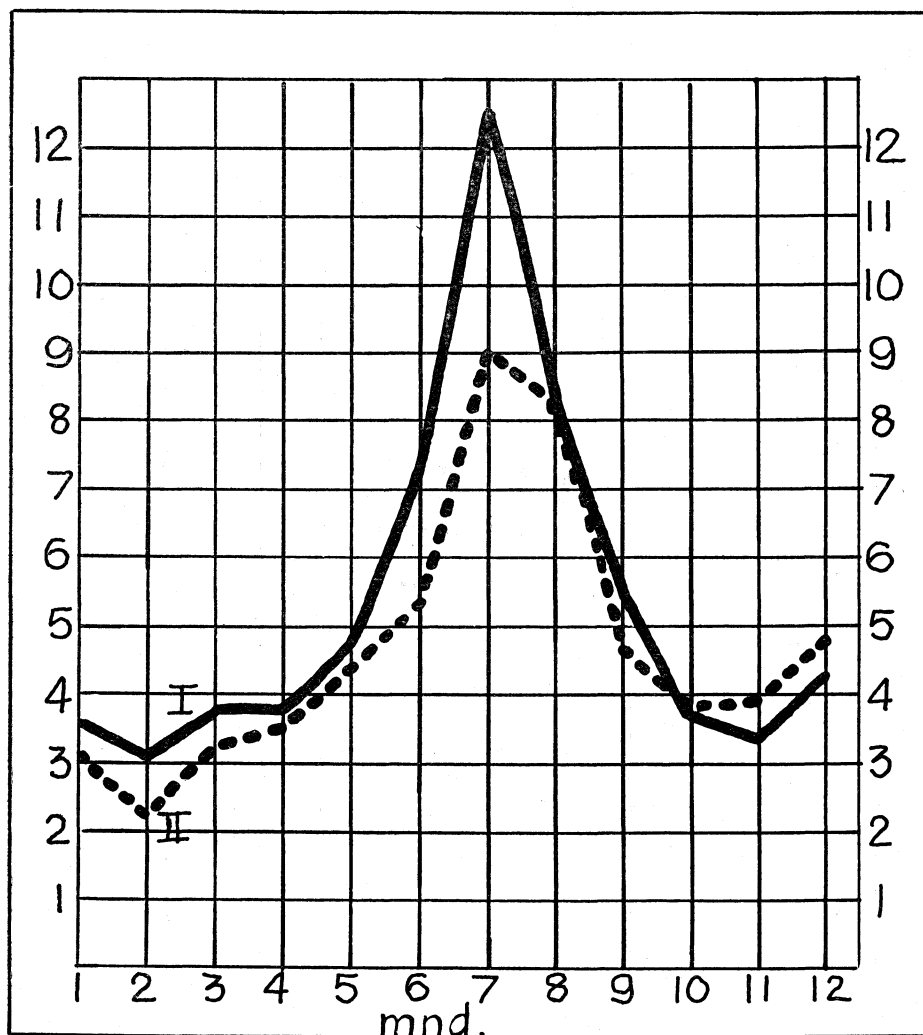

Fig. 2. Passasjertrafikken i 1948—millioner pass.km.

I. Nordgående trafikk.

II. Sørgående trafikk.

Tabell 1.

Antall turer og tonnasje på de enkelte strekninger.

Måned	Nordturer								Sørturer								Nordturer i alt		Sørturer i alt	
	Bergen—Kirkenes		Bergen—Tromsø		Tr.heim—Kirkenes		Tr.heim—Tromsø		Kirkenes—Bergen		Tromsø—Bergen		Kirkenes—Tr.heim		Tromsø—Tr.heim		Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn
	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn	Antall turer	N. tonn				
Januar ..	¹ 10	¹ 7 317	3	1 877	² 9	² 5 379	1	198	³ 10	³ 7 146	3	1 717	⁴ 9	⁴ 5 272	1	198	23	14 771	23	14 333
Februar..	9	6 207	3	1 512	⁵ 9	⁵ 5 247	—	—	8	5 699	4	2 191	⁶ 7	⁶ 3 327	—	—	21	12 966	18	11 217
Mars	15	9 133	—	—	⁸ 7	⁸ 3 970	—	—	^{9,10,15} 13	^{9,10,15} 8 919	1	272	8	4 113	—	—	22	13 103	24	13 304
April	12	7 727	—	—	10	6 858	—	—	13	8 423	—	—	7	4 812	—	—	22	14 585	20	13 235
Mai	12	8 351	—	—	6	3 499	—	—	12	8 071	—	—	7	4 536	—	—	18	11 850	19	12 607
Juni	10	7 881	2	989	6	4 413	—	—	12	8 857	—	—	6	4 338	—	—	18	13 283	18	13 195
Juli	13	9 521	—	—	10	7 583	1	524	13	9 128	—	—	9	6 859	1	524	24	17 628	23	16 511
August ..	13	9 277	—	—	9	7 191	—	—	13	9 908	—	—	9	7 099	—	—	22	16 468	22	17 007
Septbr. .	13	9 905	—	—	8	5 927	—	—	13	9 419	—	—	8	6 057	—	—	21	15 832	21	15 476
Oktober .	¹¹ 15	¹¹ 11 196	—	—	¹² 11	¹² 6 551	—	—	¹³ 16	¹³ 12 447	—	—	9	5 749	1	272	26	17 747	26	18 468
November	¹⁴ 16	¹⁴ 12 069	1	1 063	9	3 869	—	—	¹⁵ 18	¹⁵ 13 558	—	—	8	2 817	1	1 063	26	17 001	27	17 438
Desember	¹⁶ 14	¹⁶ 10 128	2	2 658	¹⁷ 9	¹⁷ 4 364	—	—	¹⁸ 15	¹⁸ 10 976	1	1 329	^{19,20} 10	^{19,20} 5 103	—	—	25	17 150	26	17 408
Sum	152	108 712	11	8 099	103	64 851	2	722	158	112 551	9	5 509	96	60 082	4	2 057	268	182 384	267	180 199

¹ Herav 1 tur 915 n. tonn Bergen—Vadsø. ² Herav 3 turer 1 325 n. tonn Trondheim—Vadsø. ³ Herav 1 tur 576 n. tonn Vadsø—Bergen. ⁴ Herav 3 turer 1 325 n. tonn Vadsø—Trondheim. ⁵ Herav 1 tur 198 n. tonn Trondheim—Vardø. ⁶ Herav 1 tur 198 n. tonn Trondheim—Mehamn. ⁷ Herav 1 tur 198 n. tonn Vardø—Trondheim. ⁸ Herav 1 tur 551 n. tonn Trondheim—Honningsvåg. ⁹ Herav 1 tur 551 n. tonn Honningsvåg—Bergen. ¹⁰ Herav 1 tur 198 n. tonn Mehamn—Bergen. ¹¹ Herav 3 turer 2 977 n. tonn Bergen—Hammerfest. ¹² Herav 1 tur 1 329 n. tonn Trondheim—Hammerfest. ¹³ Herav 3 turer 3 482 n. tonn Hammerfest—Bergen. ¹⁴ Herav 4 turer 4 306 n. tonn Bergen—Hammerfest. ¹⁵ Herav 5 turer 5 130 n. tonn Hammerfest—Bergen. ¹⁶ Herav 3 turer 2 425 n. tonn Bergen—Hammerfest. ¹⁷ Herav 1 tur 272 n. tonn Trondheim—Mehamn. ¹⁸ Herav 2 turer 2 153 n. tonn Hammerfest—Bergen. ¹⁹ Herav 1 tur 272 n. tonn Mehamn—Trondheim. ²⁰ Herav 1 tur 824 n. tonn Hammerfest—Trondheim.

NB! M/S «Ottar Jarl» (717 n. tonn) har foretatt 2 ekstraturer Trondheim—Kirkenes—Trondheim som ikke er tatt med.

M/S «Hadsel» (198 n. tonn) har foretatt 12 turer i suppleringsrute Mosjøen—Honningsvåg som ikke er tatt med.

Tabell 2.

Gods- og passasjertrafikk.

Måned	Stykkogods fraktet nordover. Godstønner	Postovermål ¹ i m ³ ved av- gang fra Tr.heim på nordturene	Ferskfisk fraktet sørover. Kasser				Passasjer — km i 1 000		
			Fisk	Filet	Sild	Sum	Nordover	Sørover	Sum
Januar	36 680	301.0	36 427	653	1 930	39 010	3 632	3 149	6 781
Februar.....	42 650	297.0	38 789	1 000	70	39 859	3 164	2 235	5 399
Mars	38 290	298.0	33 031	260	140	33 431	3 881	3 280	7 161
April	42 340	149.5	33 114	439	—	33 553	3 866	3 516	7 382
Mai	28 720	157.0	31 183	29	—	31 212	4 895	4 420	9 315
Juni	29 885	309.5	31 788	211	82	32 081	7 392	5 393	12 785
Juli	35 844	95.5	30 011	100	24	30 135	12 571	9 048	21 619
August	41 265	60.0	36 674	69	—	36 743	8 437	8 385	16 822
September	55 040	391.0	28 441	248	230	28 919	5 493	4 770	10 263
Oktober	55 750	206.5	32 192	885	12	33 089	3 710	3 891	7 601
November.....	49 201	323.5	26 081	344	240	26 665	3 463	3 903	7 366
Desember	44 296	876.2	24 668	401	10	25 079	4 360	4 839	9 199
Sum .	499 961	3 464.7	382 399	4 639	2 738	389 776	64 864	56 829	121 693

¹ Postmengde ombord utenom postrommet.

Tabell 3. Innlastet og utlosset stykkgoods på de viktigste anløpssteder på nordturene.

Måned	Innlastet stykkgoods. Godstønner.				Utlosset stykkgoods. Godstønner.					
	Bergen	Mellom og Bergen og Trondheim	Trondheim	Nordfor Trondheim	Mellom og Bergen og Trondheim	Trondheim	Stokksund—Bodø	Lofoten og Vesterålen	Troms fylke	Finmark fylke
Januar	11 945	2 925	17 485	4 325	2 085	1 430	4 400	8 435	10 410	9 920
Februar	13 720	3 145	19 500	6 285	1 740	910	4 950	9 550	10 920	14 580
Mars	11 660	4 040	17 615	4 975	1 315	1 450	3 800	6 760	9 585	15 380
April	12 070	2 430	20 825	7 015	1 570	1 160	4 680	7 290	11 355	16 285
Mai	7 465	1 720	13 655	5 880	773	707	3 145	5 195	7 735	11 165
Juni	7 600	1 550	15 400	5 335	1 205	975	3 970	5 285	7 265	11 185
Juli	8 507	1 410	20 597	5 330	1 255	705	4 320	6 060	9 905	13 599
August	10 955	2 080	22 931	5 299	1 510	1 175	4 450	7 400	9 825	16 905
September	18 860	4 605	24 165	7 410	2 415	3 095	6 305	9 320	13 510	20 395
Oktober	15 965	6 155	23 175	10 455	1 580	2 665	6 873	10 600	13 367	20 665
November	16 542	6 242	18 710	7 707	2 050	2 590	7 849	9 570	13 406	13 736
Desember	16 835	4 291	17 601	5 569	1 740	2 488	5 723	8 075	11 248	15 022
Sum	152 124	40 593	231 659	75 585	19 238	19 350	60 465	93 540	128 531	178 837

Tabell 4. Innlastet og utlosset ferskfisk på de viktigste anløpssteder på sørturene.

Måned		Innlastet ferskfisk. Kasser.						Utlosset ferskfisk. Kasser.			
		Finnmark fylke	Troms fylke	Vesterålen	Lofoten	Bodø—Stokksund	Trondheim—Florø	Nordfor Trondheim	Trondheim	Mellom Trondheim og Bergen	Bergen
Januar	Fisk	17 963	4 521	3 731	1 428	1 592	7 192	1 436	13 120	251	21 620
	Filet	385	—	102	100	—	66	—	502	—	151
	Sild	—	—	—	—	—	1 930	—	—	—	1 930
Februar	Fisk	20 196	5 260	2 449	5 784	2 862	2 238	1 953	13 318	688	22 830
	Filet	922	—	2	76	—	—	—	897	—	103
	Sild	—	70	—	—	—	—	70	—	—	—
Mars	Fisk	6 210	6 777	4 282	10 934	2 488	2 340	1 270	15 709	1 208	14 844
	Filet	14	—	—	242	4	—	—	260	—	—
	Sild	—	—	—	—	—	140	—	—	—	140
April	Fisk	11 241	4 832	3 311	5 183	4 482	4 065	1 367	16 992	417	14 338
	Filet	311	84	—	—	43	1	—	239	—	200
	Sild	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mai	Fisk	13 215	4 664	1 616	3 823	4 513	3 352	919	19 632	107	10 525
	Filet	25	—	—	4	—	—	—	29	—	—
	Sild	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	Fisk	11 482	5 428	2 744	3 768	4 908	3 458	949	22 049	46	8 744
	Filet	—	186	—	7	18	—	—	211	—	—
	Sild	—	—	—	—	82	—	82	—	—	—
Juli	Fisk	13 274	3 151	1 527	6 490	2 363	3 206	462	22 349	49	7 151
	Filet	—	—	—	—	100	—	—	100	—	—
	Sild	—	24	—	—	—	—	24	—	—	—

Tabell 4 (forts.) Innlastet og utlosset ferskfisk på de viktigste anløpssteder på sørturene.

Måned		Innlastet ferskfisk. Kasser.						Utlosset ferskfisk. Kasser.			
		Finnmark fylke	Troms fylke	Vesterålen	Lofoten	Bodø—Stokksund	Trondheim—Florø	Nordafor Trondheim	Trondheim	Mellom Trondheim og Bergen	Bergen
August	Fisk	23 830	1 963	1 660	1 798	3 922	3 501	712	25 970	284	9 708
	Filet	—	37	—	26	6	—	—	69	—	—
	Sild	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
September	Fisk	21 061	3 523	1 184	857	1 227	589	1 552	18 414	490	7 985
	Filet	80	50	93	25	—	—	—	235	—	13
	Sild	—	—	—	230	—	—	—	230	—	—
Oktober	Fisk	21 305	3 223	1 723	1 331	2 011	2 599	969	20 506	1 603	9 114
	Filet	106	548	148	62	21	—	146	642	34	63
	Sild	—	10	—	2	—	—	12	—	—	—
November	Fisk	15 645	4 491	1 473	585	1 833	2 054	681	14 058	1 041	10 301
	Filet	242	53	40	—	6	3	—	325	—	19
	Sild	15	—	225	—	—	—	15	225	—	—
Desember	Fisk	17 812	2 021	2 009	777	815	1 234	1 245	11 792	1 655	9 976
	Filet	121	176	12	—	92	—	33	238	—	130
	Sild	7	—	—	—	3	—	10	—	—	—
Sum	Fisk	193 234	49 854	27 709	42 758	33 016	35 828	13 515	213 909	7 839	147 136
	Filet	2 206	1 134	397	542	290	70	179	3 747	34	679
	Sild	22	104	225	232	85	2 070	213	455	—	2 070
Sum i alt		195 462	51 092	28 331	43 532	33 391	37 968	13 907	218 111	7 873	149 885

Tabell 5. Passasjertrafikken på nordturene.

Måned	Ved avgang fra:							
	Bergen				Trondheim			
	1. plass		3. plass		1. plass		3. plass	
	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser
Januar	411	404	664	542	694	691	1 092	895
Februar.....	394	369	495	429	623	579	1 013	712
Mars	573	463	1 019	513	823	728	1 307	766
April	562	438	490	282	920	785	1 195	741
Mai	553	432	1 093	567	828	666	1 740	863
Juni	761	515	1 692	566	1 163	808	2 984	867
Juli	1 088	599	3 457	591	1 680	1 186	5 498	1 540
August	844	606	1 828	672	1 368	1 031	2 991	1 191
September ...	635	541	1 310	705	952	872	1 840	1 090
Oktober	512	480	887	605	590	572	1 039	870
November....	438	424	824	610	561	499	1 099	828
Desember	492	435	1 454	664	544	492	1 685	902
Sum	7 263	5 706	15 213	6 746	10 746	8 909	23 483	11 265

Tabell 5 (forts.).

Måned	Ved avgang fra:							
	Bodø				Tromsø			
	1. plass		3. plass		1. plass		3. plass	
	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser
Januar	892	773	2 137	1 040	448	452	1 037	714
Februar.....	839	715	1 364	739	529	518	942	638
Mars	914	786	1 388	760	524	512	899	623
April	1 098	881	1 483	808	702	585	1 027	701
Mai	918	673	2 432	851	601	575	1 351	762
Juni	1 410	801	3 654	861	798	712	1 941	855
Juli	1 678	1 207	5 937	1 442	1 228	1 067	3 540	1 333
August	1 523	1 030	3 657	1 183	1 140	976	2 772	1 152
September ...	989	867	2 448	1 056	752	657	1 608	981
Oktober	836	686	1 567	966	590	503	1 196	817
November....	739	575	1 523	884	477	413	1 131	663
Desember	723	551	1 992	901	374	306	1 186	700
Sum	12 559	9 545	29 582	11 491	8 163	7 276	18 630	9 939

Tabell 6. Passasjertrafikken på sørturene.

Måned	Ved avgang fra:							
	Kirkenes				Tromsø			
	1. plass		3. plass		1. plass		3. plass	
	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser
Januar	204	161	403	269	744	573	1 443	831
Februar	207	188	456	354	524	460	1 065	568
Mars	378	266	580	321	815	689	1 418	672
April	333	270	616	424	851	738	1 439	762
Mai	309	223	487	283	1 055	762	2 013	806
Juni	402	323	665	357	1 033	722	2 572	710
Juli	547	444	1 294	708	1 628	1 106	4 565	1 215
August	464	383	1 212	756	1 387	1 028	4 028	1 221
September ...	292	248	610	430	958	790	2 595	1 092
Oktober	318	240	606	454	939	757	2 049	1 108
November	322	263	704	459	832	667	2 262	938
Desember	306	246	666	403	1 077	810	2 840	1 035
Sum	4 082	3 255	8 299	5 218	11 843	9 102	28 289	10 958

Tabell 6 (forts.).

Måned	Ved avgang fra:							
	Bodø				Trondheim			
	1. plass		3. plass		1. plass		3. plass	
	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser	Passasjerer i alt	Herav med køyplasser
Januar	848	725	1 460	831	429	404	696	597
Februar	523	517	919	627	258	246	448	385
Mars	746	671	1 328	733	486	465	748	464
April	908	727	1 632	819	391	380	695	468
Mai	1 066	793	2 089	862	633	487	1 080	642
Juni	1 188	808	2 635	792	663	567	1 437	563
Juli	1 728	1 137	5 165	1 230	842	597	2 081	638
August	1 617	1 080	4 639	1 242	729	622	2 337	731
September ...	969	858	2 559	1 099	519	476	1 020	610
Oktober	891	793	1 960	1 099	388	375	752	617
November	847	727	1 946	941	394	360	668	479
Desember	1 027	827	2 621	1 006	378	366	923	561
Sum	12 358	9 663	28 953	11 281	6 110	5 345	12 885	6 755

Høsten i Norge 1948.

I Statistiske Meddelelser nr. 10—12, 1948, ga Byrået en foreløpig oversikt over høsten i Norge i 1948 etter Landbruksdirektørens meldinger om høst-utsiktene.

På grunnlag av oppgaver fra den representative jordbrukstellingen i 1948 og meldingene fra jordstyrene om høstutbyttet, har en nå foretatt den endelige beregning av avlingen i 1948.

For rikets bygder under ett er høstutbyttet i 1948 beregnet til:

	Areal i 1948 dekar	Avling i kg. pr. dekar	Beregnet avling i 1948		Pst. av mid- delsår	Kva- litet ¹
			Tonn	1000 f.e.		
Høsthvete	7 455	245.7	1 832	1 832	108.1	3.9
Vårhvete	319 762	230.8	73 800	73 800	106.4	3.5
Høstrug	7 745	239.1	1 852	1 852	107.4	3.6
Vårrug	5 697	195.0	1 111	1 111	99.1	3.7
Bygg	367 554	242.7	89 188	89 188	101.9	3.7
Havre	737 545	239.9	176 926	147 438	103.3	3.3
Blandkorn	40 616	254.2	10 323	9 385	102.6	3.7
Erter	10 119	196.9	1 992	1 992	98.7	3.5
Korn og erter	1 496 493	238.6	357 024	326 598	103.5	3.6
Potet	648 830	2 241.7	1 454 457	323 213	103.8	3.9
Fôrnepe	58 894	4 418.4	260 218	21 685	96.1	3.9
Kålrot	86 089	4 023.0	346 340	38 482	95.0	3.5
Fôrbete	21 113	4 887.0	103 179	11 464	101.6	4.1
Fôrmargkål	5 748	4 358.4	25 052	2 784	95.1	4.3
Grønnfôr (tørt)	141 192	538.6	76 043	30 417	100.2	3.8
Høy fra eng på dyrket jord ...	4 800 438	532.3	2 555 282	1 022 113	101.7	3.9
» » natureng på innmark.	1 131 065	285.7	323 197	129 279	93.0	3.7
» » seterløkker	153 588	269.2	41 308	16 523	88.1	4.0
» » utslåtter	267 960	133.9	35 884	14 354	85.8	3.4
Halm	1 496 493	339.5	508 110	123 929	105.8	3.4
I alt 1000 f.e.				2 060 841	101.4	

¹ Kvaliteten er betegnet med 5 = særdeles god, 4 = meget god, 3 = god, 2 = mindre god og 1 = dårlig.

Ved omregningen til førenheter er brukt følgende forholdstall: 1 f.e. = 1 kg hvete, rug, bygg, erter, 1.2 kg havre, 1.1 kg blandkorn, 4.5 kg poteter, 9 kg kålrot, fôrbete og fôrmargkål, 12 kg fôrnepe, 2.5 kg høy, 4.1 kg halm, 2.5 kg tørt grønnfôr. I tillegg til denne beregnede avlingsmengde kommer utbyttet av beitene — beregnet til 830 600 tonn f.e. i 1939.

Når en skal dømme om de oppgitte prosenter i forhold til middelsår, må en huske på at begrepet middelsår nærmest betegner den avlingsmengden en regner med å få i jamt gode år, når intet uforutsett støter til. Det er bare den mest årsikre veksten, høyet, som i gjennomsnitt for en lengre årrekke kommer opp i omtrent 100 pst. av middelsårsavl. For åkervekstene er gjennomsnitts-prosentene for årene etter 1900 mellom 89 og 93, for høstutbyttet i alt 96.

I 1948 var avlingene, både av de enkelte vekster og i de forskjellige lands-

deler jamt over svært bra. Årets samlede høstutbytte er beregnet til 2060 mill. f.e. Dette er vel 1 pst. mer enn det tidligere rekordår 1938. Den gode potetavlingen har bidratt mye til dette resultatet, mens kornavlingene i alt ligger lavere enn førkrigsavlingene på grunn av nedgang i kornarealet.

I Statistiske Meddelelser nr. 10—12, 1948, er det gitt en nærmere omtale av høyavlingen, og i nr. 1—2, 1949, er avlingene av poteter, rotvekster og grønnsåker omtalt.

Avlingen i 1948 av korn og erter i alt ble 357 024 tonn. Dette er 88 tusen tonn mer enn i tørkeåret 1947 med omtrent samme kornareal, men det er ca. 50 tusen tonn mindre enn i 1937—39.

Høstkornarealet var noe større enn i 1947, og avlingene slo godt til både for hvete og rug.

Vårhvetearealet var også en del større enn i 1947, men mindre enn i 1946. Avlingene slo godt til over det meste av Østlandet med 6—12 pst. over middelsårsavl i Hedmark, Opland, Akershus, Vestfold og Østfold. Som gjennomsnitt for fylkene varierte avlingene her fra 225 til 250 kg pr. dekar.

De øvrige fylker fikk fra 90 til vel 100 pst. av middelsårsavl. For hele landet ble gjennomsnittsprosenten i forhold til et middelsår 106.4 og gjennomsnittsavlen pr. dekar 231 kg.

Bygg, havre og blandkorn ga 2—3 pst. over middelsårsavl for hele landet under ett. Også her var avlingene forholdsvis størst på Østlandet og noe lavere i resten av landet, men som fylkesgjennomsnitt kom avlingene bare unntaksvis under 90 pst. av middelsårsavl. I kg pr. dekar var gjennomsnittsavlen av bygg i Rogaland 285 kg, i Opland 264 kg og for hele landet 243 kg. Av havre og blandkorn fikk Opland 260 og 262 kg pr. dekar, og gjennomsnittet for landet var 240 og 254 kg pr. dekar.

For erter er gjennomsnittsavlen beregnet til 197 kg pr. dekar — 99 pst. av middelsårsavl.

Den samlede kornavling er beregnet til 3.5 pst. over et middelsår. Siden 1900 er det bare få år som har gitt så bra relativ kornavling, og da kravet til et middelsår er økt etter hvert, ligger årets gjennomsnittsavl pr. dekar for korn i alt — og også for hvert enkelt av kornslagene — høyere enn beregnet for noe år tidligere.

Mens avlingsmengden gjennomgående var bra, var kvaliteten av årets kornavling mer ujamn. Det var stort sett vanskelige bergingsforhold i hele landet. Over Østlandet var det mye legde, men det kom allikevel mye korn i hus noenlunde velberget. Det var mer av riktig dårlig kvalitet på Sørlandet, Vestlandet og nordafjells, og for landet som helhet er kvaliteten dårligst for havren. I Rogaland er havren blitt mye skadd av frittflueangrep.

Halmavlingen ble også særlig stor i 1948, med 340 kg pr. dekar, vurdert til 6 pst. mer enn middelsårsavl. Men kvaliteten ble også her noe nedsatt av legde og dårlig høstevær.

Tabellene s. 219 og 220 viser avlingene i de enkelte fylker.

Høstutbyttet i jordbruket 1948.

Fylker	Korn							
	Høsthvete				Vårhvete			
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels- år	Kvalitet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels- år	Kvalitet
	Kg	Tonn		(5—1)	Kg	Tonn		(5—1)
Østfold	247.2	911.9	110.9	4.0	240.6	13 603.5	112.6	3.9
Akershus	262.8	277.3	110.0	4.1	236.1	14 059.0	109.2	4.0
Hedmark	253.0	15.2	110.0	4.0	241.8	10 827.8	106.4	3.9
Opland	237.5	55.1	100.0	4.0	249.6	5 772.2	107.4	4.1
Buskerud	205.0	165.8	95.0	3.5	207.4	6 804.2	100.0	3.7
Vestfold	290.0	258.7	115.0	3.5	224.9	10 580.0	109.0	3.4
Telemark	230.0	32.9	110.0	4.0	207.8	3 734.6	98.4	3.3
Aust-Agder	175.0	11.9	80.0	4.0	206.0	1 055.1	95.7	3.2
Vest-Agder	187.5	34.3	90.0	4.0	194.8	773.0	90.0	2.8
Rogaland	240.0	2.2	90.0	4.0	237.9	876.4	97.1	3.5
Hordaland	217.5	5.2	95.0	3.5	190.8	152.6	90.3	3.1
Sogn og Fjordane	200.0	2.6	100.0	4.0	220.3	211.9	97.2	3.6
Møre og Romsdal	216.7	11.7	100.0	4.0	228.0	716.6	98.0	3.6
Sør-Trøndelag	230.0	18.4	100.0	3.6	238.3	1 977.4	101.5	3.6
Nord-Trøndelag	200.0	28.8	100.0	4.0	221.9	2 613.3	100.4	3.6
Nordland	—	—	—	—	178.3	33.5	91.7	3.3
Troms	—	—	—	—	178.3	8.9	91.7	—
Finnmark	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikets bygder	245.7	1 832.0	108.1	3.9	230.8	73 800.0	106.4	3.5

	Høstrug				Vårrug			
Østfold	259.2	1 139.7	115.5	3.4	180.0	59.0	99.0	4.0
Akershus	203.0	126.5	94.8	3.8	180.0	201.2	100.0	4.0
Hedmark	220.0	18.7	100.0	3.7	200.0	51.6	100.0	4.0
Opland	240.0	11.8	101.5	4.0	222.5	228.1	112.5	3.7
Buskerud	200.0	66.0	100.0	3.8	175.0	112.9	93.8	4.0
Vestfold	220.0	419.1	96.7	3.0	199.2	227.5	90.8	3.7
Telemark	170.0	27.4	90.0	3.5	180.0	59.2	100.0	3.0
Aust-Agder	200.0	17.2	93.8	3.0	187.5	6.9	99.5	3.6
Vest-Agder	220.0	11.9	100.0	3.5	190.0	22.2	100.0	3.5
Rogaland	245.0	13.5	100.0	4.0	230.0	38.2	100.0	4.0
Hordaland	—	—	—	—	—	—	—	—
Sogn og Fjordane	—	—	—	—	190.0	3.8	95.0	4.0
Møre og Romsdal	—	—	—	—	180.0	34.7	90.0	3.0
Sør-Trøndelag	—	—	—	—	210.0	26.3	100.0	3.5
Nord-Trøndelag	—	—	—	—	210.0	15.3	100.0	4.0
Nordland	—	—	—	—	200.0	24.2	100.0	3.5
Troms	—	—	—	—	—	—	—	—
Finnmark	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikets bygder	239.1	1 851.8	107.4	3.6	195.0	1 111.1	99.1	3.7

Høstutbyttet i jordbruket 1948 (forts.)

Fylker	Korn							
	Bygg				Havre			
	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels- år	Kvalitet	Avl pr. dekar	Beregnet samlet avl	Pst. av middels- år	Kvalitet
	Kg	Tonn		(5—1)	Kg	Tonn		(5—1)
Østfold	240.0	702.5	105.1	3.7	239.8	30 197.1	107.6	3.7
Akershus	236.8	5 880.0	103.8	3.9	243.3	33 926.0	107.8	4.0
Hedmark	246.7	10 742.3	103.7	3.9	251.0	30 309.3	104.0	3.8
Opland	263.6	21 541.9	103.6	4.0	260.4	12 970.8	106.0	3.9
Buskerud	217.2	3 016.5	102.4	3.8	218.1	12 298.0	104.7	3.7
Vestfold	235.0	1 021.3	102.7	3.6	242.1	14 384.6	104.9	3.1
Telemark	222.1	795.1	98.4	3.3	223.1	4 171.7	96.6	3.2
Aust-Agder	214.2	187.6	90.8	3.3	215.4	2 222.3	92.9	2.9
Vest-Agder	202.5	107.9	92.5	3.1	203.6	2 656.2	89.5	2.7
Rogaland	285.5	4 608.0	99.2	3.7	247.9	8 406.8	92.1	3.2
Hordaland	213.6	590.6	92.5	3.5	210.4	1 308.1	88.8	2.9
Sogn og Fjordane	227.8	1 167.7	94.0	3.8	230.0	1 174.6	91.7	3.2
Møre og Romsdal	237.7	3 967.2	98.4	3.9	233.6	2 819.1	92.9	3.3
Sør-Trøndelag	247.8	15 375.0	103.6	4.2	253.4	7 565.0	101.5	3.6
Nord-Trøndelag	223.1	17 393.1	100.4	3.9	224.3	11 885.0	98.1	3.3
Nordland	192.1	1 661.1	89.9	3.3	175.2	629.3	82.6	3.0
Troms	222.5	429.9	100.0	3.4	175.2	1.9	82.6	3.0
Finnmark	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikets bygder	242.7	89 187.7	101.9	3.7	239.9	176 925.8	103.3	3.3

	Blandkorn				Erter			
	Kg	Tonn		(5—1)	Kg	Tonn		(5—1)
Østfold	235.0	782.3	105.0	3.7	190.0	795.7	100.0	3.0
Akershus	251.7	1 007.1	106.1	3.9	192.9	209.7	100.0	3.3
Hedmark	252.5	653.5	96.7	3.7	218.1	401.1	100.3	4.0
Opland	262.1	6 439.0	102.2	3.9	235.0	318.4	101.0	4.0
Buskerud	234.5	976.7	104.0	3.5	168.0	118.9	90.0	3.4
Vestfold	250.0	208.8	105.0	3.0	170.0	55.4	95.0	2.5
Telemark	220.0	97.7	100.0	3.0	160.0	5.0	90.0	3.0
Aust-Agder	220.0	7.3	100.0	3.5	130.0	25.6	78.3	3.0
Vest-Agder	220.0	2.9	100.0	3.5	130.0	7.4	70.0	3.5
Rogaland	260.0	14.8	100.0	3.5	200.0	9.6	100.0	4.0
Hordaland	220.0	6.6	100.0	4.0	180.0	0.5	100.0	4.0
Sogn og Fjordane	230.0	9.4	100.0	4.0	170.0	6.5	95.0	4.0
Møre og Romsdal	230.0	6.0	95.0	3.3	170.0	0.7	95.0	4.0
Sør-Trøndelag	250.0	43.3	107.5	4.0	160.0	2.4	90.0	4.0
Nord-Trøndelag	220.0	60.1	100.0	3.5	160.0	34.6	90.0	3.3
Nordland	195.0	8.0	99.0	4.5	150.0	1.1	90.0	3.5
Troms	—	—	—	—	—	—	—	—
Finnmark	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikets bygder	254.2	10 323.5	102.6	3.7	196.9	1 992.6	98.7	3.5

Kjøttkontrollen.

Tallet på kontrollerte slakt ved alle landets kjøttkontrollstasjoner var:

Måned	1939	1947	1948	1949	1939	1947	1948	1949
	Storfe.				Hest.			
Januar	14 286	11 974	10 939	8 350	542	1 420	571	305
Februar	13 304	8 300	8 846	5 629	393	453	324	183
Mars	16 273	10 279	6 186	7 456	353	457	232	200
April	13 651	8 817	6 470	7 449	249	360	175	188
Mai	15 684	6 962	6 016		346	233	145	
Juni	16 487	7 035	5 469		316	377	162	
Juli	12 770	5 394	2 264		201	272	89	
August	15 015	13 708	3 813		275	457	136	
September ...	19 558	29 272	16 553		314	1 084	431	
Oktober	23 867	26 287	16 416		948	3 337	1 601	
November	20 356	21 488	14 174		1 181	3 340	1 195	
Desember	15 794	15 328	12 673		661	1 201	549	
Tilsammen ...	197 045	164 844	109 819		5 779	12 991	5 610	
	Svin.				Sau.			
Januar	24 654	5 529	4 912	2 979	11 119	6 442	8 640	4 221
Februar	25 153	6 617	4 392	3 935	7 511	3 440	2 768	¹ 31 109
Mars	32 698	12 811	6 620	² 12 103	7 070	3 321	1 468	³ 31 756
April	27 116	12 500	8 996	⁴ 18 433	4 498	1 021	977	1 315
Mai	30 508	9 160	5 059		4 821	864	771	
Juni	25 607	8 428	4 617		5 628	744	682	
Juli	21 039	6 121	3 543		18 951	672	284	
August	22 379	4 104	3 311		56 815	29 838	22 927	
September ...	18 625	4 852	3 141		70 548	79 483	43 445	
Oktober	23 850	5 866	3 395		102 934	99 511	69 120	
November	25 745	4 759	2 862		49 460	42 282	25 657	
Desember	42 790	5 702	4 503		15 465	5 750	3 642	
Tilsammen ...	320 164	86 449	55 351		354 820	273 368	180 381	
	Spekalv.				Gjøkallv.			
Januar	18 570	18 180	16 814	15 706	3 204	530	505	261
Februar	18 090	15 186	16 302	16 656	3 761	448	501	280
Mars	25 012	27 556	23 169	30 385	5 121	517	327	448
April	25 599	37 353	37 248	30 911	4 967	620	506	562
Mai	17 257	20 160	16 302		6 708	736	402	
Juni	14 560	13 136	10 592		6 329	726	382	
Juli	11 037	9 924	6 729		4 205	437	184	
August	10 731	6 980	4 745		4 132	542	294	
September ...	12 034	8 667	5 943		4 523	1 640	1 799	
Oktober	17 234	13 818	10 476		5 034	2 026	1 543	
November	17 825	13 492	10 664		3 705	820	508	
Desember	17 715	9 337	8 689		3 802	360	280	
Tilsammen ...	205 664	193 789	167 673		55 491	9 402	7 231	

¹ Herav 29 403 innført fra Argentina. ² Herav 1 979 innført fra Finland. ³ Herav 30 371 innført fra Argentina. ⁴ Herav 2 991 innført fra Finland og 193 fra Danmark.

Meieridriften i 1948.

På samme måte som for tidligere år er det gjort et sammendrag av de månedsrapporter som har vært innhentet fra meierier med selvstendig drift. Rapportene omfatter mjølkemengde, produksjon og lager av smør, ost og mysost. For hver måned er det gjort et sammendrag av rapportene. Dette sammendrag er etter hvert trykt i Statistiske Meddelelser.

I 1948 var det i gjennomsnitt 286 rapporter hver måned mot 295 rapporter i 1947. Nedgangen i antallet fra 1947 til 1948 skyldes sammenslutning av meierier som tidligere leverte rapporter hver for seg. I begynnelsen av 1948 var tallet på rapporter 291. I setertiden var det flere meierier som stanset driften. For august måned kom det således inn bare 276 rapporter.

Det er utført enkelte korreksjoner av oppgavene etter at oversiktene for de enkelte måneder var ferdige. For enkelte tall stemmer derfor ikke dette sammendrag med direkte summering av de utsendte månedsoversiktene.

De innsendte rapportene over mjølkemengde og produksjon skal foruten driften ved hovedmeieriet også omfatte driften ved de underavdelinger og motakerstasjoner som er tilsluttet dette. Månedsrapportene kommer derved til å omfatte ca. 5/6 av alle meierier. Det er de små meieriene som det ikke blir krevd rapporter fra. Som det viser seg senere i oversikten har en derfor med en betydelig større del av mjølkemengden og produksjonen enn av antallet.

År	Innveid mjølke- mengde	Produsert					
		Smør	Magerost	Feitost	Kasein og reveost	Geit- og fløte- mysost	Mager mysost og prim
	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn	Tonn
1927 . . .	309 741	2 761	2 588	4 383	1 331	3 117	2 757
1928 . . .	314 141	2 795	2 657	4 649	988	3 006	2 687
1929 . . .	328 130	3 302	2 553	4 549	1 296	3 172	2 283
1930 . . .	349 459	3 499	2 483	5 560	1 209	3 472	2 185
1931 . . .	402 338	5 580	2 716	6 911	837	3 469	1 963
1932 . . .	431 920	7 057	2 190	6 554	900	3 625	1 932
1933 . . .	451 864	8 088	2 255	6 787	1 115	3 846	1 959
1934 . . .	468 160	8 442	1 867	7 239	1 645	4 047	1 929
1935 . . .	489 658	8 644	2 568	7 439	1 375	4 448	2 235
1936 . . .	571 535	11 124	2 315	7 623	3 023	4 947	2 216
1937 . . .	605 985	11 850	2 202	7 800	2 921	5 201	2 195
1938 . . .	687 756	14 394	1 998	8 693	2 983	5 438	2 078
1939 . . .	766 733	17 557	1 823	8 331	2 609	5 739	1 872
1940 . . .	625 285	13 254	1 932	6 447	1 793	4 680	1 617
1941 . . .	505 512	8 200	5 701	1 269	1 114	4 641	1 604
1942 . . .	412 816	11 091	4 178	331	372	3 621	1 212
1943 . . .	362 727	8 943	2 736	168	260	2 028	1 041
1944 . . .	325 345	6 854	1 665	138	231	1 060	769
1945 . . .	341 989	4 098	783	1 128	270	1 440	410
1946 . . .	561 917	6 353	942	3 440	951	4 337	560
1947 . . .	641 927	7 959	1 106	4 330	1 328	4 692	856
1948 . . .	743 362	8 875	1 499	5 435	1 585	5 003	1 732

I de tilfelle en rapport kommer for sent til å bli med i sammendraget for den enkelte måned har en supplert oppgavene for vedkommende meieri. Oversiktene omfatter på den måte alle meierier som gir månedsrapporter. Derved kan en sammenlikne også de absolutte tall fra måned til måned. Det ulike tall av rapporter frå måned til måned kommer som en har nevnt før, av sammenlutning av meierier og stans i setertiden. Byrådet har søkt å få med i oversikten de nye meierier etter hvert som de kommer i drift. Statistikken viser på den måte også utviklingen i meieridriften.

Fullstendige sammendrag av månedsrapportene ble gjort første gang for 1928. Til sammenlikning summerte en årsoppgavene for 1927 for de meieriene som hadde levert månedsrapporter i 1928. Tabellen foran viser mjølkemengde og produksjon for årene 1927—1948 for de meieriene som har levert månedsrapporter.

Inntil 1941 ble andre ostesorter ført sammen med feitost. Normannaosten ble da skilt ut for seg. Fra 1942 har en derfor ført «andre ostesorter» sammen med magerost. Prim for oppkoking er ikke tatt med.

I 1947 hadde månedsrapportene med ca. 99 pst. av den innveide mjølkemengden ved alle meierier og ysterier, omtrent det samme som for 1946. For smørproduksjonen var prosenten i 1947 praktisk talt 100, mot 99.4 i 1946. For hvit ost 93.8 pst. i 1947 mot 94.6 pst. i 1946, og for brun ost 94,3 pst. i 1947 mot 97.6 pst. i 1946. Av kasein og reveost hadde månedsoversiktene med 89.6 pst. av den samlede meieriproduksjon herav.

I de utarbeidde oversikter over månedsrapportene har en sammenliknet med de tilsvarende måneder det foregående år og med gjennomsnittet for den samme måned i perioden 1937—39.

Den innveide mjølkemengde i 1948 sammenliknet med de samme måneder i 1947 viser for januar forholdstallet 111, steg deretter til 122 i april for igjen å gå ned til 110 i juli. For månedene august—oktober holdt forholdstallet seg mellom 112 og 114 for så å gå opp til 119 i november og 118 i desember.

I forhold til treårsperioden 1937—39 = 100 var den innveide mjølkemengde i januar 95 og i februar og mars 92 og 93. Forholdstallet gikk deretter opp til 113 i april og steg videre til 121 i juni. Det holdt seg på 117 i juli og august, sank til 110 i september og var i de tre siste måneder 106 og 107.

Innveid mjølkemengde i tonn, månedsvis 1942—1948.

Måned	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948
Januar	33 220	24 750	21 362	16 630	36 185	45 030	49 923
Februar	30 593	23 235	21 029	14 605	34 022	39 526	46 951
Mars	33 404	27 021	24 992	16 840	38 965	47 684	56 195
April	39 738	31 200	28 692	21 750	47 962	58 325	71 271
Mai	41 668	38 845	34 220	27 589	59 710	69 230	79 958
Juni	46 080	44 812	39 215	40 046	60 141	70 271	83 634
Juli	45 051	41 480	38 723	38 972	58 478	65 306	71 798
August	36 163	35 741	33 864	37 269	53 039	57 401	65 491
September . .	32 504	30 163	28 721	32 463	48 085	52 493	58 632
Oktober . . .	27 247	24 826	21 448	33 412	45 277	47 274	53 307
November . . .	23 349	20 725	16 617	30 829	40 325	43 007	51 524
Desember . . .	23 799	19 929	16 462	31 584	39 728	43 380	54 678
Sum	412 816	362 727	325 345	341 989	561 917	641 927	743 362

Sommeren 1948 var værforholdene stort sett gunstige for stråfôrproduksjonen over hele landet. Det ble et meget godt høyår. Innhøstingsværet var mindre bra, men kvaliteten av høyet ble likevel god.

Beitene kom fort i gang fra våren av og kulturbeitene slo godt til over hele landet. Fjellbeitene slo dårligere til på grunn av det kjølige vær.

Kraftfôrrasjoneringen fortsatte også i 1948 med omtrent uforandrede satser. De distrikter som var sterkest rammet av tørke i 1947 fikk ekstra tildelinger. Disse virket også i den første del av 1948.

Etter månedsrapportene var den innveide mjølkemengde i 1947 641 927 tonn og i 1948 743 362 tonn. Det er altså en stigning på 101 435 tonn eller 15.8 pst. Som det framgår av den tidligere omtale av forholdene for de enkelte måneder var stigningen relativt jamt fordelt over hele året, men den var dog litt sterkere i første enn i annet halvår. I første halvår 1947 var det således innveid 330 066 tonn mot 387 932 tonn i første halvår 1948. Stigningen var altså 57 866 tonn eller 17.5 pst. I annet halvår var stigningen fra 1947 til 1948 i alt 43 569 tonn eller ca. 14 pst.

Sammenliknet med årene før krigen, viser det seg at innveid mjølkemengde i 1948 ligger mellom mjølkemengdene for 1938 og 1939. Etter månedsrapportene var det i disse to år innveid henholdsvis 687 756 tonn og 766 733 tonn mot 743 362 tonn i 1948. Den innveide mjølkemengde i 1948 var altså ca. 97 pst. av mengden i 1939.

De månedsvise tall for innveid mjølkemengde viser at sesongtoppen for mjølkeproduksjonen i 1948 var i juni måned. Det samme har vært tilfelle siden 1942. Før krigen og i de to første år av denne var de innveide kvanta størst i mai måned.

Mengdene av tilbakesendt skummetmjølk og skummetmjølk etter innveid fløte har gått opp fra 95 828 tonn i 1947 til 112 131 tonn i 1948 eller med ca. 17 pst.

Tilbakesendelsen av myse har gått opp fra 10 303 tonn i 1947 til 11 205 tonn i 1948. Stigningen er altså ca. 8.5 pst.

Rasjoneringen av mjølk var fortsatt gjeldende i 1948 med de samme rasjoner som i 1947, nemlig 1/4 liter for voksne friske personer og 1/2 liter for barn, syke og gamle pr. dag. For mjølkeleverandørene var rasjoneringen opphevd fra 1. september 1947. Rasjonene er dekket med helmjølk.

For store deler av landet var tilgangen av mjølk så rikelig at rasjoneringen var satt ut av kraft omtrent hele året, og der hvor rasjoneringen var gjennomført ble rasjonene dekket fullt ut. Herfra må dog unntas Finnmark og Oslo. Begge steder var rasjoneringen gjeldende praktisk talt hele året og i lange perioder fikk voksne, friske personer ikke dekket sine rasjoner. Nedskjæringen i disse rasjoner var i Oslo særlig sterk i oktober—november da den for den nevnte gruppe personer i et par perioder var nede i 0,3 liter pr. uke, dvs. praktisk talt en dagsrasjon i uken.

I Finnmark har produksjonen av mjølk vært altfor liten til å dekke behovet i byene og de tettbygde steder. Mjølk må derfor tilføres fra meieriene i Troms.

Det blir også gjort i den utstrekning disse har mer enn til eget bruk, men det blir ikke nok til Finnmark. Her har det derfor også vært noe tildeling av kondensert mjølk og mjølkpulver.

Fettrasjonen ble 2. oktober 1947 nedsatt fra 50 til 45 gram pr. dag. Denne rasjon var også gjeldende i 1948.

I 1948 var det 5 tildelinger av ost. Tildelingen i mars, oktober og desember var på 250 gram helfeit ost, eller 500 gram halvfeit ost, eller 1000 gram mager ost. Ved tildelingen i juni var rasjonen av halvfeit ost satt til 400 gram, og ved tildelingen i august var rasjonene satt til 400 gram for helfeit eller 800 gram for halvfeit ost.

Produksjonen av smør steg fra 7 959 tonn i 1947 til 8 875 tonn i 1948. I forhold til de samme måneder i 1947 var den i januar 108 og steg deretter til 121 i juni måned. Herfra avviker dog april måned med bare 105. For juli måned gikk forholdstallet ned til 95, men steg deretter stort sett jamt i resten av året til 135 i desember måned. I forhold til gjennomsnittet for 1937—39 var smørproduksjonen i 1. kvartal mellom 43 og 46, i annet kvartal steg den fra 65 i april til 83 i juni. I 3. kvartal var forholdstallene mellom 66 og 59 og i 4. kvartal mellom 58 og 55. Tendensen var altså synkende.

Det var stigning i produksjonen av ost sett under ett. Feitost gikk således opp fra 4 330 tonn i 1947 til 5 435 tonn i 1948. Denne stigning skyldes særlig oppgang for helfeit gauda som har gått opp fra 1 390 tonn til 2 855 tonn. Likeledes er det oppgang for sveitserost, helfeit edamerost og normannaost. Derimot er det nedgang i produksjonen av halvfeit edamer- og gaudaost og hel- og halvfeit nøkkelost. Produksjonen av magerost gikk opp fra 1 106 tonn i 1947 til 1 499 tonn i 1948. Det var stigning for alle sorter unntatt kvartfeit nøkkelost. Geit- og fløtemysost gikk opp fra 4 692 tonn i 1947 til 5 003 tonn i 1948. Stigningen var jamt fordelt på alle grupper. For mager mysost har det vært en ubetydelig nedgang i produksjonen fra 1947 til 1948, mens det for prim til salg har vært omtrent en tredobling i produksjonen i det denne steg fra 457 tonn i 1947 til 1 344 tonn i 1948.

Lagrene av hvit ost var ved utgangen av 1947 478 tonn. I første kvartal 1948 var det ubetydelige endringer i lagrene, men så fra april måned av ble det en meget sterk stigning for hver måned til utgangen av juli måned da ostelagrene gikk opp til 1 931 tonn. Senere ble det sterk nedgang så lagrene ved utgangen av 1948 var 722 tonn.

Lagrene av mysost var ved utgangen av 1947 i alt 112 tonn. Deretter var det jamn stigning til 295 tonn ved utgangen av mai måned. Senere var det noe nedgang, så ved årets utgang var lagrene av mysost gått ned til 180 tonn.

Etter oppgavene i månedsoversiktene har en i de følgende tabeller ført opp de enkelte ostesorters andel i produksjonen av ost og mysost hver for seg.

Relativ fordeling av ostproduksjonen 1925—1948.

År	Sveitserost	Edamerost				Gaudaost				Nøkkelost				Normannaost	Pultost	Kjerne- mjølkost	Gammalost	Andre ostsorter	Kasein og reveost
		helfeit	halv- feit	kvart- feit	mager	helfeit	halv- feit	kvart- feit	mager	helfeit	halv- feit	kvart- feit	mager						
1925	3.5	-	-	-	-	30.7	8.1	-	-	-	12.6	10.4	12.9	-	10.9	-	2.6	2.2	6.1
1926	4.7	-	-	-	-	27.9	8.7	-	-	1.0	7.8	9.5	15.5	-	11.4	-	2.8	1.4	9.3
1927	4.4	-	-	-	-	26.1	8.3	-	-	0.6	11.9	9.1	12.0	-	10.2	-	2.3	0.8	14.3
1928	4.3	-	-	-	-	29.0	8.3	-	-	1.0	12.4	9.3	10.9	-	9.2	-	2.6	1.1	11.9
1929	4.3	-	-	-	-	28.5	8.7	-	-	0.8	10.9	8.4	10.4	-	9.3	-	2.3	1.0	15.4
1930	5.4	2.1	-	-	-	28.6	7.9	-	-	1.4	13.8	7.1	9.2	-	8.4	-	2.5	0.5	13.1
1931	5.4	2.3	-	-	-	32.0	12.5	-	-	1.2	12.1	6.1	9.0	-	8.8	-	2.0	0.6	8.0
1932	5.7	2.9	-	-	-	28.9	14.7	-	-	1.5	12.7	6.0	7.4	-	7.0	-	2.3	1.6	9.3
1933	6.1	2.2	-	-	-	32.1	11.1	-	-	1.4	11.6	5.8	7.2	-	7.3	-	1.9	2.3	11.0
1934	5.7	3.2	-	-	-	34.9	9.0	-	-	1.4	11.2	4.2	5.5	-	5.9	-	1.7	2.0	15.3
1935	5.6	3.7	-	-	-	31.2	8.9	-	-	1.7	12.0	6.8	7.1	-	7.0	-	1.7	2.2	12.1
1936	5.1	3.3	-	-	-	30.2	6.9	-	-	1.9	9.1	4.9	4.8	-	6.5	-	1.7	2.3	23.3
1937	4.6	3.4	-	-	-	31.2	6.8	-	-	1.9	9.6	5.3	4.7	-	5.4	-	1.6	2.9	22.6
1938	4.1	3.7	-	-	-	32.1	6.3	-	-	2.4	10.4	4.6	3.3	-	4.8	-	1.9	4.6	21.8
1939	4.0	4.1	-	-	-	35.3	5.8	-	-	2.6	10.4	4.5	2.6	-	5.1	-	2.1	3.0	20.5
1940	2.4	4.1	-	-	-	31.2	9.6	-	-	2.1	10.5	6.4	3.3	-	7.3	-	2.0	3.5	17.6
1941	2.3	0.1	0.2	2.5	-	0.5	3.2	35.6	-	-	1.2	15.7	4.9	3.2	10.9	-	1.0	4.9	13.8
1942	1.9	0.2	0.1	0.7	1.6	0.5	0.1	6.9	24.4	0.1	-	3.2	33.8	3.9	6.1	-	0.9	8.0	7.6
1943	1.4	0.3	-	-	2.0	1.0	0.1	-	44.7	0.1	-	-	22.7	2.5	6.8	4.8	1.2	4.2	8.2
1944	0.9	0.4	-	-	3.3	1.4	-	-	30.8	0.1	-	0.1	30.0	4.0	6.7	5.6	1.6	3.8	11.3
1945	1.0	0.5	2.5	-	0.7	1.4	26.8	0.3	6.3	0.1	14.5	1.2	10.6	4.9	6.8	3.3	0.8	5.9	12.4
1946	1.1	0.9	3.1	-	-	4.4	35.1	0.2	0.4	0.2	15.6	0.8	2.8	3.9	4.2	6.5	0.9	2.0	17.9
1947	1.8	0.8	1.4	-	-	20.6	20.5	-	0.1	0.6	14.4	1.0	1.8	3.9	5.4	5.1	0.4	2.6	19.6
1948	1.7	1.3	0.5	-	-	33.5	11.0	-	0.5	0.4	11.1	0.2	1.6	4.3	6.9	5.5	0.4	2.5	18.6

Relativ fordeling av mysostproduksjonen 1925—1948.

År	Geitmysost		Fløtemysost		Mysost og surprim	Prim	
	ekte helfeit	blandet	helfeit	halvfeit		for salg	for opp- koking
1925	-	30.5	2.5	5.1	45.3	6.5	9.6
1926	0.6	33.7	3.1	6.5	45.1	7.7	3.3
1927	0.4	39.7	2.9	8.1	38.6	6.5	3.8
1928	1.1	38.9	1.5	9.2	38.6	6.7	4.0
1929	1.7	43.1	1.5	9.3	33.3	6.8	4.3
1930	2.5	44.2	0.9	9.8	29.7	6.4	6.5
1931	3.5	46.6	0.7	11.0	28.5	6.5	3.2
1932	3.4	45.7	2.0	13.0	27.9	6.3	1.7
1933	3.7	46.3	2.4	12.3	26.6	6.3	2.4
1934	3.8	48.0	1.6	13.0	25.6	6.1	1.9
1935	3.9	46.6	1.3	13.8	26.4	6.6	1.4
1936	5.0	47.7	1.0	14.0	23.5	6.8	2.0
1937	4.1	49.3	1.2	15.0	22.6	6.7	1.1
1938	3.8	52.5	0.9	14.5	20.9	6.5	0.9
1939	3.8	54.8	16.8 22.9		18.6	5.3	0.7
1940	3.5	47.6			19.1	6.5	0.4
1941	3.4	41.2	6.7	22.5	18.6	6.9	0.7
1942	3.7	41.5	2.9	26.5	22.1	2.8	0.5
1943	7.0	43.3	-	14.8	28.9	4.5	1.5
1944	8.8	44.9	-	3.1	37.5	3.7	2.0
1945	9.0	42.5	0.1	25.1	19.1	2.7	1.5
1946	6.0	49.3	0.5	32.6	9.3	2.1	0.2
1947	6.7	45.1	0.7	31.8	7.2	8.2	0.3
1948	6.6	38.5	0.9	28.0	5.8	19.9	0.3

Fra 1. oktober 1940 har det vært maksimalpriser for mjølk i utsalg og for meieriprodukter. Bortsett fra ganske få unntak var disse priser uforandret til 24. juni 1946. Da ble utsalgsprisene på mjølk forhøyet og samtidig ble prisgruppe IV sløffet og de distrikter denne omfattet flyttet over til prisgruppe III. Ny prisforhøyelse ble gjennomført fra 16. oktober 1946.

Den 1. august 1947 ble omsetningsavgiften for jordbruksvarer senket fra 10 til $6\frac{1}{4}$ pst. Utsalgsprisene på helmjølk ble i denne forbindelse regulert nedover med 2 øre pr. liter. Samtidig ble prisgruppe III sløffet og ført over til prisgruppe II.

Maksimalpriser på mjølk og fløte i utsalg
fra 6. oktober 1947.

Prisgruppe	I	II
Helmjølk	45 øre	43 øre
Uskummet kulturmjølk	48 »	46 »
Skummet mjølk	20 »	18 »
Kjernemjølk og skum. kulturmjølk	23 »	21 »
Fløte med 20 pst. fett	250 »	235 »
Krem med 30 pst. fett	425 »	400 »
Konditorkrem med 35 pst. fett	475 »	455 »
Myse	8 »	7 »

Prisdirektoratets kunngjøring av 6. oktober 1947 har samlet alle bestemmelser om mjølk og mjølkeprodukter. Kunngjøringen endret ikke noe vesentlig i de priser og tilskudd som ble fastsatt ved Prisdirektoratets kunngjøring av 12. november 1945. Bestemmelsene av 6. oktober 1947 var gjeldende uforandret i 1948.

Den etterfølgende oppgave over priser på meieriprodukter omfatter ikke alle ostesorter. En kan nevne at det er flere prisklasser for mysostene. Av disse vil en spesielt framheve navnerket ost av geit- og fløtemysostgruppene. Dette er gårds- og seterost som er merket med produsentenes navn og ystingsherred m. m.

Meierienes priser for salg av smør og ost til detaljister
og store forbrukere.

	Børs- notering 2/2 1940	Maksimalpriser					
		1/10 1940	23/12 1941	24/6 1946	16/10 1946	6/10 1947	27/11 1948
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kløvermerket meierismør.....	3.60	4.10	4.10	4.55	5.35	5.35	5.35
Off. godkjent gårds- og fjellsmør	3.15	3.75	3.75	4.20	5.00	5.00	5.00
Sveitserost, helfeit F. 45.....	3.15	3.35	3.35	3.55	3.90	3.90	3.90
Edamerost, helfeit F. 45.....	2.35	2.55	2.55	2.85	3.10	3.10	3.10
—, feit F. 40.....	—	2.45	2.45	2.70	2.90	2.90	2.90
Gaudaost, helfeit F. 45.....	2.15	2.35	2.35	2.65	2.90	2.90	2.90
—, halvfeit H. 30.....	1.85	2.05	2.05	2.15	2.30	2.30	2.30
Nøkkelost, helfeit F. 45.....	2.20	2.40	2.40	2.65	2.90	2.90	2.90
—, halvfeit H. 30.....	1.85	2.05	2.05	2.15	2.30	2.30	2.30
—, kvartfeit K. 20.....	1.50	1.80	1.80	1.85	1.95	1.95	1.95
—, mager M. 10.....	1.30	1.50	1.60*	1.70	1.75	1.75	1.75
—, mager M. 0.....	—	—	1.35	1.45	1.45	1.45	1.45
Normannaost, helfeit F. 45....	2.75	2.95	2.95	3.10	3.35	3.35	3.35
Pultost, gjæret.....	1.35	1.55	1.55	1.60	1.60	1.60	1.60
Kjernemjølksost.....	—	—	1.45	1.20	1.20	1.20	1.20
Gammalost.....	2.10	2.30	2.30	2.30	2.30	2.30	2.60
Hvit geitost, helfeit.....	—	—	3.00	3.20	3.50	3.50	3.50
—, halvfeit.....	—	—	2.20	2.30	2.45	2.45	2.45
—, mager.....	—	—	1.50	1.60	1.60	1.60	1.60
Ekte geitmysost, helfeit F. 28..	—	3.65	4.10	4.30	4.80	4.80	4.80
Blandet geitmysost, helfeit B.G.28	2.25	2.50	2.50	2.60	2.90	2.90	2.90
Flotemysost, helfeit F. 28.....	—	2.35	2.35	2.30	2.55	2.55	2.55
—, halvfeit H. 20.....	1.55	1.75	1.75	1.75	1.90	1.90	2.05
Mager mysost.....	0.85	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.20
Prim, vanlig.....	—	1.05	1.05	1.05	1.05	1.05	1.10
Karamellprim.....	—	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40	1.15

* Endret 13/3 1942 fra kr. 1.50 til kr. 1.60.

Innførsel av meieriprodukter 1933—1948.

År	Smør	Ost	Kondensert sukret mjølk	Kondensert usukret mjølk	Mjølke- pulver
	kg	kg	kg	kg	kg
1933.....	66 075	88 625	444	61 236	45 274
1934.....	1 922	98 320	42	46 671	26 323
1935.....	2 441	115 352	17 680	61 289	80 923
1936.....	100	122 672	7 127	12 387	16 348
1937.....	15	195 119	45	484	40 080
1938.....	36	236 122	—	267	40 032
1939.....	86	294 746	10	4 204	39 677
1940.....	900	117 815	4 938	43 774	8 546
1941.....	101	124 819	11 240	31 907	173 132
1942.....	950 528	382 327	44	18 121	163 208
1943.....	3 055 802	441 076	156 985	1 920	238 109
1944.....	4 598 787	794 046	241 211	167 850	911 909
1945.....	7 677 222	2 841 546	758 815	1 986 340	2 045 168
1946.....	1 214 546	607 645	—	2 841	125 271
1947.....	411	254 778	14	163	91 389
1948.....	664	214 834	917	296	10 049

Utførsel av meieriprodukter 1933—1948.

År	Smør	Mysost, geitost	Annen ost	Sterilisert mjølk	Sterilisert fløte	Konden- sert sukret mjølk	Konden- sert usukret mjølk	Mjølke- pulver
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1933...	410 252	168 797	1 563 493	1 243 113	75 921	1 806 039	62 553	1 173
1934...	247 978	183 126	1 826 128	887 954	54 403	1 429 151	49 192	24
1935...	188 758	179 994	1 256 643	774 685	55 690	2 056 079	80 430	47
1936...	192 152	193 179	1 351 442	1 037 564	52 740	1 749 659	63 577	295
1937...	200 786	225 875	1 456 032	1 412 277	59 494	2 277 061	29 923	6 653
1938...	815 421	205 152	1 447 038	1 178 198	64 443	2 788 591	60 257	14 820
1939...	56 799	226 835	1 572 407	1 249 163	57 081	1 973 671	81 978	36
1940...	21 820	34 927	612 356	433 564	12 060	339 304	71 499	—
1941...	1 612	833	1 293	—	—	—	44 320	—
1942...	—	—	—	—	—	—	—	—
1943...	—	—	—	—	—	—	—	—
1944...	—	—	—	—	—	—	—	—
1945...	5 000	1 843	3 288	—	—	—	73 089	80
1946...	8 574	5 263	12 339	—	150	—	9 419	400
1947...	700	33 986	55 029	—	186	96	41 408	39 926
1948...	1 155 291	63 846	194 063	—	—	116	95 434	9 542

På de følgende sider meddeles et tabellarisk sammendrag av måneds-rapportene for 1948.

Månedssrapporter for meierier og ysterier i året 1948.

A. Tallet på oppgaver, innveid mjølkemengde m. v.

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
Meierier og ysterier med oppgave	291	291	290	287	288	288	282	276	281	285	286	285
Innveid mjølkemengde	49 922 663 i alt kg i forhold 1947 . { til s. md. 1937-39	46 951 406 119 92	56 194 445 118 93	71 270 830 122 113	79 957 646 115 114	83 633 611 119 121	71 798 402 110 117	65 491 425 114 117	58 632 096 112 110	53 306 788 113 106	51 524 180 119 107	54 678 360 118 106
Tilbakelevert skum. mjølk	6 231 119 113 36	5 639 369 114 31	7 938 164 129 37	11 477 254 120 50	14 141 622 111 53	14 489 254 113 55	11 848 202 108 50	9 306 653 104 46	8 899 692 110 47	7 407 155 121 43	7 098 355 145 44	7 654 192 152 42
Tilbakelevert myse	213 590 91 8	221 610 142 8	621 956 133 18	1 406 777 95 39	1 958 501 106 52	1 821 579 98 58	1 937 070 118 67	1 532 580 112 60	742 460 101 33	290 909 149 13	234 614 128 10	222 901 158 10
Produsert smør	489 513 108 45	447 312 113 43	585 194 118 46	875 701 105 65	1 170 181 116 79	1 213 740 121 83	919 171 95 66	761 970 108 66	670 761 105 59	595 157 116 58	577 728 133 56	568 864 135 55

B. Ystet i alt k g.

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
Sveitserost	7 791	6 316	6 653	10 350	15 380	18 940	17 490	15 187	14 475	12 297	11 870	11 433
helfeit	3 280	2 911	3 411	7 640	10 113	11 051	13 937	5 245	15 232	17 530	11 970	7 878
Edamer- ost	4 631	3 106	3 475	3 844	3 600	3 900	4 264	4 540	2 426	207	3 608	3 981
kvartfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
mager	66 583	44 323	115 210	283 936	391 305	506 412	508 893	329 440	226 195	128 491	136 192	117 540
helfeit	35 475	28 733	42 323	101 131	146 035	161 549	114 591	83 324	87 114	42 072	51 337	46 096
Gaudaost	—	—	313	87	1 768	—	2 007	—	—	—	—	—
kvartfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
mager	736	1 390	2 890	1 521	2 974	10 190	7 055	7 129	6 095	2 660	720	4 644
helfeit	808	214	2 569	765	4 921	6 961	1 675	10 216	1 391	1 929	377	699
Nøkkelost	39 264	16 151	58 063	105 131	152 726	173 156	115 448	81 554	75 058	61 885	15 367	51 925
kvartfeit	—	—	250	4 871	2 692	5 003	728	247	422	215	142	2 105
mager	4 484	1 436	5 679	13 238	18 590	20 839	15 826	14 481	12 134	8 480	4 160	12 833
Normannaost	13 272	13 457	15 985	38 075	39 777	45 951	36 701	32 096	34 342	35 165	27 549	29 904
Pultost	38 662	27 736	61 433	61 710	99 997	81 951	62 074	33 640	24 114	22 404	25 547	45 279
Kjernemelksost	52 297	44 707	53 282	80 658	55 737	33 286	14 428	8 562	30 254	23 806	31 515	40 495
Gammalost	3 026	2 780	2 270	6 414	9 092	3 792	222	1 066	—	1 120	2 100	1 315
Andre osterorter	18 041	18 163	18 514	24 416	22 473	24 107	1 859	15 490	20 322	19 762	18 527	9 459
Sum hvit ost	288 350	211 423	392 320	743 787	977 180	1 107 088	917 502	642 217	549 574	378 023	340 981	385 586
Reveost	6 000	4 120	800	1 595	550	1 295	1 080	572	374	890	—	—
Kasein	56 168	65 180	100 570	208 675	258 039	302 332	227 836	139 914	70 793	41 237	44 958	51 526
Geit- mykost blandet	5 598	12 706	16 939	33 612	52 071	65 048	68 686	71 726	54 711	38 751	17 182	7 285
Fløte- mykost (helfeit)	91 594	95 694	185 947	350 279	441 610	430 674	351 514	208 729	130 783	91 636	99 931	123 236
helfeit	688	354	3 542	12 881	17 768	3 932	2 593	6 240	3 090	2 927	826	8 642
Mykost	67 053	40 576	73 839	146 756	195 565	287 070	269 602	206 136	199 070	144 117	122 425	141 316
helfeit	37 423	12 447	34 825	43 437	46 850	50 894	40 073	27 576	26 651	18 991	24 979	23 803
Prim (for salg)	48 454	66 452	76 065	202 658	242 120	206 952	156 003	105 864	76 246	55 338	52 738	55 361
for oppkoking	160	—	128	200	5 768	865	6 926	2 066	532	—	1 000	3 785
Sum brun ost	250 970	228 229	391 285	789 823	1 001 750	1 045 435	895 397	628 337	491 083	351 760	319 081	363 428

C. På lager i alt kg.

	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Desbr.
Smør	103 078	89 436	111 855	131 235	190 139	152 213	110 283	119 698	85 692	95 239	116 804	170 026
Sveitserost	59 690	55 545	43 727	35 367	40 613	53 562	71 385	72 117	76 755	83 485	66 219	30 048
{ helfeit	6 522	7 123	5 653	10 318	14 034	13 296	24 094	25 162	32 817	40 304	35 198	21 325
Edamer-ost	9 025	9 105	7 620	7 721	9 015	6 410	9 263	7 775	7 815	3 700	4 835	7 400
{ kvartfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{ mager	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gaudaost	159 734	182 039	200 899	405 987	646 101	819 325	1 039 381	906 103	796 451	510 377	357 563	286 415
{ helfeit	101 694	85 021	88 052	134 038	235 144	300 840	295 865	207 560	215 930	138 831	118 946	99 883
{ kvartfeit	—	—	438	87	2 103	—	4 560	4 300	—	—	—	—
{ mager	150	2 630	2 252	1 060	900	3 686	3 616	5 257	5 030	585	1 050	3 860
Nøkkelost	2 679	2 771	6 391	2 094	6 759	16 411	8 286	11 984	3 467	4 933	4 915	3 279
{ helfeit	76 931	70 534	91 646	166 043	272 807	296 730	293 809	193 070	219 053	174 706	126 682	139 545
{ kvartfeit	5 129	2 925	362	3 627	5 024	11 302	5 685	3 837	2 297	5 294	4 311	2 246
{ mager	11 291	6 094	7 272	13 289	23 392	22 824	21 186	15 913	20 792	10 627	8 254	12 992
Normannaost	22 634	20 768	24 412	40 911	55 722	56 580	62 705	47 103	52 568	47 664	50 200	51 168
Pultost	22 842	10 993	32 169	32 982	54 573	72 376	88 086	75 529	56 826	46 959	32 627	40 513
Kjernemjølksost	2 547	2 672	4 654	3 658	7 561	947	645	1 312	1 256	1 415	4 636	19 449
Gammelost	2 376	1 970	1 660	5 724	1 615	835	—	530	—	1 120	1 650	1 220
Andre ostesorter	3 387	2 509	4 994	6 808	4 632	5 642	2 220	3 033	5 527	6 990	7 416	2 763
Sum hvit ost	486 631	462 699	522 201	869 714	1 379 995	1 680 766	1 930 786	1 580 585	1 496 584	1 076 990	824 502	722 106
Reveost	—	1 000	—	—	145	—	—	—	30	—	—	—
Geit- mystost {ekte	19 700	22 708	18 617	15 395	26 208	21 331	38 750	53 058	67 222	56 808	34 616	30 996
{ blandet	58 911	64 742	78 242	90 034	145 242	122 963	102 366	50 531	83 079	46 382	62 120	62 895
Fløte- mystost {helfeit	708	2 196	1 349	848	2 657	2 749	238	1 425	3 206	2 637	2 496	7 233
{ helfeit	25 987	23 428	22 267	34 357	82 038	65 905	76 077	56 656	82 507	45 252	60 103	40 943
Mykost	6 864	6 251	12 757	9 991	12 119	12 906	9 908	10 174	8 845	9 095	6 032	8 918
Prim {for salg	7 235	6 474	15 538	21 389	23 832	19 566	19 684	10 338	3 447	5 158	4 730	12 512
{ for oppkoking	3 176	2 714	2 337	2 089	2 478	1 788	14 211	19 526	17 111	18 824	15 706	16 919
Sum brun ost	122 581	128 513	151 107	174 103	294 574	247 208	261 234	201 708	265 507	184 216	185 803	180 416

D. Ystingens mengde i forhold til samme måned a) 1947, b) 1937—39 (= 100).

	Januar		Februar		Mars		April		Mai		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktbr.		Novbr.		Desbr.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Sveitserost	133	16	113	14	105	13	117	19	108	26	155	30	120	35	104	34	108	35	108	36	174	36	156	33
{ helfeit	211	13	1599	11	245	9	386	21	69	27	244	25	877	34	765	10	179	23	149	30	310	32	279	37
Edamer-ost	71	-	44	-	45	-	11	-	54	-	74	-	69	-	80	-	39	-	8	-	168	-	116	-
{ kvartfeit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
{ mager	631	21	528	15	1012	34	351	62	226	76	150	89	168	112	149	95	166	66	254	49	435	68	418	52
{ helfeit	53	47	62	49	54	60	48	123	63	169	79	194	72	204	62	187	70	118	62	118	157	74	153	73
Gaudaost	327	-	-	-	27	-	111	-	178	-	246	-	-	-	227	-	1270	-	274	-	71	-	320	-
{ mager	114	3	107	1	81	12	24	3	139	15	203	22	12	8	84	53	527	6	950	6	32	2	60	4
{ helfeit	76	34	35	17	78	52	84	80	103	125	100	122	89	124	98	97	94	63	60	59	99	16	594	47
Nøkkelost	-	-	-	-	-	-	178	1	45	4	79	8	2	1	12	-	70	1	13	-	3	-	40	4
{ kvartfeit	100	13	53	7	227	18	77	34	94	44	91	37	94	33	164	45	164	28	136	29	140	13	158	24
{ mager	87	-	187	-	226	-	171	-	123	-	133	-	108	-	101	-	98	-	185	-	202	-	224	-
Normannaost	234	69	231	44	383	87	127	96	178	194	138	171	144	184	159	87	107	37	130	32	37	37	143	102
Pultost	102	-	143	-	211	-	111	-	127	-	163	-	223	-	145	-	291	-	116	-	136	-	132	-
Kjernemelklost	76	9	136	9	86	7	208	23	162	44	165	32	85	3	333	31	-	-	431	8	139	9	69	4
Gammalost	181	55	357	57	50	52	64	72	319	63	71	69	42	5	470	33	494	50	141	46	43	43	294	22
Andre ostesorter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum hvit ost	117	36	121	29	142	46	111	73	128	92	120	96	119	102	118	84	122	62	144	50	199	50	217	55
Revest	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	482	-	12	-	127	-	-	-	-	-
Kasein	95	21	89	26	128	32	117	64	99	-	118	-	113	122	96	75	105	57	82	33	133	38	129	30
Geit-	323	679	312	753	127	196	95	223	160	223	129	127	119	128	106	133	106	116	102	125	113	292	101	909
{ ekte	59	34	54	32	86	47	103	78	98	91	108	94	111	88	116	69	137	58	135	39	189	50	210	53
{ mystost	58	70	68	43	1090	73	160	145	176	196	560	273	23	313	151	255	201	190	279	137	42	116	267	139
Fløte-	68	-	-	-	77	-	64	-	78	-	107	107	129	129	111	-	118	-	138	-	242	-	440	-
{ helfeit	99	29	44	9	120	22	93	28	72	31	105	36	128	37	112	30	98	22	79	16	185	19	97	18
{ mystost	577	145	1030	150	834	162	1141	469	651	575	247	528	148	460	228	337	167	199	180	153	149	115	187	179
Prim { for salg	-	2	-	-	34	7	15	3	-	63	330	8	356	90	50	38	10	7	-	-	-	165	-	59
{ for oppkøping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum brun ost	83	47	82	40	108	55	118	102	119	122	123	130	122	130	123	110	124	90	131	66	188	65	208	72

E. Storleiken på lagrene i forhold til samme måned a) 1947, b) 1937—39 (= 100).

	Januar		Februar		Mars		April		Mai		Juni		Juli		August		Septbr.		Oktober		Novbr.		Desbr.	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Sreitsrost	189	23	247	22	189	17	112	13	134	14	192	17	121	23	101	23	109	26	106	29	111	25	53	13
{ helfeit	368	11	241	12	333	11	310	16	71	24	129	19	245	31	352	31	275	27	203	26	303	34	338	32
Edamer-ost	39	—	42	—	64	—	22	—	66	—	64	—	94	—	81	—	83	—	50	—	135	—	142	—
{ kvartfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{ mager	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gaudaost	384	18	437	21	622	23	378	40	266	54	174	59	165	68	163	60	177	56	138	38	133	29	201	26
{ helfeit	42	46	31	40	56	42	45	59	54	93	77	117	77	110	62	83	73	84	53	57	65	53	86	42
{ kvartfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	828	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{ mager	31	—	—	—	322	—	63	—	37	—	426	—	634	—	616	—	—	—	585	—	145	—	204	—
Nøkkelost	80	4	98	4	174	9	35	3	154	8	1491	17	38	9	34	13	199	4	295	6	361	6	161	4
{ helfeit	66	23	119	22	68	28	72	47	99	74	100	72	100	71	81	52	98	62	92	55	116	41	214	42
{ kvartfeit	134	3	173	2	38	2	76	2	57	3	76	6	41	3	35	2	35	1	90	3	50	3	19	1
{ mager	93	8	48	5	102	6	65	10	56	17	58	15	47	13	55	11	75	14	87	8	121	7	126	9
Normannaost	113	—	115	—	163	—	127	—	112	—	90	—	106	—	77	—	76	—	95	—	161	—	241	—
Pultost	136	30	57	16	334	53	116	49	119	76	136	88	159	93	137	80	94	53	154	57	231	44	144	49
Kjernemjøllost	65	—	73	—	87	—	113	—	198	—	113	—	245	—	71	—	127	—	216	—	768	—	306	—
Gammalost	62	8	54	17	66	6	296	25	40	9	27	7	—	—	38	8	—	—	431	9	143	8	151	5
Andre ostesorter	99	5	71	4	131	7	44	10	58	6	54	8	29	3	81	4	189	10	173	12	272	13	98	4
Sum hvit ost	93	21	95	21	127	23	106	35	116	51	121	55	121	60	112	50	121	49	104	37	117	31	151	28
Reveost	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Geit-ost	64	86	96	163	104	215	62	224	140	209	72	76	81	110	101	97	124	107	86	84	77	71	146	81
{ ekte	79	116	90	128	99	143	73	114	102	149	88	112	95	83	87	51	149	141	83	83	112	108	144	92
{ blandet	58	—	46	—	—	—	—	—	111	—	292	—	3	—	74	—	777	—	282	—	232	—	753	—
Fløte-ost	44	—	32	81	64	—	35	—	166	93	87	276	85	3	82	226	141	418	131	186	126	248	201	131
{ helfeit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{ mager	51	22	64	28	206	69	69	49	68	59	63	50	43	41	72	40	75	37	131	43	165	27	65	25
{ kvartfeit	338	141	166	108	761	166	1351	306	175	323	93	226	113	254	168	119	46	43	85	61	84	68	143	185
Prim { for salg	155	8	172	9	96	1	68	8	—	7	160	4	685	31	263	45	402	49	434	74	611	77	585	69
{ for oppkøping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sum brun ost	67	65	68	83	106	109	66	109	105	150	86	103	88	100	96	78	138	127	105	90	115	102	162	86

Meieridriften i januar—mars 1949.

Januar 1949.

Kg

I forhold til januar.¹
1948 1937—39

1. Innveid mjølkemengde	58 554 214	117	112
2. Tilbakelevert skummet mjølk	8 461 174	136	48
3. —»— myse	579 095	271	21
4. Produksjon og lager av smør, ost og mysost:			

	Produksjon:				På lager ²		
	I alt	I forhold til januar ¹		Av oste-prod.	I alt	I forhold til januar. ¹	
		1948	1937—1939			1948	1937—1939
	kg	pst.	pst.	pst.	kg	pst.	pst.
Smør	708 181	145	65	—	104 423	101	—
Sveitserost	11 424	147	25	1.6	62 095	104	24
Edamerost {	2 295	70	9	0.3	15 920	244	27
	3 944	85	—	0.5	7 320	81	—
Gaudaost {	184 954	278	60	26.2	422 356	264	48
	45 369	128	60	6.4	108 793	107	50
Nøkkelost {	1 230	152	50	0.2	3 799	142	5
	105 050	268	90	14.8	202 362	263	60
{	8 281	—	21	1.2	3 970	77	2
	9 481	211	27	1.3	12 408	110	8
Normannaost	30 079	227	—	4.3	63 117	279	—
Pultost	57 769	149	103	8.2	49 624	217	65
Kjernemjølksost	72 361	138	—	10.2	2 030	80	—
Gammalost	8 960	296	27	1.3	3 660	154	12
Andre {	4 900	202	111	0.7	6 747	377	17
	18 367			2.6	3 898		
	13 207			1.9	2 131		
Sum hvit ost..	577 671	200	72	81.7	970 230	199	42
Reveost	—	—	—	—	—	—	—
Kasein	129 464	231	49	18.3	—	—	—
Geitmysost {	4 438	79	539	0.8	19 736	100	86
	229 452	251	86	42.6	116 087	197	228
Fløtemysost {	10 091	147	193	1.9	12 346	174	232
	175 922	262		32.7	72 497	279	
Mysost	35 633	95	28	6.6	17 411	254	55
Prim {	83 118	172	249	15.4	7 669	106	149
	108	68	1	—	9 394	296	23
Sum brun ost ...	538 762	215	101	100.0	255 140	208	136

¹ Beregnet for alle meierier og ysterier som gir oppgave.² Omfatter bare meierienes egne beholdninger ved utgangen av måneden.

Oppgaven omfatter 284 meierier og ysterier med selvstendig drift. (Underavdelinger og mottakerstasjoner er tatt med i vedkommende sentralmeieris rapport.)

Februar 1949.

	Februar 1949			Januar-februar 1949	
	I alt	I forhold til febr. ¹		I alt	I forh. til jan.—feb. 1948
		1948	1937/39		
	kg	pst.	pst.	tonn	pst.
1. Innveid mjølkemengde	58 206 568	124	115	116 761	121
2. Tilbakelevert skum. mjølk	8 864 714	157	49	17 326	146
3. — myse	579 691	262	20	1 159	266

4. Produksjon og lager av smør, ost og mysost.

	Produksjon febr. 1949			På lager ² febr. 1949			Prod. jan.—feb. 1949	
	I alt	I forhold til februar ¹		I alt	I forhold til februar ¹		I alt	I forh. til jan.—febr. 1948
		1948	1937—1939		1948	1937—1939		
	kg	pst.	pst.	kg	pst.	pst.	tonn	pst.
Smør	559 421	125	54	103 583	116	—	1 268	135
Sveitserost	12 835	203	28	68 597	123	27	24	171
Edamerost { helfeit	2 380	82	9	8 807	124	15	5	76
{ halvfeit	4 087	132	—	8 650	95	—	8	104
Gaudaost { helfeit	153 529	346	53	375 596	206	43	338	305
{ halvfeit	39 272	137	67	112 293	132	52	85	133
{ helfeit	1 237	578	6	3 715	134	5	2	241
Nøkkelost { halvfeit	81 512	505	86	207 004	293	66	187	337
{ kvartfeit	9 463	—	26	14 149	484	9	18	—
{ mager	15 010	1 045	76	9 400	154	7	24	414
Normannaost	27 330	203	—	60 517	291	—	57	215
Pultost	43 916	158	70	34 430	313	52	102	153
Kjernemjølksost	46 359	104	—	6 041	226	—	119	122
Gammalost	6 440	232	20	4 580	233	15	15	265
Andre oste- { helfeit	7 371	186	106	6 457	210	16	12	183
sorter { halvfeit	13 521			3 195			32	
{ mager	12 940			1 155			26	
Sum hvit ost ..	477 202	226	67	924 586	200	41	1 054	212
Reveost	412	10	—	—	—	—	—	4
Kasein	139 177	214	52	390	156	—	269	221
Geitmysost { ekte	10 424	82	618	15 645	69	112	15	81
{ blandet	253 340	265	86	94 158	145	187	483	258
Fløtemysost { helfeit	9 817	2 773	174	7 338	334	173	20	1 911
{ halvfeit	155 725	384		47 222	202		332	308
Mysost	28 296	227	21	15 791	253	70	64	128
Prim { for salg	74 676	112	169	6 067	94	101	158	137
{ for oppkoking ..	—	—	—	5 309	196	18	—	68
Sum brun ost ...	532 278	233	93	191 530	149	124	1 072	223

¹ Beregnet for alle meierier og ysterier som gir oppgave.² Omfatter bare meierienes egne beholdninger ved utgangen av måneden.

Oppgaven omfatter 284 meierier og ysterier med selvstendig drift. (Underavdelinger og mottakerstasjoner er tatt med i vedkommende sentralmeieris rapport.)

Mars 1949.

		Mars 1949				Januar—mars 1949			
		I alt	I forhold til mars ¹		I alt	I forh. til jan.—mars 1948			
			1948	1937/39					
		kg	pst.	pst.	tonn	pst.			
1.	Innveid mjølkemengde.....	72 160 776	128	119	188 922	123			
2.	Tilbakelevert skum. mjølk.....	11 484 193	145	54	28 810	145			
3.	— myse	1 276 452	205	38	2 435	230			
4. Produksjon og lager av smør, ost og mysost:									
		Produksjon mars 1949			På lager ² mars 1949		Prod. jan.—mars 1949		
		I alt	I forhold til mars ¹		I alt	I forhold til mars ¹		I alt	I forh.til jan.—mars 1948
			1948	1937—1939		1948	1937—1939		
		kg	pst.	pst.	kg	pst.	pst.	Tonn	pst.
Smør		817 725	140	65	131 842	118	—	2 085	137
Sveitserost		10 232	154	20	41 670	95	16	34	166
Edamerost	{ helfeit	5 201	153	14	8 501	150	17	10	103
	{ halvfait	4 092	118	—	8 990	118	—	12	108
Gaudaost ..	{ helfeit	306 736	266	90	525 216	261	60	645	285
	{ halvfait	65 263	154	93	138 853	158	67	150	141
Nøkkelost ..	{ helfeit	1 151	45	5	4 226	66	6	4	101
	{ halvfait	139 054	239	125	263 910	288	81	326	287
	{ kvartfeit	4 003	—	8	13 459	—	8	22	—
	{ mager	21 941	386	70	17 766	244	14	46	400
Normannaost		36 908	231	—	57 033	234	—	94	221
Pultost		52 974	86	75	29 211	91	49	155	121
Kjernemjølksost.....		49 682	93	—	2 013	43	—	168	112
Gammalost		13 696	603	41	5 455	329	19	29	360
Andre oste-sorter	{ helfeit	6 787	216	131	5 003	132	13	19	195
	{ halvfait	18 652			3 936			51	
	{ mager	21 406			1 177			48	
Sum hvit ost....		757 778	193	89	1126419	216	50	1 813	203
Reveost.....		—	—	—	—	—	—	—	—
Kasein.....		199 941	199	65	1 086	94	—	469	211
Geitmysost	{ ekte	21 972	130	254	18 125	97	210	37	105
	{ blandet	382 025	205	98	130 842	167	240	865	232
Fløtemysost	{ helfeit	9 671	273	226	7 273	539	290	30	645
	{ halvfait	228 216	309		63 213	284		560	309
Mysost		25 931	74	16	11 821	93	64	90	106
Prim	{ for salg	151 551	199	322	11 699	75	125	309	162
	{ for oppkoking .	1 852	—	105	2 212	95	9	2	681
Sum brun ost ...		821 218	210	115	245 185	162	176	1 893	217

¹ Beregnet for alle meierier og ysterier som gir oppgave.² Omfatter bare meierienes egne beholdninger ved utgangen av måneden.

Oppgaven omfatter 284 meierier og ysterier med selvstendig drift. (Underavdelinger og mottakerstasjoner er tatt med i vedkommende sentralmeieris rapport.)

Malmproduksjonen.

	Jern- malm og titanjern- stein	Kopper- malm og -konsen- trat	Molyb- denglans	Rutil- konsen- trat	Sink- malm og blyerts	Svovelkis
	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn
1938.....	1 474 478	35 105	775.0	124.0	15 089	1 027 776
1946.....	¹ 112 599	15 705	16.0	62.3	6 982	538 039
1947.....	197 509	19 142	172.0	48.5	8 961	719 667
1948.....	287 992	20 914	131.9	—	10 413	735 422
1946:						
Januar	1 960	1 652	—	6.0	595	35 278
Februar.....	3 742	1 409	—	6.0	531	34 009
Mars	7 823	1 746	—	6.0	615	38 400
April	8 256	1 395	—	5.5	465	37 922
Mai	9 934	1 476	—	6.0	567	52 541
Juni	9 880	1 591	—	6.0	672	50 352
Juli	4 841	739	—	4.0	328	24 261
August	10 800	1 016	—	7.0	458	49 813
September	8 850	1 235	—	5.0	607	47 883
Oktober	9 911	1 185	—	5.5	773	59 249
November.....	11 063	1 377	—	2.0	737	57 166
Desember	8 573	884	—	3.3	634	51 165
1947:						
Januar	12 354	1 165	12.0	7.5	754	62 651
Februar.....	11 577	1 426	15.6	7.0	624	49 223
Mars	9 439	1 885	14.7	—	459	46 457
April	10 961	1 144	15.0	2.0	314	50 479
Mai	17 859	1 556	11.9	4.5	783	54 533
Juni	20 126	2 010	15.9	5.0	927	62 141
Juli	12 001	398	8.5	4.6	462	36 052
August	19 524	2 083	13.9	6.0	862	72 832
September	17 217	1 762	16.3	6.6	866	79 124
Oktober	22 838	2 128	19.1	5.3	1 115	73 608
November.....	23 760	1 936	19.1	—	961	69 428
Desember	19 853	1 649	10.0	—	834	63 139
1948:						
Januar	² 23 646	1 943	8.5	—	890	68 677
Februar.....	² 23 164	1 965	13.3	—	541	70 576
Mars	² 23 883	1 781	9.9	—	675	63 463
April	² 28 156	1 976	10.6	—	986	72 578
Mai	² 24 472	1 633	10.6	—	889	55 624
Juni	² 27 959	2 071	15.6	—	1 071	43 394
Juli	² 9 763	1 272	4.9	—	546	23 449
August	23 586	854	8.2	—	756	53 009
September	24 994	1 620	12.6	—	1 101	71 227
Oktober	27 897	2 096	10.7	—	1 061	71 021
November	28 312	2 006	13.0	—	922	74 482
Desember	22 160	1 697	14.0	—	975	67 922
1949:						
Januar.....	29 993	1 824	13.5	—	818	67 737
Februar.....	31 644	1 978	15.7	—	1 048	71 083
Mars	34 725	2 259	17.8	—	1 091	79 443

¹ Dette tallet stemmer ikke med summen av månedstallene da 2 bedrifter på grunn av produksjonsforholdene ikke har kunnet gi månedsoppgaver. ² Tallet er rettet.

Metallproduksjonen.

	Alu- minium ¹	Ferrosili- sium ² beregnet 45 % basis ⁵	Andre ferro- lege- ringer ⁵	Kopper	Nikkel	Rujern	Sink	Svovel
	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn
1938.....	29 035 ³	42 185	93 442	10 547.0	8 467.0	38 121	46 523	110 846
1946.....	16 692	30 579	35 049	7 547.8	5 190.7 ⁴	73 061	31 030	71 682
1947.....	21 723 ⁴	36 826	53 671	7 922.8	7 795.8	74 514	34 572	81 744
1948.....	30 157	43 991	94 862	8 944.1	8 401.4	63 331	42 000	78 479
1946:								
Januar	—	1 833	1 304	506.6	202.4	4 634	2 316	5 507
Februar.....	—	1 515	1 453	392.4	242.4	4 416	2 142	4 716
Mars	—	1 178	2 640	465.6	320.6	5 024	2 870	5 862
April	—	1 320	2 536	536.0	329.1	4 424	2 452	5 113
Mai	—	1 558	2 442	634.4	352.9	4 795	1 743	5 116
Juni	—	2 190	2 677	719.9	449.0	6 224	2 288	4 078
Juli	—	1 941	1 995	537.4	500.8	5 938	3 001	2 122
August	—	2 963	3 367	673.7	501.3	6 890	3 103	6 524
September	—	3 050	3 558	767.0	500.6	7 060	2 834	7 588
Oktober	—	3 875	4 137	855.6	591.0	6 823	3 195	8 675
November.....	—	4 634	5 218	850.0	600.2	6 318	3 000	8 386
Desember	—	4 522	3 722	609.2	600.4	6 504	2 086	7 995
1947:								
Januar	1 957	3 986	3 575	621.5	605.1	6 313	3 002	6 503
Februar.....	1 736	3 006	3 598	567.7	605.2	5 087	2 151	6 408
Mars	1 864	3 110	2 681	543.6	605.3	5 006	2 021	6 642
April	1 855	3 079	3 378	545.9	630.4	5 074	2 195	5 033
Mai	1 943	3 682	3 367	662.3	660.2	5 599	3 131	—
Juni	1 768	3 881	4 436	735.9	703.2	6 610	2 895	6 371
Juli	1 838	3 545	4 214	351.6	694.8	8 196	3 300	8 050
August	1 803	2 983	5 472	826.8	679.7	6 964	3 010	8 634
September	1 783	1 847	5 408	744.9	660.5	7 116	2 943	8 250
Oktober	1 726	1 830	5 698	799.8	676.5	6 164	2 985	8 433
November.....	1 616	1 766	5 595	791.4	704.7	6 170	3 439	8 217
Desember	1 834	1 669	6 249	731.4	570.2	6 215	3 500	9 203
1948:								
Januar	1 769	1 612	8 747	528.2	572.8	5 935	3 706	8 587
Februar.....	1 602	1 516	6 091	676.1	568.1	5 867	3 361	8 435
Mars	1 868	1 846	7 137	735.0	670.4	5 477	3 642	8 802
April	2 757	3 032	7 636	868.6	767.8	6 185	3 373	9 732
Mai	2 750	4 513	8 590	⁶ 875.8	901.0	6 073	3 444	5 251
Juni	2 758	4 185	7 526	⁶ 815.8	780.6	4 017	3 694	—
Juli	2 616	4 259	5 940	702.6	610.3	4 273	4 151	—
August	2 536	4 743	6 885	660.3	721.5	4 075	4 004	5 555
September	⁶ 2 618	4 529	8 130	⁶ 839.6	713.8	4 243	3 720	6 037
Oktober	⁶ 2 883	4 787	9 145	⁶ 838.2	690.8	5 200	3 803	7 771
November.....	2 949	4 476	9 461	762.7	701.0	5 799	3 685	9 189
Desember	3 051	4 493	9 574	641.2	703.3	6 187	1 417	9 120
1949:								
Januar	2 614	4 466	8 964	763.3	703.8	4 320	4 395	9 362
Februar.....	2 534	4 410	9 113	806.0	769.9	4 448	3 360	8 520
Mars	2 921	5 162	10 547	891.2	901.4	5 681	3 781	10 239

¹ Månedsoppgaver er ikke innhentet for 1946. ² Omfatter også Si-metall. ³ Ferrosilicium er ikke omregnet til basis 45 % i 1938. ⁴ Dette tallet stemmer ikke med summen av månedstallene da en bedrift ikke har kunnet gi månedsoppgaver. ⁵ Produkter til videre foredling i samme bedrift er fra og med 1947 ikke medregnet. ⁶ Rettet.

Arbeidskonflikter 1948.

Den årlige statistikk over tariffavtaler og arbeidskonflikter, som har vært utarbeidd siden 1922, falt bort under krigen og har ikke kunnet tas opp igjen i vanlige former. Men da oversikten over konfliktene er av stor interesse, har en igjen tatt opp en årlig konflikts-statistikk selv om det ikke er mulig å få helt fullstendige oppgaver. I Statistiske Meddelelser nr. 10—12, 1948, er det gitt en oversikt over arbeidskonflikter i årene 1945—47.

Under det nå gjeldende system for ordning av lønns- og arbeidsforhold forekommer arbeidskonflikter i ordinære former bare rent unntaksvis, og det er derfor langt vanskeligere å få sikre opplysninger om konfliktene enn i årene før krigen.

Materialet til konflikts-statistikken er skaffet til veie ved at Byrået gjennom opplysninger i pressen har konstatert tilfellene av arbeidsstans. Deretter har en henvendt seg til vedkommende fagforbund for å få nøyaktigere opplysninger om konfliktenes omfang og varighet.

En del av tilfellene er da falt bort, da de bare var tilløp til konflikter eller helt kortvarige demonstrasjoner (2—3 timer). En har også vendt seg til Norsk Arbeidsgiverforening for å få opplysningene om konfliktene korrigert og supplert.

Tabell 1 viser tallet av konflikter, arbeidere i konflikt og det beregnede tall av tapte arbeidsdager i årene før krigen og årene etter krigen.

Tabell 1.

År	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1930.....	94	4 652	240 000
1931.....	82	59 524	7 586 000
1932.....	91	6 360	394 000
1933.....	93	6 306	364 000
1934.....	85	6 364	235 000
1935.....	103	3 548	168 000
1936.....	175	15 286	396 000
1937.....	195	28 785	1 014 000
1938.....	248	24 045	567 000
1939.....	81	15 978	860 000
1945.....	16	4 074	65 000
1946.....	39	4 658	79 000
1947.....	47	8 250	41 000
1948.....	58	5 919	92 000

I 1948 har det vært en del flere konflikter enn i 1947, men de fleste konflikter har vært av meget kort varighet.

Tabell 2 viser konfliktene fordelt på kvartalene. En har her regnet konfliktene etter den dag arbeidsstans inntrådte. (I 1. kvartal har en tatt med 1 konflikt som begynte i desember 1947.)

Tabell 2.

1948	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1. kvartal	13	571	6 508
2. »	12	403	1 957
3. »	26	4 511	82 595
4. »	7	434	1 218
	58	5 919	92 278

Konfliktenes varighet og omfang framgår av tabell 3. Ca. 3/4 av konfliktenes hadde en varighet på under 7 dager, 3 konflikter varte over 1 måned.

Tabell 3.

Varighet	Konflikter	Arbeidere
Inntil 7 dager	43	3 498
8—30 »	12	419
31—90 »	3	2 002
	58	5 919

Tabell 4 viser konfliktenes fordeling etter arbeidertallet ved bedriftene. Bare 4 konflikter fant sted ved bedrifter med mer enn 200 arbeidere, og 2 konflikter har medført et tap av arbeidsdager på over 2000 (tabell 5).

Tabell 4.

	Konflikter	Arbeidere
Under 10 arbeidere	10	58
10— 50	26	679
50— 100	12	728
100— 200	6	881
200— 500	1	200
500—1000	2	1 411
Over 1000	1	1 962
	58	5 919

Tabell 5.

År	I alt konflikter	Konfliktenes tall av tapte arbeidsdager							
		Under 20	20—200	200—500	500—1000	1000—2000	2000—5000	5000—10 000	10 000 og over
1948	58	7	26	11	8	4	1	—	1

En skal her gjengi et utdrag av det som er skrevet om konflikter i Statistisk-økonomisk oversikt over året 1948 (side 32):

Som i årene før er de fleste konflikter i 1948 vesentlig oppstått i sammenheng med tariffrevisjoner eller ordning av arbeidsforholdene. Av mer langvarige konflikter kan nevnes tømmerstreiken i Tromsø som gjaldt uoverensstemmelser om akkordsatsene. Da et krav om 40 timers arbeidsuke for støperiarbeiderne ikke førte fram, innførte arbeiderne ved en del større støperier på egen hånd 40 timers uke, idet de skiftet et par lørdager. Konflikten skulle bringes inn for arbeidsretten, men falt bort da arbeiderne etter kort tid igjen gikk over til normal uke. Spørsmålet om kortere arbeidstid for arbeid som er helsemessig risikabelt skal utredes generelt og så snart som mulig av den komité som arbeider med revisjon av arbeidervernloven. Ved Vinmonopolet var det i august 2 tilfelle av kort arbeidsstans, det ene gjaldt butikkfunksjonærene, det annet arbeiderne. Men den største og lengste konflikt i 1948 var ved Herøya. Det er den mest omfattende og langvarige konflikt en har hatt etter krigen. Konflikten gjaldt kravet om å innføre 42 timers uke for arbeidere med helkontinuerlig skiftarbeid ved Eidanger Salpeterfabrikk fra 15. september. Konflikten begynte i slutten av september og varte til de første dager av november. Arbeidsstansen trakk også andre av Norsk Hydros bedrifter med seg slik at den etter hvert fikk et meget stort omfang. Konflikten førte også til en del sympati-aksjoner flere steder i landet, men disse var av meget kort varighet, og hadde nærmest karakter av demonstrasjoner.

Følgende fordeling av konfliktenes arbeidertall og tapte arbeidsdager på ervervsgrupper viser hvilke fag som særlig har vært rammet av arbeidsstans:

T a b e l l 6 .

Ervervsgrupper	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
Malm- og metallutvinning ..	2	104	364
Jord- og steinindustri	1	60	180
Jern- og metallindustri	9	906	1 964
Kjemisk industri	1	1 962	72 976
Treindustri	8	307	2 904
Papirindustri	1	100	200
Tekstilindustri	1	35	805
Nærings- og nytelsesm.ind. .	8	1 046	2 456
Polygrafisk industri	1	180	540
Bygg og anlegg	15	550	7 138
Transport	5	153	1 090
Sjøfart	1	8	8
Handel og kontor	2	210	410
Forskjellige bedrifter	3	298	1 243
I alt ..	58	5 919	92 278

Det største antall tapte arbeidsdager er i Kjemisk industri, det største antall konflikter er i Bygge- og anleggsvirksomhet.

Lønnstellingene 2. kv. 1948 i Tekstilindustrien og Jern- og Metallindustrien.

Statistisk Sentralbyrå foretok i 2. kvartal 1948 en undersøkelse av lønningsforholdene for arbeidere i tekstilindustrien, jern- og metallindustrien, kjemisk industri og ved gummivarefabrikker, såpefabrikker, olje- og fettraffinerier, glassverk, sementfabrikker og keramikk- og porselensfabrikker. For den elektrokjemiske og elektrometallurgiske industri ble lønningene undersøkt i 3. kvartal 1948 på grunn av de ekstraordinære produksjonsforhold vinteren 1948.

Disse undersøkelser er nå på det nærmeste avsluttet. For tekstilindustrien og jern- og metallindustrien ble resultatene offentliggjort i stensilert form i slutten av februar i år, for de andre industrier vil resultatene bli offentliggjort på samme måte i løpet av juni måned.

De fullstendige resultater av lønnstellingene 1948 vil bli offentliggjort i en samlet publikasjon i løpet av høsten.

Den offisielle statistikk over arbeidslønningene i industrien bygger på et samarbeid mellom Norsk Arbeidsgiverforening, Mekaniske Verksteders Landsforening, Papirindustriens Arbeidsgiverforening og Statistisk Sentralbyrå. Grunnmaterialet er oppgaver som sendes inn til arbeidsgiverforeningene fra medlemsbedriftene. Som offentlig statistikk går oppgavene tilbake til 1940 og betyr et stort framskritt i forhold til hva en tidligere hadde av statistikk på dette område. Men likevel kan disse oppgaver ikke gi materiale til en mer grundig analyse av lønningenes sammensetning. De er — når en unntar Mekaniske Verksteders Landsforenings materiale — bygd på summariske kvartalsoppgaver for grupper av arbeidere. Omfanget er innskrenket til de organiserte bedrifter og kan derfor ikke vise lønningsforholdene for alle. Individualoppgaver for hver arbeider er statistisk det mest tilfredsstillende, men krever et stort arbeid både av oppgavegiverne og det offentlige. Derfor fant en etter drøfting med de interesserte organisasjoner og med de ansvarlige offentlige institusjoner at spesielle lønnstillinger basert på individualoppgaver for enkelte viktige industrier ville være det som fra først av var praktisk mulig.

I arbeidsplanen for lønnstellingene er uttalt:

«Bedriftene skal gi individualoppgaver over lønningene for hver arbeider i hele kvartalet. Tellingene vil gi materiale til en strukturanalyse av lønningene: Arbeidernes fordeling etter lønnsgrupper, lønninger etter alder og kjønn for forskjellige faggrupper og stillinger, lønningsforholdene i bedrifter av forskjellig størrelse og i forskjellige deler av landet — alt forhold som en for tiden har lite inngående kjennskap til. Samtidig vil tellingen gi erfaringer av verdi for den videre utbygging av en mer tilfredsstillende offisiell lønnsstatistikk.»

Spørreskjemaene ble sendt ut i mars 1948 til alle de bedrifter som kom inn under undersøkelsen i 2. kvartal. En gikk etter produksjonsstatistikkens register. Det omfatter som regel alle de bedrifter hvor der utføres minst 12 000 timeverk i året. I enkelte industrier er grensen noe lavere — bl. a. i noen av de grupper som går inn under lønnsundersøkelsen. Men en har i tellingen som regel utelatt

bedrifter med under 5 arbeidere. I alt omfatter tellingen ca. 2 400 bedrifter med tilsammen over 90 000 arbeidere. Bedriftene har som regel fylt ut oppgavene omhyggelig og fullstendig, og svarprosenten for bedriftene i 2. kvartal ligger på over 90 pst.

Ved utarbeidelsen av spørreskjemaene hadde en god støtte i de opplysninger som forelå i en enquete om lønnsbokføring og lønssystemer i industrien som ble foretatt sommeren 1947. Den viste at systemene er temmelig uensartede slik at det for tiden er vanskelig å forme spørsmålene slik at de passer for alle industrigrupper og bedrifter. Det har derfor ikke vært til å unngå at en del bedrifter har hatt vanskeligere for å fylle ut skjemaet enn andre, selv om en for industrigruppene har brukt noe forskjellige skjemaer hvor en har tatt hensyn til særlige forhold i vedkommende gruppe. Da de organiserte bedrifter i samme kvartal også måtte gi oppgaver til den løpende statistikk, ble tellingsskjemaene lagt opp etter samme prinsipper som i denne med en del tilleggsspørsmål, men oppgavene ble gitt for hver arbeider. Foruten at det ble spurt om antall timer og utbetalt lønn for tidlønnsarbeid, akkord og overtidsarbeid, hadde en tatt inn rubrikker for dyrtidstillegg, stipulert lønn, kjønn, fødselsår, stilling og fagbetegnelse. Det ble også spurt om bedriften var medlem av noen arbeidsgiverorganisasjon og hvilken tariffavtale den fulgte. Videre ble det spurt om der forekom produksjonspremie, bonus og tantième. Totalverdien av fritt hus, brensel o. l. ble gitt i en sum for hele bedriften.

Under utarbeidelsen av skjemaene konfererte Byrået med representanter for organisasjonene.

Det ble utarbeidd 4 forskjellige oppgaveskjemaer. Skjema A for medlemsbedrifter av Mekaniske Verksteders Landsforening, skjema B for andre bedrifter i jern- og metallindustri, skjema C for tekstilindustri og skjema D for bedrifter som tilhører de andre industrigrupper som var med i tellingen.

Opgavene ble inngående revidert i Byrået. Ufullstendige og tvilsomme oppgaver ble korrigert etter at en skriftlig eller muntlig hadde konferert med vedkommende bedrifter.

I instruksene som ble sendt bedriftene ba en om oppgaver for 13 uker fra 1. april til 1. juli. Oppgavene skulle bare omfatte faktisk arbeidde timer. Under revisjonen trakk en ut timer som var ført opp for betalte fridager og helligdager (for ukelønte arbeidere).

En del bedrifter spesifiserer ikke akkord- og tidlønnstimer. Der det var grunnlag for en eksakt beregning av disse timene er dette gjort, ellers ble det foretatt en særbearbeidelse.

Produksjonspremie forekommer ved mange bedrifter, og i en rekke ulike former. Under bearbeidelsen av skjemaene for denne lønnstilling har en så godt det har latt seg gjøre fulgt følgende prinsipp: Ved produksjonspremieordninger som nærmest har karakteren av en fellesakkord er både timer og lønn inklusive premiebeløpet ført i akkordrubrikkene. Ved premieordninger som nærmest kan betraktes som et tillegg til rent tidlønt arbeid, har en ført premiebeløpet som tidlønn. Akkordavsavn er blitt ført som tidlønn.

De bedrifter som spesifiserer dyrtidstillegget i sitt bokholderi førte etter instruksen dette opp i en særskilt rubrikk. En har da i Byrået foretatt en fordeling på tidlønn-, akkord og overtid. I mange tilfelle var tillegget iflg. tariffrevisjonen 15. april 1948 ført sammen med dyrtidstillegget, og fordelingen var da vanskeligere.

Undersøkelsene for tekstilindustrien og jern- og metallindustrien er allerede offentliggjort, og forskjellige sider ved lønnsforholdene er belyst både i tekst og tabeller. En enda mer inngående behandling vil bli lagt fram i den fullstendige og samlede publikasjon. En skal derfor her bare gjøre rede for omfanget av undersøkelsene for tekstil- og jern- og metallindustrien og noen av hovedresultatene.

En vesentlig grunn til at tekstilindustrien ble tatt med i lønnsstillingene 1948 var at denne industrien beskjeftiger mange kvinner og egner seg godt til å belyse lønningsforholdene for de kvinnelige arbeidere.

Produksjonsstatistikken 1946 og 1947 hadde med henholdsvis 230 og 246 bedrifter i tekstilindustrien. Lønnstillingen har med 201. Et par bedrifter var opphørt, noen små bedrifter ble utelatt og noen oppgaver kom for sent inn. Fra de 201 bedrifter fikk en oppgaver for 15 490 arbeidere, derav 5 123 menn og 10 367 kvinner.

Opgavene er bearbeidd stort sett etter industristatistikkens undergrupper. For et par av de store kombinerte bedrifter er arbeiderne fordelt på flere grupper, mens bedriftene er regnet med under den viktigste gruppe.

I nedenstående tabell har en for voksne arbeidere, menn og kvinner, i produksjonen satt opp arbeidertallet og gjennomsnittsførtjenesten pr. time med og uten skifttillegg. Tallet av bedrifter i hver gruppe er også tatt med.

Gjennomsnittlig timefortjeneste for voksne arbeidere i produksjonen.

Produksjonsgrupper	Antall bedrifter	Menn			Kvinner		
		Antall arbeidere	Gj.sn. timefortj.		Antall arbeidere	Gj.sn. timefortj.	
			I alt	Uten skifttillegg		I alt	Uten skifttillegg
			kr.	kr.		kr.	kr.
Tilv. av sjoddi, vatt m.m.	11	142	2.99	2.92	225	2.01	2.00
Ullspinnere	12	109	2.54	2.50	337	1.97	1.93
Komb. ullsp. og veveri	50	1 547	2.61	2.57	2 676	1.84	1.81
Bomullsvarefabr.	23	789	2.69	2.64	2 044	1.83	1.79
Trikotasjefabr.	64	371	2.66	2.63	2 670	1.80	1.80
Hamp-, jute-, linv.fabr.	10	99	2.51	2.47	362	1.90	1.84
Reipslageri	8	224	2.65	2.62	317	1.81	1.74
Tilv. av snører o. l. . . .	11	112	2.42	2.41	391	1.69	1.65
Båndveverier o. a. . . .	8	116	2.60	2.59	553	1.76	1.75
Annen tekstilindustri.	4	34	2.84	2.78	233	2.02	1.99
I alt . . .	201	3 543	2.65	2.60	9 808	1.84	1.81

Foruten disse har en oppgaver over driftsarbeidere — håndverkere, maskinister, fyrbøtere, transportarbeidere, vaktmenn etc. — og unge arbeidere.

For øvrig viser en til den offentliggjorte oversikt for tekstilindustrien hvor følgende hovedspørsmål er behandlet:

Tariffavtalene.

Produksjonsgrupper og gjennomsnittsførtjeneste. — Akkord- og overtidsarbeidets omfang. Skiftarbeidernes lønninger.

Lønnsnivået ved organiserte og uorganiserte bedrifter.

Fortjeneste etter stilling og øvelse.

Lønsspredningen.

Aldersgrupperingen.

Fortjeneste og alder.

Lønnsnivået i ulike landsdeler.

Lønnsnivået i større og mindre bedrifter.

I jern- og metallindustrien ble der sendt spørreskjema til 1 184 bedrifter. Bedrifter med mindre enn 5 arbeidere ble som regel ikke tatt med i tellingen. Innen jern- og metallindustrien forekommer slike småbedrifter i et forholdsvis stort antall.

Tellingen bygger på lønnsoppgaver fra 1 040 bedrifter med tilsammen 55 634 arbeidere ved utgangen av 2. kvartal 1948. 88 bedrifter sendte ikke inn oppgave og for 56 bedrifter kom oppgavene for sent inn eller de måtte kasseres fordi de var ufullstendig utfylt. I forhold til jern- og metallindustrien som helhet skulle denne lønnstilling omfatte vel 80 pst. av samtlige arbeidere, småbedriftene medregnet.

Oppstillingen på neste side viser gjennomsnittlig stipulert lønn og timefortjeneste for de forskjellige hovedgrupper av arbeidere.

Gjennomsnittsførtjenesten i disse hovedgrupper av arbeidere dekker over betydelig forskjell i fortjenesten i de ulike stillinger.

Arbeiderne er videre inndelt i «produksjonsgrupper» etter bedriftens art.

Da mange bedrifter innen jern- og metallindustrien produksjonsmessig sett er «kombinerte», har en ved denne gruppering stort sett fulgt samme prinsipp som for Produksjonsstatistikken: en har gruppert bedriftene etter deres hovedproduksjon (målt ved verdien). Kombinerte bilverksteder og karosserifabrikker er imidlertid i alle tilfelle plasert i gruppen «Bilverksteder». Noen få bedrifter hvis hovedproduksjon er treskip, men som følger Verkstedsavtalen i stedet for en av de spesielle avtaler for treskipsbyggerier, er plasert i gruppen «Jernskipsbyggerier». Disse overenskomster avviker sterkt fra hverandre.

Fag-grupper	Antall arbeidere	Gj.snitt stip. lønn kr.	Gj.snitt timefortjeneste kr.	Akkord-timer pst.	Overtids-timer pst.
1. Arb. formenn, menn.....	1 015	2.98	3.33	13.0	3.0
<i>Voksne arb. menn.</i>					
2. Driftsarbeidere	6 396	2.30	2.88	44.6	3.8
3. Fagarbeidere	22 135	2.43	3.13	59.0	3.2
4. Spesialarbeidere	5 764	2.17	3.10	75.7	1.6
5. Hjelpearbeidere	11 192	2.11	2.80	65.1	2.9
(3 + 4 + 5)					
I alt prod. arb. menn	39 091	2.30	3.03	63.3	2.8
(2 + 3 + 4 + 5)					
I alt voksne arb. menn.....	45 487	2.30	3.01	60.6	3.0
<i>Voksne arb. kvinner.</i>					
6. Driftsarbeidere	69	2.04	2.26	9.6	5.6
7. Prod. arb.	3 291	1.62	2.10	72.4	0.5
(6 + 7)					
I alt voksne kvinner.....	3 360	1.62	2.11	71.1	0.6
<i>Unge arbeidere.</i>					
8. Læregutter	4 288	1.27	1.48	43.8	1.2
9. Andre menn under 19 år ..	1 271	1.28	1.55	48.6	1.2
10. Kvinner under 18 år	213	1.22	1.51	55.9	0.5
I alt unge arbeidere.....	5 772	—	—	—	—
Total	55 634	—	—	—	—

For voksne arbeidere i produksjonen er antall og timefortjeneste satt opp i nedenstående tabell:

Produksjonsgrupper	Antall bedrifter	Prod. arb. menn over 19 år		Prod. arb. kvinner over 18 år	
		Antall arbeidere	Timefortjeneste	Antall arbeidere	Timefortjeneste
			kr.		kr.
Jern- og valseverk	8	1 324	3.23		
Støperier	42	2 210	3.17	14	2.20
Jern- og met.varefabrikker	177	5 602	3.02	1 767	2.02
Mekaniske verkst., smier o. l. . .	298	11 151	3.15	11	2.16
Jernskipsbyggerier	34	9 769	2.95	23	2.13
Treskipsbyggerier	89	1 387	2.53		
Bilverksteder	230	2 292	2.79		
Karosserifabrikker	29	524	3.01		
Flyfabrikker	5	718	3.22		
Våpenfabrikker	8	848	3.08	39	1.88
Fabr. for elektr. app. og materiell	103	3 102	3.07	1 437	2.22
Fabr. for andre. app. og instr. . .	17	164	2.87		
I alt	1 040	39 091	3.03	3 291	2.10

Driftsarbeidere og unge arbeidere er her holdt utenfor.

En viser for øvrig til den offentliggjorte oversikt for jern- og metallindustrien, hvor — foruten de her nevnte spørsmål følgende hovedpunkter er behandlet:

Organisasjons- og tariff-forholdene.

Fortjenesten i ulike fag- og stillingsgrupper.

Lønnsnivået i de ulike organisasjonsgrupper.

Lønnsnivået i større og mindre bedrifter.

Lønnsnivået i ulike landsdeler.

Akkord- og overtidssarbeidets omfang.

Fortjeneste med og uten overtid.

Arbeidere med kortere ukentlig arbeidstid.

Aldersgruppenes størrelse.

Timelønn og fortjeneste i de ulike aldersgrupper.

Lønsspredninger.

Omsetning av aksjer og verdipapirer ved meglere i 1948.

Måned	Antall omsetninger	Samlet omsetning	Innkomet i stempelavgift
		Kr.	Kr.
Januar	6 857	190 573 384	210 138
Februar.....	6 654	314 132 922	200 400
Mars	4 779	201 343 380	104 822
April	5 168	141 831 947	149 789
Mai	4 717	113 555 952	141 287
Juni	4 612	91 128 603	135 471
Juli	2 999	88 420 728	66 168
August	3 037	62 076 009	84 279
September	4 618	150 882 419	120 092
Oktober	4 717	142 595 283	124 184
November.....	5 051	143 552 322	144 326
Desember	4 807	113 732 275	153 027
Tilsammen	58 016	1 753 825 224	1 633 983

Antall meglere pr. 1. juli 1948: 61.

Registrerte norske aksjeselskap og kunngjorte emisjoner av aksjer i 1948.

	Registreringer ¹			Kunngjorte emisjoner av aksjer			
	Nye aksjeselskap	Kapitalforhøyelser i eldre aksjeselskap	Ansvarlige o. l. firmaer	Nye selskap		Nye emisjoner i eldre selskap	
				Alle emisjoner	Off. utlagte	Alle emisjoner	Off. utlagte
<i>Antall.</i>							
Skipsfart.....	24	33	9	2	2	9	9
Hvalfangst og fiske....	1	—	—	—	—	—	—
Handel	340	26	1 712	—	—	1	1
Industri	287	76	350	7	7	8	8
Pelsdyravl	—	1	—	—	—	—	—
Byggevirksomhet	73	14	—	3	3	—	—
Biltrafikk	8	4	—	—	—	1	1
Andre formål	173	135	184	8	8	9	9
I alt	906	289	2 255	20	20	28	28
<i>Innbetalt kapital i 1000 kr.</i>							
Skipsfart.....	3 260	21 146	—	10 575	7 485	11 529	9 903
Hvalfangst og fiske....	122	—	—	—	—	—	—
Handel	3 224	477	—	—	—	2	2
Industri	17 365	63 736	—	3 675	1 685	4 443	1 826
Pelsdyravl	—	50	—	—	—	—	—
Byggevirksomhet	1 250	230	—	85	72	—	—
Biltrafikk	537	1 005	—	—	—	10	8
Andre formål	7 741	12 172	—	7 235	4 619	4 294	2 191
I alt	33 499	98 816	—	21 570	13 861	20 278	13 930
	2net halvår 1945	1ste halvår 1946	2net halvår 1946	1ste halvår 1947	2net halvår 1947	1ste halvår 1948	2net halvår 1948
<i>Innbetalt kapital i alt i 1000 kr.</i>							
Skipsfart.... { Registrert	3 149	4 462	12 058	18 859	19 124	18 193	6 213
Emittert	215	5 869	13 462	9 598	7 400	17 345	4 759
Hvalfangst og fiske... { Registrert	—	5	1 838	61	450	—	122
Emittert	—	—	—	—	—	—	—
Handel { Registrert	3 911	3 854	5 436	5 028	2 064	1 829	1 872
Emittert	25	—	—	47	—	2	—
Industri { Registrert	4 552	19 560	19 533	31 283	14 502	59 517	21 584
Emittert	325	7 756	8 811	7 118	7 278	3 188	4 930
Pelsdyravl .. { Registrert	—	55	36	—	—	50	—
Emittert	—	—	—	—	—	—	—
Byggevirksomhet ... { Registrert	258	393	2 424	1 211	1 977	953	527
Emittert	900	410	34	251	50	30	55
Biltrafikk ... { Registrert	63	85	209	137	740	981	561
Emittert	—	380	176	—	95	—	10
Andre formål { Registrert	6 333	12 142	39 957	24 198	12 804	8 847	11 066
Emittert	3 895	31 394	9 950	3 135	912	8 296	3 233
Tilsammen .. { Registrert	18 266	40 556	81 491	80 777	51 661	90 370	41 945
Emittert	5 360	45 809	32 433	20 149	15 735	28 861	12 987

¹ Hvis hele aksjekapitalen ikke er innbetalt med en gang, blir restbeløpene senere ført i rubr. «Kjøp forhøyelser».

Avsluttede motorvognsaker (bilulykker m. v.) i 1948.

Saksantallet, som nesten tredoblet seg fra 1945 til 1947, er gått noe ned igjen i 1948, nemlig fra 18 455 til 16 179. Nedgangen faller vesentlig på saker hvor det ikke skjedde noen skade. En må anta at nedgangen henger sammen med overgangen til kjørerasjonering fra 1. november 1947 (skjerpet fra 12. januar 1948). Den er særlig konsentrert på distriktene om Oslo og Bergen. I Oslo og Akershus gikk saksantallet ned med 36 pst., i Buskerud og Vestfold med 6 pst. I Bergen gikk tallet ned med 22 pst., i Hordaland og Sogn og Fjordane med 35 pst. I Bergensdistriktet gikk imidlertid tallet på skadesaker opp, i selve Bergens by med 46 pst. Legger en sammen tallene for disse 7 fylker, blir sakstallet 11 247 i 1947 og 7 889 i 1948. I resten av landet med de sentrale turiststrøkene,¹ blir de tilsvarende tall 7 208 og 8 290. Mens de første distriktene tilsammen har en nedgang på 30 pst., har resten av landet en oppgang på 15 pst.² Nedgangen i de første distriktene var som nevnt ujevnt fordelt på skadesaker og andre saker. Tallet på skadesaker gikk bare ned med 11 pst., mens tallet på andre saker gikk ned med 46 pst. I de andre distriktene, hvor tallene alt i alt steg, fordeler oppgangen seg nokså jevnt på begge slags saker (skadesakene steg med 16 pst., andre saker med 14 pst.).

Tallet på saker i hele riket var i 1948 65 pst. av tallet i toppåret før krigen (1947 74 pst.) Men tallet på skadesaker var 76 pst. av tallet i toppåret. Det hele antall motorkjøretøyer er nå omtrent som umiddelbart før krigen. I Troms var saksantallet i 1948 omtrent $1\frac{1}{2}$ gang så stort som i toppåret før krigen. I Hedmark, Oppland, Rogaland og Møre og Romsdal var tallet omtrent som i toppåret før krigen.

Likesom tallet på saker med skade gikk heller ikke tallet på skadde mennesker noe videre ned fra 1947 til 1948. Tallet er forholdsvis stort i forhold til før krigen, omkring 90 pst. av tallet i toppåret. Det er derfor trolig at det blant skadesakene er forholdsvis flere saker hvor mennesker er kommet til skade nå enn før krigen.

Tallet på straffelte førere gikk langt sterkere ned fra 1947 til 1948 enn tallet på skadesaker. Dette gjelder også om tallet på de straffelte førere som hadde vært påvirket av alkohol. Men i forhold til alle straffelte er det litt flere av dem i 1948 enn i 1947, om enn ikke forholdsvis så mange som i 1946.

Tallet på inndratte førerkort gikk forholdsvis mindre ned fra 1947 til 1948 enn tallet på straffelte førere, men litt mer enn tallet på alkoholpåvirkede. Tallet gikk ned også i den del av landet hvor sakstallet og (i mindre grad) tallet på straffelte førere steg, og nedgangen var her forholdsvis likeså sterk som i de distriktene hvor sakstallet gikk ned. I de distrikter hvor sakstallet gikk ned var det forholdsvis flere av de straffelte førere som fikk førerkortet inndratt

¹ Feriekjøringen sommeren 1948 ble gitt fri gjennom individuelle dispensasjoner fra rasjoneringsbestemmelsene. ² Tallet gikk også ned i Nordland og en ubetydelighet i Aust-Agder og Nord-Trøndelag.

i 1948 enn i 1947, mens det var forholdsvis færre i resten av landet. Særlig sterk nedgang var det i tallet på førerkort som ble inndratt for alltid. Og nedgangen her var forholdsvis langt større i den del av landet hvor sakstallet gikk opp enn i de distriktene hvor sakstallet gikk ned.

Oversikt for året og sammenlikning med tidligere år.

Fylker	Avsluttede saker			Straffelte førere			Skadde menne- sker ²	Endelig inndratte førerkort		
	i alt	hvor skade skjedde	hvor ingen skade skjedde	i alt	for alkohol- påvirk- ning ¹	ellers		i alt	for alltid	for en tid
Østfold	605	258	347	280	61	219	51	55	6	49
Akershus ³	1 173	591	582	301	64	237	127	88	9	79
Oslo ³	3 804	2 309	1 495	1 327	281	1 046	1 062	396	51	345
Hedmark	822	382	440	299	59	240	84	60	4	56
Opland	697	360	337	183	24	159	64	35	2	33
Buskerud	757	382	375	211	51	160	68	46	4	42
Vestfold	895	631	264	295	55	240	122	64	5	59
Telemark	693	388	305	317	51	266	56	64	9	55
Aust-Agder	214	119	95	88	11	77	19	14	—	14
Vest-Agder	465	205	260	148	28	120	40	35	5	30
Rogaland	1 429	400	1 029	507	59	448	124	85	9	76
Hordaland	314	125	189	194	16	178	23	21	3	18
Bergen	880	510	370	207	16	191	100	32	12	20
Sogn og Fjordane	66	41	25	14	2	12	14	—	—	—
Møre og Romsdal	669	137	532	271	16	255	57	31	6	25
Sør-Trøndelag ..	1 339	779	560	686	55	631	102	27	5	22
Nord-Trøndelag.	325	147	178	124	15	109	38	16	3	13
Nordland	417	139	278	254	61	193	73	21	1	20
Troms	485	132	353	204	24	180	25	24	—	24
Finnmark	130	33	97	60	8	52	10	6	—	6
I alt 1948	16 179	8 068	8 111	5 970	957	5 013	2 259	1 120	134	986
— 1947	18 455	8 145	10 310	7 235	1 106	6 129	1 289	1 310	174	1 136
— 1946	14 693	6 186	8 507	5 479	913	4 566	2 252	1 088	165	923
— 1939	24 034	10 653	13 381	9 425	772	8 653	2 534	1 129	146	983
— 1938	25 032	10 452	14 580	10 290	795	9 495	2 476	1 242	227	1 015

¹ Tallet av førere som har vært ilagt straff, og som det ble fastslått for at de hadde vært påvirket (ikke edru). ² Herunder drepte. ³ Ca. 800 saker er ført over fra Akershus til Oslo med Aker herred.

Årsstatistikk for statsbanker og kredittforeninger 1948.

Byrådet har tidligere samlet inn årsstatistikk for statsbanker og kredittforeninger for årene 1946 og 1947. Resultatene er publisert i Statistiske Meddelelser nr. 10—12, 1947 og nr. 6—7, 1948. Statistikken for 1948 er innsamlet og bearbeidd etter de samme prinsipper som statistikken for 1947.

Fra og med 1948 har Byrådet utarbeidd en kvartalsstatistikk som bygger på oppgaver fra samtlige institusjoner som går inn under årsstatistikken. Kvartalsstatistikken er publisert som bilag til «Månedssstatistikk for aksje- og sparebanker».

Tabell 1. Regnskapssammendrag for statsbanker og kredittforeninger pr. ³⁰/₆—48 resp. ³¹/₁₂—48.

	Statsbanker med regnsk.-termin ¹ / ₇ — ³⁰ / ₆		Statsbanker med regnsk.-termin ¹ / ₁ — ³¹ / ₁₂		Kredittforeninger		Enkelte hovedtall forsamtlige statsb. og kredittfor.	
	30/6 ¹ 1948	30/6 1947	31/12 1948	31/12 1947	31/12 1948	31/12 1947	31/12 1948	31/12 1947
A k t i v a :	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1. Kontantbeholdning og sjekker	0.1	0.1	0.4	0.6	0.1	—	0.6	0.7
2. Beholdning av egne ihendehaverobligasjoner	4.1	1.3	60.0	115.2	0.1	0.2	64.2	115.4
3. Beholdning av andre verdipapirer	3.0	0.7	67.7	79.2	6.1	36.5	77.3	117.4
4. Tilgodehavende ekskl. utlån	50.5	48.4	31.8	59.2	42.8	34.5		
Herav:								
a) Statskassen	31.7	35.0	2.0	21.4	—	—	26.5	50.4
b) Norges Bank og aksje- og sparebanker	8.7	4.9	25.0	22.5	37.8	—	67.7	59.8
c) Offentlige banker og kredittforeninger	6.0	8.4	—	—	—	—		
5. Utlån	196.5	160.0	804.7	689.3	639.0	539.8	1 658.6	1 388.3
6. Fast eiendom, inventar o. lign.	—	—	1.3	1.3	1.2	1.3		
7. Opptjente ikke forfalne renter og medlemstilsk..	1.9	2.0	3.0	6.1	5.1	4.7		
8. Aktiverte omkostninger	0.6	0.6	3.5	5.1	0.6	0.7		
9. Udekket underskudd ...	—	—	0.4	2.1	—	—		
Sum aktiva...	256.7	213.1	972.8	958.1	695.0	617.7		
P a s s i v a :								
1. Aksjekapital og fonds ..	69.8	56.7	172.4	183.3	30.1	28.0	270.2	267.9
2. Utstedte ihendehaverobligasjoner	117.2	113.1	719.0	686.8	622.4	566.9	1 482.3	1 357.2
3. Annen gjeld	63.6	39.6	61.1	58.4	34.5	14.4		
Herav til:								
a) Statskassen	2.4	1.4	18.9	31.2	—	—	21.7	32.7
b) Norges bank og aksje- og sparebanker	10.0	0.4	37.7	13.4	24.2	10.4	64.0	23.8
c) Offentlige banker og kredittforeninger	6.0	8.4	—	—	—	—		
4. Uttrukne ikke innfridde obligasjoner og kuponger	5.6	2.6	16.3	24.7	2.2	2.6		
5. Påløpne ikke forfalne renter og uopptjent diskonto	0.5	1.1	4.0	3.8	5.5	5.5		
6. Andre passiva	—	—	—	² 1.1	³ 0.3	³ 0.3		
Sum passiva ..	256.7	213.1	972.8	958.1	695.0	617.7		
I n n t e k t e r :								
Renteinntekter i alt	6.2	6.0	25.5	25.5	19.3	17.7		
Herav renter av utlån	5.5	4.5	23.3	22.6	19.1	16.6		
Statstilskudd	4.4	5.0	1.5	3.0	—	—		
Nettotilskudd fra medlem.	—	—	⁴ 0.3	⁴ 0.3	2.7	2.5		
Andre inntekter	0.3	—	0.1	0.7	0.1	0.1		
Sum	10.9	11.0	27.4	29.5	22.1	20.3		
U t g i f t e r :								
Administrasjonsutgifter ...	1.7	1.0	3.1	3.5	1.9	1.8		
Renteutgifter i alt	5.6	7.1	20.6	20.4	17.5	16.0		
Herav renter på ihendehaverobligasjonsgjeld	3.5	4.2	18.2	17.9	15.1	15.9		
Andre utgifter	0.2	0.9	2.5	1.3	0.4	0.5		
Avskrivninger	1.1	1.6	0.1	0.1	0.1	0.2		
Fondsopplegg. netto	2.3	0.4	1.1	4.2	2.2	1.8		
Sum	10.9	11.0	27.4	29.5	22.1	20.3		

¹ Fiskeribanken er kommet med her mens den tidligere var med blant banker med regnskapsår 1/1—31/12. De viktigste postene i F.s regnskap framgår av tabell 2 og 3.

² Avsatt til oppgjør med staten. ³ Skatter. ⁴ Nettoøkning i Kommunalbankens andelskapital.

Tabell 2. Statusutdrag for de enkelte statsbanker pr. 31 desember 1948. (1000 kr.)

	Boligbanken		Drifts- kre- dittk. f. jordbr.	Fiskeri- banken	Hus- banken	Hypo- tek- banken	Indu- stri- banken	Kom- munal- banken	Lånek. for jorbr.	Lånek. for fiskere	Sum
	Arb. bruk og boligb.	Småbr. og boligb.									
A k t i v a :											
Kontantbeholdning og sjekker	27	49	25	2	13	362	6	52	3	—	539
Beholdning av egne obligasjoner ...	1 184	—	—	2 873	—	2 527	25 745	31 709	—	—	64 038
Beholdning av andre verdipapirer ..	—	45	1	3 324	—	12 600	1 893	53 240	—	—	71 103
Tilgodehavende i:											
a) Statskassen	440	16 055	—	3 000	—	2 000	—	—	5 000	—	26 495
b) Norges Bank og aksje- og spare- banker.....	146	1 054	109	1 604	18 466	5 177	827	569	1 761	183	29 896
Utlån.....	5 181	142 109	10 263	43 341	107 226	357 535	102 622	237 304	12 995	975	1 019 551
P a s s i v a :											
Aksjekapital og fonds	1 200	27 695	2 669	15 715	30 376	67 000	24 594	50 499	16 769	3 515	240 032
Utstedte ihendehaverobligasjoner ..	4 738	98 273	—	37 858	50 000	297 447	99 028	272 519	—	—	859 863
Annen gjeld til:											
a) Statskassen	—	—	2 807	127	13 248	2 579	3 041	—	27	—	21 829
b) Norges Bank og aksje- og spare- banker.....	—	2 122	—	—	33 458	—	3 728	506	—	—	39 814

Tab. 3. De enkelte statsbankers inntekter og utgifter i regnskapsåret 1948 resp. 1946—47.

	Boligbankene		Drifts- kre- dittk. f. jordbr.	Fiskeri- banken	Hus- banken	Hypo- tek- banken	Indu- stri- banken	Kom- munal- banken	Lånk. for jordbr.		Lånk. for fiskere
	Arb.- bruk og boligb.	Småbr. og boligb.							Konv.- avd.	Gjelds- ordn.- avd.	
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
Inntekter i alt	862	6 188	281	2 562	2 794	11 619	2 512	10 402	246	593	99
Herav:											
a) Renter av utlån	231	3 804	43	898	1 305	11 200	2 407	8 348	127	387	51
b) Andre renteinntekter	75	213	13	74	—	393	64	1 721	125	101	48
c) Statsfiskudd	556	1 976	225	1 500	1 489	—	—	—	—	105	—
Utgifter i alt	862	6 188	281	2 562	2 794	11 619	2 512	10 402	246	593	99
Herav:											
a) Administrasjonsutgifter	386	757	158	318	1 592	1 089	167	209	—	105	—
b) Renteutgifter	347	4 201	82	563	752	8 277	2 070	9 459	236	149	—
c) Avskrivninger	—	1 085	—	24	73	54	—	2	—	—	2
Fondsopplegg, netto	—	195	÷ 24	1 658	377	577	275	÷ 124	20	339	97

Tabell 4. Bevegelsen i utlånene i de enkelte statsbanker og kredittforeninger 1 januar 1947—1 januar 1949 (mill. kr.).

	Utlån pr.			Utlånsøkning	
	1/1-1947	1/1-1948	1/1-1949	1947	1948
Statsbanker:					
Boligbankene	143.5	139.2	147.3	÷ 4.3	+ 8.1
Driftskredittkassen for jordbrukere	2.0	3.8	10.3	+ 1.8	+ 6.5
Fiskeribanken	16.6	27.6	43.3	+ 11.0	+ 15.7
Husbanken	—	10.6	107.2	+ 10.6	+ 96.6
Hypotekbanken	329.7	342.1	357.5	+ 12.4	+ 15.4
Industribanken	38.9	79.2	102.6	+ 40.3	+ 23.4
Kommunalbanken	232.7	229.8	237.3	÷ 2.9	+ 7.5
Lånekassen for jordbrukere	17.1	15.0	13.0	÷ 2.1	÷ 2.0
Lånekassen for fiskere	1.4	1.2	1.0	÷ 0.2	÷ 0.2
Sum statsbanker	781.9	848.5	1 019.6	66.6	171.1
Kredittforeninger o. l.					
Centralkasse for Bøndernes Driftskreditt	6.7	9.0	13.6	+ 2.3	+ 4.6
De Norske Bykredittforeninger	229.6	257.4	277.0	+ 27.8	+ 19.6
Den norske Hyp.for. for 2. prioritet	22.6	27.0	30.9	+ 4.4	+ 3.9
Kjøbmennenes Kredittforening	5.7	7.9	9.4	+ 2.2	+ 1.5
Norges Hypotekforening for Næringslivet	65.3	89.6	104.8	+ 24.3	+ 15.2
Norges Kredittforening for Land og Skogbruk	63.8	71.6	78.6	+ 7.8	+ 7.0
Norges Landhypotekforening	0.6	0.7	0.8	+ 0.1	+ 0.1
Norges Skipshypotek A/S	7.9	12.0	18.8	+ 4.1	+ 6.8
Norges Skipshypotekforening	3.6	9.9	21.1	+ 6.3	+ 11.2
Norske Skibs Hypotekbank A/S	4.4	47.1	76.7	+ 42.7	+ 29.6
Redernes Skibskredittforening	5.9	7.6	7.4	+ 1.7	÷ 0.2
Sum kredittforeninger .	416.0	539.8	639.0	123.8	99.2
Sum statsbanker og kredittforeninger ...	1 197.9	1 388.3	1 658.6	190.4	270.3

Engrosprisindeksen for februar og mars 1949.

Engrosprisindeksen som pr. 15. januar 1949 var 182.8, steg i februar til 182.9 og i mars til 183.2.

Gruppen stein, leirvarer o. l. gikk fra januar til februar opp 1.4 pst., fra 182.1 til 184.7, førstoffer og gjødning 0.5 pst., fra 147.9 til 148.7 og gruppen vegetabiliske næringsmidler ned 0.2 pst., fra 139.9 til 139.6.

Fra februar til mars gikk gruppen huder, lær og skotøy opp 2.2 pst., fra 174.9 til 178.7, førstoffer og gjødning 0.5 pst., fra 148.7 til 149.4, jern og metaller og jern- og metallvarer 0.3 pst., fra 237.1 til 237.7 og kjemiske og tekniske varer 0.1 pst., fra 321.3 til 321.7.

Fra januar til februar gikk industrivarer under ett opp 0.1 poeng, fra 197.8 til 197.9 — helfabrikata fra 161.5 til 161.6 mens råvarer og halvfabrikata var uforandret 241.3.

Fra februar til mars steg industrivarer under ett 0.2 pst., fra 197.9 til 198.3 — råvarer og halvfabrikata også 0.2 pst., fra 241.3 til 241.7 og helfabrikata 0.3 pst., fra 161.6 til 162.1.

Jordbruksvarer under ett har holdt seg uforandret fra og med desember 1948 med indekstall 165.5.

Statistisk Sentralbyrås engrosprisindeks 1938 = 100.

	Gjennomsnitt						1948				1949		
	1943	1944	1945	1946	1947	1948	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Animalske næringsmidler .	148.1	148.6	149.4	152.0	154.5	149.5	147.3	147.3	147.5	147.6	147.6	147.6	147.6
Vegetabiliske næringsmidler	161.5	162.9	163.2	148.8	145.1	146.1	140.7	140.7	138.9	139.9	139.9	139.6	139.6
Vegetabiliske nytelsesmidler	126.8	131.4	133.3	145.1	145.8	148.0	148.2	148.2	148.2	148.2	148.2	148.2	148.2
Førstoffer og gjødning ...	133.7	134.0	135.8	143.3	146.2	146.7	146.7	147.2	147.2	147.9	147.9	148.7	149.4
Brensel og oljer	313.8	316.6	311.7	200.7	207.8	234.8	241.2	241.9	241.9	241.9	241.9	241.9	241.9
Jern og metaller og jern- og metallvarer	157.9	159.6	162.8	183.0	205.0	222.8	223.4	223.7	¹ 233.6	¹ 235.0	¹ 237.1	237.1	237.7
Stein-, leirvarer o. l.	143.6	144.8	154.1	178.3	184.8	181.8	180.5	181.7	182.1	182.1	182.1	184.7	184.7
Trevarer	154.3	154.8	159.9	197.2	224.5	243.5	250.7	250.7	250.7	250.7	250.7	250.7	250.7
Tremasse, cellulose og papir	133.9	138.3	148.7	180.9	206.4	214.4	214.3	214.3	215.0	215.0	215.0	215.0	215.0
Tekstilvarer	189.8	190.3	185.9	176.7	176.4	176.0	175.5	175.3	175.4	175.4	175.6	175.6	175.6
Huder, lær og skotøy ...	152.0	152.6	153.4	158.2	164.7	172.6	174.9	174.9	174.9	174.9	174.9	174.9	178.7
Gummiprodukter	169.2	180.3	180.4	177.7	161.9	155.9	154.5	154.5	154.5	154.5	154.5	154.5	154.5
Kjemiske og tekniske varer	239.1	242.0	244.8	273.6	298.1	319.3	321.3	321.3	321.3	321.3	321.3	321.3	321.7
Generalindeks	174.9	176.6	177.1	169.0	175.2	¹ 181.3	181.3	181.4	¹ 182.3	¹ 182.6	¹ 182.8	182.9	183.2
Jordbruksvarer:													
Animalske	150.4	150.4	152.5	160.8	174.0	174.0	174.0	174.0	174.0	174.0	174.0	174.0	174.0
Vegetabiliske	110.3	110.3	116.4	126.6	140.7	148.5	143.1	143.1	143.1	145.5	145.5	145.5	145.5
I alt	138.5	138.5	141.7	150.6	164.0	166.4	164.7	164.7	164.7	165.5	165.5	165.5	165.5
Førstoffer og gjødning ...	133.7	134.0	135.8	143.3	146.2	146.7	146.7	147.2	147.2	147.9	147.9	148.7	149.4
Kolonialvarer	200.8	204.7	194.8	151.6	122.1	111.1	106.7	106.7	106.7	105.6	105.6	105.6	105.6
Industrivarer:													
Råvarer og halvfabrikata	186.7	187.8	188.4	200.5	217.4	¹ 234.4	237.7	237.8	¹ 240.9	¹ 241.2	¹ 241.3	241.3	241.7
Helfabrikata	191.1	194.1	194.2	160.5	159.2	161.9	160.9	161.1	160.9	161.1	161.5	161.6	162.1
I alt	189.1	191.3	191.5	178.7	185.7	¹ 194.9	195.9	196.0	¹ 197.3	¹ 197.5	¹ 197.8	197.9	198.3

¹ Tallene er revidert. En prisforhøyelse på enkelte stålvarer i siste halvdel av oktober 1948 ble ved en feiltagelse ikke oppgitt til Byrådet før i mars i år.

Leveomkostningene for januar, februar og mars 1949.

Indekstallet for de samlede leveomkostninger pr. 15. januar 1949 var det samme som for desember 1948, 157.3. Pr. 15. februar steg indekstallet til 157.5 og pr. 15. mars til 157.7.

Indekstallet for matvarer var også uforandret fra desember til januar, 147.5. Gruppen fisk og fiskeboller gikk ned. 0.6 pst. på grunn av nedgang i prisene på fersk sild, fra 204.6 til 203.4 og gruppen kolonialvarer 0.4 pst. fra 128.3 til 127.8. Gruppen poteter, grønnsaker, mjøl, gryn o. l. steg 0.5 pst., fra 170.3 til 171.2.

Indekstallet for brensel gikk ned 0.1 pst., fra 269.4 til 269.1.

Indekstallet for bekledning gikk opp 0.1 poeng, fra 215.1 til 215.2 og posten «Andre utgifter» 0.3 pst., fra 167.2 til 167.7.

Fra januar til februar gikk matvareindeksen opp 0.1 poeng, fra 147.5 til 147.6. Det var litt stigning i prisene på poteter og grønnsaker, mens prisene på fersk sild gikk ned.

Beklekningsutgiftene steg i samme tidsrom med 0.2 pst., fra 215.2 til 215.6 og posten «Andre utgifter» også 0.2 pst., fra 167.7 til 168.0.

Fra februar til mars steg indekstallet for matvarer 0.2 pst., fra 147.6 til 147.9. Også denne måned skyldes stigningen for størstedelen oppgang i prisene på poteter og grønnsaker.

Indekstallet for bekledning steg 0.1 pst., fra 215.6 til 215.8 og posten «Andre utgifter» 0.1 poeng, fra 168.0 til 168.1.

Tabell 1. Beregnede årlige leveomkostninger for en arbeiderfamilie på vel 4 personer (4.46) med et utgiftsbudsjett på ca. 3600 kr. i 1938.

Varesort	Gjennomsnitt 1938	1948					1949					Indekstall 1938 = 100				
		1948			1949		1948			1949		1948			1949	
		Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Febr.	Mars	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Febr.	Mars	Okt.	Nov.	Des.
I. Matvarer:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kjøtt og kjøttvarer ..	281.67	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70	448.70
Fisk ..	64.73	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50	121.50
Fisk og fiskeboller ...	126.63	257.82	258.45	259.08	257.57	256.81	259.08	257.57	256.81	259.08	257.57	256.81	259.08	257.57	256.81	259.08
Mjølksmer, ost og egg	568.07	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05	789.05
Poteter, grønnsaker	187.03	317.02	312.90	318.51	320.20	322.63	326.93	317.02	312.90	318.51	320.20	322.63	326.93	317.02	312.90	318.51
mjøl, gryn o. l.	270.91	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04	305.04
Brød ..	161.00	209.30	208.98	206.56	205.76	205.60	205.60	209.30	208.98	206.56	205.76	205.60	205.60	209.30	208.98	206.56
Kolonialvarer ..	37.77	55.71	55.64	55.71	55.71	55.75	55.86	55.71	55.64	55.71	55.71	55.75	55.86	55.71	55.64	55.71
Matvarer ellers ..	1 697.81	2 504.14	2 500.26	2 504.15	2 504.10	2 505.65	2 511.20	2 504.14	2 500.26	2 504.15	2 504.10	2 505.65	2 511.20	2 504.14	2 500.26	2 504.15
Matvarer i alt	131.28	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30	299.30
II. Drikkevarer og tobakk	95.19	258.44	257.77	256.44	256.16	255.39	255.01	258.44	257.77	256.44	256.16	255.39	255.01	258.44	257.77	256.44
III. Lys og brensel:	105.04	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75	105.75
1. Kull, koks, ved og petroleum ¹ ..	505.89	1 084.29	1 086.66	1 088.28	1 088.55	1 090.47	1 091.80	1 084.29	1 086.66	1 088.28	1 088.55	1 090.47	1 091.80	1 084.29	1 086.66	1 088.28
2 Gass og elektrisitet	494.30	465.63	465.63	465.63	465.63	467.11	467.11	465.63	465.63	465.63	465.63	467.11	467.11	465.63	465.63	465.63
IV Bekledning ..	569.44	877.04	875.77	875.81	880.17	883.88	884.45	877.04	875.77	875.81	880.17	883.88	884.45	877.04	875.77	875.81
V Husleie ..	450.89	755.05	753.78	753.82	756.29	757.39	757.96	755.05	753.78	753.82	756.29	757.39	757.96	755.05	753.78	753.82
VI. Andre utgifter ..	3 598.95	5 594.59	5 591.14	5 595.36	5 599.66	5 607.55	5 614.62	5 594.59	5 591.14	5 595.36	5 599.66	5 607.55	5 614.62	5 594.59	5 591.14	5 595.36
Hovedsum { a	3 480.40	5 472.60	5 469.15	5 473.37	5 475.78	5 481.06	5 488.13	5 472.60	5 469.15	5 473.37	5 475.78	5 481.06	5 488.13	5 472.60	5 469.15	5 473.37
b																

a. Med fagforeningskontingent. b. Uten fagforeningskontingent.

¹ Fra og med oktober 1940 til og med august 1948 er kull og koks erst. med ved. Fra sept. 1948 er forbr. delvis lagt om til kull og koks igjen.

Tabell 2. Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Sept. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mars 1949	Stigning fra 1938 til mars 1949
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
<i>A. Matvarer og drikkevarer.</i>										
Oksekjøtt, ferskt, mellomstek..	Kg	269	423	423	423	423	423	423	423	57.2
— » høyrygg	—	233	285	285	285	285	285	285	285	22.3
— » bibringe	—	213	285	285	285	285	285	285	285	33.8
Kalvekjøtt, ferskt, gjøkalv, stek	—	283	351	351	351	351	351	351	351	24.0
— » » bryst	—	242	311	311	311	311	311	311	311	28.5
— » spekalv, forpart	—	176	255	255	255	255	255	255	255	44.9
— » » bakpart	—	192	¹ 310	¹ 310	¹ 310	¹ 310	¹ 310	¹ 310	¹ 310	—
Saukjøtt, ferskt, stek	—	242	484	484	484	484	484	484	484	100.0
— » forpart	—	221	² 415	² 415	² 415	² 415	² 415	² 415	² 415	—
— » bog	—	—	435	435	435	435	435	435	435	—
Kjøttdeig, alminnelig	—	241	390	390	390	390	390	390	390	61.8
Karbonadeig	—	307	390	390	390	390	390	390	390	27.0
Middagspølser, ferske	—	209	371	371	371	371	371	371	371	77.5
— røykte	—	189	360	360	360	360	360	360	360	90.5
Skinkestek	—	247	426	426	426	426	426	426	426	72.5
Flesk, ferskt, norsk, sideflesk ..	—	220	446	446	446	446	446	446	446	102.7
— saltet, » ..	—	229	454	454	454	454	454	454	454	98.3
Torsk, nyslaktet	—	78	155	156	156	155	154	154	154	97.4
— sløyd, uten hode	—	56	108	108	108	108	109	109	109	94.6
— saltet	—	64	137	137	137	137	136	136	136	112.5
Hyse (kolje), fersk, nyslaktet..	—	65	125	126	124	124	123	123	123	89.2
— » røykt	—	90	188	188	189	189	189	190	192	113.3
Sei, nyslaktet	—	55	112	112	112	113	113	113	113	105.5
— sløyd, uten hode	—	50	96	96	95	96	96	98	99	98.0
Kveite, stor, oppskåret	—	235	420	421	423	427	433	434	434	84.7
Makrell, fersk (ikke småmakrell)	—	88	173	172	—	—	—	—	—	—
Sild, fersk (ikke småsild)	—	57	104	105	107	107	99	91	95	66.7
Spekesild, norsk, ¹⁰ / ₁₂ stk. pr. kg	—	87	161	162	162	162	162	162	161	85.1
Klippfisk, Møre	—	100	250	250	250	250	250	249	249	149.0
— Sørlandet	—	123	246	246	246	246	246	246	246	100.0
Uer, saltet	—	63	158	158	160	160	159	162	162	157.1
Fiskeboller, prima	⁹ / ₁₀ l boks	—	202	203	203	202	204	204	205	—
Mjøl, nysilt, i løst mål	Liter	31	45	45	45	45	45	45	45	45.2
— » på flasker	—	33	48	48	48	48	48	48	48	45.5
— skummet	—	10	19	19	19	19	19	19	19	90.0
Kondensert mjøl, usukret	¹ / ₁ boks	55	85	85	85	85	85	85	85	54.5
Smør, meierismør	Kg	360	616	616	616	616	616	616	616	71.1
— fjellsmør	—	328	576	576	576	576	576	576	576	75.6
Margarin, høyeste prisklasse....	—	168	100	100	100	100	100	100	100	÷ 40.5
— billigste » ..	—	138	100	100	100	100	100	100	100	÷ 27.5
Ost, norsk sveitser, imit.	—	353	473	473	473	473	473	473	473	34.0
— gauda H 30	—	—	292	292	292	292	292	292	292	—
— geitmysost B. G. 28	—	227	362	362	362	362	362	362	362	59.5
— nøkkelost H 30	—	194	292	292	292	292	292	292	292	50.5
— kumysost	—	80	142	142	142	147	148	148	148	85.0
— pultost	—	140	207	207	208	208	208	208	208	48.6

¹ Stek med knoke. ² Bryst.

Tåbell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Sept. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mars 1949	Stigning fra 1938 till mars 1949
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
Egg, norske, friske	Kg	199	531	531	531	531	531	531	531	166.8
Hvetemjøl, finsiktet	-	42	64	64	64	64	64	64	64	52.4
Rugmjøl, finsiktet	-	38	43	43	43	43	43	43	43	13.2
Byggmjøl, norsk	-	39	43	43	43	43	43	43	43	10.3
Havremjøl, norsk, finsiktet	-	54	57	57	57	57	57	57	57	5.6
Potetmjøl, superior ell. likn.	-	71	162	163	164	164	164	164	164	131.0
Alm. husholdningsbrød (rug) ..	-	45	51	51	51	51	51	51	51	13.0
Hveteloff, lys	-	84	96	96	96	96	96	96	96	14.3
Kneipbrød	-	48	60	60	60	60	60	60	60	25.0
Grovbrød	-	43	48	48	48	48	48	48	48	11.6
Havregryn, norske, pressede ...	-	47	67	66	66	66	66	66	66	40.4
Byggryn, hele, norsk formaling ..	-	45	45	45	45	45	45	45	45	0
Risengryn, prima	-	78	236	236	236	236	236	236	236	202.6
Makaroni pr. pk. à 1/4 kg	1/4 kg	36	44	44	45	45	45	45	45	25.0
Poteter	3 kg	52	88	84	82	85	86	88	89	71.2
Hodekål	Kg	32	32	30	31	32	33	33	37	15.6
Gulrøtter	-	33	61	48	46	47	47	48	51	54.5
Bønner, brune	-	64	172	172	171	171	171	171	171	167.2
Erter, gule	-	58	125	125	125	125	124	125	125	115.5
Plommer, tørkede	-	138	381	381	381	381	381	381	381	176.1
Rosiner	-	113	330	329	328	287	277	275	275	143.4
Tørkede epler	-	306	635	635	635	635	635	635	635	107.5
Kaffe	-	-	405	405	405	405	405	405	405	-
Kaffeerstatning	-	-	315	314	314	312	309	309	309	-
Farin	-	65	61	61	61	61	61	61	61	6.2
Raffinade	-	75	80	80	80	80	80	80	80	6.7
Sjokolade, alm. norsk, koke-....	-	283	699	694	682	676	672	670	659	132.9
Kakao, norsk	-	276	546	540	535	530	530	531	543	96.7
Te	-	1 100	2 003	1 978	1 960	1 957	1 936	1 934	1 936	76.0
Sirup	-	49	163	163	163	148	146	145	145	195.9
Salt, kjøkkensalt	-	16	32	32	33	33	32	32	32	100.0
Landsøl (detaljpris i alm. utsalg)	1/2 fl.	35	61	61	61	61	61	61	61	74.3
Pilsnerøl —»—	-	41	75	75	75	75	75	75	75	82.9
Selters —»—	-	31	40	40	40	40	40	40	40	29.0
<i>B. Lys og brensel.</i>										
Petroleum, Water white	5-liter	116	165	165	166	166	166	166	167	44.0
Kull, husholdnings-	100 kg	450	1 378	1 389	1 388	1 394	1 402	1 402	1 414	214.2
Koks nr. 2	Hl	334	1 034	1 034	1 024	1 011	1 008	1 001	995	-
— » 3	-	320	1 019	1 020	1 014	1 010	-	-	-	-
Granved, hel, 60 cm lang	Mf	2 798	6 043	6 043	6 051	6 021	6 020	6 020	6 028	115.4
— hogd	-	3 322	6 717	6 733	6 744	6 744	6 744	6 744	6 744	103.0
Bjørkeved, hel, 60 cm lang ...	-	3 516	7 454	7 462	7 473	7 436	7 436	7 436	7 449	111.9
— grovhogd	-	4 007	8 395	8 410	8 417	8 368	8 368	8 368	8 368	108.8

Tabell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Sept. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mars 1949	Stigning fra 1938 til mars 1949
<i>C. Bekledningsartikler og skotøy.</i>		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
Blått kamgarn, norsk, vekt ca. 550 gr	M.	1 258	2 582	2 581	2 581	2 581	2 587	2 603	2 614	107.8
Helullent ensfarget kjoletøy, 90 cm bredt, vekt ca. 110 gr	»	453	1 107	1 088	1 088	1 075	1 097	1 107	1 111	145.3
Cellull kjoletøyer (Vistra), trykt, 70 cm, vekt 85 gr	»	214	609	609	613	613	617	617	617	188.3
Cellull kjoletøyer (Vistra), ensfarget, 70 cm. vekt 110 gr	»	259	614	614	623	623	623	623	646	149.4
Helullent norsk kåpetøy, mønstret, 140 cm bredt, vekt ca. 600 gr	»	903	1 794	1 794	1 773	1 771	1 755	1 735	1 738	92.5
Bleikt lerret norsk, ca. 140 cm bredt, vekt ca. 240 gr	»	220	511	511	507	507	507	510	509	131.4
Ubleikt lerret, norsk, ca. 140 cm bredt, vekt ca. 240 gr	»	178	401	401	394	394	398	398	398	123.6
Blåttøys norsk mønstret, vaskekte, ca. 65 cm bredt, vekt ca. 100 gr	»	115	283	283	281	281	278	279	282	145.2
Stout 70 cm bredt, vekt ca. 100 gr ..	»	100	264	264	262	260	263	265	266	166.0
Håndkledreil, norsk hellin, 55 cm bredt, vekt ca. 180 gr	»	184	536	536	534	530	524	524	524	184.8
Dobbelt ullteppe, alm mellomkvalitet, mønstret, vekt ca. 2 4 kg	Stk.	1 806	3 965	3 965	3 965	3 976	3 976	3 976	3 998	121.4
Ullgarn, 4 tråders (alm. strømpegarn)	Kg	1 212	2 270	2 241	2 235	2 231	2 227	2 221	2 234	84.3
Dress (konfeksjon) av kamgarn ca. 500 gr.s vare, utstyr B	Stk.	8 334	21468	21564	21601	21613	21588	21608	21639	159.6
Dress (konfeksjon) av norsk slitestoff, utstyr C	»	6 212	16454	16447	16483	16508	16507	16632	16645	167.9
Vinterfrakk (konfeksjon), dobbeltspent, utstyr C	»	6 646	17975	18001	17841	17867	17867	17927	17927	169.7
Herreregnfrakk av helullent stoff (med bomullsfôr)	»	7 451	18631	18631	18757	18810	18810	18906	18906	153.7
Herrvindjakke (av norsk vindtøy) ..	»	1 297	3 229	3 296	3 298	3 307	3 309	3 317	3 326	156.4
Overall, dobbelt søm, norsk xxx	»	625	977	972	977	976	978	975	968	54.9
Arbeidsskjorte (blåskjorte)	»	478	1 524	1 524	1 524	1 526	1 535	1 546	1 551	224.5
Mansjettskjorte, kulørt, med 2 snipper	»	734	2 386	2 382	2 382	2 392	2 391	2 402	2 388	225.3
Herretøye, trikotasje av ull	»	644	1 186	1 186	1 186	1 186	1 186	1 175	1 171	81.8
Herrebenklær, — » »	Par	640	1 186	1 186	1 186	1 186	1 186	1 175	1 171	83.0
Herretøye, — » makko	Stk.	383	724	724	718	722	719	718	709	85.1
Herrebenklær, — » »	Par	382	724	725	721	724	721	721	712	86.4
Dametøyer, trikotasje av makko, str. 44, uten erte	Stk.	210	453	452	455	457	457	455	462	120.0
Damebenklær, trikotasje av makko, str. 44	Par	295	494	497	501	501	500	498	498	68.8
Damebenklær av kunstsilketrikot, mid- dels kvalitet, uten pynt, norsk, nr. 44	»	429	622	622	632	636	635	638	646	50.6
Underkjole av kunstsilketrikot, middels kvalitet, uten pynt, norsk, nr. 44 ..	Stk.	716	1 280	1 299	1 318	1 319	1 319	1 319	1 328	85.5
Damestrømper av kunstsilke, middels kvalitet, norsk, nr. 9½	Par	317	534	534	535	538	542	542	543	71.3
Damestrømper av ull, fasongstrikt, mid- dels kvalitet, norsk, nr. 9½	»	372	880	888	907	909	929	940	958	157.5
Ullstrømper, lange, maskinstrikt, nor- ske, av 4-tråders garn	»	348	729	729	731	733	733	737	737	111.8
Herrsocker av ull, norske	»	237	457	460	462	461	461	461	466	96.6
Alm. bløt herrehatt (hårhatt)	Stk.	1 410	3 660	3 638	3 610	3 624	3 593	3 590	3 554	152.1

Tabell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Sept. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Mars 1949	Stig- ning fra 1938 til mars 1949
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
refettlærstøvler, plugget	Par	1 864	4 088	4 094	4 144	4 165	4 191	4 179	4 165	123.4
tsk.sko, svarte, alm. snøre, herre nr. 42	»	2 060	4 254	4 294	4 382	4 380	4 384	4 414	4 422	114.7
— — — — — dame » 39	»	1 809	3 401	3 418	3 454	3 483	3 485	3 503	3 519	94.5
nmisko, grå, nr. 32	»	320	487	487	487	487	486	486	486	51.9
rekalosjer, alm. svarte norske ...	»	507	716	716	713	713	712	712	712	40.4
nekalosjer — — — — —	»	478	657	657	654	654	653	653	652	36.4
vsåling og flikking av: herresko ...	»	655	1 125	1 126	1 127	1 131	1 131	1 133	1 133	73.0
— — — — — damesko ...	»	499	885	886	886	888	888	889	889	78.2
<i>D. Diverse.</i>										
ssedivan, prima kvalitet, enkelt ..	Stk.	5 646	15 585	15 585	15 817	15 817	16043	16054	16054	184.3
— — — — — dobbelt ..	»	9 633	25 667	25 696	26 139	26 139	26678	27266	27266	183.0
nseng med kjedebunn, norsk fabri- at, buede fotstykker, ca. 80 cm bred g 190 cm lang	»	4 194	6 912	6 912	6 912	6 912	7 513	7 513	7 538	79.7
selt spisestuemøblement i eik (buffet, ekketøyskap, bord og 6 stoler) ...	»	58 128	148197	148774	148774	150520	150522	151278	151801	161.1
rk røykebord, polert, rundt ell. firk., 0 cm	»	5 339	11 146	11 155	11 155	11 209	11111	11111	11150	108.8
laltstol, umalt, uten arm	»	698	2 080	2 080	2 090	2 110	2 095	2 126	2 126	204.6
kkenbord, umalt, 90 cm × 60 cm, ten skuff	»	1 394	3 725	3 725	3 767	3 796	3 845	3 913	3 913	180.7
aljert oppvaskbalje, 46 cm lang ..	»	613	1 523	1 547	1 551	1 551	1 551	1 530	1 530	149.6
sk aluminium kassroller med ører r. 4002, 28 cm, 8 l	»	1 547	706	706	706	706	707	707	707	29.3
sk aluminium kaffekjele nr. 418, 0 cm, 3.3 l.	»	560	751	751	751	751	751	751	751	34.1
vanisert bøtte, 12-toms	»	233	464	470	475	481	487	494	504	116.3
miniumspann nr. 21, 16 cm, 3 l ..	»	433	590	590	590	590	590	590	590	36.3
ksyd. gryte, 28 cm i diameter ...	»	749	1 244	1 244	1 244	1 244	1 244	1 244	1 244	66.1
ul jernpanne (stekepanne), 230 mm	»	477	735	735	741	739	739	748	751	57.4
vanisert koksboks nr. 7	»	420	721	721	728	728	733	778	784	86.7
sholdningsvekt, 10 kg, nr. 1233 ...	»	651	2 505	2 505	2 490	2 489	2 490	2 478	2 470	279.4
dkniver, med rustfritt blad og vitt celluloid skaft	Dusin	1 862	5 510	5 517	5 481	5 424	5 396	5 386	5 353	187.5
seskjeer, rustfritt stål	»	1 161	2 991	3 006	3 040	3 040	3 062	3 135	3 135	170.0
— sølvplett 20 gr	»	2 383	3 466	3 466	3 466	3 467	3 467	3 473	3 473	45.7
a. glatte. hvite steintøytallerkener, late, ca. 23 cm i diameter	»	579	1 303	1 301	1 301	1 301	1 290	1 310	1 310	126.3
a. glatte, hvite steintøykopper ...	»	584	1 467	1 463	1 460	1 457	1 446	1 446	1 446	147.6
» ølglass uten stett	»	475	925	918	918	915	928	922	921	93.9
maskiner, Empire 302	Stk.	3 317	8 696	8 696	8 696	8 696	8 496	8 494	8 494	156.1
k vaskebrett nr. 3	»	142	296	296	289	289	289	289	293	106.3
s, Mustad nr. 12, med skaft	»	473	990	990	999	999	1 001	997	997	110.8
mmer, husholdnings-, alm. størrelse	»	302	548	548	548	548	558	567	571	89.1
ktriske lamper, 25 watt, klar pære	»	109	105	105	105	105	105	105	105	÷ 3.7
nnsåpe	Kg	77	156	155	152	152	151	151	151	96.1
la	»	21	47	47	47	46	46	46	46	119.0
... ..	Liter	35	45	45	44	44	44	44	44	25.7
innelig karbad	—	89	127	129	130	130	130	132	132	48.3
rkklipping, herre	—	146	218	217	217	219	217	217	217	48.6
— dame	—	125	198	197	197	197	197	197	197	57.6
bering	—	47	89	89	89	89	90	90	90	91.5

Detaljomsætningen.¹

Verdiindeks for Rikets byer og landdistrikter.

Gj.snitt av månedstallene i 1938 = 100.

	1947				1948												1949
	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.
Riket i alt	234	235	227	289	184	194	215	237	225	231	217	202	218	228	216	303	181
Landdistrikter	218	222	220	281	167	184	210	236	216	223	231	209	205	223	210	294	168
Forstadsstrøk	212	214	207	254	172	181	197	222	210	214	204	197	207	216	202	275	176
Bygdene i alt	218	220	217	275	167	183	207	233	215	221	225	206	205	221	208	289	169
Byene i alt	247	247	235	301	197	203	224	243	235	240	213	201	229	235	223	315	192
Herav:																	
Nærings- og nytel- sesmidler	213	213	209	283	190	191	218	218	217	227	229	202	214	221	207	298	182
A. Matvarer	169	168	165	191	150	152	163	174	166	177	163	158	165	168	163	198	145
1. Kolonialvarer	155	154	155	195	139	142	158	169	158	169	159	143	149	155	153	200	134
2. Kjøtt og pølsevarer	194	194	187	176	129	119	118	114	109	112	99	102	127	136	118	143	96
3. Delikatesseforretn.	224	218	212	228	227	215	233	260	251	266	221	242	243	237	229	257	233
4. Bakervarer	195	211	211	216	205	220	221	244	229	238	220	237	233	241	235	232	196
5. Frukt og grønnsaker	328	299	262	342	183	239	203	196	220	281	327	286	330	301	277	368	205
B. Nytelsesmidler	364	368	358	611	326	324	417	369	394	398	465	355	384	405	361	661	309
1. Tobakk	278	275	270	404	251	237	273	244	249	269	306	261	284	279	267	434	234
2. Sjokolade, drops ...	203	211	213	299	190	231	250	222	231	215	212	144	214	249	234	369	138
3. Vin, spirituousa	396	402	391	693	354	355	472	417	450	448	529	393	423	452	395	748	339
Bekledning og tekstilvarer ²	308	314	279	292	199	216	226	288	272	254	173	166	228	239	226	291	189
A. Klær og tekstilvarer ..	318	327	287	297	206	227	233	287	260	255	172	163	234	252	232	293	195
1. Metervarer, bånd o. a.	236	228	201	198	146	159	155	183	166	171	121	116	165	169	159	202	137
2. Konfeksjon, triko- tasje o. a.	382	413	364	390	257	287	307	390	350	334	217	203	293	329	300	374	247
B. Skotøy	243	241	235	271	154	167	195	304	356	255	184	175	216	218	218	300	156
Isenkram og hus- geråd ²	329	322	307	381	265	279	282	326	293	332	249	317	354	350	334	451	305
1. Isenkram og sportsart.	354	338	319	344	267	283	303	354	319	365	288	347	394	381	356	408	326
2. Steintøy og glassvarer ..	247	248	243	448	209	237	221	260	239	256	199	258	261	256	265	472	213
Diverse	244	235	248	477	200	195	202	208	193	220	179	225	270	259	282	517	209

¹ De enkelte bransjer er ved beregningen av gruppe- og hoved-indeksstallene tillagt vektor etter deres omsetning i «Bedriftstelling i Norge 1936». ² De store magasiner er bare tatt med i beregningen for hovedgruppene, fordi deres omsetning ikke kan fordeles på de enkelte bransjer.

Sluttede konkursboer og akkordforhandlingsboer i 1948.

Fylker	Konkursboer							Akkordforhandlingsboer ¹		
	Sluttet			Behandling innstilt etter lovens § 20				Boer	Aktiva i alt	Passiva i alt
	Boer	Aktiva i alt	Gjeld i alt	Aktiva og gjeld kjent			Aktiva eller gjeld ukjent			
				Boer	Aktiva i alt	Gjeld i alt	Boer			
		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.			Kr.	Kr.
Riket..... { 1948	59	1 089 688	2 837 426	13	38 032	1 243 270	9	2	196 955	244 000
1947	43	825 785	4 143 916	16	27 803	1 120 276	11	2	52 534	122 718
1946	34	996 051	3 900 040	12	22 069	328 629	4	3	182 760	250 915
Bygder..... 1948	20	240 597	910 309	4	20 035	155 561	3	1	82 155	89 000
Byer..... —»—	39	849 091	7 427 117	9	17 997	1 087 709	6	1	114 800	155 000
Bygder.										
Østfold.....	1	10 345	24 093	—	—	—	—	—	—	—
Akershus.....	6	75 234	225 525	1	850	18 300	1	—	—	—
Hedmark.....	2	23 232	37 495	1	18 671	76 890	1	—	—	—
Opland.....	1	791	14 613	—	—	—	—	1	82 155	89 000
Buskerud.....	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vestfold.....	2	22 585	52 208	—	—	—	—	—	—	—
Telemark.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aust-Agder.....	2	36 757	108 967	—	—	—	—	—	—	—
Vest-Agder.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogaland.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hordaland.....	2	31 991	68 164	1	0	39 428	—	—	—	—
Sogn og Fjordane..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Møre og Romsdal..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sør-Trøndelag.....	3	37 711	376 806	1	514	20 943	—	—	—	—
Nord-Trøndelag....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordland.....	1	1 951	2 438	—	—	—	—	—	—	—
Troms.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finnmark.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byer.										
Østfold.....	2	13 624	29 922	1	0	1 933	—	—	—	—
Akershus.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oslo.....	24	579 296	6 283 390	3	12 130	416 561	5	1	114 800	155 000
Hedmark.....	1	30 234	41 703	—	—	—	—	—	—	—
Opland.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buskerud.....	2	25 422	141 609	—	—	—	—	—	—	—
Vestfold.....	—	—	—	1	0	253	—	—	—	—
Telemark.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aust-Agder.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vest-Agder.....	1	24 584	40 180	—	—	—	—	—	—	—
Rogaland.....	1	19 712	100 984	2	5 754	71 192	—	—	—	—
Bergen.....	4	92 885	586 626	1	113	593 353	—	—	—	—
Sogn og Fjordane..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Møre og Romsdal..	3	16 938	60 773	—	—	—	—	—	—	—
Sør-Trøndelag.....	1	46 396	141 930	—	—	—	1	—	—	—
Nord-Trøndelag....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordland.....	—	—	—	1	0	4 417	—	—	—	—
Troms.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finnmark.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Bare boer hvor akkord er stadfestet er tatt med. I 0 bo ble akkorden ikke stadfestet (0 fra bygder og 0 fra byer). ² De samlede omkostninger ved boenes oppgjør var kr. 271 508 og herav kr. 161 200 salær. Annen godtgjørelse som ikke betales av boet (salgsprovisjon o. l.) var kr. 0. ³ I 11 boer var omkostningene kr. 16 668, herav kr. 11 545 salær. Annen godtgjørelse kr. 0.00. (se note 2). ⁴ Omkostningene var kr. 13 000, herav kr. 5 800 salær.

Tvangsauksjoner over fast eiendom i 1948.

Opgaver over tvangsauksjoner ble før trykt i Statistiske Meddelelser for fem år ad gangen. (Se sakregisteret fra 1924). En tilbakegående oversikt finnes i Statistikken over betalingsforholdene 1887—1929 (N. O. S. VIII. 120). For 1930 ble det ikke hentet inn oppgaver. For de senere år er det oppgaver i Statistiske Meddelelser.

Tallet på tvangsauksjoner over fast eiendom er gått en del opp også i 1948. Fra minimumsåret 1945 — med 38 solgte eiendommer for hele riket — er tallet for 1947 gått opp til 96 og for 1948 til 110. I 1939 var tallet på endelig solgte eiendommer 1380 og i maksimumsåret 1932 6985.

I bygdene er tallet på tvangsauksjoner steget fra 36 i 1945 og 81 i 1947 til 89 i 1948.

I 1932 var det gjennomsnittlig 13.5 tvangsauksjoner pr. 1000 skyldsatte landeiendommer (br. nr.), i 1939 2.2, men i de siste 6 årene bare omkring 0.1. I Telemark, Vest-Agder og Sogn og Fjordane har det ikke vært holdt noen tvangsauksjon i 1948 og i Rogaland og i Finnmark bare 1 auksjon i hvert fylke. Flest auksjoner var det i Nordland med i alt 21 solgte eiendommer eller 0.6 tvangsauksjoner pr. 1000 skyldsatte landeiendommer. I Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag var auksjonspromillen ca. 0.3 og i Østfold, Aust-Agder og Troms ca. 0.2.

I byene har det i alt vært holdt 21 auksjoner i 1948 mot 15 i 1947 og 2 i 1945. At stigningen i 1948 er relativt størst for byene skyldes antakelig Akers sammenslutning med Oslo.

Antallet av eiendommer som det er begjært auksjon over er gått ned fra 3306 til 2699. I realiteten er nedgangen ikke fullt så stor da en har fått opplyst at tallet for 1947 var for stort for Oslo.

Salgsprosenten for 1948 var gjennomsnittlig 4.7 for bygdene og 2.5 for byene. I 1947 var tallene henholdsvis 3.5 og 1.5 og i 1939 9.2 og 3.9. I 1935 var salgsprosenten for bygdene helt oppe i 18.0 og i byene 6.3.

Av de 89 solgte eiendommer på landet var det bare 2 store bruk (eiendommer på minst 3 skyldmark).

26 av de solgte eiendommer på landet ble overtatt av saksøkeren, 2 av garanterende kommune og resten (61) av andre kjøpere. I byene er 6 eiendommer gått til saksøkeren og 15 til andre kjøpere.

Tvangsauksjoner over fast eiendom¹ 1947 og 1948.

	Endelig ² solgte eiendommer		1948 Eiendommer solgt til:		
	1947	1948	Sak-søkeren	Garanterende kommune	Andre
Riket	96	110	32	2	76
Bygdene:					
Alle eiendommer	81	89	26	2	61
E. på under 3 skyldmark	78	87	26	2	59
» » minst —»—	3	2	—	—	2
Byene	15	21	6	—	15
Bygdene fylkesvis:					
Østfold	2	6	—	—	6
Akershus	12	4	1	—	3
Hedmark	16	9	5	—	4
Opland	1	3	—	1	2
Buskerud	3	3	1	—	2
Vestfold	4	4	1	—	3
Telemark	1	—	—	—	—
Aust-Agder	4	5	—	1	5
Vest-Agder	1	—	—	—	—
Rogaland	4	1	—	—	1
Hordaland	7	3	3	—	—
Sogn og Fjordane	—	—	—	—	—
Møre og Romsdal	3	12	1	—	11
Sør-Trøndelag	8	11	2	—	9
Nord-Trøndelag	2	2	—	—	2
Nordland	10	21	9	—	11
Troms	3	4	3	—	1
Finnmark	—	1	—	—	1
Byene fylkesvis:					
Østfold	—	1	—	—	1
Akershus	2	—	—	—	—
Oslo	3	6	1	—	5
Hedmark	—	—	—	—	—
Opland	—	—	—	—	—
Buskerud	1	1	—	—	1
Vestfold	—	2	—	—	2
Telemark	1	1	—	—	1
Aust-Agder	—	—	—	—	—
Vest-Agder	—	—	—	—	—
Rogaland	—	2	1	—	1
Bergen	1	3	—	—	3
Sogn og Fjordane	—	—	—	—	—
Møre og Romsdal	³ 2	—	—	—	—
Sør-Trøndelag	4	3	2	—	1
Nord-Trøndelag	—	1	1	—	—
Nordland	1	1	1	—	—
Troms	—	—	—	—	—
Finnmark	—	—	—	—	—

¹ Hjemmelsauksjoner og auksjoner for konkursboer er ikke tatt med.² Dvs. at salget er stadfestet av namsretten.³ Herav solgt 1 for Erstatningsdirektoratet.

Verjerådene i 1948.

Årgangene 1925 og 1926 er trykt som særskilt publikasjon (Norges Offisielle Statistikk. VIII. 56) sammen med en spesialundersøkelse for Oslo 1926. Årgangene 1923 og 1924 er trykt i Statistiske Meddelelser 1926 (nr. 4), side 152, årg. 1927 og 1928 i Stat. Medd. 1929 (nr. 10—12), side 341 (også i særtrykk), senere en årg. hvert år i Stat. Medd. For tidligere år se fortegnelsen på titelbladet i førstnevnte publikasjon.

Tabell 1. Avgjorte saker og barn i disse saker.

	Riket		Bygder		Oslo		Andre byer	
	Avgjorte saker	Barn i disse saker	Avgjorte saker	Barn i disse saker	Avgjorte saker	Barn i disse saker	Avgjorte saker	Barn i disse saker
1938.....	1 051	1 725	451	761	153	251	447	713
1939.....	959	1 668	424	751	125	221	410	696
1940.....	829	1 455	349	621	139	225	341	609
1941.....	1 432	2 522	672	1 143	182	326	578	1 053
1942.....	1 459	2 399	687	1 141	201	332	571	926
1943.....	1 499	2 444	741	1 189	212	399	546	856
1944.....	1 313	2 076	679	1 073	189	330	445	673
1945.....	1 050	1 623	510	805	198	295	342	523
1946.....	1 096	1 728	536	836	144	259	416	633
1947.....	808	1 243	412	604	107	183	289	456
1948.....	836	1 257	¹ 349	569	² 122	³ 165	⁴ 365	523

¹ Fordeler seg på 158 av de 680 verjeråd. ² Herav 40 fra det tidligere Aker herred.
³ Herav 47 fra det tidligere Aker herred. ⁴ Fordeler seg på 44 av de 64 verjeråd.

Tabell 2. Årsaken til verjerådets inngrep.

	Barn i saker som skyldes (helt eller delvis) forholdene i hjemmet			Barn i saker som skyldes (utelukkende) barnets eget forhold		
	Gutter	Piker	I alt	Gutter	Piker	I alt
Riket:						
1939.....	336	229	565	993	110	1 103
1941.....	463	342	805	1 452	265	1 717
1946.....	386	304	690	862	176	1 038
1947.....	265	254	519	639	85	724
1948.....	274	206	480	686	91	777
Bygder:						
1939.....	204	133	337	369	45	414
1941.....	258	199	457	576	110	686
1946.....	216	185	401	346	89	435
1947.....	165	150	315	256	33	289
1948.....	153	121	274	261	34	295
Oslo:						
1939.....	36	22	58	147	16	163
1941.....	51	26	77	195	54	249
1946.....	35	32	67	166	26	192
1947.....	22	42	64	102	17	119
1948.....	24	22	46	101	18	119
Andre byer:						
1939.....	96	74	170	477	49	526
1941.....	154	117	271	681	101	782
1946.....	135	87	222	350	61	411
1947.....	78	62	140	281	35	316
1948.....	97	63	160	324	39	363

Tabell 3. Beslutningene.

	Riket		Bygder		Oslo		Andre byer	
	Gutter	Piker	Gutter	Piker	Gutter	Piker	Gutter	Piker
A. Beslutninger om barn.								
1. Bortsatte i alt	226	171	97	83	37	30	92	58
— i tvangsskole...	23	7	1	—	15	6	7	1
— i skolehjem ...	67	34	31	16	5	5	31	13
— i barnehjem ...	72	59	22	16	13	16	37	27
— i familie	52	56	37	43	2	3	13	10
— i arbeid	9	11	6	6	—	—	3	5
— ellers	¹ 3	² 4	—	2	2	—	1	2
2. Henstilling om at barnet skal refses	60	5	26	5	4	—	30	—
3. Alvorlig advarsel og formaning til barnet	495	41	164	13	80	7	251	21
4. Ingen ³	179	80	127	54	4	3	48	23
I alt	960	297	414	155	125	40	421	102
	Saker		Saker		Saker		Saker	
B. Beslutninger om foreldre eller hjem								
	236		166		9		61	
1. Foreldrene (forsørgerne) tildeles alvorlig advarsel og formaning	151		102		5		44	
2. Foreldrene (forsørgerne) berøvet foreldremakten	64		56		1		7	
3. Tilsyn med hjemmet ⁴ .	21		8		3		10	

¹ 2 i pleiehjem for åndssvake og 1 uoppgitt. ² 2 i pleiehjem for åndssvake, 1 i mødrehjem og 1 uoppgitt. ³ Bare alvorlig advarsel og formaning til foreldrene (forsørgerne). ⁴ Med hjemmets samtykke (uten annet inngrep).

Tabell 4. Barn i forpleining ved årets utgang.

	I familie	I arbeid eller tjeneste	I barnehjem	I skolehjem	I tvangsskole	Ellers	I alt i forpleining
Riket	I alt .	1 191	137	887	402	42	2 704
	Gutter	590	74	406	229	¹ 28	1 356
	Piker	601	63	481	173	² 17	1 348
Bygder	I alt .	628	82	365	183	28	1 297
	Gutter	311	46	183	111	21	679
	Piker	317	36	182	72	7	618
Oslo	I alt .	228	10	285	96	19	³ 641
	Gutter	118	2	133	45	12	311
	Piker	110	8	152	51	7	330
Andre byer	I alt .	335	45	237	123	14	766
	Gutter	161	26	90	73	6	366
	Piker	174	19	147	50	8	400

¹ 23 i pleiehjem for åndssvake, 2 i gamlehjem, 2 på sykehus og 1 uoppgitt. ² 12 i pleiehjem for åndssvake, 1 i rednings- og vernehjem, 1 på mødrehjem, 2 på sykehus og 1 uoppgitt. ³ Herav 59 fra det tidligere Aker herred (35 gutter og 24 piker).

Skilsmisser i 1948.

Tabell 1. Tallet på skilsmisser og separasjoner 1939—1948.

	1948	1947	1946	1945	1944	1943	1942	1941	1940	1939
1. Separasjoner (bevilling og dom)	⁴ 1 922	2 081	1 975	1 843	1 791	1 473	1 125	1 067	912	1 252
2. Skilsmisser i alt	2 129	2 236	2 064	¹ 1 917	1 540	1 303	1 200	1 106	965	1 149
3. Skilsmissebevillinger	1 338	1 428	1 192	1 065	938	752	719	728	668	833
4. Skilsmisser ved sivil dom	790	807	871	851	602	547	479	378	297	311
5. Skilsmisser ved straffedom ³	1	1	1	1	0	4	2	0	0	5
6. Skilsmisser (l. § 43 l. l.) etter forutgående legal separasj.	1 223	1 304	1 060	965	838	701	635	638	625	682
7 Do. i pst. av gj.snittet av 5 forutgående års separasj. ¹	66.7	79.5	72.6	75.7	71.9	62.6	57.0	57.2	55.0	62.4
8. Separasjoner i promille av bestående ekteskap ^{2,3}	³ 2.87 ³ 3.17	3.08	2.94	2.90	2.43	1.89	1.82	1.61	2.28	

¹ Se Statistiske Meddelelser 1935, s. 300 flg. ² Beregnet antall ekteskap. ³ Foreløpige tall. ⁴ Herav 690 ved dom. ⁵ Rettet.

Tabell 2. Skilsmisser (sivile) i 1948 fordelt etter rettslig karakter.

Lovbestemmelser om skilsmisser (l. nr. 2 av 31 mai 1918, jfr. l. nr. 13 av 25 juni 1937)	I alt	Bevilling			Dom	
		Sk.m. begjært av			Sk.m. begjært av:	
		man- nen	hus- truen	begge	man- nen	hus- truen
L. § 43, 1. punkt	631	—	—	631	—	—
L. § 43, 2. punkt	592	51	95	280	88	78
L. § 43, 2. ledd	478	33	48	200	89	108
L. §§ 45—47	20	—	—	—	4	16
L. § 48	355	—	—	—	146	209
L. §§ 49—52	19	—	—	—	—	19
L. § 53	33	—	—	—	18	15
Tilsammen ¹	2128	84	143	1 111	345	445

¹ Ikke skilsmisse ved straffedom.

Tabell 3. Skilsmisser (sivile) i 1948 fordelt etter hustruens skilsmissealder og ekteskapets varighet.

Skm.alder (år)	Ekteskapets varighet (år)										I alt	Herav barn- løse
	1-2	Herav barn- løse	3-5	Herav barn- løse	6-10	Herav barn- løse	11-20	Herav barn- løse	Minst 21	Herav barn- løse		
Under 25	43	18	111	21	16	4	—	—	—	—	170	43
25—34	60	37	293	134	434	119	127	9	—	—	914	299
35—44	10	8	49	25	146	77	378	86	57	5	640	201
45—54	2	2	5	5	25	14	94	37	176	17	302	75
Minst 55	—	—	2	2	6	6	15	9	79	12	102	29
I alt	115	65	460	187	627	220	614	141	² 312	34	³ 2128	647

¹ Herav 238 16—20 år. ² Herav 159 minst 26 år. ³ Ikke skilsmisse ved straffedom.

Tabell 4. Skilsmisser (sivile) i 1948 fordelt etter barnetallet.¹
Med antall barn:

	0	1	2	3	4	5	6	Minst 7	I alt
Absolutte tall	647	806	421	134	54	32	19	15 ²	2128
Pst. av det hele antall ...	30.4	37.9	19.8	6.3	2.5	1.5	0.9	0.7	100.0

¹ Antall barn i de oppløste ekteskap var i det hele 2 654. ² Ikke skilsmisse ved straffedom.

Drukkenskapsforseelser i 1. kvartal 1949.

	Bygdene ¹	Byene ¹	Byene uten Oslo	Oslo ¹	Byer med br.vins-oms. ^{1,2}	Samme uten Oslo	Byer uten br.vins-omsetn. ²	Lovlig alkoholforbruk
1949. 1. kv....	893	7 889	4 421	3 468	6 809	3 341	1 080	1000 l. ³ 1 450
1948. 4. » ...	1 138	9 047	4 917	4 130	8 015	3 885	1 032	2 010
— 3. » ...	1 217	10 225	5 494	4 731	9 083	4 352	1 142	1 923
— 2. » ...	1 162	9 646	4 996	4 650	8 505	3 855	1 141	1 865
— 1. » ...	1 003	7 469	3 879	3 590	6 439	2 849	1 030	1 549
1947. 4. » ...	1 051	8 619	4 802	3 817	7 294	3 477	1 325	2 064
— 3. » ...	1 261	10 366	5 576	4 790	9 156	4 366	1 210	1 979
— 1. » ...	1 048	6 812	4 106	2 706	5 929	3 223	883	1 546
1939. 1. » ...	1 138	7 123	3 838	3 285	6 316	3 031	807	—
1938. 1. » ...	1 192	7 393	3 917	3 476	6 537	3 061	856	—

	1949 1. kv.	1948			1949 1. kv.	1948	
		4. kv.	1. kv.			4. kv.	1. kv.
Byer.							
Halden	34	48	60	Egersund	40	20	19
Sarpsborg	74	85	80	Sandnes	42	29	42
*Fredrikstad	218	198	120	*Stavanger	352	496	401
*Moss	88	92	68	Skudeneshavn	—	—	—
Son	—	7	—	Kopervik	8	11	6
Hvitsten	—	—	—	Haugesund	116	81	137
Drøbak	4	3	1	*Bergen	1 004	965	715
*Oslo	3 468	4 130	3 590	Florø	15	—	15
*Hamar	52	109	40	Ålesund	118	89	89
Kongsvinger	15	17	8	Molde	13	17	17
*Lillehammer	51	33	26	Kristiansund	63	43	87
*Gjøvik	41	35	20	*Trondheim	448	570	525
Hønefoss	22	23	29	Levanger	9	2	2
*Drammen	148	219	124	Steinkjer	12	31	11
Holmsbu	—	—	—	Namsos	4	16	12
*Kongsberg	53	53	31	Brønnøysund	1	—	—
Svelvik	1	—	—	Mosjøen	4	12	13
Holmestrand	15	14	7	Mo	24	10	13
*Horten	61	84	32	*Bodø	33	48	34
Åsgårdstrand	—	3	—	*Narvik	96	108	110
*Tønsberg	93	163	110	Svolvær	15	9	14
*Sandefjord	68	108	24	Harstad	37	43	50
*Larvik	50	67	40	*Tromsø	134	128	118
Stavern	—	1	—	Hammerfest	10	31	8
Kragerø	18	10	8	Vadsø	2	4	8
Langesund	3	5	1	Vardø	4	9	12
Stathelle	4	1	—				
Brevik	5	4	4	Byene	7 889	9 047	7 469
Porsgrunn	82	55	63	Bygdegrupper.			
Skien	143	188	138	Østfold	56	142	88
Notodden	38	40	31	Akershus	149	201	222
Risør	9	6	3	Hedmark	85	127	88
Tvedestrand	10	11	1	Opland	53	63	65
*Arendal	122	182	143	Buskerud, Vestfold	76	83	49
Grimstad	29	9	13	Telemark	78	97	74
Lillesand	3	4	1	Agder	32	50	35
*Kristiansand	229	227	168	Rogaland	66	87	83
Mandal	23	33	13	Hordaland—Møre			
Farsund	1	4	2	Romsdal	146	142	116
Flekkefjord	10	4	12	Trøndelag	63	71	79
				Nord-Norge	89	75	104
				Bygdene	893	1 138	1 003

* Betyr at byen har (lovlig) brennevinssalg. ¹ Av Aker politidistrikt ble fra 1/1—48 Aker herred innlemmet i Oslo by. En kan regne med ca. 125 forseelser i Aker herred pr. kvartal umiddelbart før innlemmingen. ² Etter ordningen i siste kvartal. ³ Foreløpige tall.

Sammendrag av månedsoppgaver innsendt fra private aksjebanker.

De rapporterende banker har ca. 98 % av forvaltningskapitalen	Febr. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949
	62 banker	62 banker	62 banker	60 banker	60 banker	60 banker
A k t i v a .						
Kassebeholdning	1 000 kr. 66 696	1 000 kr. 68 587	1 000 kr. 72 952	1 000 kr. 68 005	1 000 kr. 71 320	1 000 kr. 69 184
—»— på postgiro	7 287	5 774	6 688	4 672	6 708	8 670
Utenlandske sedler og mynter	1 668	989	892	960	934	924
Innestående i Norges Bank	1 281 962	1 019 646	914 379	741 546	867 774	884 403
Fordringer på innenl. aksjebanker	335 107	244 978	229 726	204 665	215 784	225 729
—»— » — sparebanker	38 322	17 234	18 391	23 216	20 183	18 862
—»— » — andre banker	8 428	25 115	21 625	36 115	45 992	41 829
—»— » utenl. banker — nostro	82 620	80 105	69 794	98 615	83 825	87 691
—»— » — — — loro	10 953	5 483	7 856	8 433	8 716	12 091
Debitorer i utenlandsk mynt	80 901	87 615	70 507	90 080	89 021	94 354
Statsveksler	991 050	921 550	876 050	821 300	758 750	740 200
Ihendehaverobligasjoner o. likn.	822 667	955 685	990 615	971 333	978 172	972 807
Aksjer	40 100	42 221	42 407	41 877	41 542	41 573
Pantobligasjoner	398 351	455 236	464 711	473 747	475 704	491 388
Innenlandske veksler (inkl. rekambio) ...	159 053	173 227	183 775	193 047	179 835	177 845
Vekselobligasjoner og gjeldsbrev	250 536	281 559	288 320	296 506	305 101	312 595
Diverse debitorer, kassekreditt	1 119 877	1 303 719	1 331 652	1 373 596	1 389 915	1 403 520
Utenlandske veksler og sjekker	6 713	31 925	33 483	31 962	37 234	31 792
Løpende remburser	91 665	103 340	95 373	124 992	122 232	124 772
Bankbygn. eller aksjer i fast eiendom ...	21 986	22 108	22 109	22 302	21 984	21 988
Inventar	607	754	818	856	423	448
Overtatt fast eiendom	353	607	816	592	645	644
Egne aksjer i egen besittelse	53	48	49	41	30	30
Omkostninger	8 205	47 958	55 084	26 692	4 621	8 958
I regning med hovedktr., filial eller avd. .	12 130	11 070	11 379	2 378	22 123	11 757
Andre debetposter	10 795	13 983	16 989	14 731	11 156	10 930
	5 848 085	5 920 516	5 826 440	5 672 259	5 759 724	5 794 984
P a s s i v a .						
Aksjekapital	190 536	191 036	191 036	191 775	191 775	191 775
Fond	108 079	108 135	108 135	112 052	115 771	115 776
Udisponert overskudd	6 994	6 989	6 989	8 026	6 856	6 856
Ansvarlig lånekapital	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Ikke hevet utbytte	2 705	822	777	3 817	8 501	2 682
Innskudd fra almenheten på anfordr.	2 482 253	2 409 974	2 381 111	2 015 038	2 254 365	2 231 232
—»— » —» — termin	9 122	7 114	7 114	7 139	7 130	7 181
—»— » —» — oppsigelse	1 769 659	1 837 490	1 839 541	1 863 945	1 915 723	1 943 870
I regning med Norges Bank	25	67	82	9	63	47
» » » aksjebanker	332 368	251 627	222 382	207 846	214 137	213 060
» » » sparebanker	435 411	445 286	431 077	407 120	420 290	426 547
» » » andre banker	27 938	29 228	18 833	16 449	18 884	19 438
» » » utenl. banker — nostro	9 693	9 059	9 239	7 732	14 191	14 333
» » » » — loro	102 994	96 759	99 697	101 927	113 573	114 342
Kreditorer i utenlandsk mynt	101 183	127 616	119 313	116 792	118 017	119 749
Lån i Norges Bank	—	—	—	—	—	—
» » aksjebanker	—	1 000	200	—	—	—
» » sparebanker	—	—	—	—	—	—
Rediskonteringer innenlands	—	—	—	—	—	—
—»— utenlands	1 254	1 661	1 158	1 082	881	882
Aksept, egen regning	—	—	—	—	—	—
—»— andres regning	810	2 500	2 271	1 788	1 066	1 160
Postremisser	43 595	48 887	49 720	248 302	49 505	45 519
Adv. sjekker, inkasso, diverse kreditorer ...	64 931	80 000	80 608	92 591	83 021	93 508
Løpende remburser	113 800	133 743	114 668	184 813	176 196	190 276
Pantegj. i bankbygn. el. overt. fast eiend. .	370	370	722	371	389	370
Renter, diskonto m. v.	14 541	97 706	103 774	45 857	10 588	15 807
I regning med hovedktr., filial eller avd. ...	1 101	960	5 713	894	993	1 246
Andre kreditposter	22 623	26 287	26 080	30 691	31 609	33 128
	5 848 085	5 920 516	5 826 440	5 672 256	5 759 724	5 794 984
Bevilget kassekreditt	1 640 239	1 735 070	1 755 320	1 763 303	1 804 322	1 857 152
Utnyttet —»—	1 028 737	1 158 245	1 179 616	1 204 650	1 231 853	1 256 134

Sammendrag av månedsoppgaver innsendt fra større sparebanker.

De rapporterende banker har ca. 78 % av forvaltningskapitalen	Febr. 1948	Okt. 1948	Nov. 1948	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949
	157 banker	157 banker	157 banker	157 banker	157 banker	157 banker
A k t i v a .						
Kassebeholdning	1000 kr. 31 716	1000 kr. 31 525	1000 kr. 31 159	1000 kr. 32 037	1000 kr. 39 742	1000 kr. 33 207
—»— på postgiro	264	460	583	387	382	484
Utenlandske sedler og mynter	228	113	110	116	1 083	122
Innestående i Norges Bank	102 654	92 077	78 223	88 148	95 641	77 633
Innest. i og i regn. med aksjebanker	246 658	248 902	243 365	218 331	234 173	241 654
» » » » » sparebanker	39 467	37 768	37 885	35 369	38 052	34 855
» » » » » andre banker	—	—	—	—	—	—
» » » » » utenlandske banker	3 268	2 256	1 197	2 891	2 179	1 327
Statsveksler	662 750	665 800	671 700	653 600	653 850	639 650
Ihendehaverobligasjoner	1 278 733	1 270 855	1 273 608	1 265 153	1 282 495	1 304 872
Aksjer	24 928	25 119	25 099	25 128	25 075	25 109
Pantobligasjoner	535 431	576 783	581 542	588 778	593 250	598 984
Veksler	30 662	30 039	31 137	32 066	32 294	32 580
Vekselobligasjoner og gjeldsbrev	280 470	312 069	314 429	316 834	318 270	320 066
Kassekreditt og andre utlån	251 659	291 279	296 822	308 854	304 682	305 952
Faste eiendommer og inventar	22 068	22 551	22 550	23 047	22 944	22 990
Konto for omkostninger m. v.	4 377	27 752	31 497	22 881	3 248	5 859
Andre debetposter	8 671	10 127	11 475	10 419	5 753	6 354
	3 524 004	3 645 475	3 652 381	3 624 039	3 653 113	3 651 698
P a s s i v a .						
Egne fond	197 042	196 337	196 337	195 346	195 633	195 717
Innskudd: anfordring	503 635	541 252	546 318	529 107	543 169	519 559
» termin	—	—	—	—	—	—
» sp.vilk. og 6 mndr. oppsigelse ..	2 671 008	2 727 566	2 722 787	2 745 498	2 789 508	2 810 573
I regning med Norges Bank	—	—	—	—	—	9
» » » innenl. aksjebanker	31 577	13 123	12 753	17 068	13 390	13 689
» » » » sparebanker	69 868	68 860	68 809	66 328	66 520	63 582
» » » » andre banker	899	123	556	669	513	590
» » » utenl. banker	56	49	105	53	119	56
Egne lån og rediskonteringer	—	—	—	—	300	—
Andre kreditorer i løpende regning	14 119	10 270	10 195	6 131	10 340	11 306
Postremisser og adviserte sjekker	6 358	6 803	7 071	17 848	8 404	7 513
Konto for renter, diskonto m. v.	15 116	66 351	71 674	33 248	10 651	15 999
Andre kreditposter	14 326	14 741	15 776	12 743	14 566	13 105
	3 524 004	3 645 475	3 652 381	3 624 039	3 653 113	3 651 698
Bevilget kassekreditt	349 984	396 664	401 095	397 854	416 618	401 244
Utnyttet —»—	248 515	278 870	286 117	302 340	295 049	293 068

Geografisk fordeling av innskuddene ved utgangen av måneden.

Sparebanker	Antall	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949	Private Aksjebanker	Ant.	Des. 1948	Jan. 1949	Febr. 1949
Oslo	3	1000 kr. 583 264	1000 kr. 602 635	1000 kr. 599 744	Oslo	11	1000 kr. 2 275 134	1000 kr. 2 470 710	1000 kr. 2 456 138
Østlandet Byer	12	358 669	364 246	367 504	Østfold	15	305 280	306 586	315 376
—»— Bygder	34	628 210	640 611	635 735	Buskerud				
Oplandet Byer	3	47 172	46 884	47 482	Vestfold				
—»— Bygder	17	230 312	236 600	236 163	Hedmark	6	62 995	65 624	65 917
Sørlandet Byer	14	218 855	221 958	222 271	Opland				
—»— Bygder	12	117 441	118 219	117 453	Telemark	7	111 172	119 300	117 192
Vestlandet Byer	9	391 086	393 736	393 272	Agder				
—»— Bygder	25	258 331	262 081	264 520	Vestlandet	14	957 556	1 034 467	1 051 244
Trøndelag Byer	5	149 933	152 004	151 909					
—»— Bygder	10	105 120	105 812	105 584					
Nord-Norge Byer	5	98 585	99 805	99 966					
—»— Bygder	8	87 627	88 086	88 529					
I alt Byer	51	1 847 564	1 881 268	1 882 148	Trøndelag	7	173 988	180 531	176 416
— Bygder	106	1 427 041	1 451 409	1 447 984	Nordland				
					Troms				
I alt	157	3 274 605	3 332 677	3 330 132	I alt	60	3 886 125	4 177 218	4 182 283

Statsregnskapets månedsoppgjør for enkelte større

	Kap	Budsjett- år	Bevilget budsjett				
				Jul.-juni	Jul.-april.	Jul.	Aug.
1. Ordinær skatt på formue og inntekt.	2001	{ 1947/48 1948/49	{ 375 000 500 000	476 675	390 383 554 174	18 031 37 324	28 187 22 528
2. Tilleggsatt på formue (Ekstraord. form. skatt)	2002	{ 1947/48 1948/49	{ 12 000 16 000	17 997	14 035 14 308	673 987	325 291
3. Skatt på inngangspenger	2003	{ 1947/48 1948/49	{ 20 000 18 000	22 640	18 756 17 301	1 732 1 889	1 448 1 415
4. Særskilt skatt på inntektsstigning	2004	{ 1947/48 1948/49	{ 5 000 3 000	3 076	2 522 1 960	720 83	111 42
5. Arveavgift	2005	{ 1947/48 1948/49	{ 9 000 12 000	29 219	26 335 13 552	1 781 1 098	3 137 639
6. Motorvognskatt	2006	{ 1947/48 1948/49	{ 3 000 5 000	5 636 ¹	5 639 5 580	300 281	160 ¹ 80
7. Tollinntekter	2011	{ 1947/48 1948/49	{ 185 000 170 000	181 924	166 288 143 506	29 030 19 789	15 131 8 756
8. Laste- og fyravgifter	2012	{ 1947/48 1948/49	{ 3 000 3 000	3 893	3 255 3 472	358 321	375 308
9. Overskudd av A/S Vinmonopolets drift.	2013	{ 1947/48 1948/49	{ 60 000 17 000	70 000	70 000 22 000	30 000 -	- -
10. Brennevinomssetningsavgift.	2015	{ 1947/48 1948/49	{ 33 000 44 000	45 443	37 843 38 334	3 600 3 800	4 250 4 687
11. Skjenkeavgift	2016	{ 1947/48 1948/49	{ 12 500 8 000	16 390	13 388 6 483	2 113 1 748	1 456 850
12. Brennevinstilvirkingsavgift.	2017	{ 1947/48 1948/49	{ 22 000 27 000	27 557	21 694 21 825	2 233 2 723	1 610 2 156
13. Ølavgift	2019	{ 1947/48 1948/49	{ 23 000 21 000	32 108	26 829 23 492	3 344 3 017	4 008 3 734
14. Sjokolade- og sukker- vareavgift.	2020	{ 1947/48 1948/49	{ 21 000 25 000	27 781	21 827 25 578	1 674 1 871	1 905 2 911
15. Tobakkstempelavgift	2021	{ 1947/48 1948/49	{ 80 000 86 000	84 962	70 525 67 021	5 749 6 006	7 298 9 926
16. Omsetn. avgift av kull- syreholdige alkoholfrie drikkevarer og fruktvin.	2022	{ 1947/48 1948/49	{ 8 000 10 000	8 276	6 426 5 999	856 1 069	1 182 999
17. Omsetningsavgift av visse varer.	2024	{ 1947/48 1948/49	{ 20 000 25 000	25 090	21 212 22 055	1 840 1 635	1 828 1 693
18. Midlert. omsetnings- avgift til kriseformål.	2026	{ 1947/48 1948/49	{ 325 000 385 000	450 826	379 645 356 257	50 998 34 507	43 244 33 611
19. Fyrstikkavgift	2027	{ 1947/48 1948/49	{ 4 000 5 000	5 315	4 873 2 839	322 516	397 -
20. Krisetilleggsavgift på brennevin og vin	2028	{ 1947/48 1948/49	{ 160 000 205 000	195 334	161 334 174 466	8 900 17 500	18 295 21 015
21. Krisetilleggsavgift på øl	2029	{ 1947/48 1948/49	{ 22 000 22 000	26 179	21 922 19 490	2 491 2 488	3 263 3 082
22. Krisetilleggsavgift på tobakkvarer	2030	{ 1947/48 1948/49	{ 57 000 90 000	71 282	55 885 76 812	4 670 8 793	4 543 935
23. Veiavgifter	2061	{ 1947/48 1948/49	{ 49 450 52 000	60 501	49 299 56 716	7 722 3 145	4 834 9 073
24. Renter av statens kon- tantbeholdning og ute- stående fordringer.	2812	{ 1947/48 1948/49	{ 2 000 2 500	2 088	1 577 2 509	97 366	56 37
25. Avdrag på utestående fordringer.	3121	{ 1947/48 1948/49	{ 3 000 3 000	12 080	3 303 4 123	1 324 279	36 19
Sum 1—25		{ 1947/48 1948/49	{ 1 513 950 1 754 500	1 903 005	1 594 795 1 679 852	180 558 151 235	147 079 128 787
26. Statsbanene, over- skudd. ²	1101	{ 1947/48 1948/49	{ ÷ 84 094 ÷ 75 223	÷ 80 256	÷ 65 233 3 ÷ 39 369	÷ 499 1 766	÷ 2911 749
27. Postverket, overskudd ²	1102	{ 1947/48 1948/49	{ 2 500 500	3 936	5 277 3 584	57 ÷ 1 030	840 ÷ 636
28. Telegrafverket, over- skudd ²	1103	{ 1947/48 1948/49	{ 5 000 5 000	9 515	9 209 2 094	3 577 2 990	817 ÷ 683

¹ Tabellen er utarbeidd etter foreløpige månedsrapporter og viser de nettobeip—avrundet—som (beregnete) tollinntekter og laste- og fyravgifter. ² Renter av Statens kapital regnet med blant utgiftene.

inntektsposter (i 1000 kr.). Foreløpige oppgaver.¹

Regnskap									
Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni
43 023	29 080	57 777	53 053	29 082	26 148	69 810	36 192	52 020	34 272
98 904	48 051	106 201	49 669	33 413	25 350	86 967	45 767		
465	198	1 520	3 641	1 352	903	2 259	2 699	2 265	1 697
476	919	1 450	1 907	964	3 197	2 777	1 340		
1 534	2 156	2 262	2 041	1 753	1 937	2 036	1 857	1 920	1 964
1 608	1 853	1 919	1 830	1 559	1 727	1 781	1 720		
57	145	108	443	119	54	443	322	273	281
444	216	251	179	63	497	68	117		
2 407	4 553	4 924	2 481	2 420	1 911	857	1 864	1 127	1 757
1 095	802	958	3 150	2 802	1 026	1 075	907		
⁵ 518	1 199	871	857	560	412	390	372	⁵ 319	⁵ 406
94	125	849	2 093	827	492	436	303		
13 180	26 322	10 260	10 143	23 036	9 883	6 736	22 517	7 902	7 734
9 712	21 140	9 112	11 212	22 413	9 425	11 400	20 547		
312	336	291	327	266	314	257	419	323	320
335	357	351	373	313	349	421	344		
-	-	-	-	-	-	-	40 000	-	-
-	-	-	-	-	-	-	22 000		
3 600	3 600	3 500	3 400	5 600	3 000	3 293	4 000	3 900	3 700
3 500	3 500	4 000	3 500	6 000	2 900	2 900	3 547		
1 780	1 381	1 242	1 143	1 445	1 034	1 147	647	1 313	1 689
700	499	443	411	428	376	413	615		
537	3 266	2 344	2 663	3 139	2 821	1 546	1 535	2 676	3 187
3 184	2 803	1 093	2 830	2 792	1 784	1 019	1 441		
3 953	2 464	1 880	2 156	3 901	1 393	1 520	2 210	2 329	2 950
2 843	1 899	1 703	1 681	2 778	1 243	1 480	3 114		
1 377	2 139	2 527	2 448	2 290	2 289	2 537	2 641	2 719	3 235
1 675	2 620	3 015	2 604	2 768	2 777	2 424	2 913		
6 306	7 347	7 074	8 155	7 987	7 690	7 018	5 901	7 900	6 537
5 397	5 275	7 777	7 503	6 591	6 283	5 854	6 409		
1 129	537	355	423	486	362	474	622	764	1 086
706	368	440	490	483	493	544	407		
2 466	2 647	2 374	2 049	1 931	1 984	1 812	2 281	1 856	2 022
2 035	2 469	2 441	2 821	2 279	2 112	2 566	2 074		
35 792	36 022	37 121	35 933	39 082	39 434	27 337	34 682	35 153	36 028
33 642	35 319	35 832	36 819	39 458	38 510	34 921	33 638		
300	344	368	586	611	484	423	1 038	442	-
152	363	357	713	-	276	458	4		
16 300	15 900	16 000	14 700	25 500	13 500	13 639	18 600	16 400	17 600
15 900	16 600	17 600	15 700	28 000	12 600	13 900	15 651		
3 199	2 054	1 617	1 846	3 202	1 160	1 250	1 840	1 879	2 378
2 313	1 636	1 391	1 429	2 338	1 016	1 237	2 560		
5 590	5 636	5 170	6 083	6 114	5 154	5 946	6 979	7 337	8 060
9 220	8 461	8 589	8 682	8 225	9 175	7 636	7 096		
4 845	8 319	914	5 730	6 739	5 025	3 942	1 229	5 021	6 181
5 217	5 608	7 147	6 645	5 257	2 660	4 570	7 394		
359	76	92	510	83	100	46	158	174	337
541	292	134	491	60	165	430	÷ 7		
377	371	46	604	210	131	98	106	41	8 736
25	97	351	2 133	278	639	29	273		
149 406	156 092	160 637	161 415	166 958	127 123	154 816	190 711	156 053	152 157
199 718	161 272	213 404	164 865	170 089	125 072	185 306	130 194		
÷ 6 738	÷ 6 204	÷ 7 557	÷ 7 332	÷ 9 483	÷ 10 779	÷ 4 932	÷ 8 798	÷ 7 079	÷ 7 944
÷ 7 907	÷ 5 574	÷ 8 630	÷ 8 110	÷ 5 114	÷ 6 549				
÷ 564	1 097	1 103	2 426	÷ 861	747	÷ 235	667	÷ 134	÷ 1 207
÷ 592	36	1 220	4 447	÷ 1 016	698	730	÷ 273		
÷ 1 742	2 319	÷ 645	÷ 999	3 263	÷ 210	÷ 613	÷ 3 442	1 477	÷ 1 171
÷ 1 322	1 721	÷ 381	÷ 328	2 484	430	÷ 2 817			

Imånedens løp er innbetalt på vedkommende konti, unntatt kap. 2011 og 2012 som viser henholdsvis 1. og 2. juli-februar. ⁴ Juli-mars. ⁵ Tallet er rettet etter oppgave fra Finansdepartementet.

Trafikk, inntekter og utgifter ved Telegrafverket og Postverket.

Telegrafverket.	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Antall telegr. (i 1000)	1 948											
til innlandet . .	389	407	445	430	597	543	557	492	497	506	421	671
til utlandet . .	51	49	50	54	54	62	59	52	56	66	57	71
fra utlandet . .	60	58	62	62	66	69	67	65	64	65	65	71
Tils.	500	514	557	546	717	674	683	609	617	637	543	822
Antall rikstelefon-samtaler (i 1000)	2 671	2 566	2 792	2 962	2 840	3 117	3 130	3 115	3 055	3 019	2 902	2 927
Inntekter (i 1000 kr.)	10 242	8 033	8 199	10 677	9 053	9 938	11 113	8 544	8 513	10 834	8 552	9 058
Stasj. bruttoinntekt	1 687	1 669	1 636	1 641	1 670	1 698	1 627	1 462	1 591	1 685	1 690	1 649
Herav Oslo telefon	1 042	7 833	7 887	10 477	8 853	9 492	10 913	8 344	8 391	10 634	8 352	8 708
Nettoinntekt . . .	6 779	8 043	8 500	7 035	7 375	10 662	7 922	9 027	9 713	8 913	8 734	9 034
Driftsutgifter . . .	1 949											
Antall telegr. (i 1000)	348	391	391									
til innlandet . .	54	56	63									
til utlandet . .	62	66	70									
Tils.	464	513	524									
Antall rikstelefon-samtaler (i 1000)	2 684	2 637	3 041									
Inntekter (i 1000 kr.)	10 527	8 337	7 831									
Stasj. bruttoinntekt	1 693	1 697	358									
Herav Oslo telefon	10 327	8 187	7 424									
Nettoinntekt . . .	7 842	7 757	10 240									
Driftsutgifter . . .	1 948											
Sendte bokførte sendinger fra postkontorene (i 1000) . .	1 421	1 446	1 501	1 511	1 316	1 439	1 208	1 232	1 486	1 566	1 662	2 069
Inntekter (i 1000 kr.)	7 212	6 939	6 523	7 080	5 911	7 284	6 069	6 263	6 735	7 084	7 789	11 977
Driftsutg. —→	8 073	6 192	6 758	6 413	6 045	8 491	7 099	6 899	7 327	7 048	6 569	7 530
Overskudd —→	÷ 861	747	÷ 235	667	÷ 134	÷ 1207	÷ 1030	÷ 636	÷ 592	36	1 220	4 447
Sendte bokførte sendinger fra postkontorene (i 1000) . .	1 436	1 553	1 734	1 344								
Inntekter (i 1000 kr.)	7 158	7 210	8 049	6 231								
Driftsutg. —→	8 174	6 512	7 319	6 504								
Overskudd —→	÷ 1016	698	730	÷ 273								

Salg av øl i 1948 og 1949
i forskjellige klasser.¹Salg av brennevin, gjær- og
sulfittsprit og etylleter i 1948 og 1949.¹

Måneder	Inntil 2.50 volumpst. alkohol		Fra 2.50—4.75 volumpst. alkohol		Fra 4.75—7.00 volumpst. alkohol		Alminnelig brennevin		Gjær- og sulfittsprit		Etylleter	
	1948		1948		1948		1948		1948		1948	
	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Kg.	Kg.
Januar .	1 430	1 325	22 258	18 035	170	333	0	547 114	766 686	770 634	3 873	6 574
Februar .	1 762	1 760	24 262	23 785	72	679	0	248 953	843 225	783 522	3 694	7 297
Mars .	2 376	1 840	35 200	16 150	103	27 305	0	122 382	625 930	375 410	3 743	7 617
April .	3 546		35 990		311		0		717 765		5 294	
Mai .	3 836		45 466		302		0		646 651		595	
Juni .	3 769		47 777		204		0		804 815		3 431	
Juli .	4 565		59 260		493		0		734 491		0	
August .	3 391		44 642		346		0		989 080		260	
September .	1 639		32 064		459		0		896 230		5 375	
Oktober .	1 434		28 693		325		43 277		849 740		4 223	
November .	1 523		27 887		872		462 720		727 539		4 212	
Desember .	2 029		47 941		262		592 021		778 817		3 096	
I alt	31 300		451 440		3 919		1098 018		9380 969		37 796	

¹ Oppgavene gjelder tilvirkingen av alminnelig brennevin, for de øvrige grupper kvantum levert fra fabrikkene.

Statistisk Sentralbyrås bibliotek.

Tilvekst januar—mars 1949.

Bøker.

- Allen, Edward D. og Brownlee, O. H. Economics of public finance. N. Y. 1947. 535 s.
- Andrus, J. Russell. Burmese economic life. Stanford, Cal. 1947. 362 s.
- Arnesen, Arne. Klassifikasjon etter Melvil Deweys system. Oslo, 1947. 85 s.
- Bang, Hans. Hvad man kan trekke fra i selvangivelsen, 12. oppl. Oslo, 1949. 137 s.
- Barret, F. L'évolution du capitalisme japonais. Paris, 1945—47. 3 b.
- Bauer, Fritz. Økonomisk nyorientering. Kbh. 1945. 184 s.
- Bauer, P. T. The rubber industry, a study in competition and monopoly. Lond. 1948. 404 s.
- Bogen, Hans S. I. A/S Framnæs mekaniske værksted 1898—1948. Oslo, 1948. 328 s.
- Böhler, Eugen. Grundlehren der Nationalökonomie, 2. Aufl. Bern, 1948. 286 s.
- Canada. Dominion bureau of statistics. Trade of Canada. Statistical classification. Imports, in effect Jan. 1, 1944 with amendments to July 1, 1948. Ottawa, 1948. 148 + 56 s.
- Canada. Interdepartemental working committee on the classification of industry. Standard classification of industries. Ottawa, 1946. 71 s.
- Chamberlin, William Charles. Economic history of Iceland through world war II. N.Y. 1947. 141 s.
- Chatterjee, Atul Chandra. The new India. Lond. 1948. 201 s.
- Clark, John Maurice. Alternative to serfdom. N. Y. 1948. 153 s.
- Clark, Victor Selden. Who's who in economics. N. Y. 1948. 1 b. microfilm.
- Cole, G. D. H. og Postgate, Raymond. The common people 1746—1946, 2 ed. Lond. 1946. 742 s.
- Cole, G. D. H. A short history of the British working-class movement 1789—1947. Lond. 1948. 500 s.
- Commission on hospital care. N. Y. Hospital care in the United States. N. Y. 1947. 631 s.
- Dahlggaard, Lauge. Jernmalm, jern og staal. Kbh. 1949. 154 s.
- Danmark. Boligministeriets huslejeudvalg I af 1948. Den fremtidige huslejepolitik. Betænkning. Kbh. 1948. 186 s.
- Danmark. Boligministeriets huslejeudvalg II af 1948. Betænkning angående ændringer i lejelovgivningen. Kbh. 1948. 50 s.
- Danmark. Ministerieudvalg for økonomi og forsyning. Danmarks langtidsprogram 1948/49—1952/53. Kbh. 1948. 72 s.
- Dawson, T. R. The rubber industry in Germany during the period 1939—1945. Lond. 1948. 150 s. (British intelligence objectives sub-committee. Overall report nr. 7.)
- Dehove, Gérard. Impôt, économie et politique. Paris, 1947. b 1.
- Eitrem, Christian. Sjømannsliv. Oslo, 1949. 302 s.
- Ellis, Howard S. A Survey of contemporary economics. Phil. 1948. 490 s.
- Enckell, Arvid. Democratic Finland. Lond. 1948. 151 s.
- Ericson, Folke. De statliga avlöningsförfattningarna. Avlöningsbestämmelser, gällande fr. o. m. 1. juli 1948. Sthm. 1948. 371 s.
- Ewing, Oscar R. The nation's health, a ten year program. Wash. 1948. 186 s. (utg. av Federal security administration).

- Facts about Norway, ed. by «Aftenposten». Oslo, 1948. 64 s.
- Fjærvoll, Karl. Statens forsøksgaard Holt, forsøksstasjon for jordbruket i Troms og Finnmark gjennom 25 år, 1923—1948. Tromsø, 1948. 108 s.
- Flood, Håkon. Kjemi, riss av kjemien og dens tilknytning til teknikk og industri. Oslo, 1946. 463 s.
- Food and agriculture organization. Wash. Program for the 1950 world census of agriculture. Wash. 1948. 96 s.
- Food and agriculture organization. Wash. Report of the FAO mission for Siam. Wash. 1948. 125 s.
- Forente stater. Bureau of labor statistics. Activities of the Bureau of labor statistics in world war II. Wash. 1947. 179 s.
- Forente stater. Bureau of labor statistics. Union-security provisions in collective bargaining. Wash. 1947. 53 s.
- Forente stater. Bureau of labor statistics. Wage trends and wage policies: various foreign countries. Wash. 1948. 54 s.
- Forente stater. Bureau of the census. Statistical classification of imports into the United States (schedule A) with rates of duty, Sept. 1. 1946. Wash. 1946. 165 s.
- Forente stater. Bureau of the census. Vital statistics instruction manual. Wash. 1946. pt. 1.
- Forente stater. Department of agriculture. How families use their incomes. Wash. 1948. 64 s.
- Forente stater. Department of state. Economic cooperation with Denmark under public law 472—80th congress. Agreement between the United States of America and Denmark signed at Copenhagen June 29, 1948. Wash. 1948. 50 s.
- Forente stater. Department of state. Economic cooperation with Sweden under public law 472—80th congress. Agreement between the United States of America and Sweden signed at Stockholm July 3, 1948. Wash. 1948. 52 s.
- Forente stater. Department of the interior. The evacuated people, a quantitative description. Wash. 1946. 200 s.
- Forente stater. Department of the interior. People in motion. The postwar adjustment of the evacuated Japanese Americans. Wash. 1947? 270 s.
- Forente stater. Federal trade commission. Report on international steel cartels. Wash. 1948. 115 s.
- Forente stater. Federal trade commission. Report on the merger movement, a summary report. Wash. 1948. 134 s.
- Forente stater. National advisory council on international monetary and financial problems. Foreign assets and liabilities of the United States and its balance of international transactions. Wash. 1948. 177 s.
- Forente stater. Office of international trade. World trade in cocoa. Wash. 1947. 175 s.
- Forente stater. Office of price administration. Problems in price control: stabilization subsidies. Wash. 1947. 241 s.
- Forente stater. Social security administration. Medical care and costs in relation to family income, a statistical source book. Wash. 1947. 349 s.
- Forente stater. Tariff commission. Grapes and grape products. Wash. 1947. 73 s.
- Forente stater. Women's bureau. Report on 1948 Women's bureau conference. The American woman, her changing role. Worker, homemaker, citizen. Wash. 1948. 210 s.
- Forente stater. Womens's bureau. Women's occupations through seven decades, by Janet M. Hooks. Wash. 1947. 260 s.
- Frisch, Ragnar. Statistiske fordelingslover for en variabel. Oslo, 1948. 62 s.
- Gadolin, C. A. J. Kapital och ränta. Kalmar, 1948. 143 s.
- Gillberg, K. E. og Bohman, Clas. Konsumentkooperationen och det enskilda näringslivet. Sthm. 1948. 248 s.

- Gruchy, Allan G. Modern economic thought. The American contribution. N. Y. 1947. 670 s.
- Gutheim, Frederick. Houses for family living. N. Y. 1948. 52 s.
- Gårdlund, Torsten. Problem under överkonjunktur. Sthm. 1948. 77 s.
- Hansen, Max Kjær. Organisation, 2 udg. Kbh. 1948. 256 s.
- Harris, Seymour E. The European recovery program. Cambridge, Mass. 1948. 309 s.
- Hayek, Friedrich A. Individualism and economic order. Lond. 1949. 272 s.
- Heckscher, Eli Filip. Industrialism; den ekonomiska utvecklingen sedan 1750, 4 uppl. Sthm. 1948. 410 s.
- Henschen, Folke. Om förändringar i det svenska sjukdompanoramat under de sista 50 åren. Sthm. 1947. 80 s.
- Hicks, J. R. The problem of budgetary reform. Oxford, 1948. 95 s.
- Holm, Torsten. Kampen om Europa. Bergen, 1948. 154 s.
- Hoover, E. M. The location of economic activity. N. Y. 1948. 310 s.
- Hubback, Eva M. The population of Great Britain. Lond. 1947. 286 s.
- Hultgren, Thor. American transportation in prosperity and depression. N. Y. 1948. 397 s. (Utg. av National bureau of economic research, N. Y.).
- Hundorp conference for British and Norwegian teachers. 1946. A record. Oslo, 1948. 146 s.
- Høeg, Ths. Arbo. Larviks sjømannsforening 1849—1949 og byens skipsfart i samme tidsrum. Larvik, 1948. 187 s.
- Innis, Harold A. Political economy in the modern state. Toronto, 1946. 270 s.
- The Institute of chartered accountants in England and Wales. Developments in cost accounting. Lond. 1947. 52 s.
- Den interkommunale jernbanekomité. Rogaland. Indre stambane; med Jæren opdyrket kan Norge brødfø sig selv. Stav. 1948. 83 s.
- International labour conference. 30. Geneva. 1947. Record of proceedings. Geneva, 1948. 675 s.
- International labour conference. 32. Geneva, 1949. Report 6/2. Labour clauses in public contracts. Geneva, 1949. 35 s.
- International labour conference. 32. Geneva. 1949. Report 7/2. Protection of wages. Geneva, 1949. 43 s.
- International labour office. Labour courts in Latin America. Geneva, 1949. 110 s.
- International labour office. Vocational training of adults in the United States. Geneva, 1948. 223 s.
- International labour office. Training problems in the far east. Report on technical and vocational training in the far east ... by Marguerite Thibert. Geneva, 1948. 160 s. (Studies and reports. New ser. no. 11.)
- International labour organisation. Building, civil engineering and public works committee. 1. sess. Brussel 1946. Record. Geneva, 1948. 249 s.
- International labour organisation. Building, civil engineering and public works committee. 2. sess. Rome. 1949. Report 1. General report. Geneva, 1949. 95 s.
- International labour organisation. Building, civil engineering and public works committee. 2. sess. Rome. 1949. Report 2: Instability of employment in the construction industries. Geneva, 1948. 55 s.
- International labour organisation. Building, civil engineering and public works committee. 2. sess. Rome. 1949. Report 3: Recruitment and training in the construction industries. Geneva, 1949. 56 s.
- International labour organisation. Building, civil engineering and public works committee. 2. sess. Rome. 1949. Report 4: Industrial relations. Geneva, 1948. 80 s.

- International labour organisation. Coal mines committee. 3. sess. Pittsburg. 1949. Report 2—4. Geneva, 1948—49. 3 b.
- International labour organisation. Inland transport committee. 3. sess. Brussels. 1949. Report 2—3. Geneva, 1949. 2 b.
- International labour organisation. Iron and steel committee. 2. sess. Sthm. 1947. Record. Geneva, 1948. 124 s.
- International labour organisation. Metal trades committee. 2. sess. Sthm. 1947. Record. Geneva, 1949. 141 s.
- Jacobsen, Mogens. Arbetsekonomi. Rasjonalisering av arbetsmetoder genom systematiska undersökningar, övers. och omarb. av Gunnar E. Lundgren. Sthm. 1945. 285 s.
- Jensen, Aksel. Landbrugets gældsforhold, prioritering og konvertering m. v. 2. opl. Kbh. 1943. 68 s.
- Jerneman, Tor og Brusewitz, P. E. Handbok rörande folkpensioner och barnbidrag m. m., 5. uppl. Sthm. 1948. 256 s.
- Joint committee of the Royal college of obstetricians and gynaecologists and the Population investigation committee. Maternity in Great Britain. Lond. 1948. 252 s.
- Just, Carl. Oslo sjømannsforening 100 år, 1846—1946. Oslo, 1946. 300 s.
- Kaldor, Nicholas og Silverman, Rodney. A statistical analysis of advertising expenditure and of the revenue of the press. Cambridge, 1948. 200 s. (National institute of economic and social research. Economic and social studies nr. VIII.)
- Kampmann, Viggo m. fl. Sociale efterkrigsproblemer, nogle aktuelle betragtninger. Kbh. 1948. 152 s.
- King, Willford Isbell. The keys to prosperity. N. Y. 1948. 242 s.
- Koch, Hal og Ross, Alf, red. Nordisk demokrati. Kbh. 1949. 464 s.
- Kolsrud, Oluf og Christiansen, Th. Boka om land. Oslo, 1948. b. 1. Kringla heimsins, b. 2. Oslo, 1949.
- Kristensen, Thorkil. Undersøgelser af det kommunale skatteproblem. Aalborg, 1935. 62 s.
- Kristensson, Robert. Kostnader i bedriftsøkonomisk teori og kalkulasjon. Bergen, 1948. 391 s.
- La Volpe, Giulio. Convenienza economica collectiva. Padova, 1948. 281 s.
- Løddesøl, Aasulv. Myrene i næringslivets tjeneste. Oslo, 1948. 330 s.
- Löwegren, Gunnar. Den svenska järnhanteringen genom tiderna. Sthm. 1948. 111 s.
- Mahalanobis, P. C. On large-scale sample surveys. Lond. 1944 s. 329—451. (Philosophical transactions of the Royal society of London, ser. B. no. 584, vol. 231.)
- Malterud, Olaf. Kristiansand, en by i vekst og utvikling. Kr.sand, 1948. 107 s.
- Mayo, Elton. The social problems of an industrial civilization. Boston, 1945. 150 s.
- Nordin, John. Lantarbetstidslagen 4. juni 1948. Uppsala, 1948. 76 s.
- Norges krig 1940—1945, h. 9—10. Oslo, 1948—49.
- Norway, rev. ed. Oslo, 1948. 123 s.
- Norwegian shipbuilding, an illustrated propaganda publication, utg. av Arne Lidemark. Oslo, 1948. 355 s.
- Nuffield college. Oxford. The problem facing British universities. Lond. 1948. 131 s.
- L'Oeuvre scientifique d'Albert Aftalion. Paris, 1945. 226 s.
- Ohlin, Bertil. Ekonomisk demokratisering. Sthm. 1948. 86 s.
- Organisation for European economic co-operation. History and structure. Paris, 1948. 142 s.

- Organisation for European economic co-operation. Interim report on the European recovery programme. Paris, 1948. b 1.
- Oslo. Skolerådmannen. 10-årsplan for skolebygg. Oslo, 1949, forskj. pag.
- Oslo bys vel's boligundersøkelse, b. III: Varmeisolasjon av ildfaste boligbygg, av Kristian Prestrud. Oslo, 1949. 199 s.
- Ouren, Tore og Sømme, Axel. Trends in inter-war trade and shipping. Bergen, 1948. 72 s. (Skrifter fra Norges handelshøyskole. Geografiske avhandlinger nr. 5.)
- Petersen, Erling. Keynes-læren og dens betydning for den aktuelle økonomiske politikk. Oslo, 1948. 117 s. (Næringsøkonomisk forskningsinstitut. Økonomi nr. 3.)
- Pigou, A. C. The economics of welfare, 4 ed. Lond. 1948, 837 s.
- Posthumus, N. W. Inquiry into the prices in Holland. Leiden, 1946. CXVIII + 32 + 660 s.
- Preparatory Asiatic regional conference of the International labour organisation. New Delhi, 1947. Record of proceedings. Geneva, 1948. 318 s.
- Prokopovicz, S. N. Russlands Volkswirtschaft unter den Sowjets. Zürich, 1944. 459 s.
- Prokopovicz, S. N. Der vierte Fünfjahrplan der Sowjetunion 1946—1950. Zürich, 1948. 150 s.
- Readings in the theory of international trade, selected by a committee of the American economic association. Phil. 1949. 637 s.
- Reder, Melvin Warren. Studies in the theory of welfare economics. N. Y. 1948. 208 s.
- Reference books of 1944 (1946, fourth suppl. to: Guide to reference books, 6. ed. by I. G. Mudge.) Chicago, 1947. 94 s.
- Rostas, L. Comparative productivity in British and American industry. Cambridge, 1948. 263 s. (National institute of economic research. Occasional paper nr. 13.)
- Råvaror och material, red. av C. A. Strömberg. Sthm. 1948. b 1.
- Samordningsnemnda for skoleverket. Tilråding I—VI. Oslo, 1948, forskj. pag.
- Schneider, Erich. Einführung in die Wirtschaftstheorie. Tübingen, 1947. B. 1.
- Seip, Helge. Kommunenes økonomi. Oslo, 1949. 183 s.
- Simey, T. S. Welfare and planning in the West Indies. Oxford, 1947. 267 s.
- Sinding, Thomas. Menneskene i samfunn, en sosiologisk sosiologi. Oslo, 1948. 2. b.
- Skare, Leif H. Selvkostberegning og bokføring i industrien, 3 oppl. Oslo, 1946. 245 s.
- Sköld, Per Edvin og Vanner, Al. Skattelagarna, 9 utg. Sthm. 1948. 383 s.
- Spiegel, Henry William. The Brazilian economy, chronic inflation and sporadic industrialization. Phil. 1949. 246 s.
- Spiegel, Henry William. Current economic problems. Phil. 1949. 726 s.
- Stackelberg, Heinrich von. Grundlagen der theoretischen Volkswirtschaftslehre. Bern, 1948. 368 s.
- Stavseth, Reidar. Av replslagernes saga. Tønsberg reperbane gjennom 150 år. 1796—1946. Tønsberg, 1948. 207 s.
- Stockholms köpmansklubb. Handel och näringsliv i Stockholm. Sthm. 1948. 481 s.
- Stolper, Gustav. German realities. N. Y. 1948. 341 s.
- Storbritannia. Commonwealth economic committee. Industrial fibres. Lond. 1948. 137 s.
- Storbritannia. Commonwealth economic committee. Meat. Lond. 1948. 91 s.
- Storbritannia. Medical research council. The employment of older persons, by Geoffrey Thomas. Lond. 1947. 73 s.
- Storbritannia. Ministry of health. Central housing advisory committee. Design of dwellings, report of the Design of dwellings sub-committee (chairman Earl of Dudley). Lond. 1944. 75 s.
- Storbritannia. Ministry of health. Neonatal mortality and morbidity, report of a joint committee of the Royal college of obstetricians and gynaecologists and the British paediatric association. Lond. 1949. 92 s.

- Storbritannia. Secretary of state for foreign affairs. European co-operation. Memoranda submitted to the Organisation for European economic co-operation relating to economic affairs in the period 1949 to 1953. (The long term programme of the United Kingdom.) Lond. 1948. 65 s.
- Den store krigen, h. 19. Oslo, 1949.
- Studieselskapet for Nord-norsk næringsliv. Problemet Nord-Norge. Statistisk økonomisk undersøkelse av Nord-Norges andel i landets nasjonalinntekt i 1939. Bodø, 1948. 58 s.
- Sveits. Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit. Schweizerische Sozialgesetzgebung. Bern, 1948. 401 s.
- Svenska socialvårdsförbundet. Sthm. Text till lag om samhällets barnavård och ungdomsskydd m. m. med t. o. m. 31. dec. 1947 vidtagna ändringar och tillägg. Sthm. 1948. 82 s.
- Sverige. Allmänna skattekommittéen. 1944. III betänkande angående beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. Sthm. 1949. 168 s. (Statens off. utredn. 1949 : 9.)
- Sverige. Arbetstidsutredningen 1947. Betänkande II. Treskiftarbetare och tunnelarbetare. Sthm. 1948. 201 s. (Statens off. utredn. 1948 : 51.)
- Sverige. Farmaceututbildningssakkunniga. 1945. Utredning och förslag rörande organisationen av den farmaceutiska undervisningen. Sthm. 1948. 250 s. (Statens off. utredn. 1948 : 46.)
- Sverige. Folkvandvårdssakkunnige. 1946. Betänkande med förslag angående folktandvårdens organisation. Sthm. 1948. 149 s. (Statens off. utredn. 1948 : 53.)
- Sverige. Fångvårdsstyrelsen. Kriminalvård i frihet. Sthm. 1949. 149 s. (Statens off. utredn. 1949 : 6.)
- Sverige. Insynskommittén. 1947. Betänkande angående förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. Sthm. 1949. 105 s. (Statens off. utredn. 1949 : 8.)
- Sverige. Kommittén för partiellt arbetsföra. Betänkande 5. Särskilda åtgärder för partiellt arbetsförsas sysselsättande. Sthm. 1948. 393 s. (Statens off. utredn. 1948 : 54.)
- Sverige. Lösdriveriutredningen. 1948. Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. Sthm. 1949. 213 + 73 + 106 s. (Statens off. utredn. 1949 : 4.)
- Sverige. Norrlandskommittén. Principbetänkande. Sthm. 1949. 3 b. (Statens off. utredn. 1949 : 1—3.)
- Sverige. Pensionsutredningen. 1944. Betänkande med förslag angående pensionering genom Statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare. Sthm. 1948. 336 s. (Statens off. utredn. 1948 : 47.)
- Sverige. Sakkunniga för indexreglerade folkpensioner. 1948. Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. Sthm. 1949. 80 s. (Statens off. utredn. 1949 : 7.)
- Sverige. Sinnesslövsutredningen. 1946. Betänkande om sinnesslövsården. Sthm. 1949. 248 s. (Statens off. utredn. 1949 : 11.)
- Sverige. Studentsociala utredningen. 1946. Betänkande och förslag angående student-sociala stödåtgärder. Sthm. 1948. 292 s. (Statens off. utredn. 1948 : 42.)
- Sverige. Utredningen rörande ladugårdskontroll. 1946. Betänkande med förslag angående mjölkboskapskontroll. Sthm. 1948. 149 s. (Statens off. utredn. 1948 : 52.)
- Sveriges industrilexikon, flerspråkigt, beskrivande teknisk uppslagsverk. Sthm. 1948. b 1.
- Thomle, J. E. Skattelov for landet av 18 august 1911 med tilleggslover, 11. utg. red. av K. L. Bugge. Oslo, 1948. 624 s.
- Thompson, Warren S. Plenty of people, the world's population pressures, problems, and policies, and how they concern us, rev. ed. N. Y. 1948. 281 s.
- Thorson, Odd. Ålesund 1849—1948. Økonomisk og kommunal historie. Oslo, 1948. b 1.
- Tsiang, Sho-Chieh. The variations of real wages and profit margins in relation to the trade cycle. Lond. 1947. 174 s.
- The Twentieth century fund. N. Y. Partners in production, a basis for labor-management understanding. N. Y. 1949. 149 s.

- Ulsaker, Berge. Ferieloven av 14. nov. 1947 og føresegner om ferie for sjømenn av 19 mars 1948, 2. utg. Oslo, 1948. 105 s.
- United nations. Department of economic affairs. Major economic changes in 1948. Lake Success, N. Y. 1949. 74 s.
- United nations. Department of economic affairs. Selected world economic indices. Lake Success, N. Y. 1948. 53 s.
- United nations. Relief and rehabilitation administration. Survey of Italy's economy. Rome, 1947. 504 s.
- United nations. World health organisation. Manual of the international statistical classification of diseases, injuries, and causes of death, sixth rev. of the international lists of diseases and causes of death adopted 1948. Geneva, 1948. b 1.
- Vogt, William. Road to survival. Lond. 1949. 335 s.
- Vollan, Odd. Ålesunds skipperforenings historie 1892—1942. Ålesund, 1943. 150 s.
- Voznessenski, N. L'économie de guerre de l'U.R.R.S., 1941—45. Paris, 1948. 141 s.
- Wahlbäck, Martin. Hembiträdslagen, en redogörelse för rättsförhållandet mellan husmoder och hembiträde. Sthm. 1948. 100 s.
- Wallander, Jan. Flykten från skogsbygden, en undersökning i Klarälvdalen. Sthm. 1948. 365 s.
- Ward, Barbara. The West at bay. Lond. 1948. 234 s.
- Werke, Eivind. Melkeomsetningen i Oslo gjennom 75 år 1872—1947. Oslo, 1948. 229 s.
- Wilson, Thomas. Fluctuations in income and employment, 3 ed. Lond. 1948. 217 s.
- Woytinsky, W. S. Principles of cost estimate in unemployment insurance. Wash. 1948. 174 s. (Utg. av Social security administration.)

Offisiell statistikk.

Angola.

- Reparticao técnica de estatística geral. Cartogramase graficos. Luanda, 1948.
- Reparticao técnica de estatística geral. Estatística do comercio externo e da navegacao, 1946, 1947. Luanda, 1948.

Australia.

- Bureau of census and statistics. Census bulletin 1947, no. 1—11. Canberra, 1948.
- Bureau of census and statistics. Finance 1946—47. Canberra, 1948.
- Bureau of census and statistics. Production 1945—46. Canberra, 1948.
- Bureau of census and statistics. Transport and communication 1946—47. Canberra, 1948.
- Vest-Australia. Statistician's office. Pocket year book of Western Australia 1948. Perth. 1948.

Belgia.

- Institut national de statistique. Recensement général de la population au 31. déc. 1947. Brux. 1948.

Brasil.

- Instituto brasileiro de geografia e estatística. Recenseamento geral do Brasil 1940. Sinopse do censo industrial e do censo dos servicos. Sinopse do censo agricola. Sinopse do censo comercial. Rio de Janeiro, 1948.
- Servico de estatística economica e financeira. Comercio de cabotagem 1944—45. Rio de Janeiro, 1948.
- Servico de estatística economica e financeira. Comercio exterior 1943—44, b 5, 1944—45, b 3, 1945—46, b 1. Rio de Janeiro, 1948.

B u l g a r i a .

Direction générale de la statistique. Statistique de l'enseignement 1940/41—45/46. Sofia, 1948.

Direction générale de la statistique. Statistique des accidents du travail 1935—1940. Sofia, 1948.

Direction générale de la statistique. Statistique des sociétés coopératives 1943—44. Sofia, 1948.

C a n a d a .

Department of labour. Wage rates and hours of labour 1947. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Central electric stations in Canada 1946. Ottawa, 1948.

Dominion Bureau of statistics. Chemicals and allied products 1941—45. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Coal statistics 1946. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Electric railways 1947. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Financial statistics of municipal governments 1945. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Fisheries statistics 1946. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Life tables for Canada and regions 1941 and 1931. Ottawa, 1947.

Dominion bureau of statistics. Live stock and animal products statistics 1947. Ottawa, 1947.

Dominion bureau of statistics. Preliminary report of the mineral production 1948. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Prices and price indexes 1944—47. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Production of dairy factories 1947. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Religious denominations in Canada 1871—1941. Ottawa, 1947.

Dominion bureau of statistics. Report on the grain trade 1946—47. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Statistics of steam railways 1947. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Steam railway. Employees and their compensation 1926—1945. Ottawa, 1947.

Dominion bureau of statistics. Survey of production in Canada 1938 to 1946. Ottawa, 1948.

Dominion bureau of statistics. Teacher's salaries and qualifications in eight provinces 1947. Ottawa, 1949.

Dominion bureau of statistics. Trade of Canada 1947, vol. III. Ottawa, 1948.

C e y l o n .

Department of statistics. The Ceylon year book 1948. Colombo, 1948.

D a n m a r k .

Statistiske departement. Børneskolen 1942—46. Kbh. 1948.

Statistiske departement. Indkomst- og formuesansættelserne til staten 1947/48. Kbh. 1949.

Aarhus kommunes statistiske kontor. Statistisk aarbog 1948. Aarhus, 1948.

Kjøbenhavns statistiske kontor. Statistisk aarbog for København, Fredriksberg og Gentofte kommuner 1947—48. Kbh. 1949.

Kjøbenhavns magistrat. Forsørgelsesvæsenet 1947—48. Kbh. 1949.

D o m i n i k a n s k e r e p u b l i k k .

Dirección general de estadística. Anuario estadístico 1943, tom. II. Ciudad Trujillo, 1948.

Dirección general de estadística. Estadística de los accidentes del trabajo 1947. Ciudad Trujillo, 1948.

Dirección general de estadística. Estadística de los negocios de seguros 1947. Ciudad Trujillo, 1948.

Dirección general de estadística. Estadística del salario en Ciudad Trujillo, mayo y noviembre 1947. Ciudad Trujillo, 1948.

Dirección general de estadística. Finanzas municipales. Estadística de ingresos y egresos 1947. Ciudad Trujillo, 1948.

Egypt.

Ministry of finance. Annuaire statistique de poche 1947. Cairo, 1947.

Ministry of finance. Trade statistics 1946. Cairo, 1949.

Statistical department. Vital statistics 1944. Cairo, 1948.

Finland.

Skolstyrelsen. Lärdomsskolorna 1938—1946. Helsinki, 1948.

Post- och telegrafstyrelsen. Post- och telegrafverket 1947. Helsinki, 1948.

Statistiska centralbyrån. Emigrationen under åren 1938—45. Helsinki, 1948.

Statistiska centralbyrån. Förmögenhetsförhållanden. Statistik över omsättningsskatt 1946. Helsinki, 1949.

Tullstyrelsen. Sjöfart 1942. Helsinki, 1948.

Tullstyrelsen. Utrikes handel 1947. Helsinki, 1948.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Väg- och vattenbyggnaderna 1944. Helsinki, 1948.

Forenter stater.

Board of engineers for rivers and harbors. Commercial statistics. Water-borne commerce of the United States 1945. Wash. 1947.

Bureau of agricultural economics. Tobaccos of the United States, acreage, yield per acre, production, price, and value by states 1866—1945, and by types and classes 1919—1945. Wash. 1948.

Bureau of customs. Merchant marine statistics 1948. Wash. 1949.

Bureau of foreign and domestic commerce. Fruit and vegetable canning industries 1934—45. Wash. 1945.

Bureau of labor statistics. Changes in cost of living in large cities in the United States 1913—41. Wash. 1941.

Bureau of labor statistics. Development in the consumers' cooperative movement 1947. Wash. 1948.

Bureau of labor statistics. The economic status of registered professional nurses 1946—47. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Handbook of labor statistics 1947. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Indexes of retail prices of services of miscellaneous goods. Detailed report March 1935 to June 1947. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. The performance of physically impaired workers in manufacturing industries. Wash. 1948.

Bureau of labor statistics. Productivity in agriculture 1909—1946. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Salaries of office workers in selected large cities. Wash. 1948.

Bureau of labor statistics. Union wages and hours in the baking industry 1946. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Union wages and hours in the building trades 1946. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Wholesale prices 1946. Wash. 1948.

Bureau of labor statistics. Women in industry. Estimated number of women production workers employed in manufacturing industries Oct. 1939—May 1947. Wash. 1947.

Bureau of labor statistics. Work stoppages caused by labor-management disputes 1947. Wash. 1948.

Bureau of labor statistics. Workers' budgets in the United States: City families and single persons 1946 and 1947. Wash. 1948.

- Bureau of the census. City finances 1947/3: Large-city finances. Wash. 1948.
- Bureau of the census. 16th census of the United States 1940. Measurement of geographic area. Wash. 1947.
- Bureau of the census. Statistical abstract of the United States 1948. Wash. 1948.
- Bureau of the census. Vote cast in presidential and congressional elections 1928—1944. Wash. 1946.
- Department of agriculture. Crop production 1947. Wash. 1947.
- Federal power commission. Production of electric energy and capacity of generating plants 1946. Wash. 1948.
- Fish and wildlife service. Fishery statistics of the United States 1944. Wash. 1948.
- Interstate commerce commission. Statistics of railways in the United States 1946. Wash. 1948.
- National office of vital statistics. Vital statistics of the United States 1946/1—2. Wash. 1948.
- Office of education. Land-grant colleges and universities year ended June 1946. Wash. 1947.
- Office of education. Statistics of city school systems 1943—44. Wash. 1946.
- Treasury department. Census of American-owned assets in foreign countries. Wash. 1947.

Frankrike.

- Direction de la coordination industrielle. Annuaire de statistique industrielle 1938—1947. Paris, 1948.
- Direction de la statistique générale. Résultats statistiques du recensement général de la population 1946, vol. I. Paris, 1948.
- Direction de la statistique générale. Statistique du mouvement de la population 1944, pt. II. Paris, 1948.
- Direction générale des douanes. Tableau général du commerce extérieur 1945. Paris, 1947.
- Direction générale des douanes. Tableau général de la navigation maritime 1945. Paris, 1948.
- Institut national de statistique et des études économiques. Denombrement de la population. 1946. Paris, 1948.
- Service colonial des statistiques. Annuaire statistique de l'Union française outre-mer 1939—1946. Paris, 1948.

Guatemala.

- Direction general de estadística. Estudio sobre las condiciones de vida de 179 familias en la ciudad de Guatemala. Guatemala, 1948.

Guinea (Portugisisk).

- Seccao de estadística. Anuário de Guiné portuguesa 1948. Bissau, 1948.

India.

- Department of commercial intelligence and statistics. Indian coal statistics 1944. Calcutta, 1948.

Irland.

- Department of industry and commerce. Census of population 1936, vol. II, IV, VI, VII. Dublin, 1940—41.
- Department of industry and commerce. Census of population 1946. Preliminary report. Dublin, 1946.
- Department of industry and commerce. Some statistics of wages and hours of work in 1946 with comparative figures for certain previous years. Dublin, 1948.

Island.

- Hagstofa. Manntal á Islandi 1703, h. 15—16. Reykjavik, 1939—40.

Jugoslavia.

Direction de la statistique. Résultats préliminaires du recensement de la population 1948
Beograd, 1948.

Kap Verde.

Servicos de estatistica. Anuario estatistico 1945. Praia, 1947.

Kenya.

Registrar general. Annual report 1947. Nairobi, 1949.

Kina.

Maritime customs. The trade of China 1947, vol. IV. Shanghai, 1948.

Luxembourg.

Office de la statistique générale. Recensement de la population 1947. Esch-sur-Alzette, 1948

Malta.

Office of statistics. Census of the Maltese Islands 1948. Valletta, 1948.

Office of statistics. Statistical abstract of the Maltese Islands 1946. Valetta, 1947.

Marokko.

Service des statistiques. Dénombrement général de la population de la zone française 1. mai
1947, pt. 1—2. Rabat, 1949.

Mexico.

Dirección general de estadística. 6. censo de población 1940. Resumen general. Mexico
1943.

Nederland.

Centraal bureau voor de statistiek. Jaarcijfers voor Nederland 1943—46. Utrecht, 1948

Centraal bureau voor de statistiek. Statistiek de motorrijtuigen 1947. Utrecht, 1948.

Centraal bureau voor de statistiek. Statistiek van het buitengewoon lager onderwijs 1939—
1947. 's-Gravenhage, 1949.

Newfoundland.

Fisheries board. Report and general review of the fisheries 1947 with statistical survey
St. John's, 1948.

Ny Seeland.

Census and statistics department. Local authorities handbook 1945—46. Wellington, 1948

Census and statistics department. New Zealand official year-book 1946. Wellington, 1948

Dairy board. Annual report and statement of accounts 1947/48. Wellington, 1948.

Norge.

Forsikringsrådet. Forsikringselskaper 1947. Oslo, 1948.

Norges brannkasse. Brannskadestatistikk over branner i Norge 1947. Oslo, 1948.

Rikstrygdeverket. Syketrygden 1946. Oslo, 1948.

Statistisk sentralbyrå. Folkemengdens bevegelse 1942—45 og sammendragstabeller 1941—4.
Oslo, 1949.

Statistisk sentralbyrå. Lønnstillingen 1948, h. 1—3. Oslo, 1949.

Statistisk sentralbyrå. Meieribruket i Norge 1947. Oslo, 1949.

Statistisk sentralbyrå. Norges kommunale finanser 1943/44. Oslo, 1949.

Statistisk sentralbyrå. Skattestatistikken 1946/47. Oslo, 1948.

Veterinærdirektøren. Veterinærvesenet 1947. Oslo, 1949.

Bergen kommunes statistiske kontor. Statistisk årbok 1948. Bergen, 1949.

Peru.

Direccion nacional de estadistica. Censo nacional de poblacion 1940, vol. V. VI. Lima, 1948.

Polen.

Główny urząd statystyczny. Contribution to vital statistics in Poland 1946 and 1947. Warszawa, 1949.

Główny urząd statystyczny. Local government statistics. Final statement of accounts for 1946. Budgets 1947. Warszawa, 1949.

Portugal.

Instituto nacional de estatistica. Estatistica agricola 1947. Lisboa, 1948.

Instituto nacional de estatistica. Recenseamento geral da populacao 1940, vol. 19. Lisboa, 1945.

San Salvador.

Direccion general de estadistica. Anuario estadistico 1945, tom. I—III. San Salvador, 1946.

Skottland.

Department of agriculture. Agricultural statistics 1939 to 1944, pt. I. Edinburgh, 1948.

Home department. Criminal statistics 1946. Edinburgh, 1948, 1949.

Spania.

Instituto nacional de estadistica. Movimiento natural de la poblacion 1945, 1946. Madrid, 1948.

Instituto nacional de estadistica. Zona protectorado y de los territorios de soberania de Espana en el Norte de Africa. Anuario estadistico 1947. Madrid, 1948.

Storbritannia.

Central statistical office. Annual abstract of statistics 1937—1947. Lond. 1948.

Chief inspector of mines. Report 1939—1946. Lond. 1948.

Customs and excise department. Annual statement of the trade of the United Kingdom 1946, vol. IV. Lond. 1948.

Ministry of agriculture and fisheries. Agricultural statistics 1940—44, pt. II., 1945, pt. I. Lond. 1948.

Ministry of labour and national service. Report 1947. Lond. 1948.

Ministry of labour and national service. Time rates of wages and hours of labour 1948. Lond. 1948.

Register general. Statistical review of England and Wales 1943, pt. II, 1946, pt. I—II. Lond. 1948—49.

London county council. Statistical abstract for London 1937—1946. Lond. 1948.

Sveits.

Eidg. Amt. für Verkehr. Schweizerische Eisenbahnstatistik 1947. Bern, 1949.

Eidg. Oberzolldirektion. Jahresstatistik des Aussenhandels 1948/1—2. Bern, 1949.

Eidg. statistisches Amt. Bundessubventionen und gesetzliche Anteile 1946. Bern, 1948.

Eidg. statistisches Amt. Statistisches Jahrbuch 1947. Bern, 1948.

- Eidg. statistisches Amt. Das Volkseinkommen der Schweiz 1938—1947. Bern, 1948.
 Eidg. Steuerverwaltung. Eidg. Wehrsteuer 1945: Kanton Aargau, Basel-Stadt, Vaud.
 Bern, 1948.
 Eidg. Steuerverwaltung. Steuerbelastung in der Schweiz 1948. Bern, 1949.
 Basel-Stadt (Kanton). Statistisches Amt. Statistisches Jahrbuch 1947. Basel, 1948.

Sverige.

- Försvarets sjukvårdsförvaltning. Hälso- och sjukvård vid försvaret 1947. Sthm. 1948.
 Försäkringsinspektionen. Enskilda försäkringsanstalter 1947. Sthm. 1949.
 Fångvårdsstyrelsen. Fångvården 1946—47. Sthm. 1948.
 Järnvägsstyrelsen. Statens järnvägar 1947. Sthm. 1948.
 Lotsstyrelsen. Lotsverket 1947. Sthm. 1948.
 Riksförsäkringsanstalten. Olycksfall i arbete 1939—1943. Sthm. 1948.
 Riksförsäkringsanstalten. Riksförsäkringsanstalten år 1947. Sthm. 1949.
 Socialstyrelsen. Fattigvården 1946. Sthm. 1948.
 Statistiska centralbyrån. Befolkningsrörelsen 1945. Sthm. 1948.
 Statistiska centralbyrån. Brottsligheten 1945. Sthm. 1948.
 Statistiska centralbyrån. Dödsorsaker 1945. Sthm. 1948.
 Statistiska centralbyrån. Vägtrafikolyckor 1946. Sthm. 1948.
 Statistiska centralbyrån. Årsväxten 1948. Sthm. 1948.
 Norrköpings stads statistiska kontor. Statistisk årsbok 1948. Norrköping, 1948.

Tyrkiet.

- Central statistical office. National income of Turkey. Estimates (1927—45). Forecasts
 (1948—1952). Ankara, 1948.
 Central statistical office. Small statistical abstract 1948. Ankara, 1949.

Tyskland.

- Sowjetische Besatzungszone. Statistisches Zentralamt. Volks- und Berufszählung vom
 29. Oktober 1946, B. II. Berlin, 1948.
 Berlin. Statistisches Amt von Gross-Berlin. Ergebnisse der Volks- und Berufszählung in
 Berlin am 12. August 1945. Berlin, 1948.
 Berlin. Statistisches Amt für Gross-Berlin. Die Ergebnisse der Volkszählung vom 29. Okto-
 ber 1946. Berlin, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Amtliches Verzeichnis der Gemeinden 1948. Wiesbaden-
 Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Anbau und Ernten von Gemüse, Obst und Wein 1945—
 1946—1947. Wiesbaden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Die Beschäftigten des öffentlichen Dienstes am 30. 6.
 1948. Wiesbaden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Eheschliessungen, Geburten und Sterbefälle 1947. Wies-
 baden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Die Finanzen der hessischen Gemeinden und Gemeinde-
 verbände 1946. Wiesbaden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Die hessischen Geldinstitute von 1945—1948. Wies-
 baden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Die hessischen Stadt- und Landkreise. Gebiet-Bevölker-
 ung-Wirtschaft. Wiesbaden-Biebrich, 1948.
 Hessen. Statistisches Landesamt. Die politische Struktur der hessischen Gemeinden. Wahler-
 gebnisse. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Hessen. Statistisches Landesamt. Die Schulden der hessischen Gemeinden und Gemeindeverbände 1948. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Hessen. Statistisches Landesamt. Die Studierenden an den hessischen Hochschulen. Wintersemester 1947/48. Sommersemester 1948. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Hessen. Statistisches Landesamt. Volks- und Berufszählung 29. Oktober 1946. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Hessen. Statistisches Landesamt. Die Wahlen zu den Gemeindevertretungen und Kreistagen 25. April 1948. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Hessen. Statistisches Landesamt. Die Wohnungszählung 29. Oktober 1946. Wiesbaden-Biebrich, 1948.

Venezuela.

Dirección general de estadística. Anuario estadístico 1946. Caracas, 1948.

Ministerio de agricultura y oria. Estadística del beneficio del arroz 1946. Caracas, 1948.

Österrike.

Statistisches Zentralamt. Ergebnisse der landwirtschaftlichen Statistik 1937—1944. Wien, 1948.

Seriepublikasjoner.

Aftenpostens oppslagsbok: Hvem, hva, hvor, 1949. Oslo, 1948.

Akershus fylke. Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen. Elektrisitetsforsyningen 1946—1947. Oslo, 1948.

Akershus fylkestings forhandling 1948. Oslo, 1948.

Andelssmør-exportaffären Valio. Andelsmejeriernes i Finland driftsstatistik 1947. Helsinki, 1948.

The Association of universities of the British Commonwealth. The yearbook of the universities of the Commonwealth 1948. Lond. 1948.

Banque nationale de Belgique. Brux. Rapport 1948. Brux. 1949.

Bergen tekniske skole. Beretning 1947/48. Bergen, 1949.

Bergens bys matrikel, skattetakster pr. 1. juli 1948. Bergen, 1948.

Bergens museums årbok 1946 og 1947, h. 1—3. Bergen, 1948.

Brasil. Ministerio da fazenda. Dados orçamentarios 1937—1946. Rio de Janeiro, 1948.

Bureau international et secrétariat général de l'Union internationale contre l'alcoolisme. Rapport annuel 1948. Lausanne, 1949.

Canada. Dominion bureau of statistics. National accounts, income and expenditure 1938—1947. Ottawa, 1948.

Commodity year book 1948. N. Y. 1948.

Danmark. Fiskeriministeriet. Fiskeriberetning 1947. Kbh. 1948.

Deichmanske bibliotek. Årsberetning 1947—48. Oslo, 1949.

Diesen, Emil. Norske papir-, cellulose- og tremassefabrikker m. v. Årbok 1948—49. Oslo, 1948.

Direktøren for arbeidstilsynet. Årsberetninger fra Arbeidstilsynsrådet og Arbeidstilsynet 1947. Oslo, 1948.

Fiskeridirektøren. Årsberetning vedk. Norges fiskerier 1946, h. 3, 1947, h. 2, 1948, h. 1. Oslo, 1948—49.

Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring. Aarsberetning 1945. Oslo, 1948.

- Forente stater. Bureau of the census. Census publications 1947. Wash. 1948.
- Forente stater. Congress. 7th report to Congress on operations of UNRRA. Wash. 1946.
- Forente stater. Department of agriculture. Agricultural statistics 1947. Wash. 1948.
- Forente stater. Department of agriculture. The yearbook of agriculture 1948. Wash. 1948.
- Forente stater. Department of labor. Publications Jan. 1948. Wash. 1948.
- Forente stater. Federal housing administration. Annual report 1945. Wash. 1947.
- Forente stater. Federal power commission. Annual report 1946. Wash. 1947.
- Forente stater. Federal trade commission. Annual report for the year ended June 30, 1947. Wash. 1947.
- Forente stater. Government information service. United States government manual 1947. Wash. 1947.
- Forente stater. Lend-lease administration. Twenty-second report to Congress on lend-lease operations for the period ended Dec. 31. 1945. Wash. 1946.
- Forente stater. Office of domestic commerce. State, regional and local market indicators 1939—1946. Wash. 1948.
- Forente stater. The President. The economic report of the President to the Congress, Jan. 7. 1949. Wash. 1949.
- Forente stater. Treasury department. Combined statement of receipts, expenditures and balances of the United States government 1947. Wash. 1948.
- Fyrdirektøren. Fortegnelse over norske fyr, tåkesignaler og radiofyr, Jan. 1949. Oslo, 1949.
- Grosserer-societetets komité. Kbh. Verdensmarkedet og Danmark i aaret 1948. Kbh. 1948.
- Halvorsens og Larsens praktiske almanakk 1949. Oslo, 1948.
- Hordaland fylkestings førehavingar 1948. Bergen, 1948.
- Hypotekbanken. Virksomhet i 1947. Oslo, 1948.
- International monetary fund. Schedule of par values, 7. ed. Wash. 1949.
- Kirke- og undervisningsdepartementet. Universitets- og skoleannaler 1943. Oslo, 1948.
- Landbrukets prissentral. Landbrukets priser 1947. Oslo, 1948.
- Landbruksdirektøren. Melding om de offentlige tiltak til opphjelp av landbruket i året 1944, 1945. Tillegg L, 1943, tillegg P, 1945, 1946, 1947, tillegg F, 1946. Oslo, 1947—49.
- Det landøkonomiske driftsbureau. Kbh. Regnskabsresultater fra danske landbrug i aaret 1946—47, del, 2. Kbh. 1948.
- Det landøkonomiske driftsbureau. Kbh. Undersøgelser over landbrugets driftsforhold 1947—48. Kbh. 1948.
- Ligningsboken for Oslo og Bærum 1948—49. Oslo, 1949.
- Lloyds register of shipping. Annual summary of the mercantile shipbuilding of the world 1948. Lond. 1949.
- Lloyd's register of shipping. Appendix to Lloyd's register book 1949. Lond. 1949.
- London school of economics and political science. Calendar 1948—49. Lond. 1948.
- The National council of social service. Lond. Focus on social work 1947/48. Lond. 1948.
- Nederland. Centrale commissie voor de statistiek. Jaarverslag 1947. 's-Gravenhage, 1948.
- Nordland fylkestings forhandlingar 1948. Bodø, 1948.
- Nord-Trøndelag fylkestings forhandlingar 1948. Steinkjer, 1948.
- Norges geologiske undersøkelse. Skrifter nr. 171, 172. Oslo, 1948—49.
- Norges handelshøyskole. Beretning 1947/48. Bergen, 1948.

- Norges eksportråd. Norges eksportkalender 1948—49. Oslo, 1949.
- Norges kreditforening for land- og skogbruk. Beretning 1948. Oslo, 1949.
- Norges landbruksøkonomiske institutt. Driftsgranskinger i jordbruket 1946—47. Hal-
den, 1948.
- Norges landhypotekforening for 2. prioritets pantelån på jordbruk og skog. Beretning og
regnskap 1948. Oslo, 1949.
- Norges statskalender 1948. Oslo, 1948.
- Norsk folkemuseum. By og bygd 1948—49. Oslo, 1949.
- Det Norske meteorologiske institutt. Nedbøriakttagelser i Norge 1944, 1945. Oslo, 1948—49.
- Det Norske meteorologiske institutt. Norsk meteorologisk årbok 1947. Oslo, 1948.
- Norske veritas. De nordiske lands handelsflåter januar 1949 samt skip under bygging og
bestilt pr. 1. januar 1949. Oslo, 1949.
- Nygård, Julius. Skogalmanakk 1949. Oslo, 1948.
- Organisation for European economic co-operation. Report to the Economic co-operation
administration on the 1949—1950 programme. Paris, 1949. b. 1.
- Oslo politimester. Årsberetning om Oslo politi 1947. Oslo, 1948.
- Oslo handelsgymnasium. Årsberetning 1943—47. Oslo, 1948.
- Oslo kommune. Aktstykker 1942/43, I a, I b, II., 1944—45, I b. Oslo, 1947.
- Oslo skolestyres kontor. Årsmelding om de kommunale skolene i Oslo 1946—47. Oslo, 1948.
- Oslo yrkesskole. Årsmelding 1947—48. Oslo, 1948.
- Quin's metal handbook and statistics 1948, vol. 35/1—2. Lond. 1948.
- Rikshospitalet. Beretning om Rikshospitalet og Kvinneklubben 1946—47. Oslo, 1948.
- Rotterdam. Kamer van koophandel en fabrieken. Rotterdam, statistiek van handel, nijver-
heid en verkehr 1940—45. Rotterdam, 1948.
- Kgl. Selskap for Norges vel. Samvirkelagene 1946—47. Oslo, 1948.
- Sjøfartskontoret. Norsk sjøulykkestatistikk 1946. Oslo, 1948.
- Skiersfjordens tekniske fagskole. Porsgrunn. Årsberetning 1947/48. Porsgrunn, 1949.
- Statens edruelighetsråd. Årsmelding 1948. Oslo, 1949.
- Statens kornforretning. Melding 1947/48. Oslo, 1948.
- Statens teknologiske institutt. Beretning 1947/48. Oslo, 1948.
- Statistisk sentralbyrå. Statistisk-økonomisk oversikt 1948. Oslo, 1949.
- Stockholm. Handelshögskolan. Affärsekonomisk forskningsinstitut. Affärsekonomiska
studier 1948. Sthm. 1948.
- Stockholm. Kgl. biblioteket. Sveriges offentliga bibliotek. Tioårs-register, 1926—1935, A—K.
Sthm. 1948.
- Storbritannia. Commissioners of his Majesty's inland revenue. Report for the year ended
31. March, 1947. Lond. 1948.
- Storbritannia. Commonwealth economic committee. Fruit, a summary of figures of pro-
duction. Lond. 1949.
- Storbritannia. Export promotion department. Overseas economic surveys. Spain 1948.
Lond. 1949.
- Storbritannia. Treasury. Financial secretary. National debt 1938/39—1947/48. Lond. 1948.
- Sveits. Bauernsekretariat. Rentabilität in der schweizerischen Landwirtschaft 1945/46,
T. II. Brugg, 1948.
- Svensk geografisk årbok 1948. Lond. 1948.
- Svenska mejeriernas riksförening. Sthm. Driftsanalyser 1947. Halmstad, 1949.
- Sverige. Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Internationella
arbetsorganisationen 1946. Sthm. 1948.

Sverige. Konjunkturinstitutet. Översikt över det ekonomiska läget 1946—1949. Sthm. 1949.
Sverige. Yrkesinspektionen. Yrkesinspektionens verksamhet 1946. Sthm. 1948.
Sverige. Riksräkenskapsverket. Årsbok 1948. Sthm. 1948.
Trondheim elektrisitetsverk. Årsberetning 1947/48. Tr.heim, 1948.

Union postale universelle. Statistique réduite des services postaux 1947. Berne, 1949.
United nations. Department of social affairs. Annual report on child and youth welfare 1947/48. N. Y. 1948.
United nations. Economic and social council. Official records, 1—4 sess. 1946—47. Lake Success, N. Y. 1948.
United nations. Economic and social council. Report to the General assembly covering the period from 18. Aug. 1947 to 29. Aug. 1948. Geneva, 1948.
United nations. Economic and social council. Resolutions adopted during its 7. sess. 1948. Geneva, 1948.
United nations. Economic commission for Asia and the far east. Economic survey of Asia and the far east, 1947. Shanghai, 1948.
United nations. Interim co-ordinating committee for international commodity arrangements. Review of international commodity problems 1948. N. Y. 1948.
United nations. Statistical office. National income statistics 1938—1947. N. Y. 1948.
University of Cambridge. Department of applied economics. First report 1946—48. Cambridge, 1948.

Whitaker's almanack 1949. Lond. 1948.
The world almanac and book of facts 1949. N. Y. 1949.
World power conference. Central office. Lond. Statistical year-book 1936—1946. Lond. 1948.
Østfold fylkestings forhandlinger 1948. Moss, 1948.

Nye publikasjoner.

Syketrygden 1946.

(N. O. S. X 169) (77 sider).

Innledningsvis gjennomgås syketrygdens hovedprinsipper i 1946. Deretter behandles syketrygdens og mantalltrygdens reguleringsfond. Tariffstatistikken, medlemsstatistikken, sykestatistikken og regnskapsstatistikken finnes i særskilte avsnitt. Publikasjonen avsluttes med en oversikt over de enkelte trygdekassers medlemstall, utgifter og inntekter, formuestilling, hovedytelser, administrasjonsutgifter og premietariffer.

Ved utgangen av 1946 var 750 offentlige trygdekasser i virksomhet i Norge. I tillegg til dette kommer godkjente kommunale og private sykekasser, jernbanesykekasser og vikarkasser (for lærere og lærerinner) i et antall av 177.

I de offentlige trygdekasser steg medlemstallet med vel 45 000 fra året før og utgjorde i alt 1 263 594 ved utgangen av 1946. Samtidig hadde de øvrige sykekasser og vikarkassene i alt 42 366 medlemmer.

Det ble i 1946 ytt stønad for ca. 8.9 mill. sykedager (ca. 380 000 sykdomstilfelle) til medlemmer i de offentlige trygdekasser. Sykepenger til et samlet beløp av ca. 22.1 mill. kr. ble ytt i ca. 6.7 mill. sykedager. I sykehuspleie ble det ytt tilsammen 34.6 mill. kr. for 3.6 mill. sykehusdager.

Trygdekassenes ordinære driftsutgifter utgjorde 94.58 kr. pr. medlem. Av dette gikk 82.31 kr. til sykehjelp og 4.45 kr. til barselhjelp, mens 5.88 kr. var administrasjonsutgifter.

Folkemengdens bevegelse 1942, 1943, 1944, 1945.

(N. O. S. X 172.) (59 + 64 sider).

Publikasjonen er blitt sterkt forsinket fordi innsamlingen og revisjonen av det statistiske materiale for krigsårene har vært forbundet med særlig store vansker. I forordet blir det gjort nærmere rede for dette.

Tabellavdelingen inneholder særskilt for hvert år detaljerte oppgaver over ektevigde, fødte og døde. De ektevigde er fordelt etter kjønn, alder og sivilstand (statistikk over de ektevigde mangler for 1942). For de fødte gis det oppgaver over levendefødte, dødfødte og flerfødslar. Oppgavene er fordelt etter kjønn og hvorvidt barna er født i eller utenfor ekteskap. For 1945 finnes dessuten statistikk over levendefødte barn fordelt etter morens alder, barnets fødselsnummer og ekteskapets varighet. De døde er fordelt etter kjønn, fødselsår, alder og sivilstand. I en egen tabell finnes oppgaver som viser bevegelsen i den hjemmehørende folkemengde hvert år. Tabellavdelingen inneholder også sammendrag for femåret 1941—45. Alle oppgavene i tabellavdelingen er fordelt på bygder og byer, de fleste også på fylker.

I tekstavsnittet (innledningen) kommenteres og analyseres tallene nærmere. Statistikken viser at tallet på inngåtte ekteskap samt giftermålshyppigheten sank en del utover i krigsårene til og med 1944, men steg så i 1945. Fødselstallet steg til og med 1944, men viste en svak nedgang i 1945. Tallet på barn født utenfor ekteskap økte sterkt i krigsårene. Fødselshyppigheten har i de senere år steget både i byer og bygder, men stigningen har vært størst i byene, slik at forskjellen mellom by og land er blitt mindre enn før. Den totale dødelighet (inkl. krigsdødsfallene) lå i krigsårene til og med 1944 litt over førkrignivået, men var i 1945 lavere enn i noe tidligere år. Spesifiserte oppgaver over krigsdødsfallene er gitt i en egen tabell. Den oversjøiske utvandring er behandlet i et kort avsnitt.

Under avsnittet om befolkningen finner en bl. a. en beregning av folketallet, fordelt på kjønn og aldersklasser, for hvert femår framover til 1975. Den totale folkemengde antas å ville stige til 3 369 000 i 1969, hvorefter den vil begynne å avta. Til sammenlikning kan nevnes at folketallet ved årsskiftet 1948—49 er beregnet å være 3 198 000.

Meieribruket i Norge 1947.

(N.O.S. X 173.) (63 sider.)

I 1947 hadde Norge 519 meierier (inkl. 208 mottakerstasjoner) og 3 kondenseringsfabrikker. Det ble innveid 647 352 tonn mjølk, dvs. 91 pst. av gjennomsnittet for årene 1937—39.

Smørproduksjonen utgjorde 7 949 tonn i 1947 mot 6 393 tonn året før. Til sammenlikning kan nevnes at gjennomsnittstallet for årene 1937—39 var 14 743 tonn. Produksjonen av hvit ost var på 5 797 tonn og av brun ost på 5 892 tonn i 1947 mot henholdsvis 4 634 tonn og 5 021 tonn i 1946. Før krigen var imidlertid produksjonen betydelig høyere, nemlig 10 673 tonn hvit ost og 7 754 tonn brun ost i årsgjennomsnitt for perioden 1937—39.

Etter krigen er en betydelig større del av mjølka enn tidligere (regnet etter forbruket av mjølkefett) gått til konsum, i 1947 således 60 pst. og i 1946 og 1945 enda mer. Før krigen lå andelen på omkring 30 pst. Smørproduksjonen har etter krigen tatt mellom 26 og 29 pst. av den innveidde mjølkemengde, mens den før krigen tok mellom 46 og 53 pst. Tilsvarende tall for osteproduksjonen var før krigen 16 à 19 pst. og i 1946—47 8 à 9 pst.

Meieriene hadde i 1947 et nettoutbytte av mjølka på 45.75 øre pr. kg. innveid mjølk, dvs. 3.61 øre mer enn i 1946. Statstilskuddene til mjølkeproduksjonen utgjorde 104.3 mill. kr. i budsjettåret 1946—47 og 135.6 mill. kr. i 1947—48.

Publikasjonen gir som vanlig en inngående tekstlig og tabellmessig framstilling av meieribruket, dets alminnelige driftsbetingelser og driftsresultater og de enkelte meieritypers driftsforhold. Det gis også enkelte oppgaver over mjølkeomsetningen utenom meieriene og over industriens margarinproduksjon. De offentlige bestemmelser som gjelder for meieridriften er også referert.

Forsikringsselskaper 1947.

(N.O.S. X 174.) (53 + 130 sider.)

Publikasjonen innledes med en beretning om Forsikringsrådets virksomhet i 1947. Deretter følger en oversikt for årene 1912—1947 over premieinntektene ved de forskjellige forsikringsarter og en tilsvarende oversikt over forsikringsstokken ved den direkte innenlandske livsforsikringsvirksomhet.

De samlede premieinntekter i 1947 for alle forsikringsarter utgjorde 363.5 mill. kr. i norske og 12.7 mill. kr. i utenlandske selskaper. Det var en øking på henholdsvis 61.5 mill. kr. og 3.3 mill. kr. for forrige år. Forsikringsstokken ved livsforsikringsselskapene ved utgangen av 1947 utgjorde 3 541.6 mill. kr. for kapitalforsikringer og 208.2 mill. kr. for renteforsikringer. Den alt overveiende del var tegnet i norske selskaper.

I en egen tabellavdeling finnes regnskapssammendrag for hvert selskap og for grupper av selskaper i 1947. Til slutt er tatt med en fortegnelse, som er ajourført pr. 1 desember 1948, over anmeldte selskaper som faller inn under forsikringstilsynsloven. Listen omfatter 130 norske og 50 utenlandske selskaper i virksomhet, og dessuten 3 norske og 14 utenlandske selskaper under avvikling.

Veterinærvesenet 1947.

(N.O.S. X 175.) (87 sider.)

Publikasjonen, som er utgitt av Veterinærdirektøren, inneholder detaljerte statistiske oppgaver over veterinærvesenet og den offentlige kjøttkontroll samt årsberetning fra Veterinærinstituttet. En finner også utdrag av veterinærenes beretninger om enkelte sykdommer.

Veterinærene behandlet i 1947 i alt 570 tusen sykdomstilfelle, dvs. ca. 37 tusen færre tilfelle enn året før. Over halvparten av tilfellene gjaldt storfe.

Sunnhetstilstanden blant husdyrene i 1947 kan karakteriseres som tilfredsstillende. Antall tilfelle av sterilitet og de forskjellige mangelsykdommer økte dog en del siden året før. Det skyldes antakelig delvis den usedvanlig tørre sommer i 1947. Farsottliknende sykdommer forekom ikke.

Den offentlige kjøttkontroll undersøkte i alt 761 723 dyreskrotter (storfe, hest, svin, sau, geit, kalv) i 1947, dvs. en øking på 174 081 siden 1946. Det var nedgang for hest mens på den annen side svin økte til det tredobbelte.

Norges bergverksdrift 1947.

(N.O.S. X 176.) (63 sider.)

Publikasjonen inneholder detaljerte oppgaver over malmutvinningen og metallproduksjonen i 1947 samt bergmestrenes beretninger. I tekstavsnittet kommenteres tallene, og i et eget avsnitt behandles bergverksdriften på Svalbard. En nyhet i denne utgaven av bergverksstatistikken er en tabell over amerikanske og engelske priser på enkelte viktige metaller siden 1935.

Malmproduksjonen var totalt sett fortsatt meget liten i 1947 sammenliknet med før krigen (37 pst. i forhold til 1938). Årsaken var først og fremst at produksjonen av jernmalm var så lav p. g. a. at A/S Sydvaranger fremdeles var ute av drift. Jernmalmproduksjonen viste imidlertid en betydelig økning siden 1946. Bortsett fra sølvertser og rutilkonsentrat økte også produksjonsmengdene av øvrige malmer fra de 1946 til 1947, men ingen kom opp på førkrignivå.

Også den samlede metallproduksjonen var større i 1947 enn i 1946, men utgjorde bare 82 pst. av produksjonen i 1938. Av de enkelte produkter var det bare rujern som viste større produksjonstall i 1947 enn i 1938 men det lå til gjengjeld hele 96 pst. over 1938-nivået.

Kullproduksjonen ved norske gruver på Svalbard kom opp i over 336 tusen tonn i 1947 mot 298 tusen tonn i 1938 og 96 tusen tonn i 1946.

Norges Jernbaner 1945—46.

(N.O.S. X 177.) (111 sider.)

Innledningsvis gir publikasjonen en fyldig oversikt over statsbanenes virksomhet i driftsåret 1945—46. I tabellavdelingen finnes meget detaljerte tallmessige opplysninger om driften, rullende materiell, anvendt kapital, trafikk, takstforandringer, personale m. v. Tall for 1938—39 er tatt med for sammenlikningens skyld. Oppgaver for privatbanene finnes i en egen tabell.

Pr. 30 juni 1946 hadde statsbanene en samlet lengde på 4 295 km, mens privatbanenes linjelengde var 105 km. Elektrisk drift var det på 16 pst. av statsbanene og 40 pst. av privatbanene. I statsbanene var det nedlagt en kapital på i alt 1 533 mill. kr.

I driftsåret 1945—46 viste trafikken ved statsbanene en sterk øking i forhold til driftsåret 1938—39. Persontrafikken steg således fra 736 til 1 443 mill. personkilometer og godstrafikken (eksklusive malm på Ofotbanen) fra 451 til 745 mill. tonnkilometer.

International Whaling Statistics XX.

(63 sider.)

Hvalfangststatistikken utgis i to særskilte hefter for hver sesong. Det foreliggende hefte omfatter fangsten i Antarktis i sesongen 1946—47, mens neste hefte vil behandle fangsten i andre deler av verden i samme sesong. Publikasjonene utkommer i serien «Det norske hvalråds statistiske publikasjoner» og utgis av «The Committee for Whaling Statistics».

Fangstdeltakelsen var betydelig større enn i foregående sesong. Det deltok nemlig 15 flytende kokerier (hvorav 7 norske) og 129 hvalbåter i 1946—47 mot 9 kokerier og 77 hvalbåter i 1945—46. I tillegg kommer 3 landstasjoner (hvorav 1 norsk) på Syd-Georgia med henholdsvis 16 og 18 hvalbåter i de to sesonger.

I sesongen 1946—47 var 6 966 mann (hvorav 4 506 nordmenn i norsk og fremmed tjeneste) sysselsatt i den Antarktiske hvalfangst.

Den totale fangstmengde utgjorde 25 593 hval og oljeproduksjonen 1 939 742 fat. Resultatet betegnes som godt.

I publikasjonens tekstlige innledning kommenteres fangstresultatene og framstillingen suppleres med en rekke tabeller med tilbakegående oppgaver. I tabellavdelingen finnes meget detaljerte oppgaver for sesongen 1946—47.

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI. OSLO

1949

Tillegg til nr. 3—5

STATISTISKE MEDDELELSER

UTGITT AV
STATISTISK SENTRALBYRÅ

*Monthly bulletin of the Central Bureau of Statistics
of the Kingdom of Norway*

*Bulletin Mensuel du Bureau Central de Statistique
du Royaume de Norvège*

Statistisk Sentralbyrå
Biblioteket

-5 JULI 1949

INNHold

	Side Page
Strukturforhold i de større industrielle konjunkturgrupper. Av byråsjef Eilif Gjermoe	1
Strukturforhold i industrien. Undersøkelse etter den nye gruppdeling for årene 1937—1939. Av byråsjef Eilif Gjermoe	20
Structural conditions in the greater industrial groups of conjuncture. By Eilif Gjermoe	1
Structural conditions in industry. Inquiries made in accordance with the new grouping for the years 1937—1939. By Eilif Gjermoe	20
Conditions structurales dans les plus grands groupes industriels de conjonc- ture. Par Eilif Gjermoe	1
Conditions structurales dans l'industrie. Une recherche selon le nouveau groupement pour les années 1937—1939. Par Eilif Gjermoe	20

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1949

Pris kr. 0,50

67. årgang

Strukturforhold i de større industrielle konjunkturgrupper.¹

Av byråsjef Eilif Gjermoe.

1. Kvalitetsgruppene.

Med «større industrielle konjunkturgrupper» tenker vi på slike grupper som eksportindustrien, industrien som arbeider for hjemmemarkedet, produksjonsvareindustrien og konsumpsjonsvareindustrien. Konjunktorene virker gjerne på forskjellig måte innenfor disse gruppene. Utslagene pleier være større i produksjonsvareindustrien enn i konsumpsjonsvareindustrien, og når konjunktorene kommer fra utlandet, går eksportindustrien foran hjemmeindustrien. Eksportindustrien blir også ofte rammet hardest av de to.

I konjunkturstatistikken hos oss vil en derfor finne en firedeling av industrien: 1. produksjonsmiddelindustri for eksportmarked, 2. produksjonsmiddelindustri for hjemmemarked, 3. konsumpsjonsindustri for eksportmarked, 4. konsumpsjonsindustri for hjemmemarked.

I den tidligere strukturundersøkelse (Statistiske Meddelelser 1942, s. 167) ble det ikke tatt hensyn til denne inndeling. Det som ble gransket var de heterograde strukturforhold. Dette er de forhold som blir bestemt av målelige faktorer, som bedriftsstørrelsen, kapitalintensiteten, lønnsomheten osv. Også her kan en danne grupper. Men dette blir da «kvantitetsgrupper» i den forstand at grensene mellom gruppene blir bestemt ved tallstørrelser. En kaller for eksempel bedrifter med under 200 000 kr. fast kapital for «små», bedrifter med fra 200 000 kr. til 1 000 000 kr. «middelstore» og bedrifter med over 1 000 000 kr. for «store» bedrifter. I motsetning dertil er konjunkturgruppene «kvalitetsgrupper». En kan nok også her lage kvantitetsgrupper for eksempel etter hvor stor prosent av produksjonen går til eksport og hvor stor prosent til hjemmemarkedet. Men mellomgruppene vil ha for liten betydning i forhold til yttergruppene som gir den kvalitative motsetning innbyrdes.

Analysen av industrien i Statistiske Meddelelser 1943, s. 17 og 1944, s. 14 har gitt oss 98 nye primærgrupper. Denne analysen har blant annet nettopp ført til å spalte de opprinnelige 74 grupper i produksjonsstatistikken ettersom bedriftene i gruppen hørte til den ene eller den andre av de nevnte kvalitetsgrupper. Særsilt av hensyn til lønningene var det også nødvendig å skjelne etter bedriftenes beliggenhet, mellom bedrifter i bystrøk og bedrifter på landsbygda. Så har vi den tekniske inndeling etter hva slags varer bedriftene tilvirker. Også her er det forskjellige muligheter for å danne større kvalitative samlegrupper.

Den viktigste av de sondringer vi har arbeidet med, er ubetinget sondringen mellom eksportmarked og hjemmemarked. Men omtrent likeså viktig er sondringen etter produksjonen, mellom produksjonsmidler og konsumvarer.

¹ Arbeidet har på grunn av forholdene ligget utrykt siden våren 1944.

Den tredje spaltning går etter bedriftenes beliggenhet, mellom bedrifter på landsbygda og bedrifter i bystrøk. Som bystrøk har en stort sett¹ tatt ut foruten alle byene de herreder hvor minst 10 pst. av den ervervende voksne mannlige befolkning hørte til fabrikkindustrien etter tellingen i 1920 (Folketellingens 11. hefte, tabell 4).

Som analysen vil ha vist, kan inndelingen ikke føres gjennom helt nøyaktig. Ingen eksportgrupper for eksempel tilvirker utelukkende for eksport. Særlig vanskelig er det å skille mellom produksjonsvareindustri og konsumvareindustri. Nokså mange grupper inneholder bedrifter som tilvirker både produksjonsvarer og konsumvarer. En har foretrukket å regne disse grupper med under konsumvareindustrien.

Hvor produksjonen gjelder råvarer eller hjelpemidler til produksjon av forbruksvarer, vil antakelig vedkommende gruppe nærmest følge konsumvareindustrien i konjunkturbevegelsen. Det er egentlig mest anleggs- og tungindustrien som skiller seg ut fra konsumvareindustrien. Det kan derfor være likeså godt å operere med en egen mellomgruppe, tilvirkningen av «konsumnære» produksjonsvarer.

Eksportvarene står i det hele tatt i en slik særstilling at en må kunne spare seg for å dele opp her etter produksjonens art. Den mulige konsumvaregruppe ville iallfall bli svært liten. En deling, som kanskje kunne være påkrevd, er spaltningen mellom bedrifter som er sterkt påvirket av tilfeldige forhold (råstofftilgangen for eksempel) og andre hvor konjunkturbevegelsen kommer tydeligere fram. Men det er best å se på disse avvikende grupper som tilfeldigheter. Det er alltid nødvendig å undersøke om en bevegelse som er konstatert kan skyldes tilfeldigheter eller ikke.

De 8 kvalitetsgrupper som da framkommer består av følgende primærgrupper (romertallene gjelder hovedgruppene i produksjonsstatistikken).

1. *Eksportvarer. Bystrøk.* 18 grupper:

I. 1. Svovelkisgruver. I. 2. Jernmalmgruver. I. 3. Aluminiumfabrikker. I. 4. Ferrolegeringsfabrikker. II. 1. Labradorsteinbrott. II. 2. Tilvirking av gatestein, kantstein m. v. IV. 5. Karbidfabrikker. IV. 6. Salpeterfabrikker. V. 2. Store sildolje- og sildemelfabrikker. V. 3. Små sildolje- og sildemelfabrikker. V. 4. Framstilling av spisefett m. v. VII. 1. Sagbruk og høvlerier med eksport. VIII. 1. Tresliperier. VIII. 2. Sulfittcellulosefabrikker. VIII. 3. Kombinerte papirfabrikker. VIII. 4. Enkle papirfabrikker. XII. 12. Store fiskehermetikkfabrikker. XII. 13. Små fiskehermetikkfabrikker.

2. *Eksportvarer. Landsbygda.* 3 grupper:

V. 1. Sildolje- og sildemelfabrikker. XII. 10. Store fiskehermetikkfabrikker. XII. 11. Små fiskehermetikkfabrikker.

¹ Hvor arbeiderlønnen pr. timeverk var særlig lav, ble bedriften ikke ansett som iggende i bystrøk hvis herredet hadde større områder uten tettbefolkning.

3. *Produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystøk. 31 grupper:*

II. 5. Store sementfabrikker. II. 7. Sementvarefabrikker. II. 8. Teglverk.
 III. 1. Moderniserte selvstendige jern- og stålstøperier. III. 2 Ikke moderniserte selvstendige jern- og stålstøperier. III. 3. Moderniserte mekaniske verksteder. III. 4. Ikke moderniserte mekaniske verksteder. III. 5. Tilvirking av ståltråd, spiker, gjerder m. v. III. 6. Større motorfabrikker. III. 7. Jern- og stålshipsbyggerier. III. 8. Reparasjonsverfter for jern- og stålskip. III. 10. Treskips- og båtbyggerier. III. 12. Reparasjonsverfter for treskip og båter. III. 13. Moderniserte bedrifter som framstiller elektriske maskiner og apparater. III. 14. Ikke moderniserte bedrifter som framstiller elektriske maskiner og apparater. III. 15. Karosserifabrikker. III. 16. Bilreparasjonsverksteder. III. 17. Blikkemballasjefabrikker. IV. 1. Sprengstofffabrikker. IV. 3. Større farge- og fernissfabrikker. IV. 4. Framstilling av komprimerte gasser. V. 6. Framstilling av soyamel, linnemel m. v. VII. 3. Sagbruk og høvlerier med hjemmemarked. VII. 4. Kassefabrikker. VII. 6. Tønnefabrikker. VII. 8. Bygningssnekkeri. VIII. 5. Posefabrikker. IX. 1. Større garverier. IX. 2. Remfabrikker. X. 7. Line- og snørefabrikker. XII. 1. Handelsmøller som tilvirker kraftfôr.

4. *Produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Landsbygda:*

II. 4. Selvstendige kalkbrott. II. 6. Sementvarefabrikker. III. 9. Treskips- og båtbyggerier. III. 11. Reparasjonsverfter for treskip og båter. VII. 2. Sagbruk og høvlerier med hjemmemarked. VII. 5. Tønnefabrikker. VII. 7. Bygningssnekkeri.

5. *Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystøk:*

V. 5. Framstilling av kokosolje m. v. X. 1. Store ullvarefabrikker. X. 3. Små ullvarefabrikker. X. 4. Store bomullsvarefabrikker. X. 5. Små bomullsvarefabrikker. XII. 3. Leieformaling for staten. XII. 5. Leieformaling for andre enn staten. XII. 14. Brennerier. XIII. 1. Avistrykkerier. XIII. 2. Store bok- og aksidenstrykkerier. XIII. 3. Små bok- og aksidenstrykkerier. XIII. 4. Litografiske anstalter.

6. *Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Landsbygda:*

X. 2. Små ullvarefabrikker. XII. 4. Leieformaling for andre enn staten.

7. *Konsumvarer for hjemmemarkedet. Bystøk:*

II. 3. Tilvirking av gravrammer og gravmonumenter. III. 18. Sølvs- og plettwarefabrikker. IV. 2. Fyrstikkfabrikker. V. 7. Store såpefabrikker. VI. Gassverk. VII. 11. Store møbelfabrikker. VII. 12. Små møbelfabrikker. IX. 3. Gummivarefabrikker. X. 6. Ull- og bomullstriktasjefabrikker. XI. 1. Skotøyfabrikker. XI. 2. Tilvirking for egen regning av gangklær i bystøk. XI. 4. Tilvirking av undertøy m. v. XII. 2. Grynemøller. XII. 6. Større potetmelfabrikker. XII. 7. Større kjeks- m. v. fabrikker. XII. 8. Eldre margarinfabrikker. XII. 9. Yngre margarinfabrikker. XII. 15. Store

bryggerier. XII. 16. Små bryggerier. XII. 17. Store sjokolade- og dropsfabrikker. XII. 18. Store tobakksfabrikker. XII. 19. Middelstore tobakksfabrikker.

8. *Konsumvarer for hjemmemarkedet, Landsbygda:*

VII. 9. Store møbelfabrikker. VII. 10. Små møbelfabrikker. XI. 3. Leiesøm av gangklær.

En må nå undersøke hvorledes disse kvalitetsgrupper er sammensatt av de ulike kvantitetsgrupper som en kan stille opp etter tallene i tabellene i Stat. Medd. 1943 s. 106 og 1944 s. 50. Bedriftene i den ene kvalitetsgruppe kan for eksempel være gjennomgående større eller mer kapitalintensive enn bedriftene i en annen gruppe. Når en vet dette, vil en ha et skjønn om hva det betyr for de ulike kvalitetsgrupper at det er bevegelser eller ulikheter i tallene som henger sammen med kvantitative faktorer som de nevnte. Hvis det for eksempel er påvist at lønningene stiger med kapitalintensiteten, kan en også vente seg høye lønninger hvor det er stor kapitalintensitet. Og hvis det er påvist at lønningene er steget sterkere i større enn i mindre bedrifter, kan en vente seg sterkest stigning i gruppene med de større bedrifter.

På den annen side er det viktig å vite hvordan kvalitetsgruppene er sammensatt når en skal undersøke hvorledes de kvantitative forhold henger sammen. En beregning kan for eksempel vise at lønnsstigningen i et år henger sammen med størrelsen (eller forhold som henger sammen med den igjen). Det er da mulig at dette kan bero på hvorledes kvalitetsgruppene er sammensatt. Er for eksempel lønningene ikke steget noe videre hos større bedrifter, kan dette skyldes at det ikke har vært noen stigning i eksportindustrien som for en stor del består av større bedrifter. Den kvantitative faktor skjuler i dette tilfelle den kvalitative, og en ville slutte feil ved å tillegge den første avgjørende betydning. For å sikre seg mot slike feilslutninger kan en naturligvis foreta de forskjellige beregninger som gjelder de kvantitative faktorer særskilt for hver kvalitetsgruppe. Men dette vil ikke føre helt fram siden de fleste av gruppene er for små til at en kan få sikre resultater. Egentlig er det bare tre kvalitetsgrupper som er så store at det kan lønne seg å foreta særberegninger for dem. Dette er eksportindustrien i bystrøk, bedriftene som tilvirker produksjonsvarer for hjemmemarkedet i bystrøk og bedriftene som tilvirker konsumvarer for hjemmemarkedet i bystrøk. Heldigvis representerer disse tre gruppene de mest avgjørende kvalitative ulikheter innenfor industrien.

2. Bedriftsstørrelsen i kvalitetsgruppene.

Undersøkelsen her som i de følgende avsnitt er foretatt for året 1937. Dette var et år med ganske jevnt høy produksjon over hele industrien. Det er det eneste år som det er foretatt en beregning over hvordan produksjonsapparatet

er sammensatt med hensyn på de tre faktorer (kapital, kroppsarbeid og administrativt arbeid).

Det er 5 forskjellige mål for bedriftsstørrelsen.

1. *Bearbeidelsesverdien (B).*

Det er naturlig å foreta en tredeling slik at det blir flest småbedrifter, noe færre middelstore og færrest store bedrifter. For året 1937 vil det da passe å sette grensene til 250 000 kr. og 1 000 000 kr. pr. bedrift. De 98 primærgrupper i hele industrien fordeler seg da slik at det blir 50 med små, 29 med middelstore og 19 med store bedrifter. Det vil si det blir ca. 50 pst. med små, 30 pst. med middelstore og 20 pst. med store bedrifter.

Størrelsen er her bedømt etter utfallet av produksjonen. De følgende mål gjelder derimot innsatsen av produktive krefter.

2. *Det geometriske gjennomsnitt av fast kapital, arbeidskraft og funksjonærer* ($\sqrt[3]{KAF}$). Tallene er her uttrykt i enheter som det ikke er satt navn på. Tar en grensene 50 og 200 enheter får en den fordeling av gruppene på de tre størrelsesklasser som svarer til fordelingen etter bearbeidelsesverdien.

3. *Det geometriske gjennomsnitt av fast kapital, redusert etter utnyttingsprosenten, arbeidskraft og funksjonærer* ($\sqrt[3]{KUAF}$). Tallene ligger her gjennomgående litt lavere, ca. 10 pst. lavere, enn etter det forrige mål. Grensene blir derfor 45 og 180.

4. *Det geometriske gjennomsnitt av fast kapital og arbeidskraft* ($\sqrt{KA}$). Grensene blir her 150 og 750 enheter.

5. *Det geometriske gjennomsnitt av fast kapital, redusert etter utnyttingsprosenten og arbeidskraft* ($\sqrt{KU A}$). Her er grensene 125 og 600 enheter, ligger altså ca. 20 pst. lavere enn etter forrige mål.

De to siste målene er de minst omfattende, fordi det ikke er tatt hensyn til det administrative arbeid. Men de er for så vidt sikrere i seg selv som funksjonær oppgavene ofte er dårlige og i det hele tatt bare gir et svakt bilde av den produktjonskraft de skal representere.

Når en tar en slik grov tredeling, må det nødvendigvis bli en del tilfeldige avvikelser mellom de tallene en får. Det vil jo alltid være en del primærgrupper som ligger på grensen av to størrelsesgrupper. I disse tilfelle betyr det ikke noe om primærgruppen kommer i forskjellig størrelsesklasse etter de forskjellige mål. Derimot er det ikke så mange tilfelle hvor det er noen vesentligere avvikelser mellom de ulike målene (se anmerkningen til tabellen s. 6).

Men ser en nå på tabellen s. 6, vil en finne at målene stort sett gir det samme bilde av forholdet mellom kvalitetsgruppene. En får fram den samme karakteristikk enten en holder seg til det ene eller det andre målet.

Fordeling av bedriftene i de ulike kvalitetsgrupper 1937
etter størrelsesmålene:

A:	B	<	I 250 tus. kr.	II 250—999 tus. kr.	≥	III 1000 tus. kr.
B:	$\sqrt[3]{KAF}$	<	50	50—199	≥	200
C:	$\sqrt[3]{KUAF}$	<	45	45—179	≥	180
D:	$\sqrt{KA}$	<	150	150—749	≥	750
E:	$\sqrt{KUA}$	<	125	125—599	≥	600

Kvalitetsgrupper	I					II					III				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1. Eksportvarer Bystrøk	6	6	6	5	6	3	3	3	3	2	9	9	9	10	10
2. Eksportvarer Landsb.	3	3	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Prod.varer for hjemmemark. Bystrøk	16	16	16	17	15	11	11	11	11	13	4	4	4	3	3
4. Prod.varer for hjemmemark. Landsb.	7	7	7	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Konsumnære prod.varer for hjemmemark. Bystrøk	7	7	7	5	5	3	3	3	5	4	2	2	2	2	3
6. Konsumnære prod.varer for hjemmemark. Landsb.	2	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Konsumvarer for hjemmemark. Bystrøk	6	7	7	7	7	12	11	11	13	13	4	4	4	2	2
8. Konsumvarer for hjemmemark. Landsb.	3	3	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alle { Bystrøk Landsbygda Riket	35	36	36	34	33	29	28	28	32	32	19	19	19	17	18
	15	15	15	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	50	51	51	49	48	29	28	28	32	32	19	19	19	17	18

Eksportvarer. Bystrøk. Enkle papirfabrikker hører til II etter mål A, B og C, men til III etter mål D og E (få funksjonærer). Store sildolje- og silde-melfabrikker hører til II etter mål D, ellers til I (få funksjonærer, ringe kapitalutnyttning).

Produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystrøk. Posefabrikker hører til I etter mål A, B, C og D, men til II etter E (mer tilfeldig). Moderniserte mekaniske verksteder hører til II etter mål A, D og E, men til III etter B og C (mer tilfeldig). Større farge- og fernissfabrikker hører til II etter mål A, B, C og E, men til I etter D (mest tilfeldig, dog høy bearbeidelsesverdi). Sprengstofffabrikker hører til II etter mål B, C, D og E, men til III etter A (høy bearbeidelsesverdi).

Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystrøk. Små bomulls-varefabrikker hører til I etter mål A, B og C, men til II etter D og E (mest tilfeldig, dog lav bearbeidelsesverdi). Litografiske anstalter hører til I etter mål A, B og C, men til II etter D og E (mer tilfeldig). Store ullvarefabrikker hører til II etter mål A, B, C og D, men til III etter E (mer tilfeldig).

Konsumvarer for hjemmemarkedet. Bystrøk. Yngre margarinfabrikker hører til I etter mål B, C, D og E, men til II etter A (høy bearbeidelsesverdi). Store sjokolade- og dropsfabrikker hører til II etter mål A, D og E, men til III etter B og C (mer tilfeldig). Gummivarefabrikker hører til II etter mål B, C, D og E, men til III etter A (mer tilfeldig). Store tobakksfabrikker hører til III etter mål A, B og C, men til II etter D og E (mange funksjonærer).

På landsbygda er det bare grupper med små bedrifter. I bystrøkene er det følgelig forholdsvis flere grupper med store og middelstore bedrifter enn det er i hele riket. Jamfører en nå videre de 4 bygruppene

med hverandre, vil en finne at gruppen med produksjonsvarer for hjemmemarkedet er bygd opp nærmest som industrien tatt i sin helhet. Gruppen med konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet står ganske nær med hensyn til sammensetning. Fra dette typiske bilde skiller eksportindustrien og konsumvareindustrien seg ut. I eksportindustrien er det forholdsvis mange grupper med store bedrifter, i konsumvareindustrien er det forholdsvis mest grupper med middelstore bedrifter.

3. Råstoffprosenten.¹

Dette forhold har ikke så stor betydning i og for seg. Men det har interesse å se litt på disse tallene fordi forholdet mellom bearbeidelsesverdien og produksjonsverdien blir bestemt av tekniske faktorer som ikke har noen forbindelse med de forhold som bestemmer hvorledes primærgruppene fordeler seg på de forskjellige kvalitetsgrupper. En får da se hvor jevnt tallene kan stille seg i de enkelte kvalitetsgrupper.

Primærgruppenes fordeling etter «råstoffprosenten» (egentlig verdien av råstoffer, hjelpestoffer, elektrisk kraft og bortsatt arbeid i pst. av produksjonsverdien) er ganske symmetrisk omkring gjennomsnittsprosenten. Antallet av grupper var nemlig: Under 10 pst. 2, 10—19 pst. 4, 20—29 pst. 8, 30—39 pst. 11, 40—49 pst. 20, 50—59 pst. 18, 60—69 pst. 18, 70—79 pst. 8, 80—89 pst. 6, minst 90 pst. 3. Her faller det da naturligst å gjøre midtgruppen størst. Setter en grensene til 40 og 70 pst., får en 25 grupper med under 40 pst., 56 grupper med 40—69 pst. og 17 grupper med minst 70 pst.

Fordelingen i de enkelte kvalitetsgrupper er:

Kvalitetsgrupper		Råstoffprosent:		
		Under 40	40—69	Minst 70
Eksportvarer	{ Bystrøk	5	9	4
	{ Landsbygda	—	2	1
Produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	9	18	4
	{ Landsbygda	2	5	—
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	3	5	4
	{ Landsbygda	—	1	1
Konsumvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	6	13	3
	{ Landsbygda	—	3	—
Alle.....		25	56	17

Det er tydelig å se at den typiske fordeling går igjen alle steder. Ved undersøkelser over forhold som står i forbindelse med råstoffprosenten vil det derfor ikke være nødvendig å ta hensyn til kvalitetsgruppene.

¹ Rettelse. I tabellen på side 106 i Stat. Medd. 1943 står det i 3. rubrikk under gruppe VII. 12. (små møbelfabriker i bystrøk) 12.4 istedenfor 41.8.

4 Kapitalintensiteten.

En fullstendig oversikt over hvordan produksjonsapparatet er sammensatt krever en beregning av intensitetstall for alle produksjonsfaktorer. Slike tall er også tatt inn i tabellene side 106, årg. 1943 og 50, årg. 1944 i Statistiske Meddelelser.

De viktigste ulikheter mellom de forskjellige industrigrupper skyldes imidlertid variasjonene i forholdet mellom kapitalen og kroppsarbeidet. Disse variasjoner er ganske store, enkelte bedrifter er kapitalintensive, andre arbeidsintensive. Antallet av funksjonærer vokser stort sett med begge de to andre faktorer. En kan derfor her, hvor det bare gjelder en kort orientering, innskrenke seg til å undersøke hvorledes det stiller seg med kapitalintensiteten, idet en regner med at de mest kapitalintensive grupper også vil være de mest arbeidsekstensive og omvendt.

En har da to mål å holde seg til. Det beste mål er forholdet mellom den utnyttede kapital¹ og den fullstendige produksjonsinnsats, beregnet etter den utnyttede kapital ($KU : \sqrt[3]{KUAF}$). Et annet, enklere mål er forholdet mellom arbeidskraften (antall timeverk) og anleggsverdien, uansett om den er utnyttet fullt ut eller ikke ($A 100 : K$). Egentlig er jo dette et mål for arbeidsintensiteten, men de inverse tall kan tas som uttrykk for kapitalintensiteten.

Dette vil jo ikke si at de to uttrykk svarer til hverandre som inverse tall matematisk sett. Ser en bort fra funksjonærtallet og kaller en så det første uttrykk for x , det annet for y , så er ikke $y = \frac{1}{x}$ men $y = \frac{f(x)}{x^2}$. Størrelsen y , det vil si arbeidsintensiteten, målt etter $\frac{100 A}{K}$, faller altså på grunn av nevneren i langt sterkere grad når x , det vil si kapitalintensiteten, målt etter $\sqrt{KUA}$, stiger. I samme retning virker det videre at $f(x) = \frac{100}{U}$ faktisk avtar med stigende x fordi utnyttingsgraden stiger med anleggsverdien. En har for eksempel for 1937:

Anleggsverdi	Antall primærgrupper	Gjennomsn. utnyttingsprosent
Under 100 000 kr.	26	70,4
100 000— 299 000 »	19	72,6
300 000— 999 000 »	24	81,8
1 000 000—4 999 000 »	18	88,3
Minst 5 000 000 »	11	88,5

¹ Som før forklart vil dette si anleggsverdien multiplisert med det gjennomsnittlige antall arbeidere i året dividert med topptallet. Hvor bedriften har gått med innskrenket drift hele året, noe som sjelden var tilfelle, ligger tallet for høyt.

Dette kommer for en stor del av at særlig de utpregede sesongbedrifter pleier være små bedrifter med begrenset marked.

Gruppegrensene etter de 2 mål må i hvert fall bestemmes uavhengig av hverandre ved å se på den rent faktiske fordeling av tallene.

Målet $\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}$ forteller oss jo direkte hvor mange ganger større den ut-

nyttede kapital (i 1000 kr.) er enn det geometriske gjennomsnitt av kapitalen, timeverkene (i 1000) og funksjonærtallet. Det hyppigste er at kapitalen er 3—6 ganger større. Dette er tilfelle i 53 av de 98 gruppene. 8 grupper har tallet 2—2.9 og 9 grupper 7—7.9, 22 grupper har 8—13. Over 13 er det forholdsvis få, over 15 bare 1 gruppe som ligger helt utenfor de andre med et så høyt tall som 25. Hadde nå de to mål vært inverse, skulle en ventet at de fleste grupper hadde hatt en arbeidsintensitet $\left(\frac{100A}{K}\right)$ på mellom 17 og 33. I virkeligheten ligger disse tallene svært spredt, og hovedtyngden ligger lavere enn 17. Forholdsvis mange grupper ligger samlet på omkring 9 pst. Mediantallet er 18 pst. Men mens det er 36 grupper på mellom 8 og 18 pst., er det bare 15 grupper på mellom 19 og 29 pst. Maksimum ligger over 120 pst.

Går en ut fra det direkte mål for kapitalintensiteten $\left(\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}\right)$, ligger

det nærmest å samle gruppene om det typiske tall, som en kan si er 5, som en midtgruppe. I hvert fall kan en ikke gjøre den underste gruppen for tallrik hvis en vil si om disse bedriftene at de har «lav» kapitalintensitet. Setter en grensene til 4 og 8, får en 22 grupper med lav intensitet, 48 grupper med middels intensitet og 28 grupper med høy intensitet. Et liknende kompromiss mellom hensynet til den kvantitative fordeling og hensynet til hva gruppenavnene skal si må en ta når det gjelder målet for arbeidsintensiteten. Med grensene 11 pst. og 35 pst. får en praktisk talt samme fordeling. Det blir 22 grupper med over 35 pst., altså med lav kapitalintensitet, 47 grupper med 11—34 pst., altså med middels kapitalintensitet og 29 grupper med høyst 10 pst., altså med høy kapitalintensitet.

Da bedriftene i de fleste tilfelle vokser seg store vesentlig ved å øke kapitalen, er det ikke så rart at små bedrifter ofte har lav kapitalintensitet og store bedrifter høy kapitalintensitet. Kapitalintensiteten vokser med andre ord med bedriftsstørrelsen.

En ser straks dette når en kombinerer fordelingen etter kapitalintensiteten med den foregående fordeling etter bedriftsstørrelsen. Vi holder oss her til et enkelt mål begge steder. Når det gjelder bedriftsstørrelsen, tar vi fordelingen etter den fullstendige produksjonsinnsats $\sqrt[3]{KUAF}$ gir samme fordeling som $\sqrt[3]{KAF}$, når det gjelder kapitalintensiteten, tar vi fordelingen etter det direkte mål $\left(\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}\right)$

Bedriftsstørrelse	Kapitalintensitet			Grupper i alt
	I Lav	II Middels	III Høy	
I. Små bedrifter	20	25	5	50
II. Middelstore bedrifter	2	17	10	29
III. Store bedrifter	—	6	13	19
Grupper i alt	22	48	28	98

Som følge av denne positive korrelasjon mellom kapitalintensiteten og bedriftsstørrelsen, kan vi vente oss, at de ulikhetene mellom kvalitetsgruppene som vi fant for bedriftsstørrelsen, i det vesentlige vil gå igjen når det gjelder kapitalintensiteten.

Fordelingen etter kapitalintensiteten stiller seg nå slik. A er fordelingen etter det direkte mål $\left(\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}\right)$ B fordelingen etter det indirekte mål, $\left(\frac{100A}{K}\right)$.

Kvalitetsgrupper		I Lav kapital- intensitet		II Middels kapital- intensitet		III Høy kapital- intensitet		
		A	B	A	B	A	B	
Eksportvarer	{ Bystrøk	4	2	4	7	10	9	
	{ Landsbygda	2	1	1	1	—	1	
Produksjonsvarer for hjemme- markedet.	{ Bystrøk	5	5	21	21	5	5	
	{ Landsbygda	5	7	2	—	—	—	
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	—	—	5	8	7	4	
	{ Landsbygda	—	—	2	1	—	1	
Konsumvarer for hjemme- markedet	{ Bystrøk	3	4	13	9	6	9	
	{ Landsbygda	3	3	—	—	—	—	
Alle {		Bystrøk....	12	11	43	45	28	27
		Landsbygda	10	11	5	2	—	2
		Riket	22	22	48	47	28	29

Fordelingen etter de ulike mål stemmer ikke fullt så godt her som da det gjaldt bedriftsstørrelsen. Men de vesentlige ulikheter mellom kvalitetsgruppene kommer fram enten en holder seg til det ene eller det andre målet. For å jamføre fordelingen her med fordelingen etter bedriftsstørrelsen kan en beregne hvorledes de tre kvantitetsgruppene i begge tilfelle fordeler seg på de 8 kvalitetsgrupper. (Prosentforhøyelsen gjør at en ikke alle steder får ut akkurat den nøyaktige sum, 100 pst., når en summerer ned.) En tar fordelingen etter de to samme målene som før.

Kvalitetsgrupper		Kapitalintensitet			Bedriftsstørrelse		
		I Lav	II Mid- dels	III Høy	I Små	II Mid- dels	III Store
Eksportvarer	{ Bystrøk	18.2	8.3	35.7	11.8	10.7	47.4
	{ Landsbygda	9.1	2.0	—	5.9	—	—
Produksjonsvarer for hjemme- markedet.	{ Bystrøk	22.7	43.8	17.9	31.4	39.3	21.1
	{ Landsbygda	22.7	4.1	—	13.7	—	—
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	—	10.4	25.0	13.7	10.7	10.5
	{ Landsbygda	—	4.1	—	3.9	—	—
Konsumvarer for hjemmemar- kedet.	{ Bystrøk	13.6	27.1	21.4	13.7	39.3	21.1
	{ Landsbygda	13.6	—	—	5.9	—	—

Karakteristikken av bedriftsstørrelsen i kvalitetsgruppene falt jo ut slik: Alle gruppene på landsbygda besto av små bedrifter. Av bygruppene hadde eksportindustrien forholdsvis mange store bedrifter og konsumvareindustrien forholdsvis mange middelstore bedrifter, mens produksjonsmiddelindustrien lå nærmere opp til hele industrien med hensyn til fordelingen. Av prosenttallene her ser en at dette særlig gjelder den konsumnære produksjonsmiddelindustri. I den «konsumfjerne» produksjonsmiddelindustri er det forholdsvis litt få store bedrifter; denne industri har forholdsvis mange flere av de små og middelstore bedrifter enn den har av de store bedrifter.

Ser en nå på fordelingen etter kapitalintensiteten, finner en at gruppene på landsbygda som ventet står tilbake for gruppene i bystrøk også her. Det er nok den forskjell at det er flere landsgrupper med middels intensitet, men ingen med middels bedriftsstørrelse. Men det kommer jo av at den midterste gruppe for kapitalintensiteten overhodet er den tallrikeste, mens det er den underste gruppe som er tallrikest når det gjelder størrelsen. Likeledes gjelder det om de fleste av bygruppene at fordelingen som ventet er noenlunde den samme når det gjelder kapitalintensiteten som når det gjelder bedriftsstørrelsen. Det er forholdsvis mange eksportgrupper i III begge steder og det er forholdsvis flest grupper både av den konsumfjerne produksjonsmiddelindustri og konsumpsjonsindustrien i II begge steder, samtidig som det er forholdsvis langt flere grupper av produksjonsmiddelindustrien enn av konsumvareindustrien i I begge steder. Derimot avviker fordelingen av den konsumnære produksjonsvareindustri etter kapitalintensiteten ganske sterkt fra fordelingen etter bedriftsstørrelsen. Det er forholdsvis mange grupper her med høy kapitalintensitet. Dette ser ut til å være eiendommelig for den konsumnære produksjonsvareindustri (tekstilindustri, møller, trykkerier og så videre) i det hele tatt. En ser for eksempel at landsgruppen bare omfatter grupper med middels intensitet, ingen med lav intensitet, mens flertallet i de andre landsgrupper har lav intensitet. Det er lite trolig at forholdet beror på spesielle faktorer som gjør seg gjeldende i den konsumnære produksjonsvareindustri som sådan. Antakelig er det derimot spesielle forhold innenfor de tekniske hovedgrupper som hører hit, som tilfeldigvis har virket i samme retning. En kan tenke på spesielle tekniske

forhold i tekstilindustrien og andre spesielle forhold i mølleindustrien. I den polygrafiske industri kan kapitaloppgavene gjennomgående være for høye (som nevnt side 46 i Stat. Medd. 1944) så dette kan ha brakt disse grupper ut av linje med det typiske forhold i industrien.

5. Lønnsomheten.

Som nevnt i de tidligere undersøkelser gjelder det ikke her lønnsomheten i vanlig forretningsmessig forstand. De beste mål på den er dividenden i aksjeselskap og bedriftsinntekten satt i forhold til bedriftsformuen. Her dreier det seg derimot om den kollektive lønnsomhet, lønnsomheten for produksjonsfaktorene sett under ett. En regner nemlig med bearbeidelsesverdien som skal dekke bedriftsinntekt, gjeldsrenter, utgifter til amortering og vedlikehold, arbeider- og funksjonærlønninger m. v. Bearbeidelsesverdien setter en i forhold til et mål for størrelsen av produksjonsapparatet. Tar en hensyn både til hele den faste kapital, arbeiderstyrken og funksjonærene, blir dette mål $\sqrt[3]{KAF}$, og lønnsomhetsmålet, den relative bearbeidelsesverdi, blir uttrykt ved $B : \sqrt[3]{KAF}$. Sløyfer en de usikre funksjonærtallene, blir målet for lønnsomheten eller den relative bearbeidelsesverdi $B : \sqrt{KA}$.

De ulike gruppene skiller seg ikke så mye fra hverandre når det gjelder lønnsomheten som når det gjelder størrelsen og kapitalintensiteten. En ser dette allerede når en stiller sammen yttergrensene for de viktigste målene. En tar med til jamføring arbeiderlønnen pr. timeverk, som vi kommer til i følgende avsnitt:

Bedriftsstørrelse :	$\sqrt[3]{KAF}$	2.9 — 2735.7 (763.7)
Kapitalintensitet :	$\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}$	2.06— 25.73 (15.55)
Lønnsomhet :	$\frac{B}{\sqrt[3]{KAF}}$	2.06 kr. — 9.38 kr.
Arbeiderlønn :	$\frac{L_A}{A}$	0.70 kr. — 2.21 kr.

Når det gjelder størrelsen og kapitalintensiteten er det en jevn logaritmisk spredning i tallene, det vil si den absolutte avstand mellom tallene stiger sterkere og sterkere ettersom en kommer oppover i skalaen. Gruppen med de høyeste tallene (elektrokjemisk industri) står likesom i en klasse for seg, høyt hevet over den neste. Det kan derfor være grunn til å holde denne gruppen utenfor her. En får da tallene i parentesene. Som en ser ligger overgrensen for arbeiderlønnen bare 3 ganger så høyt som undergrensen, mens tilsvarende tall er for lønnsomheten 4.5, for kapitalintensiteten 12 (7.5) og for størrelsen 912 (255).

Dette vil først og fremst si at hvis en stadig opererer med tre kvantitetsgrupper, vil en ulike fordeling ikke bety så mye når det gjelder lønnsomheten eller lønnsnivået som når det gjelder kapitalintensiteten og framfor alt bedriftsstørrelsen. Og da gruppene ligger tettere omkring skillegrensene, blir det større muligheter for tilfeldige avvikelser mellom de ulike målene for lønnsomheten. Til gjengjeld varierer lønnsomheten og lønnsnivået noe mer fra år til år enn størrelsen og kapitalintensiteten. Men en kan gå ut fra at de viktigste ulikheter mellom kvalitetsgruppene som regel ikke skifter så altfor fort når det gjelder lønnsomheten og lønnsnivået heller.

Vi har sett at det var et visst samsvar mellom kapitalintensiteten og bedriftsstørrelsen, slik at kvalitetsgrupper med forholdsvis mange primærgrupper med store bedrifter også hadde forholdsvis mange primærgrupper med stor kapitalintensitet og omvendt. Hvis det nå var et liknende samsvar mellom lønnsomheten på den ene side og bedriftsstørrelsen og (eller) kapitalintensiteten på den annen side, kunne en vente seg liknende avvikelser mellom de ulike kvalitetsgrupper når det gjaldt lønnsomheten som en har funnet for bedriftsstørrelsen og kapitalintensiteten.

La oss først se på forholdet mellom lønnsomheten og bedriftsstørrelsen.

Vi holder oss til de målene, som vi holder for sikrest, $B : \sqrt[3]{KAF}$ for lønnsomheten og $\sqrt[3]{KAF}$ for bedriftsstørrelsen. Fordelingen av primærgruppene etter lønnsomheten er noe skjevt symmetrisk som en ser av følgende:

Relativ bearbeidelsesverdi: $B : \sqrt[3]{KAF}$ (Kr.)											
2.00– 2.49	2.50– 2.99	3.00– 3.49	3.50– 3.99	4.00– 4.49	4.50– 4.99	5.00– 5.49	5.50– 5.99	6.00– 6.99	7.00– 7.99	8.00– 8.99	9.00– 9.99
6	10	15	11	11	19	7	9	5	1	3	1

Når vi skal foreta en tredeling, kan vi ikke godt følge den naturligste vei å la midtgruppen ligge helt symmetrisk om den tettteste verdi. Tallene holder seg høye fra 2.50 til 4.99 og en kan derfor regne med at den tettteste verdi ligger noe under kr. 4.00. Midtgruppen bør jo være den største og for å få mange nok med her, blir undergruppen for liten. Det rimeligste forhold mellom de tre kvantitetsgrupper får en kanskje ved å sette grensene til 3.50 og 5.00 kr. Lønnsomheten i 1937 var da lav når den relative bearbeidelsesverdi var mellom kr. 2.00 og kr. 3.50, middels når den var mellom kr. 3.50 og kr. 5.00 og høy når den var på minst kr. 5.00. Vi får da 31 bedrifter med lav, 41 med middels og 26 med høy lønnsomhet.

Bedriftsstørrelse	Primær- grupper i alt	Antall primærgrupper med			Pst. grupper med		
		lav lønn- somhet I	middels lønn- somhet II	høy lønn- somhet III	lav lønn- somhet I	middels lønn- somhet II	høy lønn- somhet III
Små bedrifter I	50	28	17	5	56.0	34.0	10.0
Middelstore bedrifter II	29	3	15	11	10.3	51.7	37.9
Store bedrifter . . . III	19	—	9	10	—	47.4	52.6
Alle	98	31	41	26	31.6	41.8	26.5

Som en ser, er sammenhengen mellom lønnsomheten og bedriftsstørrelsen ganske tydelig og går i positiv retning: det er forholdsvis mange grupper med små bedrifter som har lav lønnsomhet og forholdsvis mange grupper med store bedrifter som har høy lønnsomhet.

For sikkerhets skyld er det best å undersøke om forholdet går igjen innenfor de enkelte kvalitetsgrupper. Det er ikke mulig å få med mer enn 3 av disse gruppene, alle i bystrøk, nemlig de tre største, produksjonsmiddelindustrien med sine 31 primærgrupper, konsumpsjonsvareindustrien med 22 grupper og eksportindustrien med 18 grupper. Alle de andre kvalitetsgrupper er fortrinsvis konsentrert på den laveste kvantitetsgruppe ($\sqrt[3]{KAF} = I$). Her er det 22 primærgrupper mot bare 3 i kvantitetsgruppe II og 11 i kvantitetsgruppe III.

Bedrifts- størrelse	Produksjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystrøk				Konsumpsjonsvarer for hjemmemarkedet. Bystrøk				Eksportvarer. Bystrøk			
	Primær- grupper i alt	Lønnsom- hetsgr.			Primær- grupper i alt	Lønnsom- hetsgr.			Primær- grupper i alt	Lønnsom- hetsgr.		
		I	II	III		I	II	III		I	II	III
I	16	19	5	2	6	1	4	1	6	4	—	2
II	11	—	5	6	12	2	5	5	3	—	3	—
III	4	—	2	2	4	—	—	4	9	—	5	4
Alle	31	19	12	10	22	3	9	10	18	4	8	6

Selv om gangen i tallene naturligvis er noe mindre tydelig her hvor det er så få primærgrupper som skal fordeles, kan det ikke være tvil om at tendensen til stigende lønnsomhet med stigende bedriftsstørrelse gjør seg gjeldende overalt. Den henger altså ikke sammen med forhold som beror på markedets beliggenhet eller produksjonens art, de viktigste kvalitetsfaktorer som konjunkturstatistikken arbeider med.

Dette betyr nå enda ikke at de store bedrifter i det hele tatt lønner seg bedre enn de små. Saken er at 1937 var et toppår i den korte konjunktur. Og det kan være at de større bedriftene blir mer påvirket av konjunktorene enn de små. Kan være at de store bedriftene ligger på bunnen av lønnsomhets-skalaen i et dårlig år som 1932, og at det ikke er noen synderlig forskjell mellom

store og små bedrifter hvis en regner med konjunktursykliske gjennomsnitt. Dette har det ennå ikke vært anledning til å undersøke.

Allerede på grunn av det nære samsvar mellom kapitalintensiteten og bedriftsstørrelsen kan en regne med at lønnsomheten i 1937 også må stå i et positivt forhold til kapitalintensiteten.

Grensene for intensitetsgruppene var tidligere lagt slik at det ble 22 primærgrupper med lav intensitet, 48 med middels og 28 med høy intensitet. I den følgende undersøkelse over forholdet mellom lønns høyde, kapitalintensitet og lønnsomhet vil det være best om det er noenlunde samme tall på primærgruppene i de tre kvantitetsgrupper. Velger en nå grensene 4.7 (istedenfor 3.0) og 8.4 (istedenfor 7.0) for kapitalintensiteten, får en 31 primærgrupper med lav, 41 med middels og 26 med høy intensitet. Fordelingen blir da den samme som for lønnsomheten. Tallene for alle kvalitetsgrupper tatt under ett blir da:

Kapitalintensitet	Primærgrupper i alt	Antall primærgrupper med			Pst. grupper med		
		lav lønnsomhet I	middels lønnsomhet II	høy lønnsomhet III	lav lønnsomhet I	middels lønnsomhet II	høy lønnsomhet III
Lav I	31	18	9	4	58.1	29.0	12.9
Middels II	41	10	17	14	24.4	41.5	34.1
Høy III	26	3	15	8	11.5	57.7	30.8
Alle.....	98	31	41	26	31.6	41.8	26.5

Som ventet er det samsvar mellom lønnsomheten og kapitalintensiteten, selv om det ikke er så utpreget som mellom lønnsomheten og bedriftsstørrelsen.

Dette vil en se tydeligere hvis en spalter opp etter bedriftsstørrelse og kapitalintensitet samtidig. En kan da finne hvor sterkt lønnsomheten stiger med bedriftsstørrelsen innenfor hver intensitetsgruppe og hvor sterkt den stiger med intensiteten innenfor hver størrelsesgruppe.

Resultatet er:

Kapitalintensitet	Størrelse	Primærgrupper i alt	I lønnsomhetsgruppe			Størrelse	Kapitalintensitet	Primærgrupper i alt	I lønnsomhetsgruppe		
			I	II	III				I	II	III
I	I	28	18	7	3	I	I	28	18	7	3
	II	3	—	2	1		II	17	8	7	2
							III	5	2	3	—
II	I	17	8	7	2	II	I	3	—	2	1
	II	17	2	7	8		II	17	2	7	8
	III	7	—	3	4		III	9	1	6	2
III	I	5	2	3	—	III	II	7	—	3	4
	II	9	1	6	2		III	12	—	6	6
	III	12	—	6	6						

Det er tydelig at det her er en forskjell. Det er ingen tvil om at lønnsomheten stiger med bedriftsstørrelsen i alle intensitetsgrupper. Men sammenhengen mellom lønnsomheten og kapitalintensiteten er langt løsere og kanskje helt tilfeldig.¹ Det er for eksempel bare i størrelsesgruppe I at tallene i 1ste lønnsomhetsgruppe synker — også relativt — når en går oppover skalaen av intensitetsgrupper. Tallene i 3dje lønnsomhetsgruppe stiger overhodet ikke — relativt sett — i noen av størrelsesgruppene.

Etter å ha slått fast at lønnsomheten til en viss grad henger sammen med bedriftsstørrelsen, skal vi endelig se på hvordan kvalitetsgruppene fordeler seg etter lønnsomheten. Vi tar her hensyn til begge lønnsomhetsmålene, bearbeidelsesverdien i forhold til den hele produksjonsinnsats ($B : \sqrt[3]{KAF}$), tallene i A i tabellen, og bearbeidelsesverdien i forhold til kapital-arbeidsinnsatsen ($B : \sqrt{KA}$), tallene i B i tabellen. Også fordelingen etter dette annet mål, $\frac{B}{\sqrt{KA}}$, er skjevt symmetrisk. Tallene går her fra 0.63 til 3.93. Tallet på primærgrupper er 4 0.50—0.74, 18 0.75—0.99, 28 1.00—1.24, 16 1.25—1.49, 11 1.50—1.74, 13 1.75—1.99, 5 2.00—2.99 og 3 3.00—3.99. Setter vi grensene til 1.05 og 1.60, får vi 31 grupper med 0.63—1.04, 40 grupper med 1.05—1.59 og 27 grupper med 1.60—3.93.

Kvalitetsgrupper		Lønnsomhetsgrupper					
		I: lav		II: middels		III: høy	
		A	B	A	B	A	B
Eksportvarer	{ Bystrøk	4	9	8	6	6	3
	{ Landsbygda	2	1	1	2	—	—
Produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	9	5	12	14	10	12
	{ Landsbygda	6	6	1	1	—	—
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	4	6	8	6	—	—
	{ Landsbygda	1	2	1	—	—	—
Konsumvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	3	1	9	9	10	12
	{ Landsbygda	2	1	1	2	—	—
Alle {	Bystrøk.	20	21	37	35	26	27
	Landsbygda	11	10	4	5	—	—
	Riket	31	31	41	40	26	27

Vi ser straks at fordelingen blir noe forskjellig etter de to målene, som en måtte vente. Særlig er dette tilfelle innenfor eksportindustrien. Skal vi trekke noen slutninger, bør vi ta hensyn til begge målene.

Da bedriftene på landsbygda er mindre enn bedriftene i bystrøk, måtte en vente at lønnsomheten var mindre på landsbygda. Dette er også tilfelle. Det er ingen av gruppene på landsbygda som når opp i 3dje lønnsomhetsgruppe, og tar en gruppene under ett, er det dobbelt så mange i 1ste lønnsomhetsgruppe som i 2nen, mens det er midtgruppen som er den tallrikeste i bystrøkene som

¹ Se side 42—43.

i riket i det hele. Forholdsvise flest primærgrupper i laveste lønnsomhetsgruppe har produksjonsmiddelindustrien på landsbygda.

Ellers er det ikke mange likheter mellom størrelsesfordelingen og lønnsomhetsfordelingen av kvalitetsgruppene. Hovedskilnaden mellom de to fordelinger ser nærmest ut til å bero på at eksportindustrien ligger tilbake for hjemmemarkedsindustrien med hensyn til lønnsomhet. I eksportindustrien (i bystrøk) hørte for eksempel halvparten av primærgruppene til de store bedrifter. Men det er bare tredjeparten etter mål A og sjetteparten etter mål B som har høy lønnsomhet. Tar en derimot av hjemmemarkedsindustriene (i bystrøk) produksjonsvareindustrien, var det her bare åttendeparten av gruppene som var store bedrifter, mens omkring tredjeparten har høy lønnsomhet. I konsumsvareindustrien var det bare mellom en femtepart og en sjettepart som var store bedrifter, mens omkring halvparten har høy lønnsomhet. I den mindre gruppe, med konsumnære produksjonsvarer, kommer dette forholdet ikke tydelig fram.

6. Lønnsnivået.

Her har en bare ett mål, arbeiderlønnen pr. timeverk ($L_A : A$). Som en vil vite fra de tidligere undersøkelser gjelder det her en beregnet mannslønn. Gjennomsnittlig ligger kvinnelønnen (samlet lønn dividert med samlet antall timeverk) på omkring et par og seksti prosent av mannslønnen. Antallet av timeverk av kvinner er derfor multiplisert med 0.6 og produktet lagt til antallet av timeverk av menn ved utregningen av lønnen pr. timeverk for menn og kvinner underrett.

Fordelingen av primærgruppene etter lønnen i kr. pr. timeverk i 1937 stiller seg slik:

0.70– 0.79	0.80– 0.89	0.90– 0.99	1.00– 1.09	1.10– 1.19	1.20– 1.29	1.30– 1.39	1.40– 1.49	1.50– 1.59	1.60– 1.69	1.70– 1.79	1.80– 1.89	Minst 1.90
5	8	6	8	9	9	10	13	12	10	5	2	1

Setter en grensene til kr. 1.14 og kr. 1.53, får en 31 primærgrupper i laveste lønnsgruppe, 40 grupper i mellomgruppen og 27 grupper i høyeste lønnsgruppe. Fordelingen på de tre kvantitetsgrupper er da praktisk talt den samme som for den relative bearbeidelsesverdi.

Det er vist før (se artikkelen i Statistiske Meddelelser 1942, s. 222 flg.) at lønnsnivået varierer med kapitalintensiteten og lønnsomheten. Nå har vi et enkelt mål som på sett og vis gir uttrykk for begge disse faktorer i forening. Det er bearbeidelsesverdien pr. timeverk $B : A$. Uttrykker vi lønnsomheten, kalt P , ved $\frac{B}{\sqrt{KA}}$ og kapitalintensiteten, kalt Q , med $\frac{K}{A}$, så er $\frac{B}{A} = P \sqrt{Q}$.

¹ Kr. 2.21.

Fordeler vi de 98 primærgruppene etter bearbeidelsesverdien pr. timeverk, får vi også en liknende skjevt symmetrisk fordeling som etter den relative bearbeidelsesverdi. Vi velger grensene ved kr. 2.25 og kr. 4.00 og får da 32 grupper med fra kr. 1,00 til kr. 2.24, 41 grupper med kr. 2.25—3.99 og 25 grupper med kr. 4.00—11.99.

Vi jamfører først lønnshøyden med de her nevnte bestemmende faktorer. Som mål for kapitalintensiteten velger vi $KU : \sqrt[3]{KUA}$ og for lønnsomheten $B : \sqrt[3]{KAF}$. Vi nøyer oss med å føre opp de absolutte tallene, uten prosentfordeling, fordi de viser tendensene klart nok.

Kapitalintensitet	Lønnsomhet	Primærgrupper i alt	I lønnsgruppe			Lønnsomhet	Kapitalintensitet	Primærgrupper i alt	I lønnsgruppe		
			I	II	III				I	II	III
I	I	18	16	2	—	I	I	18	16	2	—
	II	9	5	4	—		II	10	3	5	2
	III	4	2	2	—		III	3	1	—	2
II	I	10	3	5	2	II	I	9	5	4	—
	II	17	3	13	1		II	17	3	13	1
	III	14	1	5	8		III	15	—	8	7
III	I	3	1	—	2	III	I	4	2	2	—
	II	15	—	8	7		II	14	1	5	8
	III	8	—	1	7		III	8	—	1	7
Sumtall:						Sumtall:					
	I	31	23	8	—		I	31	20	7	4
	II	41	7	23	11		II	41	8	25	8
	III	26	1	9	16		III	26	3	8	15

Resultatene fra de tidligere beregninger bekrefter seg altså. Lønnen pr. timeverk stiger både med kapitalintensiteten og med lønnsomheten. En vil også finne at lønnen er noe følsommere overfor ulikheter i kapitalintensiteten enn overfor ulikheter i lønnsomheten. Det er kapitalintensiteten som har mest å si av disse to faktorer. Dette stemmer med det som ble funnet i Statistiske Meddelelser 1942, s. 227.

Jamfører en nå lønnen pr. timeverk med fellesmålet for de to faktorer, bearbeidelsesverdien pr. timeverk, får en:

Bearbeidelsesverdi pr. timeverk	Primærgrupper i alt	Lav lønn I	Middels lønn II	Høy lønn III
Lav I	32	22	10	—
Middels II	41	8	24	9
Høy III	25	1	6	18
Alle	98	31	40	27

Samsvaret er også her ganske tydelig.

Etter dette er det ikke å vente at det skal bli noen klare avvikelser mellom de ulike kvalitetsgrupper med hensyn til fordelingen etter lønnshøyden. Fordelingen av disse grupper er jo, når en ser bort fra forskjellen mellom landsgrupper og bygrupper, nokså forskjellig ettersom det gjelder kapitalintensiteten eller lønnsomheten.

Fordelingen etter lønnshøyden stiller seg slik:

Kvalitetsgrupper		Primær- grupper i alt	Lønnsgrupper			
			I Lav lønn	II Middels lønn	III Høy lønn	
Eksportvarer	{ Bystrøk	18	3	9	6	
	{ Landsbygda	3	3	—	—	
Produksjonsvarer for hjemmemar- kedet.	{ Bystrøk	31	6	17	8	
	{ Landsbygda	7	7	—	—	
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet.	{ Bystrøk	12	4	3	5	
	{ Landsbygda	2	2	—	—	
Konsumvarer for hjemmemarkedet	{ Bystrøk	22	3	11	8	
	{ Landsbygda	3	3	—	—	
Alle {		Bystrøk	83	16	40	27
		Landsbygda	15	15	—	—
		Riket	98	31	40	27

Motsetningen mellom gruppene i bystrøk og gruppene på landsbygda er større her enn med hensyn til lønnsomheten. Det er nettopp med hensyn til lønnsnivået at skilnaden er mest utpreget. Går vi tilbake til størrelsesfordelingen på side 6, vil vi finne også der at alle landsgruppene hørte til den laveste kvantitetsgruppe (små bedrifter). Men det var dog ikke mindre enn 40 pst. av bygruppene som hørte til samme kvantitetsgruppe. Her er det derimot bare 20 pst. av bygruppene som hører til laveste kvantitetsgruppe.

Fordelingen innenfor bygruppene er, som vi måtte vente, en mellomting mellom fordelingen etter kapitalintensiteten og fordelingen etter lønnsomheten. En ser dette hvis en for eksempel regner ut hvor mange pst. av primærgruppene i hver kvalitetsgruppe faller på den høyeste kvantitetsgruppe. Hvor det gjelder kapitalintensiteten holder vi oss til målet $KU : \sqrt[3]{KUAF}$, hvor det gjelder lønnsomheten til et enkelt gjennomsnitt av de to målene, $B : \sqrt[3]{KAF}$ og $B : \sqrt{KA}$. Vi får følgende prosenttall:

Kvalitetsgrupper (bystrøk)	Høy kapitalintensitet	Høy lønn	Høy lønnsomhet
Eksportvarer	56	33	25
Produksjonsvarer for hjemmemarkedet	16	26	36
Konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet .	58	42	—
Konsumvarer for hjemmemarkedet.....	27	36	50

Både når det gjelder kapitalintensiteten og når det gjelder lønnsomheten er det store ulikheter mellom kvalitetsgruppene. Men da lønnsnivået er påvirket av begge disse faktorer, blir resultatet at ulikheten mellom kvalitetsgruppene blir langt mindre når det gjelder lønnsnivået. Strevet for å utjevne lønningene blir altså støttet av noen av de viktigste av de reelle forhold som virker medbestemmende.

Strukturforhold i industrien.

Undersøkelse etter den nye gruppedeling for årene 1937—1939.¹

Av byråsjef Eilif Gjermoe.

I Statistiske Meddelelser for 1942, s. 167, er det trykt en oversikt over strukturforholdene i industrien på grunnlag av gruppedelingen i produksjonsstatistikken. Mange av gruppene i produksjonsstatistikken er imidlertid lite ensartede økonomisk sett. En fant det derfor nødvendig å gå gjennom hele det statistiske materiale for å få delt opp industrien i virkelig teknisk-økonomisk ensartede grupper. Denne analyse er senere trykt i Statistiske Meddelelser for 1943, s. 17 og 1944, s. 14.

Hovedformålet med strukturundersøkelsen er å bestemme hvorledes bedriftslønnsomheten varierer med de viktigste kvantitative (målbare) strukturforhold, særlig bedriftsstørrelsen og sammensetningen av produksjonsapparatet (kapitalintensiteten osv.). Det gjelder her for det første de statiske variasjoner. En beregner da funksjonsforholdet mellom lønnsomheten og de bestemmende faktorer på et gitt tidspunkt. For det annet de dynamiske variasjoner, forandringene i funksjonsforholdet fra år til år, særlig med hensyn på konjunkturerne. På samme måte bestemmer en hvorledes lønnsomheten for hver enkelt produksjonsfaktor (kapitalen, arbeiderne og funksjonærene) varierer med de nevnte strukturforhold foruten med bedriftslønnsomheten.

Disse undersøkelser blir foretatt for hele industrien underrett. Men det er da å merke at virkningene av de nevnte kvantitative faktorer kan bli kryssset av de virkninger som de forskjellige kvalitative (artsbestemte) faktorer kan ha. De viktigste av disse faktorer refererer seg til produksjonens art (konsumvareindustri, produksjonsmiddelindustri, anleggs- og bygningsindustri m. v.), markedets beliggenhet (eksportindustri og hjemmemarkedsindustri) og bedriftenes beliggenhet (land eller by). Skal en dele opp industrien etter alle disse hensyn, blir det så få primærgrupper i hver kvalitetsgruppe at en ikke kan få bestemt funksjonsforholdet mellom lønnsomheten og de kvantitative faktorer med noen videre nøyaktighet.

¹ Arbeidet har på grunn av forholdene ligget utrykt siden høsten 1944.

En har derfor funnet å burde undersøke om de viktigste kvalitetsgrupper har noen vesentlig forskjellig struktur (med hensyn på de kvantitative faktorer) eller ikke. Denne undersøkelse vil en finne foran. De resultater som denne undersøkelse har brakt, må en alltid ha i erindring under de kvantitative strukturundersøkelser. Viser det seg for eksempel at lønnsomheten varierer på bestemt måte med bedriftsstørrelsen, og en vet at for eksempel bedriftene i byene gjennomgående er avgjort større enn bedriftene på landet, må en på en eller annen måte søke å få eliminert de mulige virkninger av at lønnsomheten kan være forskjellig i byene og på landsbygda.

Analysen av kvalitetsgruppene førte en også inn på fordelingen av disse grupper på kombinasjoner av de enkelte kvantitative strukturforhold og på kombinasjoner av de bestemmende forhold og lønnsomheten. Herunder ble det, som et slags biprodukt ved undersøkelsen, påvist at bedriftslønnsomheten, etter det mål som ble brukt, hadde en tendens til å stige med bedriftsstørrelsen.

Strukturundersøkelsen i Statistiske Meddelelser for 1942 var bare foreløpig. Den endelige beregning av strukturlikningene måtte komme etterat industrien var delt opp i virkelig teknisk-økonomisk ensartede grupper, selv om det ikke var «sannsynlig at resultatene ville avvike vesentlig fra de foreløpige». Det er disse endelige beregninger som blir lagt fram i dette arbeid.

Mens den foreløpige undersøkelse gjaldt året 1938 som tallene nettopp var offentliggjort for da undersøkelsen ble påbegynt, har en denne gang lagt den statiske undersøkelse hen til året 1937. Dette året kulminerte konjunktorene foreløpig, og det var jevnt god drift over hele industrien. I 1938 kom det et tilbakeslag som rammet atskillige industrigrener mens andre var forholdsvis uberørt. En må derfor gå ut fra at 1937 gir et bedre sammenlikningsgrunnlag enn 1938. Men en kan derfor ikke vente at de nye strukturlikningene skal stemme med de foreløpige. Viktigere er det at likningene denne gangen er gjennomgående nøyaktigere, determinasjonen er større, enn forrige gang. Dette kommer for en del av at det er flere primærgrupper nå, at hver enkelt gruppe er mer ensartet, og for en del av at alle bedrifter med ufullstendige eller åpenbart mangelfulle oppgaver er holdt utenfor.

Undersøkelsen går på enkelte punkter litt andre veier denne gangen. Forholdet mellom kapital og arbeidskraft er således bestemt for grupper med noenlunde ensartet teknikk, det vil si midlere kapitalintensitet, ikke for alle grupper underrett. I avsnittet om bedriftsstørrelsen og kapitalintensiteten er det en ny tabell over fordelingen av gruppene etter bedriftsstørrelse og komparativ kapitalintensitet. En får med dette dekket de to viktigste dimensjoner for variasjonene i forholdet mellom produksjonsfaktorene. Kapitalen er nemlig den mest elastiske av de tre faktorer. Kapitalintensiteten stiger med bedriftsstørrelsen. Men dessuten varierer kapitalen hos bedrifter av samme størrelse, og det er dette som de komparative intensitetstall gir uttrykk for.

I avsnittet om bearbeidelsesverdien og bedriftsstørrelsen, som handler om produktivitetslikningen eller forholdet mellom bearbeidelsesverdien og pro-

duksjonsfaktorene, har en søkt å bestemme betydningen av hver av de tre faktorer under hensyn til samvariasjonen mellom dem. En kommer da til resultater som gjør det mer forståelig at variasjonene i den komparative kapitalintensitet, som beror på en ensidig utbygging av produksjonsapparatet, har så liten betydning for bearbeidelsesverdien jamført med variasjonene i bedriftsstørrelsen, som beror på en mer allsidig utbygging av produksjonsapparatet. Avsnittet inneholder videre en grundigere undersøkelse over betydningen av den komparative bearbeidelsesverdi under hensyn til de forskjellige mål som en har for denne størrelse. Noe av det viktigste som skjer i løpet av en konjunktur er at den relative bearbeidelsesverdi stiger i oppgangsårene og synker i nedgangsårene. Men bevegelsene er ikke like sterke i de ulike kvalitative industrigrupper, og de foregår ikke jamsides. I enhver fase av konjunkturen vil en kunne finne at den relative bearbeidelsesverdi har steget eller sunket mer i den ene gruppen enn i den andre. Nå er det mulig at dette kan bero på endringer i bedriftsstørrelsen. Vil en ta hensyn til dette, må en undersøke bevegelsen i den komparative bearbeidelsesverdi i de ulike grupper. Den komparative bearbeidelsesverdi er nemlig forholdstallet mellom den faktiske verdi og den verdi som bedrifter av samme størrelse skal ha etter produktivitetslikningen.

I avsnittet om kapitalinntekten, arbeiderlønnen og funksjonærlønnen (enhetsinntektene) og de bestemmende faktorer har strukturlikningene denne gangen fått en annen form. Etter nærmere begrunnelse har en foretrukket den relative bearbeidelsesverdi framfor den komparative som målestokk for bedriftslønnsomheten. Dessuten har en foretrukket å arbeide med intensitets tallene istedenfor ekstensitets tallene som mål for det kvantitative forhold mellom vedkommende faktor og de andre faktorer. For en del har det også vist seg at selve funksjonsforholdet mellom de variable hadde en annen karakter enn en mente før.

Årene 1937—39 rommer på sett og vis en liten konjunktursykle fordi det var et tilbakeslag i 1938 over store deler av industrien som rettet seg igjen i 1939. En har derfor undersøkt hvorledes bearbeidelsesverdien, produksjonsfaktorene og enhetsinntektene har beveget seg i disse årene. Bevegelsen i tallene skyldes for en del at bedrifter er kommet til eller er gått ut av statistikken. Da en ikke kan regne med at tilgangen og avgangen er representativ, har en skilt fra disse bedriftene og i stedet holdt seg til egne utvalg av faste bedrifter i alle tilfelle hvor dette fører til en større forandring i endringsprosentene. Det viste seg at det bare var 31 av de 98 grupper hvor bevegelsen i bearbeidelsesverdien fulgte konjunkturen med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Etter at dette var brakt på det rene, er den videre undersøkelse blitt begrenset til dette konjunkturutvalg på 31 primærgrupper.

1. Utvalg av grupper med faste bedrifter.

Når det gjelder å karakterisere tilstanden i det enkelte år er det selvsagt en fordel å ha med så mange bedrifter som mulig, iallfall når alle grupper er forholdsvis sterkt representert. Annerledes stiller forholdet seg når en skal undersøke bevegelsen fra år til år. Hvis en da skal ta med i hver gruppe alle bedrifter med brukbare oppgaver, vil bedriftene og bedriftsantallet komme til å veksle fra år til år i de fleste av gruppene. Dette kan få noe å si fordi bevegelsen i det store og hele går i retning av at gruppene blir større og større fordi det kommer til flere bedrifter enn det går ut og fordi de bedrifter som kommer inn gjennomgående er større enn de som går ut. Det blir da en forskyvning i bedriftenes gjennomsnittsstørrelse og andre forhold som er avhengig av den. Som før nevnt er produksjonsstatistikkens utvalg ikke helt representativt for bevegelsen i hele industrien fordi det etter hvert er blitt tatt inn en rekke mindre bedrifter som har eksistert før de ble tatt inn. Etter sumtallene for hele industrien i produksjonsstatistikken (som ligger en god del for lavt når det gjelder kapitalen) var det i 1929 gjennomsnittlig pr. bedrift en fast kapital (bygninger og maskiner) på 459 000 kr. og en arbeidsstokk på 37 mann. I 1939 var disse tallene sunket til 423 000 kr. og 33 mann. Men bildet blir annerledes hvis en holder utenfor de grupper hvor det er kommet til forholdsvis mange bedrifter. Tar en for eksempel ut automobilreparasjonsverksteder, sagbruk og høvlerier, andre snekkerier og trevarefabrikker og møller, blir det praktisk talt ikke noen nedgang i gjennomsnittstallene. Det blir da en fast kapital på 508 000 kr. pr. bedrift i 1929 og 505 000 kr. i 1939, og det blir 40 arbeidere pr. bedrift i 1929 og 39 i 1939. Da det er mange andre grupper som er blitt forholdsvis sterkere representert, er det sannsynlig at bedriftenes gjennomsnittsstørrelse i den egentlige industri er steget litt i dette tidsrom.

Derfor er det farlig å bygge på bevegelsen i produksjonsstatistikkens utvalg eller et tilfeldig utvalg av dette igjen. På den annen side får en, som nevnt i en tidligere artikkel, ikke noe fullstendig bilde av konjunktursvingningene hvis en holder seg til et fast utvalg av bedrifter. Konjunktorene gjør seg jo gjeldende både innenfor de gamle bedrifter, som virker videre, og gjennom avgangen og tilveksten av bedrifter. Men stort sett går disse virkninger i samme retning. Ekspansjonen i det økonomiske liv virker samtidig til at de gamle bedrifter tjener bedre og utvider seg og til at den hele masse av bedrifter vokser. Kontrakasjonen virker motsatt på begge masser. Og det må ubetinget være bedre å få sikre tall for den snevrere av disse konjunkturvirkinger enn usikre tall for totalvirkingen.

Produksjonsstatistikken har i alt 74 grupper fordelt på 13 hovedgrupper. Den analyse, som er lagt fram i de foregående artikler i Statistiske Meddelelser, har resultert i 98 primærgrupper. Av disse er det bare 37 som består av de samme bedrifter i alle de tre år 1937—39. Det er altså 61 grupper som det kan bli spørsmål om å revidere for å skille fra de bedrifter som ikke har vært med i alle

tre år. Når alle disse bedrifter blir skilt fra, får en nye grupper med faste utvalg av bedrifter som en kan stille ved siden av de 37 som er faste grupper fra først av.

Men nå kan en spare seg en del arbeid hvis en lar være å stille opp faste grupper unntagen hvor det er noen større forskjell mellom tallene for den faste gruppe og den fullstendige gruppe. En kan ta en prøveberegning for de 61 grupper, som det er spørsmål om, og undersøke hvorledes to av de viktigste tallene, nemlig for bearbeidelsesverdien og kapitalen, stiller seg for den faste gruppe. Spørsmålet er da hvor stor forskjell det er mellom den relative endring i tallene for den faste og den fullstendige gruppe. Men det kan dessuten være grunn til å legge vekt på om bevegelsen i tallene har en motsatt retning i de to grupper. Det forholder seg slik med 28 av de 61 gruppene at det er ett eller to tilfelle hvor det ene tall stiger mens det annet synker. Antallet av slike tilfelle er i alt 31. Av disse gjelder 23 kapitalen og 8 bearbeidelsesverdien. I de fleste tilfelle er det, som en måtte vente, slik at tallet i den fullstendige gruppe går ned, mens tallet i den faste gruppe går opp. Dette gjelder 6 ganger (5 1937—38 og 1 1938—39) for bearbeidelsesverdien og 19 ganger (11 1937—38 og 8 1938—39) for kapitalen. Det omvendte forhold inntreffer bare 2 ganger (1937—38) for bearbeidelsesverdien og 4 ganger (2 1937—38 og 2 1938—39) for kapitalen.

Nå behøver det jo ikke å bety så mye at tallene beveger seg i ulike retning. Bevegelsene kan være så små at en praktisk talt kan si at de står stille i begge rekkene, en tilfeldig oppgang det ene sted og en likeså tilfeldig nedgang det annet sted. Også i disse tilfelle må en derfor kreve at det er en viss minste-forskjell i den relative bevegelse. Av denne grunn blir 9 av de 28 grupper utelukket. Til gjengjeld tar en med 6 grupper hvor tallene hele tiden går i samme retning i de to rekker.¹ På denne måten blir det i alt 25 grupper som går til fullstendig revisjon. Som en vil forstå, er det meningen å bruke disse tallene hvor det er bevegelsen fra år til år som kommer i betraktning, derimot ikke hvor det gjelder å få fram et fullstendig bilde over tilstanden i det enkelte år. I så fall bruker en tallene for de 98 fullstendige primærgrupper som er trykt i de førnevnte Statistiske Meddelelser.

2. Sammenhengen mellom fast kapital og arbeidskraft.

I undersøkelsen for 1938,² hvor tallene var hentet direkte fra produksjonsstatistikken, er sammenhengen beregnet mellom den faste kapital og antallet av arbeidere. Antallet av arbeidere er det gjennomsnittlige i året. Foruten

¹ For hvert årspår (1937—38 og 1938—39) er den største kvotient (uansett hvilken rekke det er som har den) dividert med den minste kvotient. Den resulterende kvotient vil da være minst = 1. De to resulterende kvotienter er så multiplisert med hverandre. Ble produktet større enn 1,07, ble den relative forskjell ansett som vesentlig hvor tallene i de to rekker hadde en motsatt bevegelse i noe av årene. Ellers ble det forlangt at den relative forskjell skulle være minst = 1.12. Det er naturligvis et skjønn som ligger bak det hele. Hovedsaken er å få valgt ut det overveiende antall tilfelle med utpreget divergens i bevegelsen i rekkene.

² Stat. Medd. 1942, side 167.

med det faktiske antall arbeidere (A), ble det også regnet med antallet av beregnede menn (A'), idet 3 menn var satt = 5 kvinner (fordi 3 menn gjennomsnittlig tjener likeså mye i timen som 5 kvinner). Funksjonsforholdet mellom den faste kapital (K) og antallet av beregnede menn ble uttrykt i likningen $A' = 0.786 K^{0.6114}$ med en determinasjon på 72.7 pst.

Ved denne beregning ble det ikke tatt hensyn til at forholdet mellom fast kapital og arbeidskraft forandrer seg ikke bare med bedriftsstørrelsen, men også med teknikken. Nå er de fleste bedrifter, som krever mye håndkraft, forholdsvis små og de fleste bedrifter som krever mye maskinkraft forholdsvis større. Når antallet av arbeidere stiger med den faste kapital skyldes altså dette ikke bare at kapitalen pr. arbeider tiltar når bedriftene vokser selv om teknikken er den samme, men det skyldes også at selve teknikken endrer seg med bedriftsstørrelsen.

Det kan da være spørsmål om å finne hvorledes arbeidskraften stiger med den faste kapital for bedrifter med noenlunde ensartet teknikk.

Nå er det rimelig å gå ut fra at forholdet mellom kapitalen og arbeidskraften endrer seg ganske jevnt ettersom kapitalen øker, forutsatt at teknikken er den samme. Men teknikken endrer seg ikke jevnt med kapitalen. Gruppene med forholdsvis mange og forholdsvis få arbeidere hoper seg mer opp på forskjellige punkter av skalaen når en fordeler etter kapitalstørrelsen. Tar en logaritmene til den faste kapital i 1000 kr. (K) og antallet beregnede timeverk i 1000 (A) i 1937, vil bildet av den rette linje bli skarpere når en fjerner de mest kapitalintensive og de mest arbeidsintensive gruppene. En kan ta noen prøver på dette. Likningene I—IV nedenfor er beregnet etter tre par faktiske tall hver ($\log K$ og $\log A$). Det er mediantallene for de tre grupper, en får ved å dele massen i tre likestore deler, små, middelstore og store bedrifter, regnet etter kapitalen. Spredningen av mediantallene om den rette linje er et mål for hvor godt den passer i hvert tilfelle. Likning I er beregnet på grunnlag av totalmassen, 98 grupper. Fjerner en de 15 mest kapitalintensive og de 15 mest arbeidsintensive grupper (etter målet $A \cdot 100 : K$), blir det igjen 68 grupper. For disse er beregnet likning II. Fjerner en henholdsvis 23 og 23 grupper, blir det igjen 52 grupper. For disse er beregnet likning III. Likning IV er beregnet for 38 grupper etterat de 30 mest kapitalintensive og de 30 mest arbeidsintensive grupper var fjernet.

I. (for 98 grupper)	$A = 1.114 K^{0.691}$	Spredning: 0.040
II. (» 68 »)	$A = 0.286 K^{0.900}$	» 0.025
III. (» 52 »)	$A = 0.179 K^{0.830}$	» 0.016
IV. (» 38 »)	$A = 0.138 K^{0.769}$	» 0.086

Når tallet på gruppene blir for lite, taper beregningen igjen i nøyaktighet fordi tilfeldighetene da får for stor betydning. Men en skulle få et ganske nøy-

aktig bilde av sammenhengen når en regner med 52 grupper som representanter for en middels kapital- eller arbeidsintensitet.

For disse 52 grupper har en med de minste kvadraters metode bestemt likningen $A = 0.254 K^{0.881}$ (eller $\log A = 0.881 \log K \div 0.405$). A er her gitt opp i 1000 og K i 1000 kr. Denne likning gir en så pass høy determinasjon som 91.0 pst. for logaritmetallene (79.9 pst. for de absolutte tall). Bruker en samme likning som grunnlag, blir bestemmelsen naturligvis mindre nøyaktig når en tar med alle 98 grupper. Determinasjonen synker da til 73.8 pst. for logaritmene. Den ville ha blitt en del større hvis en hadde lagt til grunn en likning beregnet etter samme metode for alle 98 grupper. Dette viser at samsvaret mellom kapital og timeverk er noe bedre etter de nye 98 primærgrupper enn samsvaret mellom kapital og arbeidertall etter de 74 grupper i produksjonsstatistikken.

Etter likningen kan en beregne tallet på timeverk som svarer til en kapital av oppgitt størrelse. En kan da direkte se hvor sterkt arbeidskraften stiger med kapitalen. Det gjennomsnittlige tall timeverk pr. arbeider i 1937 var 2230. Etter dette kan en regne ut det tilsvarende antall arbeidere. Resultatene kan jamføres med det som ble funnet i forrige undersøkelse for 1938.

Fast kapital i tusen kr.	Nærværende undersøkelse:		Forrige undersøkelse:
	Tusen timeverk	Beregnete menn	Beregnete menn
20	5.5	2.5	5
100	23	10	13
500	94	42	35
1 000	173	78	54
5 000	715	321	144
10 000	1 316	590	219

Når en som i forrige undersøkelse tar med alle grupper, uansett teknikken, øker arbeidertallet til det 40-dobbelte når kapitalen øker til de 500-dobbelte. Men for grupper med ensartet teknikk øker arbeidertallet til over det 200-dobbelte etter nærværende undersøkelse. Stigningen i kapitalen pr. arbeider blir tilsvarende mindre. Etter forrige undersøkelse steg dette tallet fra 4000 kr. til 50 000 kr., etter nærværende undersøkelse fra 8000 kr. til 17 000 kr.

3. Sammenhengen mellom funksjonærtallet, den faste kapital og arbeidskraften.

Funksjonærtallet er et dårlig mål for det administrative arbeid av flere grunner. Kvaliteten spiller større rolle her enn når det gjelder de andre produksjonsfaktorene. I stedet for tallet på timeverkene eller gjennomsnittstallet på funksjonærene i hele året må en nøye seg med tallet på funksjonærer ved årets utgang (og begynnelse). Mange sesongbedrifter, som ikke er i gang ved årsskiftet, får da «ingen» funksjonærer. Ofte deler forente bedrifter en del av funksjonærene, og en får da hele dette tall ført opp på den ene bedriften. Særlig

ofte er den industrielle virksomhet forbundet med handel. Av grupper, hvor det er grunn til å tro at dette forhold kan få betydning, er det følgende som har særlig høye funksjonærtall: II 3, tilvirking av gravrammer m. v. i bystrøk, III 13 og 14, bedrifter i bystrøk som framstiller elektriske maskiner og apparater, V 7, større såpefabrikker i bystrøk, VII 10, små møbelfabrikker på landsbygda, XI 2, tilvirking for egen regning av gangklær i bystrøk, XI 4, tilvirking av undertøy m. v. i bystrøk, XII 7, større kjeks- m. v. fabrikker i bystrøk, XII 9, yngre margarinfabrikker i bystrøk, XII 17, store sjokolade- og dropsfabrikker, XII 18—19, tobakksfabrikker. Forholdsvis likeså høye tall som enkelte av disse gruppene har IV 4, framstilling av komprimerte gasser og VI gassverk. Men her kan en gå ut fra at selve driften krever forholdsvis mange funksjonærer.

I mange grupper er det i det hele forholdsvis få oppgaver over funksjonærtallet. Det var for eksempel ikke mindre enn 17 grupper av de 98 hvor det manglet oppgave hos minst $\frac{2}{3}$ av bedriftene. Det var alt sammen grupper med mindre bedrifter (treindustri, jord- og steinindustri, møller, trykkerier osv.). Her måtte tallene beregnes. Disse beregninger kan i noen tilfelle ha ført til for høye tall, i noen flere tilfelle til for lave tall. Nettofeilen vil i hvert fall ikke bli så stor at den får noen betydning for beregningen av funksjonærlikningen i det følgende. Litt større betydning har det vel at handelsfunksjonærer kommer med i de forannevnte grupper. Men da disse gruppene ligger jevnere fordelt etter kapital og timeverk, har en tatt dem med. Feilen blir i hvert fall minimal.

I forrige undersøkelse ble det forutsatt at det var sammenheng mellom de relative endringer i de tre produksjonsfaktorer. Sammenhengene kunne da uttrykkes i likninger av formen $F = aK^bA^c$, hvor F er målet på det administrative arbeid, K målet på den faste kapital, A målet på arbeidskraften, a , b og c konstanter. Alt ettersom en regnet med det faktiske tall på arbeiderne (A) eller med tallet på beregnede menn (A'), fikk en likningene for gruppene i produksjonsstatistikken 1938:

$$F = 0.1097 K^{0.3826} A^{0.4378} \text{ og} \\ F = 0.1155 K^{0.4150} (A')^{0.3793},$$

hvor F er funksjonærtallet og K den faste kapital (i 1000 kr.). Determinasjonen var 78.9 og 76.8 pst. Likningene forteller oss (da summen av eksponentene er mindre enn 1) at en jevn relativ øking i de andre faktorene er ledsaget av en noe svakere øking i funksjonærtallet. Når bedriftene vokser, sparer de inn på funksjonærer. Derimot kunne det være tvil om det var den relative øking av kapitalen eller den relative øking i arbeidertallet som brakte funksjonærtallet til å stige mest. Etter den første av likningene skulle det være økingen i kapitalen som hadde størst betydning, etter den siste økingen i arbeider-tallet. Men praktisk talt kunne en si at kapitaløkningen og økingen i arbeider-tallet hadde samme betydning for funksjonærtallet.

Beregningen på grunnlag av de 98 nye primærgrupper for 1937 bekrefter disse resultater. Målet for arbeidskraften er nå tallet på de beregnede timeverk (i 1000). Den tilsvarende likning blir

$$F = 0.0686 K^{0.430} A^{0.408}$$

Skriver en den i logaritmer, blir det

$$\log F = 0.43 \log K + 0.408 \log A + 1.164$$

Likningen har en determinasjon på 88.0 pst. Den er altså atskillig nøyaktigere enn de to som ble beregnet for 1938 etter tallene i produksjonsstatistikken.

Også etter denne likning vil en jevn relativ øking i de to andre faktorer gi en mindre øking i funksjonærtallet. Multipliseres både K og A med en konstant faktor a , øker F til $Fa^{0.838}$, som er mindre enn Fa . Hvis en for eksempel fordobler både kapitalen og timeverkstallet, øker funksjonærtallet med 79 pst.

Med hensyn til spørsmålet om det har samme betydning for funksjonærtallet enten en øker kapitalen eller arbeidskraften, bekrefter likningen den tidligere likning for beregnede menn, utvidelsen av kapitalen har litt større betydning enn økingen av arbeidskraften. Men forskjellen mellom eksponentene er så liten at det praktisk talt blir det samme enten en øker den ene eller den annen av de to uavhengige faktorer. Fordobler en for eksempel kapitalen og lar timeverkstallet være uforandret, øker funksjonærtallet med 34.7 pst. Fordobler en arbeidskraften på samme kapital, stiger funksjonærtallet med 32.7 pst. Forskjellen er så liten at den meget godt kan bero på de forskjellige feilene som det er i materialet eller på den tilfeldige fordeling av de grupper som av tekniske grunner har forholdsvis mange og forholdsvis få funksjoner blant de kapitalintensive og de arbeidsintensive bedrifter.

Ved hjelp av denne likning og likningen foran mellom timeverkstallet og kapitalen kan en regne seg til den gjennomsnittlige sammensetning av produksjonsapparatet for bestemte bedriftsstørrelser, målt etter anleggsverdien. En finner først A (beregnete 1000 timeverk) ved hjelp av K . Ved å dividere med 2.23 regner en de beregnede timeverk om til beregnede menn (3 menn = 5 kvinner). Etter tallene for K og A beregner en så tallet på funksjonærene. Nå har det sin interesse å få tilsvarende beregninger for typisk kapitalintensive og typisk arbeidsintensive bedrifter. Rent empirisk kan en bestemme grensene

for variasjonene i forholdet $\frac{K}{A}$ ($\log K \div \log A$) for for eksempel 5 kapitalgrupper,

bestemt etter størrelsen av kapitalen. Disse tall har en jevnet ut, slik at en kan interpolere for hvilken som helst kapitalverdi. På denne måten kommer en til minimums- og maksimumstallene for arbeidskraften i tabellen nedenfor. Funksjonærtall er så beregnet etter funksjonærlikningen for disse tall i forbindelse med de tilsvarende kapitaltall.

Anleggs- verdi i tusen kr.	Arbeidskraft						Funksjonærer		
	Minste antall timeverk		Middels antall timeverk		Største antall timeverk		Minste antall	Middels antall	Største antall
	Beregn. timeverk i tusen	Beregn. menn	Beregn. timeverk i tusen	Beregn. menn	Beregn. timeverk i tusen	Beregn. menn			
100	13	6	23	10	79	35	1.4	1.8	3
500	32	14	94	44	200	90	4	6	9
1 000	56	25	173	78	355	160	7	11	15
5 000	200	90	715	320	1 259	565	23	39	49

Denne tabell gir da et forenklet bilde av hvordan produksjonsapparatet er sammensatt. Den viser hvor mange arbeidere og hvor mange funksjonærer som blir sysselsatt når kapitalen har den oppgitte størrelse, særskilt for arbeidsintensive, typisk balanserte og kapitalintensive bedrifter etter gjennomsnittsforholdene i industrien.

En ser straks at når kapitalen er konstant og arbeidskraften øker, vokser funksjonærtallet i langt mindre grad. En seksdobling av arbeidskraften skal da etter likningen føre til godt og vel en fordobling av funksjonærtallet. Dette svarer til økingen i tallene i tabellen når en går over fra de kapitalintensive til de arbeidsintensive bedrifter med samme kapital (sett bort fra unøyaktigheten i de avrundede funksjonærtall). Derimot kan en ikke se av tabellen hvordan det går når arbeidskraften blir holdt konstant og bare kapitalen blir øket. Med kapitalen øker i tabellen også arbeidskraften. En vil se at funksjonærtallet i enkelte tilfelle stiger sterkere enn arbeidertallet, i andre tilfelle svakere når en går over til høyere kapitalgrupper. Dette beror på hvor sterkt arbeidskraften øker i forhold til kapitalen. Forat funksjonærtallet skal øke sterkere enn arbeidertallet, kreves nemlig etter likningen at $n^{0.43} \leq m^{0.592}$ hvis m er den faktor som kapitalen blir multiplisert med og n den faktor som arbeidskraften blir multiplisert med. Hvis kapitalen blir 5-doblet, må arbeidskraften ikke bli så mye som 3.3-doblet hvis funksjonærtallet skal stige forholdsvis sterkere. Hvis kapitalen blir fordoblet, er det kritiske tall for arbeidskraften 1.7.

4. Variasjonene i forholdet mellom produksjonsfaktorene.

Forholdet mellom produksjonsfaktorene i den enkelte bedrift er ikke noen konstant størrelse. Det forandrer seg med konjunktorene særlig fordi tallet på sysselsatte arbeidere går sterkere opp og ned enn tallet på funksjonærer og vel også i sterkere grad enn selv den utnyttede faste kapital. Det mest karakteristiske bilde av forholdet vil en få når en velger et tidspunkt da bedriften er i full gang. En må altså bruke tallene for et toppår som 1937, da praktisk talt hele industrien arbeidet under gode konjunkturer. Selv i et år som 1937 var det ikke så mange bedrifter som kunne holde det gående på toppdrift hele

året igjennom. Arbeidertallet varierte mer eller mindre sterkt fra måned til måned. Kapitalen har altså ikke vært fullt utnyttet hele året. For året 1937 har en derfor i tabellene i Statistiske Meddelelser 1943, s. 106 og 1944, s. 50 regnet ut tallene for den utnyttede kapital KU (etter forholdstallet mellom det gjennomsnittlige tall på arbeiderne og topptallet). Når en bruker disse tallene, får en også tatt hensyn til at en del bedrifter har stått helt stille større eller mindre deler av året fordi de er sesongbedrifter eller fordi de har vært rammet av streik eller ulykker.

Som vist i den foreløpige undersøkelse for 1938 forandrer forholdet mellom produksjonsfaktorene seg med bedriftsstørrelsen. Da det er de relative endringer som svarer til hverandre, blir sammenhengen bestemt ved likninger av typen $F = r(\sqrt[3]{p})^n$, hvor F er målet for faktoren, $\sqrt[3]{p}$ målet for bedriftsstørrelsen og r og n konstanter. Ut fra denne forutsetning har vi bestemt følgende likninger for 1937 som er stillet sammen med de tilsvarende likninger som ble beregnet for 1938. Bokstavbetydningen er: K hele den faste kapital (i 1000 kr.), KU den utnyttede faste kapital (i 1000 kr.), A' tallet på beregnede mannlige arbeidere, A tallet på beregnede timeverk (i 1000), F tallet på funksjonærene.

1937	Determi- nasjons- prosent	1938	Determi- nasjons- prosent
$KU = 2.2972 (\sqrt[3]{KUAF})^{1.2533}$	96.1	$K = 4.130 (\sqrt[3]{KA'F})^{1.2318}$	92.8
$A = 2.6079 (\sqrt[3]{KUAF})^{0.8629}$	92.7	$A' = 1.3122 (\sqrt[3]{KA'F})^{0.8587}$	87.7
$F = 0.1659 (\sqrt[3]{KUAF})^{0.8859}$	94.2	$F = 0.1806 (\sqrt[3]{KA'F})^{0.9097}$	88.4

Likningene for 1937 kan også skrives:

$$\log KU = 1.2533 \log (\sqrt[3]{KUAF}) + 0.3612$$

$$\log A = 0.8629 \log (\sqrt[3]{KUAF}) + 0.4163$$

$$\log F = 0.8859 \log (\sqrt[3]{KUAF}) \div 0.7802$$

Også disse likninger er noe nøyaktigere enn de tilsvarende fra den foreløpige undersøkelse. Den største skilnad mellom de nye og de gamle likninger ligger hos den konstante faktor. Forskjellen skyldes mest at arbeidsfaktoren tidligere ble uttrykt i mindre tall fordi en regnet med tallet på arbeiderne mens en nå regner med tallet på timeverkene i tusen (vel 2 pr. arbeider). Eksponentkonstantene er derimot, som en måtte vente noenlunde de samme nå som før. Når bedriftsstørrelsen stiger, stiger tallet på timeverkene relativt omtrent som tallet på arbeiderne. Det relative forhold mellom faktorene endrer seg derfor på samme måte enten en regner med det ene eller det andre målet på arbeidsfaktoren.

Da eksponenten for kapitalen er større enn 1 og eksponentene for de to andre faktorer mindre enn 1, sier likningene at kapitalen vokser sterkere enn bedriftsstørrelsen (etter det valgte målet), de to andre faktorer svakere. Funksjonærtallet er som før nevnt avhengig av begge de andre faktorer, og det vokser derfor noe sterkere enn arbeidskraften, men svakere enn kapitalen.

På grunn av disse likninger får en videre følgende likninger for 1937 for forholdet mellom målet for faktoren og målet for bedriftsstørrelsen:

$$\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}} = 2.2972 (\sqrt[3]{KUAF})^{0.2533}$$

$$\frac{A}{\sqrt[3]{KUAF}} = 2.6079 (\sqrt[3]{KUAF})^{-0.1371}$$

$$\frac{F}{\sqrt[3]{KUAF}} = 0.1659 (\sqrt[3]{KUAF})^{-0.1141}$$

Disse størrelser kaller vi, som før, den relative kapital, den relative arbeidskraft (timeverkestall) og det relative funksjonærtall. Produktet av de tre størrelser skal være = 1. Produktet av uttrykkene på høyre side av likhetstegnet blir faktisk 0.9939 $(KUAF)^{0.0021}$, altså praktisk talt = 1. Eksponentene viser at forholdet mellom kapitalen og bedriftsomfanget (det geometriske gjennomsnitt av målene for de tre produksjonsfaktorer) øker, mens de to andre forholdstall minker når bedriftene vokser i størrelse. Eksempelvis får en etter disse likningene:

$\sqrt[3]{KUAF}$	$KU: \sqrt[3]{KUAF}$	$A: \sqrt[3]{KUAF}$	$F: \sqrt[3]{KUAF}$
10	4.1	1.9	0.13
100	7.4	1.4	0.10
1000	13.2	1.0	0.08

Disse relativtallene er de direkte mål for kapital-, arbeidskraft- og funksjonærintensiteten. Og den hovedregel, som likningene gir uttrykk for, er altså at når bedriftene vokser, blir de mer kapitalintensive, mens driften blir mer ekstensiv med hensyn til de andre faktorene.

Når en får gitt opp et slikt relativtall, kan en naturligvis ikke umiddelbart gjøre seg noen forestilling om det er høyt eller lavt. Således for eksempel hvis en får vite at remfabrikkene har en relativ kapital på ca. 10. Klarere blir målestokken hvis en regner ut avvikelsene fra gjennomsnittstallene. En plussverdi betyr da at relativtallet er over middels, en minusverdi at det er under middels. Disse avvikelser kan en dividere med spredningen (kvadratavvikelsen). En kan nemlig regne med at bare omkring $\frac{1}{6}$ av gruppene vil ha en positiv avvikelse som er større enn spredningen og omkring $\frac{1}{6}$ av gruppene en negativ avvikelse som er større enn spredningen. Avvikelser på mer enn det dobbelte av spredningen vil være sjeldne. Det er dette som vi kalte standardmåltet

relativtall i forrige undersøkelse. Av praktiske grunner holder vi oss til logaritmenene til relativtallene.

Et klarere uttrykk for de tekniske ulikheter gir de måletallene som vi har kalt for komparativtall. Disse tall viser oss om bedriftene i en primærgruppe har mye eller lite av en produksjonsfaktor jamført med det som er det gjennomsnittlige for bedrifter av den størrelse. Etter likningene på side 31 regner vi ut hvor mye kapital, hvor mange timeverk og hvor mange funksjonærer en bedrift av den gitte størrelse (etter $\sqrt[3]{KUAF}$) skal ha. Trekker vi disse tallene fra de faktiske tall for de tre faktorene, får vi komparativtallene. Også her regner vi best med logaritmer. Da disse logaritmeavvikelser har omtrent samme spredning (0.158 for kapitalen, 0.152 for timeverkene og 0.137 for funksjonærene), er en standardmåling mindre påkrevd her.

I forrige undersøkelse ble alle disse tallene stillet sammen for alle gruppene i produksjonsstatistikken. Da de forskjellige grupper i samme hovedgruppe ofte har noenlunde samme teknikk, ble hver enkelt hovedgruppe beskrevet særskilt for seg. Beskrivelsen omfatter også bedriftsstørrelsen. Her har en igjen brukt standardmålte tall.

De tilsvarende beregninger for 1937 vil en finne i tabellen på side 33. Forskjellen er bare at vi nå har to relativtall for kapitalen. Foruten forholdstallet mellom kapitalen og det geometriske gjennomsnitt av målene for alle tre produksjonsfaktorer ($KU : \sqrt[3]{KUAF}$) har vi også med forholdstallet mellom målene for kapitalen og arbeidskraften ($KU : A$). Det er også her logaritmene til forholdstallene som er lagt til grunn for utregningen. Det første målet finner en under a, det siste under b i tabellen. Det siste målet har den fordel at det ikke er påvirket av de mange unøyaktigheter som det er i funksjonærtallene.

I det enkelte er det naturligvis mange avvikelser mellom de nye og de forrige resultatene. Den nye undersøkelse omfatter bare et utvalg av bedriftene i produksjonsstatistikken, enkelte grupper mangler helt. Det er først og fremst bedriftene med ufullstendige kapitaloppgaver som mangler. Kapitalen pr. bedrift skulle altså for så vidt gjennomgående ligge høyere etter de nye tallene. Men til gjengjeld er det bare regnet med den utnyttede kapital. Særlig i grupper med sesongarbeid kan en derfor vente at kapitalen pr. bedrift ligger lavere nå. Funksjonærtallene vil gjennomgående ligge høyere fordi det er beregnet tillegg for de mange bedrifter uten oppgaver. Derimot har det praktisk talt ikke noe å si at en nå regner arbeidskraften etter timeverkene mot før etter tallstyrken. Dette forandrer nok både de absolutte og de relative tallene, men i og for seg ikke de standardmålte avvikelser fra gjennomsnittet eller komparativtallene i den utstrekning som antallet av timeverk pr. arbeider er konstant. De fleste av de gamle gruppene er spaltet i to eller flere nye. Store og små bedrifter er på den måten som regel skilt fra hverandre i særskilte grupper.

Men når en nå går gjennom alle tallene etter de to undersøkelser og jam-

Måletall for bedriftsstørrelsen, kapital-, arbeidskraft og funksjonærintensiteten.

Primærgrupper	Bedrifts- stør- relse (stan- dard- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall			
		Kapi- tal	Bereg- nede time- verk	Funk- sjo- nærer	Kapital		Bereg- nede time- verk	Funk- sjo- nærer
					a	b		
<i>I. Malm- og metallutvinning.</i>								
1. Svovelkisgruver	1.76	0.11	0.10	—0.23	1.74	1.19	—0.29	—2.32
2. Jernmalmgruver	1.47	—0.12	0.25	—0.13	0.49	—0.05	0.74	—1.55
3. Ferrolegeringsfabrikker ...	1.42	0.09	0.02	—0.11	1.38	1.11	—0.57	—1.35
4. Aluminiumfabrikker	1.69	—0.04	0.08	—0.05	1.03	0.79	—0.34	—1.10
<i>II. Jord- og steinindustri.</i>								
1. Labradorsteinbrott	—1.17	—0.12	0.18	—0.04	—1.38	—1.60	1.60	0.26
2. Tilv. av gatestein, kant- stein m. v.	—1.28	—0.14	0.35	—0.20	—1.52	—2.17	2.63	—0.71
3. Tilv. av gravrammer etc. i bystrøk	—1.58	—0.13	—0.07	0.20	—1.70	—1.22	0.40	2.00
4. Selvst. kalkbrott på lands- bygda	—0.96	—0.01	0.18	—0.19	—0.71	—1.17	1.54	—0.77
5. Store sementfabrikker ...	1.50	0.07	—0.08	0.01	1.38	1.38	—1.14	—0.65
6. Sementvarefabrikker på landsbygda	—2.06	0.15	0.00	—0.14	—0.80	—0.98	1.03	0.00
7. Sementvarefabrikker i by- strøk	—1.07	0.19	—0.17	—0.03	0.09	0.24	—0.40	0.26
8. Teglværk i bystrøk	—0.34	0.05	0.07	—0.13	0.00	—0.27	0.57	—0.71
<i>III. Jern- og metallindustri.</i>								
1. Moderne selvst. støperier i bystrøk	0.46	—0.14	0.11	0.03	—0.31	—0.41	0.46	—0.06
2. Andre selvst. støperier i by- strøk	—0.66	—0.01	0.07	—0.06	—0.49	—0.65	0.74	—0.13
3. Moderne mekan. verkst. i bystrøk	0.97	—0.14	0.02	0.11	0.04	0.19	—0.34	0.26
4. Andre mekan. verkst. i by- strøk	—0.24	—0.03	0.01	0.02	—0.31	—0.30	0.23	0.19
5. Tilv. av ståltråd, spiker m. v. i bystrøk	0.48	—0.05	0.03	0.04	0.13	0.11	—0.06	0.00
6. Større motorfabrik. i bystrøk	0.21	—0.12	0.10	0.02	—0.40	—0.49	0.51	0.00
7. Jern- og stålskipsbyggerier i bystrøk	1.87	—0.31	0.25	0.07	—0.04	—0.27	0.51	—0.45
8. Repar.verfter for jern- og stålskip i bystrøk	0.69	—0.21	0.25	—0.06	—0.45	—0.81	1.14	—0.71
9. Treskips- og båtbyggerier på landsbygda	—1.31	—0.14	0.22	—0.09	—1.56	—1.87	1.94	0.00
10. Treskips- og båtbyggerier i bystrøk	—0.96	—0.08	0.12	—0.07	—1.03	—1.19	1.20	0.00
11. Repar.verfter for treskip på landsbygda	—1.02	—0.09	0.18	—0.10	—1.12	—1.41	1.54	—0.19
12. Repar.verfter for treskip i bystrøk	—0.97	—0.03	0.10	—0.06	—0.85	—1.03	1.09	0.06
13. Tilv. av elektr. mask. Mod. b. i bystrøk	1.50	—0.33	—0.06	0.36	—0.40	0.24	—1.03	1.61
14. Andre do.	—0.14	—0.13	—0.02	0.13	—0.67	—0.41	0.00	0.90
15. Karosserifabr. i bystrøk ..	—0.78	—0.11	0.15	—0.04	—1.03	—1.22	1.26	0.06
16. Bilrep.verksteder i bystrøk	—0.58	0.00	—0.07	0.08	—0.40	—0.19	—0.11	0.77
17. Blikkemballasjefabr. i by- strøk	0.75	—0.12	0.13	—0.02	0.00	—0.19	0.40	—0.52
18. Sølv- og plettwarefabr. i by- strøk	0.26	—0.17	0.04	0.12	—0.58	—0.41	0.11	0.65

Primærgrupper (forts.)	Be- drifts- stør- relse (stan- dard- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall				
		Kapi- tal	Bereg- nede time- verk	Funk- sjø- nærer	Kapital		Bereg- nede time- verk	Funk- sjø- nærer	
					a	b			
<i>IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri.</i>									
1. Sprengstofffabrikker	0.64	—0.07	0.11	—0.03	0.13	—0.08	0.34	—0.52	
2. Fyrstikkfabrikker	1.09	0.24	—0.08	—0.14	1.83	1.57	—0.97	—1.42	
3. Større fargefabr. med hjem- memarked	0.00	0.03	—0.13	0.12	0.13	0.43	—0.74	0.77	
4. Framst. av kompr. gasser	—0.53	0.10	—0.39	0.28	0.09	0.98	—1.94	2.06	
5. Karbidfabrikker	1.17	0.08	0.11	—0.18	1.16	0.68	0.06	—1.74	
6. Salpeterfabrikker	2.76	0.19	—0.11	—0.07	2.81	2.63	—1.94	—1.74	
<i>V. Olje- og fettindustri.</i>									
1. Sildolje- og sildemelfabr. på landsbygda	—0.97	—0.03	—0.09	0.12	—0.85	—0.51	0.00	1.23	
2. Store do. i bystrøk	—0.26	0.13	0.00	—0.14	0.40	0.16	0.17	—0.77	
3. Små do. i bystrøk	—1.18	—0.14	—0.01	0.14	—1.47	—1.17	0.57	1.42	
4. Framst. av spise fett m. v.	1.65	0.04	—0.15	0.12	1.34	1.60	—1.66	0.00	
5. Framst. av kokosolje m. v.	1.26	0.19	—0.19	0.08	1.74	1.84	—1.66	—0.06	
6. Framst. av sojamel, linnel m. v.	0.45	0.01	—0.11	0.09	0.36	0.60	—0.80	0.39	
7. Større såpefabr. i bystrøk	0.29	0.07	—0.31	0.23	0.49	1.19	—1.89	1.35	
<i>VI. Gassverk</i>	0.37	0.08	—0.22	0.15	0.62	1.06	—1.43	0.77	
<i>VII. Treindustri.</i>									
1. Sagbruk og høvlerier med eksport	0.34	—0.05	0.21	—0.17	0.00	—0.51	1.09	—1.29	
2. Do. med hjemmemarked på landsbygda	—1.13	—0.12	0.07	0.06	—1.34	—1.27	0.97	0.90	
3. Do. do. i bystrøk	—0.69	—0.02	0.04	—0.03	—0.58	—0.62	0.57	0.13	
4. Kassefabrikker i bystrøk .	—0.97	—0.05	—0.07	0.12	—0.94	—0.62	0.11	1.23	
5. Tønnefabr. på landsbygda	—1.26	—0.10	0.10	0.02	—1.34	—1.38	1.20	0.71	
6. Tønnefabr. i bystrøk	—1.13	—0.11	0.00	0.12	—1.30	—1.06	0.57	1.29	
7. Bygningssnekkeri på lands- bygda	—1.10	—0.04	0.04	0.01	—0.98	—0.98	0.80	0.58	
8. Do. i bystrøk	—0.88	0.06	0.00	—0.06	—0.36	—0.43	0.46	0.00	
9. Store møbelfabr. på lands- bygda	—0.53	—0.13	0.29	—0.17	—0.94	—1.49	1.94	—0.84	
10. Små do.	—1.21	—0.25	0.06	0.21	—1.96	—1.65	0.97	1.87	
11. Store møbelfabr. i bystrøk	—0.37	—0.05	0.15	—0.11	—0.49	—0.81	1.09	—0.58	
12. Små do.	—1.26	0.01	—0.06	0.03	—0.85	—0.65	0.29	0.77	
<i>VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri.</i>									
1. Tresliperier	0.45	0.21	0.04	—0.26	1.25	0.73	0.06	—1.87	
2. Sulfittcellulosefabrikker ...	1.65	0.05	0.11	—0.15	1.38	0.92	—0.17	—1.74	
3. Kombinerte papirfabrikker	1.53	0.16	0.11	—0.26	1.79	1.14	—0.11	—2.39	
4. Enkle papirfabrikker	0.89	0.15	0.07	—0.24	1.29	0.79	0.00	—2.00	
5. Posefabrikker	—0.16	0.30	—0.14	—0.15	1.21	1.06	—0.69	—0.90	
<i>IX. Lær- og gummiwareindustri.</i>									
1. Større garverier i bystrøk	0.48	0.10	—0.03	—0.06	0.80	0.68	—0.40	—0.65	
2. Remfabrikker	0.75	0.09	—0.19	0.10	0.94	1.25	—1.43	0.26	
3. Gummiwarefabrikker	0.86	—0.17	0.13	0.02	—0.13	—0.24	0.34	—0.26	
<i>X. Tekstilindustri.</i>									
1. Store ullvarefabr. i bystrøk	0.86	0.02	0.06	—0.09	0.71	0.46	—0.06	—0.97	
2. Små do. på landsbygda ..	—0.58	0.12	0.06	—0.19	0.13	—0.22	0.63	—0.97	

Primærgrupper (forts.)	Be- drifts- stør- relse (stan- dard- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall			
		Kapi- tal	Bereg- nede time- verk	Funk- sjo- nærer	Kapital		Bereg- nede time- verk	Funk- sjo- nærer
					a	b		
3. Små ullvarefabr. i bystrøk	—0.19	0.06	—0.02	—0.04	0.13	0.08	0.00	—0.19
4. Store bomullsvarefabr. i by- strøk	1.49	—0.09	0.11	—0.01	0.63	0.41	—0.06	—0.77
5. Små do.	—0.10	0.12	0.01	—0.11	0.45	0.22	0.11	—0.71
6. Ull- og bomullstrikotasje- fabr. i bystrøk	0.50	—0.02	0.05	—0.03	0.27	0.14	0.06	—0.45
7. Line- og snørefabr. i bystrøk	—0.11	0.02	—0.14	0.12	0.00	0.35	—0.74	0.84
<i>XI. Bekledningsindustri.</i>								
1. Skotøyfabrikker i bystrøk	0.37	—0.14	0.12	0.03	—0.36	—0.46	0.51	0.00
2. Tilv. for egen regning av gangklær i bystrøk	0.27	—0.30	0.09	0.22	—1.16	—0.89	0.40	1.29
3. Leiesøm av gangklær på landsbygda	—0.91	—0.25	0.28	—0.02	—1.74	—2.03	2.06	0.26
4. Tilv. av undertøy m. v. i bystrøk	0.24	—0.27	0.04	0.22	—1.03	—0.68	0.11	1.29
<i>XII. Nærings- og nytelses- middelindustri.</i>								
1. Handelsmøller i bystrøk som tilv. kraftfôr	0.62	0.12	—0.07	—0.05	0.98	0.92	—0.69	—0.65
2. Grynemøller i bystrøk	—0.77	0.30	—0.22	—0.09	0.80	0.89	—0.86	—0.26
3. Leieformaling for staten i bystrøk	0.83	0.24	—0.24	—0.01	1.65	1.84	—1.77	—0.45
4. Do. for andre enn staten på landsbygda	—1.66	0.35	—0.29	—0.07	0.40	0.62	—0.80	0.32
5. Do. do. i bystrøk	—1.45	0.39	—0.29	—0.10	0.71	0.87	—0.91	0.00
6. Større potetmelfabrikker i bystrøk	—0.58	0.14	—0.09	—0.06	0.22	0.24	—0.23	—0.13
7. Større kjeks- m. v. fabr. i bystrøk	0.30	—0.04	—0.13	0.17	0.04	0.43	—0.86	0.97
8. Eldre margar.fabr. i bystrøk	0.00	0.26	—0.23	—0.03	1.16	1.33	—1.31	—0.19
9. Yngre do.	—0.14	—0.01	—0.32	0.32	—0.13	0.73	—1.71	2.13
10. Store fiskehermetikkfabr. på landsbygda	—0.34	—0.14	0.18	—0.04	—0.85	—1.08	1.20	—0.13
11. Små do. do.	—1.23	—0.29	0.12	0.15	—2.14	—1.92	1.31	1.55
12. Store fiskebenmelfabr. i by- strøk	—0.45	—0.11	0.14	—0.03	—0.80	—0.98	1.03	0.00
13. Små do. do.	—1.23	—0.13	0.10	0.03	—1.43	—1.44	1.20	0.77
14. Brennerier	—1.07	0.28	—0.36	0.08	0.49	1.00	—1.49	0.97
15. Store bryggerier	1.71	0.07	—0.13	0.04	1.52	1.65	—1.54	—0.52
16. Små do.	0.37	0.17	—0.22	0.05	1.03	1.30	—1.43	0.13
17. Store sjokolade- og drops- fabr.	1.02	—0.18	—0.06	0.22	—0.09	0.33	—0.80	0.90
18. Store tobakksfabr.	1.17	—0.27	—0.09	0.36	—0.40	0.27	—1.09	1.74
19. Middelstore do.	—0.10	—0.01	—0.17	0.20	—0.13	0.35	—0.91	1.29
<i>XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier.</i>								
1. Avistrykkerier	—0.37	0.31	—0.08	—0.23	1.12	0.79	—0.23	—1.35
2. Store bok- og aksidenstryk- kerier	0.30	0.05	0.02	—0.09	0.45	0.27	0.00	—0.71
3. Små do.	—0.91	0.14	—0.04	—0.10	0.00	—0.11	0.23	—0.26
4. Litografiske anstalter	—0.10	0.19	—0.06	—0.12	0.76	0.60	—0.29	—0.77

fører dem med hverandre, finner en snart at den karakteristikk av hovedgruppene som ble gitt før gjelder fremdeles i de store trekkene. Det er ikke nødvendig å ta den opp igjen her. Vi nøyer oss med noen korte bemerkninger hvor avvikelsene kan være nevneverdige.

I. **Malm- og metallutvinning.** Forholdet mellom kapital og arbeidskraft varierer for det meste så sterkt fra bedrift til bedrift at intensitetstallene blir lite typiske. I virkeligheten er vel ikke svovelkisgruvene så mye mer kapitalintensive enn jernmalmgruvene eller forrolegeringsfabrikkene så mye mer kapitalintensive enn aluminiumsfabrikkene som tallene viser. Etter bemerkningene i den statistisk-økonomiske oversikt for 1937 (side 51) kan det være grunn til å tro at driften i 1937 var forholdsvis sterkere i jernmalmgruvene enn i svovelkisgruvene og sterkere hos aluminiumsfabrikkene enn hos ferrolegeringsfabrikkene. I gruvene er det naturligvis en sterkt varierende del av leiene som er gjenstand for aktuell drift.

II. **Jord- og steinindustri.** Funksjonær oppgavene er ofte ufullstendige. Det er for eksempel meget vel mulig at gruppe 3 (tilvirking av gravrammer etc.) har fått for høyt tall. Med lavere funksjonærtall ville de komparative tallene for kapital og arbeidskraft ligge nærmere 0. Tar en hensyn til dette, kan en se at de grupper, hvor selve stoffutvinningen spiller hovedrollen, steinbrottene og kalkbrottene, er de mest arbeidsintensive. I en mellomstilling står teglverkene og de bedrifter som tilvirker gravrammer m. v. En kan ikke kalle disse bedrifter for arbeidsintensive unntagen hvis en ser bort fra størrelsen og altså holder seg til relativtallene. Mest kapitalintensive er sement- og sementvarefabrikkene. Relativtallene viser at kapitalintensiteten i og for seg er størst hos sementfabrikkene. Men tar en hensyn til at sementfabrikkene er så mye større enn sementvarefabrikkene, det vil si holder en seg til komparativtallene, er det ikke noen utpreget skilnad mellom sementfabrikkene og sementvarefabrikkene.

III. **Jern- og metallindustri.** Tar en hensyn til bedriftenes størrelse, er det bare bilreparasjonsverkstedene som en til nød kan betegne som kapitalintensive. I og for seg er derimot både de moderniserte mekaniske verksteder, spikerfabrikkene og de moderniserte elektriske maskinfabrikker kapitalintensive. Hos de siste er det mulig at funksjonærtallet ligger for høyt.

IV. **Kjemisk- og elektrokjemisk industri.** Når en ikke tar hensyn til størrelsen, er bedriftene kapitalintensive i alle grupper unntagen gruppe 1, sprengstoffabrikker. Her er ikke regnet med eiendom som ikke var brannforsikret. Det er derfor ikke så sikkert at en har fått med all den kapital som virkelig er utnyttet i driften. Går en over til komparativtallene, kan heller ikke karbidfabrikkene kalles kapitalintensive.

V. **Olje- og fettindustri.** Hos de minste sildolje- og sildemel-fabrikkene er det mulig at funksjonærtallet er kommet for høyt opp. Fra regelen om at kapitaltallet ligger høyere enn timeverkstallet er det et unntak, nemlig de små sildolje- og sildemelfabrikker på landsbygda. Det er de minste bedriftene

innenfor olje- og fettindustrien (av dem som er med) og da de ligger på landsbygda, faller anlegget billigere.

VII. Treindustri. De største bedriftene her er nå skilt fra i en egen gruppe. Det er de eksporterende sagbruk og høvlerier. En rekke grupper har meget ufullstendige funksjonæroppgaver, tallene for funksjonærene kan være for høye og de andre tallene for lave. En kan nevne sagbruk og høvlerier med hjemmemarked på landsbygda, kassefabrikker i bystrøk, tønnefabrikker på landsbygda og i bystrøk og små møbelfabrikker på landsbygda. Det er flere unntak fra regelen om at driften er arbeidsintensiv. Etter komparativtallene er den snarere kapitalintensiv hos kassefabrikker i bystrøk, bygningssnekkeri i bystrøk og små møbelfabrikker i bystrøk. En må naturligvis være litt forsiktig med å slutte fra tallene. Tilfældigheter kan spille inn, særlig hvor det er så få bedrifter i gruppen som hos kassefabrikkene. Kapitalen kan være for høy fordi eiendommen omfatter mer enn selve fabrikken med kontor og lager. Det er et forhold som en møter oftere i byene enn på landet. Men det er en alminnelig regel at driften krever mer fast kapital i byene. Først og fremst faller grunnen dyrere, forholdsvis mest for de minste bedriftene. Alle de nevnte grupper består av bybedrifter. På den annen side peker tallene hos tønnefabrikker i bystrøk igjen mot arbeidsintensiv drift. Men dette er også en liten gruppe hvor tilfældighetene har mye å si.

VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri. Når en tar i betraktning hvor store disse bedriftene er, viser det seg at de ikke kan karakteriseres som kapitalintensive. Det er nærmest balanse mellom kapitalfaktoren og arbeidskraften. At det komparative kapitaltall ligger lavere enn timeverkstallet hos sulfittcellulosefabrikkene, må skyldes tilfældigheter. Mest utpreget kapitalintensiv drift viser komparativtallet hos posefabrikkene. Her er det sannsynlig at en har fått med verdien av eiendom som ikke hørte med til fabrikklokalene.

IX. Lær- og gummivareindustri. Som antatt i forrige undersøkelse, er remfabrikkene utpreget kapitalintensive. Gummivarefabrikkene står nærmere bekledningsindustrien.

X. Tekstilindustri. De minste fabrikkene i byene, de små ullvare- og de små bomullsvarefabrikker og line- og snørefabrikkene kan nok være de mest kapitalintensive for så vidt som verdien av grunnen veier forholdsvis mer og mer jo mindre anlegget er. «Kapitalintensiteten» er da en hemsko og ikke noe fortrin. Men det er, som sagt i forrige undersøkelse, mange tilfældigheter som spiller inn. Ellers kan en ikke forklare hvorfor de store bomullsfabrikkene skulle være de minst kapitalintensive bedriftene i tekstilindustrien.

XI. Bekledningsindustri. Funksjonærtallet kan være for høyt hos de bedrifter som tilvirker gangklær og undertøy i byene. Dette får ikke noe større å si for forholdet mellom kapital- og timeverkstallene. Forholdet mellom disse tallene ligger rimelig an i alle gruppene når en jamfører dem med hverandre.

XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri. Også her kan funksjonærtallene være for høye i enkelte grupper som kjeksfabrikker, yngre margarinfabrikker, små fiskehermetikkfabrikker, sjokoladefabrikker og tobakksfabrikker. Hermetikkindustrien skiller seg skarpt ut som en utpreget arbeidsintensiv gruppe. Men videre finner en at også de store sjokolade-, drops- og tobakksfabrikker snarest må regnes for arbeidsintensive når en tar hensyn til størrelsen, mens de middelstore tobakksfabrikker igjen er mer kapitalintensive.

XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier. Avis-trykkeriene er de mest kapitalintensive bedrifter. Men tallene overdriver kanskje forholdet fordi det er så lett å få med mer av verdien av den faste eiendom enn den del som brukes av trykkeriet. Forholdet mellom små og store bok- og aksidenstrykkerier må i tilfelle forklares på samme måte som mellom andre store og små bedrifter i samme bransje i byene, nemlig at de små bedriftene lider under en forholdsvis dyrere grunnverdi.

5. Bedriftsstørrelse og kapitalintensitet.

Vi har sett at når bedriftsstørrelsen stiger så er det regelen at både den faste kapital, arbeidsstyrken og funksjonærtallet stiger. Men det er kapitalen som øker mest. Med bedriftsstørrelsen stiger altså kapitalintensiteten. Hos bedrifter av samme størrelse varierer nok også kapitalintensiteten en del. Dette har vi kalt variasjoner i den komparative kapitalintensitet. På samme måte varierer funksjonærtallet hos bedrifter med samme kapital og arbeidsstyrke. Men det er ikke mulig å få nøyaktige tall for disse variasjoner fordi funksjonær oppgavene ikke er gode nok. Variasjonene i kapitalintensiteten er utvilsomt den viktigste av de forskyvninger en finner i forholdet mellom produksjonsfaktorene.

Som følge av samvariasjonene mellom de tre produksjonsfaktorer blir bedriftsstørrelsen den viktigste av de tekniske variable størrelser som vi har å regne med. Men da vi ikke kan skille helt mellom bedriftsstørrelsen og kapitalintensiteten, kan vi ikke i noe tilfelle direkte avgjøre hva som skyldes variasjonene i bedriftsstørrelsen og hva som skyldes variasjonene i kapitalintensiteten når vi har påvist at et eller annet forhold forandrer seg sammen med bedriftsstørrelsen.

Derimot kan vi alltid undersøke om kapitalintensiteten overhodet har noen betydning når vi regner med den komparative kapitalintensitet som selvstendig faktor ved siden av bedriftsstørrelsen.

Ved slike beregninger vil det være det naturligste å bruke de mest likeframme mål for de to variable, bedriftsstørrelsen og den komparative kapitalintensitet. For bedriftsstørrelsen vil dette være tallet på enheter som en finner ført opp i tabellene i Statistiske Meddelelser 1943, s. 106 og 1944, s. 50. For den komparative kapitalintensitet vil det være mest praktisk å regne ut hvor mange prosent den faste kapital hos gjennomsnittsbedriften i gruppen utgjør av den kapital bedriften skulle ha etter sin størrelse. Ligger dette tallet under

Primærgruppene fordelt etter gjennomsnittsbefridens størrelse
og kapitalintensitet.

Kom- parativ kapital- intensitet	Bedriftsstørrelse $\sqrt[3]{KUAF}$												
	I Under 25 enheter				II 25—99 enheter				III Minst 100 enheter				
	Kvali- tets- grup- pe ¹	Pri- mær- grup- pe ²	Be- drifts- stør- relse. En- heter	Kapi- tal- inten- sitet. Pst.	Kvali- tets- grup- pe ¹	Pri- mær- grup- pe ²	Be- drifts- stør- relse. En- heter	Kapi- tal- inten- sitet. Pst.	Kvali- tets- grup- pe ¹	Pri- mær- grup- pe ²	Be- drifts- stør- relse. En- heter	Kapi- tal- inten- sitet. Pst.	
I Under 80 pst.	E	II 1	9.2	76	P	III 1	95.6	72	E	I 2	409.0	76	
	E	II 2	7.8	72	P	III 6	65.9	76	P	III 3	198.3	72	
	K	II 3	5.0	74	P	III 14	39.5	74	P	III 7	731.6	49	
		III 9	7.4	72	K	III 18	70.0	68	P	III 8	131.9	62	
	P	III 15	15.9	78	K	XI 1	84.0	72	P	III 13	422.0	47	
	E	V 3	8.9	72	K	XI 2	72.9	50	P	III 17	142.9	76	
		VII 2	9.6	76	K	XI 4	68.9	54	K	IX 3	169.5	68	
		VII 5	8.0	79		XII 10	30.1	72	K	XII 17	212.4	66	
	P	VII 6	9.6	78	E	XII 12	25.8	78	K	XII 18	260.4	54	
		VII 9	23.0	74									
		VII 10	8.6	56									
		XI 3	13.2	56									
		XII 11	8.3	51									
	E	XII 13	8.4	74									
	Gjennomsn.		10.2	71	Gjennomsn.		61.4	68	Gjennomsn.		297.6	63	
II 80—120 pst.	P	II 4	12.2	98	P	II 8	30.1	112	E	I 4	563.0	91	
		III 2	19.1	98	P	III 4	34.8	93	P	II 5	429.5	118	
	P	III 10	12.2	83	P	III 5	98.7	89	P	IV 1	123.6	85	
		III 11	11.1	81	P	IV 3	50.8	107	E	IV 5	263.8	120	
	P	III 12	12.1	93	P	V 6	93.5	102	E	V 4	526.3	110	
	P	III 16	21.6	100	K	V 7	73.6	118	E	VIII 2	528.0	112	
		V 1	12.1	93	K	VI	83.9	120		X 1	170.0	105	
	P	VII 3	18.1	96	E	VII 1	79.3	89		X 4	416.6	81	
	P	VII 4	11.9	89	K	VII 11	28.8	89	K	X 6	100.1	96	
		VII 7	10.1	91		X 3	36.9	115	K	XII 15	570.8	118	
	P	VII 8	13.8	115	P	X 7	41.9	105					
	K	VII 12	7.9	102	K	XII 7	76.4	91					
					K	XII 9	39.7	98					
					K	XII 19	43.0	98					
					XIII 2	75.2	112						
	Gjennomsn.		13.5	95	Gjennomsn.		59.1	103	Gjennomsn.		369.2	104	
III Over 120 pst.		II 6	2.5	141	E	V 2	33.8	135	E	I 1	612.0	129	
	P	II 7	10.4	155	E	VIII 1	93.6	162	E	I 3	383.0	123	
	P	IV 4	22.8	126	P	VIII 5	39.1	200	K	IV 2	236.9	174	
		X 2	21.3	132	P	IX 1	98.7	126	E	IV 6	2659.8	155	
	K	XII 2	16.1	200		X 5	43.1	132		V 5	303.2	155	
		XII 4	4.5	224	K	XII 8	49.0	182	E	VIII 3	451.4	145	
		XII 5	6.0	245	K	XII 16	83.1	148	E	VIII 4	176.2	141	
	K	XII 6	21.3	138		XIII 1	28.7	204	P	IX 2	144.5	123	
		XII 14	10.5	191		XIII 4	42.5	155	P	XII 1	120.5	132	
		XIII 3	13.3	138						XII 3	161.1	174	
		Gjennomsn.		12.9	169	Gjennomsn.		56.8	160	Gjennomsn.		³ 524.9	145

¹ E: Bedrifter i bystrøk som tilvirker eksportvarer. P: Bedrifter i bystrøk som tilvirker produksjonsvarer for hjemmemarkedet. K: Bedrifter i bystrøk som tilvirker konsumpsjonsvarer for hjemmemarkedet. ² Nummereringen er den samme som i tabellen i Stat. Medd. 1943, s. 106 og 1944, s. 50. ³ Median 270.0.

100, betyr det at bedriften (gruppen) er mindre kapitalintensiv enn det som er vanlig for bedrifter av denne størrelse, ligger tallet over 100, er den mer kapitalintensiv enn det vanlige.

Etter disse to målene kan vi ordne de 98 primærgrupper i klasser som vist i tabellen s. 39. Vi spalter dem først etter bedriftsstørrelsen. For ikke å få altfor få grupper i hver kombinert klasse tar vi bare en tredeling. Det ville være praktisk å ha like mange grupper i hver størrelsesklasse. Men det ville da bli for stor skilnad i størrelse i den høyeste klassen. Vi må ta noe hensyn til tettheten i fordelingen. Rent empirisk viser det seg at variasjonene i tettheten foregår i sprang. Tettheten skifter når vi kommer opp til omkring 25 enheter og igjen når vi kommer opp til omkring 100 enheter. Vi trekker derfor grensene mellom klassene på disse steder. Da får vi 36 grupper i laveste klasse (under 25 enheter), 33 i mellomste (25—99 enheter) og 29 i høyeste (minst 100 enheter).

Med hensyn til den komparative kapitalintensitet, skulle gjennomsnittstallet ligge på 100 pst. hvis fordelingen var symmetrisk. Nå er den ikke det. Men vi får en rimelig fordeling hvis vi trekker grensene i 20 pst. avstand til begge sider. Det blir da 32 grupper i laveste klasse (under 80 pst.), 37 grupper i mellomklassen (80—120 pst.) og 29 grupper i høyeste klasse (over 120 pst.).

Fordelingen kan brukes som grunnlag for beregninger etter den vanlige framgangsmåte i den praktiske statistikk. Vil en for eksempel undersøke hvorledes bearbeidelsesverdien endrer seg med bedriftsstørrelsen og den komparative kapitalintensitet, regner en bare ut den gjennomsnittlige bearbeidelsesverdi for de 9 kombinerte samlegruppene i tabellen og vil da med et blick kunne se om bearbeidelsesverdien forandrer seg sammen med det ene eller begge de to tekniske momenter.

6. Bearbeidelsesverdi og bedriftsstørrelse.

Regner en med hele produksjonsverdien som utfallet av produksjonen, må en ta med råstoffer, hjelpestoffer og drivkraft som deler av produksjonsinnsatsen. Men holder en seg til bearbeidelsesverdien, blir det de tre hovedfaktorer, den faste kapital, arbeidskraften og funksjonærene som blir det vesentligste av innsatsen.

Det er naturlig å gå ut fra at hver av disse tre produksjonsfaktorer har sin selvstendige betydning. En bestemt relativ endring i kapitalen behøver ikke å ha like store virkning på bearbeidelsesverdien som samme endring i arbeidskraften eller funksjonærtallet. Det tryggeste vil altså være å sette $B = n K^k A^a F^f$ (hvor B er bearbeidelsesverdien, K den faste kapital, A et mål for arbeidskraften, for eksempel timeverkstallet, F funksjonærtallet, n , k , a og f konstanter). Etter den foreløpige undersøkelse for 1938 med tallene fra produksjonsstatistikken fant vi følgende likninger (se Statistiske Meddelelser 1942, s. 199 og 202):

$$B = 9.0178 K^{0.2525} A^{0.2621} F^{0.5387}, \text{ determinasjon } 95.5 \text{ pst.}$$

$$B = 11.1980 K^{0.1944} A'^{0.2804} F^{0.5967}, \quad \text{»} \quad 95.7 \quad \text{»}$$

$$B = 8.3784 K^{0.2437} A_T^{0.2261} F^{0.5813}, \quad \text{»} \quad 97.2 \quad \text{»}$$

hvor A er tallet på arbeidere, A' tallet på beregnede menn (tallet på menn $+ 0.6 \times$ tallet på kvinner) og A_T tallet på timeverk (i 1000). B og K er uttrykt i 1000 kr.

Med tallene for de 98 nye primærgrupper får vi

$$B = 4.02 K^{0.2874} A^{0.3283} F^{0.5381}, \text{ determinasjon } 97.4 \text{ pst.}$$

eller i logaritmisk form

$$\log B = 0.2874 \log K + 0.3283 \log A + 0.5381 \log F + 0.6042$$

hvor A nå betyr tallet på beregnede timeverk i tusen.

Forholdet mellom eksponentene til de tre uavhengig variable er noenlunde som før. Men summen av eksponentene er større. Øker en logaritmene til de uavhengig variable med en enhet hver, vil jo dette si det samme som å øke hver av produksjonsfaktorene til det tidobbelte. Etter den nye likning vil dette være det samme som å multiplisere bearbeidelsesverdien med 14.25, mens de tilsvarende tall etter de foreløpige likninger var 11.30, 11.79 og 11.25. Utrekningen av statistikken har på denne måten resultert i at det kommer fram tydeligere at den relative bearbeidelsesverdi, målestokken for lønnsomheten, stiger med bedriftsstørrelsen (se foran s. 13 flg).

En kan fordele totaldeterminasjonen på de uavhengig variable etter kjente metoder.¹ Det ble i sin tid gjort for den annen av de foreløpige likninger (med A' som arbeidsfaktoren) med det resultat at kapitalen bestemte 20.9 pst., arbeidertallet 22.5 pst. og funksjonærtallet 52.3 pst. av variasjonene i bearbeidelsesverdien. Tilsvarende beregning for den nye likning gir 29.6 pst. til kapitalen, 25.0 pst. til arbeidskraften og 42.8 pst. til funksjonærene. Men disse tall gir ikke noen fullstendig opplysning om årsaksforholdet. Saken er den at de «uavhengig» variable bestemmer hverandre innbyrdes. Forutsetter vi at de retter seg etter hverandre alle tre, kan vi regne ut for hver enkelt produksjonsfaktor hva variasjonene i de to andre faktorer betyr for den. Dette skjer på grunnlag av følgende empirisk fastsatte likninger:

$$\begin{aligned} K &= 11.358 A^{0.5589} F^{0.7021}, \text{ determinasjon } 87.2 \text{ pst.} \\ A &= 4.3695 K^{0.3284} F^{0.5014}, && \text{»} && 87.2 && \text{»} \\ F &= 0.141 K^{0.3858} A^{0.4685}, && \text{»} && 88.3 && \text{»} \end{aligned}$$

En finner herav særdeterminasjonen (den enkelte uavhengig variables andel i totaldeterminasjonen):

$$\begin{aligned} K &\text{ er bestemt av } A \text{ med } 38.0 \text{ pst., av } F \text{ med } 49.2 \text{ pst.} \\ A &\text{ » } && \text{» } && K && \text{ » } && 47.1 && \text{ » } && F && \text{ » } && 40.1 && \text{ »} \\ F &\text{ » } && \text{» } && K && \text{ » } && 46.4 && \text{ » } && A && \text{ » } && 41.9 && \text{ »} \end{aligned}$$

Direkte og indirekte får da variasjonene i produksjonsfaktorene følgende innflytelse på variasjonene i bearbeidelsesverdien:

¹ Se f. eks. Mordecai Ezekiel, *Methods of Correlation Analysis*, s. 380 flg.

$$\begin{aligned}
 K : \text{direkte} : 0.296 \div (0.296 \cdot 0.38 + 0.296 \cdot 0.492) &= 3.8 \text{ pst.} \\
 \text{gjennom } A : 0.25 \cdot 0.401 &= 10.0 \text{ »} \\
 \text{» } F : 0.428 \cdot 0.464 &= 19.9 \text{ »}
 \end{aligned}$$

33.7 pst.

$$\begin{aligned}
 A : \text{direkte} : 0.25 \div (0.25 \cdot 0.401 + 0.25 \cdot 0.471) &= 3.2 \text{ pst.} \\
 \text{gjennom } K : 0.296 \cdot 0.38 &= 11.2 \text{ »} \\
 \text{» } F : 0.428 \cdot 0.419 &= 17.9 \text{ »}
 \end{aligned}$$

32.3 pst.

$$\begin{aligned}
 F : \text{direkte} : 0.428 \div (0.428 \cdot 0.464 + 0.428 \cdot 0.419) &= 4.8 \text{ pst.} \\
 \text{gjennom } K : 0.296 \cdot 0.492 &= 14.6 \text{ »} \\
 \text{» } A : 0.25 \cdot 0.471 &= 11.8 \text{ »}
 \end{aligned}$$

= 31.2 pst.

Denne beregning, som får stå ved sitt verd, fører således til at de tre faktorer er praktisk talt jevnbyrdige. I realiteten betyr nok dette at bedriftsstørrelsen stort sett øker (ved utvidelser, avgang og tilgang av bedrifter) gjennom en relativt noenlunde likelig øking i de tre faktorer, og at dette resulterer i en tilsvarende øking i bearbeidelsesverdien. Den ensidige utbygging av produksjonsapparatet som følge av de tekniske kravene er i det hele av mindre betydning, og det kan likeså godt være den ene som den annen av de tre produksjonsfaktorer som i tilfelle lønner seg best.

Et utslag av dette forhold er det at de uavhengige variasjonene i kapitalintensiteten har så liten betydning for bearbeidelsesverdien. Dette lar seg vise på enkleste måte ved å beregne den gjennomsnittlige bearbeidelsesverdi for de kombinerte størrelses- og intensitetsgrupper som er stillet opp i tabellen på side 39. Da gjennomsnittet kan være sterkt påvirket av ekstreme grupper, tar en også med mediantallene.

Komparativ kapitalintensitet	Små bedrifter		Middelstore bedrifter		Store bedrifter	
	Bearbeidelsesverdi (1000 kr.) pr. bedrift		Bearbeidelsesverdi (1000 kr.) pr. bedrift		Bearbeidelsesverdi (1000 kr.) pr. bedrift	
	Gjennomsnittlig	Median	Gjennomsnittlig	Median	Gjennomsnittlig	Median
Lav	43.9	36.6	316.9	360.3	1 547.7	1 066.0
Middels	51.0	49.7	315.3	344.6	2 000.7	2 079.4
Høy	60.5	42.3	266.9	213.8	1 409.2	1 319.0
					¹ (3 325.6)	¹ (1 446.0)

Etter dette er det tvilsomt om en kan si at bearbeidelsesverdien stiger med kapitalintensiteten. Variasjonene i denne retning er ytterst små jamført med

¹ Gruppe IV 6, elektrokjemisk industri, regnet med.

variasjonene den annen vei, etter bedriftsstørrelsen. Forandringene med kapitalintensiteten kan dessuten bero på at gjennomsnittsstørrelsen endrer seg fra intensitetsgruppe til intensitetsgruppe. Den er for små bedrifter med lav intensitet 10.2 enheter, med middels intensitet 13.5 enheter og med høy intensitet 12.9 enheter, for middelstore bedrifter henholdsvis 61.4, 59.1 og 56.8 enheter, for store bedrifter henholdsvis 297.6, 369.2 og 287.6¹ (524.9) enheter.

Men det er å merke at kapitalintensiteten stiger med bedriftsstørrelsen, og det er på denne måten at forskyvningsdrift mot kapitalintensivere drift er forbundet med øking i bearbeidelsesverdien.

Vi fant derfor også i den foreløpige undersøkelse at det var godt samsvar mellom endringene i bearbeidelsesverdien og endringene i hele produksjonsapparatet (enten nå disse var allsidige eller ensidige).

Likningen $B = 5.59 (\sqrt[3]{KAF})^{1.0211}$ hadde en determinasjon på 94.6 pst. og likningen $B = 5.6234 (\sqrt[3]{KA'F})^{1.0297}$ en determinasjon på 94.7 pst.² Determinasjonen var altså bare ca. 1 pst. lavere enn etter likningene foran hvor hver av produksjonsfaktorene er tatt som uavhengig variabel.

Med de nye tallene for 1938 finner vi nå følgende likninger for forholdet mellom bearbeidelsesverdien og omfanget av produksjonsapparatet ettersom målene for dette veksler. Vi betegner den teoretiske bearbeidelsesverdi kort med indeksbokstaver for den eller de uavhengig variable

$$B_{K,A,F} = 4.02 K^{0.2874} A^{0.3283} F^{0.5381}, \text{ determinasjon } 97.4 \text{ pst.}$$

$$B_O = 2.509 (\sqrt[3]{KAF})^{1.1299} \quad \text{»} \quad 97.2 \quad \text{»}$$

$$B_{O_u} = 3.1908 (\sqrt[3]{KUA'F})^{1.0956} \quad \text{»} \quad 97.1 \quad \text{»}$$

$$B_{O'} = 0.9489 (\sqrt{KA})^{1.0654} \quad \text{»} \quad 95.3 \quad \text{»}$$

$$B_{O'_u} = 1.3423 (\sqrt{KUA})^{1.0262} \quad \text{»} \quad 95.5 \quad \text{»}$$

Når en tar med alle tre produksjonsfaktorer i størrelsesmålet, får en altså likninger som praktisk talt er likeså nøyaktige som likningen med de tre faktorer som uavhengig variable. Selv når en holder funksjonærene utenfor og måler produksjonsapparatet ved hjelp av de to andre faktorene, blir determinasjonen ganske høy. I alle tilfelle blir den høyere enn etter de tilsvarende likninger fra den foreløpige undersøkelse. Nøyaktigheten blir, som en ser, ikke større, om en tar hensyn til at utnyttningen av kapitalen varierer fra gruppe til gruppe.

En ser at konstantene i likningene forandrer seg ikke så lite ettersom en bruker det ene eller det andre målet på produksjonsapparatet. Den konstante faktor endrer seg med den vekt som det blir lagt på funksjonærtallet. Funksjonærtallet er jo gjennomgående lite jamført med de andre tallene. Den konstante faktor er derfor lavest hvor funksjonærtallet ikke er med ($B_{O'}$ og $B_{O'_u}$)

¹ Gruppe IV 6, elektrokjemisk industri, regnet med. ² Se Stat. Medd. 1942, s. 203.

og høyest hvor F har høyere eksponent enn K og A ($B_{K,A,F}$). Gjennomgående ligger bearbeidelsesverdien ganske nær det geometriske gjennomsnitt av kapitalverdien og timeverkene slik at den konstante faktor i likningen med disse to faktorer (B_o) kommer temmelig nær opp til 1. Da $U < 1$, må den konstante faktor også bli større når en regner med den reduserte, utnyttede kapital (KU) enn når en regner med den faktiske kapitalverdi (K).

Likningene bekrefter det som vi fant i den foreløpige undersøkelse, at bearbeidelsesverdien øker noe sterkere enn produksjonsapparatet. Men forholdet blir litt forskjellig ettersom en bruker det ene eller det andre av målene. Da funksjonærtallet avtar i forhold til produktet av kapitalen og timeverkene når dette tiltar, stiger $\sqrt{KA}$ og $\sqrt{KUA}$ litt sterkere enn $\sqrt[3]{KAF}$ og $\sqrt[3]{KUAF}$ når bedriftene øker i størrelse. Bearbeidelsesverdien øker derfor mindre sterkt sett i forhold til kapital-arbeidsinnsatsen enn sett i forhold til den hele innsats av produksjonsfaktorer.

Videre ser en at eksponenten blir lavere når en regner med den utnyttede kapital (KU) enn når en regner med hele kapitalen (K). Dette kommer av at de grupper hvor utnyttingen (U) er særlig lav fortrinnsvis er grupper med små bedrifter. Særlig gjelder dette sesongbedriftene. Når bedriftene øker i størrelse, stiger derfor $\sqrt[3]{KUAF}$ og $\sqrt{KUA}$ litt sterkere enn $\sqrt[3]{KAF}$ og $\sqrt{KA}$.

Da bearbeidelsesverdien øker raskere enn produksjonsapparatet, stiger den relative bearbeidelsesverdi med bedriftsstørrelsen, og det blir anledning til å skjelne mellom relativ og komparativ bearbeidelsesverdi. Når bearbeidelsesverdien pr. innsatsenhet er større i en gruppe enn i en annen, kan dette komme av at bedriftene er større i den første gruppen. Men det kan også skyldes at bedriftene i denne gruppen arbeider under gunstigere ytre forhold. Etter formlene foran kan en nå regne ut hvor stor bearbeidelsesverdi bedriftene i en gruppe skal ha i forhold til sin størrelse. Setter en den faktiske bearbeidelsesverdi i forhold til denne beregnede verdi, får en den komparative bearbeidelsesverdi. Den gir et mål for den kollektive lønnsomhet for så vidt denne ikke beror på den faste faktor, størrelsen. Den relative bearbeidelsesverdi er det fulle lønnsomhetsmål, forholdet mellom den faktiske bearbeidelsesverdi og det valgte mål for produksjonsapparatet.

I og for seg er det nå mindre påkrevd å skjelne mellom relativ og komparativ bearbeidelsesverdi enn det var å skjelne mellom relativ og komparativ kapitalintensitet. Saken er at de endringer som følger med endringene i størrelsen betyr langt mindre for bearbeidelsesverdien enn for kapitalintensiteten. Et par beregninger gjør dette klart.

Når det gjelder kapitalintensiteten, må vi holde oss til året 1937 fordi det bare er for dette året at en har tall ($KU : O_u$) i tabellene (Statistiske Meddelelser 1943, s. 106 og 1944, s. 50). Likningen mellom den utnyttede kapital og det tilsvarende mål for bedriftsstørrelsen har vi på side 30. Det er

$KU = 2.2972 (\sqrt[3]{KUAF})^{1.2533}$ eller kortere $KU = 2.2972 O_u^{1.2533}$. Den kapitalintensitet som skal svare til en bestemt bedriftsstørrelse O_u , finner vi derfor etter uttrykket $\frac{2.2972 O_u^{1.2533}}{O_u} = 2.2972 O_u^{0.2533}$. Multiplisert med 100, gir dette den «normale» kapitalintensitet i prosent. Disse verdier danner en utjevningskurve for de faktiske verdier, og denne kurve har en determinasjon på 52.9 pst. Dette vil si at de variasjoner i kapitalintensiteten som henger sammen med variasjonene i bedriftsstørrelsen utgjør 52.9 pst. av variasjonene i den faktiske kapitalintensitet. Bedriftsstørrelsen, eller den kompleks av faktorer som henger sammen med den, har altså alt i alt litt mer å si for variasjonene i kapitalintensiteten enn alle andre faktorer (herunder feil i oppgavene)¹ til sammen.

Liknende beregning kan en utføre for den relative bearbeidelsesverdi når en for eksempel går ut fra likningen for 1938 på side 43: $B = 2.509 (\sqrt[3]{KAF})^{1.1299}$ eller $2.509 O^{1.1299}$. Av denne utleder en likningen $\frac{B}{O} = 2.509 \cdot O^{0.1299}$ for den

«normale» relative bearbeidelsesverdi. Determinasjonen er her bare 31.5 pst. De variasjoner i den relative bearbeidelsesverdi som henger sammen med bedriftsstørrelsen har altså ikke på langt nær så mye å si som de variasjoner de andre lønnsomhetsfaktorer (sammen med feil i oppgavene) framkaller.

Men det knytter seg allikevel en sterk interesse til den komparative bearbeidelsesverdi. I oppgangstider øker både produksjonsinnsatsen og produksjonsutfallet. Men utfallet, bearbeidelsesverdien, øker som regel noe mer enn innsatsen av de ulike produksjonsfaktorer, slik at den relative bearbeidelsesverdi stiger over hele linjen. Omvendt i nedgangstider. Men likeså viktige er de forskyvninger som måtte foregå mellom bearbeidelsesverdien pr. bedrift av bestemt størrelse i de ulike industrigrupper, for eksempel mellom produksjonsvare- og konsumpsjonsvareindustrien. Disse forskyvninger vil vise seg som bevegelser i den komparative bearbeidelsesverdi. Den komparative bearbeidelsesverdi vil gå opp i de grupper hvor den relative bearbeidelsesverdi stiger mest (eller synker minst) og ned i de grupper hvor den relative bearbeidelsesverdi stiger minst (eller synker mest). Vi må derfor se å få greie på hvor stort verd komparativtallene har.

For 1938 har vi 5 forskjellige uttrykk for den komparative bearbeidelsesverdi ettersom vi bruker det ene eller det andre av de 5 likningene på side 43. Det vil være lettest forståelig når vi beregner den komparative bearbeidelsesverdi som prosentforhold mellom den faktiske bearbeidelsesverdi og den teoretiske verdi som vedkommende likning gir.

¹ Slike feil vil få liten innflytelse på utjevningskurven.

Stort sett er det ikke så stor ulikhet mellom de 5 rekker av tall, vi får. Korrelasjonskoeffisienten er

$$\text{mellom } \frac{B \ 100}{B_{K,A,F}} \text{ og } \frac{B \ 100}{B_o} = 0.957$$

$$« \quad « \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o_u}} = 0.933$$

$$« \quad « \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o'}} = 0.739$$

$$« \quad « \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o'_u}} = 0.703$$

$$« \quad \frac{B \ 100}{B_o} \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o_u}} = 0.937$$

$$« \quad \frac{B \ 100}{B_{o'}} \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o'_u}} = 0.945$$

$$« \quad \frac{B \ 100}{B_o} \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o'}} = 0.871$$

$$« \quad \frac{B \ 100}{B_{o_u}} \quad « \quad \frac{B \ 100}{B_{o'_u}} = 0.885$$

En må gå ut fra at en får det beste målet for bedriftsstørrelsen når en tar hver enkelt av produksjonsfaktorene som selvstendig variabel, slik at $\frac{B \ 100}{B_{K,A,F}}$ blir det nøyaktigste uttrykk for den komparative bearbeidelsesverdi. Størrelsesmålet blir enklere når vi stiller faktorene like og regner med det geometriske gjennomsnitt som eneste uavhengig variable. Som en ser forrykker ikke dette forholdet mellom de enkelte gruppers komparativtall i nevneverdig grad. Tar vi hensyn til kapitalutnyttningen, blir det heller ikke så mye større forandringer i forholdet mellom komparativtallene. Derimot forskyver bildet seg atskillig mer når vi ser bort fra funksjonærene og måler størrelsen på kapital-arbeidsinnsatsen.

Begynner en med det nøyaktigste målet for den komparative bearbeidelsesverdi, $\frac{B \ 100}{B_{K,A,F}}$ kan en skritt for skritt regne seg fram til de andre. Det går lettest når en tar dem i følgende orden:

Fra $\frac{B \ 100}{B_{K,A,F}}$ regner vi oss først fram til $\frac{B \ 100}{B_o}$ Etter definisjonene har vi

$$\frac{B_{100}}{B_0} : \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}} = \frac{4.02 K^{0.2874} A^{0.3283} F^{0.5381}}{2.509 (\sqrt[3]{KAF})^{1.1299}} = \frac{1.602 F^{0.1615}}{K^{0.0892} A^{0.0483}} \cdot \text{Nøyaktig er}$$

$$\text{altså } \frac{B_{100}}{B_0} = \frac{1.602 F^{0.1615}}{K^{0.0892} A^{0.0483}} \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}} \cdot$$

Men tilnærmet kan en sette forholdet mellom de to målene

$$\left(\frac{B_{100}}{B_0} : \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}} \right) \text{ lik en rett funksjon av } \frac{F}{\sqrt{KA}} \text{ eller, om en vil, } \frac{F_{100}}{\sqrt{KA}},$$

som er et mål for funksjonærintensiteten.

Jo flere funksjonærer det er i forhold til kapitalarbeidsinnsatsen, desto høyere ligger gjennomgående $\frac{B_{100}}{B_0}$ i forhold til $\frac{B_{100}}{B_{K,A,F}}$. Dette kommer jo av at størrelsen F har en relativt høyere eksponent i uttrykket $B_{K,A,F}$ enn i uttrykket B_0 .

Tar en $\frac{F_{100}}{\sqrt{KA}}$ som uavhengig variabel, kan en på vanlig empirisk vei bestemme at $\frac{B_{100}}{B_0} : \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}} = 0.036 \frac{F_{100}}{\sqrt{KA}} + 0.837$. Denne utjevningsslinje for forholdstallene $\frac{B_{100}}{B_0} : \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}}$ gir en determinasjon på 59.4 pst. Funksjonærintensiteten, bestemt etter $\frac{F_{100}}{\sqrt{KA}}$ varierer mellom 0.93 hos svovelkisgruvene og 10.5 hos de yngre margarinfabrikker. De beregnede verdier for $\frac{B_{100}}{B_0} : \frac{B_{100}}{B_{K,A,F}}$ varierer etter dette mellom 0.91 og 1.25, mens de faktiske verdier varierer mellom 0.85 hos de store sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk og 1.20 hos de store tobakksfabrikker.

Når en kjenner $\frac{B_{100}}{B_0}$, kan en beregne $\frac{B_{100}}{B_{O_u}}$ etter forholdet :

$$\frac{B_{100}}{B_{O_u}} : \frac{B_{100}}{B_0} = \frac{2.509 (\sqrt[3]{KAF})^{1.1299}}{3.1908 (\sqrt[3]{KUAF})^{1.0956}} = \frac{0.7863 (\sqrt[3]{KAF})^{0.0343}}{(\sqrt[3]{U})^{1.0956}} \cdot$$

Forholdstallet vokser med produksjonsinnsatsen og avtar med utnyttingsprosenten. Det kan være nok å se litt på variasjonene med $\sqrt[3]{U}$ (og U). Den minste kapitalutnyttning i 1938 hadde gruppe V 1, sildolje- og sildemelfabrikkene på landsbygda. Prosenten (U) var 30, det vil si $\sqrt[3]{U} = 0.67$. Andre grupper med

særlig lav utnyttingsprosent var V 3, små sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk ($\sqrt[3]{U} = 0.69$), XII 6, potetmelfabrikker, XII 11, små hermetikkfabrikker på landsbygda og XII 14, brennerier ($\sqrt[3]{U} = 0.72$), XII 10, store hermetikkfabrikker på landsbygda ($\sqrt[3]{U} = 0.74$), V 2, store sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk og XII 13, små hermetikkfabrikker i bystrøk ($\sqrt[3]{U} = 0.75$), XII 12, store hermetikkfabrikker i bystrøk ($\sqrt[3]{U} = 0.76$), VII 6, tønnefabrikker i bystrøk og II 2, tilvirking av gatestein, kantstein m. v. ($\sqrt[3]{U} = 0.78$), VII 5, tønnefabrikker på landsbygda ($\sqrt[3]{U} = 0.79$), II 8, teglverk og VII 2, sagbruk og høvlerier med hjemmemarked på landsbygda ($\sqrt[3]{U} = 0.81$). I alle disse grupper ligger $\frac{B\ 100}{B_{Ou}}$ høyt i forhold $\frac{B\ 100}{B_o}$. Forholdstallet går fra 1.09 i gruppe VII 5 til 1.34 i gruppe V 1. I alle de andre 83 gruppene er det sjelden at $\frac{B\ 100}{B_{Ou}}$ avviker mer enn 8 pst. fra $\frac{B\ 100}{B_o}$. Unntak er på den ene siden gruppe IV 6, salpeterfabrikkene, hvor $\sqrt[3]{KAF}$ når opp i over 3000 enheter, og hvor derfor $\frac{B\ 100}{B_{Ou}}$ ligger 13 pst. høyere enn $\frac{B\ 100}{B_o}$, på den annen side en del grupper med liten bedriftsstørrelse, $\sqrt[3]{KAF}$ i alle tilfelle under 50 enheter (II 3, VII 10, XI 3, XIII 3, III 2, IV 4, XIII 1 og XIII 4) hvor $\frac{B\ 100}{B_{Ou}}$ ligger 9—11 pst. lavere enn $\frac{B\ 100}{B_o}$.

Fra $\frac{B\ 100}{B_o}$ kan en også lett regne seg fram til $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$. Forholdet er omtrent som mellom $\frac{B\ 100}{B_o}$ og $\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}$. Det er nemlig nøyaktig etter de førnevnte likninger

$$\frac{B\ 100}{B_{O'}} : \frac{B\ 100}{B_o} = \frac{2.509 (\sqrt[3]{KAF})^{1.1299}}{0.9489(\sqrt{KA})^{1.0654}} = \frac{2.6441 F^{0.3766}}{(\sqrt{KA})^{0.4122}}$$

eller tilnærmet en rett funksjon av $\frac{F}{\sqrt{KA}} \left(= \frac{F}{O'} \right)$.

Med $\frac{F\ 100}{O'}$ som uavhengig variabel, beregner en empirisk likningen

$$\frac{B\ 100}{B_{O'}} : \frac{B\ 100}{B_o} = 0.0842 \frac{F\ 100}{O'} + 0.718 \text{ med en determinasjon på } 50.7 \text{ pst.}$$

De beregnede verdier går fra 0.80 til 1.60, mens de faktiske tall varierer mellom 0.71 i gruppe V 2, store sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk og 1.62 i gruppe XII 18, store tobakksfabrikker.

Endelig kommer en fra $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ til $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ idet en bygger på at

$$\frac{B\ 100}{B_{O'u}} : \frac{B\ 100}{B_{O'}} = \frac{0.9489 (\sqrt{KA})^{1.0654}}{1.3423 (\sqrt{KUA})^{1.0262}} = \frac{0.7069 (\sqrt{KA})^{0.0392}}{(\sqrt{U})^{1.0262}}$$

Det er en viss likhet med forholdet mellom $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ og $\frac{B\ 100}{B_O}$. Forholdstallet

tiltar med kapital-arbeidsinnsatsen og avtar med utnyttingsprosenten. $\sqrt{U}$ går fra 0.55 i gruppe V 1, sildolje- og sildemelfabrikker på landsbygda til 0.99 i gruppene IV 2, fyrstikkfabrikker og IX 2, remfabrikker. Samtidig faller $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$

og $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ ganske jevnt fra 1.62 til 0.84. $\frac{B\ 100}{B_{O'u}} = \frac{B\ 100}{B_{O'}}$ når $\sqrt{U} = \text{ca. } 0.88$, det vil si $U = \text{ca. } 0.78$ (78 pst.). Ser en etter i tabellen (på s. 50), finner en at det faktisk er likhet mellom $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ og $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ i gruppene VIII 1, tresliperier og XII 1,

kraftfôrmøller, hvor U begge steder er 78 pst. Derimot ligger $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ en del

lavere enn $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ i gruppene II 4, kalkbrott og II 7, sementvarefabrikker i bystrøk, hvor U også er 78 pst. Dette kommer av at dette er små bedrifter ($\sqrt{KA}$ i 1938 henholdsvis 51.5 og 34.2 enheter), mens de to førstnevnte gruppene består av bedrifter som ligger nærmere middeltallet i industrien ($\sqrt{KA}$ i 1938 henholdsvis 411.8 og 440.0 enheter).

Når en kjenner funksjonærintensiteten etter målet $\frac{F\ 100}{\sqrt{KA}}$ og utnyttingsprosenten U , vil en altså lett finne hvorledes det ene målet for den komparative bearbeidelsesverdi ligger i forhold til det annet. I forhold til $\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}$ stiger og

faller alle de andre målene, men mest $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ og $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ med $\frac{F\ 100}{\sqrt{KA}}$ likeledes $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$

i forhold til $\frac{B\ 100}{B_O}$ og $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ i forhold til $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$. På samme måte stiger og faller

$\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ i forhold til $\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}$ og $\frac{B\ 100}{B_O}$ og stiger og faller $\frac{B\ 100}{B_{O'u}}$ i forhold til $\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}$

og $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ med U . Størrelsene $\frac{F\ 100}{B_{O'u}}$ og U er derfor tatt med i følgende tabell

Komparativ bearbeidelsesverdi i 1938.

Primærgrupper ¹			Komparativ bearbeidelsesverdi					Funksjonær- intensitet $F 100: \sqrt{KA}$	Kapital- utnyt- tingspst. U
			$B100: B_{K,A,F}^2$	$B 100: B_O^3$	$B 100: B_{O_u}^4$	$B 100: B_O^5$	$B 100: B_{O_u}^6$		
			Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.		
I.	1. (E)	Svovelkisgruver	96	83	89	63	66	0.93	82
	2. (E)	Jernmalmgruver	138	126	126	102	102	1.25	92
	3. (E)	Ferrolegeringsfabrikker	102	93	98	81	85	1.43	83
	4. (E)	Aluminiumfabrikker	98	96	98	91	93	1.78	89
II.	1. (E)	Labradorsteinbrott	123	132	132	141	141	5.21	62
	2. (E)	Tilv. av gatestein m. v.	141	135	151	110	132	2.48	47
	3. (HK)	Tilv. av gravrammer m. v. i bystr.	120	135	123	158	141	7.17	74
	4. (HP*)	Selvstendig kalkbrott på landsb.	105	100	93	85	79	2.58	78
	5. (HP)	Store sementfabrikker	100	98	100	102	102	2.29	89
	6. (HP*)	Sementvarefabr. på landsb.	96	89	83	71	66	2.84	71
	7. (HP)	Do. i bystrøk	100	98	91	93	85	3.57	78
	8. (HP)	Teglverk i bystrøk	96	87	98	71	85	1.97	53
III.	1. (HP)	Modern. selvst. jern- og stålstø- perier i bystrøk	107	110	107	120	115	3.51	89
	2. (HP)	Andre do.	126	126	112	120	105	3.24	89
	3. (HP)	Modern. mek. verksteder i bystr.	79	85	83	100	96	3.99	90
	4. (HP)	Andre do.	110	112	105	117	107	3.85	86
	5. (HP)	Tilv. av ståltråd, spiker m. v. i bystrøk	117	120	115	132	123	3.58	90
	6. (HP)	Større motorfabr. i bystrøk	138	141	132	148	132	3.37	95
	7. (HP)	Jern- og stålskipbyggerier i bystr.	79	81	85	93	96	2.65	88
	8. (HP)	Rep.verfter for jern- og stålskip i bystrøk	100	96	102	91	96	2.14	73
	9. (HP*)	Treskips- og båtbygg. på landsb.	105	105	100	91	89	3.30	71
	10. (HP)	Do. i bystrøk	105	105	107	102	102	3.69	67
	11. (HP*)	Repr.verfter for treskip og båter på landsb.	91	89	87	79	76	2.85	72
	12. (HP)	Do. i bystrøk	96	93	91	87	83	3.19	73
	13. (HP)	Mod. bedr. i bystrøk som framst. elektr. mask. etc.	72	85	89	135	135	7.61	89
	14. (HP)	Andre do.	123	135	129	166	151	5.68	88
	15. (HP)	Karosserifabrikker i bystrøk	105	107	100	107	98	3.85	81
	16. (HP)	Bilreparasjonsverkst. i bystrøk ..	79	83	76	93	83	4.97	89

	17. (HP)	Blikkembalasefabr. i bystrøk ...	89	91	93	98	98	2.95	81
	18. (HK)	Sølv- og plettwarefabr. i bystrøk	89	96	89	115	102	4.79	92
IV.	1. (HP)	Sprengstoffabrikker	178	174	182	174	178	2.58	77
	2. (HK)	Fyrstikkfabrikker	115	107	102	96	87	1.67	98
	3. (HP)	Større farge- og fernissfabr. med hjemmemarked	191	204	195	234	219	4.81	87
	4. (HP)	Framst. av komprimerte gasser .	135	155	141	224	195	10.42	89
	5. (E)	Karbidfabrikker	100	91	93	74	76	1.30	81
	6. (E)	Salpeterfabrikker	110	102	115	110	120	1.66	88
V.	1. (E*)	Sildolje- og sildemelf. på landsb.	79	76	102	68	105	2.75	30
	2. (E)	Store do. i bystrøk	102	87	105	62	81	1.19	43
	3. (E)	Små do. do.	148	141	182	123	174	2.58	33
	4. (E)	Framstill. av spise fett m. v.	102	110	110	126	126	3.33	92
	5. (HPK)	Do. av kokosolje m. v.	96	96	100	112	112	3.23	83
	6. (HP)	Do. av sojamel, linnel m. v. ...	98	102	105	115	117	3.88	77
	7. (HK)	Større såpefabrikker i bystrøk...	135	148	145	200	186	6.76	87
VI.	(HK)	Gassverk	69	74	71	91	85	5.14	87
VII.	1. (E)	Sagbruk og høvlerier med eksport	71	66	69	55	59	1.77	72
	2. (HP*)	Do. med hjemmemark. på landb.	69	68	76	71	78	4.19	54
	3. (HP)	Do. do. i bystrøk	85	83	89	78	83	3.05	60
	4. (HP)	Kassefabrikker i bystrøk	91	98	96	115	107	6.14	71
	5. (HP*)	Tønnefabrikker på landsbygda ..	93	96	105	93	107	4.00	50
	6. (HP)	Do. i bystrøk	76	79	89	83	102	4.87	47
	7. (HP*)	Bygnings snekkeri på landsb.	85	87	81	89	81	4.37	79
	8. (HP)	Do. i bystrøk	115	115	107	105	100	3.34	78
	9. (HK*)	Store møbelfabr. på landsb.	132	126	120	105	98	2.18	81
	10. (HK*)	Små do.	50	56	51	68	62	7.07	82
	11. (HK)	Store møbelfabr. i bystrøk	112	107	102	93	89	2.44	81
	12. (HK)	Små do.	63	68	63	72	66	5.67	79
VIII.	1. (E)	Tresliperier	102	89	91	68	68	1.24	78
	2. (E)	Sulfittcellulosefabrikker	81	74	76	66	68	1.45	85
	3. (E)	Kombinerte papirfabrikker	76	69	72	54	56	1.04	91
	4. (E)	Enkle do.	79	72	71	59	56	1.40	89
	5. (HP)	Posefabrikker	76	71	68	60	56	2.11	87
IX.	1. (HP)	Større garverier i bystrøk	93	93	91	93	89	2.73	87
	2. (HP)	Remfabrikker	93	98	91	115	105	4.21	98
	3. (HK)	Gummivarefabrikker	132	129	135	138	141	2.82	76
X.	1. (HPK)	Store ullvarefabr. i bystrøk	93	89	89	83	81	2.13	87
	2. (HPK*)	Små do. på landsbygda	102	93	87	78	69	2.15	85
	3. (HPK)	Små do. i bystrøk	66	65	62	63	59	3.07	86
	4. (HPK)	Store bomullsvarefabr. i bystrøk	60	60	63	63	65	2.42	84
	5. (HPK)	Små do. do.	83	78	74	69	68	2.37	82

(Forts).

Komparativ bearbeidelsesverdi i 1938.

Primærgrupper ¹ (forts.)		Komparativ bearbeidelsesverdi					Funksjonær- intensitet $F 100: \sqrt{KA}$	Kapital- utnyt- tingspst. U
		$B 100: B_{K,A,E}^2$	$B 100: B_O^3$	$B 100: B_{O_u}^4$	$B 100: B_{O'}^5$	$B 100: B_{O''}^6$		
		Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.		
XI.	6. (HK) Ull- og bomullstrikotasjef. i bystr.	96	93	91	89	87	2.47	84
	7. (HP) Line- og snørefabr. i bystrøk ...	50	52	52	59	59	4.59	78
	1. (HK) Skotøyfabrikker i bystrøk	98	102	98	110	102	3.50	90
	2. (HK) Tilv. for egen regning av gang- klær i bystrøk	96	110	105	145	132	6.60	89
XII.	3. (HK*) Leiesøm av gangklær på landsb..	98	102	93	102	87	3.82	89
	4. (HK) Tilv. av undertøy m. v. i bystrøk	96	110	105	148	132	6.82	92
	1. (HP) Handelsmøller i bystrø, som tilv. kraftfor	115	112	112	107	107	2.36	78
	2. (HK) Grynsmøller i bystrøk	148	145	132	138	123	3.40	85
	3. (HPK) Leieformaling for staten i bystrøk	71	68	68	68	65	2.52	90
	4. (HPK*) Do. for andre enn staten på landsb.	72	69	68	63	59	3.71	69
	5. (HPK) Do. i bystrøk	78	72	69	63	60	3.00	69
	6. (HK) Større potetmelfabr. i bystrøk ...	186	166	214	138	191	2.06	37
	7. (HK) Større kjeks- m. v. fabr. i bystrøk	129	141	135	191	174	6.62	93
	8. (HK) Eldre margarinfabrikker i bystrøk	151	145	135	135	123	2.63	89
	9. (HK) Yngre do.	151	178	170	269	245	10.50	87
	10. (E*) Store fiskehermetikkf. på landsb.	112	107	135	102	135	2.76	40
	11. (E*) Små do.	98	100	123	100	138	4.29	37
	12. (E) Store fiskehermetikkf. i bystrøk..	107	102	123	91	117	2.42	44
	13. (E) Små do.	112	110	126	100	126	3.15	42
	14. (HPK) Brennerier	68	65	79	59	79	3.14	38
	15. (HK) Store bryggerier	120	117	117	126	126	2.36	91
	16. (HK) Små do.	102	102	102	110	110	3.39	80
	17. (HK) Store sjokolade- og dropsfabrikker	78	85	87	110	110	4.77	82
XIII.	18. (HK) Store tobakksfabrikker	148	178	182	288	276	8.73	91
	19. (HK) Middelstore do.	115	126	120	162	148	6.52	87
	1. (HPK) Avistrykkerier	138	123	112	96	83	1.69	93
	2. (HPK) Store bok- og aksidenstrykkerier.	126	120	115	110	102	2.26	89
	3. (HPK) Små do.	102	98	87	87	76	2.95	92
	4. (HPK) Litografiske anstalter	132	123	112	105	93	2.06	92

¹ Romertallene viser til hovedgruppene i produksjonsstatistikken. De latinske bokstaver betyr: E eksportindustri, HP produksjonsvareindustri for hjemmemarkedet, HPK tilvirkning av konsumnære produksjonsvarer for hjemmemarkedet, HK konsumpsjonsvareindustri for hjemmemarkedet. En * betyr at bedriften ligger på landsbygda. ² $B 100: 4.02 K 0.2874 A 0.3283 F 0.5381$. ³ $B 100: 2.509 (\sqrt{KAF})$ 1.1299

⁴ $R 100: 3.1908 (\sqrt{PTAF})$ 1.0956 ⁵ $R 100: 0.9489 (\sqrt{KA})$ 1.0654 ⁶ $R 100: 1.3423 (\sqrt{KTA})$ 1.0262.

som inneholder en oversikt over målene for den komparative bearbeidelsesverdi 1938 i de 98 primærgrupper ordnet etter produksjonsstatistikkenes hovedgrupper.

En kan gå ut fra at pris- og produksjonsforholdene som bestemmer lønnsomheten, gjennomgående varierer mindre innenfor hovedgruppene enn mellom hovedgruppene. Som en første prøve på hva komparativtallene betyr kan en derfor jamføre de gjennomsnittstall, en kan regne ut for disse hovedgruppene. Slik gikk vi også fram i den foreløpige undersøkelse (Statistiske Meddelelser 1942, s. 204) med de standardmålte komparativtall, vi brukte den gang. Spørsmålet er om resultatene blir bedre med de nye 98 gruppene.

Vi får nå følgende gjennomsnittstall:

	$\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}$	$\frac{B\ 100}{Bo}$	$\frac{B\ 100}{Bo_u}$	$\frac{B\ 100}{Bo'}$	$\frac{B\ 100}{Bo'_u}$
I. Malm- og metallutvinning ..	109	100	103	84	87
II. Jord- og steinindustri	110	109	109	104	104
III. Jern- og metallindustri	101	103	100	111	105
IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri	138	139	138	152	146
V. Olje- og fettindustri	109	109	121	115	129
VI. Gassverk	69	74	71	91	85
VII. Treindustri	87	87	87	86	86
VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri	83	75	76	61	61
IX. Lær- og gummivareindustri .	106	107	106	115	112
X. Tekstilindustri	79	76	74	72	70
XI. Bekledningsindustri	97	106	100	126	113
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	114	115	121	127	132
XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier	125	116	107	100	89

Det er tallene etter det første målet $\left(\frac{B\ 100}{B_{K,A,F}}\right)$ som svarer direkte til

tallene i den foreløpige undersøkelse. Hvor disse tallene avviker sterkt fra hverandre, kan dette skyldes de forbedringer som revisjonen har brakt. Det som kommer i betraktning her er nærmest det at bedrifter med misvisende kapitaloppgaver er utelatt og at funksjonærantallet er beregnet der hvor oppgave manglet. Hvor kapitaloppgavene var misvisende, skyldtes dette dels at oppgave manglet, mest fordi bedriften leiet lokale, og dels at beløpene var for høye fordi det var tatt med eiendom utenfor det som bedriften brukte i produksjonen. Feilene går her i begge retninger og revisjonen kan vel for så vidt ikke ha brakt så store forskyvninger i gjennomsnittstallene for hele hovedgrupper. Tallene for undergruppene kan ikke lære oss noe fordi bedriftsutvalget som regel er så forskjellig i de gamle og de nye gruppene. Det samme gjelder med hensyn til feilen i funksjonæroppgavene. Her er funksjonærantallet overalt blitt større i de nye grupper, men det gjelder til gjengjeld ikke så mange grupper.

Nedenfor er tallene for den komparative bearbeidelsesverdi etter de forskjellige målinger regnet om på den måte at avvikelser mellom hvert tall i den enkelte rekke og gjennomsnittet for rekken er satt i forhold til spredningen i rekken (tallenes kvadratavvikelser).

	I	IV	XIII	XII	IX	V	III	XI	VIII	II	VII	X	VI
Foreløpig undersøkelse													
B 100 : B_{KAF}	+1.54	+1.41	+1.18	+0.28	+0.26	+0.08	+0.03	÷0.21	÷0.25	÷0.32	÷0.38	÷1.46	÷2.17
Denne unders.													
B 100 : B_{KAF}	+0.38	+1.96	+1.25	+0.65	+0.22	+0.38	÷0.06	÷0.27	÷1.04	+0.44	÷0.82	÷1.25	÷1.80
B 100 : B_O	÷0.05	+2.11	+0.83	+0.78	+0.33	+0.44	+0.11	+0.28	÷1.44	+0.44	÷0.78	÷1.39	÷1.50
B 100 : B_{O_u}	+0.11	+1.95	+0.32	+1.05	+0.26	+1.05	÷0.05	÷0.05	÷1.32	+0.42	÷0.74	÷1.42	÷1.58
B 100 : $B_{O'}$	÷0.79	+2.08	÷0.13	+1.00	+0.50	+0.50	+0.33	+0.96	÷1.75	+0.04	÷0.71	÷1.29	÷0.50
B 100 : $B_{O'_u}$	÷0.58	+1.88	÷0.50	+1.25	+0.46	+1.17	+0.17	+0.50	÷1.67	+0.13	÷0.63	÷1.25	÷0.67

Jamfører en nå tallene i den første rekke etter denne undersøkelse med tallene fra den foreløpige undersøkelse, finner en de største avvikelser mellom tallene for følgende hovedgrupper: Tallene i hovedgruppe I. malm- og metallutvinning og VIII. tremasse-, cellulose- og papirindustri er blitt mye lavere enn før, mens tallene for hovedgruppe II. jord- og steinindustri og IV. kjemisk og elektrokjemisk industri er blitt mye høyere enn før. Hovedgruppe I. er forholdsvis dårlig representert i denne undersøkelse. Det er bare omkring tiendeparten av kapitalen og timeverkstallet som er med. Det er derfor ikke så rart at tallene kan bli svært forskjellige her. I hovedgruppe VIII. var gjennomsnittstallet forrige gang beregnet etter tallene for tresliperier, cellulosefabrikker, papir- og pappfabrikker under ett og papirvarefabrikker. Papirvarefabrikkene, som står forholdsvis gunstig, fikk derfor altfor stor vekt. De nye tall gir derfor nok et riktigere bilde. Noe liknende gjelder jord- og steinindustrien. Her er det utelatt en hel del grupper fordi de var for små, og det var nettopp disse gruppene som hadde den laveste komparative bearbeidelsesverdi. På den annen side kan gjennomsnittstallet nå være kommet litt for høyt opp. Tallene for steinindustriens grupper er dessuten i seg selv for høye, som vi skal se i det følgende. Også i den kjemiske og elektrokjemiske industri hører de gruppene som er tatt med i den nye undersøkelse til de mest lønnsomme i hele hovedgruppen. Også her kan derfor bildet være blitt noe for lyst.

Tallene for jord- og steinindustrien etter målene $\frac{B\ 100}{B_{O'}}$ og $\frac{B\ 100}{B_{O'_u}}$ ligger for-

holdsvis lavere og derfor nærmere tallene etter den foreløpige undersøkelse. Det kommer av at det er forholdsvis få funksjonærer i denne industri slik at kapital-arbeidsinnsatsen er forholdsvis større enn den hele produksjonsinnsats. På den annen side er det noen andre hovedgrupper (XIII, XII, V, XI og VI) som til dels har sterkt avvikende tall etter noen av de andre målene, mens det

ikke er noe å merke om dem etter hovedmålet. I det hele tatt er det klart at tallene er nokså usikre som midler til å dømme om gjennomsnittstilstanden i disse hovedgrupper.

Selv om gjennomsnittstallene for hovedgruppene hadde vært riktige, ville de ikke ha så stort verd. Forholdene er nemlig så ganske forskjellige innenfor de enkelte hovedgrupper. Dette kommer mer eller mindre godt fram i den store spredning som det er i den komparative bearbeidelsesverdi innenfor hovedgruppene. Det som binder gruppene i hver enkelt hovedgruppe sammen, er jo først og fremst bare de felles råstoffene. En likeså viktig og likeså variabel lønnsomhetsfaktor er produktprisene. Det er derfor ikke å vente at lønnsomheten i noen større utstrekning skal bli bestemt av hvilken hovedgruppe en gruppe hører inn under. Kvotienten mellom den gjennomsnittlige spredning i hovedgruppene, jamført med den gjennomsnittlige spredning i hele massen, gir en forestilling om hvor stor betydning dette moment har. Holder vi utenfor hovedgruppe VI, som bare inneholder en enkelt gruppe, kommer vi til det resultat at de lønnsomhetsfaktorer som varierer fra hovedgruppe til hovedgruppe bare bestemmer 25.7 pst. av variasjonene i $\frac{B}{B_{K,A,F}} \frac{100}{\text{tallene.}}$

Det er altså de rent individuelle gruppefaktorer (herunder feil i materialet) som bestemmer hvor høyt den komparative bearbeidelsesverdi skal ligge. Jo større en velger hovedgruppene, desto mindre betydning får derfor gjennomsnittstallene. Det ser vi, når vi går over til de hovedgrupper som er stilt opp

av hensyn til konjunkturstatistikken. Gjennomsnittstallene for $\frac{B}{B_{K,A,F}} \frac{100}{\text{blir her:}}$

A. Eksportindustri i bystrøk	105
B. » på landsbygda	96
C. Produksjonsvareindustri for hjemmemarkedet i bystrøk	104
D. » » » på landsbygda	92
E. Tilv. av konsumnære prod.varer for hjemmemarkedet i bystrøk	93
F. » » » » » » på landsbygda	87
G. Konsumpsjonsvareindustri for hjemmemarkedet i bystrøk	116
H. » » » » » » på landsbygda	93

Som vi ser av den første artikkelen, er det egentlig bare de tre største gruppene, A, C og G, som er så pass store at de gir trygge tall til jamføring. Tallene her skulle da nærmest fortelle oss at konsumpsjonsvareindustrien i 1938 gjennomgående kastet mer av seg enn produksjonsvare- og eksportindustrien.

Men hvis vi nå igjen bruker den nevnte metode for å finne ut hvor stor betydning dette moment har, kommer vi til det resultat at de faktorer, som varierer fra den ene av disse hovedgrupper til den andre, bare bestemmer 8.1 pst.

av variasjonene i $\frac{B}{B_{K,A,F}} \frac{100}{\text{tallene.}}$

Går vi så over til tallene for de enkelte grupper, kan vi merke oss følgende.

I. Malm- og metallutvinning. Funksjonærtallene er lave i

disse gruppene. Målene $\frac{B_{100}}{B_{O'}}$ og $\frac{B_{100}}{B_{O'u}}$ som bygger på kapital-arbeidsinnsatsen,

ser derfor ut til å gi for ugunstig bilde. Holder en seg til de tre andre målene, blir det vesentlige at jernmalmgruvene har en ganske høy lønnsomhet, mens de andre gruppene holder seg omkring middels. Ifølge Byråets statistisk-økonomiske oversikt for 1938 var nettopp jernmalmproduksjonen rekordmessig i det år, noe som en jo måtte vente på grunn av den alminnelige sterke opprustning. Svovelkisgruvene, som har det laveste funksjonærtall, står noe dårligere

enn den elektrometallurgiske produksjon etter målene $\frac{B_{100}}{B_O}$ og $\frac{B_{100}}{B_{O_u}}$. Men

så sant funksjonæroppgavene er pålitelige, betyr dette bare at også disse målene

er litt mindre nøyaktige enn $\frac{B_{100}}{B_{K,A,F}}$.

II. Jord- og steinindustri. I det hele tatt gir tallene et misvisende gunstig bilde. Dette kommer mest av at steinindustrien har fått for høye tall. Det gjelder både labradorsteinbrottene og gatestein- og kantsteinbrottene. Disse firmaer leier i stor utstrekning gruvene, og det er derfor trolig, at en har fått med for lite av kapitalverdien. På samme måte kan steinhoggeriene få for høye tall fordi de leier brott og produserer råsteinen selv. Riktigere kan det være når tallene for sementfabrikkene holder seg omkring middels. Men byggevirksomheten var ganske stor i 1938 (se tab. 109 i Stat. Årbok for 1941), og en skulle derfor vente at alle leverandørgrupper snarere lå noe over middels. Kalkbrott, sementvarefabrikker og teglverk ser ut til å

ha for lave tall etter målene $\frac{B_{100}}{B_{O'}}$ og $\frac{B_{100}}{B_{O'u}}$.

III. Jern- og metallindustri. Ut fra det en ellers vet er det vanskelig å begrunne forskjellen mellom gruppetallene i denne industri. Skipsbyggeriene hadde for eksempel stor virksomhet i 1938 etter Byråets statistisk-økonomiske oversikt. Men jern- og stålskipsbyggeriene i byene har lav komparativ bearbeidelsesverdi iallfall etter de beste målene. Det er også uforståelig at de moderniserte bedrifter gjennomgående har lavere tall enn de andre. Dette er tilfelle med støperiene etter de tre beste målene, med de mekaniske verksteder og med bedriftene i den elektriske bransje. De forskjellige

mål gir til dels vidt forskjellige utslag for de enkelte grupper. Etter $\frac{B_{100}}{B_{K,A,F}}$

$\frac{B_{100}}{B_O}$ og $\frac{B_{100}}{B_{O_u}}$ står for eksempel støperiene ugunstigere enn de moderne bedrifter

i den elektriske bransje, mens det er omvendt etter de to andre målene. Hos bedriftene i den elektriske bransje kan funksjonærtallet være for høyt fordi det kan være regnet med handelsfunksjonærer. I så fall vil naturligvis de målene, som ellers er de beste, ikke slå til.

IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri. Her blir derimot rekkefølgen av gruppene omtrent den samme etter alle målene. Det er bare den ting å merke at de bedrifter som framstiller komprimerte gasser, og som kanskje har fått med for mange funksjonærer, står langt bedre etter

målene $\frac{B_{100}}{B_{O'}}$ og $\frac{B_{100}}{B_{O'u}}$ enn etter de tre andre målene. De grupper, som er mest

avhengig av verdensmarkedet, salpeterfabrikkene, karbidfabrikkene og fyrstikkfabrikkene, har mindre gunstige tall enn de andre. I karbidfabrikkene var det driftsstans utover høsten.

V. Olje- og fettindustri. Etter Byråets statistisk-økonomiske oversikt for 1938 var produksjons- og eksportforholdene gode hos sildolje- og sildemelfabrikkene. To av gruppene ser derfor ut til å ha for lave tall. Forholdet mellom disse to gruppene er dessuten forskjellig etter de ulike målene. Såpefabrikkene hører til konsumvareindustrien som i det hele står godt. Det er forholdsvis mange funksjonærer etter oppgavene, og tallene etter de to siste målene i tabellen ligger derfor høyt i forhold til tallene etter de tre første. Alt i alt får en det samme inntrykk her som da det gjaldt jord- og steinindustrien: tallene er desto vanskeligere å forklare jo lenger borte de ligger fra middeltallet.

VI. Gassverkene. De lave tall her må i tilfelle finne sin forklaring i de prinsipper som ligger til grunn for den kommunale prispolitikk.

VII. Treindustri. Trelasteksporten var ikke så høy i 1938, og heller ikke prisene på hjemmemarkedet videre gunstige. En kan derfor forstå at resultatene her måtte bli under middels. Bygningssnekkeriet burde ha høyere tall. Særlig gjelder dette bedriftene på landsbygda. Likeledes kunne en tenke seg høye tall hos møbelfabrikkene som en utpreget konsumpsjonsvareindustri. Men her har småbedriftene svært lave tall. Kasse- og tønnefabrikkene er det vanskeligere å si noe om. Men tønnefabrikkene i byene ser ut til å være kommet for langt ned etter de beste målene.

VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri. Året 1938 blir betegnet som «et vanskelig år» for denne industri i den statistisk-økonomiske oversikt. Det er derfor ikke rart at tallene ligger lavt, iallfall hvor det gjelder eksportgruppene. Kanskje kunne en ha ventet høyere tall hos posefabrikkene som er avhengig av omsetningen på hjemmemarkedet. Ikke minst vanskelig hadde tresliperiene det. Det er derfor ikke reelt begrunnet at de beste målene gir inntrykk av at tresliperiene står bedre enn de andre gruppene.

IX. Lær- og gummiwareindustri. «Både garveriene og gummiwareindustrien har hatt et vanskelig år», heter det i den statistisk-økonomiske oversikt. Etter tallene i tabellen her er det imidlertid en utpreget

skilnad mellom lærvaregruppene og gummivareindustrien. Skilnaden kan være overdrevet. Men det lar seg tenke at gummivareindustrien som overveiende konsumpsjonsvareindustri står noe bedre enn lærvaregruppene.

X. *Tekstilindustri*. Denne industri gikk tilbake i 1938 og hadde også før hatt atskillige vanskeligheter. Det er derfor hva en måtte vente at den komparative bearbeidelsesverdi ligger lavt. Forskjellen mellom trikotasje-fabrikkene og line- og snørefabrikkene kan henge sammen med den gjennomgående forskjell mellom konsumpsjonsvare- og produksjonsvareindustri. Men det er vanskelig å begrunne forskjellen mellom ullvarefabrikkene og bomulls-varefabrikkene. Det tyder også på unøyaktigheter i målene at de store ullvarefabrikker i byene skal lønne seg bedre enn de små samtidig med at de små bomullswarefabrikker skal gå bedre enn de store.

XI. *Bekledningsindustri*. For å være en konsumpsjonsvareindustri ligger tallene forholdsvis lavt iallfall etter de beste målene. Mulig er det at funksjonærtallene gjennomgående er for høye fordi det er tatt med handelsfunksjonærer. Dette er mest tenkelig hvor det gjelder bedrifter i byene som tilvirker gangklær og undertøy. Disse bedrifter skiller seg også ut ved særlig høye tall etter de to siste målene i tabellen. Ellers ligger tallene ganske samlet, som de også bør i en så vidt ensartet hovedgruppe.

XII. *Nærings- og nytelsesmiddelindustri*. En finner her ganske faste forhold mellom tallene i en god del av gruppene. Således er det en fast rekkefølge mellom kornmøllene for så vidt gryn-møllene står best etter alle målene, mens fórmelmøllene inntar en mellomstilling og leieformalingsmøllene står dårligst. Møllene har dessuten en fast plass innenfor hele industrien, idet gryn-møllene og fórmelmøllene ligger over middels, leieformalingsmøllene under middels. Alt dette ser naturlig ut i hovedsaken, men spredningen mellom gruppene må vel være noe overdrevet. Omtrent i nivå med leieformalingsmøllene ligger brenneriene. Dette høres ikke rimelig ut. Sjokolade- og dropsfabrikkene ligger også mistenkelig lavt etter de beste målene, formodentlig fordi det er kommet med handelsfunksjonærer i oppgavene. En rimeligere plass har hermetikkfabrikkene, for det meste litt over middels. Disse bedrifter har en lav kapitalutnyttning, og tallene kommer derfor forholdsvis høyt, vel for høyt opp, etter

målene $\frac{B}{B_{0u}} 100$ og $\frac{B}{B_{0'u}} 100$ Bryggeriene ligger stort sett på siden av hermetikk-

fabrikkene, men burde kanskje ligget høyere. Derimot har tobakksfabrikkene så gunstige tall som en måtte vente. Men her er det til dels vel for stort sprang mellom gruppene. Det ser ut som om det skulle vært kommet med for mange funksjonærer særlig hos de store fabrikkene. Liknende ujevnheter i tallene etter de ulike mål finner en hos kjeksfabrikkene. Margarinfabrikkene ligger på høyde med tobakksfabrikkene. Her er det en liknende forskjell som hos tobakksfabrikkene, tallene ligger mer ujevnt hos de yngre enn hos de eldre fabrikker.

Ganske høye tall over hele linjen har potetmelfabrikkene, men forskjellen mellom dem og for eksempel brenneriene er sikkert for stor.

XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier. Tallene faller gjennomgående sterkt fra det første til det siste målet i tabellen. Dette kommer av at kapitalutnyttningen er høy og funksjonærintensiteten lav. Noe liknende var tilfelle med papirindustrien og malm- og metallutvinningen. Mest utpreget er forholdet hos avistrykkeriene. De beste målene gir sikkert de riktigste forestillinger, og enda kan tallet ligge for lavt hos avistrykkeriene fordi produksjonsverdien og med den også bearbeidelsesverdien ligger for lavt etter oppgavene (se Statistiske Meddelelser 1944, s. 46).

Det hovedinntrykk som en får når en går gjennom tallene for den komparative bearbeidelsesverdi på denne måten, er at de er høyst usikre når det gjelder å bedømme den enkelte gruppes stilling i det enkelte år. Revisjonen, som har ført til de 98 nye primærgrupper, gir for så vidt ikke noe annet resultat enn den foreløpige undersøkelse på grunnlag av produksjonsstatistikkens tall.

Men tallene for den komparative bearbeidelsesverdi gir iallfall så pass gode anvisninger, at om en ordner gruppene etter stigende komparativ bearbeidelsesverdi, vil en utjevningsslinje gi et bilde som er nøyaktig nok for generelle undersøkelser, for eksempel hvor det gjelder å vise at andre størrelser, som arbeiderlønnen pr. timeverk, henger sammen med den komparative bearbeidelsesverdi. Til det bruk vil det ene målet ikke være så mye dårligere enn det annet.

Målene er som nevnt misvisende fordi det er så mange feilkilder i oppgavene. Mange av disse feilene går igjen fra år til år. Bevegelsen i den komparative bearbeidelsesverdi fra år til år kan derfor komme til å stemme bedre med de virkelige forhold. Men disse bevegelser vil oftest bero på forhold, for eksempel svingninger i prisene på produkter eller råstoffer, som virker med full styrke på selve den faktiske bearbeidelsesverdi. Størrelsen og sammensetningen av produksjonsapparatet varierer ikke så mye når det gjelder ganske korte tidsrom. Bevegelsen i lønnsomheten fra år til år beror overveiende på bevegelsen i den faktiske og relative bearbeidelsesverdi. I det aktuelle konjunkturstudium kan en derfor som regel unnvære de besværlige beregninger av den komparative bearbeidelsesverdi. Men når en kommer inn på konjunkturhistorien eller i det hele tatt forandringene i forholdet mellom bearbeidelsesverdien og andre størrelser som henger sammen med den, kan en ikke være trygg hvis en ikke holder seg til den komparative bearbeidelsesverdi. En annen sak er det at det kan være vel så viktig i slike undersøkelser, iallfall hvor det gjelder de enkelte grupper, at bedriftsutvalget er noenlunde det samme gjennom hele perioden. Om dette viser en til undersøkelsen over sagbrukene m. v. s. 53 flg. i Statistiske Meddelelser for 1943.

7. Bevegelsen i bearbeidelsesverdien og produksjonsfaktorene i årene 1937—39.

Ved første øyekast ser det ut som om disse årene egner seg godt til en undersøkelse av bevegelsen i industriforholdene. De rommer nemlig en liten fullstendig konjunkturcykle med nedgang fra 1937 til omkring årsskiftet 1938—39 og oppgang i 1939. En kan se det ved å gå gjennom følgende tall fra konjunkturtabellene i Statistiske Meddelelser for produksjonen og engrosprisinivået.

		Øvre vendepunkt	Nedre vendepunkt	Gjennomsnitt		
				1937	1938	1939
U. S. A.	{ Produksjonsindeks Engrosprisindeks ¹	Des. 1936 April 1937	Mai 1938 Aug. 1939	113 86.3	88 78.6	108 77.1
Storbritannia	{ Produksjonsindeks Engrosprisindeks	4. kvart. 1937 Juli ³ (mars) ⁴ 1937	3. kvart. 1938 Mars ³ (febr.) ⁴ 1939	124.3 ³ 109	109.8 ³ 101	² — ³ 103
Sverige	{ Produksjonsindeks Engrosprisindeks	Okt. 1937 Aug. 1937	Sept. 1938 April 1939	120 114	117 111	124 115
Danmark	{ Produksjonsindeks Engrosprisindeks	April—mai 1937 Juli—okt. 1937	Des. 1937—jan. 1938 Mars—april 1939	109 119	108 112	115 118
Norge	{ Produksjonsindeks Engrosprisindeks ⁵	Nov. 1937 Sept.—okt. 1937	Juli 1938 Jan.—mars 1939	100.3 101.6	100.0 100.0	106.6 101.7

¹ Bureau of Labor Statistics. ² Oppgave mangler for de to siste kvartaler av året. ³ Board of Trade. ⁴ Economist. ⁵ Statistisk Sentralbyrå.

Med hensyn til svingningene i produksjonen lå De Forente Stater foran, og her ble svingningene sterkest. Men prisbevegelsen var treg, særlig under nedgangen som fortsatte langt ut i 1939. Kurven kommer derfor ikke fram i gjennomsnittstallene for årene, idet tallet for 1939 ligger l a v e r e, ikke høyere, enn tallet for 1938. Storbritannia lå noe etter med hensyn til produksjonen særlig fordi oppgangen fortsatte så lenge utover i 1937. Men da prisnivået snudde nokså tidlig i 1939, kommer kurven fram i pristallet. Mens Norge og Sverige fulgte Storbritannia i produksjonen, lå Danmark foran særlig under omslaget oppover som kom forbausende tidlig. I prisbevegelsen ligger de skandinaviske land som regel litt etter Storbritannia.

Mens forholdet mellom produksjonen og prisene veksler i det ø v r e vendepunkt, idet snart produksjonen, snart prisene ligger foran i bevegelsen, gjelder det unntaksfritt om det n e d r e vendepunkt at omslaget i produksjonen begynner minst $\frac{1}{2}$ år før prissvingningen. For De Forente Stater bevirket dette som sagt at konjunkturkurven ikke kommer fram i å r s tallene for prisene. I Danmark lå bevegelsen i produksjonen så langt foran at det nesten ikke blir noen nedgang i årstallet fra 1937 til 1938. I Norge er det praktisk talt heller ikke noen nedgang i produksjonstallet fra 1937 til 1938.

Men det som er mest å merke er at kurvene for Norge blir svært s v a k e . Det er ikke stor skilnad mellom årstallene for de tre år. Under disse omstendigheter må det ha lett for å bli ulikheter mellom bevegelsen i tallene for de enkelte industrier. Spesielle konjunkturforhold og tilfeldigheter som streiker, varierende råstofftilgang osv. må ha lett for å forrykke forholdet mellom de enkelte år. Dette blir bekreftet allerede når en ser på produksjonsindeksen for de enkelte økonomiske kvalitetsgrupper. Regner en bare med enten oppgang eller nedgang (og ikke med stillstand) i hvert av de to år, har en 4 kombinasjoner, altså 4 typer for bevegelsen. Av disse finner en ikke mindre enn 3 hos de 4 primære økonomiske kvalitetsgrupper. Hovedtypen, den som gjelder for industrien i sin helhet, nedgang fra 1937 til 1938 og oppgang fra 1938 til 1939, finner en igjen i konsumpsjonsindustrien, både hos den gruppe som arbeider for hjemmemarked og den som arbeider for eksportmarked. Produksjonsmiddelindustrien har derimot hatt oppgang i begge årene. Går en til de to primærgrupper, har den gruppe som arbeider for hjemmemarkedet hatt oppgang i begge årene, mens eksportindustrien har hatt oppgang i 1938 og nedgang i 1939. Tallene av i denne del av eksportindustrien har altså beveget seg i o m v e n d t retning tallene i konsumpsjonsindustrien. Hvor det er oppgang eller nedgang i b e g g e år, kan en sonde etter som oppgangen (eller nedgangen) er relativt størst i det første eller det siste året. Hvis oppgangen t i l t a r relativt, har bevegelsen alt i alt vært gunstigere i 1939 enn i 1938. Denne type står for så vidt nærmest hovedtypen hvor bevegelsen snur om fra nedgang til oppgang. Hvis oppgangen a v t a r relativt, har bevegelsen derimot vært gunstigst i 1938 og typen står da nærmest den type som blir representert av den eksporterende produksjonsmiddelindustrien. Nærmest denne type står også den relativt t i l t a g e n d e nedgang, mens den relativt a v t a g e n d e nedgang står nærmest hovedtypen. I produksjonsmiddelindustrien var oppgangen i 1938 2.8 pst., i 1939 4.7 pst., i den del av produksjonsmiddelindustrien som arbeider for hjemmemarkedet var oppgangen i 1938 bare 1.9 pst. mot 8.2 pst. i 1939. Bevegelsen er altså gunstigst i 1939 akkurat som i konsumpsjonsindustrien og motsatt bevegelsen i den eksporterende produksjonsmiddelindustri.

Skjelner en slik mellom tiltagende og avtagende oppgang og nedgang, har en 6 bevegelsestyper. Av disse finner en igjen ikke mindre enn 4 når en går til de 13 hovedgrupper i produksjonsstatistikken. Det er her 6 grupper som følger den alminnelige konjunktur med nedgang i 1938 og oppgang i 1939, nemlig jord- og steinindustrien, treindustrien, papirindustrien, lær- og gummiwareindustrien, tekstilindustrien og bekledningsindustrien. Dette er da den mest utbredte type. Nærmest den står 3 grupper hvor tallet stiger i begge år, men sterkest i 1939, nemlig jern- og metallindustrien, den kjemiske og elektrokjemiske industri og nærings- og nytelsesmiddelindustrien. Det omvendte, sterkest oppgang i 1938, har malm- og metallutvinningen, gassverkene og den polygrafiske industri. Det omvendte av hovedtypen, oppgang i 1938 og nedgang i 1939, har bare en enkelt gruppe, nemlig olje- og fettindustrien. Som

en ser kan det være svært ulike grupper som har samme bevegelse. Tallene for hermetikkfabrikkene i konjunkturtabellen i Statistiske Meddelelser lar oss også ane at bevegelsen kan være vidt forskjellig innenfor den enkelte hovedgruppe (nedgang i begge år hos hermetikkfabrikkene, oppgang i begge år i resten av hovedgruppen). Det er altså tydelig at de spesielle forhold i de enkelte bransjer og grupper får stor innflytelse på tallenes gang fra år til år.

Til de spesielle forhold som kan få betydning, hører også vekslingene i bedriftstallet. Tallenes gang blir forrykket hvis enkelte større eller mange små bedrifter går ut eller kommer inn i statistikken. Var statistikken altomfattende, ville den for så vidt bare gjengi virkeligheten. Men utvalget kan være så begrenset at statistikken blir misvisende. Som før nevnt har vi derfor her skilt ut utvalg av f a s t e bedrifter hvor vi fant det nødvendig. Vi vil da se hvorledes disse 98 grupper av faste bedrifter fordeler seg på de ulike bevegelsestyper, idet vi holder oss til tallene for produksjonsverdien (P) og bearbeidelsesverdien (B). Vi betegner disse typer på likefram måte slik at for eksempel + + betyr oppgang i 1938 og sterkere oppgang i 1939, ÷ 0 betyr nedgang i 1938 og stillstand i 1939 osv. Som regel har en lagt til grunn tallene for de f a s t e bedrifter i a l l e tilfelle hvor bedriftene i en gruppe ikke var de samme i alle tre årene.

Primærgruppene fordeler seg slik etter de forskjellige endringstyper:

Produksjonsstatistikens hovedgrupper	Primærgrupper i alt	Bevegelsen gunstigst i 1939		Bevegelsen gunstigst i 1938		Endringer i P og B i 1938 og 1939											
						÷, +		÷, ÷		+, +		+, +		÷, ÷		+, ÷	
		P	B	P	B	P	B	P	B	P	B	P	B	P	B	P	B
I. ..	4	2	2	2	2	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1
II. ..	8	5	5	3	3	1	1	1	1	3	3	1	1	1	1	1	1
III. ..	18	12	8	6	10	5	4	-	-	7	4	1	3	-	-	5	7
IV. ..	6	4	4	2	2	4	4	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
V. ..	7	3	1	4	6	-	-	2	-	1	1	2	4	1	1	1	1
VI. ..	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
VII. ..	12	12	11	-	1	6	5	-	1	6	5	-	1	-	-	-	-
VIII. ..	5	3	4	2	1	3	3	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-
IX. ..	3	3	3	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X. ..	7	7	7	-	-	7	5	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
XI. ..	4	3	2	1	2	2	1	-	-	1	1	1	1	-	-	-	1
XII. ..	19	14	10	5	9	8	4	-	-	6	6	2	3	-	-	3	6
XIII. ..	4	3	3	1	1	-	-	-	-	3	3	1	1	-	-	-	-
I alt ...	98	71	60	27	38	40	31	3	3	28	26	11	17	3	3	13	18

Det er altså bare 31 grupper hvor bearbeidelsesverdien følger den alminnelige konjunktur med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Men det er omtrent dobbelt så mange grupper, 60, hvor bevegelsen i hvert fall var gunstigere i 1939 enn i 1938. Forholdet stiller seg noe bedre for produksjonsverdien, hvor tallene er 40 og 71. Nå beror bearbeidelsesverdien på langt flere faktorer enn

produksjonsverdien. Både feil i oppgavene og reelle tilfeldigheter får mer å si for bearbeidelsesverdien. Det gjelder naturligvis mest hvor bearbeidelsesverdien bare utgjør en mindre del av produksjonsverdien. En ser dette når en fordeler de 28 grupper hvor det er skilnad mellom bevegelsen i de to verdier etter størrelsen av råvare- og hjelpestoffprosenten:

Verdien av råvarer og hjelpestoffer i pst. av produksjonsverdien (gjennomsnitt 1937—39)	Primærgrupper i alt	Herav med ulike bevegelse i produksjons- og bearbei- delsesverdien
Under 25	9	—
25—49	40	11
50—74	38	13
Minst 70	11	7

Et annet merke på om bevegelsen er tilfeldig eller ikke får en ved å undersøke hvor utbredt den er i hver enkelt gruppe. En kan for eksempel ta ut de grupper hvor tallet hos flertallet av bedriftene i gruppen har samme bevegelse som totaltallet (og gjennomsnittstallet) hos gruppen. «Samme» bevegelse kan en da tolke *snevrere*, hvor en regner med de faktiske endringer (+ eller ÷) og deres relative styrke i de to årene, og *videre*, hvor en bare tar hensyn til om bevegelsen var gunstigst i 1938 eller 1939. I denne forbindelse har det interesse å ordne gruppene etter bedriftsstørrelsen,¹ idet en kan gå ut fra at tallene er sikrere hos større enn hos mindre bedrifter. Ved denne inndeling tar en bare med grupper med minst 3 bedrifter. En får da:

	Grupper i alt	Herav grupper hvor flertallet av bedrifter fulgte samme	
		<i>snevrere</i> type	<i>videre</i> type
Primærgrupper	98	17	76
Undergrupper med store bedrifter.....	39	16	32
» med middelstore bedrifter	33	8	22
» med små bedrifter	68	7	45

Det er altså forholdsvis sjelden at en endringstype er fastslått med full sikkerhet når en stiller det strengeste krav om nøyaktig samme bevegelsesretning hos flertallet av bedrifter i gruppen. Selv når de gjelder de store bedrifter er det ikke engang halvparten av gruppene hvor dette er tilfelle. Derimot er det i de fleste tilfelle at bevegelsen iallfall har den hovedretning — gunstigere eller ugunstigere etter hvert — som den spesielle type angir.

¹ Store bedrifter har en bearbeidelsesverdi (gjennomsnitt 1937—39) på minst 500 000 kr., middelstore 200 000—499 000 kr. og små under 200 000 kr.

Nå kan en undersøke hvorledes de «typesikre» gruppene fordeler sig på de forskjellige bevegelsestyper. En får:

	Alle grupper		Grupper av endringstypen					
			÷ +		÷ ÷		+ +	
	I alt	«Type-sikre»	I alt	«Type-sikre»	I alt	«Type-sikre»	I alt	«Type-sikre»
Alle grupper	98	17	31	9	3	—	26	4
Gr. m. store bedrifter ..	39	16	14	9	1	—	10	3
» » middelstore » ..	33	8	13	5	—	—	11	1
» » små » ..	68	7	21	4	2	—	18	—

	Grupper av endringstypen					
	+ +		÷ ÷		+ ÷	
	I alt	«Type-sikre»	I alt	«Type-sikre»	I alt	«Type-sikre»
Alle grupper	17	2	3	1	18	1
Gr. m. store bedrifter	7	3	1	—	6	1
» » middelstore »	4	1	1	—	4	1
» » små »	11	—	2	1	14	2

En ser straks at det er forholdsvis mange «typesikre» av (÷ +)-gruppene. Det er riktignok forholdsvis mange av (÷ ÷)-gruppene også, men her er totaltallet så lite. Videre ser en at prosenten av «typesikre» (÷ +)-grupper stiger med bedriftsstørrelsen. Men denne regel gjelder overalt hvor tallene er noenlunde store. Den bevegelsestype som er fastslått for en gruppe med større bedrifter er overhodet sikrere enn den type som er fastslått for en gruppe med mindre bedrifter. Prosenten av grupper som hører til (÷ +)-typen stiger ikke så sterkt med bedriftsstørrelsen, den er 35.9 hos gruppene med store, 39.4 hos gruppene med middelsstore og 30.9 hos gruppene med små bedrifter. Men prosenten av «typesikre» grupper av (÷ +)-typen stiger i utpreget grad med bedriftsstørrelsen. Den er nemlig henholdsvis 23.1, 15.2 og 5.9. Alt dette peker tydelig i den retning at avvikelsene fra (÷ +)-typen forholdsvis ofte skyldes tilfeldigheter.

Når bedriftene så ofte avviker fra sin gruppe i bevegelsen, er det selvsagt også tilfeldighetene som er avgjørende. Fordeler en alle bedriftene etter typene for bevegelsen i bearbeidelsesverdien, blir bildet ikke så mye forskjellig fra det bilde som gruppene gir. (Se tab. neste side.)

Fordelingen av gruppene faller nærmest sammen med fordelingen av de middelstore bedrifter. Hos de små bedrifter er tilfeldighetene overveiende, det er likeså hyppig at bevegelsen er gunstigst i 1938 som at den er gunstigst i 1939. Hos de store bedrifter finner en at prosenten er større enn hos gruppene

	I alt	Med gunstigst bevegelse i 1939	Med gunstigst bevegelse i 1938	Endringstyper					
				÷ +	÷ ÷	+ +	+ +	÷ ÷	+ ÷
Absolutte tall									
Primærgrupper	98	60	38	31	3	26	17	3	18
Bedrifter, alle	1 645	889	756	491	106	280	262	124	382
» store	279	177	102	107	16	54	46	7	49
» middelstore	231	142	89	83	11	48	31	14	44
» små	1 135	558	577	301	79	178	185	103	289
Prosenttall									
Primærgrupper	100.0	61.2	38.8	31.6	3.1	26.5	17.4	3.1	18.4
Bedrifter, alle	100.0	53.4	46.6	29.9	6.5	17.0	15.9	7.5	23.2
» store	100.0	63.5	36.5	38.4	5.7	19.4	16.5	2.4	17.6
» middelstore	100.0	61.5	38.5	35.9	4.8	20.8	13.4	6.1	19.0
» små	100.0	49.2	50.8	26.5	7.0	15.7	16.2	9.1	25.5

både når det gjelder tilfelle hvor nedgang i 1938 ble fulgt av oppgang i 1939 og når det gjelder tilfelle hvor bevegelsen i det hele tatt var gunstigst i 1939. Alt dette viser at tilfældighetene har mye å si for at hovedkonjunkturtypen (÷ +) ikke er hyppigere enn den er.

En kan da spørre om denne type i det hele tatt er hyppigere enn en kan vente etter sannsynlighetsregningen hvor en går ut fra at det beror på den rene tilfældighet om en opp- eller nedgang i 1938 blir etterfulgt av den samme eller den motsatte bevegelse i 1939. En må her sløyfe den finere gradering som beror på om en opp- eller nedgang i 1938 blir fulgt av en sterkere eller svakere bevegelse i samme retning. En får følgende faktiske og beregnede tall:

	Endringstyper							
	÷ +		÷ ÷		+ +		+ ÷	
	Fakt.	Beregn.	Fakt.	Beregn.	Fakt.	Beregn.	Fakt.	Beregn.
Primærgrupper	31	27.6	6	9.4	42	45.4	19	15.6
Bedrifter, alle	491	453	230	268	542	580	382	344
» store	107	96	23	34	100	111	49	38
» middelstore	83	76	25	32	79	86	44	37
» små	301	283	182	200	363	382	289	270

Det gjelder over alt at typene (÷ +) og (+ ÷) er hyppigere enn en skulle vente, mens typene (÷ ÷) og (+ +) er mindre hyppige enn ventet. Men overhyppigheten hos kombinasjonen (÷ +), som en måtte forutsette etter konjunkturutviklingen, behøver ikke å skyldes en sterk tilbøyelighet hos grupper og bedrifter med nedgang i 1938 til å gå opp i 1939, den kan likeså vel skrive seg fra sterk tilbøyelighet hos grupper med oppgang i 1938 til å gå ned i 1939. Overhyppighet i den ene av disse kombinasjoner er nemlig matematisk forbundet med overhyppighet i den annen.

Endringene i bearbeidelsesverdien, og enda mer endringene i produksjons-

verdien, beror ofte mest på tilsvarende endringer i produksjonsmengden. Disse endringer beror igjen på tilsvarende endringer i produksjonsapparatet, særlig på endringene i tallet på timeverkene. En kan derfor føle seg sikrere på at en endringstype som er fastslått for verditallene ikke skyldes tilfeldigheter når en finner at den også gjelder for produksjonsapparatet, eller iallfall for timeverkene. Dette kan en bringe på det rene ved å kombinere endringene i bearbeidelsesverdien (eller produksjonsverdien) med endringene i produksjonsfaktorene og hele produksjonsapparatet. Ved hjelp av metodene i sannsynlighetsregningen kan vi beregne hvor mange det skulle være av de ulike kombinasjoner (for eksempel av kombinasjonen $(\div +)$ for bearbeidelsesverdien og $(\div +)$ for timeverkene) og hvor mange pst. det faktiske overskudd eller underskudd faktisk tall $\div$ beregnet tall) utgjør av det høyest mulige overskudd eller underskudd. Beregningene viser at det som regel er positiv korrelasjon mellom en hvilken som helst endringstype for verditallene og den s a m m e type for produksjonsfaktorene og for produksjonsapparatet i det hele (målt ved det nøyaktigste mål $\sqrt[3]{KAF}$ eller O). Det kan være nok å anføre resultatene for hovedtypen $\div +$ og det veide gjennomsnitt for de 4 tallrikestype typer $\div +$, $++$, $++$ og $+\div$. Korrelasjonstallene er:

	Produksjonsverdien og timeverkene Pst.	Bearbeidelsesverdien og			
		Timeverkene Pst.	Kapitalverdien Pst.	Funksjonærtallet Pst.	Produksjonsapparatet (O) Pst.
Hovedtypen $\div +$	+ 43	+ 44	+ 4	+ 37	+ 45
Veid gjennomsnitt av de 4 tallrikestype typer	+ 37	+ 46	$\div 6$	+ 18	+ 34

Som en ser, er det minst sammenheng mellom bevegelsen i kapitalverdien og bevegelsen i bearbeidelsesverdien. Annet var ikke å vente. Kapitalverdien blir ofte forandret uten at det er foregått noen endringer i selve substansen eller produksjonskraften. Det er ofte feil i kapitaloppgavene. Oppgavene over kapitalverdien gjelder årets utgang, verditallene angår produksjonen i året. Forholdsvis liten er korrelasjonen også for funksjonærtallet. Her er også oppgavene mindre nøyaktige og tallet gjelder også her utgangen av året. Merkelig nok er korrelasjonen mellom timeverkene og produksjonsverdien ikke større enn korrelasjonen mellom timeverkene og bearbeidelsesverdien. Korrelasjonen mellom målet for produksjonsapparatet og bearbeidelsesverdien er nesten likeså stor som korrelasjonen mellom timeverkene og bearbeidelsesverdien.

Som regel er korrelasjonen større for hovedtypen $(\div +)$ enn for gjennomsnittet av de ulike typene. Det bekrefter at hovedtypen $(\div +)$ gjennomgående er fastsatt med større sikkerhet enn avvikelsene fra denne type.

Naturligvis er det forhastet å tro at alle avvikelser fra den vanlige konjunkturtype beror på rene tilfeldigheter, på forhold som er knyttet til den enkelte gruppe. En vet jo for eksempel at konjunkturerne ikke rammer de ulike industrier på samme tid. Når konjunktursvingningene følger så hastig på hverandre som i årene 1937—39, vil forholdet mellom slike tall som gjelder det enkelte år kunne bli nokså forskjellig selv hos grupper som vesentlig bare blir påvirket av konjunkturerne. Spesielt i 1938 og første halvår 1939 drev rustningene en del industrier sterkt fram. Dette virket som en strømning mot den herskende konjunktur. På den annen side ble en del industrier rammet av transportforhindringene eller restriksjonene etter krigsutbruddet i 1939. Enkelte eksportnæringer ble først fremmet av rustningene, senere hemmet av transportsperringen. Bevegelsen i årstallene kunne da lett komme til å gå stikk mot de alminnelige konjunkturer. Mange industrier arbeider hovedsakelig for bygge- og anleggsvirksomheten. Her i landet gikk denne virksomhet fram også i 1938, og med den også disse industrier. En kan altså peke på forhold utenfor de alminnelige konjunkturer, som har virket på en rekke av industrier og for så vidt ikke kan regnes for rene tilfeldigheter, og som kan ha framkalt en bevegelse som avviker fra hovedkonjunkturen.

Det kan være slike forhold som virker forskjellig innenfor eksportindustrien og hjemmemarkedindustrien, innenfor produksjonsmiddelindustrien og konsumsjonsindustrien. En må derfor se etter om disse samlegrupper skiller seg fra hverandre i fordelingen på de ulike endringstyper for bearbeidelsesverdien.

	Primær- grupper i alt	Av endringstypene:	
		÷ +	gunstigst i 1939
Grupper i bystrøk	83	25	49
» på landsbygda	15	6	11
Eksportindustri	21	6	10
Produksjonsmiddelindustri med hjemmemarked .	38	14	25
Konsumnær » » » » .	14	4	9
Konsumpsjonsvareindustri » » .	25	7	16

Det er en del skilnad mellom industrien i bystrøkene og industrien på landsbygda. Men denne skilnad er ikke så stor at den ikke kan bero på tilfeldigheter. Ellers viser det seg at det ikke er noen skilnad mellom de tre gruppene med hjemmemarked, mens eksportindustrien avviker med forholdsvis gunstigere forhold i 1938 jamført med 1939. Men en kan ikke slutte av dette at konjunkturerne virket forskjellig på eksportindustrien og hjemmemarkedindustrien. Spesielle forhold, særskilte for enkelte grupper har nemlig gjort seg gjeldende innenfor eksportindustrien. De mer utbredte virkninger av rustningene og krigssperringen kan dog ha virket føleligst innenfor eksportindustrien. Produksjonsmiddelindustrien med hjemmemarked kan det ha interesse å spalte videre fordi det er nokså mange grupper her som kan komme i en særstilling

fordi de leverer varer til bygge- og anleggsvirksomheten eller til transportvirksomheten. Leverandørene til bygge- og anleggsvirksomheten er 12 grupper: kalkverk, sementfabrikker, sementvarefabrikker (2), teglverk, spiker- m. v. fabrikker, sprengstoffabrikker, farge- og fernissfabrikker, sagbruk og høvlerier (2), bygningssnekkeri (2). Leverandører til transportvirksomheten er 9 grupper: motorfabrikker, skipsbyggerier og reparasjonsverksteder (6), karosserifabrikker og bilreparasjonsverksteder. Tallene for produksjonsmiddelindustrien blir da:

	Primær- grupper i alt	Av endringstypene:	
		÷ +	gunstigst i 1939
Produksjonsmiddelindustri:			
a) som arbeider for bygge- og anleggsvirksomheten	12	6	10
b) som arbeider for transportvirksomheten....	9	1	1
c) ellers	17	7	14

Som en måtte vente, skiller ikke den del av industrien som arbeider for bygge- og anleggsvirksomheten seg noe vesentlig ut fra annen industri. Derimot har den del som arbeider for transportvirksomheten etter disse tallene avgjort hatt forholdsvis ugunstigere kår i 1939 enn resten av industrien.

Men for å få en sikrere mening om det virkelig er noen avvikelser fra hovedkonjunktoren som skyldes mer utbredte realforhold, og om de virkende faktorer, blir en etter dette nødt til å gå gjennom hva en vet om de forskjellige grupper en for en.

I. Malm- og metallutvinning. Bevegelsen er vidt forskjellig til tross for at denne industri er økonomisk ensartet for så vidt alle gruppene hører til eksportindustrien. Men den er overalt den samme i hovedsaken for bearbeidelsesverdien som for produksjonsverdien. Dette er bare hva en måtte vente for malmutvinningen fordi rå- og hjelpestoffprosenten er så lav her (ca. 10—30 pst.). Rå- og hjelpestoffprosenten viser forresten overalt en motsatt bevegelse av produksjons- og bearbeidelsesverdien, noe som tyder på at bevegelsene i prisene på rå- og hjelpevarer har vært svakere enn bevegelsen i produktprisene.

Ordnet etter bevegelsestypene får en:

Ferrolegeringsfabrikker	÷ +
Svovelkisgruver	+ +
Aluminiumsfabrikker	+ +
Jernmalmgruver	+ ÷

Hos ferrolegeringsfabrikkene og svovelkisgruvne er bevegelsen gunstigere fra 1938 til 1939 enn fra 1937 til 1938. Særlig gjelder dette ferrolegeringsfabrikkene som følger den økonomiske hovedtype, idet nedgang i 1938 avløses

av oppgang i 1939. Aluminiumsfabrikkene og jernmalmgruvene har derimot gunstigere bevegelse fra 1937 til 1938 enn fra 1938 til 1939.

Disse bevegelser i verdi tallene kan en nå for en stor del føre tilbake på tilsvarende bevegelser i mengde tallene. Dette gjelder ferrolegeringsfabrikkene, aluminiumsfabrikkene og jernmalmgruvene. Produksjonen av ferrolegeringer gikk ned med 6.5 pst. fra 1937 til 1938, men steg igjen i 1939 med 8.5 pst. Produksjonen av aluminium steg med hele 26.1 pst. fra 1937 til 1938, men bare med 6.9 pst. fra 1938 til 1939. Produksjonen av jernmalm og titanjernstein steg med 37.1 pst. i 1938 og sank med 4.6 pst. i 1939. Derimot gikk produksjonen av svovelkis litt ned i begge år, 2 pst. i 1938 og 0.3 pst. i 1939, men gunstige prisbevegelser forandret dette til en oppgang i produksjonsverdien, sterkest i 1939.¹

I hovedsaken retter produksjonen seg etter utførselen. Det ble utført (i 1000 tonn):

	1937	1938	1939	Jan.—aug.		Sept.—des.	
				1938	1939	1938	1939
Jernmalm, -konsentrat og -briketter .	1026	1497	1182	937	970	560	212
Svovelkis	677	655	654	429	429	226	225
Ferrolegeringer	147	101	147	47	81	54	66
Aluminium	21.6	28.6	24.1	19.9	17.4	8.7	6.7

Mest interesse her har jernmalmgruvene hvor den vanlige konjunkturtype er blitt snudd helt om: i stedet for nedgang i 1938 og oppgang i 1939 har en hos dem oppgang i 1938 og nedgang i 1939. Oppgangen i 1938 henger tydelig nok sammen med rustningene. Utførselen av jernmalmkonsentrat (slig) steg (regnet i 1000 tonn) fra 607 i 1937 til 959 i 1938. Dette svarer omtrent til stigningen til Tyskland (med Østerrike i 1938), som gikk opp fra 534 til 883. Også Polen og Danzig hadde en respektabel øking, fra 1 til 20. Derimot gikk utførselen til Storbritannia og Nordirland bare opp fra 20 til 24, og utførselen til Tsjekkoslovakia sank fra 47 til 32. Utførselen av jernmalmbriketter steg bare fra 395 i 1937 til 397 i 1938. Tyskland økte imidlertid sin part fra 96 til 160. Utførselen til hovedavtakeren, Storbritannia og Nordirland, sank fra 222 til 164. Nedgangen i 1939 kom med krigsutbruddet. Og det er først og fremst utførselen til hovedavtakeren av malmkonsentrat, Tyskland, som skrumper inn.

Også stigningen i aluminiumutførselen i 1938 må tas som et rustningsfenomen. Stigningen var imidlertid sterkt fordelt på de ymse land. Sterkest var den for Polen og Danzig, Sovjet-Samveldet, Sveits, Sverige og Japan. Tyskland hadde en forholdsvis liten part, og nedgangen i 1939 ble derfor heller ikke så stor. En nedgang ble det dog også her, i utførselen, til tross for at produksjonen var større i 1939 enn i 1938.

Med dette er det da klart at de avvikende bevegelser innenfor malm- og

¹ Prisen på «ikke kobberfattig svovelkis» gikk ned i 1938.

metallutvinningen skyldes forberedelsene til krig og krigsutbruddet. Det er ikke feil i oppgavene som har ført til at bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter i noen av gruppene går mer eller mindre mot den vanlige konjunktur.

II. Jord- og steinindustri. Likesom i foregående industri stemmer bevegelsen i bearbeidelsesverdien med bevegelsen i produksjonsverdien i alle gruppene (når en holder seg til samme krets av faste bedrifter i begge tilfelle).

Ettersom endringen i bearbeidelsesverdien fra år til år blir gunstigere eller ugunstigere, får en følgende spaltning:

Gunstigere 1939 enn 1938:		Ugunstigere 1939 enn 1938:	
Tilvirking av gatestein, kalk-		Labradorsteinbrott	÷ ÷
stein m. v.	÷ ÷	Tilvirking av gravmonumenter,	
Teglverk (i bystrøk)	÷ +	gravrammer m. v.	+ ÷
Sementfabrikker	} + +	Selvst. kalkbrott (på lands-	
Sementvarefabrikker på lands-		bygda).....	+ +
bygda			
Sementvarefabrikker i bystrøk	}		

Også her faller bevegelsen i bearbeidelsesverdien hos de fleste bedrifter som regel sammen med bevegelsen i produksjonen etter produksjonsstatistikken. Det er for eksempel et skille mellom de ulike slags eksportstein: produksjonen av labrador gikk ned med 26 pst. i 1938, men med 61 pst. i 1939, mens produksjonen av gatestein og kantstein¹) gikk ned med 31 pst. i 1938 og 22 pst. i 1939. Eksporten gikk overalt sterkt ned under krigen. Utførselen av labrador var bare 605 tonn sept.—des. 1939 mot 3513 tonn sept.—des. 1938, utførselen av gatestein 613 mot 3883 tonn og utførselen av kantstein 270 mot 3763 tonn. Nedgangen i utførselen av gatestein og kantstein¹ var derfor forholdsvis langt større i 1939 enn i 1938, nemlig 57 mot 39 pst. Derimot var det omvendt med labrador hvor utførselen sank med 38 pst. i 1938 og 34 pst. i 1939. Alle disse eksportvarer ble altså først rammet fullt ut av nedgangen på verdensmarkedet og seinere av krigssperringen. Noe gagn av rustningskonjunkturen hadde de ikke. Enten en holder seg til utførselen eller til produksjonen, får en bevegelsestyper som både avviker innbyrdes og dessuten begge to fra hovedtypen, som er nedgang i 1938 og oppgang i 1939.

Av de grupper som hovedsakelig arbeider for hjemmemarkedet, har de fleste mer eller mindre å gjøre som leverandører til bygge- og anleggsvirksomheten. Ifølge oppgavene i Statistisk Årbok gikk antallet av utførte timeverk i den private byggevirksomhet opp med et par prosent i 1938, men med 14 pst. i 1939. Derimot fulgte statens virksomhet hovedkonjunkturen nøyere med 11 pst. nedgang i 1938 og 8 pst. oppgang i 1939. Det er stor forskjell mellom

¹ Veid gjennomsnitt med dobbelt vekt på kantstein.

den private og statens virksomhet. Den private virksomhet består mest av husbygging, statens av anlegg, særlig veianlegg. Det er husbyggingen som legger mest beslag på den del av industrien, det gjelder her. Oppgave over kommunenes virksomhet er det ikke. Går en ut fra at denne nærmest har fulgt den private virksomhet, er det forståelig at de industrier, det her gjelder, har hatt litt oppgang også i 1938 og for så vidt avveket fra hovedkonjunktoren. Teglverksproduksjonen gikk imidlertid ned fra 1937 til 1938 så at teglverkene står tilsynelatende som representant for hovedkonjunktoren. Men teglverksproduktene har gjennom årene måttet vike for konkurrerende varer, skiferstein o. l. og sementrør, så nedgangen her i 1938 behøver ikke å skyldes kortkonjunktoren.

Av de grupper som for en stor del er knyttet til bygge- og anleggsvirksomheten, er det kalkbrottene som avviker mest fra den typiske konjunktur. Men forskjellen mellom årene er ubetydelig, idet bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter steg med 11.3 pst. i 1938 og 10.2 pst. i 1939. Produksjonen av kalkstein steg også mest i 1938, nemlig med 7 pst. mot 6.3 pst. i 1938. Men dette skyldes vel endringene i bedriftstallet, 39 i 1937, 46 i 1938 og 43 i 1939. Det er mulig at vi her har den første tilfeldige avvikelse fra hovedtypen. Det er bare 6 små faste bedrifter, og oppgavene er neppe av de beste.

Foruten labradorsteinbrottene og kalkbrottene er det de bedriftene som tilvirker gravmonumenter og gravsaker som avviker mest fra hovedtypen. Dette er også små bedrifter, men det er nokså mange, 21 faste i alt. Avvikelsen kan være tilfeldig her også. Omtrent halvparten av bedriftene, nemlig 12, har oppgang i bearbeidelsesverdien i 1938 og likeså mange har nedgang i 1939.

III. Jern- og metallindustrien består av 18 grupper. Av disse grupper er det ikke mindre enn 10 hvor bevegelsen i bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter er ugunstigere i 1939 enn i 1938. Etter produksjonsverdien stiller det seg helt annerledes. Etter den er det ikke mindre enn 14 grupper hvor bevegelsen er gunstigere i 1939 enn i 1938. Det er derfor mulig at tilfeldighetene kan spille en stor rolle i denne hovedgruppe.

Det er eiendommelig at alle de grupper som følger den stikk motsatte type av hovedkonjunktoren, hvor det altså er oppgang i bearbeidelsesverdien i 1938 og nedgang i 1939, arbeider vesentlig for transportvirksomheten. Det er motorfabrikker, skipsbyggerier og skipsreparasjonsverksteder med unntak av treskips- og båtbyggerier på landsbygda (som følger konjunktoren), reparasjonsverksteder for treskip og båter i bystrøk og endelig karosserifabrikker og bilreparasjonsverksteder. Treskips- og båtreparsjonsverksuedene i bystrøk har i hvert fall større stigning i bearbeidelsesverdien i 1938. Særlig skipsbyggeriene arbeider på lange kontrakter og en kan derfor tenke seg at de kan ligge noe etter i konjunktoren. Det ble imidlertid kontrahert mange nye skip i 1938 tross høye skipspriser og fallende frakter (Statistisk-økonomisk oversikt

1938, s. 60). Ifølge den statistisk-økonomiske oversikt for 1939 bygde de norske verftene ferdig skip på 32 000 brutto tonn i 1937, 53 000 brutto tonn i 1938 og 41 000 brutto tonn i 1939. Båtbyggeriene har lettere for å følge med i konjunkturen, og det er lett tenkelig at det kan bli noen forskjell mellom treskips- og båtbyggeriene på landsbygda og treskips- og båtbyggeriene i bystrøk. Reparasjonsvirksomheten kunne en snarere vente ville følge hovedkonjunkturen. Her er å merke at produksjonsverdien hos begge grupper av reparasjonsverksteder i bystrøk bare steg lite i 1938, men sterkere i 1939. En må derfor si at resultatene er noe usikre for disse gruppene. Det samme gjelder om motorfabrikkene, hvor produksjonsverdien følger hovedkonjunkturen. Når bilreparasjonsvirksomheten gikk ned i 1939, må dette henge sammen med den sterke nedgang i trafikken som følge av bensin- og gummirasjoneringen under krigen. Mindre sikker er utviklingen hos karosserifabrikkene. Produksjonsverdien gikk her ned også i 1938, og det mer enn i 1939. Men det lar seg tenke at bevegelsen i rå- og hjelpestoffprisene var så mye gunstigere i 1938 enn i 1939 at bearbeidelsesverdien kunne stige i 1938, men ga etter i 1939.

Tvilsomme avvikelser fra hovedkonjunkturen har en i de to elektriske bransjene. Her er bearbeidelsesverdien gått opp noe sterkere i 1938 enn i 1939. Men hos flertallet av bedriftene i begge gruppene er bevegelsen gunstigere i 1939 enn i 1938. Og det samme gjelder gruppene i sin helhet når en holder seg til produksjonsverdien.

De mest typiske representanter for hovedkonjunkturen er de fabrikkene som tilvirker ståltråd, spiker, gjerder o. l. og sølv- og plettwarefabrikkene. Både produksjonsverdien og bearbeidelsesverdien gikk ned i 1938 og opp i 1939 hos de fleste av bedriftene i begge disse grupper. Gunstigere bevegelse i 1939 enn i 1938 har videre støperiene, de mekaniske verksteder og blikkemballasjefabrikkene. Men det kan være tvil om disse gruppene har fulgt hovedkonjunkturen med nedgang i 1938 eller om det i virkeligheten har vært en svak oppgang. Både hos de moderniserte og hos de andre støperiene gikk bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter opp i 1938 (men ikke så sterkt som i 1939). Men hos de moderniserte støperier gikk produksjonsverdien ned i 1938 (og opp i 1939). Det er mulig at bevegelsen i 1938 kan ha vært forskjellig hos de forskjellige støperier. Etter produksjonsstatistikken gikk produksjonen av ovner og komfyrer sterkt ned i 1938, men for eksempel produksjonen av maskinstøpegods og bygningsstøpegods gikk litt opp. Noe liknende gjelder om de mekaniske verksteder. De faste moderniserte verksteder følger, når en ser dem under ett, hovedkonjunkturen både når det gjelder bearbeidelses- og produksjonsverdien. Men denne bevegelse er ikke typisk i den forstand at den omfatter flertallet av bedriftene. Om flertallet av bedriftene gjelder bare det at bevegelsen i hvert fall var gunstigere i 1939 enn i 1938. Hos de andre mekaniske verkstedene steg verdiene i 1938 (om enn ikke så sterkt som i 1939). Hos blikkemballasjefabrikkene var det oppgang i 1938 (men mindre enn i 1939) både i bearbeidelsesverdien og produksjonsverdien. Men oppgangen var ikke

større enn 2 pst. og kan lett skyldes feil i oppgavene eller andre tilfeldigheter. Etter produksjonsstatistikken var produksjonen omtrent den samme i 1938 som i 1937.

I det hele tatt blir resultatene usikre for jern- og metallindustrien. Det er 10 grupper hvor bevegelsen i bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter er ugunstigere i 1939 enn i 1938. I ikke mindre enn 6 av disse grupper har produksjonsverdien en gunstigere bevegelse i 1939 enn i 1938. Men en har ikke i noe tilfelle midler til å avgjøre om avvikelsen i bevegelsen i bearbeidelsesverdien skyldes tilfeldigheter eller ikke. Gruppene er så forskjellige som motorfabrikker, skipsreparasjonsverksteder (begge grupper i byene motsatt gruppen på landsbygda), bedrifter for tilvirking av elektriske maskiner og apparater (begge gruppene) og karosserifabrikker (motsatt bilreparasjonsverksteder).

IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri. Her er forholdene klarere. Alle de 4 gruppene, som arbeider hovedsakelig for hjemmemarkedet, har fulgt hovedkonjunkturen, med nedgang i 1938 og oppgang i 1939 for de faste bedriftene både i bearbeidelsesverdi og produksjonsverdi. Det er sprengstoffabrikkene, fyrstikkfabrikkene, farge- og fernissfabrikkene og de bedriftene som framstiller komprimerte gasser. Hos de 2 eksportgruppene, karbidfabrikkene og salpeterfabrikkene, var utviklingen derimot mindre gunstig i 1939 enn i 1938. Både bearbeidelsesverdien og produksjonsverdien steg i begge årene, men ikke så sterkt i 1939 som i 1938. Karbidfabrikkene hadde kortere driftstid i 1937 fordi det var stans på grunn av konflikt ut på høsten.

Overensstemmelsen mellom bevegelsene i bearbeidelsesverdien og produksjonsverdien skyldes for en del at råvare- og hjelpestoffprosenten er lav, mellom 20 og 30 hos fyrstikkfabrikkene, i gasstilvirkingen og hos salpeterfabrikkene, som regel noe under 50 i de andre gruppene.

Bevegelsen i utførselen av de ymse slag kunstgjødning og karbid stiller seg noe forskjellig. Det gjelder om kalksalpeter og cyanamid at bevegelsen fra 1937 til 1938 var gunstigere enn bevegelsen fra 1938 til 1939. Men det omvendte var tilfelle med utførselen av natriumnitrat, ammoniumnitrat og karbid. Totalvekten av utførselen steg mer i 1939 enn i 1938 både hos salpeterfabrikkene og karbidfabrikkene. Men utførselen i 1939 er for en stor del skjedd fra lager, og hele produksjonen hos karbidfabrikkene steg mest i 1938, særlig på grunn av nedgang i cyanamidproduksjonen i 1939. Hva angår salpeterfabrikkene, gjelder produksjonsoppgavene her årene juli 1937—juni 1938 og juli 1938—juni 1939. At produksjonen steg litt mer i det første av disse årene enn i det siste behøver ikke å bety at produksjonen steg mer i 1938 enn i 1939. Men ser en bort fra dette, ser det ut til at avvikelsen i begge eksportgruppene er reell nok.

Med hensyn til de gruppene som fulgte hovedkonjunkturen kan en nevne at også produksjonen av sprengstoffer, ammunisjon og fyrstikker (underrett) gikk ned i 1938 (men opp i 1939). Med utførselen var det annerledes, idet både utførselen av dynamitt og andre sprengstoffer og av fyrstikker gikk ned

til et minimum i 1939. Hadde eksporten vært det overveiende hos sprengstoff-fabrikkene og fyrstikkfabrikkene, ville disse gruppene ha fått en avvikende konjunktur i disse årene. Hos farge- og fernissfabrikkene ser det ut til at produksjonsmengden pr. bedrift var omtrent den samme i 1938 som i 1937, mens det var oppgang i 1939. Bevegelsen i verditallene ser derfor sannsynlig ut også her.

V. Olje- og fettindustri. Denne hovedgruppe skiller seg sterkt ut fra de andre ved at bevegelsen i bearbeidelsesverdien i de fleste tilfelle avviker fra hovedkonjunkturen.

Til eksportindustrien hører her 4 grupper, nemlig de 3 grupper av sildolje- og sildemelfabrikker og den egentlige fettindustri (framstilling av spise fett m. v.). Med hensyn til sildolje- og sildemelfabrikkene stiger bearbeidelsesverdien i begge årene i alle gruppene. Men hos de små fabrikkene på landsbygda var stigningen sterkest i 1939, i bygruppene derimot i 1938. Hos de store fabrikkene i byene beveget produksjonsverdien seg på samme måte som bearbeidelsesverdien. Også hos bedriftene på landet steg produksjonsverdien sterkere i 1938 enn i 1939 (motsatt bearbeidelsesverdien). Hos de små bedriftene i byene steg produksjonsverdien i 1938, men gikk ned i 1939. Utviklingen er i det hele tatt gjennomgående gunstigere for bearbeidelsesverdien enn for produksjonsverdien.

Ifølge den statistisk-økonomiske oversikt hadde sildolje- og sildemelfabrikkene et usedvanlig godt år i 1938 på grunn av den rikelige råstofftilgang. Det var nok stort sett mindre gunstige forhold på verdensmarkedet i 1938, men Tyskland (Østerrike regnet med også i 1937) slukte det meste av avsetningsoverskuddet. Derimot var det råstoffmangel, idet særlig tilførselen av vintersild sviktet i 1939. Nedgangen i produksjonen i 1939 ble i noen grad oppveid ved prisstigningen. Hadde prisene holdt seg som i 1938 ville produksjonsnedgangen ha bevirket at produksjonsverdien var gått ned med 19 pst. i 1939. Men verdien sank bare med 10 pst.

Hos sildolje- og sildemelfabrikkene er råstoff- og hjelpestoffprosenten svært høy (70 à 80), og det kan derfor lett inntreffe at bearbeidelsesverdien beveger seg i en annen retning enn produksjonsverdien. Dette var tilfelle i 1939 hos hele utvalget i produksjonsstatistikken, idet produksjonsverdien sank mens bearbeidelsesverdien steg. Med dette stemmer tallene for de faste bedrifter av gruppen små sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk, hvor produksjonsverdien gikk opp i 1938 og ned i 1939 mens bearbeidelsesverdien gikk sterkt opp i 1938 og noe svakere opp i 1939. Bearbeidelsesverdien hos de store fabrikker i byene har samme bevegelse som bearbeidelsesverdien hos de små. Men hos disse bedriftene følger produksjonsverdien bearbeidelsesverdien, den går litt opp og ikke ned i 1939. Dette kan bero på tilfeldigheter som fabrikkenes beliggenhet og forbindelser. Det er 11 faste bedrifter, og produksjonsverdien gikk bare ned hos 5 av disse bedrifter. Enda gunstigere var utviklingen hos

de små sildolje- og sildemelfabrikker på landsbygda, hvor bearbeidelsesverdien steg mer i 1939 enn i 1938 mens produksjonsverdien beveget seg som hos de store fabrikker i byene. Også her ser det ut til å være særskilte forhold ved noen få bedrifter som er avgjørende. Holder en utenfor tre bedrifter (av 21), som viser sterk nedgang i bearbeidelsesverdien fra 1937 til 1938, har resten i virkeligheten sterkere oppgang i 1938 enn i 1939. Hvis slutningen er riktig, vil en her ha et tilfelle hvor tilfeldighetene har forskjøvet en gruppe i retning mot, og ikke vekk fra, typen for hovedkonjunkturen.

Utførselen av herdet fett, særlig spisefett, ble rammet både av tilbakeslaget på verdensmarkedet i 1938 og krigssperringen i 1939. Nedgangen i utførselen var ikke videre stor i 1938, bare ca. 1 pst., men ganske stor i 1939, 24 pst. Da bevegelsen på verdensmarkedet snudde avgjort ved årsskiftet 1938—39, er det ikke så rart at utførselen i månedene januar—august 1939 ligger 6 pst. høyere enn utførselen i samme tidsrom 1938. Men i krigsmånedene september—desember 1939 er utførselen ikke engang tredjeparten av hva den var i de samme måneder 1938. På grunn av det sterke prisfall i 1938 var nedgangen i utførselsverdien forholdsvis større i 1938 enn i 1939. Det samme er tilfelle med produksjonsverdien hos de faste bedriftene. Derimot gikk bearbeidelsesverdien opp i 1938 og ned i 1939. Gruppen skiller seg altså her skarpt fra hovedtypen. Råstoff- og hjelpestoffprosenten er høy (omkring 80 pst.) så at en avvikelse i bevegelsen hos bearbeidelsesverdien for så vidt har lett for å inntreffe. Råoljeprisene gikk sterkt ned i 1938 og opp igjen i 1939. Dette at råstoffprisene var mer reagible enn ferdigvareprisene bevirket i dette tilfelle at bedriftenes evne til å godtgjøre de forskjellige produksjonsdeltakere svinget opp og ned stikk motsatt hovedkonjunkturen.

Liknende forhold mellom bevegelsen i ferdigvare- og råstoffpriser finner en hos produsentene av vegetabiliske oljer (og fórmel). Men prisforskyvningen er forskjellig for de ulike varene og bevegelsen i totalverdien blir derfor forskjellig hos de ulike bedrifter. Produksjonsverdien gikk ned i begge årene, men mest i 1938. Bearbeidelsesverdien gikk derimot opp i begge årene, og mest i 1938. Men utfallet er nærmest tilfeldig, fordi bearbeidelsesverdien i de enkelte bedrifter snart går med og snart mot produksjonsverdien i begge årene. Hos fórmelprodusentene følger bearbeidelsesverdien produksjonsverdien i begge årene, slik at nedgangen er størst i 1939. Men også her er individuelle bevegelser avgjørende.

Likesom på det foregående produksjonstrinn var bevegelsen i prisene på råvarene hos såpefabrikkene for det meste forholdsvis gunstig i 1938 og ugunstig i 1939. Også her ble derfor bevegelsen i bearbeidelsesverdien forskjellig fra bevegelsen i produksjonsverdien. Begge verdier stiger i begge årene i denne konsumsjonsvareindustri, men produksjonsverdien stiger forholdsvis mest i 1939, bearbeidelsesverdien mest i 1938. Det er imidlertid en dominerende bedrift som avgjør bevegelsestypen. De fleste av bedriftene følger det hyppigste skjema med gunstigere bevegelse i 1939 enn i 1938.

V I. G a s s v e r k . Her går både produksjons- og bearbeidelsesverdien stikk mot hovedkonjunkturen med oppgang i 1938 og nedgang i 1939. Bevegelsen i tallene fra år til år er forholdsvis små, noe som gir tilfeldighetene større vekt. Holder en utenfor en enkelt av bedriftene, viser det seg at iallfall bearbeidelsesverdien hos resten følger hovedkonjunkturen med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Kullprisene fulgte ikke den alminnelige prisbevegelse for så vidt som de steg også i 1938. Etter handelsstatistikken var gjennomsnittsprisen i kr. pr. tonn 21.75 i 1937, 23.92 i 1938 og 28.50 i 1939. Oppgangen var altså forholdsvis sterkest i 1939. Gjennomsnittsprisen for gassverkenes forbruk var etter produksjonsstatistikken i kr. pr. tonn 21.68 i 1937, 26.57 i 1938 og 31.10 i 1939. Her er stigningen forholdsvis sterkest i 1938, men det kan være feil i oppgavene som gjør at prisen blir så lav i 1937. Den gjennomsnittlige pris på solgt gass steg fra 158 kr. pr. 1000 m³ i 1937 til 173 i 1938, men falt til 148 i 1939. Gjennomsnittsprisen på solgt koks og koksgrus har samme bevegelse, den steg fra kr. 54.71 pr. tonn i 1937 til kr. 59.30 pr. tonn i 1938 og falt igjen i 1939 til kr. 54.76 pr. tonn.

V I I. T r e i n d u s t r i . Ikke mindre enn 11 av de 12 gruppene i denne industri har fulgt hovedkonjunkturen både med hensyn til bevegelsen i bearbeidelsesverdi og bevegelsen i produksjonsverdi og alle 12 med hensyn til bevegelsen i produksjonsverdien for så vidt som bevegelsen i hvert fall er gunstigere i 1939 enn i 1938. Og selve hovedtypen, nedgang i 1938 og oppgang i 1939, er representert av hele 7 grupper med hensyn til produksjonsverdien og 5 grupper med hensyn til bearbeidelsesverdien. Her er det derfor særlig grunn til å tro at avvikelserne kan skyldes tilfeldigheter.

Vi finner en slik avvikelse i bygningssnekkeriet i bystrøkene hvor bearbeidelsesverdien gikk opp både i 1938 og 1939, men mest i 1938. Vi har sett under jord- og steinindustrien at byggevirksomheten tok til både i 1938 og 1939, men mest i 1939. Dette stemmer med bevegelsen i produksjonsverdien både hos bygningssnekkeriet i bystrøk og hos bygningssnekkeriet på landsbygda og med bevegelsen i bearbeidelsesverdien hos bygningssnekkeriet på landsbygda. En kan forresten mene at konjunkturutviklingen var noe forskjellig for bedrifter som måtte ha spesialisert seg på innredningsarbeider i motsetning til de som drev med tilvirking av hele hus eller deler som dører, vinduer og trapper. Bruttoverdien av innredningsarbeidet steg nemlig etter produksjonsstatistikken med 36 pst. i 1938 og bare med 25 pst. i 1939, verdien av hele hus derimot med 1 pst. i 1938 og 46 pst. i 1939 og verdien av dører, vinduer m. v. med 7 pst. i 1938 og 33 pst. i 1939. Nå driver de fleste bedriftene riktignok med forskjellig arbeid, men det kan ha vært lettere for enkelte bedrifter å skaffe seg innredningsarbeid enn for andre, og spesielt kan det ha vært større tilgang på den slags arbeid i bystrøk enn på landsbygda. Men en må også huske på at oppgavene fra disse bedrifter ofte er ufullstendige og mangelfulle.

Innenfor sagbruks- og høvlerivirksomheten er det noen forskjell mellom eksportbedriftene og de bedriftene som arbeider mest for hjemmemarkedet

med hensyn til bevegelsen i produksjonsverdien. I 1939 gikk verdien opp overalt, men i 1938 var det oppgang i hjemmemarkedsgruppene (om enn svakere enn i 1939), men nedgang i eksportgruppen. Dette lar seg lett forklare. Det heter i den statistisk-økonomiske oversikt for 1938 at eksportverdien var betydelig mindre i 1938 enn i 1937 «både på grunn av prisfallet og nedgangen i eksporten», mens «omsetningen av trelast på det innenlandske marked har vært preget av ro og jevnt forbruk. Byggevirksomheten har holdt seg godt oppe». Derimot i oversikten for 1939: «Verdien av eksporten har både på grunn av prisstigningen og den sterke øking i de utførte mengder vært betydelig større enn i 1938. — På grunn av den livlige byggevirksomhet er det innenlandske forbruk av trelast økt sterkt i 1939, og prisene på hjemmemarkedet viser oppgang gjennom hele året.» Til tross for oppgangen i produksjonsverdien fra 1937 til 1938 i hjemmemarkedsgruppene, gikk bearbeidelsesverdien ned i begge disse gruppene (likesom i eksportgruppen). Dette kan synes underlig når en ser hen til nedgangen i tømmerprisene i 1938. Ifølge Statistisk Årbok (1941, s. 187) var således gjennomsnittsprisene for skurtømmer av gran og furu i 1937 kr. 19.41 pr. m³, men i 1938 kr. 15.73 for gran og kr. 15.04 for furu (i 1939 henholdsvis kr. 18.41 og 17.27). Men dette gjelder da bedrifter med lang produksjonsperiode som lagrer sine materialer. Det var sterk stigning i tømmerprisene fra 1936 til 1937 (fra kr. 15.66 til 19.41 pr. m³). En stor del av de materialer som ble forbrukt til produksjonen i 1938 har vært beregnet til de høye priser i 1937, og tilsvarende forbruk i 1937 til de lavere priser i 1936. Etter produksjonsstatistikken steg gjennomsnittsprisen pr. m³ for de viktigste sorter av skåret last (box og bjelker, planker, battens og totoms og bord), regnet underett, fra kr. 45.25 til kr. 45.53, men for forbruket av tømmer fra kr. 15.81 til kr. 19.12.

Bevegelsen i verditallene hos kassefabrikkene og tønnefabrikkene ligger nær opp til hovedkonjunktoren. Det er små bedrifter med ofte mangelfulle oppgaver, så det har lett for å bli feil her. Hos kassefabrikkene (som bare er 10) gikk for eksempel bearbeidelsesverdien ned både i 1938 og i 1939, men svært lite i 1939. Produksjonsverdien fulgte hovedkonjunktoren nøyaktig, den gikk ned i 1938 og opp i 1939. Holder en utenfor en enkelt bedrift, blir det oppgang også i bearbeidelsesverdien i 1939. Etter produksjonsstatistikken fulgte produksjonen av kasser både i mengde og verdi (også pr. bedrift) hovedkonjunktoren. Det samme gjelder om tønneproduksjonen. Hos de faste bedrifter, som forresten er svært få i tall (8 bedrifter i landsgruppen og 10 i bygruppen), steg bearbeidelsesverdien også i 1938, om enn ikke så mye som i 1939. Men det var nedgang i 1938 hos de fleste av bedriftene (6 bedrifter i begge gruppene). Det samme er tilfelle med produksjonsverdien hos tønnefabrikkene i byene. Hos tønnefabrikkene på landsbygda gikk produksjonsverdien ned i 1938, den fulgte altså hovedkonjunktoren. Avvikelsene fra hovedtypen hos disse grupper er derfor tvilsomme.

I de 4 gruppene av møbelfabrikker følger begge verdiene i landsgruppene nøyaktig hovedkonjunktoren. Derimot avviker de store møbelfabrikker i byene

med oppgang i begge verdier også i 1938 (om enn svakere enn i 1939), og de små fabrikker i byene med oppgang (svakere enn i 1939) i bearbeidelsesverdien. Oppgangen i 1939 er klar, en finner den i begge verdiene i alle 4 gruppene. Bevegelsen i tallene i produksjonsstatistikken fra 1937 til 1938 tyder ikke på at det har vært noen større forskjell mellom disse årene, og det blir da lett tilfældigheter som avgjør om det blir en liten oppgang eller nedgang i de forskjellige undergrupper.

VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri. Tre-sliperiene ble som de fleste mindre krigsviktige industrier hardt rammet av nedgangen i verdenshandelen i 1938. Utførselen av våt masse gikk ned med 16 pst. Men gjennomsnittsprisen lå 35 pst. høyere i 1938 enn i 1937 så at utførselsverdien ble større i 1938 enn i 1937. Dette gir uttrykk for en forsinket konjunktur. Det heter i handelsstatistikken: «Denne industri selger som regel sine produkter på langvarige kontrakter. Leveringstiden er ca. 1 år. Men etter at prisnedgangen på papirmasse begynte på forsommeren 1937 ble det inngått svært få nye kontrakter mellom fabrikkene og forbrukerne. Den utførsel som har funnet sted har derfor vesentlig vært uttak etter gamle kontrakter.» Også produksjonsverdien hos de faste bedrifter steg i 1938, derimot gikk bearbeidelsesverdien ned. Også her følger de faste bedriftene bare totalutvalget i produksjonsstatistikken. Forholdet er noe liknende her som hos sagbrukene og høvleriene. Det er en ugunstig forskyvning mellom prisene på ferdigvarer og det forbrukte tømmervirke. Gjennomsnittsprisen på all produsert hvit masse steg fra kr. 41.87 til kr. 51.55 pr. tonn, det vil si med 23.1 pst., prisen på hvit masse, produsert for salg, fra kr. 44.52 til kr. 55.09, det vil si med 23.7 pst., men gjennomsnittsprisen på forbrukt tømmer fra kr. 17.53 til kr. 23.89 pr. m³, det vil si med 36.3 pst. I 1939 fikk så tresliperiene den fulle tyngde av nedgangskonjunkturen. Utførselsmengden sank nok ikke så sterkt som i 1938, nemlig med 10 pst. (den hadde sitt lavpunkt i månedene januar — mars 1939, men holdt seg fra mai som regel noe over tidligere måneds gjennomsnitt). Men samtidig gikk gjennomsnittsprisen ned med 25 pst. Produksjonsverdien gikk ned, også hos de faste bedrifter, og bearbeidelsesverdien sank sterkere enn i det foregående år. Hos utvalget i produksjonsstatistikken steg bearbeidelsesverdien litt. Prisene gikk nemlig tilbake til nivået fra 1937 (masse kr. 41.56 og 43.82 pr. tonn, tømmer kr. 17.95 pr. m³). Hos de faste bedrifter, hvor bearbeidelsesverdien gikk ned, sank den ikke på langt nær så mye som produksjonsverdien, nemlig bare med 12.4 mot 20.6 pst.

Utførselen av cellulose gikk noe sterkere ned i 1938 enn utførselen av tremasse og til gjengjeld steg den i 1939 mens utførselen av tremasse var lavere i 1939 enn i 1938. Den fulgte altså hovedkonjunkturen. Det samme var tilfelle med produksjonsmengden etter produksjonsstatistikken. Produksjonsverdien gikk derimot litt ned i 1938 fordi prisstigningen ikke var så sterk her (tross avtalen om produksjonsinnskrenkning). Nedgangen i produksjonsverdien blir enda

større i 1939 enn i 1938. Derimot er her nedgangen i bearbeidelsesverdien størst i 1938. Forholdet veksler sterkt fra bedrift til bedrift. I hovedsaken gjelder det for denne gruppe som for den foregående at produksjons- og prisbevegelsen er forsinket på grunn av de lange kontrakter, men det er klart at dette forhold kan stille seg nokså forskjellig hos de ulike bedrifter.

Kommer vi så til papp- og papirfabrikkene, viser det seg at her kommer hovedkonjunkturen fullt ut til uttrykk både i produksjonsstatistikken og i de to utvalg av faste bedrifter. Forskjellen mellom tresliperiene, cellulosefabrikkene og papirfabrikkene, som blant annet henger sammen med reaksjonsmuligheten, det vil si med produksjons- og kontraktstidene, kommer klart nok fram i følgende tall fra handelsstatistikken:

	Utført mengde (1000 tonn)			Utført verdi (1000 kr.)			Gjennomsnittspris (Kr. pr. 100 kg)		
	Våt, hvit masse	Bleikt tørr sulfitt- cellu- lose	Trykk- og skriv- papir	Våt, hvit masse	Bleikt tørr sulfitt- cellu- lose	Trykk- og skriv- papir	Våt, hvit masse	Bleikt tørr sulfitt- cellu- lose	Trykk- og skriv- papir ¹
1937	597	271	231	26 700	68 407	48 387	4.47	25.24	15.43
1938	504	209	182	30 254	62 853	39 018	6.01	30.01	17.82
1939	455	255	224	20 575	61 228	46 031	4.52	24.05	16.33

Når det gjelder mengden, er det bare tremasseutførselen som avviker fra hovedkonjunkturen. Når det gjelder totalverdien, blir konjunkturen snudd helt rundt for tremassen på grunn av prisbevegelsen. Cellulosen avviker i mindre grad og papiret følger hovedkonjunkturen. Forskjellen beror for en stor del på bevegelsen i prisene. En kan se det ved å regne ut hvor høyt prisene i 1938 ligger i forhold til gjennomsnittet for årene 1937 og 1939. Tremasseprisen ligger 34 pst. høyere, celluloseprisen 22 pst. høyere, men papirprisen bare 10 pst. høyere. Den konjunkturinverse prisbevegelse har ikke vært så sterk hos papirfabrikkene at den har formådd å snu hovedkonjunkturen slik som den kommer til uttrykk i utførselsmengden.

Også bearbeidelsesverdien følger hovedkonjunkturen hos papp- og papirfabrikkene. Dette gjelder fremdeles både i produksjonsstatistikken og i de to faste utvalg. Det gjelder også for de fleste av bedriftene i begge utvalg. Forskjellen i prisbevegelsen mellom ferdigvarer og råstoffer har altså ikke vært så sterk at det har ført til noen vesentlig endring i tallbevegelsen.

Fabrikasjonen av poser gikk ned i 1938 og opp igjen i 1939 og fulgte altså hovedkonjunkturen. Dette til tross for at detaljomsetningen nærmest har hatt en jevn oppgang i disse årene (indekstall for omsetningen henholdsvis 96, 100 og 106 og detaljprisinivået etter leveomkostningsindeksen henholdsvis 96, 100 og 102). Både produksjonsverdien og bearbeidelsesverdien hos de faste bedrifter fulgte hovedkonjunkturen.

¹ Veid gjennomsnitt av prisene på alminnelig avis-papir og trefritt skriv-papir.

IX. Lær- og gummivareindustri. Denne industri er helt behersket av hovedkonjunkturen. Det gjelder ikke bare remfabrikkene og gummivarefabrikkene, men også garveriene som har en forholdsvis lang produksjonstid. I den statistisk-økonomiske oversikt kommer det også tydelig fram at bedriftene i denne hovedgruppe har fulgt den alminnelige konjunktur. I oversikten for 1938 er det sagt: «Både garverier og gummivareindustrien har hatt et vanskelig år. De månedlige produksjonsoppgaver og beskjeftigelsesstatistikken viser at produksjonen er gått sterkt ned fra 1937 til 1938.» Men i oversikten for 1939 heter det derimot: «Både garverier og gummivarefabrikker hadde etter de månedlige produksjonsoppgaver og beskjeftigelsesstatistikken en betydelig større produksjon i 1939 enn i 1938. Nå var 1938 et vanskelig år for disse industrier, men forholdene har bedret seg så mye i 1939 at produksjonen sannsynligvis vil passere nivået fra toppåret 1937.»

Det er få bedrifter i de faste utvalg av disse gruppene. Bevegelsen i gjennomsnittstallene er langt fra typisk. Det største utvalg er gummivareindustrien med 9 bedrifter. Bare 4 av disse bedrifter fulgte hovedtypen for bevegelsen i verditallene med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Men det er 7 av bedriftene hvor bevegelsen i tallene i hvert fall var gunstigere i 1939 enn i 1938.

X. Tekstilindustri. Også denne industri har etter den statistisk-økonomiske oversikt fulgt den alminnelige konjunkturbevegelse. Det gjelder da produksjonen, sysselsettingen og råstofftilførselen. Etter produksjonsstatistikken har også verditallene (pr. bedrift) hatt den samme bevegelse stort sett. De eneste unntak er bearbeidelsesverdien hos shoddifabrikkene og trikotasje-fabrikkene som gikk litt opp i 1938. I de fleste tilfelle er forresten bevegelsen i 1938 forholdsvis ugunstigst for bruttoverdien, noe som tyder på at råstoffprisene gikk sterkere ned enn ferdigvareprisene. Innførselsprisene i handelsstatistikken peker i samme retning. Således sank prisen på vasket, m. v. ull med 19 pst., prisen på ufarget ullgarn med 15 pst. og en veid gjennomsnittspris for de viktigste ullvarer¹ med bare 3 pst. Prisen på råbomull sank med 25 pst., prisen på ubleikt enkelt bomullsgarn med 3 pst. og en veid gjennomsnittspris for viktigere bomullsvarer² med 1 pst. Liknende bevegelser i verditallene har de faste utvalgene. Produksjonsverdien er gått ned i 1938 og opp i 1939 i alle 7 grupper. Det samme gjelder om bearbeidelsesverdien i 5 av gruppene. Derimot gikk bearbeidelsesverdien opp en ubetydelighet i 1938 hos de små ullvarefabrikkene på landsbygda og trikotasjefabrikkene. Hos de store bomullsvarefabrikker og line- og snørefabrikkene er bevegelsen i gjennomsnittstallet for bearbeidelsesverdien helt typisk for bedriftene i utvalget, hos de fleste andre utvalg er det i hvert fall typisk at bevegelsen var gunstigere i 1939 enn i 1938. Tekstilindustrien er i det hele tatt en av de hovedgrupper hvor tallene er sikrest.

¹ «Annen trikotasje»: strømper og sokker, «annen trikotasje»: andre (hvorunder ullskjerf), «andre ullvarer»: «andre» og «andre ullvarer»: «ellers etter vektoll».

² «Annen trikotasje», «andre varer»: trykt, do.: flerfarget, ikke trykt, do.: ensfarget, do.: bleikt og do.: ubleikt «ellers».

XI. Bekledningsindustri. Her er det igjen litt større variasjon i tallene for de faste utvalgene. Skotøyfabrikkene følger den alminnelige konjunktur med nedgang i 1938 og oppgang i 1939 både i produksjonsverdien og bearbeidelsesverdien. De to grupper av bedrifter som tilvirker gangklær har oppgang i begge verdier både i 1938 og 1939. Og oppgangen er som regel størst i 1938. Det er bare produksjonsverdien hos de bedrifter som tilvirker gangklær for egen regning (i bystrøk) som går sterkest opp i 1939. Undertøyfabrikkene følger den alminnelige konjunktur med hensyn til produksjonsverdien, mens bearbeidelsesverdien har gått opp i begge årene, men mest i 1939 (det siste gjelder også de fleste av bedriftene i utvalget).

Etter den statistisk-økonomiske oversikt gikk produksjonen ned hos skotøyfabrikkene i 1938. Det ble i det år innført importregulering. I 1939 gikk produksjonen opp. Verditalle (pr. bedrift) i produksjonsstatistikken har samme bevegelse.

Om konfeksjonsindustrien heter det i den statistisk-økonomiske oversikt at «de oppgaver en har for et utvalg av bedrifter gir uttrykk for» at produksjonen gikk ned både i 1938 og 1939. Ifølge produksjonsstatistikken gikk produksjonsverdien litt opp i 1938 hos de bedrifter som tilvirker gangklær. Men bedriftsantallet økte med nesten 12 pst. Det er derfor ikke godt å si hvordan det ville stille seg i et utvalg av faste bedrifter. I 1939 stiger produksjonsverdien avgjort. Det kan derfor være riktig at produksjonsverdien i det faste utvalg av bedrifter som tilvirker gangklær for egen regning stiger i 1938 og mer i 1939. De gjennomsnittspriser som en kan beregne etter produksjonsstatistikken tyder på prisstigning på de viktigste ferdigvarer både i 1938 og 1939. Med disse tallene er svært usikre fordi det kan være kvalitetsforskyvninger fra det ene året til det annet. Med hensyn på råstoffprisene ser det etter samme kilde ut til å ha vært gunstigst prisutvikling for ull- og halvulltøyer i 1938 og for bomullstøyer i 1939. Men da det blir brukt mest av ull- og halvulltøyer, kan det nok hende at det også er riktig at bearbeidelsesverdien hos de faste bedriftene som tilvirker gangklær for egen regning er steget forholdsvis litt mer i 1938 enn i 1939. Denne bevegelsestype gjelder ikke flertallet av bedriftene og må nærmest kalles tilfeldig. Hos leiesømsbedriftene følger også produksjonsverdien denne bevegelsestype.

Hos de bedrifter som tilvirker undertøy, slips, snipper m. v. gikk verditalle etter produksjonsstatistikken avgjort ned i 1938 og opp i 1939. Det samme gjelder om produksjonsverdien hos det faste utvalg. Bearbeidelsesverdien steg derimot i 1938, om ikke så mye som i 1939. Dette gjelder også flertallet av bedriftene i det faste utvalg. Etter produksjonsstatistikken gikk i hvert fall bearbeidelsesverdien forholdsvis mye mindre ned i 1938 enn produksjonsverdien. Nedgangen er i det hele så liten at den godt kan skyldes de bedriftene som er gått ut av statistikken i dette året.

XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri. I denne industri ligger gruppene likeså spredt som i jern- og metallindustrien. Ser vi

særskilt på kornmøllene, som består av 5 grupper, finner vi også her den samme sterke variasjon i bevegelsen. En enkelt gruppe, kraftfórmøllene, følger hovedkonjunkturen helt ut med nedgang i 1938 og oppgang i 1939 både i produksjons- og bearbeidelsesverdien. Men gruppen er liten, 5 bedrifter, med mesteparten av produksjonen samlet hos 2 bedrifter. Og bevegelsen er forskjellig hos de ulike bedrifter. Gjennomsnittstallet må derfor bli sterkt påvirket av tilfeldigheter. Produksjonen av kraftfórblandinger gikk ned både i 1938 og 1939 etter produksjonsstatistikken, mens verdien gikk opp, mest i 1938. Derimot fulgte produksjonen av havregryn konjunkturen både i mengde og verdi. Gryn-møllene har derimot oppgang i 1938 (men mindre enn i 1939) både i produksjons- og bearbeidelsesverdien. Også her kan tilfeldigheter lett spille inn fordi over halvparten av verdien er samlet hos en enkelt bedrift hvor bevegelsen avviker. De fleste bedrifter har fulgt den alminnelige konjunktur. Av de store møller som driver leieformaling for Staten er de fleste med i det faste utvalg. Derfor er det ikke så underlig at produksjonsverdien her følger konjunkturen som etter tallene i produksjonsstatistikken. Bearbeidelsesverdien gikk imidlertid opp i 1938, om enn ikke så mye som i 1939. Men dette kan skyldes tilfeldigheter, det er flere bedrifter hvor bevegelsen i bearbeidelsesverdien var gunstigere i 1938 enn i 1939 enn omvendt. Etter produksjonsstatistikken kan en stille sammen veide gjennomsnitt for prisendringene på de viktigste råstoffer¹ og produkter². Det viser seg da at produktprisnivået falt med 8 pst. i 1938 og 11 pst. i 1939, mens råstoffprisnivået falt med 19 pst. i 1938 og 21 pst. i 1939. En måtte derfor vente at bearbeidelsesverdien gikk opp i 1938 og snarere litt sterkere enn i 1939. Også hos de to grupper av bedrifter som drev leieformaling for andre enn staten gikk produksjonsverdien ned i 1938 og opp i 1939. Bearbeidelsesverdien hadde her den gunstigste bevegelse i 1938, hos bedriftene på landsbygda gikk den opp i begge år, men mest i 1938, hos bedriftene i bystrøk gikk den opp i 1938 og ned i 1939. Det gjelder også om flertallet av bedriftene i begge grupper, at bevegelsen var gunstigst i 1938. Et veid gjennomsnitt av råstoffprisene³ viser at disse var temmelig stabile (1 pst. nedgang i 1938 og 1 pst. oppgang i 1939). Forandringene i Statens innkjøpspriser på norsk korn i disse årene var heller ikke store (Statistisk Årbok 1941, s. 186). Hveteprisen gikk således bare ned med 6 pst. i 1938 og 5 pst. i 1939, mens innførselsprisen etter handelsstatistikken sank med 18 pst. i 1938 og 22 pst. i 1939 (gjennomsnittsprisen for råstoffet til «statsmøllene» med henholdsvis 18 og 24 pst.). Rugprisen stod helt stille, mens innførselsprisen (og prisen for råstoffet til «statsmøllene») gikk ned med 11 pst. i 1938 og 17 pst. i 1939.

Også hos potetmelfabrikkene spiller sikkert tilfeldighetene inn. Det er bare 5 av de 14 bedriftene i produksjonsstatistikken som er med i utvalget av faste bedrifter og variasjonene i verdiene er små og ulike hos de forskjellige

¹ Hvete og rug. ² Siktet hvetemel, siktet blandet hvete- og rugmel, sammalt hvetemel, sammalt rugmel, hvetekli, gris og dernest, rugkli, gris og dernest. ³ Hvete, rug, bygg, havre, mais.

bedrifter. Produksjonsverdien gikk ned i 1938 og opp i 1939 i det faste utvalg som i produksjonsstatistikken. Men bearbeidelsesverdien gikk den omvendte vei, opp i 1938 og ned i 1939. Annerledes med kjeks- og knekkebrødfabrikkene. Her steg begge verdier i det faste utvalg i begge årene, men mest i 1939. Denne bevegelse i bearbeidelsesverdien finner en igjen hos flertallet av bedriftene, og bevegelsen i begge verdier stemmer med bevegelsen etter produksjonsstatistikken. En skulle etter produksjonsstatistikken vente å finne denne bevegelse igjen hos margarinfabrikkene (når en trekker produksjonsavgiften fra verditallene). De yngre margarinfabrikker følger også helt ut. Derimot har bearbeidelsesverdien hos de eldre fabrikkene en mer utpreget konjunkturvending med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Dette må bero på tilfeldigheter, bearbeidelsesverdien steg også i 1938 hos de fleste av bedriftene (hos 10 av 16 bedrifter både i 1938 og 1939).

Hos de 4 grupper av fiskehermetikkfabrikker er bevegelsen noe forskjellig. Begge gruppene på landsbygda følger den alminnelige konjunktur med nedgang i 1938 og oppgang i 1939 i begge verdier. Hos de store bedrifter i bystrøk gikk produksjonsverdien opp i 1938, men ikke så mye som i 1939. Bearbeidelsesverdien gikk omvendt mer opp i 1938 enn i 1939. Hos de små bedrifter i bystrøk gikk begge verdiene opp i 1938 og ned i 1939 i absolutt motsetning til bedriftene på landsbygda. Utførselen av hermetikk fulgte verdenskonjunkturen med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Det var til dels dårlig råstofftilgang både i 1938 og 1939. I 1938 var det småsilden som sviktet, i 1939 brislingen. De fleste bedrifter legger ned begge deler eller det ene eller det annet etter forholdene, så en ujevn tilgang på de ulike slags råstoff behøver ikke sette noe skille mellom fabrikkene. Totalproduksjonen gikk ned i begge årene (en del bedrifter gikk ut i 1939). Produksjonsverdien gikk ned i 1938 og opp i 1939. Bearbeidelsesverdien gikk derimot opp i begge årene, mest i 1938. Det samme er tilfelle med bearbeidelsesverdien hos det faste utvalg av store fiskehermetikkfabrikker i bystrøk. Disse bedrifter har omtrent $\frac{2}{3}$ av bearbeidelsesverdien i alle de faste utvalg. Nær opp til dem ligger de små bedriftene i bystrøk hvor bearbeidelsesverdien dog gikk en smule ned i 1939. Dette går igjen hos de fleste av bedriftene. Den motsatte bevegelse i de to utvalg av bedrifter på landsbygda (som følger den alminnelige konjunktur) lar seg lettere forklare som følge av tilfeldigheter. Hos de store bedrifter på landsbygda er nedgangen i bearbeidelsesverdien i 1938 vesentlig knyttet til 4 av de 16 bedrifter. Hos de små bedrifter på landsbygda er den hele bearbeidelsesverdi overhodet en forholdsvis ubetydelig størrelse.

Råspritbrenningen er avhengig av potethøsten. Brennerienes forbruk av poteter steg med 3 pst. fra 1937 til 1938 og gikk ned med 27 pst. i 1939. Ved siden av poteter brukes også litt korn (og mais i 1939). Men produksjonsmengden steg og falt iallfall i samme rytme, men avdempet, idet stigningen i 1938 bare var vel 1 pst. og fallet i 1939 11 pst. Potethøsten i hele landet steg med 9 pst. i 1938 og sank med 14 pst. i 1939. Regner en med at så mye som $\frac{1}{4}$ av års-

produksjonen stammer fra foregående års høst, blir det 4 pst. stigning i 1938 og 8 pst. fall i 1939. I Hedmark fylke, hvor de fleste brennerier ligger, var det mindre potetavling i 1938 enn i 1937. Men fordi avlingen i 1936 var mye mindre enn i 1937 kommer rytmen fram også der hvis en regner med at $\frac{1}{4}$ av produksjonen er basert på foregående års høst. En får da på grunnlag av avlingen i Hedmark en stigning på 2 pst. i 1938 og et fall på 18 pst. i 1939. Verdien av den tilvirkede råsprit følger den samme kurve. Gjennomsnittsprisen på de forbrukte poteter falt fra ca. 52 kr. pr. tonn i 1937 til ca. 50 kr. pr. tonn i 1938, mens prisfallet i 1939 var ubetydelig. En kan derfor gå ut fra at også bearbeidelsesverdien har fulgt kurven med oppgang i 1938 og nedgang i 1939, altså stikk imot hovedkonjunkturen. Dette blir bekreftet ved oppgavene for det faste utvalg. Både produksjons- og bearbeidelsesverdien stiger i 1938 og faller i 1939.

Etter oppgavene i Statistiske Meddelelser (se for eksempel 1940, s. 133) steg ølforbruket både i mengde og verdi litt i 1938 og mer i 1939. Det samme var tilfelle med produksjonsmengden og produksjonsverdien (minus produksjonsavgiften) etter produksjonsstatistikken. Et veid gjennomsnitt av de viktigste råstoffpriser¹ sank med 14 pst. i 1938 og 1 pst. i 1939. Men bevegelsen i råstoffprisene betyr ikke så mye for bearbeidelsesverdien da denne utgjør omkring $\frac{3}{4}$ av produksjonsverdien. En kan derfor gå ut fra at bearbeidelsesverdien har fulgt produksjonsverdien. Også verdiene hos de to faste utvalg har gått opp i begge årene, mest i 1939. Men det er et unntak, nemlig produksjonsverdien hos de små bryggerier som gikk ned i 1938 og for så vidt fulgte den alminnelige konjunktur. Nedgangen var imidlertid en ren ubetydelighet på $\frac{1}{2}$ pst. og skyldes 9 av de 21 bedriftene. Tilfeldighetene har her vært avgjørende.

Sjokolade- og dropsfabrikkene var rammet av streik i 1937 og fikk derfor forholdsvis sterk produksjonsøking fra 1937 til 1938 (særlig spisesjokolade). Både produksjonsverdien og bearbeidelsesverdien (produksjonsavgiften trukket fra), steg etter produksjonsstatistikken (42 bedrifter i 1937, 41 i 1938 og 1939) sterkest i 1938, den første med 12 pst., den siste med 16 pst. mot 9 pst. for begge i 1939. Forbruksverdien økte derimot mest i 1939, etter den løpende detaljindeks i Statistiske Meddelelser med 3 pst. i 1938 og 7 pst. i 1939. Det faste bedriftsutvalg viser samme tendens som produksjonsstatistikken, det er oppgang i begge verdier både i 1938 og 1939, og oppgangen er forholdsvis sterkest i 1938.

I motsetning til forbruket av øl, sjokolade og drops, steg tobakksforbruket mest i 1938, med 9 pst., mot 4 pst. i 1939. Men produksjonen steg mest i 1939 med 6 pst., mot 1 à 2 pst. i 1938 (bedriftstallet gikk ned med 2 i begge år). Produksjonsverdien (fratrasket avgiften) steg med 7 pst. i 1939 mot 5 pst. i 1938, altså ikke så mye mer i 1939. Og bearbeidelsesverdien steg litt mer i 1938, med 8 pst. mot 7 pst. i 1939. Det er så liten forskjell mellom de to årene at det har lett for å komme avvikelser når en tar ut mindre utvalg av bedrifter. Tallene for de faste bedrifter peker i den retning at bevegelsen var gunstigst i 1938.

¹ Bygg og humle.

Både produksjonsverdien og bearbeidelsesverdien steg i begge utvalg i det året. I 1939 gikk verdiene litt ned unntatt produksjonsverdien hos de store bedrifter som steg noe, men ikke så mye som i 1938.

XIII. Polygrafisk industri. Hos de faste utvalg er bevegelsen i denne hovedgruppe forholdsvis ensartet. Verdiene stiger overalt i begge årene. Som regel er stigningen størst i 1939. Det er bare de store bok- og aksidens-trykkerier som avviker med sterkest stigning i 1938. Oppgavene i produksjonsstatistikken ligger ikke godt til rette for noen jamføring. Antallet av trykkerier steg med 8 pst. i 1938. Men en kan merke seg at produksjonsverdien (summen av utgiftene ved selve trykkeriene) i den virksomhet som besto i «trykning» av egne aviser» steg med bare 8 pst. i 1938, men med over 20 pst. i 1939, mens produksjonsverdien av «annen trykning» steg med bare 9 pst. i 1939 mot 15 pst. i 1938. Det kan altså ha vært noen forskjell mellom avistrykkeriene og bok- og aksidenstrykkeriene. I gruppen «andre grafiske anstalter», som omfatter de egentlige grafiske anstaltene, gikk både produksjons- og bearbeidelsesverdien opp i 1938, men ned i 1939. Men samtidig avtok bedriftstallet fra 28 i 1937 til 26 i 1938 og 23 i 1939.

Denne oversikt over forholdene i de enkelte grupper har vist at det ikke bare skyldes tilfeldigheter når bevegelsen i bearbeidelsesverdien i mange tilfelle avviker fra den alminnelige konjunktur som viser nedgang i 1938 og oppgang i 1939. De viktigste avvikelser skyldes rustningene forut for krigen som virket mot nedgangen i 1938 og forsterket oppgangen i første halvdel av 1939, og krigssperringen i de siste måneder av 1939 som utelukket enkelte grupper fra den forsterkede oppgangsbevegelse som krigen ellers førte med seg. I tungindustrien var det først og fremst grupper som jernmalmgruvene og aluminiumfabrikkene som ble påvirket både av rustningene og av krigssperringen. Særskilt påvirket av krigssperringen er eksportgruppene labradorsteinbrott, tilvirking av gatestein, kantstein m. v. og framstilling av spise fett m. v. og dessuten bilreparasjonsverkstedene. Hos enkelte grupper er konjunkturbevegelsen forsinket på grunn av lange kontrakter. Det gjelder iallfall tresliperiene og cellulosefabrikkene. Bygge- og anleggsvirksomheten utviklet seg gunstig i 1938 til tross for den alminnelige nedgang. Dette har virket sterkest på sementfabrikkene, sementvarefabrikkene og bygningssnekkeriet.

Hvis en nå vil undersøke hvorledes den alminnelige konjunktur kommer til uttrykk i produksjonslikningene, kan det derfor bli spørsmål om å begrense seg til de 31 grupper hvor bearbeidelsesverdien har fulgt konjunkturen helt ut med nedgang i 1938 og oppgang i 1939. Disse grupper er jo tatt ut etter rent matematiske merker, og en kan derfor ikke være sikker på at det ikke er rene tilfeldigheter som i mange tilfelle har brakt gruppene der de er. Men hovedmassen av de grupper som virkelig har fulgt konjunkturene, må jo finnes i dette utvalg. Til sammenlikning har det naturligvis sin interesse å beregne særskilte

likninger for de andre utvalg som teller så pass mange grupper at likningene blir noenlunde sikre. Disse andre utvalg (bevegelsestypene $+$ $+$, $+$ $+$ og $+$ $\div$) kan nok være mindre ensartede for så vidt det kan være forskjellige hovedårsaker som har brakt gruppene sammen. Men disse forskjellige førsteårsaker (krigsforholdene, de lange kontrakter osv.) har i hvert fall for en del virket på samme måte på produksjonsapparatet og bearbeidelsesverdien.

Endringene i produksjonslikningen forteller oss ikke direkte noe om årsaks- og virkningsforholdet. Vi kan ikke se om endringer i den ene eller den annen av produksjonsfaktorene har forårsaket endringer i bearbeidelsesverdien — gjennom tilsvarende endringer i produksjonsmengden, eller om det er omvendt slik at endringer i bearbeidelsesverdien, gjennom endringer i produksjonsprisene, har ført til endringer i produksjonsapparatet. Men det har allikevel interesse å se om sammenhengen mellom de ulike faktorer hver for seg og bearbeidelsesverdien er blitt fastere eller løsere enn før.

Det er nevnt før at det er en del likhet i bevegelsen hos bearbeidelsesverdien og produksjonsfaktorene. En ser det på den mest forståelige måte når en beregner den gjennomsnittlige¹ endring fra år til år. Den var:

Utvalg	Kapitalverdien		Timeverkene		Funksjonærtallet		Bearbeidelsesverdien	
	1937-38 Pst.	1938-39 Pst.	1937-38 Pst.	1938-39 Pst.	1937-38 Pst.	1938-39 Pst.	1937-38 Pst.	1938-39 Pst.
31 $\div$ $+$ grupper	1.9	6.4	$\div$ 8.7	4.0	0.7	3.8	$\div$ 10.3	18.8
26 $+$ $+$ »	2.3	7.4	$\div$ 0.4	7.2	4.3	3.9	4.4	18.4
18 $+$ $+$ »	3.5	8.1	7.4	0.0	6.5	1.4	22.2	9.5
17 $+$ $\div$ »	4.3	5.9	0.8	$\div$ 3.7	4.1	2.6	14.2	$\div$ 5.7
Alle 98 grupper	2.4	7.2	$\div$ 2.9	1.2	3.2	3.0	2.3	9.6

En vil huske at kapitalverdien og funksjonærtallet gjelder utgangen av hvert år. Hadde en hatt middeltallene for de tre år, ville det ikke ha blitt så stor forskjell mellom bevegelsen fra 1937 til 1938 og bevegelsen fra 1938 til 1939 fordi tallene lå forholdsvis mye lavere i begynnelsen av 1937. Etter produksjonsstatistikken steg for eksempel hele kapitalverdien i industrien med 3.1 pst. fra utgangen av 1937 til utgangen av 1938 (funksjonærtallet med 2.9 pst.) og med 8.9 pst. (7.6 pst.) fra utgangen av 1938 til utgangen av 1939. Regner en derimot med middeltallene, blir stigningen 1937—38 5.3 (4.9) pst. og stigningen 1938—39 6.0 (5.3) pst.

Hverken kapitalverdien eller funksjonærtallet er gått ned i noen av gruppene i noen av årene. Disse produksjonsfaktorer reagerer ikke så fort som arbeidskraften på konjunktorene. Langtidsbevegelsen gir en jevn øking særlig i kapitalen pr. bedrift ettersom industrien blir mer og mer mekanisert. Korte og svake konjunkturer gir bare variasjoner i stigningsprosenten. Men ulikheten mellom utvalgene er til stede også her. Særlig kommer den fram i kapitaltallene hvor merstigningen i 1938—39 er særlig stor i ($\div$ $+$)-gruppen og særlig liten i ($+$ $\div$)-gruppen. Funksjonærtallene er tydelig mer påvirket av tilfeldigheter.

¹ Gjennomsnitt av den prosentvise stigning i de enkelte grupper.

Den store stabilitet hos disse to produksjonsfaktorer kommer også tydelig fram deri at det er forholdsvis mindre ulikhet mellom tallene for de forskjellige utvalg. Langt større er ulikheten når vi kommer til timeverkene. Fra 1937 til 1938 steg for eksempel kapitalen pr. bedrift i $(+ \div)$ -gruppen med 4.3 pst., i $(\div +)$ -gruppen med 1.9 pst. Derimot steg timeverkene i $(+ +)$ -gruppen med 7.4 pst. mens de gikk ned med 8.7 pst. i $(\div +)$ -gruppen. Og fra 1938 til 1939 steg kapitalen pr. bedrift med 5.9 pst. i $(+ \div)$ -gruppen eller ikke langt fra likeså mye som i $(\div +)$ -gruppen hvor den steg 6.4 pst. Men timeverkene gikk ned med 3.7 pst. i $(+ \div)$ -gruppen, mens de steg med 4.0 pst. i $(\div +)$ -gruppen. Det er tydelig at disse bevegelser går parallelt med bevegelsen i bearbeidelsesverdien. Men her er bevegelsene gjennomgående mye sterkere fordi bevegelsen i prisene stort sett går i samme retning som bevegelsene i produksjonen som følger timeverkene. Ulikheten mellom gruppene blir derfor sterkest for bearbeidelsesverdien.

I det hele tatt er det oftere stigning i bearbeidelsesverdien enn i timeverkstallet. Utviklingen i industrien har jo gått i retning av å spare inn på arbeidshjelpen. En må derfor vente at endringstallene for timeverkene ligger forholdsvis lavt.

Disse relative endringer i produksjonsfaktorene og bearbeidelsesverdien får nå ikke i og for seg noen store virkninger for konstantene i produksjonslikningen. Som nevnt er den alminneligste form for denne likning $B = aK^b A^c F^d$ eller $\log B = \log a + b \log K + c \log A + d \log F$, hvor B er bearbeidelsesverdien, K kapitalverdien, A timeverkene, F funksjonærtallet og a , b , c og d konstanter. En slik likning blir stilt opp for hver primærgruppe. Ved hjelp av de minste kvadraters metode blir det da for hele utvalget utledet den likning av samme form som passer best med alle gruppelikningene. De grunntallene en bygger på, er sumtallene av alle $\log B$, alle $\log K$, alle $\log A$ og alle $\log F$ ($\sum \log B$, $\sum \log K$, $\sum \log A$, $\sum \log F$). Setter vi nå at disse variable endrer seg, men slik at endringen for hver av dem er konstant, altså relativt like stor i alle gruppene, vil eksponentene for de uavhengig variable, konstantene b , c og d , ikke bli påvirket av disse endringer, men forbli de samme som før. Derimot blir det konstante ledd i den logaritmiske likning (a) forandret hvis ikke akkurat $r = s^b \cdot t^c \cdot u^d$, hvor r , s , t og u er endringsfaktorene for de variable (henholdsvis B , K , A og F).

Da $\log a = \frac{\sum \log B}{n} \div \left(b \frac{\sum \log K}{n} + c \frac{\sum \log A}{n} + d \frac{\sum \log F}{n} \right)$, hvor n er antallet

av grupper (normallikninger), vil forskyvningene i $\log a$ være: $\log r \div (b \log s + c \log t + d \log u)$.

Det som reelt sett ligger bakom dette er følgende: Vi tenker oss en oppgangskonjunktur som kan omfatte hele industrien eller bare en del av den, og at denne konjunktur gjør seg gjeldende med samme styrke så langt den rekker. Bedriftene utvider seg, men antallet av timeverk stiger langt mer enn funksjonærtallet og kapitalverdien, funksjonærtallet kanskje noe mer enn kapital-

verdien. Bearbeidelsesverdien stiger mer enn noen av produksjonsfaktorene. Dette må en forstå som gjennomgående tendenser. På grunn av tilfeldighetene vil det alltid være små variasjoner i endringsprosenten hos produksjonsfaktorene og bearbeidelsesverdien fra gruppe til gruppe. Hovedsaken er at disse variasjoner ikke setter preg på ulike deler av industrien eller utvalget, særlig at de ikke står i forhold til bedriftsstørrelsen. Ligger forholdene slik an, vil en finne at produksjonslikningen praktisk talt er uforandret sett bort fra at konstanten a stiger. Det omvendte vil bli tilfelle under en nedgangskonjunktur som rammer med jevn styrke over hele linjen.

Det som virker på eksponentene b , c og d til de uavhengig variable i produksjonslikningen, er forandringer i korrelasjonsforholdene. Slike forandringer vil det stadig skje på grunn av de mange små tilfeldige forskyvninger i tallene for de enkelte grupper. Hvis konjunktorene fører med seg at endringene i produksjonsapparatet varierer med bedriftsstørrelsen fordi større bedrifter er mer påvirket av konjunktorene enn små, kan også dette føre til endringer i eksponentene. En kan ikke se at dette har betydd noe i konjunkturbevegelsen i årene 1937—39. Sammenhengen mellom endringsprosenten for eksempel for arbeidsfaktoren og bedriftsstørrelsen måtte i tilfelle ha kommet klarest fram i $(\div +)$ -gruppen. Her gikk tallet på timeverkene gjennomsnittlig ned med 8.7 pst. i 1938 og opp med 4.0 pst. i 1939. En kan dele dette utvalget i tre etter kapitalverdien pr. bedrift. En kan for eksempel ta ut de 11 grupper som har de største bedrifter, de 11 med middelstore bedrifter og de 9 som har de minste bedrifter. Endringsprosentene for timeverkene blir da for utvalget med store bedrifter $\div$ 9.9 og 5.4, for utvalget med middelstore bedrifter $\div$ 10.7 og 3.2 og for utvalget med små bedrifter $\div$ 4.5 og 3.4.

En fører nå opp konstantene i de produksjonslikninger som er beregnet for hvert av årene 1937, 1938 og 1939 for de faste bedrifter. Likeså determinasjonen:

		a: den faste faktor	b: eks- ponenten til K	c: eks- ponenten til A	d: eks- ponenten til F	Deter- mina- sjon Pst.
Alle 98 grupper	1937.....	3.5920	0.26954	0.39267	0.49899	97.2
	1938.....	3.8073	0.29036	0.34591	0.51646	97.3
	1939.....	3.7184	0.29552	0.37292	0.47488	97.3
31 $(\div +)$ »	1937.....	3.3785	0.34890	0.28462	0.54580	94.8
	1938.....	3.2197	0.37481	0.24264	0.53584	94.2
	1939.....	4.3533	0.32119	0.26289	0.57039	94.7
26 $(+ +)$ »	1937.....	4.2354	0.33545	0.22776	0.59428	98.1
	1938.....	3.8275	0.34659	0.25547	0.55144	98.3
	1939.....	3.6738	0.38886	0.26007	0.47224	98.2
18 $(+ +)$ »	1937.....	2.7649	0.28069	0.43675	0.44784	98.9
	1938.....	3.4750	0.29034	0.40421	0.44360	98.9
	1939.....	2.7433	0.34370	0.43610	0.34795	99.2
17 $(+ \div)$ »	1937.....	4.7022	0.18355	0.40784	0.57228	98.0
	1938.....	4.3798	0.24372	0.36348	0.57565	97.8
	1939.....	6.1603	0.15367	0.36374	0.64270	98.3

På side 43 finner vi den tilsvarende likning for alle bedrifter i 1938. Den var $B_{K,A,F} = 4.02 K^{0.2874} A^{0.3283} F^{0.5381}$ og hadde en determinasjon på 97.4 pst. Forskjellen mellom konstantene i denne likning og likningen for de faste bedrifter for samme år burde jo skyldes tilfeldigheter og viser hvor store variasjoner i konstantene en kan vente seg bare på grunn av tilfeldighetene.

At det også er tilfeldighetene som ligger bakom variasjonene i konstantene i likningene for de forskjellige utvalg, både variasjonene fra år til år og innenfor samme år, synes å framgå av følgende betraktning.

Enhver av eksponentene b , c og d gir uttrykk for den betydning som variasjonene i vedkommende produksjonsfaktor har for bearbeidelsesverdien for så vidt som særdeles determinasjonen for den uavhengig variable stiger med eksponenten. Hadde en nå hatt enkle likninger for forholdet mellom disse konstanter (b , c og d) og de uavhengig variable (de gitte størrelser i normallikningene), hadde det vært lett å vise hvorledes konstantene varierte med de uavhengige variable. Imidlertid er uttrykkene for b , c og d i $\sum \log K$, $\sum \log A$ og $\sum \log F$ og produktene av disse størrelser altfor kompliserte til det. Men det sier seg selv at den betydning som en produksjonsfaktor vil få for bearbeidelsesverdien, og som altså kan måles ved eksponenten i produksjonslikningen, iallfall for en vesentlig del vil bero på hvor stor korrelasjonen er mellom denne faktor og bearbeidelsesverdien sammenliknet med korrelasjonen mellom hver av de andre faktorer og bearbeidelsesverdien (også korrelasjonen mellom de uavhengig variable innbyrdes spiller inn). En kan altså vente at eksponenten til den uavhengig variable produksjonsfaktor vil stige eller synke med en brøk hvor telleren er den enkle korrelasjonskoeffisient mellom den uavhengige og den avhengig variable (bearbeidelsesverdien) og hvor nevneren er det geometriske gjennomsnitt av de enkle korrelasjonskoeffisienter for hver av de tre uavhengig variable. Dette bekrefter seg ved følgende beregninger:

	Korrelasjonskoeffisienten			Relativ korrelasjon			Eksponenten i produksjonslikningen		
	1937	1938	1939	1937	1938	1939	1937	1938	1939
<i>31 (÷ +)-grupper:</i>									
Log K og log B	0.955	0.952	0.951	1.015	1.017	1.015	0.349	0.375	0.321
Log A og log B	0.920	0.911	0.913	0.978	0.973	0.974	0.285	0.243	0.263
Log F og log B	0.949	0.944	0.949	1.009	1.009	1.013	0.546	0.536	0.570
Gjennomsnitt	0.941	0.936	0.937						
<i>26 (+ +)-grupper:</i>									
Log K og log B	0.969	0.970	0.973	1.005	1.003	1.007	0.335	0.347	0.389
Log A og log B	0.947	0.958	0.957	0.982	0.991	0.991	0.228	0.255	0.260
Log F og log B	0.976	0.973	0.968	1.012	1.006	1.002	0.594	0.551	0.472
Gjennomsnitt	0.964	0.967	0.966						
<i>18 (+ +)-grupper:</i>									
Log K og log B	0.961	0.968	0.967	0.992	0.997	0.999	0.281	0.290	0.344
Log A og log B	0.968	0.970	0.968	1.000	0.999	1.000	0.437	0.404	0.436
Log F og log B	0.974	0.977	0.969	1.007	1.006	1.001	0.448	0.444	0.348
Gjennomsnitt	0.968	0.971	0.968						
<i>17 (+ ÷)-grupper:</i>									
Log K og log B	0.937	0.942	0.937	0.980	0.985	0.977	0.184	0.244	0.154
Log A og log B	0.956	0.952	0.959	1.000	0.996	1.000	0.408	0.363	0.364
Log F og log B	0.976	0.975	0.984	1.021	1.020	1.026	0.572	0.576	0.643
Gjennomsnitt	0.956	0.956	0.959						

Det er bare et par unntak fra regelen om at eksponenten i produksjonslikningen stiger når den relative korrelasjon stiger og omvendt. Nå er korrelasjonen uten unntak ganske høy. Det kan ikke være rom for noen større variasjoner opp og ned med konjunktorene. De små tilfeldige bevegelser må bli iøynefallende. Faktisk viser det seg også at endringene i korrelasjonen fra år til år omtrent uten unntak er så små, at de ligger innenfor middelfeilen (unntaksfritt innenfor det dobbelte av middelfeilen). Minimum for middelfeilen er $\frac{+}{\div} 0.016$

i $(\div +)$ -gruppen, $\frac{+}{\div} 0.010$ i $(+ +)$ -gruppen, $\frac{+}{\div} 0.011$ i $(+ +)$ -gruppen og $\frac{+}{\div} 0.008$ i $(+ \div)$ -gruppen.

Som følge av dette må en si at det har liten interesse å følge endringene i produksjonslikningen fra år til år av hensyn til konjunkturundersøkelsen. Det er langtidsbevegelsen og de endringer i produksjonsapparatet som den bringer, som det kan ha betydning å belyse ved hjelp av produksjonslikningen.

Derimot kunne det bli spørsmål om å følge konjunkturbevegelsen i de enklere likninger hvor ett eller annet mål for hele produksjonsapparatet er den eneste uavhengige variable. I disse tilfelle er det bare to konstanter i likningen. Da en kan forutsette at det er positiv korrelasjon mellom bevegelsene i produksjonsfaktorene, er det grunn til å tro at endringene i konstantene kan være forholdsvis mindre påvirket av tilfeldighetene. Vi kan for eksempel ta for oss likningen $B_o = aO^b$ eller $\log B_o = \log a + b \log O$. B_o er bearbeidelsesverdien tenkt som bestemt av O hvor $O = \sqrt[3]{KAF}$ eller det geometriske gjennomsnitt av målene for de tre produksjonsfaktorer. Går vi ut fra at både målet for produksjonsapparatet og bearbeidelsesverdien stiger i oppgangår og synker i nedgangår, men bearbeidelsesverdien i sterkere grad enn produksjonsapparatet, og at bevegelsene er gjennomgående relativt jevne over alle primærgruppene, skulle konjunkturvirkningene her, likesom for den fullstendige produksjonslikning, bare bli at konstanten a gikk opp i de gode årene og ned i de dårlige årene.¹ Vi vil undersøke hvorledes det forholder seg med dette i det egentlige konjunkturvalg av faste bedrifter for årene 1937—39, altså de 31 grupper hvor bearbeidelsesverdien gikk ned i 1938 og opp i 1939 $((\div +)$ -gruppene.)

Det viser seg at likningene her blir:

$$1937: B_o = 2.2983 O^{1.1547}, \text{ determinasjon } 94.8 \text{ pst.}$$

$$1938: B_o = 2.3470 O^{1.12616}, \quad \text{»} \quad 94.1 \quad \text{»}$$

$$1939: B_o = 2.6792 O^{1.1268}, \quad \text{»} \quad 94.2 \quad \text{»}$$

Her er forholdet mellom likningene i 1938 og 1939 som en skulle vente, eksponenten er praktisk talt uforandret, mens den faste faktor er steget. Men

¹ Disse svingninger ville bli mindre når det gjaldt de likninger hvor $O, (\sqrt[3]{KA})$, $O_u (\sqrt[3]{KUA})$ eller $O'_u (\sqrt[3]{KUA})$ er målene for produksjonsapparatet siden alle disse målene vil være sterkere påvirket av konjunktorene.

fra 1937 til 1938 gikk eksponenten ned og den faste faktor steg. Går en nå gjennom tallene for primærgruppene, er det særlig to hvor endringene avviker fra det gjennomsnittlige. Det er gruppene VII 1, sagbruk og høvlerier med eksport og VIII 3, kombinerte papirfabrikker. I begge disse tilfelle var nedgangen i bearbeidelsesverdien langt større enn vanlig. Den gjennomsnittlige nedgang i bearbeidelsesverdien fra 1937 til 1938 hos ($\div +$)-gruppene var omkring 10 pst., men hos de eksporterende sagbruk og høvlerier var nedgangen 37 pst. og hos de kombinerte papirfabrikker 32 pst. Samtidig med dette er det merkelig nok oppgang i målene for produksjonsapparatet i begge disse grupper. Holder en nå disse to gruppene utenfor, blir likningen for 1937: $B_o = 2.1557 O^{1.1741}$ og likningen for 1938: $B_o = 1.9593 O^{1.1779}$. Forholdet mellom likningene blir altså som en måtte vente, den vesentligste forskjell er nedgangen i den faste faktor. En kan nevne at for de samme 29 grupper blir likningen for 1939: $B = 2.3200 O^{1.1675}$. Når konstanten a stiger i oppgangså og synker i nedgangså, betyr jo dette bare at verdiavkastningen av et produksjonsapparat av bestemt størrelse stiger og synker med konjunktorene. At eksponenten b står stille under vekslende konjunkturer, betyr bl. a. at den grad hvori avkastningen vokser i forhold til produksjonsapparatet med voksende bedriftsstørrelse er upåvirket av konjunktorene.

Det viser seg altså at tilfeldighetene har så stort spillerom at de lett vil skjule små endringer i konstantene som en så svak konjunktur som den i årene 1937—39 kan framkalle. Heller ikke likningene med målet for produksjonsapparatet som den eneste uavhengige variable egner seg derfor for konjunkturundersøkelsen så lenge de statistiske oppgaver er så lite nøyaktige som nå. En finner derfor at det ikke er umaken verd å regne ut likningene $B_o = aO^b$, $B_{O_u} = aO_u^b$ og $B_{O'_u} = aO'^b_u$ for utvalget av bedrifter i årene 1938—39.

Forholdet mellom den faktiske bearbeidelsesverdi og den verdi som en beregner etter likningen $B_o = aO^b$ gir et uttrykk for hvor høyt bearbeidelsesverdien ligger i forhold til den verdi som en skulle vente seg når en tar hensyn til bedriftsstørrelsen. Det viser om bedriftene kaster mye eller lite av seg i forhold til bedrifter av samme størrelse. Det er dette vi har kalt den komparative bearbeidelsesverdi. Ved hjelp av de likninger vi har beregnet for ($\div +$)-gruppene for perioden 1937—39, kan vi regne ut den komparative bearbeidelsesverdi for dette utvalg av faste bedrifter for de tre årene.

Vi har imidlertid sett (s. 85) at det hovedsakelig er de individuelle bedriftsforhold og feil i oppgavene som bestemmer hvor høyt eller lavt den komparative bearbeidelsesverdi skal ligge i det enkelte år. Men det ble også sagt at vi kan vente oss at bevegelsen i den komparative bearbeidelsesverdi gir et bilde av forskyvningene i lønnsomheten likesom forresten allerede den faktiske bearbeidelsesverdi i noen grad gir det. Beregningene for de 31 grupper av faste

bedrifter bekrefter da også dette. Allerede følgende tall peker i den retning at det har foregått tydelige konjunkturforskyvninger. Det var 11 grupper hvor den komparative bearbeidelsesverdi gikk ned i 1938. Av disse var det ikke mindre enn 7 (mot ventet 3 à 4) grupper hvor verdien gikk opp i 1939. Og det var 18 grupper hvor den komparative bearbeidelsesverdi gikk opp i 1938. Av disse var det ikke mindre enn 14 (mot ventet 10 à 11) hvor verdien gikk ned i 1939. Det er overhodet bare 3 grupper hvor verdien gikk ned i begge år og 2 grupper hvor den gikk opp i begge år.

Disse forskyvninger beror naturligvis på at den midlertidige nedgang i bearbeidelsesverdien i 1938 var sterkere i enkelte grupper enn i andre. Til gjengjeld ble også bedringen i 1939 større hos de første enn hos de siste. De største utsving i bevegelsen må en vente å finne hos de grupper som er mest påvirket av verdenskonjunktoren, altså eksportgruppene. Vi stiller derfor overfor hverandre tallene for eksportindustrien og tallene for hjemmemarkedsindustrien. De ulike produksjonsgrupper innenfor hjemmemarkedsindustrien ser ikke ut til å skille seg noe vesentlig fra hverandre.¹ De tallene som er føyet til i parenteser for 1938—39 angir hvor stor endringsprosenten fra 1938 til 1939 måtte være for at bearbeidelsesverdien i 1939 skulle vært brakt opp (eller ned) i samme høyde som i 1937.

	Antall primærgrupper	Gjennomsnittlig endring (pst.) i:					
		den faktiske bearbeidelsesverdi		den relative bearbeidelsesverdi		den komparative bearbeidelsesverdi	
		1937—38	1938—39	1937—38	1938—39	1937—38	1938—39
Eksportindustri	6	÷ 23.8	33.4 (31.2)	÷ 22.4	28.4 (28.9)	÷ 9.8	10.1 (11.1)
Hjemmemarkedsindustri	25	÷ 8.1	17.4 (8.8)	÷ 6.6	12.2 (7.1)	2.9	÷ 3.3 (÷ 2.8)

Den forholdsvis sterke nedgang i 1938 hos eksportindustrien går igjen overalt. Det er ikke noen stor skilnad mellom bevegelsen i den faktiske og bevegelsen i den relative bearbeidelsesverdi. Fordi produksjonsapparatet endrer seg i samme retning som bearbeidelsesverdien, er tallverdiene alle steder noe mindre for den relative bearbeidelsesverdi enn for den faktiske verdi. Forskjellen er størst for hjemmemarkedsindustrien under oppgangen i 1939. Produksjonsapparatet ble da utvidet med gjennomsnittlig 4.6 pst. (5.9 pst. i konsumsjonsvareindustrien) mot 3.9 pst. i eksportindustrien. Stigningen i hjemmemarkedsindustrien i 1939 mer enn oppveide fallet i 1938. Eksportindustrien kom derimot i 1939 bare opp i nivået fra 1937 igjen. Tallene for den komparative verdi gir uttrykk for hvor stor endringen i bearbeidelsesverdien har vært jamført med endringen i verdien i grupper av tilsvarende størrelse. Disse tall må naturligvis gjennomgående bli mindre enn tallene for den faktiske og den relative verdi. De viser at nedgangen i bearbeidelsesverdien i 1938 og oppgangen i 1939 var stor i eksport-

¹ Tallene er for disse grupper: (se nederst side 93).

industrien ikke bare sett i forhold til produksjonsapparatet (som tallene for den relative verdi sier oss), men også i forhold til nedgangen for grupper med tilsvarende produksjonsapparat i det hele tatt. Komparativt må en si at stillingen er den samme i 1939 som i 1937 når en tar hensyn til den nøyaktighet som beregningene er utført med. Både i eksportindustrien og i hjemmemarkedsindustrien oppveier stigningen i 1939 fallet i 1938.

8. Kapitalinntekten, arbeiderlønnen og funksjonærlønnen og de bestemmende faktorer.

En tenker her på enhetsinntektene. Med arbeiderlønnen mener en da lønnen pr. timeverk. Som før nevnt er kvinnelønnen regnet om ved at antallet av timeverk, utført av kvinner er multiplisert med 0.6. Hvor det er både menn og kvinner beskjeftiget, er derfor den hele lønn i kroner dividert med summen av tallet på timeverk, utført av menn, og $0.6 \cdot$ tallet på timeverk, utført av kvinner. Funksjonærlønnen (menn og kvinner underrett) er derimot års lønnen (regnet i 1000 kr.). Resten av bearbeidelsesverdien kaller vi her «kapitalinntekten». Men den omfatter en del mer enn nettoinntekten av kapitalen, altså rentene av egen og fremmed kapital i bedriftene. Det går for det første inn hele bruttoavkastningen av den anvendte kapital (også den flytende kapital, råstoffer og hjelpestoffer). Tenker vi på bruttoinntekten kan vi naturligvis for så vidt fremdeles med god grunn kalle resten for «kapitalinntekt». Men det kommer også med inntekter til en del andre bedrifter som har bidratt til produksjonen, det som svarer til slike poster som forsikringspremier, reklameutgifter m. v. Men det vil selvsagt være variasjonene i selve kapitalrenten som setter preg på variasjonene i denne restverdien som blir igjen når en trekker summen av alle lønninger fra bearbeidelsesverdien.

Det som først og fremst bestemmer hvor stor inntekt pr. enhet de forskjellige produksjonsfaktorer skal få, er hvor mye hele produksjonsapparatet kaster av seg. Denne relative totalavkastning kan en ikke beregne direkte siden en ikke kan legge sammen de ulike enheter, kapitalverdi, timeverk og funksjonærer. Men det er fastslått at bearbeidelsesverdien stort sett varierer

	Antall primærgrupper	Gjennomsnittlig endring (pst.) i:					
		den faktiske bearbeidelsesverdi		den relative bearbeidelsesverdi		den komparative bearbeidelsesverdi	
		1937-38	1938-39	1937-38	1938-39	1937-38	1938-39
Tilvirking av konsumfjerne produksjonsvarer	14	÷ 8.8	18.1 (9.8)	÷ 7.6	13.1 (8.2)	1.6	÷ 2.6 (÷ 1.6)
Tilvirking av konsumnære produksjonsvarer	3	÷ 9.5	9.6 (10.5)	÷ 8.1	7.2 (8.8)	0.8	÷ 7.4 (÷ 0.8)
Tilvirking av konsumspsjonsvarer	8	÷ 6.4	19.2 (6.8)	÷ 3.9	12.5 (4.1)	5.9	÷ 2.8 (÷ 5.6)

med det geometriske gjennomsnitt av målene på produksjonsfaktorene ($\sqrt[3]{KAF}$) og en kan derfor bruke den relative bearbeidelsesverdi ($B : \sqrt[3]{KAF}$) som et mål for hvor mye produksjonen kaster av seg i en gruppe jamført med andre grupper (den «kollektive lønnsomhet»).

Nå er det påvist at den relative bearbeidelsesverdi øker med bedriftsstørrelsen ($\sqrt[3]{KAF}$). I den foregående undersøkelse «Strukturforhold i industrien etter produksjonsstatistikken», trykt i Statistiske Meddelelser 1942, s. 167, har en tatt hensyn til dette og holdt seg til den komparative bearbeidelsesverdi, det vil si bearbeidelsesverdien pr. bedrift satt i forhold til den bearbeidelsesverdi som en kan beregne at bedrifter med samme størrelse skal ha etter funksjonsforholdet mellom bearbeidelsesverdien og bedriftsstørrelsen slik som det er fastslått for hele industrien. Hvis to grupper med samme bedriftsstørrelse har forskjellig relativ bearbeidelsesverdi, må dette komme av at enten tekniske forhold som ikke henger sammen med bedriftsstørrelsen eller avsetningsforhold eller prisforhold stiller seg gunstigere i den ene av gruppene enn i den annen. Men hvis de to grupper har forskjellig bedriftsstørrelse, kan det være dette¹ som er årsaken til forskjellen i relativ bearbeidelsesverdi. Alt i alt har imidlertid bedriftsstørrelsen så liten betydning for variasjonene i den relative bearbeidelsesverdi at vi uten større ulempe kan se bort fra denne faktor. Det er pris- og avsetningsforholdene som er de dominerende. Den relative bearbeidelsesverdi er langt lettere å regne ut enn den komparative bearbeidelsesverdi. En finner også tallene for den relative bearbeidelsesverdi ført opp i tabellene i Statistiske Meddelelser 1943 s. 106 og 1944, s. 50.

For det annet konkurrerer produksjonsfaktorene om å få størst mulig del i utbyttet. Jo knappere en faktor er, desto sterkere pleier den å stå i denne konkurranse. Som mål for denne knapphet har en de forskjellige intensitetstall,

kapitalintensiteten $\left(\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}} \right)$, arbeidskraftintensiteten $\left(\frac{A}{\sqrt[3]{KUAF}} \right)$ og funk-

sjonærintensiteten $\left(\frac{F}{\sqrt[3]{KUAF}} \right)$. For å gi et direkte uttrykk for knappheten,

skulle en egentlig bruke de inverse størrelsene $\left(\frac{\sqrt[3]{KUAF}}{KU} \text{ osv.} \right)$. En ville

da finne at enhetsinntekten steg med dette direkte målet. Bruker en derimot intensitetstallene, som en finner ført opp i tabellene for 1937, vil enhetsinntektene bevege seg i motsatt retning av disse tallene.

Vi regner i disse undersøkelser bare med den faste, ikke med den flytende kapital (til tross for at den også skal ha sin andel i kapitalinn-

¹ Dvs. forhold som henger sammen med størrelsen, deriblant større kapitalintensitet.

tekten). Kapitalintensiteten $\left(\frac{KU}{\sqrt[3]{KUAF}}\right)$ er bestemt etter verdien av den ut-

nyttede faste kapital. Teoretisk sett hadde det vel her vært riktigst å regne med hele kapitalverdien siden det ikke kommer an på kapitalens bidrag rent teknisk sett, men på lønnsomheten som blir bestemt av den hele verdi som er bundet i bedriften. Men enten en nå tar det ene eller det annet så vil i hvert fall hovedtrekkene i funksjonsforholdet komme fram. Kapitaloppgavene er i det hele så mangelfulle og beregningen av utnyttingsprosenten så usikker at en neppe står seg på å regne om tallene for kapitalintensiteten for denne anledningen.

Liksom i foregående undersøkelse vil vi bruke uttrykkene I_K , I_A og I_F om enhetsinntektene. I_K er da lik $\frac{L_K 100}{K}$ i de nevnte tabellene, altså restverdien (bearbeidelsesverdi ÷ lønninger) pr. 100 kr. kapitalverdi, I_A er lik $\frac{L_A}{A}$, kr. lønn pr. timeverk og I_F er lik $\frac{L_F}{F}$, tusen kroner årslønn pr. funksjonær.

Funksjonsforholdet mellom enhetsinntekten for kapitalen (I_K) og de bestemte faktorer ble på grunnlag av en foreløpig stikkprøve antatt for å være retlinjet. Men en brukte da det inverse mål for kapitalintensitetene. Det ble nemlig funnet at forholdet mellom enhetsinntekten og selve kapitalintensiteten kom til uttrykk i en hyperbolsk kurve, slik at forholdet mellom enhetsinntekten og det omvendte av kapitalintensiteten, kapitalintensiteten om en vil, var retlinjet. Forprøven viste direkte at forholdet mellom enhetsintensiteten for kapitalen og den komparative bearbeidelsesverdi var retlinjet og det ble sagt at det ikke var noen «grunn til å tro at restpromillen (enhetsinntekten) ikke skulle stige jevnt med den komparative bearbeidelsesverdi».

Vi tar nå en liknende stikkprøve for de 98 primærgrupper i 1937. Vi deler de 98 grupper i 5 klasser etter målene for den relative bearbeidelsesverdi og kapitalintensiteten slik at det blir omtrent like mange grupper i hver klasse. Vi får da følgende mediantall for I_K , restverdien (kapitalinntekten) pr. 100 kr. kapitalverdi (Gr = tallet på grupper).

Klasser etter kapitalintensiteten	Klassedeling etter den relative bearbeidelsesverdi										Alle klasser		II-IV	
	I		II		III		IV		V					
	Gr.	I_K	Gr.	I_K	Gr.	I_K	Gr.	I_K	Gr.	I_K	Gr.	I_K	Gr.	I_K
A	9	19.0	5	19.7	2	41.2	3	46.1	1	55.3	20	23.0	10	30.0
B	4	13.4	6	16.7	4	30.9	4	49.1	2	87.2	20	22.6	14	27.1
C	2	12.0	4	16.3	6	26.8	1	43.6	7	56.4	20	30.6	11	23.2
D	4	8.1	3	16.0	3	24.2	6	25.4	3	32.8	19	24.2	12	24.2
E	1	8.7	2	8.6	5	13.6	5	21.2	6	27.7	19	19.8	12	16.3
Alle klasser	20	14.6	20	17.1	20	23.7	19	26.5	19	43.9	98	23.3		
B-D.....	10	11.3	13	16.0	13	27.4	11	33.9	12	54.5	59	24.2	59	22.5

Klasseinndelingen er slik at den relative bearbeidelsesverdi $\frac{B}{O}$ stiger fra klasse I til klasse V og kapitalintensiteten $\frac{KU}{O_u}$ fra klasse A til E. Følger

vi nå mediantallene for kapitalinntekten innenfor hver av intensitetsklassene A—E, finner vi nesten unntaksfritt en sterk stigning. Det er tydelig at enhetsinntekten for kapitalen stiger sterkt med den relative bearbeidelsesverdi. Omvendt finner vi at enhetsinntekten synker når kapitalintensiteten stiger innenfor hver av klassene I—V. Men stigningen er noe mindre her, og det er flere unntak fra regelen. I det hele gjelder det naturligvis at når en holder seg til disse begrensede klasse utvalgene, blir tallet på grupper for lite til at en kan få bestemt formen for bevegelsen. For å kunne gjøre dette må vi gå til sumtallene i tabellen for alle klasser. Ved siden av sumtallene vil en også finne tall for klassene II—IV slått sammen og for klassene B—D slått sammen. Saken er at fordelingen av klassene I og V på klassene A—E avviker sterkt fra fordelingen av alle klasser. På samme måte avviker fordelingen av klassene A og E sterkt fra totalfordelingen. Forholdsvis mange av de minst kapitalintensive grupper har nemlig en særlig lav relativ bearbeidelsesverdi og forholdsvis mange av de mest kapitalintensive grupper har en særlig høy relativ bearbeidelsesverdi.

Vi vil først se på sammenhengen mellom kapitalinntekten og den relative bearbeidelsesverdi siden den relative bearbeidelsesverdi øyensynlig er den faktor som har størst betydning. Vi finner derfor mediantallene for $\frac{B}{O}$ i hver av klassene I—V og stiller dem sammen med mediantallene i tabellen for I_K . Vi beregner også logaritmene til alle disse tall og stiller dem sammen tilsvarende.

Rel. bearb.- verdiklasser	Alle kapital- intensitetsklasser		Kap.int.klassene B—D		Alle kapital- intensitetsklasser		Kap.int.klassene B—D	
	$\frac{B}{O}$	I_K	$\frac{B}{O}$	I_K	$\text{Log } \frac{B}{O}$	$\text{Log } I_K$	$\text{Log } \frac{B}{O}$	$\text{Log } I_K$
	Kr.	Pst.	Kr.	Pst.				
I.	2.77	14.6	2.51	11.3	0.442	1.164	0.400	1.053
II.	3.47	17.1	3.49	16.0	0.540	1.233	0.543	1.204
III.	4.40	23.7	4.41	27.4	0.643	1.375	0.644	1.438
IV.	4.91	26.5	4.91	33.9	0.691	1.423	0.691	1.530
V.	6.05	43.9	5.99	54.5	0.782	1.642	0.777	1.736

Stigningen i kapitalinntekten blir sterkere når en ikke regner med kapitalintensitetsklassene A og E. Dette kommer jo av at det er så mange grupper med lav relativ bearbeidelsesverdi som har forholdsvis høy inntekt pr. 100 kr. kapital fordi de har så liten kapitalintensitet og samtidig så mange grupper med høy relativ bearbeidelsesverdi som har forholdsvis lav enhetsinntekt fordi de er så rikelig utstyrt med kapital. Men hvis en tegner opp de forskjellige tall-parrene grafisk, ser en lett at selv om stigningen alt i alt er sterkere når

en begrenser utvalget til intensitetsgruppene B—D, er selve formen for kurven den samme. En vil finne at det lar seg gjøre å legge inn utjevningskurver for logaritmestallene av en slik art at den annen differanserekke er konstant.¹

Funksjonsforholdet mellom de to størrelser «resten» eller kapitalinntekten pr. 100 kr. kapital (I_K) og den relative bearbeidelsesverdi, regnet i kr. $\left(\frac{B}{O}\right)$

er altså
$$\text{Log } I_K = \log a + b \log \frac{B}{O} + c \log^2 \frac{B}{O}$$

eller
$$I_K = a \left(\frac{B}{O}\right)^{\left[b + \log \left(\frac{B}{O}\right)^c\right]}$$

Når en tenker seg om, kan en godt forstå at kapitalinntektsprosenten stiger forholdsvis sterkere ettersom den relative bearbeidelsesverdi øker. En høy relativ bearbeidelsesverdi kan være mer eller mindre varig. Den høyere verdi som skyldes bedriftsstørrelsen er for eksempel varig. Likeså høyere verdi på grunn av monopolartede forhold. Annerledes med den høyere verdi som beror på konjunktorene. Iallfall når det gjelder den spredning i den relative bearbeidelsesverdi som skyldes konjunktorene, har lønningene vanskelig for å følge med. Mesteparten av spredningen vil derfor gå igjen i det som blir tilbake når en trekker lønningene fra bearbeidelsesverdien (og dividerer med kapitalverdien). Der hvor lønningene har tilpasset seg til det høyere lønnsomhetsnivå, blant annet fordi forholdet har vart lenge nok, slik at de er steget i samme forhold som den relative bearbeidelsesverdi, vil også kapitalens enhetsinntekt være steget i samme forhold som den relative bearbeidelsesverdi (eller noe svakere hvis kapitalintensiteten er steget). Men hvis lønningene ikke har fulgt med, vil kapitalens enhetsinntekt ha steget i sterkere grad enn den relative bearbeidelsesverdi. Virkeligheten byr altså på en blanding av ulike funksjonsforhold mellom de to størrelser. Det blir da noe tilfeldig hvorledes det gjennomsnittlige kurveforhold for et utvalg av industrigrupper vil komme til å se ut. Det vil blant annet bero på konjunktorens styrke. Men det er ventelig at funksjonsforholdet kan komme til uttrykk i likninger av den slags som framstillet foran.

For nå å finne funksjonsforholdet mellom enhetsinntekten for kapitalen og den annen hovedfaktor, kapitalintensiteten, må vi eliminere de virkninger som variasjonene i den relative bearbeidelsesverdi har på enhetsinntekten. Vi regner derfor med de minste kvadraters metode likningen mellom enhetsinntekten og den relative bearbeidelsesverdi for de 25 mediantall i tabellen side 95.

Likningen var
$$I_K = 6.853 \left(\frac{B}{O}\right)^{\left[0.851 + 0.957 \log \left(\frac{B}{O}\right)\right]}$$

Når en trekker logaritmene for I_K etter denne likning fra de faktiske $\log I_K$

¹ Det lar seg også gjøre å legge inn en annengrads kurve mellom de absolutte tall. Grafisk kan en ikke godt se om denne kurve passer bedre på tallene. Se mere om dette i note 2, s. 98, og note 1, s. 99.

og stiller dem sammen med de tilsvarende $\log \frac{KU}{O_u}$ (logaritmene til kapitalintensitetstallene) på en grafisk figur, gir logaritmedifferansene for enhetsinntekten bildet av en krum kurve som synker når kapitalintensiteten stiger. Det viser seg at en kan legge inn en utjevningskurve med følgende tallpar ($\Delta \log I_K$ er logaritmedifferansene for enhetsinntekten):

$\log \frac{KU}{O_u}$	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	0.10	0.11
$\Delta \log I_K$	0.11	0.10	0.07	0.02	-0.05	-0.14	-0.25

Som en ser er det også her en differensrekke for den avhengig variable som er konstant. Funksjonsforholdet mellom I_K og $\frac{KU}{O_u}$ skulle derfor være av samme art som funksjonsforholdet mellom I_K og $\frac{B}{O}^{1.2}$

Men nå viser det seg at funksjonsforholdet mellom kapitalekstensiteten og forskjellen mellom den faktiske enhetsinntekt og den som er beregnet etter

likningen $I_K = 6.853 \left(\frac{B}{O} \right)^{[0.851 + 0.957 \log \left(\frac{B}{O} \right)]}$ kommer til uttrykk i en kurve

av samme slags som den vi fant for forholdet mellom kapitalintensiteten og de nevnte differenser, bare det at differansene naturligvis stiger med eksten-

siteten. Dette måtte en vente. For når $y = ax^{(b+cx)}$, er også

$y = a \left(\frac{1}{x} \right)^{-\left[b + c \left(\frac{1}{x} \right) \right]}$ idet $\log x = \div \log \left(\frac{1}{x} \right)$. Utjevningskurvene gir nemlig for eksempel følgende verdier:

$\frac{O_u}{KU}$	=	0.10	0.15	0.20	0.25	0.30
$\Delta \log I_K$	=	-0.16	-0.04	0.05	0.11	0.14
$\log \frac{O_u}{KU}$	=	-1.10	-0.95	-0.80	-0.65	-0.50
$\Delta \log I_K$	=	-0.24	-0.09	0.02	0.10	0.15

¹ Tallmaterialet er ikke så nøyaktig at det lønner seg å gå videre i den «suksessive approksimasjon». Om metoden se Mordecai Ezekiel, *Methods of Correlation Analysis*, New York, 1930, s. 190 flg. ² Hvis funksjonsforholdet mellom kapitalekstensiteten

$\frac{O_u}{KU}$ og kapitalenhetsinntekten hadde vært rettlinjet, ville forholdet mellom kapitalintensiteten $\frac{KU}{O_u}$ og kapitalenhetsinntekten som nevnt i teksten vært hyperbolsk.

Til likningen $y = ax + b$ svarer nemlig $y = \frac{a\left(\frac{1}{x}\right) + b\left(\frac{1}{x}\right)^2}{\left(\frac{1}{x}\right)^2}$
idet $x = x^2 \left(\frac{1}{x} \right) = \left(\frac{1}{x} \right) \frac{1}{x}$.

I note 1 på side 97 ble det nevnt en konkurrerende likning for funksjonsforholdet mellom kapitalenhetsinntekten og den relative bearbeidelsesverdi, nemlig annengradslikningen mellom de absolutte tall. En har beregnet denne likning for de 25 mediantallene i tabellen på side 95. Den blir

$I_K = 13.097 \div 5.351 \frac{B}{O} + 1.895 \left(\frac{B}{O}\right)^2$. Avvikelsen mellom de faktiske I_K og verdiene etter denne likningen synker med stigende kapitalintensitet nærmest etter en rett linje. En finner for eksempel mediantallene (for henholdsvis 10, 10 og 5 primærgrupper):

$$\frac{KU}{O_u} = 3.7, \triangle I_K = 4.7, \frac{KU}{O_u} = 7.1, \triangle I_K = \div 1.5,$$

$$\frac{KU}{O_u} = 13.1, \triangle I_K = \div 10.8.$$

Den alminnelige form for den fullstendige likning vil etter dette bli

$$I_K = a \left(\frac{B}{O}\right)^{\left[b + c \log\left(\frac{B}{O}\right)\right]} \left(\frac{KU}{O_u}\right)^{\left[d + e \log\left(\frac{KU}{O_u}\right)\right]} \text{ hvor flere eller færre av konstantene kan være negative.}$$

Denne likning gir tall som stemmer bedre med de faktiske tallene enn de verdier som en får når en legger til grunn en alminnelig førstegradslikning mellom de absolutte tall eller en førstegradslikning mellom logaritmetallene. På grunnlag av de 25 mediantallene i tabellen på side 95 har en nemlig bestemt følgende likninger og beregnet deres nøyaktighetsgrad.

Likningen:

- 1) $I_K = -8.027 + 12.025 \frac{B}{O} - 2.193 \frac{KU}{O_u}$ determinerer 86.8 pst.
- 2) $I_K = 0.758 \left(\frac{B}{O}\right)^{1.751} \left(\frac{KU}{O_u}\right)^{-0.588}$ » » 93.1 »
- 3) $I_K = 4.269 \left(\frac{B}{O}\right)^{\left[0.869 + 0.718 \log\left(\frac{B}{O}\right)\right]} \left(\frac{KU}{O_u}\right)^{\left[0.448 - 0.645 \log\left(\frac{KU}{O_u}\right)\right]}$ determinerer 94.8 pst.¹

I den foregående undersøkelse (se Statistiske Meddelelser 1942, s. 225) nådde en ikke høyere enn til 72.6 pst. determinasjon med likningen

$$I_K = 557.06 B' + 2471.45 \frac{1}{K'}, \div 586.11 \text{ hvor } B' \text{ riktignok var den komparative bearbeidelsesverdi og } K' \text{ den faktiske kapitalintensitet.}$$

¹ Går en ut fra det likningssystem som er nevnt i siste avsnitt i noten s. 97, finner en likningen $I_K = 23.863 - 3.251 \left(\frac{B}{O}\right) + 1.655 \left(\frac{B}{O}\right)^2 - 2.120 \left(\frac{KU}{O_u}\right)$ med en determinasjon på 89.6 pst. Antilogaritmene til likning nr. 3 bestemmer derimot etter faktisk beregning 93.6 pst. av variansen i I_K . Den logaritmiske annengradslikning passer altså bedre enn den absolutte.

Ifølge likning nr. 3 determinerer den relative bearbeidelsesverdi 71.7 pst. og den faktiske kapitalintensitet 23.1 pst. av variasjonene i kapitalinntektsprosenten.¹ Virkningene av variasjonene i den relative bearbeidelsesverdi er altså omtrent tre ganger så store som virkningene av variasjonene i kapitalintensiteten. Når en regner med den komparative bearbeidelsesverdi som i den foreløpige undersøkelsen for 1938, blir forholdet mellom faktorene ganske annerledes fordi de variasjoner i den relative bearbeidelsesverdi som følger med bedriftsstørrelsen da er sjaltet ut. Etter likningen for 1938 bestemte den komparative bearbeidelsesverdi 31.2 pst. og kapitalintensiteten 41.4 pst. av variasjonene i kapitalenhetsinntekten (se Statistiske Meddelelser 1942, s. 226, note 1).

Likning nr. 3 som er regnet ut for de 25 medianverdiene i tabellen på side 95 gjelder også med stor nøyaktighet for selve grunntallene for de 98 primærgrupper. Noe mindre blir naturligvis determinasjonen for disse grunntallene, nemlig 84.9 pst.

Jamfører en de faktiske tallene for kapitalinntektsprosenten med dem som er beregnet etter likningen, er det 7 grupper hvor avvikelsen er minst dobbelt så stor som spredningen. Høy inntektsprosent i forhold til den beregnede har de små møbelfabrikker på landsbygda og de små fiskehermetikkfabrikker på landsbygda. Lav prosent har teglverkene, jern- og stålskipsbyggeriene, de store sildemelfabrikker, potetmelfabrikkene og avistrykkeriene. Da kapitalinntekten nærmest følger bearbeidelsesverdien, vil også inntektsprosenten regelmessig stige med den relative bearbeidelsesverdi, men slik at prosenten ligger forholdsvis lavt hvor det er høy kapitalintensitet (se tabell side 33) og høyt hvor det er lav kapitalintensitet. Av grupper med høy intensitet har avistrykkeriene som nevnt lav kapitalinntektsprosent i forhold til den beregnede. Det kommer naturligvis av at bearbeidelsesverdien prinsipielt er satt for lavt her (se side 59). Blant grupper med lav intensitet finner en begge de nevnte som har høy inntektsprosent i forhold til den beregnede. Det er små bedrifter hvor formodentlig eierne (og kanskje familiemedlemmer) ofte arbeider i bedriften og hvor derfor en del av arbeiderlønnen kan være kommet med under kapitalinntekten. De andre grupper med sterkt avvikende inntektsprosent har, som en ser, alle sammen forholdsvis lav prosent. Årsakene er sikkert forskjellige. Hos teglverkene og potetmelfabrikkene er for eksempel kapitalen lite utnyttet (se tabell s. 50), hos jern- og stålskipsbyggeriene kan kapitalverdien være høy i forhold til effektiviteten og hos de store sildemelfabrikker i byene kan det være tatt med for få funksjonærer. En må også ta i betraktning at feil i oppgavene for bearbeidelsesverdien kan virke forholdsvis sterkt på kapitalinntektsprosenten.

Som oftere nevnt er både målestokken for kapitalens effektivitet (kapital-

¹ «Coefficients of separate determination», se Mordecai Ezekiel, l. c. s. 380. Beta-(netto-) regresjonskoeffisientene (se sammesteds s. 382) gir en mindre overvekt for den relative bearbeidelsesverdi, idet koeffisientene for den relative bearbeidelsesverdi blir tilsammen 0.847 og koeffisientene for kapitalintensiteten $\div 0.447$.

verdien) og målet for kapitalutnyttningen så lite nøyaktige at en ikke kan få noe sikkert bilde av hvordan kapitalintensiteten endrer seg fra år til år. Endringene innenfor så korte tidsrom er sikkert også små. Først når det er gått noen år og en er kommet inn i en ny konjunktur, kan det være håp om å oppdage endringene. Vi vil derfor nøye oss med å beregne likningen for kapitalinntektsprosenten for det ene år 1937, og de resultater som er fastslått med den, får en da ta som representative for høykonjunktoren foran krigen.

På samme måte som kapitalinntekten er også enhetsinntekten for kroppsarbeidet, altså timeverkslønningen, bestemt av to faktorer, nemlig den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ og arbeidskraftintensiteten $\left(\frac{A}{O_u}\right)$. Vi går fram på samme måte som for kapitalinntekten, spalter de 98 primærgrupper etter hver av de to faktorer og finner følgende mediantall for 1937 (kr. pr. time):

Klasser etter arbeidskraft-intensiteten	Klasser etter den relative bearbeidelsesverdi										Alle klasser	
	I		II		III		IV		V			
	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$	Gr.	$\frac{I_A}{Kr.}$
A	3	1.05	1	1.68	1	1.48	5	1.60	10	1.70	20	1.60
B	2	0.99	4	1.53	4	1.42	6	1.56	3	1.61	19	1.54
C	4	1.13	4	1.21	7	1.39	3	1.36	2	1.54	20	1.28
D	6	0.96	3	1.14	6	1.38	2	1.41	3	1.40	20	1.28
E	5	0.83	8	1.06	2	1.23	3	0.88	1	1.41	19	0.94
Alle klasser ..	20	0.95	20	1.14	20	1.39	19	1.47	19	1.57	98	1.36

Korrelasjonen mellom de to faktorer trer ikke så sterkt fram her som for kapitalinntekten. Vi nøyer oss derfor med oppgjørene for alle klasser underrett. I det store og hele gjelder det her som for kapitalinntekten, at enhetsinntekten stiger med den relative bearbeidelsesverdi og synker med faktorens intensitet. Men bevegelsen i tallene er ikke på langt nær så jevn her som i tabellen på side 95. Mediantallene for de 5 klasser etter bearbeidelsesverdien er:

Relativ bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ Kr.	Lønn pr. timeverk (I_A) Kr.	Logaritmer	
		$\text{Log } \frac{B}{O}$	$\text{Log } I_A$
2.77	0.95	0.442	—0.022
3.47	1.14	0.540	0.057
4.40	1.39	0.643	0.143
4.91	1.47	0.691	0.167
6.05	1.57	0.782	0.196

Tegner en opp disse tallene på diagrammer, blir en i tvil om stigningen i timeverkslønningen tar av hele tiden ettersom den relative bearbeidelsesverdi øker,

eller om den ikke snarere tar til i førstningen, mens bearbeidelsesverdien enda er forholdsvis liten, for så å ta av til slutt. I første tilfelle vil det være en annengradslikning, i siste tilfelle en tredjegradslikning som passer best. I og for seg er det mye som taler for tredjegradslikningen. Det er ikke rimelig at lønnen skal gå ned til null fordi om den relative bearbeidelsesverdi går ned til null eller endog under null. Bedriftene betaler jo lønninger til leiede arbeidere selv om de går med underskudd. Særlig når en ser på et diagram for logaritmene, får en det inntrykk at tredjegradslikningen må være den rette. For å undersøke dette grundigere er det med de minste kvadraters metode regnet ut både annen- og tredjegradslikninger både for de absolutte tall og for logaritmene. Resultatet ble:

- 1) $I_A = 0.42813 + 0.30211 \frac{B}{O} \div 0.02048 \left(\frac{B}{O}\right)^2$ det. 39.6 pst.
- 2) $I_A = 0.61744 + 0.1711 \frac{B}{O} + 0.00747 \left(\frac{B}{O}\right)^2 \div 0.00186 \left(\frac{B}{O}\right)^3$ det. 36.3 pst.
- 3) $I_A = 1.0412 \left(\frac{B}{O}\right)^{\left(0.01266 + 0.02093 \log \frac{B}{O} + 0.28801 \log^2 \frac{B}{O}\right)}$ det. 33.7 pst.
- 4) $I_A = 1.00213 \left(\frac{B}{O}\right)^{\left(0.11396 + 0.09995 \log \frac{B}{O}\right)}$ det. 31.4 pst.

Det er altså annengradslikningen for de absolutte tall som passer best. Vi legger derfor denne til grunn og regner ut verdiene for de 25 gruppene i tabellen foran. Avvikelsene mellom det faktiske mediantall for lønnen og det tallet som likningen gir stiller en sammen med tilsvarende mediantall for arbeidskraftintensiteten. Avvikelsene synker sterkt med intensiteten, som en måtte vente. Men det kan være tvil om de synker jevnt eller avtagende. Hvis det virkelig er så at avvikelsene synker etter en konkav kurve, vil dette praktisk talt si at de variasjonene i lønnen som følger med endringene i sammensetningen av produksjonsapparatet er større hvor driften er mer kapitalintensiv og lønningene derfor lavere. Ordner en de 25 grupper i tabellen etter arbeidskraftintensiteten og samler dem i større grupper på 5, får vi følgende mediantall og «rensete» gjennomsnittstall (gjennomsnitt for 3 og 3 midtgrupper):

Intensitetsgrensene i samlegruppene	Mediantall		Rensete gjennomsnitt	
	Arbeids- kraft- intensitet ($A : O_u$)	Avvikelse mel. faktisk og beregnet lønn pr. timeverk (ΔI_A)	Arbeids- kraft- intensitet ($A : O_u$)	Avvikelse mel. faktisk og beregnet lønn pr. timeverk (ΔI_A)
0.83—1.02	0.850	Kr. 0.18	0.91	Kr. 0.16
1.11—1.34	1.225	0.15	1.27	0.10
1.51—1.59	1.550	0.00	1.56	$\div 0.01$
1.79—1.98	1.870	$\div 0.09$	1.86	$\div 0.07$
2.39—3.33	2.510	$\div 0.15$	2.46	$\div 0.20$

De grafiske figurer viser her at mediantallene nærmest følger den konkave kurve, mens de rensete gjennomsnitt følger en rett linje. På grunn av denne tvil har en beregnet to likninger mellom timeverkslønnen som avhengig variabel og den relative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten som uavhengig variabel. I den ene av dem går mediantallene for intensiteten i de 25 grupper i tabellen foran inn bare med sin første potens, i den annen både med første og annen potens. Resultatet var:

$$1) I_A = 0.54214 + 0.43985 \frac{B}{O} \div 0.03424 \left(\frac{B}{O}\right)^2 \div 0.2591 \frac{A}{O_u}, \text{ det. } 82.6 \text{ pst.}$$

$$2) I_A = 0.5358 + 0.43987 \frac{B}{O} \div 0.03424 \left(\frac{B}{O}\right)^2 \div 0.25154 \frac{A}{O_u} \div 0.00198 \left(\frac{A}{O_u}\right)^2, \\ \text{det. } 82.4 \text{ pst.}$$

Likningene er praktisk talt like nøyaktige, det er ikke mulig å si hva for et funksjonsforhold er det riktige. Men i det følgende legger vi til grunn den første av dem.¹

Går vi over fra de 25 samlegrupper i tabellen foran til de 98 primærgrupper, blir spredningen i lønnstallene naturligvis større og likningene derfor mindre nøyaktige. En beregning viser at den første av likningene bare bestemmer 66.0 pst. av variasjonene her. Den er altså atskillig mindre nøyaktig enn den tilsvarende likning for kapitalinntekten. Den primærgruppe hvor det faktiske tall avviker sterkest fra det beregnede er avistrykkeriene. Her er nemlig den faktiske gjennomsnittlige timeverkslønn kr. 2.21, mens den beregnede er kr. 1.48, slik at den faktiske lønn ligger hele 73 øre over den beregnede. Holder en avistrykkeriene utenfor, stiger determinasjonen til 69 pst. Ifølge tabellen på side 50 er avistrykkeriene ikke blant de grupper som har høyest komparativ bearbeidelsesverdi. Men vi vet at produksjonsverdien og dermed også bearbeidelsesverdien er gitt opp med for lave tall her (se side 59). Og når den relative bearbeidelsesverdi er for lav, blir også den beregnede lønn for lav, den faktiske lønn kommer til å ligge for høyt i forhold til den beregnede. Av grupper med særlig høy komparativ bearbeidelsesverdi (ifølge den nevnte tabell) som har forholdsvis lave lønninger, kan en nevne potetmelfabrikkene, de ikkemoderniserte bedrifter som framstiller elektriske maskiner og apparater og grynmøllene. Motsatt finner vi følgende grupper med særlig lav komparativ bearbeidelsesverdi og forholdsvis høye lønninger: gassverk, posefabrikker og bedrifter som driver leieformaling for staten. Det framgår av oversikten på side 56 flg. at det kan være tvil om den beregnede bearbeidelsesverdi er riktig i disse tilfelle.

På side 231 i Statistiske Meddelelser for 1942 vil en finne en tabell over grupper med sterkt avvikende komparativ lønn etter undersøkelsen for 1938. Dette er grupper etter produksjonsstatistikken. De minste av disse gruppene

¹ I den foreløpige undersøkelse for 1938 hvor det er regnet med den komparative bearbeidelsesverdi som den ene uavhengig variable og arbeidskraftekstensiteten som den annen, kom en ikke opp i høyere determinasjon enn mellom 30 og 40 pst. (se Stat. Medd. 1942, s. 227).

er ikke med i nærværende undersøkelse. Av de 98 primærgrupper som vi bygger denne undersøkelse på (for 1937), hadde følgende en faktisk lønn som avvek med minst 20 øre fra den beregnede:

H ø y komparativ lønn 1937			L a v komparativ lønn 1937		
	Faktisk lønn	Beregnet lønn		Faktisk lønn	Beregnet lønn
	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
Avistrykkerier	2.21	1.48	Større potetmelfabrikker i bystrøk	1.04	1.54
Store sjokolade- og dropsfabrikker	1.68	1.35	Ikke-moderniserte be- drifter i bystrøk som framstiller elektriske maskiner og app. ...	1.13	1.51
Sprengstoffabrikker	1.54	1.21	Grynmøller i bystrøk..	1.19	1.56
Gassverk	1.68	1.39	Store fiskehermetikkfabrikker på landsbygda	0.88	1.24
Posefabrikker	1.60	1.31	Små ullvarefabrikker på landsbygda	0.83	1.17
Teglverk i bystrøk	1.51	1.22	Fyrstikkfabrikker	1.37	1.67
Litografiske anstalter...	1.81	1.53	Sildolje- og sildemelfabrikker på landsbygda	0.86	1.14
Tilvirking av gatestein m. v.	1.02	0.77	Remfabrikker	1.36	1.64
Leieformaling for staten i bystrøk	1.59	1.36	Større såpefabrikker i bystrøk	1.50	1.75
Store sildolje- og sildemelfabrikker i bystrøk	1.26	1.04	Store ullvarefabrikker i bystrøk	1.19	1.43
Labradorsteinbrott	1.41	1.21	Leieformaling for andre enn staten på landsbygda	0.82	1.02

I undersøkelsen for 1938 finner vi igjen trykkeriene, de grafiske anstalter og gassverkene blant gruppene med h ø y komparativ lønn, potetmelfabrikkene, hermetikkfabrikkene, sildolje- og sildemelfabrikkene, såpefabrikkene og ullvarefabrikkene blant gruppene med l a v komparativ lønn. Men tallene kan ikke så godt jamføres siden gruppene er noe forskjellig avgrenset i de to undersøkelser. Vi kommer forresten tilbake til spørsmålet om b e v e g e l s e n i lønningene i det følgende.

Vi så at de to faktorer, den relative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten, tilsammen bestemmer 82.6 pst. av variasjonene (egentlig «variansen», målet for variasjonene) i timeverklønnen etter den beste av likningene. De forskjellige beregninger viser at de to faktorer har omtrent s a m m e innflytelse. Beregningen av særdeterminasjonskoeffisientene viser nemlig at 42.5 pst. av den hele determinasjon faller på den relative bearbeidelsesverdi og 40.1 pst. på arbeidskraftintensiteten. Beta-(netto)-regresjonskoeffisientene gir for den relative bearbeidelsesverdi tilsammen 0.634 for arbeidskraftintensiteten ÷ 0.671 (se note 1 på side 100). Variasjonene i den relative bearbeidelsesverdi har altså forholdsvis mindre betydning for variasjonene i timeverklønnen enn de har for variasjonene i kapitalenhetsinntekten. I virkeligheten er forskjellen her mindre enn beregningene gir uttrykk for. Det vil nemlig være en del feil i opp-

gavene for bearbeidelsesverdien, og disse feil går igjen i «kapitalinntekten» som jo er resten av bearbeidelsesverdien når alle lønninger blir trukket fra. Samvariasjonen mellom kapitalinntekten og bearbeidelsesverdien, og dermed også mellom kapitalenhetsinntekten og den relative bearbeidelsesverdi blir på denne måte litt overdrevet.

Analysen av de enkelte grupper i Statistiske Meddelelser 1943 (s. 17 flg.) og 1944 (s. 14 flg.) viste at det var en utpreget forskjell mellom timeverkslønner i by og på land. Av rene landsgrupper er det bare 15. Det er mest grupper med liten relativ bearbeidelsesverdi og høy arbeidskraftsintensitet. Vi finner dem i følgende kombinasjonsgrupper i tabellen foran (side 101): I B—E, II D—E og IV E. Deler vi nå disse kombinasjonsgruppene opp etter det geografiske moment, finner vi følgende mediantall (for 1937):

	I B	I C	I D	I E	II D	II E	IV E	Alle
	Antall primærgrupper							
Landsbygda	1	1	3	4	1	3	2	15
Bystrøk.....	1	3	3	1	2	5	1	16
	Kapitalinntekt m. v. pr. 100 kr. fast kapital (I_K)							
Landsbygda	8.8	18.2	23.7	18.3	24.1	22.2	46.3	22.2
Bystrøk.....	11.8	12.1	15.1	17.7	17.1	16.7	26.3	14.6
	Gjennomsnittlig arbeiderlønn kr. pr. timeverk (I_A)							
Landsbygda	0.82	0.86	0.79	0.80	0.83	0.80	0.85	0.82
Bystrøk.....	1.15	1.26	0.98	0.94	1.25	1.11	1.02	1.10
	Årslønn 1000 kr. pr. funksjonær (I_F)							
Landsbygda	2.00	2.93	2.59	2.54	3.74	2.37	3.33	2.81
Bystrøk.....	3.72	3.79	3.48	3.00	3.46	3.36	4.33	3.45

Kapitalenhetsinntekten ligger altså gjennomgående høyere mens lønningene, både arbeider- og funksjonærlønningene, ligger lavere på landsbygda enn i bystrøkene. Lønnsnivået for arbeidere på landsbygda er bare tre kvart av nivået i bystrøk. At kapitalenhetsinntekten er høyere på landsbygda enn i bystrøk finner vi også når vi følger oppdelingen i tabellen på side 95 hvor spaltningen går etter den relative bearbeidelsesverdi og kapitalintensiteten. Her får er:

	I A	I B	I D	II A	II B	II C	IV A	IV B	Alle
	Antall primærgrupper								
Landsbygda	6	2	1	2	1	1	1	1	15
Bystrøk	3	2	3	3	5	3	2	3	24
	Kapitalinntekt m. v. pr. 100 kr. fast kapital (I_K)								
Landsbygda	22.9	15.5	8.8	20.6	24.9	24.1	46.3	46.2	22.2
Bystrøk	16.6	12.5	7.9	19.7	13.9	15.0	36.2	52.0	16.7

Da den relative bearbeidelsesverdi er praktisk talt den samme for primærgruppene innenfor hver kombinasjonsgruppe, er det hva en måtte vente at restverdien etter fradrag av lønningene blir stor i forhold til anlegget. Da det ikke er oppgaver over hvordan restverdien fordeler seg på gjeldsrenter, amorterings- og vedlikeholdsutgifter osv., er det ikke mulig å gå nærmere inn på forholdet.

Det er hittil ikke tatt hensyn til den geografiske faktor ved beregningene av likninger for funksjonsforholdet mellom timeverkslønnen, den relative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten. Når en skiller fra de 15 landsgruppene, får en følgende mediantall for de 5 grupper i tabellen på side 101 etter den relative bearbeidelsesverdi:

	I	II	III	IV	V
Primærgrupper	11	16	20	17	19
Relativ bearbeidelsesverdi, kr.	2.69	3.47	4.40	4.91	6.05
Lønn pr. timeverk, kr.	1.05	1.21	1.39	1.50	1.57

Tegner en opp en kurve på samme måte som før, vil en finne at den ikke kan avvike noe vesentlig i formen fra den beste utjevningskurven for de tallene som en fikk for land og by i fellesskap. Forutsetter en dette, blir likningen

$$I_A = 0.66818 + 0.36055 \frac{B}{O} - 0.0274 \left(\frac{B}{O} \right)^2 - 0.19243 \frac{A}{O_u}$$

Men denne likning er ikke så nøyaktig som den foregående. Determinasjonen er bare 79.3 pst. for de 25 mediantallene og 52.5 pst. for alle de 83 primærgrupper som er med. Dette kan se rart ut. Men det lar seg forklare når en ser på fordelingen av de primærgrupper som er regnet opp i tabellen på side 104, hvor de faktiske tall avviker mest fra de beregnede. Av disse 22 grupper er det 18 bygrupper, og det er bare dem som kommer i betraktning her. Vi regner ut hvor stor timeverkslønnen skal være etter de to likninger, rikslikningen og

bylikningen, for en rekke verdier av $\frac{B}{O}$ og $\frac{A}{O_u}$. De avvikende grupper blir ført

opp under de verdier som ligger nærmest (etter deres tall), slik at for eksempel

avistrykkeriene, som har en relativ bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O} \right)$ på kr. 4.60 og en

arbeidskraftintensitet $\left(\frac{A}{O_u} \right)$ på 1.38 blir ført opp under kombinasjonen $\frac{B}{O} = 5.00$

og $\frac{A}{O_u} = 1.5$. Den beregnede lønn etter rikslikningen er ført opp under lønnen

etter bylikningen i hver kombinasjon:

Arbeids- kraft- intensitet $\left(\frac{A}{O_u}\right)$	Relativ bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$														
	Kr. 2.00			Kr. 3.00			Kr. 4.00			Kr. 5.00			Kr. 6.00		
	Lønn	Grupper med		Lønn	Grup. m.		Lønn	Grup. m.		Lønn	Grup. m.		Lønn	Grup. m.	
		stor posi- tiv av- vikelse	stor nega- tiv av- vikelse		stor pos. avv.	stor neg. avv.		stor pos. avv.	stor neg. avv.		stor pos. avv.	stor neg. avv.		stor pos. avv.	stor neg. avv.
	kr.			kr.			kr.			kr.			kr.		
0.8	1.13 1.08	-	-	1.35 1.35	4	-	1.52 1.55	-	-	1.63 1.68	-	2	1.69 1.74	-	2
1.5	0.99 0.90	-	-	1.21 1.17	1	-	1.38 1.36	-	1	1.50 1.50	2	2	1.56 1.56	1	-
2.0	0.89 0.77	-	-	1.12 1.04	-	-	1.29 1.24	1	-	1.40 1.37	-	-	1.46 1.43	-	-
3.0	0.70 0.51	-	-	0.93 0.78	-	-	1.10 0.98	-	-	1.21 1.11	-	-	1.27 1.17	1	-
4.0				0.73 0.52	-	-	0.90 0.72	-	-	1.02 0.85	1	-	1.08 0.91	-	-

De to beregninger avviker sterkest fra hverandre hvor den relative bearbeidelsesverdi er lav og arbeidskraftintensiteten høy. Det er her hovedmassen av landsgruppene er samlet. Derimot ligger beregningene nær opp til hverandre i det motsatte hjørne av tabellen, hvor den relative bearbeidelsesverdi er høy og arbeidskraftintensiteten liten, altså hos de mer kapitalintensive grupper. Og nettopp i dette område er det en finner de fleste av de avvikende gruppene. Dette vil si at i de grupper hvor lønnen er særlig høy eller særlig lav etter den ene av beregningene, er den også særlig høy eller særlig lav etter den annen beregning. De viktigste unntak er gruppene tilvirking av gatestein m. v.

$\left(\frac{A}{O_u} = 4.34\right)$ og labradorsteinbrott $\left(\frac{A}{O_u} = 2.87\right)$ som heller ikke er noen utpregede

b y grupper, selv om lønningene ligger forholdsvis høyt (kapitaloppgavene er dessuten mangelfulle).

Når en begrenser beregningen til bystrøkene, blir altså de store avvikelser fra den beregnede lønn stående praktisk talt uforandret. Samtidig blir variasjonene i lønnen redusert. De store avvikelser kommer på denne måte til å få forholdsvis mer å bety. Disse avvikelser kan bero på feil i materialet. Men de kan også bero på reelle forhold. En vet for eksempel at samholdet mellom bedriftene innbyrdes og mellom arbeiderne innbyrdes kan nå opp til ganske høye grader særlig i byene. Arbeidsmarkedet lar seg også bedre beherske der. Mulighetene for å utelukke konkurransen kan da bli større. Lønnen har da lettere for å komme bort fra det nivå som blir bestemt av de faktorer som spiller hovedrollen under fri konkurranse.

Etter det vi har funnet stiger arbeiderlønnen med den relative bearbeidelsesverdi og med arbeidskraftekstensiteten. Ser vi bort fra kapitalutnyttingen, kan vi

sette arbeidskraftekstensiteten $= \frac{\sqrt[3]{KAF}}{A} = \frac{O}{A}$. Multipliserer en dette uttrykk

meduttrykket for den relative bearbeidelsesverdi, $\frac{B}{O}$, får vi $\frac{B}{O} \frac{O}{A} = \frac{B}{A}$ eller b e a r -

b e i d e l s e s v e r d i e n p r. t i m e v e r k . Vi kan altså gå ut fra at timeverklønnen varierer i samme retning som bearbeidelsesverdien pr. timeverk. Dette er også påvist i tidligere undersøkelser. Men det er å merke at en bestemt endring i bearbeidelsesverdien pr. timeverk ikke har samme virkning på lønnen i alle grupper. Det kommer an på om endringen beror på en endring i den relative bearbeidelsesverdi, bedriftslønnsomheten, eller på en endring i arbeidskraftstekstensiteten, altså i sammensetningen av produksjonsapparatet. Det hyppigste tilfelle vil naturligvis være at det er bedriftenes lønnsomhet som har forandret

seg. Setter vi for eksempel at den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ er 3 kr. og

arbeidskraftekstensiteten $\left(\frac{O}{A}\right)$ er 1, så vil bearbeidelsesverdien pr. timeverk

være 3 kr. og lønnen pr. timeverk kr. 1.30 når en beregner den etter rikslik-

ningen foran. Da her er regnet med $\frac{A}{O} \left(= 1 : \frac{O}{A} = 1\right)$ i stedet for med $\frac{A}{O_v}$, blir

resultatet ikke helt nøyaktig. La nå $\frac{B}{A}$ stige til det dobbelte, altså til 6 kr. Dette

resultat kan framkomme ved at $\frac{B}{O}$ stiger til det dobbelte, 6 kr., mens $\frac{O}{A}$ er ufor-

andret. Beregnet etter samme likning blir lønnen pr. timeverk da kr. 1.69.

Men resultatet kan også framkomme ved at $\frac{B}{O}$ er uforandret 3 kr. mens $\frac{O}{A}$ går

opp til det dobbelte, altså til 2. I så fall blir lønnen kr. 1.43. En endring i den relative bearbeidelsesverdi eller bedriftslønnsomheten har altså større virkning på lønnen enn en relativt like stor endring i forholdet mellom produksjonsfaktorene. Rent e m p i r i s k sett vil det imidlertid være et funksjonsforhold mellom timeverklønnen og bearbeidelsesverdien pr. timeverk, som beror på

hvorledes sammensetningen av produktet $\frac{B}{O} \frac{O}{A}$ faktisk stiller seg med

stigende $\frac{B}{A}$. Spalter en de 98 primærgrupper i riket etter bearbeidelsesverdien

pr. timeverk $\frac{B}{A}$ i følgende 6 klasser, finner en de mediantall som er ført opp

for den relative bearbeidelsesverdi $\frac{B}{O}$ og arbeidskraftekstensiteten $\frac{O}{A}$:

Klassegrenser for $\frac{B}{A}$	Antall primær- grupper	Median $\frac{B}{A}$	$\frac{B}{O}$	$\frac{O}{A}$	$\frac{B \cdot O}{O \cdot A}$
Kr.		Kr.	Kr.		
1.0— 1.9	23	1.56	3.22	0.50	1.61
2.0— 2.4	16	2.22	3.50	0.64	2.24
2.5— 3.4	25	2.89	4.39	0.69	3.03
3.5— 4.9	14	3.91	4.72	0.81	3.82
5.0— 7.9	13	5.80	5.56	1.06	5.89
8.0—11.9	7	9.13	7.52	1.42	10.68

Når bearbeidelsesverdien pr. timeverk stiger, stiger både den relative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftekstensiteten. Begge faktorer bidrar til stigningen i produktet. Produktet $\frac{B}{O} \cdot \frac{O}{A}$ gir et inntrykk av hvor nøyaktige median-tallene er. Da klassene til dels inneholder forholdsvis få primærgrupper, kan en ikke vente så stor nøyaktighet. Når lønnen pr. timeverk stiger med bearbeidelsesverdien pr. timeverk, skyldes altså dette at begge de hovedfaktorer som har positiv korrelasjon med lønnen, stiger.

Forholdet mellom lønnen pr. timeverk og bearbeidelsesverdien pr. timeverk er undersøkt i den førnevnte artikkel «Arbeiderlønn og bearbeidelsesverdi i fabrikkindustrien» i Statsøkonomisk tidsskrift for 1941. Funksjonsforholdet mellom de to variable er bestemt etter likninger av typen $I_A = a \div \frac{b}{B_A}$ hvor I_A er lønnen pr. timeverk og B_A bearbeidelsesverdien pr. timeverk. Materialet var 62 grupper fra produksjonsstatistikken, og det ble regnet ut to sett av likninger for årene 1927—38, et for 42 grupper hvor minst 60 pst. av timeverkene faller på menn og et for 20 grupper hvor over 40 pst. av timeverkene faller på kvinner.

For de 98 primærgrupper som er med i nærværende undersøkelse får en for 1937 likningen $I_A = 1.779 \div 1.232 \frac{1}{B_A}$. Da kvinnelønnen som før nevnt er omgjort til beregnet mannslønn, skulle en vente at konstantene i denne likning lå nær opp til konstantene for de 42 grupper med overveiende mannsarbeid i forrige undersøkelse. Dette er også tilfelle, idet likningen for 1937 for disse grupper var $I_A = 1.756 \div 1.201 \frac{1}{B_A}$. Den nye likning for de 98 primærgrupper er ikke videre nøyaktig. Determinasjonen er bare 40.0 pst., altså atskillig lavere enn vi fant for likningen med $\frac{B}{O}$ og $\frac{A}{O_u}$ som selvstendige variable (nemlig 66.0 pst.).

Om funksjonærlønnen ble det sagt i den foreløpige undersøkelse for 1938 at det ikke var mulig å «si med bestemthet at den overhodet varierer

med de uavhengige størrelser, hverken med den komparative bearbeidelsesverdi eller med funksjonærintensiteten». Følgende fordeling for 1937 etter de nye tallene for de 98 primærgrupper viser imidlertid at det er en tydelig sammenheng her også. Mediantallene for I_F , funksjonærlønnen regnet i 1000 kr. pr. år, var i de 25 kombinerte klasser:

Klasser etter funksjonær-intensiteten	Klasser etter den relative bearbeidelsesverdi										Alle klasser	
	I		II		III		IV		V			
	Gr.	I_F	Gr.	I_F	Gr.	I_F	Gr.	I_F	Gr.	I_F	Gr.	I_F
A	1	5.56	4	5.19	7	5.52	4	6.26	4	6.57	20	5.84
B	1	5.78	4	3.17	6	4.88	3	5.05	6	7.23	20	5.01
C	5	2.96	5	3.21	2	4.45	6	5.83	2	5.24	20	3.82
D	7	2.91	5	3.36	2	4.72	3	5.00	2	5.27	19	3.39
E	6	2.73	2	4.13	3	3.82	3	4.40	5	5.28	19	4.26
Alle klasser ...	20	2.95	20	3.49	20	4.88	19	5.05	19	5.91	98	4.48

Men som en ser er det mange uregelmessigheter. Tallene i klassene A I, B I og E II er for eksempel uforholdsmessig høye. Annet er ikke å vente siden oppgavene er så mangelfulle. Det er også mulig at tallene kan overdrive korrelasjonen mellom funksjonærintensiteten og lønnen. Når funksjonærtallet i bedriftene øker, betyr vel dette nemlig som regel en senkning av det gjennomsnittlige kvalitetsnivå. Det er iallfall tallene i de 1 a v e s t lønnede funksjonærgrupper som stiger mest.

Ser en bort fra funksjonærintensiteten, er mediantallene for den relative bearbeidelsesverdi og funksjonærlønnen i de 5 klasser etter den relative bearbeidelsesverdi som følger:

	I	II	III	IV	V
Relativ bearbeidelsesverdi, kr.	2.77	3.47	4.39	4.91	6.05
Funksjonærlønn, 1000 kr.	2.95	3.49	4.88	5.05	5.91

Setter en opp tallene på et diagram, får en ikke noen klar forestilling om funksjonsforholdet. Men en faktisk utregning etter tallene for de 25 kombinerte klasser viser at annengradslikningen gir en determinasjon på 37.3 pst., mens førstegradslikningen bare gir en determinasjon på 30.7 pst. En kan derfor gå ut fra at funksjonsforholdet er av samme art som for arbeiderlønnen. Lar en den relative bearbeidelsesverdi stige jevnt, vil en finne at stigningen i lønnen blir mindre og mindre etter som en kommer oppover.

Funksjonsforholdet mellom funksjonærlønnen og funksjonærintensiteten er enda mer usikkert. Det er foretatt en beregning under den forutsetning at det gjaldt en annengrads likning også her, men beregningen førte ikke til tilfredsstillende resultater.

9. Bevegelsen i kapitalinntekten og lønningene i årene 1937—39.

Vi har sett at enhetsinntekten for enhver av de tre produksjonsfaktorer i det enkelte år er vesentlig bestemt av den relative bearbeidelsesverdi og vedkommende faktors ekstensitet. Endringene i den relative bearbeidelsesverdi og i sammensetningen av produksjonsapparatet gjennom en årrekke må da øve en tilsvarende innflytelse på enhetsinntektene. Med dette er det ikke gitt at endringene for eksempel i arbeiderlønnen fra det ene år til det annet er merkbart påvirket av endringene i bearbeidelsesverdi eller i produksjonsapparatet. Andre tilfeldige forhold vil nemlig da kunne få forholdsvis stor innflytelse. Gjennom en årrekke vil disse tilfeldigheter nøytralisere hverandre fordi de trekker i den ene retning et år og i den annen retning et annet år.

I år med utpreget konjunkturbevegelse svinger antagelig effektiviteten med konjunkturerne for alle tre produksjonsfaktorer. Men det samme vil ikke alltid være tilfelle med målene på produksjonsfaktorene etter de oppgaver en rår over her. For det første gjelder oppgavene over kapitalen og funksjonærene et bestemt tidspunkt, nemlig utgangen av oppgaveåret. Dessuten er disse oppgaver ofte mindre nøyaktige. Svingningene i kapitalens effektivitet beror mest på at driften blir innskrenket i nedgangsår og utvidet i oppgangsår. Det er ikke så mye den oppgitte kapitalverdi som den utnyttede kapital som varierer fra år til annet. Som før nevnt er den utnyttede kapital bare beregnet for året 1937. En har ikke nøyaktig nok grunnlag for å beregne endringene fra år til år.

Det lønner seg derfor ikke å ta med i denne undersøkelse hvorledes enhetsinntektene har endret seg med sammensetningen av produksjonsapparatet. I hovedsaken får en nøye seg med å se på forholdet mellom inntektene og den annen hovedfaktor, den relative bearbeidelsesverdi. Som regel vil endringene i den relative bearbeidelsesverdi fra det ene år til det annet være langt større enn endringene i forholdet mellom de tre produksjonsfaktorer innbyrdes.

Imidlertid vil vi gjøre unntak for arbeiderlønnen hvor oppgavene er mest nøyaktige. Vi vil nemlig undersøke hvorledes timeverkslønnen har endret seg

ikke bare jamført med den relative bearbeidelsesverdi, $\left(\frac{B}{O}\right)$, men også jamført

med bearbeidelsesverdien pr. timeverk, $\left(\frac{B}{A}\right)$. Som før nevnt er $\frac{B}{A} = \frac{B}{O} \frac{O}{A}$. Bear-

beidelsesverdien pr. timeverk er lik produktet av den relative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftekstensiteten, når en regner med hele kapitalverdien. Men $\frac{O}{A}$ gir ikke noe riktig mål for endringene i arbeidskraftekstensiteten fra år til år når konjunkturerne forandrer seg. Arbeids-

kraften er følsommere for konjunkturforandringer enn de to andre produksjonsfaktorer. Når konjunkturerne endrer seg, vil det altså foregå forskyvninger mellom produksjonsfaktorene som har en annen karakter enn de definitive endringer i ekstensiteten som fører til endringer i lønningene. I et nedgangssår for eksempel blir arbeidsstyrken forholdsvis sterkt redusert med den følge at $\frac{O}{A}$ stiger. Men dette gir jo ikke noe grunnlag for å legge på de enkelte lønninger. Lønningene blir som regel satt ned. Og gjennomsnittslønnen vil også som regel gå ned, selv om nedgangen kan bli en smule avdempet derved at det fortrinsvis vil være de minst brukbare arbeidere som bedriftene skiller seg av med. En kan derfor ikke vente at timeverkslønnen i år med konjunkturforandringer skal ha noen større tendens til å følge bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A}\right)$ enn til å følge den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$. Annerledes når en sammenlikner år i samme konjunkturfase, for eksempel to år med utpreget høykonjunktur eller to år med utpreget lavkonjunktur.

For det meste vil en finne at endringene i lønningene er små sett i forhold til endringen i bearbeidelsesverdien. En oppgang eller nedgang i bearbeidelsesverdien faller derfor med forholdsvis stor tyngde på resten av bearbeidelsesverdien, altså på kapitalinntekten m. v. Dette framgår klart for endringene 1937—38 og 1938—39 av følgende tall som er regnet ut for 30 grupper hvor bearbeidelsesverdien gikk ned i 1938 og opp i 1939 og således fulgte den alminnelige konjunktur.¹

	1937—38		1938—39	
	Gjennomsnittlig endring ²⁾ Pst.	Spredning i endringsprosenten	Gjennomsnittlig endring ²⁾ Pst.	Spredning i endringsprosenten
Bearbeidelsesverdien (B)	÷ 9.8	7.7	20.7	12.1
Kapitalinntekten (L_K)	÷ 23.5	16.0	50.3	40.2
Arbeiderlønnen (L_A)	0.7	7.7	6.0	7.2
Funksjonærlønnen (L_F)	3.3	5.5	7.5	9.4
Den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$	÷ 8.1	7.9	14.9	10.2
Bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A}\right)$	÷ 0.8	8.2	15.3	9.5
Kapitalinntekten pr. 100 kr. kapital $\left(\frac{L_K 100}{K}\right)$	÷ 24.8	16.4	44.0	38.9
Timeverkslønnen $\left(\frac{L_A}{A}\right)$	10.6	5.5	1.5	3.7
Funksjonærlønnen pr. funksjonær $\left(\frac{L_F}{F}\right)$	3.0	5.6	3.2	6.9

¹ En enkelt gruppe, nemlig de eksporterende sagbruk og høvlerier er holdt utenfor fordi konjunktursvingningene her er så uforholdsmessig store. ²) Aritmetisk gjennomsnitt av prosenttallene for de enkelte grupper.

I 1938 fulgte lønningene overhodet ikke med i konjunkturedgangen. Enhetslønnen for funksjonærene steg med gjennomsnittlig 3 pst. og arbeiderlønnen endog med 10.6 pst. På grunn av driftsinnskrenkningene gikk imidlertid antallet av timeverk ned med gjennomsnittlig 8.9 pst. Lønnsutgiftene til arbeiderne steg derfor bare ganske lite, med 0.7 pst. Da nå kapitalinntekten m. v. ikke utgjorde så mye som halvparten av hele bearbeidelsesverdien, blir nedgangen i kapitalinntekten over det dobbelte av nedgangen i hele bearbeidelsesverdien. Produksjonsapparatet (målt ved O) ble i gjennomsnitt redusert med et par prosent. Nedgangen i den relative bearbeidelsesverdi er derfor forholdsvis noe mindre enn nedgangen i selve bearbeidelsesverdien. Omvendt er forholdet mellom den relative kapitalinntekt $\left(\frac{L_K 100}{K}\right)$ og selve kapitalinntekten (L_K) fordi kapitalverdien gjennomsnittlig steg med henimot et par prosent. Helt ubetydelig er nedgangen i bearbeidelsesverdien pr. timeverk på grunn av nedgangen i timeverkstallet.

I oppgangsåret 1939 steg arbeiderlønningene til gjengjeld svært lite. På grunn av at driften gjennomgående ble utvidet steg derimot lønnsutgiftene i det hele en del og mye mer enn i 1938. Men den relative stigning i lønnsutgiftene er allikevel liten jamført med stigningen i bearbeidelsesverdien. Også i dette år er derfor endringen i kapitalinntekten forholdsvis mer enn dobbelt så stor som endringen i bearbeidelsesverdien. I 1939 ble produksjonsapparatet (målt med O) gjennomsnittlig utvidet med om lag 5 pst. Den relative bearbeidelsesverdi er derfor steget en god del mindre enn selve bearbeidelsesverdien. Da kapitalverdien gjennomsnittlig steg noe mer (med over 6 pst.), finner en forholdet igjen noe mer utpreget når en jamfører endringen i den relative kapitalinntekt med endringen i selve kapitalinntekten. Produksjonsapparatet ble gjennomgående utvidet forholdsvis allsidig i 1939. Kapitalverdien steg gjennomsnittlig med 6.1 pst., timeverkstallet med 4.7 pst. og funksjonærtallet med 4.3 pst. Den forholdsvis sterke nedgang i timeverkstallet i 1938 ble altså ikke oppveid ved en forholdsvis sterkere oppgang i 1939. Det er derfor ikke noen stor forskjell i 1939 mellom endringene i den relative bearbeidelsesverdi og bearbeidelsesverdien pr. timeverk.

Av spredningstallene ser en at det er langt større forskjell mellom de enkelte grupper innbyrdes når det gjelder endringene i den absolutte og relative kapitalinntekt enn når det gjelder den absolutte og relative bearbeidelsesverdi. Jamfører en spredningen med den gjennomsnittlige endringsprosent, ser en at den under oppgangen i 1939 også er forholdsvis større for kapitalinntekten enn for bearbeidelsesverdien. Spredningen i endringene i arbeiderlønnen er minst under oppgangen i 1939 (selv om den er stor sett i forhold til gjennomsnittsendringen). Når spredningen var større i 1938, skyldes dette at lønnsendringene da berodde på tarifforandringer som falt til forskjellige tider på året og dessuten ga forskjellig resultat etter utgangspunktet for indeksreguleringen (se Statistiske Meddelelser 1939, s. 147 flg.).

Når en vil jamføre endringene både i den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ og bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A}\right)$, er det av interesse å undersøke hvor-

ledes endringene i den ene av disse to størrelser stiller seg til endringene i den annen. Forskjellen vil bero på hvorledes endringene i timeverkstallet (A) stiller seg til endringene i de to andre produksjonsfaktorer (K og F) som sammen med

timeverkstallet går inn i måletallet for produksjonsapparatet ($O = \sqrt[3]{KAF}$). Det kan her være nok å vise at hvor forskjellen mellom de nevnte størrelser

$\left(\frac{B}{A}\right)$ og $\left(\frac{B}{O}\right)$ avviker sterkt fra den gjennomsnittlige, vil det ofte være så at

endringen i timeverkstallet avviker sterkt fra den gjennomsnittlige. I denne

forbindelse har det også interesse å se på forholdet mellom $\frac{B}{O}$ og B og på for-

holdet mellom $\frac{B}{A}$ og B .

Følgende grupper hadde en særlig sterkt avvikende endring i timeverks-
tallet (forskjellen mellom den enkelte gruppes endringsprosent og den gjennem-
snittlige større enn kvadratavvikelsen, kvotienten mellom forskjellen og kvadrat-
avvikelsen er føyd til ved hver gruppe):

1937—38	1938—39
A. Særlig l a v endringsprosent XII. 10. Store fiskehermetikkfabrikker på landsbygda ÷ 2.5 VIII. 4. Enkle papirfabrikker ÷ 1.7 IX. 3. Gummivarefabrikker ÷ 1.3 III. 18. Søl- og plettwarefabrikker i bystrøk ÷ 1.1 B. Særlig h ø y endringsprosent VII. 10. Små møbelfabrikker på landsbygda + 2.9 XII. 8. Eldre margarinfabrikker i bystrøk + 1.6 I. 3. Ferrolegeringsfabrikker ... + 1.2	A. Særlig h ø y endringsprosent IX. 3. Gummivarefabrikker + 2.2 II. 8. Teglverk i bystrøk + 1.8 XII. 10. Store fiskehermetikkfabrikker på landsbygda + 1.7 VIII. 4. Enkle papirfabrikker + 1.4 B. Særlig l a v endringsprosent X. 7. Line- og snørefabrikker i bystrøk ÷ 2.3 X. 5. Små bomullsvarefabrikker i bystrøk ÷ 1.4 X. 3. Små ullvarefabrikker i bystrøk ÷ 1.1

Vi vil nå slå fast hvilke av disse grupper en finner igjen blant de 7 som har størst avvikelse fra det gjennomsnittlige forhold mellom nedennevnte størrelser:

Særlig stor avvikelse fra det gjennomsnittlige forhold:

mellom B og $\frac{B}{A}$		mellom B og $\frac{B}{O}$		mellom $\frac{B}{O}$ og $\frac{B}{A}$	
1937—38	1938—39	1937—38	1938—39	1937—38	1938—39
XII. 10.	IX. 3.	XII. 10.	IX. 3.	XII. 10.	II. 8.
VIII. 4.	II. 8.	IX. 3.	VIII. 4.	VIII. 4.	XII. 10.
IX. 3.	XII. 10.	III. 18.		VII. 10.	X. 7.
III. 18.	VIII. 4.	VII. 10.	X. 7.	XII. 8.	
VII. 10.	X. 7.	I. 3.	X. 5.		
XII. 8.	X. 5.				
I. 3.	X. 3.				

Når det gjelder forholdet mellom B og $\frac{B}{A}$, er det selvsagt at bevegelsen i timeverkstallet er avgjørende. En finner derfor igjen alle de 7 gruppene her i hvert av årene. Også når det gjelder forholdet mellom B og $\frac{B}{O}$ er bevegelsen i timeverkstallet avgjørende i svært mange tilfelle. Derimot kommer endringene i de andre produksjonsfaktorer til å få forholdsvis større betydning når det gjelder forholdet mellom $\frac{B}{O}$ og $\frac{B}{A}$. Særlig var dette tilfelle under oppgangen i 1939 da det var noenlunde jamsterk bevegelse i alle tre produksjonsfaktorer.

Hvor godt samsvar det er mellom de relative endringer i bearbeidelsesverdien på den ene side og kapitalinntekten og lønningene på den annen side, ser en av følgende korrelasjonstall (vanlig koeffisientberegning):

Korrelasjonen mellom:	1937—38	1938—39
bearbeidelsesverdien (B) og hele kapitalinntekten (L_K)	0.747	0.803
—»— —»— arbeiderlønnen (L_A)	0.689	0.630
—»— —»— funksjonærlønnen (L_F)	÷0.020	÷0.065
den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ og enhetsinntekten for kapitalen $\left(\frac{L_K}{K} 100\right)$	0.861	0.862
den relative bearbeidelsesverdi $\left(\frac{B}{O}\right)$ og enhetsinntekten for arbeiderne $\left(\frac{L_A}{A}\right)$	0.364	0.208
bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A}\right)$ og enhetsinntekten for arbeiderne $\left(\frac{L_A}{A}\right)$	0.537	0.150
den relative bearbeidelsesverd $\left(\frac{B}{O}\right)$ og enhetsinntekten for funksjonærene $\left(\frac{L_F}{F}\right)$	0.096	0.205

Som ventet finner vi et ganske godt samsvar mellom bevegelsen i kapitalinntekten og bevegelsen i bearbeidelsesverdien. Enda bedre er samsvaret mellom bevegelsen i kapitalinntekten pr. 100 kr. kapital og den relative bearbeidelsesverdi. Dette beror på samsvarende endringer i bearbeidelsesverdien og timeverkstallet. I 1938 var det en del grupper, særlig i treindustrien, hvor bearbeidelsesverdien gikk lite ned og hvor timeverkstallet økte eller gikk lite ned. Omvendt var det grupper i 1939, særlig i tekstilindustrien, hvor bearbeidelsesverdien gikk lite opp og hvor timeverkstallet gikk ned eller lite opp.

Derimot finner en at det ikke er noe videre samsvar mellom bevegelsen i timeverklønnen og bevegelsen i den relative bearbeidelsesverdi, men vel en del mellom den hele lønnsutgift til arbeiderne og selve bearbeidelsesverdien. Også dette beror på de samsvarende endringer i bearbeidelsesverdien og timeverkstallet.

Funksjonærlønningene og den hele utgift til funksjonærene beveger seg helt tilfeldig når en ser dem i forhold til bearbeidelsesverdien.

I 1938 var det en del samsvar mellom bevegelsen i timeverklønnen og bevegelsen i bearbeidelsesverdien pr. timeverk. Men når korrelasjonen var større her enn i forholdet mellom timeverklønnen og den relative bearbeidelsesverdi synes det å bero på tilfeldigheter.

Tegner en opp endringsprosentene i 1937—38 for $\frac{L_A}{A}$ og $\frac{B}{O}$ og for $\frac{L_A}{A}$ og $\frac{B}{A}$ på diagrammer, får en det inntrykk at regresjonen følger en parabel og ikke en rett linje. Når endringsprosenten for den relative bearbeidelsesverdi stiger fra $\div 30$ til $\div 10$ stiger prosenten for timeverklønnen fra omkring 0 til omkring + 10. Men når så prosenten for den relative bearbeidelsesverdi stiger videre med 20 pst., altså fra $\div 10$ til + 10, kommer ikke prosenten for timeverklønnen høyere opp enn til + 11 à 12. På samme måte stiger prosenten for timeverklønnen fra omkring 0 til omkring 12 når prosenten for bearbeidelsesverdien pr. timeverk stiger fra $\div 20$ til 0, men bare fra omkring 12 til omkring 16 når prosenten for bearbeidelsesverdien pr. timeverk stiger fra 0 til + 20. En nøyaktig beregning for forholdet mellom prosentene for timeverklønnen og den relative bearbeidelsesverdi bekrefter dette. 6 grupper med sterkt avvikende tall er her holdt utenfor. En finner at parabelen

$$\Delta \frac{L_A}{A} = 11.91 + 0.06 \Delta \frac{B}{O} \div 0.0115 \left(\Delta \frac{B}{O} \right)^2 \text{ har en determinasjon på}$$

$$68.3 \text{ pst., mens den rette linje } \Delta \frac{L_A}{A} = 12.35 + 0.31 \Delta \frac{B}{O} \text{ har en determina-}$$

sjon på 61.1 pst. (hvor Δ leses: «endringsprosenten til»). Resultatet kunne i få ord tolkes slik at særlig sterk nedgang i den relative bearbeidelsesverdi i 1938 virket særlig hemmende på lønnsøkingen, mens en større eller mindre nedgang i bearbeidelsesverdien ikke hadde så mye å bety når nedgangen i det hele tatt var mindre. Men en må være forsiktig med å slutte seg til en

alminnelig tendens her. Det er nemlig en utpreget skilnad mellom bevegelsen i eksportindustrien og hjemmeindustrien. Det var i eksportindustrien at nedgangen i den relative bearbeidelsesverdi var særlig stor, og det var her lønningene sto stille eller steg ganske lite. Begrenser en beregningen til hjemmeindustrien,

kommer en til andre resultater. En får likningene $\Delta \frac{L_A}{A} = 11.83 + 0.14 \Delta \frac{B}{O}$

med en determinasjon på 10.4 pst. og $\Delta \frac{L_A}{A} = 11.82 + 0.085 \Delta \frac{B}{O}$

$\div 0.0046 \left(\Delta \frac{B}{O} \right)^2$ med en determinasjon på 12.5 pst. Dette betyr at i

hjemmeindustrien var endringene i timeverkslønnen praktisk talt uberørt av endringene i den relative bearbeidelsesverdi. Sett hen til at determinasjonen i det hele tatt er så ubetydelig, er det antagelig at forskjellen mellom de to likninger beror på rene tilfeldigheter.

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI. OSLO